ព្រះ
ត្រៃបិដកចារលើ
ទឹក
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ
តតិយភាគ
៧១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
៣-ស ២៥០៥

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កានេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានវៀបចំធ្វើទៅឡើងដោយ គេហទំព័រ៥000ឆ្នាំ បូជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សៀវភៅគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

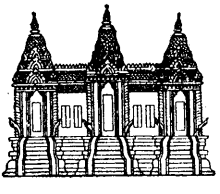
ថតស្កានដោយ
ភ្នួនប្រុស ម៉ាន់ សាវ៉ែត

www.5000-years.org

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងក្រៃលែងអំពីៈ

- ឧបាសិកា កាំង ហ៊ួចណៃ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ដុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សន ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សាទៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ុវត្ថានា និងឧបាសិកា ឃុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.ទ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនំ ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ផែង យឿន (កូរ៉ែ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភៈ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់
  ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានធីរាជ, ចាន់ណា សុធានធិរោធ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង ឃូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉ែ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ឡូត សេរីសំភ ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ស៊ែ សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.ទ.អ)

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ
ឥតិយកាត
៧១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៥

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីស្វ្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។
ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។
ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានស្វ្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation of the complete TRIPITAKA to Cambodian Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន" ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក" នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ បកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិកជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីម្តើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរក៏នឹងរុងរឿងម្តើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រៅដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំងមនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏ត្រូវរន្ធត់រាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឈានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តីទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើហោរយោ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ ខិតខំព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និងប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃទុត្តិយកក្ក កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកម្តើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ The Rev. Seikyo Muchaku

ប្រធានការិយាល័យ The Rev. Eiitsu Shinohara

អ្នកចាត់ការ

The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi I
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曾有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗りこえ、瞋りを離れ、怨みを怨し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年７月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表	無着　成恭	世話人	松永　然道	有馬　実成
事務局長	篠原　鋭一		伊藤　佳通	渡井　奎一
			杉谷　義純	茂田　真澄
			前田　利勝	中島　教之
			永　六輔	

Acknowledgment

Dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community,

It is a matter of great joy that the translation into Cambodian of the Pali Tripitaka has been completed and published. The Tripitaka Commisson of the Buddhist Institute, Phnom Penh, launched the translation project in 1930 and completed the translation, after 39 years of effort, in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but will also be an important milestone in the history of publication in Cambodia.

The revival and prosperity of Buddhism in Cambodia are the ardent wish of the Japanese Buddhist community, it is in this spirit that we have completed this important project and now present the entire work to the Cambodian Buddhist community, it is a gift not only to the Buddhist community in Cambodia but also to all Cambodian people and all peace-loving people in the world.

Cambodia experienced great tragedies in modern times, and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount grief and anger, to forgive, and to start working again for world peace.

This great work is a symbol of the Japanese Buddhist community's resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and is a testimony to the friendship between our people.

With hands joined in reverence.
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE
Project Manager : The Rev. Seikyo Muchaku
Secretary General : The Rev. Eiitsu Shinohara
Management Team :
The Rev. Zendo Matsunaga The Rev. Jitsujo Arima The Rev. Yoshimichi Ito
The Rev. Keiichi Watai The Rev. Gijun Sugitani The Rev. Shincho Shigeta
The Rev. Risho Maeda The Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ

តតិយភាគ

៧១

ព.ស. ២៤៨៦

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ភិទាមគ្គេ

តតិយោ ភាគោ

មហាវគ្គេ មណ្ឌបេយ្យកថា

[១] មណ្ឌបេយ្យមិទំ ភិក្ខវេ ព្រហ្មចរិយំ សត្ថរិ សម្មុខីភូតេ តិវិធោ មណ្ឌោ សត្ថរិ សម្មុខីភូតេ ទេ-សនាមណ្ឌោ បដិក្ខេបមណ្ឌោ ព្រហ្មចរិយមណ្ឌោ ។

កតមោ ទេសនាមណ្ឌោ ។ ចត្តារិ អរិយសច្চានិ អាចិក្ខណា ទេសនា បញ្ញបនា បដ្ឋបនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ ចត្តារិ សតិបដ្ឋានានិ ។ បេ ។ ចត្តារិ សម្មប្បធានានិ ចត្តារិ ឥទ្ធិបាទានិ បញ្ច ឥន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គានិ អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អាចិក្ខណា ទេសនា បញ្ញបនា បដ្ឋបនា វិវរណា វិភជនា ឧត្តានីកម្មំ អយំ ទេសនាមណ្ឌោ ។

កតមោ បដិក្ខេបមណ្ឌោ ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ ទេវា មនុស្សា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ វិញ្ញាតារោ អយំ បដិក្ខេបមណ្ឌោ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ

តតិយភាគ

មហាវគ្គ មណ្ឌបេយ្យកថា

[១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះសាស្តាគង់នៅកន្លងទីបំពោះមុខ ព្រហ្មចរិយៈនេះ ឋិតក្នុងភាពជាក្រេចផឹក កាលព្រះសាស្តាគង់នៅកន្លងទីបំពោះមុខ សភាពថ្លាមាន ៣ យ៉ាង គឺទេសនាថ្លា ១ អ្នកទទួលថ្លា ១ ព្រហ្មចរិយៈថ្លា ១ ។

ទេសនាថ្លា តើដូចម្តេច ។ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញត្តិ ការតាំងទុក ការបើក ការវែកញែក ការធ្វើឲ្យពាក់ នូវអរិយសច្ច ៤ ការប្រាប់ ការសំដែង ការបញ្ញត្តិ ការតាំងទុក ការបើក ការវែកញែក ការធ្វើឲ្យពាក់ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ បេ ។ នូវសម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ អរិយមគ្គមានអង្គ ៨ នេះទេសនាថ្លា ។

អ្នកទទួលថ្លា តើដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ទេវតានិងមនុស្ស ឬពួកជនដទៃណាមួយជាអ្នកដឹង នេះអ្នកទទួលថ្លា ។

កតមោ ព្រហ្មចរិយមណ្ឌោ ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។ សេយ្យថីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជី-វោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ អយំ ព្រហ្មចរិយមណ្ឌោ ។

(២) អធិមោក្ខមណ្ឌោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អស្សទ្ធិយំ កសរោ អស្សទ្ធិយំ កសដំ ឆេត្វា សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមោក្ខមណ្ឌំ បរិតតំ មណ្ឌបេយ្យុំ បក្ខមមណ្ឌោ វីរិយិន្ទ្រិយំ កោសជ្ជំ កសរោ កោសជ្ជំ កសដំ ឆេត្វា វីរិយិន្ទ្រិយស្ស បក្ខមមណ្ឌំ បរិតតំ មណ្ឌ-បេយ្យុំ ឧបដ្ឋានមណ្ឌោ សតិន្ទ្រិយំ បមាទោ កស-រោ បមាទំ កសដំ ឆេត្វា សតិន្ទ្រិយស្ស ឧប-ដ្ឋានមណ្ឌំ បរិតតំ មណ្ឌបេយ្យុំ អវិក្ខេបមណ្ឌោ សមាធិន្ទ្រិយំ ឧទ្ធច្ចំ កសរោ ឧទ្ធច្ចំ កសដំ ឆេត្វា សមាធិន្ទ្រិយស្ស អវិក្ខេបមណ្ឌំ បរិតតំ

ព្រហ្មចរិយៈថា តើដូចម្តេច ? អរិយមគ្គមានអង្គ ៨ នេះឯង ។ ដូចម្តេចខ្លះ ? គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ នេះព្រហ្មចរិយៈថា ។

(๒) សទ្ធិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការជឿស៊ប់ អស្សទ្ធិយៈ (ការមិនជឿ) ជាកកវល្លក់ បុគ្គលលះចោល នូវអស្សទ្ធិយៈ ជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្វាដោយការជឿស៊ប់ របស់សទ្ធិន្ទ្រិយ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរក្រេបផឹក វីរិយិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើន កោសជ្ជៈ ជាកកវល្លក់ បុគ្គលលះចោល នូវកោសជ្ជៈជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើន របស់វីរិយិន្ទ្រិយ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរក្រេបផឹក សតិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការប្រុង បមាទៈ ជាកកវល្លក់ បុគ្គលលះចោល នូវបមាទៈ ជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹក នូវធម្មជាតដ៏ថ្វាដោយការប្រុង របស់សតិន្ទ្រិយ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរក្រេបផឹក សមាធិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការមិនរាយមាយ ឧទ្ធច្ចៈ ជាកកវល្លក់ បុគ្គលលះចោល នូវឧទ្ធច្ចៈជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្វាដោយការមិនរាយមាយ របស់សមាធិន្ទ្រិយ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរក្រេបផឹក

មណ្ឌបេយ្យំ ឧស្សនមណ្ឌា បញ្ចង្គិយំ អវិជ្ជា កាស-
ជោ អវិជ្ជំ កាសដំ ជនេត្វា បញ្ចង្គិយស្ស ឧស្សន-
មណ្ឌំ បវត្តតិ មណ្ឌបេយ្យំ អស្សទ្ធិយេ អកម្មយ-
មណ្ឌា សទ្ធាពលំ អស្សទ្ធិយំ កាសជោ អស្សទ្ធិយំ
កាសដំ ជនេត្វា សទ្ធាពលស្ស អស្សទ្ធិយេ អកម្មយ-
មណ្ឌំ បវត្តតិ មណ្ឌបេយ្យំ កោសជ្ជេ អកម្ម-
យមណ្ឌា វីរិយពលំ កោសជ្ជំ កាសជោ កោសជ្ជំ
កាសដំ ជនេត្វា វីរិយពលស្ស កោសជ្ជេ អកម្មយ-
មណ្ឌំ បវត្តតិ មណ្ឌបេយ្យំ បមាទេ អកម្មយមណ្ឌា
សតិពលំ បមាទោ កាសជោ បមាទំ កាសដំ
ជនេត្វា សតិពលស្ស បមាទេ អកម្មយមណ្ឌំ បវត្តតិ

បញ្ចិន្ទ្រិយ ថ្លាដោយការយើញ អវិជ្ជាជាកកវល្លក់ បុគ្គលលះចោលនូវ
អវិជ្ជាជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លាដោយការយើញ របស់
បញ្ចិន្ទ្រិយ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយនោះ)
ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សទ្ធាពលៈ ថ្លាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះ
ការមិនជឿ ការមិនជឿ ជាកកវល្លក់ បុគ្គលលះចោល នូវការមិនជឿ
ជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការមិនញាប់ញ័រ
ព្រោះធម្មជាតមិនជឿ របស់សទ្ធាពលៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា)
ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក វីរិយពលៈ
ថ្លាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសេចក្តីខ្ជិល សេចក្តីខ្ជិល ជាកកវល្លក់
បុគ្គលលះចោល នូវសេចក្តីខ្ជិលជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាត
ដ៏ថ្លាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសេចក្តីខ្ជិល របស់វីរិយពលៈ (ដោយ
ព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក
សតិពលៈ ថ្លាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះបមាទៈ បមាទៈ ជាកក
វល្លក់ បុគ្គលលះចោលនូវបមាទៈជាកកវល្លក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាត
ដ៏ថ្លាដោយការមិនញាប់ញ័រព្រោះបមាទៈ របស់សតិពលៈ (ដោយព្រហ្ម-
ចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក

មណ្ឌបេយ្យំ ឧទ្ធុំ អកមវ្ហយមណ្ឌោ សមាធិពលំ
ឧទ្ធុំ កសដោ ឧទ្ធុំ កសដំ ឆឌ្ឌេត្វា សមាធិ-
ពលស្ស ឧទ្ធុំ អកមវ្ហយមណ្ឌំ បវត្តតិ មណ្ឌបេយ្យំ
អវិជ្ជាយ អកមវ្ហយមណ្ឌោ បញ្ញាពលំ អវិជ្ជា កស-
ដោ អវិជ្ជំ កសដំ ឆឌ្ឌេត្វា បញ្ញាពលស្ស អវិជ្ជាយ
អកមវ្ហយមណ្ឌំ បវត្តតិ មណ្ឌបេយ្យំ ឧបដ្ឋានមណ្ឌោ
សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បមាទោ សកដោ បមាទំ កសដំ
ឆឌ្ឌេត្វា សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧបដ្ឋានមណ្ឌំ បវ-
ត្តតិ មណ្ឌបេយ្យំ បរិចយមណ្ឌោ ឆម្ភវិចយសម្ពោ-
ជ្ឈង្គោ អវិជ្ជា កសដោ អវិជ្ជំ កសដំ ឆឌ្ឌេត្វា
ឆម្ភវិចយសម្ពោជ្ឈង្គស្ស បរិចយមណ្ឌំ បវត្តតិ

សមាធិពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះទុច្ចរិតៈ ទុច្ចរិតៈ ជាកកិលេសអ្នក បុគ្គលលះចោល នូវទុច្ចរិតៈជាកកិលេសអ្នក ហើយត្រេកអរនូវធម្មជាតដ៏ថ្វា ដោយការមិនញាប់ញ័រព្រោះទុច្ចរិតៈ របស់សមាធិពលៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរត្រេកអរ បញ្ញាពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រព្រោះអវិជ្ជា អវិជ្ជាជាកកិលេសអ្នក បុគ្គលលះចោលនូវអវិជ្ជាជាកកិលេសអ្នក ហើយត្រេកអរនូវធម្មជាតដ៏ថ្វា ដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះអវិជ្ជា របស់បញ្ញាពលៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរត្រេកអរ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការប្រុងប្រយ័ត្ន បមាទៈ ជាកកិលេសអ្នក បុគ្គលលះចោល នូវបមាទៈ ជាកកិលេសអ្នក ហើយត្រេកអរនូវធម្មជាតដ៏ថ្វា ដោយការប្រុងប្រយ័ត្ន របស់សតិសម្ពោជ្ឈង្គ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្វាគួរត្រេកអរ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការជ្រើសរើសធម៌ អវិជ្ជា ជាកកិលេសអ្នក បុគ្គលលះចោលនូវអវិជ្ជា ជាកកិលេសអ្នក ហើយត្រេកអរ នូវធម្មជាតដ៏ថ្វា ដោយការជ្រើសរើស របស់ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថា ថ្វាគួរត្រេកអរ

មណ្ឌបេយ្យំ បក្ខហមណ្ឌោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ
កោសជ្ជំ កសរោ កោសជ្ជំ កសំ ឆឌ្ឌេត្វា
វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គំសរ្ប បក្ខហមណ្ឌំ បរិតតិ មណ្ឌបេយ្យំ
ជរណមណ្ឌោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បរិឌ្ឌាហោ កសរោ
បរិឌ្ឌាហំ កសំ ឆឌ្ឌេត្វា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គំសរ្ប
ជរណមណ្ឌំ បរិតតិ មណ្ឌបេយ្យំ ឧបសមមណ្ឌោ
បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ទុដ្ឋុល្លំ កសរោ ទុដ្ឋុល្លំ
កសំ ឆឌ្ឌេត្វា បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គំសរ្ប ឧបសម-
មណ្ឌំ បរិតតិ មណ្ឌបេយ្យំ អរិក្ខេបមណ្ឌោ សមា-
ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ទុទ្ធច្ចំ កសរោ ទុទ្ធច្ចំ កសំ
ឆឌ្ឌេត្វា សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គំសរ្ប អរិក្ខេបមណ្ឌំ បរិតតិ

វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើង សេចក្តីឱ្យលជាតកវល្អក់ បុគ្គលលះចោល នូវសេចក្តីឱ្យល ជាតកវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការផ្គងខ្នើយ របស់វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្លាដោយការផ្អួយ សេចក្តីក្តៅក្រហាយជាតកវល្អក់ បុគ្គលលះចោលនូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាតកវល្អក់ ហើយក្រេបផឹក នូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការផ្អួយ របស់បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្លាដោយការស្ងប់រម្ងាប់ ធម្មជាតជាទីតាំងនៃសេចក្តីអាក្រក់ ជាតកវល្អក់ បុគ្គលលះចោល នូវធម្មជាតជាទីតាំង នៃសេចក្តីអាក្រក់ ជាតកវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការស្ងប់ របស់បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្លាដោយការមិនពយមាយ ចិត្តៈ ជាតកវល្អក់ បុគ្គលលះចោលនូវចិត្តៈជាតកវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្ម-ជាតដ៏ថ្លាដោយការមិនពយមាយ របស់សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ (ដោយព្រហ្ម-ចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក

មណ្ឌបេយ្យំ បដិសង្ខានមណ្ឌោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ
អប្បដិសង្ខានំ កាសដោ អប្បដិសង្ខានំ កាសដំ
ឆឌ្ឌេត្វា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គស្ស បដិសង្ខានមណ្ឌំ
បិវតីតំ មណ្ឌបេយ្យំ ឧស្សន្នមណ្ឌោ សម្មាទិដ្ឋិ
មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាសដោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា
សម្មាទិដ្ឋិយោ ឧស្សន្នមណ្ឌំ បិវតីតំ មណ្ឌបេយ្យំ
អកិរេបនមណ្ឌោ សម្មាសង្កប្បោ មិច្ឆាសង្កប្បោ
កាសដោ មិច្ឆាសង្កប្បំ កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា សម្មាសង្ក-
ប្បស្ស អកិរេបនមណ្ឌំ បិវតីតំ មណ្ឌបេយ្យំ បរិក្ក-
ហាមណ្ឌោ សម្មាវាចា មិច្ឆាវាចា កាសដោ មិច្ឆាវាចំ
កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា សម្មាវាចាយ បរិក្កហាមណ្ឌំ បិវតីតំ

ចេតោសមោដ្ឋង្គ ថ្វាដោយការរំពឹង ការមិនរំពឹង ជាកកិលេស បុគ្គលលះចោល នូវការមិនរំពឹងជាកកិលេស ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការរំពឹង របស់ចេតោសមោដ្ឋង្គ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថា ថ្លាគួរក្រេបផឹក សម្មាទិដ្ឋិ ថ្លាដោយការឃើញ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាកកិលេស បុគ្គលលះចោលនូវមិច្ឆាទិដ្ឋិជាកកិលេស ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការឃើញរបស់សម្មាទិដ្ឋិ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សម្មាសង្កប្បៈ ថ្លាដោយការលើកចិត្តទៅដើម (កាន់អារម្មណ៍) មិច្ឆាសង្កប្បៈ ជាកកិលេស បុគ្គលលះចោលនូវមិច្ឆាសង្កប្បៈជាកកិលេស ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការលើកចិត្តទៅដើម របស់សម្មាសង្កប្បៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សម្មាវាចា ថ្លាដោយការកំណត់ មិច្ឆាវាចាជាកកិលេស បុគ្គលលះចោល នូវមិច្ឆាវាចាជាកកិលេស ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការកំណត់ របស់សម្មាវាចា (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក

មណ្ឌបេយ្យំ សមុដ្ឋានមណ្ឌោ សម្មាកម្មន្តោ មិច្ឆាកម្ម-
ន្តោ កាសដោ មិច្ឆាកម្មន្តំ កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា សម្មាកម្ម-
ន្តស្ស សមុដ្ឋានមណ្ឌំ បិវតីតំ មណ្ឌបេយ្យំ ភេជ្ជាន-
មណ្ឌោ សម្មាអាជីវោ មិច្ឆាអាជីវោ កាសដោ មិច្ឆា-
អាជីវំ កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា សម្មាអាជីវស្ស ភេជ្ជានមណ្ឌំ
បិវតីតំ មណ្ឌបេយ្យំ បក្ខហមណ្ឌោ សម្មាវាយាមោ
មិច្ឆាវាយាមោ កាសដោ មិច្ឆាវាយាមំ កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា
សម្មាវាយាមស្ស បក្ខហមណ្ឌំ បិវតីតំ មណ្ឌបេយ្យំ ឧប-
ដ្ឋានមណ្ឌោ សម្មាសតិ មិច្ឆាសតិ កាសដោ មិច្ឆាសតិ
កាសដំ ឆឌ្ឌេត្វា សម្មាសតិយា ឧបដ្ឋានមណ្ឌំ បិវតីតំ

សម្មាកម្មន្តៈ ថ្វាយដោយការខ្នះខ្នែង មិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាកតវល្អក់ បុគ្គលលះចោល នូវមិច្ឆាកម្មន្តៈ ជាកតវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការខ្នះខ្នែង របស់សម្មាកម្មន្តៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សម្មាអាជីវៈ ថ្វាយដោយសេចក្តីផ្សព្វផង់ មិច្ឆាអាជីវៈ ជាកតវល្អក់ បុគ្គលលះចោលនូវមិច្ឆាអាជីវៈ ជាកតវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយសេចក្តីផ្សព្វផង់ របស់សម្មាអាជីវៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សម្មាវាយាមៈ ថ្វាយដោយការផ្គងខ្នើង មិច្ឆាវាយាមៈ ជាកតវល្អក់ បុគ្គលលះចោលនូវមិច្ឆាវាយាមៈ ជាកតវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការផ្គងខ្នើង របស់សម្មាវាយាមៈ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក សម្មាសតិ ថ្វាយដោយការប្រុងប្រៀង មិច្ឆាសតិ ជាកតវល្អក់ បុគ្គលលះចោល នូវមិច្ឆាសតិជាកតវល្អក់ ហើយក្រេបផឹក នូវធម្មជាតដ៏ថ្លា ដោយការប្រុងប្រៀង របស់សម្មាសតិ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថា ថ្លាគួរក្រេបផឹក

មណ្ឌោបេយ្យំ អរិយេ្ចបមណ្ឌោ សម្ភាសមាធិ មិច្ឆា-
សមាធិ កាសដោ មិច្ឆាសមាធិ កាសដំ ឆេ្ចត្វា
សម្ភាសមាធិស្ស អរិយេ្ចបមណ្ឌំ បិវតីតំ មណ្ឌោបេយ្យំ ។

(៣) អត្ថំ មណ្ឌោ អត្ថំ បេយ្យំ អត្ថំ កា-
សដោ អធិមោក្ខមណ្ឌោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អស្សទ្ធិយំ
កាសដោ យោ តត្ថ អត្ថរសោ ឆម្មរសោ វិមុត្តិ-
រសោ ឥធំ បេយ្យំ បក្ខហមណ្ឌោ វីរិយិន្ទ្រិយំ កោ-
សជ្ជំ កាសដោ យោ តត្ថ អត្ថរសោ ឆម្មរសោ
វិមុត្តិរសោ ឥធំ បេយ្យំ ឧបដ្ឋាឧមណ្ឌោ សតិន្ទ្រិយំ
បមាដោ កាសដោ យោ តត្ថ អត្ថរសោ ឆម្មរសោ
វិមុត្តិរសោ ឥធំ បេយ្យំ អរិយេ្ចបមណ្ឌោ សមាធិន្ទ្រិយំ
ឧទ្ធច្ចំ កាសដោ យោ តត្ថ អត្ថរសោ ឆម្មរសោ
វិមុត្តិរសោ ឥធំ បេយ្យំ ឧសុ្សទមណ្ឌោ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អវិជ្ជា
កាសដោ យោ តត្ថ អត្ថរសោ ឆម្មរសោ វិមុត្តិរសោ

សម្មាសមាធិ ថ្លាដោយការមិនរាយមាយ មិច្ឆាសមាធិ ជាតកវល្អក់ បុគ្គលលះចោលនូវមិច្ឆាសមាធិ ជាតកវល្អក់ ហើយក្រេបផឹកនូវធម្មជាតដ៏ថ្លាដោយការមិនរាយមាយ របស់សម្មាសមាធិ (ដោយព្រហ្មចរិយៈណា) ហេតុនោះ (ព្រហ្មចរិយៈនោះ) ឈ្មោះថាថ្លាគួរក្រេបផឹក ។

(៣) សេចក្តីថ្លាក៏មាន ធម្មជាតគួរក្រេបផឹកក៏មាន សភាពកវល្អក់ក៏មាន សទ្ធិន្ទ្រិយ ថ្លាដោយការជឿ ការមិនជឿ ជាតកវល្អក់ របស់នៃអត្ត របស់នៃធម៌ របស់នៃវិមុត្តិ ក្នុងសទ្ធិន្ទ្រិយនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក វីរិយិន្ទ្រិយ ថ្លាដោយការផ្គងឆ្អឺងឆ្អៀង សេចក្តីខ្ជិល ជាតកវល្អក់ របស់នៃអត្ត របស់នៃធម៌ របស់នៃវិមុត្តិ ក្នុងវីរិយិន្ទ្រិយនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សតិន្ទ្រិយថ្លាដោយការប្រុងប្រយ័ត្ន ជាតកវល្អក់ របស់នៃអត្ត របស់នៃធម៌ របស់នៃវិមុត្តិ ក្នុងសតិន្ទ្រិយនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សមាធិន្ទ្រិយ ថ្លាដោយការមិនរាយមាយ ទន្ទួច ជាតកវល្អក់ របស់នៃអត្ត របស់នៃធម៌ របស់នៃវិមុត្តិ ក្នុងសមាធិន្ទ្រិយនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក បញ្ញិន្ទ្រិយ ថ្លាដោយការយើញ អវិជ្ជា ជាតកវល្អក់ របស់នៃអត្ត របស់នៃធម៌ របស់នៃវិមុត្តិ ក្នុងបញ្ញិន្ទ្រិយនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក

៥ធំ បេយ្យំ អសង្ខ្យេយ្យេ អកម្បិយមណ្ឌោ សង្ខ្យាពលំ
អសង្ខ្យេយ្យំ កាសជោ យោ តត្ត អត្តរាសោ ធម្មរាសោ
វិមុត្តិរាសោ ៥ធំ បេយ្យំ តោសឡ្ឍេ អកម្បិយមណ្ឌោ
វីរិយពលំ តោសឡ្ឍំ កាសជោ យោ តត្ត អត្តរាសោ
ធម្មរាសោ វិមុត្តិរាសោ ៥ធំ បេយ្យំ បមាណេ អកម្បិយម-
ណ្ឌោ សតិពលំ បមាណោ កាសជោ យោ តត្ត អត្ត-
រាសោ ធម្មរាសោ វិមុត្តិរាសោ ៥ធំ បេយ្យំ ឧទ្ធច្ចេ អ-
កម្បិយមណ្ឌោ សមាធិពលំ ឧទ្ធច្ចំ កាសជោ យោ
តត្ត អត្តរាសោ ធម្មរាសោ វិមុត្តិរាសោ ៥ធំ បេយ្យំ
អវិជ្ជាយ អកម្បិយមណ្ឌោ បញ្ញាពលំ អវិជ្ជា កាស-
ជោ យោ តត្ត អត្តរាសោ ធម្មរាសោ វិមុត្តិរាសោ ៥ធំ
បេយ្យំ ឧបដ្ឋានមណ្ឌោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បមាណោ កា-
សជោ យោ តត្ត អត្តរាសោ ធម្មរាសោ វិមុត្តិរាសោ ៥ធំ
បេយ្យំ បវិចយមណ្ឌោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ អវិជ្ជា
កាសជោ យោ តត្ត អត្តរាសោ ធម្មរាសោ វិមុត្តិរាសោ

សទ្ធាពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រព្រោះការមិនជឿ ការមិនជឿជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងសទ្ធាពលៈនោះឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក វីរិយពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រព្រោះសេចក្តីខ្ជិល សេចក្តីខ្ជិលជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងវីរិយពលៈនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សតិពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះបមាទៈ បមាទៈជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងសតិពលៈនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សមាធិពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រព្រោះឧទ្ធច្ចៈ ឧទ្ធច្ចៈ ជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងសមាធិពលៈនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក បញ្ញាពលៈ ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះអវិជ្ជា អវិជ្ជា ជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងបញ្ញាពលៈនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការប្រុងបមាទៈជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងសតិសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការជ្រើសរើសធម៌ អវិជ្ជា ជាកកវល្អក់ រសៃនៃអត្ត រសៃនៃធម៌ រសៃនៃវិមុត្តិ ក្នុងធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក

สนฺติ ปเนว ปคฺคหามเนฺตฺยปิ วิริยสมฺโพชฺฌงฺโค. สมฺปหฏฺฐา กาสเวา ยาว สตฺต อสฺสวา ธมฺมสวา วิมุตฺติสวา สนฺติ ปเนว ปสฺสทฺธามเนฺตฺยปิ ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺโค. อุปสมมเนฺตฺยปิ อุปสมสมฺโพชฺฌงฺโค. สมาธิมเนฺตฺยปิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค. อาเนฺตฺยปิ อาเนฺตฺยสมฺโพชฺฌงฺโค. ปฏิสงฺขามเนฺตฺยปิ ปฏิสงฺขานมเนฺตฺยปิ อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺโค. อปฺปฏิสงฺขานมเนฺตฺยปิ[1] กาสเวา ยาว สตฺต อสฺสวา ธมฺมสวา วิมุตฺติสวา สนฺติ ปเนว ฯ

(๔) ทสฺสนมเนฺตฺยปิ สมฺมาทิฏฺฐิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ กาสเวา ยาว สตฺต อสฺสวา ธมฺมสวา วิมุตฺติสวา สนฺติ ปเนว อภิเนฺตฺยปิ อภินมเนฺตฺยปิ สมฺมาสงฺกปฺโป มิจฺฉาสงฺกปฺโป กาสเวา ยาว สตฺต อสฺสวา ธมฺมสวา วิมุตฺติสวา

---

๑ ม. อปฺปฏิสงฺขา ฯ

វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើង សេចក្តីឱ្យលជាកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការផ្សាយទៅ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ជាតកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងបីតិសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការស្ងប់ ធម្មជាតជាទីតាំងនៃសេចក្តីអាក្រក់ ជាតកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការមិនពយមាយ ទន្ទួលជាកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការទឹកពំងឹ ការមិនទឹកពំងឹ ជាតកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក ។

(៤) សម្មាទិដ្ឋិ ថ្វាដោយការឃើញ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាតកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសម្មាទិដ្ឋិនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក សម្មាសង្កប្ប: ថ្វាដោយការលើកចិត្តទៅ (កាន់អារម្មណ៍) មិច្ឆាសង្កប្ប: ជាតកកល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសម្មាសង្កប្ប:នោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រេបផឹក

สนฺธิ เปยฺยำ อวิกฺขมฺภนมณฺฑนา สมฺมาทิฏฺฐิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ กาสา-
ยนฺโต ยาว ตตฺถ อตฺถาสา ธมฺมาสา วิมุตฺติยาสา สนฺธิ
เปยฺยำ สมุฏฺฐานมณฺฑนา สมฺมากมฺมนฺโต มิจฺฉากมฺมนฺโต
กาสายนฺโต ยาว ตตฺถ อตฺถาสา ธมฺมาสา วิมุตฺติยาสา
สนฺธิ เปยฺยำ เวทนามณฺฑนา สมฺมาอาชีโว มิจฺฉาอาชีโว
กาสายนฺโต ยาว ตตฺถ อตฺถาสา ธมฺมาสา วิมุตฺติยาสา สนฺธิ
เปยฺยำ ปกฺขนฺทนมณฺฑนา สมฺมาวายาโม มิจฺฉาวายาโม
กาสายนฺโต ยาว ตตฺถ อตฺถาสา ธมฺมาสา วิมุตฺติยาสา
สนฺธิ เปยฺยำ อุปฏฺฐานมณฺฑนา สมฺมาสติ มิจฺฉาสติ
กาสายนฺโต ยาว ตตฺถ อตฺถาสา ธมฺมาสา วิมุตฺติ-
ยาสา สนฺธิ เปยฺยำ อวิกฺเขปมณฺฑนา สมฺมาสมาธิ
มิจฺฉาสมาธิ กาสายนฺโต ยาว ตตฺถ อตฺถาสา ธมฺม-
ยาสา วิมุตฺติยาสา สนฺธิ เปยฺยำ ญาณมณฺฑนา
สมฺมาญาณ อกิเลสมณฺฑนา สมฺมาสงฺกปฺปา ปวิกฺข-
ยามณฺฑนา สมฺมาวาจา สมุฏฺฐานมณฺฑนา สมฺมากม-
มนฺโต เวทนามณฺฑนา สมฺมาอาชีโว ปกฺขนฺทนมณฺฑนา

សម្មាវាចា ថ្លាដោយការតំណត់ខុក មិច្ឆាវាចា ជាកកវល្អក់ រសនៃអត្ត
រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសម្មាវាចានោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរ
ក្រែបធឹក. សម្មាកម្មន: ថ្លាដោយការខ្នះខ្នែង មិច្ឆាកម្មន: ជាកកវល្អក់
រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសម្មាកម្មន:នោះ ឯណា នេះ
ជាធម្មជាតគួរក្រែបធឹក សម្មាអាជីវ: ថ្លាដោយសេចក្តីបរិសុទ្ធិ មិច្ឆាអាជីវ:
ជាកកវល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសម្មាអាជីវ:នោះ
ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រែបធឹក សម្មាវាយាម: ថ្លាដោយការផ្គង់ឡើង
មិច្ឆាវាយាម: ជាកកវល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិកង់សម្មា-
វាយាម:នោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រែបធឹក សម្មាសតិ ថ្លាដោយ
ការប្រុង មិច្ឆាសតិ ជាកកវល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌ រសនៃវិមុត្តិ
កង់សម្មាសតិនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រែបធឹក សម្មាសមាធិ ថ្លា
ដោយការមិនពយមាយ មិច្ឆាសមាធិ ជាកកវល្អក់ រសនៃអត្ត រសនៃធម៌
រសនៃវិមុត្តិ ក្នុងសម្មាសមាធិនោះ ឯណា នេះជាធម្មជាតគួរក្រែបធឹក
សម្មាទិដ្ឋិ ថ្លាដោយការយើញ សម្មាសង្កប្ប: ថ្លាដោយការលើកចិត្ត
ឡើង (កាន់អារម្មណ៍) សម្មាវាចា ថ្លាដោយការតំណត់ សម្មាកម្-
ន្ត: ថ្លាដោយការខ្នះខ្នែង សម្មាអាជីវ: ថ្លាដោយសេចក្តីបរិសុទ្ធិ

សម្មាកាយាមោ ឧបដ្ឋានមណ្ឌោ សម្មាសតិ អវិក្ខេប-
មណ្ឌោ សម្មាសមាធិ ឧបដ្ឋានមណ្ឌោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ
បវិចយមណ្ឌោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ បក្ខហមណ្ឌោ
វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ ផរណមណ្ឌោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ
ឧបសមមណ្ឌោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ អវិក្ខេបម-
ណ្ឌោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ បដិសង្ខានមណ្ឌោ ឧ-
បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ អសទ្ធិយេ អកម្បិយមណ្ឌោ
សទ្ធាពលំ កោសជ្ជេ អកម្បិយមណ្ឌោ វីរិយពលំ
បមាទេ អកម្បិយមណ្ឌោ សតិពលំ ឧទ្ធច្ចេ អកម្បិ-
យមណ្ឌោ សមាធិពលំ អវិជ្ជាយ អកម្បិយមណ្ឌោ
បញ្ញាពលំ អធិមោក្ខមណ្ឌោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ បក្ខហមណ្ឌោ
វីរិយិន្ទ្រិយំ ឧបដ្ឋានមណ្ឌោ សតិន្ទ្រិយំ អវិក្ខេបមណ្ឌោ
សមាធិន្ទ្រិយំ ទស្សនមណ្ឌោ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អាធិបតេយ្យ-
ដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយំ(១) មណ្ឌោ អកម្បិយដ្ឋេន ពលំ(២)អណ្ឌោ
និយ្យានដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ មណ្ឌោ ហេតុដ្ឋេន មគ្គោ ម-
ណ្ឌោ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិបដ្ឋានា មណ្ឌោ បធានដ្ឋេន

---

១ ម. អិន្ទ្រិយោ ។ ២ ម. ពលា ។

សម្មាវាយាម: ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើង សម្មាសតិ ថ្វាដោយការប្រុង
សម្មាសមាធិ ថ្វាដោយការមិនពយមាយ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយ
ការប្រុង ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការជ្រើសរើសធម៌ វីរិយស-
ម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើង បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការផ្សាយ
ទៅ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការស្ងប់ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វា
ដោយការមិនពយមាយ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយការនឹកវាងឆ
សទ្ធាពល: ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះការមិនជឿ វីរិយពល: ថ្វា
ដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសេចក្តីខ្ជិល សតិពល: ថ្វាដោយការ
មិនញាប់ញ័រ ព្រោះបមាទ: សមាធិពល: ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រ
ព្រោះឧទ្ធច្ច: បញ្ញាពល: ថ្វាដោយការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះអវិជ្ជា
សទ្ធិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការជឿសិប់ វីរិយិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការផ្គងខ្នើង
សតិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការប្រុង សមាធិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការមិនពយមាយ
បញ្ញិន្ទ្រិយ ថ្វាដោយការឃើញ ឥន្ទ្រិយ ថ្វាដោយអត្ថថាជាអធិបតី
ពល: ថ្វាដោយអត្ថថាមិនញាប់ញ័រ ពោជ្ឈង្គ ថ្វាដោយអត្ថថាចេញចាក
(វដ្ត:) មគ្គ ថ្វាដោយអត្ថថាជាហេតុ សតិប្បដ្ឋាន ថ្វាដោយអត្ថថាប្រុង

សម្ពុទ្ធានញ្ច មណ្ឌោ ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិយា មណ្ឌោ អវិ-
ក្ខេបដ្ឋេន សមថោ មណ្ឌោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា
មណ្ឌោ ឯករសដ្ឋេន សមថវិបស្សនា មណ្ឌោ អនតិវត្ត-
នដ្ឋេន យុគនទ្ធា មណ្ឌោ សំវរដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ មណ្ឌោ
អវិក្ខេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ មណ្ឌោ ទស្សនដ្ឋេន ទិដ្ឋ-
វិសុទ្ធិ មណ្ឌោ មុត្តដ្ឋេន វិមោក្ខោ មណ្ឌោ បដិវេធដ្ឋេន
វិជ្ជា មណ្ឌោ បរិច្ចាគដ្ឋេន វិមុត្តិ មណ្ឌោ សមុច្ឆេទ-
ដ្ឋេន ខយេ ញាណំ មណ្ឌោ បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេន អនុ-
ប្បាទេ ញាណំ មណ្ឌោ ឆន្ទោ មូលដ្ឋេន មណ្ឌោ
មនសិការោ សមុដ្ឋានដ្ឋេន មណ្ឌោ ផស្សោ សមោ-
ធានដ្ឋេន មណ្ឌោ វេទនា សមោសរណដ្ឋេន មណ្ឌោ
សមាធិ បមុខដ្ឋេន មណ្ឌោ សតិ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន
មណ្ឌោ បញ្ញា តត្តុត្តរដ្ឋេន មណ្ឌោ វិមុត្តិ សារដ្ឋេន
មណ្ឌោ អមតោគធំ និព្វានំ បរិយោសានដ្ឋេន
មណ្ឌោតិ ។

មណ្ឌបេយ្យកថា ។

ភាណវារំ ។

មហាវគ្គោ បឋមោ ។

សម្មប្បធាន ថ្វាយដោយអត្ថថាតំកល់ទុក ឥទ្ធិបាទ ថ្វាយដោយអត្ថថាសម្រេចសមថៈ ថ្វាយដោយអត្ថថាមិនពយមាយ វិបស្សនា ថ្វាយដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ សមថៈនិងវិបស្សនា ថ្វាយដោយអត្ថថាមានរសតែមួយ ធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ ថ្វាយដោយអត្ថថាមិនកន្ទក់ (នូវគ្នានឹងគ្នា) សីលវិសុទ្ធិ ថ្វាយដោយអត្ថថាសង្រួម ចិត្តវិសុទ្ធិ ថ្វាយដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ថ្វាយដោយអត្ថថាឃើញ វិមោក្ខ ថ្វាយដោយអត្ថថារួច វិជ្ជា ថ្វាយដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង វិមុត្តិ ថ្វាយដោយអត្ថថាលះចេញស្រឡះ ខយញ្ញាណ ថ្វាយដោយអត្ថថាផ្តាច់បង់ស្រឡះ អនុប្បាទញ្ញាណ ថ្វាយដោយអត្ថថារម្ងាប់ឆន្ទៈ ថ្វាយដោយអត្ថថាឫសគល់ មនសិការៈ ថ្វាយដោយអត្ថថាតាំងឡើងព្រម ផស្សៈ ថ្វាយដោយអត្ថថាប្រមូល វេទនា ថ្វាយដោយអត្ថថាប្រដុំចុះ សមាធិ ថ្វាយដោយអត្ថថាជាប្រធាន សតិ ថ្វាយដោយអត្ថថាជាអធិបតី បញ្ញា ថ្វាយដោយអត្ថថាត្រៃលែងជាងធម៌តាំងនោះ វិមុត្តិ ថ្វាយដោយអត្ថថាជារួម និព្វានឈ្មោះអមតៈ ជាទីពឹង (របស់សត្វ) ថ្វាយដោយអត្ថថាចប់ស្រេច (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ។

ចប់ មណ្ឌបេយ្យកថា ។

ចប់ ភាណវារៈ ។

ចប់ មហាវគ្គ ទី ๑ ។

តស្ស វគ្គស្ស ទុតិយំ ភាណវារំ

ញាណនិដ្ឋេ ច អស្សាសា ឥន្ទ្រិយំ វិមោក្ខមញ្ញមា
កតិកម្មវិបល្លាសា មគ្គោ មណ្ឌនតេ ទសាតិ ។

ឯស និកាយវរេ បឋមោ អស្សាសោ បឋមោ ច
បវរេ វរមគ្គោតិ ។

ខុទ្ទានវគ្គោះគឺ

កថាវគ្គនោះមាន ញាណ ១ ទិដ្ឋិ ១ ការដកដង្កើមចេញ ១ ឥទ្ធិ ១ វិមោក្ខ ជាគំរប់ប្រាំ ១ គតិ ១ កម្ម ១ វិបល្លាស ១ មគ្គ ១ ដប់នឹងសភាពថ្លា ។

និកាយដ៏ប្រសើរនេះ លោកតំកល់ទុកហើយ មិនមានធម៌ដទៃស្មើផង ជាដំបូងផង សំខាន់ផង ជាមគ្គដ៏ប្រសើរផង ។

(៥) ឯវម្បេ សុតំ ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្ទោ កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អាវុសោតិ ។ អាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចស្សោសុំ ។ អាយស្មា អានន្ទោ ឯតទវោច យោ ហិ កោចិ អាវុសោ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា មម សន្តិកេ អរហត្តំ ព្យាករោតិ សព្ពោ ចតូហិ មគ្គេហិ ឯតេសំ វា អញ្ញតរេន ភគវតោ ចតូហិ ។

តជាវុសោ ភិក្ខុ សមថបុព្ពង្គមំ វិបស្សនំ ភាវេតិ តស្ស សមថបុព្ពង្គមំ វិបស្សនំ ភាវយតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

(៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ សម័យមួយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តជេតវនារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណា អាវុសោ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បព្វជិតណាមួយ ទោះតិក្ខុត្តី តិក្ខុទ្ធត្តី ញ្ញាតរអរហត្តផលសំណាក់ខ្ញុំ ដោយមគ្គ ៤ សព្វគ្រប់ ឬដោយមគ្គទាំងនុ៎ះ មគ្គណាមួយ តើមគ្គទាំង ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បំពេញវិបស្សនាមានសមថៈជាប្រធាន កាលតិក្ខុនោះ បំពេញវិបស្សនាមានសមថៈជាប្រធាន មគ្គរមែងកើតឡើង តិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាសេព បំពេញ ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កាលតិក្ខុនោះ សេព បំពេញ ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ តិក្ខុនោះកំលះបង់សញ្ញោជនៈទាំងឡាយ អនុសយទាំងឡាយក៏វិនាស ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ វិបស្សនាបុព្ពង្គមំ សមថំ ភាវេតិ តស្ស វិបស្សនាបុព្ពង្គមំ សមថំ ភាវយតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ ។ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ(១) ភាវេតិ តស្ស តំ សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវយតោ មគ្គោ សញ្ជាយតិ សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ធម្មុទ្ធច្ចវិក្ខេបាតមានសំ(២) ហោតិ សោ អាវុសោ សមយោ យន្តំ ចិត្តំ អជ្ឈត្តញ្ញេវ សន្តិដ្ឋតិ សន្និសីទតិ ឯកោទិ ហោតិ សមាធិយតិ តស្ស មគ្គោ សញ្ជាយតិ

---

១ ខ. ម. យុគនទ្ធំ ។ ២ ខ. ម. ធម្មុទ្ធច្ចវិក្ខេបាតមានសំ ។

ម្នាលអាវុសោ ចំណែកឯ មួយទៀត កិកូចំរើនសមថៈ មាន វិបស្សនាជាប្រធាន កាលកិកូនោះ ចំរើនសមថៈមានវិបស្សនាជាប្រធាន មគ្គក៏កើតឡើង កិកូនោះ ឈ្មោះថាសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គ នោះ កាលកិកូនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កិកូនោះ ក៏លះសញ្ញោជនៈចាំង ឡាយ អនុសយចាំងឡាយក៏វិនាស ។

ម្នាលអាវុសោ ចំណែកឯ មួយទៀត កិកូចំរើនធម៌ ដែលជាប់គា ជាគូគឺសមថៈនឹងវិបស្សនា កាលកិកូនោះចំរើនធម៌ ដែលជាប់គាជាគូ គឺសមថៈ នឹងវិបស្សនានោះ មគ្គក៏កើតឡើង កិកូនោះ ឈ្មោះថាសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កាលកិកូនោះសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កិកូនោះក៏លះសញ្ញោជនៈចាំងឡាយ អនុសយចាំង ឡាយក៏វិនាស ។

ម្នាលអាវុសោ ចំណែកឯ មួយវិញទៀត កិកូមានចិត្តមិនច្រួលច្រាល ដោយទុច្ចរិតធម៌ ម្នាលអាវុសោ ចាំងឡាយ មានសម័យ ដែលចិត្តបិត ល្អ តាំងនៅស៊ប់ ជាចិត្តឯកឯក តាំងនៅមាំ មគ្គរបស់កិកូនោះ ក៏កើតឡើង

เสา ตำ มกฺกฏ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีกโรติ ตสฺส ตำ มกฺกฏ อาเสวเต ภาวยเต พหุลีกโรเต สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ อนุสยา ฆฏฺฏียนฺติ ฯ เยน หิ เกจิ อาวุเสา กิกฺกา กิกฺกนิ ก มม สนฺติเก อรหตฺตำ ปาปุณาติ สพฺเพสา ๙เมหิ จตูหิ มคฺเคหิ ฆเตสำ ก อญฺญตรเตติ ฯ

(๖) กตำ สมถปุพฺพงฺคมำ วิปสฺสนำ ภาเวติ ฯ เอกฺกมฺหาเสน จิตฺตสฺส ฯกคฺคตา อารมฺภเต สมาธิ สตฺต ชาเต ธมฺเม อนิจฺเจโต อนุปสฺสนเฏฺฐน วิปสฺสนา ทุกฺเขโต อนุปสฺสนเฏฺฐน วิปสฺสนา อนตฺเตโต อนุปสฺสนเฏฺฐน วิปสฺสนา ฯ ๙ติ ปมมำ ฯมเต ปญฺญา วิปสฺสนา เตน วุจฺจติ สมถปุพฺพงฺคมำ วิปสฺสนำ ภาเวติ(๑) ฯ

ภาเวตีติ จตสฺสา ภาวนา สตฺต ชาตานิ ฉนฺทนิ อนติวตฺตนเฏฺฐน ภาวนา ๙นฺทฺริยานิ ฯกาธิปเตยฺยเฏฺฐน ภาวนา สนุปตฺติยา ปหานเฏฺฐน ภาวนา อาเสวนเฏฺฐน ภาวนา ฯ

๑ ม. ภาเวตีติ ฯ

កិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាសេខ ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កាលកិក្ខុនោះ សេខ ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កិក្ខុនោះកំលុះសញ្ញោជនៈ ទាំង៣ឲ្យ អនុស័យទាំង៣ឲ្យកំនាស ។ ម្នាលអាវុសោទាំង៣ឲ្យ បព្វជិតណាមួយ ទោះកិក្ខុក្តី កិក្ខុនីក្តី តែងព្យាករអរហត្តកង់សំណាក់ខ្ញុំ ដោយមគ្គទាំង ៤ នេះ សព្វគ្រប់ ឬដោយមគ្គៈទាំង៣នុ៎ះ មគ្គណាមួយ ។

(៦) កិក្ខុចំរើនវិបស្សនា មានសមថៈជាប្រធាន តើដូចម្តេច ។ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនពយមាយ ដោយអំណាចនៃនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថាសមាធិ ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗថាមិនទៀង ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ ថាមិនមែនខ្លួន នូវធម៌ទាំង៣ឲ្យ ដែលកើតកង់សមាធិនោះ ។ សមថៈ (កើត) មុន វិបស្សនា (កើត) ក្រោយ ហេតុនោះ លោកពោលថា កិក្ខុចំរើនវិបស្សនា មានសមថៈជាប្រធាន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ចំរើន បានដល់ ការចំរើន(ភាវនា) ៤ យ៉ាង គឺ ការចំរើនដោយអត្ថថាមិនកន្ធង នូវធម៌ទាំង៣ឲ្យ ដែលកើតកង់សមាធិនោះ ១ ការចំរើន ដោយអត្ថថាមានរសតែមួយ នៃឥន្ទ្រិយទាំង៣ឲ្យ ១ ការចំរើន ដោយអត្ថថានាំទៅដោយវិរិយៈ ដ៏សមគួរដល់ឥន្ទ្រិយនោះ ១ ការចំរើន ដោយអត្ថថាទស្សហ៍សេខ ១ ។

មត្តំ សញ្ញាយតីតំ កេចិ មត្តំ សញ្ញាយតំ ឧស្សទដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ មត្តំ សញ្ញាយតំ អភិរោបនដ្ឋេន សម្មាសង្កប្បោ មត្តំ សញ្ញាយតំ បរិក្ខហនដ្ឋេន សម្មាវាចា មត្តំ សញ្ញាយតំ សមុដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាកម្មន្តោ មត្តំ សញ្ញាយតំ វោទានដ្ឋេន សម្មាអាជីវោ មត្តំ សញ្ញាយតំ បគ្គហដ្ឋេន សម្មាវាយាមោ មត្តំ សញ្ញាយតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាសតិ មត្តំ សញ្ញាយតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ មត្តំ សញ្ញាយតំ ឯវំ មត្តំ សញ្ញាយតំ ។

សោ តំ មត្តំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីករោតីតំ អាសេវតីតំ កេចិ អាសេវតំ ។ អាវជ្ជោ អាសេវតំ ជានោ អាសេវតំ បស្សោ អាសេវតំ បច្ចវេក្ខោ អាសេវតំ ចិត្តំ អធិដ្ឋហោ អាសេវតំ សទ្ធាយ អធិមុច្ចោ អាសេវតំ វីរិយំ បគ្គណ្ហោ អាសេវតំ សតិំ ឧបដ្ឋាបេសោ អាសេវតំ ចិត្តំ សមាធហោ អាសេវតំ បញ្ញាយ បជានោ

សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គក៏កើតឡើង តើមគ្គកើតឡើង ដូចម្តេច មគ្គគឺសម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាសង្កប្បៈ ដោយអត្ថថា លើកចិត្តឡើង (កាន់អារម្មណ៍) កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាវាចា ដោយអត្ថថាកំណត់ កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាកម្មន្តៈ ដោយអត្ថថាខះខៀង កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាអាជីវៈ ដោយអត្ថថាផ្សះផង់ កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាវាយាមៈ ដោយអត្ថថាផ្គងទុក កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាសតិ ដោយអត្ថថាប្រុង កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ កើតឡើង មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះឯង ។

អធិប្បាយពាក្យថា តត្ថនោះ ឈ្មោះថាសេត បំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ ត្រង់ពាក្យថា សេត តើសេតដូចម្តេច ។ តត្ថកាលនឹកំពុងតែ (នូវមគ្គ) ឈ្មោះថាសេត កាលដឹង ឈ្មោះថាសេត កាលឃើញ ឈ្មោះថាសេត កាលពិចារណា ឈ្មោះថាសេត កាលអធិដ្ឋានទូវចិត្ត ឈ្មោះថាសេត កាលដឿសិប់ដោយសទ្ធា ឈ្មោះថាសេត កាលផ្គងនូវព្យាយាម ឈ្មោះថាសេត កាលប្រុងនូវស្មារតី ឈ្មោះថាសេត កាលតំកល់ទុកនូវចិត្ត ឈ្មោះថាសេត កាលដឹងច្បាស់ដោយបញ្ញា ឈ្មោះថាសេត

អាសេវតំ អភិញ្ញេយ្យំ អភិជានន្តោ អាសេវតំ បរិ-
ញ្ញេយ្យំ បរិជានន្តោ អាសេវតំ បហាតព្ពំ បជហន្តោ
អាសេវតំ ភាវេតព្ពំ ភាវេន្តោ អាសេវតំ សច្ឆិកាតព្ពំ
សច្ឆិករោន្តោ អាសេវតំ ឃវំ អាសេវតំ ។

ភាវេតីតំ កថំ ភាវេតិ ។ អាវជ្ជន្តោ ភាវេតិ
ជានន្តោ ភាវេតិ បស្សន្តោ ភាវេតិ បច្ចវេក្ខន្តោ
ភាវេតិ ចិត្តំ អធិដ្ឋហន្តោ ភាវេតិ សទ្ធាយ អធិមុច្ច-
ន្តោ ភាវេតិ វីរិយំ បគ្គណ្ហន្តោ ភាវេតិ សតិំ ឧបដ្ឋា-
បេន្តោ ភាវេតិ ចិត្តំ សមាធហន្តោ ភាវេតិ បញ្ញាយ
បជានន្តោ ភាវេតិ អភិញ្ញេយ្យំ អភិជានន្តោ ភាវេតិ
បរិញ្ញេយ្យំ បរិជានន្តោ ភាវេតិ បហាតព្ពំ បជហន្តោ
ភាវេតិ ភាវេតព្ពំ ភាវេន្តោ ភាវេតិ សច្ឆិកាតព្ពំ
សច្ឆិករោន្តោ ភាវេតិ ឃវំ ភាវេតិ ។

កាលដឹងចំពោះនូវធម៌ដែលគួរដឹង ឈ្មោះថាសេព កាលកំណត់ដឹងនូវធម៌ដែលគួរកំណត់ដឹង ឈ្មោះថាសេព កាលលះនូវធម៌ដែលគួរលះ ឈ្មោះថាសេព កាលចំរើននូវធម៌ដែលគួរចំរើន ឈ្មោះថាសេព កិក្ខុ កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាសេព កិក្ខុសេព យ៉ាងនេះឯង ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ចំរើន តើចំរើនដូចម្តេច ។ កិក្ខុកាលនឹកំពឹងរក ឈ្មោះថាចំរើន កាលដឹង ឈ្មោះថាចំរើន កាលឃើញ ឈ្មោះថាចំរើន កាលពិចារណា ឈ្មោះថាចំរើន កាលអធិដ្ឋាននូវចិត្ត ឈ្មោះថាចំរើន កាលផ្ទឿសិប់ដោយសទ្ធា ឈ្មោះថាចំរើន កាលផ្គងព្យាយាម ឈ្មោះថាចំរើន កាលប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាចំរើន កាលតំកល់ខ្ពុតនូវចិត្ត ឈ្មោះថាចំរើន កាលដឹងច្បាស់ដោយបញ្ញា ឈ្មោះថាចំរើន កាលដឹងចំពោះនូវធម៌ដែលគួរដឹង ឈ្មោះថាចំរើន កាលកំណត់ដឹងនូវធម៌ដែលគួរកំណត់ដឹង ឈ្មោះថាចំរើន កាលលះនូវធម៌ដែលគួរលះ ឈ្មោះថាចំរើន កាលចំរើននូវធម៌ដែលគួរចំរើន ឈ្មោះថាចំរើន កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាចំរើន កិក្ខុចំរើន យ៉ាងនេះឯង ។

ពហុលីកភោតីតិ កថំ ពហុលីកភោតិ ។ អាវជ្ជន្តោ ពហុលីកភោតិ ជានន្តោ ពហុលីកភោតិ បស្សន្តោ ពហុលីកភោតិ បច្ចវេក្ខន្តោ ពហុលីកភោតិ ចិត្តំ អធិដ្ឋហន្តោ ពហុលីកភោតិ សទ្ធាយ អធិមុច្ចន្តោ ពហុលីកភោតិ វីរិយំ បគ្គណ្ហន្តោ ពហុលីកភោតិ សតិំ ឧបដ្ឋាបេន្តោ ពហុលីកភោតិ ចិត្តំ សមាធហន្តោ ពហុលីកភោតិ បញ្ញាយ បជានន្តោ ពហុលីកភោតិ អភិញ្ញេយ្យំ អភិជានន្តោ ពហុលីកភោតិ បរិញ្ញេយ្យំ បរិជានន្តោ ពហុលីកភោតិ បហាតព្ពំ បជហន្តោ ពហុលីកភោតិ ភាវេតព្ពំ ភាវេន្តោ ពហុលីកភោតិ សច្ឆិកាតព្ពំ សច្ឆិកភោន្តោ ពហុលីកភោតិ ឯវំ ពហុលីកភោតិ ។

តស្ស តំ មក្កំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីកភោតោ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តីតិ កថំ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធ្វើឲ្យច្រើន តើធ្វើឲ្យច្រើនដូចម្តេច ? កិកុ
កាលទឹករំពឹងរក ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលដឹង ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន
កាលឃើញ ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលពិចារណា ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន
កាលអធិដ្ឋានន្ទូវចិត្ត ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលដឿសិប់ដោយសទ្ធា
ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលផ្គងព្យាយាម ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលប្រុង
ស្មារតី ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលតំកល់ទុកន្ទូវចិត្ត ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យ
ច្រើន កាលដឹងច្បាស់ដោយបញ្ញា ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលដឹងចំពោះ
ន្ទូវធម៌ដែលគួរដឹង ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលកំណត់ដឹងន្ទូវធម៌ដែល
គួរកំណត់ដឹង ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលលះន្ទូវធម៌ដែលគួរលះ ឈ្មោះ
ថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលចំរើនន្ទូវធម៌ដែលគួរចំរើន ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន
កាលធ្វើជាក់ច្បាស់ន្ទូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន
កិកុធ្វើឲ្យច្រើន យ៉ាងនេះឯង ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា កាលកិកុនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គ
នោះ កិកុនោះកំលះសញ្ញោជន:ទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយកំនើនាស
តើកិកុលះសញ្ញោជន:ទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយកំនើនាស ដូចម្តេច ។

សោតាបត្តិមគ្គេន សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្ពតមហាសោ ឥមានិ តីណិ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ ឥដ្ឋានុសយោ វិចិកិច្ឆានុសយោ ឥមេ ទ្វេ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

សកទាគាមិមគ្គេន ទិដ្ឋិវិសំ តាមកតសញ្ញោជនំ បដិឃសញ្ញោជនំ ឥមានិ ទ្វេ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ ទិដ្ឋិវិតោ តាមកតានុសយោ បដិឃានុសយោ ឥមេ ទ្វេ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

អនាគាមិមគ្គេន អណុសហគតំ តាមកតសញ្ញោជនំ បដិឃសញ្ញោជនំ ឥមានិ ទ្វេ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អណុសហគតោ តាមកតានុសយោ បដិឃានុសយោ ឥមេ ទ្វេ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

អរហត្តមគ្គេន រូបរាគោ អរូបរាគោ មានោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា ឥមានិ បញ្ច សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ មានានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោ ឥមេ តយោ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ឯវំ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

កិក្ខុលះសញ្ញោជន: ៣ នេះ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្វត-
បរាមាស អនុស័យ ២ នេះ គឺទិដ្ឋានុស័យ វិចិកិច្ឆានុស័យ កំនាស
ដោយសោតាបត្តិមគ្គ ។

លះសញ្ញោជន: ២ នេះ គឺកាមរាគសញ្ញោជន: បដិឃសញ្ញោជន:
ជំគ្រោតគ្រោត អនុស័យ ២ នេះ គឺកាមរាគានុស័យ បដិឃានុស័យ:
ជំគ្រោតគ្រោត កំនាស ដោយសកទាគាមិមគ្គ ។

លះសញ្ញោជន: ២ នេះ គឺកាមរាគសញ្ញោជន: បដិឃសញ្ញោជន:
ជំល្អិត អនុស័យ ២ នេះ គឺកាមរាគានុស័យ បដិឃានុស័យ ជំល្អិត
កំនាស ដោយអនាគាមិមគ្គ ។

លះសញ្ញោជន:៥នេះ គឺរូបរាគ: អរូបរាគ: មាន: ឧទ្ធច្ច: អវិជ្ជា
អនុស័យ ៣ នេះ គឺមានានុស័យ ភវរាគានុស័យ អវិជ្ជានុស័យ: កំនាស
ដោយអរហត្តមគ្គ កិក្ខុលះសញ្ញោជន:ទាំង៦យ អនុស័យទាំង៦យ
កំនាស យ៉ាងនេះឯង ។

(๗) អព្យាបាទវសេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ អាលោកសញ្ញាវសេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ ។បេ។ បដិនិស្សគ្គានុបស្សី អស្សាសវសេន... បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ តត្ថ ជាតេ ធម្មេ អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា អនត្តតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ។ ឥតិ បឋមំ សមថោ បច្ឆា វិបស្សនា តេន វុច្ចតិ សមថបុព្ពង្គមំ វិបស្សនំ ភាវេតិ ។

ភាវេតីតិ ឧតុសេ្បា ភាវនា តត្ថ ជាតានំ ធម្មានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន ភាវនា ឥន្ទ្រិយានំ ឯករសដ្ឋេន ភាវនា តទុបគវីរិយវាហនដ្ឋេន ភាវនា អាសេវនដ្ឋេន ភាវនា ។

(៧) ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនពយមាយ ដោយអំណាច ឥតព្យាបាទ ឈ្មោះថាសមាធិ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនពយមាយ ដោយអំណាចនៃការសំគាល់ពន្លឺ ឈ្មោះថាសមាធិ ។បេ។ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនពយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញរបស់បុគ្គលអ្នកឃើញរឿយ ។ក្នុងការរលាស់ខ្លួនចេញ... ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកឃើញរឿយ ។ ក្នុងការរលាស់ខ្លួនចេញ ឈ្មោះថាសមាធិ ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ ថាមិនមែនខ្លួន នូវធម៌ទាំងឡាយដែលកើតក្នុងសមាធិនោះ សមថៈ (កើត) មុន វិបស្សនា (កើត) ក្រោយ ហេតុនោះ លោកពោលថា ភិក្ខុចំរើនវិបស្សនាមានសមថៈជាប្រធានដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ចំរើន បានដល់ការចំរើន(ភាវនា) ៤ យ៉ាង គឺការចំរើនដោយអត្ថថាមិនកន្ធត់នូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលកើតក្នុងសមាធិនោះ ១ ការចំរើន ដោយអត្ថថាមានរសតែមួយនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ការចំរើនដោយអត្ថថានាំទៅដោយវីរិយៈដ៏សមគួរដល់ឥន្ទ្រិយនោះ ១ ការចំរើនដោយអត្ថថាឧស្សាហ៍សេព ១ ។

វត្តោ សញ្ជាយតីតំ កេ៎ មត្តោ សញ្ជាយតំ ។ ឧសរ្ជនដ្ឋេន សម្ភាធិដ្ឋំ មត្តោ សញ្ជាយតំ អភិ-ភេរនដ្ឋេន សម្ភាសន្តិប្បត្តោ មត្តោ សញ្ជាយតំ ។បេ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្ភាសមាធិ មត្តោ សញ្ជាយតំ ឯវំ មត្តោ សញ្ជាយតំ ។

សោ តំ មក្ខំ អាសេវតំ ភាវេតំ ពហុលីកភេតីតំ អាសេវតីតំ កេ៎ អាសេវតំ ។ អាវជ្ជន្តោ អាសេវតំ ជានន្តោ អាសេវតំ ។បេ។ សច្ចិកាតុំ សច្ចិកភេ-ន្តោ អាសេវតំ ឯវំ អាសេវតំ ។

ភាវេតីតំ កេ៎ ភាវេតំ ។ អាវជ្ជន្តោ ភាវេតំ ជានន្តោ ភាវេតំ ។បេ។ សច្ចិកាតុំ សច្ចិកភេន្តោ ភាវេតំ ឯវំ ភាវេតំ ។

ពហុលីភេតីតំ កេ៎ ពហុលីកភេតំ ។ អាវជ្ជន្តោ ពហុលីកភេតំ ជានន្តោ ពហុលីកភេតំ ។បេ។ សច្ចិកាតុំ សច្ចិកភេន្តោ ពហុលីកភេតំ ឯវំ ពហុលីកភេតំ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គក៏កើតឡើង តើមគ្គកើតឡើង ដូចម្តេច ។ មគ្គគឺសម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ កើតឡើង មគ្គគឺសម្មាសង្កប្បៈ ដោយអត្ថថាលើកចិត្តឡើង (កាន់អារម្មណ៍) កើតឡើង ។ បេ ។ មគ្គគឺសម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ កើតឡើង មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះឯង ។

អធិប្បាយពាក្យថា កិកុនោះឈ្មោះថាសេព បំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គនោះ ត្រង់ពាក្យថា សេព តើសេពដូចម្តេច ។ កិកុកាលនឹកំរំពឹងរក ឈ្មោះថាសេព កាលដឹង ឈ្មោះថាសេព ។ បេ ។ កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាសេព កិកុសេព យ៉ាងនេះឯង ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា បំរើន តើបំរើន ដូចម្តេច ។ កិកុកាលនឹកំរំពឹងរក (នូវមគ្គ) ឈ្មោះថាបំរើន កាលដឹង ឈ្មោះថាបំរើន ។ បេ ។ កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាបំរើន កិកុបំរើន យ៉ាងនេះឯង ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធ្វើឲ្យច្រើន តើធ្វើឲ្យច្រើនដូចម្តេច ។ កិកុកាលនឹកំរំពឹង (នូវមគ្គ) ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កាលដឹង ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន ។ បេ ។ កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាធ្វើឲ្យច្រើន កិកុធ្វើឲ្យច្រើន យ៉ាងនេះឯង ។

តស្ស តំ មក្កំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុ-លីករោតោ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តីតិ កថំ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុ-សយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

សោតាបត្តិមគ្គេន សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សី-លព្ពតបរាមាសោ ឥមានិ តីណិ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អដ្ឋានុសយោ វិចិកិច្ឆានុសយោ ឥមេ ទ្វេ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

សកទាគាមិមគ្គេន ឱឡារិកំ កាមរាគសញ្ញោ-ជនំ បដិឃសញ្ញោជនំ ឥមានិ ទ្វេ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ ឱឡារិកោ កាមរាគានុសយោ បដិឃានុ-សយោ ឥមេ ទ្វេ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

អនាគាមិមគ្គេន អណុសហគតំ កាមរាគសញ្ញោ-ជនំ បដិឃសញ្ញោជនំ ឥមានិ ទ្វេ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អណុសហគតោ កាមរាគានុសយោ ប-ដិឃានុសយោ ឥមេ ទ្វេ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា កាលកិលេសនោះ សោត ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គនោះ កិលេសនោះ ក៏លះសញ្ញោជន:ទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយ ក៏វិនាស តើកិលេសសញ្ញោជន:ទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយក៏វិនាស ដូចម្តេចខ្លះ ។

(៧) កិលេសសញ្ញោជន: ៣ នេះ គឺ សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្វតបរាមាស ដោយសោតាបត្តិមគ្គ អនុស័យ ២ នេះ គឺ ទិដ្ឋានុស័យ វិចិកិច្ឆានុស័យ ក៏វិនាស ។

កិលេសសញ្ញោជន: ២ នេះ គឺកាមរាគសញ្ញោជន: បដិឃសញ្ញោជន: ដ៏គ្រោតគ្រាត ដោយសកទាគាមិមគ្គ អនុស័យ ២ នេះ គឺ កាមរាគានុស័យ បដិឃានុស័យ ដ៏គ្រោតគ្រាត ក៏វិនាស ។

កិលេសសញ្ញោជន: ២ នេះ គឺ កាមរាគសញ្ញោជន: បដិឃសញ្ញោជន: ដ៏ល្អិត ដោយអនាគាមិមគ្គ អនុស័យ ២ នេះ គឺ កាមរាគានុស័យ បដិឃានុស័យ: ដ៏ល្អិត ក៏វិនាស ។

អរហត្តមគ្គេន វូបភវតោ អរូបភវតោ មានោ ខន្ធេសុ អវិជ្ជា ឥមានិ បញ្ច សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ មានានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោ ឥមេ តយោ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ឯវំ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ឯវំ សមថបុព្ពង្គមំ វិបស្សនំ ភាវេតិ ។

(ជ) កថំ វិបស្សនាបុព្ពង្គមំ សមថំ ភាវេតិ ។ អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា អនត្តតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា តត្ថ ជាតានំ ធម្មានំ ច ហេស្សត្តាវម្មណតា ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ ឥតិ បឋមំ វិបស្សនា បច្ឆា សមថោ តេន វុច្ចតិ វិបស្សនាបុព្ពង្គមំ សមថំ ភាវេតិ ។

ភាវេតីតិ ឧតសេវ្ហ ភាវនា ។បេ។ អាសេវនដ្ឋេន ភាវនា ។បេ។ មគ្គោ សញ្ញាយតីតិ កថំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ។បេ។ ឯវំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ។បេ។

កិក្ខុ លះសញ្ញោជន: ៩ នេះ គឺ រូបភគ: អរូបភគ: មាន: ទុក្ខ: អវិជ្ជា ដោយអរហត្តមគ្គ អនុស័យ ៣ នេះ គឺ មានានុស័យ ភវរាគានុស័យ អវិជ្ជានុស័យ ក៏វិនាស កិក្ខុ លះសញ្ញោជន: ទាំងឆ្ងាយ អនុស័យទាំងឆ្ងាយ ក៏វិនាស យ៉ាងនេះ កិក្ខុចំរើនវិបស្សនា មានសមថ: ជាប្រធាន យ៉ាងនេះឯង ។

(៨) កិក្ខុចំរើនសមថ: មានវិបស្សនាជាប្រធាន តើដូចម្តេច ។ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ថាមិនទៀង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ថាជាទុក្ខ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ថាមិនមែនខ្លួន មួយទៀត ភាពនៃធម៌ទាំងឆ្ងាយ ដែលកើតកង់សមាធិ នោះ មានអារម្មណ៍តួរលះ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនកយមាយ ឈ្មោះថាសមាធិ វិបស្សនា (កើត) មុន សមថ: (កើត) ក្រោយ ហេតុនោះ លោកពោលថា កិក្ខុចំរើនសមថ: មានវិបស្សនា ជាប្រធាន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ចំរើន ចានដល់ការចំរើន ៤ យ៉ាង ។បេ។ ការចំរើន ដោយអត្ថថាទស្សនៈសេព ។បេ។ សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គកើតឡើង តើមគ្គកើតឡើង ដូចម្តេច ។បេ។ មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះ ។បេ។

ฯลฯ สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ อนุสยา ปฏินิสฺสชฺชนฺติ ฯ
รูปํ อนิจฺจโต อนุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา รูปํ ทุกฺขโต อนุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา รูปํ อนตฺตโต อนุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ตสฺส ฌานสฺส ฌานารมฺมณานิ จ เวทนาย ฌานารมฺมณานิ จ สญฺญาย ฌานารมฺมณานิ จ สงฺขารานํ ฌานารมฺมณานิ จ วิญฺญาณสฺส ฌานารมฺมณานิ อนิจฺจโต อนุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ ทุกฺขโต ฯเปฯ อนตฺตโต อนุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ตสฺส ฌานสฺส ฌานารมฺมณานิ จ เวทนาย ฌานารมฺมณานิ จ สญฺญาย ฌานารมฺมณานิ จ สงฺขารานํ ฌานารมฺมณานิ จ วิญฺญาณสฺส ฌานารมฺมณานิ นิพฺพิทานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ วิราคานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ นิโรธานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ ขยานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ วยานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ วิปริณามานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ อนิมิตฺตานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ อปฺปณิหิตานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ สุญฺญตานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ ยถาภูตญาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ อาทีนวานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ ปฏิสงฺขานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ วิวฏฺฏนานุปสฺสนาเญน วิปสฺสนา ฌานารมฺมณานิ โสตาปตฺติมคฺคกฺขณโต ปฏฺฐาย ยาว อรหตฺตมคฺคกฺขณา ตตฺถ ปญฺญินฺทฺริยาธิปเตยฺยา ตสฺส ฌานสฺส ฌานสมฺปยุตฺตา ธมฺมา ฌานารมฺมณานิ จ ฯเปฯ

កិត្តនោះក៏លះសញ្ញោជន: ចាំង ឆ្ងាយ អនុស័យចាំង ឆ្ងាយក៏វិនាស យ៉ាង នេះ ។ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ នូវរូប ថាមិនទៀង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ នូវរូប ថាជាទុក្ខ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ នូវរូប ថាមិនមែនខ្លួន មួយទៀត ភាពនៃធម៌ចាំង ឆ្ងាយ ដែលកើតកង់សមាធិនោះ មានអារម្មណ៍តួរលះ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ ឈ្មោះថាសមាធិ វិបស្សនា (កើត) មុន សមថ: (កើត) ក្រោយ ហេតុនោះ លោកពោលថា កិត្តិចំរើនសមថ: មានវិបស្សនាជាប្រធាន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ចំរើន បានដល់ការចំរើន ៤ យ៉ាង ។បេ។ ការចំរើនដោយអត្ថថាទស្សាហ៍សេព ។បេ។ សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គ កើតឡើង ។បេ។ មគ្គកើតឡើងយ៉ាងនេះ ។បេ។ កិត្តនោះក៏លះសញ្ញោជន: ចាំង ឆ្ងាយ អនុស័យចាំង ឆ្ងាយ ក៏វិនាស ។ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ នូវវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។បេ។ នូវជរាមរណ: ថាមិនទៀង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ នូវជរាមរណ: ថាជាទុក្ខ ។បេ។ ថាមិនមែនខ្លួន មួយទៀត ភាពនៃធម៌ចាំង ឆ្ងាយ ដែលកើតកង់សមាធិនោះ មានអារម្មណ៍តួរលះ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ

អរិដ្ឋោ សមាធិ ឥតិ បឋមំ វិបស្សនា បជ្ជា សមថោ តេន វុច្ចតិ វិបស្សនាបុព្វង្គមំ សមថំ ភាវេតិ ។ ភាវេតីតិ ចតស្សោ ភាវនា ។ បេ ។ សញ្ញាយតីតិ កថំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ។ បេ ។ ឯវំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ។ បេ ។ ឯវំ សញ្ញោជនានំ បហានំ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ឯវំ វិបស្សនាបុព្វង្គមំ សមថំ ភាវេតិ ។

(๙) កថំ សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ សោឡសហិ អាការេហិ សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ អារម្មណាជ្ជន គោចរាជ្ជន បហានាជ្ជន បរិញ្ញាកាជ្ជន វដ្ដានាជ្ជន វិវដ្ដនាជ្ជន សន្តាជ្ជន បណីតាជ្ជន វិមុត្តាជ្ជន អធិដ្ឋានាជ្ជន តទារម្មណាជ្ជន អនិមិត្តាជ្ជន អប្បណិហិតាជ្ជន សុញ្ញាជ្ជន វិភាវនាជ្ជន អនិមិត្តាជ្ជន យុគនទ្ធាជ្ជន ។

ការមិនពយមាយ ឈ្មោះថាសមាធិ វិបស្សនា (កើត) មុន សមថៈ (កើត) ក្រោយ ហេតុនោះ លោកពោលថា កិក្ខុចំរើនសមថៈ មានវិបស្សនាជាប្រធាន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ចំរើន បានដល់ការចំរើន ៤ យ៉ាង ។បេ។ សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គកើតឡើង តើមគ្គកើតឡើងដូចម្តេច ។បេ។ មគ្គកើតឡើងយ៉ាងនេះ ។បេ។ កិក្ខុនោះក៏លះសញ្ញោជនៈតាំងពីរឡាយ អនុស័យតាំងពីរឡាយ ក៏វិនាសយ៉ាងនេះ កិក្ខុចំរើនសមថៈមានវិបស្សនាជាប្រធាន យ៉ាងនេះឯង ។

(៨) កិក្ខុចំរើនធម៌ដែលជាប់គាំជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ កិក្ខុចំរើនធម៌ដែលជាប់គាំជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអាការ ១៦ គឺដោយអត្ថថាជាអារម្មណ៍ ១ ដោយអត្ថថាជាគោចរ ១ ដោយអត្ថថាលះបង់ ១ ដោយអត្ថថាលះស្រឡះ ១ ដោយអត្ថថាបេញ្ច ១ ដោយអត្ថថាប្រែត្រឡប់ ១ ដោយអត្ថថាស្ងប់ ១ ដោយអត្ថថាឧត្តម ១ ដោយអត្ថថារួចស្រឡះ ១ ដោយអត្ថថាមិនមានអាសវៈ ១ ដោយអត្ថថាធ្លុង ១ ដោយអត្ថថាមិនមាននិមិត្ត ១ ដោយអត្ថថាមិនមានទីតំកល់ ១ ដោយអត្ថថាសូន្យ ១ ដោយអត្ថថាមានរសតែមួយ ១ ដោយអត្ថថាមិនកន្ទួងជាប់គាំជាគូនឹងគ្នា ១ ។

កថំ អារម្មណាដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ ខុទ្ទកំ បដិបទាតោ ចិត្តស្ស វិក្ខេបតា អវិក្ខេបោ សមាធិ និមិត្តារម្មណោ អវិជ្ជំ បដិបទាតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និមិត្តារម្មណា ឥតិ អារម្មណាដ្ឋេន សមថវិបស្សនា វិការសោ បោនទ្ធំ យុគនទ្ធា បោនទ្ធំ អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តីតិ តេន វុច្ចតិ អារម្មណាដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

ភាវេតីតិ ចតស្សោ ភាវនា ។ បេ ។ អាសេវនដ្ឋេន ភាវនា ។ បេ ។ មគ្គោ សញ្ញាយតីតិ កថំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ។ បេ ។ ឯវំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ឯវំ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ឯវំ អារម្មណាដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

កថំ គោចរដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ ខុទ្ទកំ បដិបទាតោ ចិត្តស្ស វិក្ខេបតា អវិក្ខេបោ សមាធិ គោចរគោចរោ អវិជ្ជំ បដិបទាតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា គោចរគោចរា ឥតិ គោចរដ្ឋេន

កិក្ខុំ បំរើនធម្មិ ដែលជាប់គាំជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាអារម្មណ៍ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ មាននិកេធជាអារម្មណ៍ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏មាននិកេធជាអារម្មណ៍ដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាអារម្មណ៍ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គាំជាគូ មិនកន្ធឹងទូគាំនឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុំបំរើនធម្មិដែលជាប់គាំជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាអារម្មណ៍ ។

ពាក្យថា បំរើន បានដល់ការបំរើន ៤ យ៉ាង ។បេ។ ការបំរើន ដោយអត្ថថា ទស្សាហ៍សេព ។បេ។ សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គកើតឡើង តើមគ្គកើតឡើង ដូចម្តេច ។បេ។ មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះ កិក្ខុនោះលះសញ្ញោជនៈទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយក៏នាសៈ យ៉ាងនេះ កិក្ខុំបំរើនធម្មិ ដែលជាប់គាំជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាអារម្មណ៍យ៉ាងនេះឯង ។

កិក្ខុំបំរើនធម្មិដែលជាប់គាំជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាគោចរ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ មាននិកេធជាគោចរ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏មាននិកេធជាគោចរដែរ

សមថវិបស្សនា ឯការម្មា ហោន្តុ យុគនទ្ធា ហោន្តុ អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តីតិ តេន វុច្ចតិ គោចរដ្ឋេន សមថ-វិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

(๑๐) កថំ បហានដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគន-ទ្ធំ ភាវេតិ ។ ទុទ្ទិដ្ឋសហគតក្កិលេសេ ច ខន្ធេ ច បជហតោ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ និព្ពេធគោចរោ អវិជ្ជាសហគតក្កិលេសេ ច ខន្ធេ ច បជហតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និព្ពេធគោចរា ឥតិ បហានដ្ឋេន សមថវិបស្សនា ឯការម្មា ហោន្តុ យុគនទ្ធា ហោន្តុ អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តីតិ តេន វុច្ចតិ បហានដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

កថំ បរិញ្ញាដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភា-វេតិ ។ ទុទ្ទិដ្ឋសហគតក្កិលេសេ ច ខន្ធេ ច បរិញ្ញតោ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ និព្ពេធគោចរោ អវិជ្ជាសហគតក្កិលេសេ ច កន្ធេ ច បរិញ្ញតោ អនុ-បស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និព្ពេធគោចរា ឥតិ បរិញ្ញាដ្ឋេន

សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាគោចរ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ធឹងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាជាគោចរ ។

(១០) កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាលះបង់ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះនូវកិលេសដែលច្រឡំដោយទុច្ចរិតផង នូវខន្ធផង ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ គឺសមាធិ មានន័យថាគោចរ កាលបុគ្គលលះនូវកិលេសដែលច្រឡំដោយអវិជ្ជាផង នូវខន្ធផង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏មានន័យថាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាលះបង់ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ធឹងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាលះបង់ ។

កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាលះស្រឡះ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះស្រឡះ នូវកិលេសដែលច្រឡំដោយទុច្ចរិតផង នូវខន្ធផង ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ គឺសមាធិ មានន័យថាគោចរ កាលបុគ្គលលះស្រឡះ នូវកិលេសដែលច្រឡំ ដោយអវិជ្ជាផង នូវខន្ធផង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏មានន័យថាគោចរដែរ

សមថវិបស្សនា ឯករសា ហោន្តិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ ជាតិវត្តន្តិតិ តេន វុច្ចតិ បរិច្ចាគដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

កថំ វុដ្ឋានដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ ខុទ្ទកសហគតកុសលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វុដ្ឋហតោ បឋមជ្ឈានា ឯកក្ខណា អរិយគ្គោ សមាធិ និកន្តិគោចរោ អរិយាសហគតកុសលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វុដ្ឋហតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និកន្តិគោចរា ឥតិ វុដ្ឋានដ្ឋេន សមថវិបស្សនា ឯករសា ហោន្តិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ ជាតិវត្តន្តិតិ តេន វុច្ចតិ វុដ្ឋានដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

កថំ វិវដ្ដនដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ ខុទ្ទកសហគតកុសលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិវដ្ដតោ បឋមជ្ឈានា ឯកក្ខណា អរិយគ្គោ សមាធិ និកន្តិគោចរោ អរិយាសហគតកុសលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិវដ្ដតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និកន្តិគោចរា ឥតិ វិវដ្ដនដ្ឋេន

សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាលះស្រឡះ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ត័ងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុចំរើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាលះស្រឡះ ។

កិក្ខុចំរើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាចេញ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលចេញចាកកិលេសដែលច្រឡំដោយទុច្ចរិតផង ចាកខន្ធផង ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ មានន័យដោយគោចរ កាលបុគ្គលចេញចាកកិលេសដែលច្រឡំដោយអវិជ្ជាផង ចាកខន្ធផង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏មានន័យដោយគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាចេញ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ត័ងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុចំរើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាចេញ ។

កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាប្រែត្រឡប់ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលប្រែត្រឡប់ចាកកិលេសដែលច្រឡំ ដោយទុច្ចរិតផង ចាកខន្ធផង ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ មានន័យដោយគោចរ កាលបុគ្គលប្រែត្រឡប់ ចាកកិលេសដែលច្រឡំ ដោយអវិជ្ជាផង ចាកខន្ធផង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏មានន័យដោយគោចរដែរ

សមថវិបស្សនា ឯករសា ហោន្តិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ ឆាតិវត្តន្តីតិ តេន វុច្ចតិ វិជ្ជនជ្ជេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

(๑๑) កថំ សន្តជ្ជេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ ទុទ្ធុំ បដិហាតោ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ សន្តោ ហោតិ ធិរេធតោច-រេ អវិជ្ជំ បដិហាតោ អនុបស្សនជ្ជេន វិបស្សនា សន្តា ហោតិ ធិរេធតោចរេ ឥតិ សន្តជ្ជេន សមថវិបស្សនា ឯករសា ហោន្តិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ ឆាតិវត្តន្តីតិ តេន វុច្ចតិ សន្តជ្ជេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

កថំ បណីតជ្ជេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។ ទុទ្ធុំ បដិហាតោ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមាធិ បណីតោ ហោតិ ធិរេធតោ-ចរេ អវិជ្ជំ បដិហាតោ អនុបស្សនជ្ជេន វិបស្សនា បណីតា ហោតិ ធិរេធតោចរេ ឥតិ បណីតជ្ជេន

សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាប្រែត្រឡប់ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ធឹងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាប្រែត្រឡប់ ។

(๑๑) កិក្ខុចំរើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាល្អិត តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានពេជ្ឈជាគោចរ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ ក៏ជាគុណជាតិដ៏ល្អិត មានពេជ្ឈជាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាល្អិត ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ធឹងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាល្អិត ។

កិក្ខុចំរើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាទុតម តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌ដ៏ទុតម មានពេជ្ឈជាគោចរ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏ជាគុណជាតិ ដ៏ទុតម មានពេជ្ឈជាគោចរដែរ

สมถวิปสฺสนา ฯเปฯ เหฏฺฐา ยุคนทฺธา เหฏฺฐา อญฺญมญฺญํ นาติวตฺตนฏฺเฐน เตน วุจฺจติ ปฐมีตเชฺฌน สมถวิปสฺสนํ ยุคนทฺธํ ภาเวติ ฯ

กถํ วิมุตฺตเชฺฌน สมถวิปสฺสนํ ยุคนทฺธํ ภาเวติ ฯ ขุทฺทกา ปฐมชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา อสมาปนฺนกาเล ปฐมชฺฌานธมฺมา อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺฑโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต ปภงฺคุโต ปฐมชฺฌานสมาปตฺติ อนุปสฺสนาเชฺฌน วิปสฺสนา วิมุตฺตา เหฏฺฐา นิพฺพานธาตุยา ๙ติ ภวงฺคจิตฺตา เยเสาวิมุตฺติ อาวชฺชนาวิกา ปญฺจาวิมุตฺติ ๙ติ วิมุตฺตเชฺฌน สมถวิปสฺสนา ฯเปฯ เหฏฺฐา ยุคนทฺธา เหฏฺฐา อญฺญมญฺญา นาติวตฺตนฏฺเฐน เตน วุจฺจติ วิมุตฺตเชฺฌน สมถวิปสฺสนํ ยุคนทฺธํ ภาเวติ ฯ

សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថជាទុតិយ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្លងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិច្ចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថជាទុតិយ ។

កិច្ចច្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថជារួចស្រឡះ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះនូវទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌រួចស្រឡះ មាននិពេធជាគោចរ កាលបុគ្គលលះនូវអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថជាឃើញរឿយ ។ ក៏ជាគុណជាតិរួចស្រឡះ មាននិពេធជាគោចរ ដែរ បន្ទាប់មក ចេតោវិមុត្តិ ព្រោះការរសាយចេញចាកភពៈ បញ្ញាវិមុត្តិ ព្រោះការរសាយចេញចាកអវិជ្ជា (ក៏កើតមាន) សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថជារួចស្រឡះ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្លងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិច្ចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថជារួចស្រឡះ ។

(๑๒) កថំ អាសវក្ខយេ ញាណំ យុគនទ្ធំ កាតព្ពំ ។ ទុន្ទុ ច បជហាតោ ឆន្តសង្ខ ឱក្កន្តតា អវិក្ខេបោ សមាធិ កាមាសវេន អនាសវោ ហោតិ ឆន្ទរាគោ បជហតោ អវិជ្ជំ បជហាតោ អនុបសន្ធិដ្ឋេន វិបស្សនា អវិជ្ជាសវេន អនាសវោ ហោតិ ឆន្ទរាគោ ច ឥតិ អាសវក្ខយេ ញាណំ សមថវិបស្សនា ឱក្កន្តា ហោន្តិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តិ តេន វុច្ចតិ អាសវក្ខយេ ញាណំ សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ កាតព្ពំ ។

កថំ តវណាក្ខយេ ញាណំ យុគនទ្ធំ កាតព្ពំ ។ ទុន្ទុ ច សហគតក្កិលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច តវតោ ឆន្តសង្ខ ឱក្កន្តតា អវិក្ខេបោ សមាធិ ឆន្ទរាគោ អវិជ្ជា សហគតក្កិលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច តវតោ អនុបសន្ធិដ្ឋេន វិបស្សនា ឆន្ទរាគោ ច ឥតិ តវណាក្ខយេ ញាណំ សមថវិបស្សនា ឱក្កន្តា ហោតិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ នាតិវត្តន្តិ តេន វុច្ចតិ តវណាក្ខយេ ញាណំ សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ កាតព្ពំ ។

(១៦) តិកូចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមានអាសវៈ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះនូវទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌មិនមានអាសវៈដោយកាមាសវៈ មានន័យពេញជាគោចរ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថា ឃើញរឿយៗ ក៏ជាគុណជាតិមិនមានអាសវៈដោយអវិជ្ជាសវៈ មានន័យពេញជាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថា មិនមានអាសវៈ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ទួងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា តិកូចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមានអាសវៈ ។

តិកូចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាធ្ងន់ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលធ្ងន់ចាកកិលេស ដែលប្រឡំដោយទុច្ចរិតៈផង ចាកខន្ធផង ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ មានន័យពេញជាគោចរ កាលបុគ្គលធ្ងន់ ចាកកិលេស ដែលប្រឡំដោយអវិជ្ជាផង ចាកខន្ធផង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយៗ ក៏មានន័យពេញជាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាធ្ងន់ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ទួងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា តិកូចម្រើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាធ្ងន់ ។

กตีหิ อนิมิตฺตฏฺเฐน สมถวิปสฺสนาหิ យុគនទ្ធំ ภาเวติ ฯ ขุทฺทกา ปฐมชฺฌานาทโย จตฺตาโร สมฺปยุตฺตา ผสฺสาทโย ธมฺมา อนิมิตฺตา โหนฺติ อนิมิตฺตาย ธาตุยา อภินิหารตฺตา อนิมิตฺตาย ธาตุยา ปฏิลาภาย สวนฺติ ปวตฺตนฺติ ปกฺขนฺทนฺติ ปสีทนฺติ อนิมิตฺตาย ธาตุยา ปฏิลาภาย ปฐมชฺฌานาทีสุ ปฐมชฺฌานาทโย ธมฺมา อนิมิตฺตา โหนฺติ นิมิตฺตนิมิตฺตาภาวโต อนิมิตฺตาย ธาตุยา ปฏิลาภาย ปฐมชฺฌานาทโย ธมฺมา อนิมิตฺตา โหนฺติ ปฐมชฺฌานาทีสุ ปฐมชฺฌานาทโย ธมฺมา อนิมิตฺตา โหนฺติ นิมิตฺตนิมิตฺตาภาวโต ปฐมชฺฌานาทโย ธมฺมา อนิมิตฺตา โหนฺติ อนิมิตฺตาย ธาตุยา อภินิหารตฺตา อนิมิตฺตาย ธาตุยา ปฏิลาภาย สวนฺติ ปวตฺตนฺติ ปกฺขนฺทนฺติ ปสีทนฺติ อนิมิตฺตาย ธาตุยา ปฏิลาภาย

កិក្ខុបម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថា មិនមាននិមិត្ត តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះនូវទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌មិនមាននិមិត្តដោយនិមិត្តដ៏ធំទូលាយ មាននិរោធជាគោចរ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏ជាគុណជាតិមិនមាននិមិត្ត ដោយនិមិត្តដ៏ធំទូលាយ មាននិរោធជាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមាននិមិត្ត ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ទុយនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុបម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមាននិមិត្ត ។

កិក្ខុបម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមានទីតម្កល់ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះនូវទុច្ចរិតៈ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនពយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌មិនមានទីតម្កល់ដោយទីតម្កល់ដ៏ធំទូលាយ មាននិរោធជាគោចរ កាលបុគ្គលលះនូវអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏ជាគុណជាតិមិនមានទីតម្កល់ដោយទីតម្កល់ដ៏ធំទូលាយ មាននិរោធជាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមានទីតម្កល់ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ទុយនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុបម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមិនមានទីតម្កល់ ។

កេចិ សុញ្ញតដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ យុគនទ្ធំ
ភាវេតិ ។ ខុទ្ទកំ បដិបទាតោ ចិត្តស្ស ឱកប្បតា អវិ-
ក្ខេបោ សមាធិ សញ្ជាតិនិវេសេហិ សុញ្ញោ ហោតិ
និភេធតោចរោ អវិជ្ជំ បដិបទាតោ អនុបស្សនដ្ឋេន
វិបស្សនា សញ្ជាតិនិវេសេហិ សុញ្ញា ហោតិ និភេធ-
តោចរា ឥតិ សុញ្ញតដ្ឋេន សមថវិបស្សនា ឯក-
រសា ហោន្តិ យុគនទ្ធា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ ជាតិ-
វត្តន្តីតិ តេន វុច្ចតិ សុញ្ញតដ្ឋេន សមថវិបស្សនំ
យុគនទ្ធំ ភាវេតិ ។

ភាវេតីតិ ឧតសេ្សា ភាវនា តត្ថ ជាតានំ ធម្មានំ
អនតិវត្តនដ្ឋេន ភាវនា ឥន្ទ្រិយានំ ឯករសដ្ឋេន ភា-
វនា តទុបគវីរិយវាហនដ្ឋេន ភាវនា អាសេវនដ្ឋេន
ភាវនា ។បេ។ មគ្គោ សញ្ញាយតីតិ កេចិ មគ្គោ
សញ្ញាយតិ ។បេ។ ឯវំ មគ្គោ សញ្ញាយតិ ។បេ។

កិក្ខុបម្រើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថា សូន្យ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលលះនូវទុច្ចរិតបាន កាន់នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ការមិនរាយមាយ គឺសមាធិ ជាធម៌សូន្យចាកការប្រកាន់ស្អិតចំងឹង មាននិរោធជាគោចរ កាលបុគ្គលលះអវិជ្ជា វិបស្សនា ដោយអត្ថថាឃើញរឿយ ។ ក៏ជាគុណជាតិសូន្យ ចាកការប្រកាន់ស្អិតចំងឹង មាននិរោធជាគោចរដែរ សមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាសូន្យ ជាគុណជាតិមានរសតែមួយ ជាប់គ្នាជាគូ មិនកន្ធងនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា កិក្ខុបម្រើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាសូន្យ ។

ពាក្យថា បម្រើន ជានដល់ការបម្រើន ៤ យ៉ាង គឺការបម្រើនដោយអត្ថថាមិនកន្ធងនូវធម៌ចំងឹងឡាយ ដែលកើតកង់សមាធិនោះ ការបម្រើន ដោយអត្ថថាឥន្ទ្រិយចំងឹងឡាយមានរសតែមួយ ការបម្រើនដោយអត្ថថានាំទៅដោយវីរិយៈ ដ៏សមគួរដល់ឥន្ទ្រិយនោះ ការបម្រើនដោយអត្ថថាទស្សហ៍គប់រក ។ បេ ។ សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គកើតឡើង តើមគ្គកើតឡើងដូចម្តេច ។ បេ ។ មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះ ។ បេ ។

ฬวิ สญฺโญชนานิ ปหียนฺติ อนุสยา พฺยนฺตีหวนฺติ ฬวิ สุญฺญตเฉน สมถวิปสฺสนํ ยุคนทฺธํ ภาเวติ สเมหิ สวฺโส สหิ อาการเหหิ สมถวิปสฺสนํ ยุคนทฺธํ ภาเวติ ฬวิ สมถวิปสฺสนํ ยุคนทฺธํ ภาเวติ ฯ

(๑๓) กถํ ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา โหนฺติ ฯ อนิจฺจโต มนสิกโรโต ขิภาสา อุปฺปชฺชติ ขิภาสา ฉมฺภิตตฺตา ขิภาสา สนฺตฺรสฺสติ ตโต วิกฺเขโป อุทฺธจฺเจน อุทฺธจฺจา วิกฺขิตฺตมานสา อนิจฺจโต อุปฺปนฺนา ยถาภูตํ ญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ ยถาภูตญาณทสฺสนวิสุทฺธิยา นิพฺพิทา อุปฺปชฺชติ นิพฺพิทาย วิราโค อุปฺปชฺชติ วิราคา วิมุตฺติ วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ เอวมฺปิ อนิจฺจโต มนสิกโรโต ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา โหนฺติ ฯ ทุกฺขโต มนสิกโรโต ขิภาสา อุปฺปชฺชติ ขิภาสา ฉมฺภิตตฺตา ขิภาสา สนฺตฺรสฺสติ ตโต วิกฺเขโป อุทฺธจฺเจน อุทฺธจฺจา วิกฺขิตฺตมานสา ทุกฺขโต อุปฺปนฺนา ยถาภูตญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ นิพฺพิทา อุปฺปชฺชติ วิราโค อุปฺปชฺชติ วิราคา วิมุตฺติ วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ เอวมฺปิ ทุกฺขโต มนสิกโรโต ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา โหนฺติ ฯ อนตฺตโต มนสิกโรโต ขิภาสา อุปฺปชฺชติ ขิภาสา ฉมฺภิตตฺตา ขิภาสา สนฺตฺรสฺสติ ตโต วิกฺเขโป อุทฺธจฺเจน อุทฺธจฺจา วิกฺขิตฺตมานสา อนตฺตโต อุปฺปนฺนา ยถาภูตญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ นิพฺพิทา อุปฺปชฺชติ วิราโค อุปฺปชฺชติ วิราคา วิมุตฺติ วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ เอวมฺปิ อนตฺตโต มนสิกโรโต ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา โหนฺติ ฯ เอวมฺปิ ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา โหนฺติ ฯ

(๑๔) กถํ ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา น โหนฺติ ฯ อนิจฺจโต มนสิกโรโต ขิภาสา อุปฺปชฺชติ ขิภาสา ฉมฺภิตตฺตา ขิภาสา สนฺตฺรสฺสติ ตโต วิกฺเขโป อุทฺธจฺเจน อุทฺธจฺจา วิกฺขิตฺตมานสา อนิจฺจโต อุปฺปนฺนา ยถาภูตญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ นิพฺพิทา อุปฺปชฺชติ วิราโค อุปฺปชฺชติ วิราคา วิมุตฺติ วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ เอวมฺปิ อนิจฺจโต มนสิกโรโต ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา น โหนฺติ ฯ ทุกฺขโต มนสิกโรโต ขิภาสา อุปฺปชฺชติ ขิภาสา ฉมฺภิตตฺตา ขิภาสา สนฺตฺรสฺสติ ตโต วิกฺเขโป อุทฺธจฺเจน อุทฺธจฺจา วิกฺขิตฺตมานสา ทุกฺขโต อุปฺปนฺนา ยถาภูตญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ นิพฺพิทา อุปฺปชฺชติ วิราโค อุปฺปชฺชติ วิราคา วิมุตฺติ วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ เอวมฺปิ ทุกฺขโต มนสิกโรโต ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา น โหนฺติ ฯ อนตฺตโต มนสิกโรโต ขิภาสา อุปฺปชฺชติ ขิภาสา ฉมฺภิตตฺตา ขิภาสา สนฺตฺรสฺสติ ตโต วิกฺเขโป อุทฺธจฺเจน อุทฺธจฺจา วิกฺขิตฺตมานสา อนตฺตโต อุปฺปนฺนา ยถาภูตญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ นิพฺพิทา อุปฺปชฺชติ วิราโค อุปฺปชฺชติ วิราคา วิมุตฺติ วิมุตฺติยา วิมุตฺติญาณทสฺสนวิสุทฺธิ อุปฺปชฺชติ เอวมฺปิ อนตฺตโต มนสิกโรโต ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา น โหนฺติ ฯ เอวมฺปิ ธมฺมุทฺธจฺจวิกฺขิตฺตมานสา น โหนฺติ ฯ

កិកុ្ខនោះ ក៏លះសញ្ញោជន:ទាំង៣យ៉ាង អនុស័យទាំង៣យ៉ាង ក៏វិនាស យ៉ាងនេះ កិកុ្ខចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថ:នឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាសូន្យ យ៉ាងនេះ កិកុ្ខចម្រើនធម៌ ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថ:នឹងវិបស្សនា ដោយអាការ ១៦ យ៉ាងនេះ កិកុ្ខចម្រើនធម៌ដែលជាប់គ្នាជាគូ គឺសមថ:នឹងវិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣) ចិត្តដែលមិនប្រួលប្រាល់ ដោយទុច្ចរិ:កង្ខាធម៌ តើដូចម្តេច ។ កាលកិកុ្ខធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ពន្លឹកកើតឡើង កិកុ្ខនោះ ពិចារណានូវពន្លឹកថា ពន្លឹកជាធម៌ លំដាប់នោះ សេចក្តីពេយមាយ សេចក្តីអណ្តែតអណ្តូង (ក៏កើតឡើង) កិកុ្ខមានចិត្តប្រួលប្រាល់ ដោយទុច្ចរិ:នោះ រមែងមិនដឹងតាមពិត នូវការប្រាកដថាមិនទៀង មិនដឹងតាមពិត នូវការប្រាកដថាជាទុក្ខ មិនដឹងតាមពិត នូវការប្រាកដថាមិនមែនខ្លួន ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ចិត្តមិនប្រួលប្រាល់ដោយទុច្ចរិ:កង្ខាធម៌ មានសម័យដែលចិត្តនោះ ឋិតនៅ សម្ងំនៅ ជាចិត្តឯកស្ងប់ តាំងនៅនឹងធំធឹកនឹងសន្តាន សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គកើតឡើងដល់កិកុ្ខនោះ តើមគ្គកើតឡើងដូចម្តេច ។ បេ ។ មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ កិកុ្ខនោះ ក៏លះសញ្ញោជន:ទាំង៣យ៉ាង អនុស័យទាំង៣យ៉ាងក៏វិនាស យ៉ាងនេះឯង កាលកិកុ្ខធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ញាណកើតឡើង ប៉ុតែកើតឡើង

បស្សទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ សុខំ ឧប្បជ្ជតិ អធិមោក្ខោ ឧប្បជ្ជតិ បគ្គហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧបដ្ឋានំ ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខា ឧប្បជ្ជតិ និក្កន្តិ ឧប្បជ្ជតិ និក្កន្តិ ឆន្ទោតិ និក្កន្តិ អាវជ្ជតិ តតោ វិក្ខេបោ ឧទ្ធច្ចន្តេន ឧទ្ធច្ចេន វិក្ខេបោតិ. មានសោ អនិច្ចតោ ឧបដ្ឋានំ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ ទុក្ខតោ ឧបដ្ឋានំ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ អនត្តតោ ឧបដ្ឋានំ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ តេន វុត្តំ ឧទ្ធច្ចាវិ. ក្ខេបោតិមានសំ ហោតិ សោ សមយោ យត្ថ ចិត្តំ អវ្ឆត្ត-ញ្ចេវ សន្ធិដ្ឋតិ សន្ធិសីទតិ ឯកោធិ ហោតិ សមាធិយ-តិ តស្ស មគ្គោ សញ្ជាយតីតិ ភវេ មគ្គោ សញ្ជាយតិ ។បេ។ ឯវំ មគ្គោ សញ្ជាយតិ ។បេ។ ឯវំ សញ្ជោជនានំ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ទុក្ខតោ មនសិកា-ភោតោ ។បេ។ អនត្តតោ មនសិកាភោតោ ឱភាសោ ឧប្បជ្ជតិ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ បីតិ ឧប្បជ្ជតិ បស្សទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ សុខំ ឧប្បជ្ជតិ អធិមោក្ខោ ឧប្បជ្ជតិ បគ្គ-ហោ ឧប្បជ្ជតិ ឧបដ្ឋានំ ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខា ឧប្បជ្ជតិ និក្កន្តិ ឧប្បជ្ជតិ និក្កន្តិ ឆន្ទោតិ និក្កន្តិ អាវជ្ជតិ(១)

---

๑ ម.ម. អាបជ្ជតិ ។

បស្សទ្ធិ (សេចក្តីស្ងប់) កើតឡើង សុខ កើតឡើង អធិមោក្ខ (ការជឿស៊ប់) កើតឡើង បគ្គាហៈ (ការព្យាយាម) កើតឡើង ឧបដ្ឋានៈ (សតិដ៏ក្បៀវក្បាវ) កើតឡើង ឧបេក្ខា កើតឡើង និកន្តិ (សេចក្តីត្រេកអរ) ក៏កើតឡើង កិលេសនោះ រមែងពិចារណានូវនិកន្តិថា និកន្តិជាធម៌លំបាកនោះ សេចក្តីពិបាកយ សេចក្តីអណ្តែតអណ្តូង (ក៏កើតឡើង) កិលេសមានចិត្តច្រលេចច្រាល ដោយទុច្ចរិតនោះ រមែងមិនដឹងតាមពិត នូវការប្រាកដថាមិនទៀង មិនដឹងតាមពិត នូវការប្រាកដថាជាទុក្ខ មិនដឹងតាមពិត នូវការប្រាកដថាមិនមែនខ្លួន ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ចិត្តមិនច្រលេចច្រាល ដោយទុច្ចរិតកិលេសធម៌ មានសម័យដែលចិត្តនោះ ឋិត នៅ សម្រុំនៅ ជាចិត្តឯកស់ឯក តាំងនៅនឹងដីងកិលេសន្ថាន សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គក៏កើតឡើងដល់កិលេសនោះ តើមគ្គកើតឡើង ដូចម្តេច ។ បេ ។ មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ កិលេសនោះក៏លះសង្ញោជនៈទាំង ឡាយ អនុស័យទាំងឡាយ ក៏វិនាស យ៉ាងនេះ ការកិលេសធ្វើទុកក្នុងចិត្តថាជាទុក្ខ ។ បេ ។ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន ពន្ធឹកើតឡើង ញាណកើតឡើង បីតិកើតឡើង បស្សទ្ធិកើតឡើង សុខកើតឡើង អធិមោក្ខកើតឡើង បគ្គាហៈកើតឡើង ឧបដ្ឋានៈកើតឡើង ឧបេក្ខាកើតឡើង និកន្តិកើតឡើង កិលេសនោះ រមែងពិចារណានូវនិកន្តិថា និកន្តិ

ตโต วิกฺเขปเหตุ ขนฺธปญฺจเกน ขนฺธปญฺเจน วิกฺขิตฺตมานสา อนตฺตโต ทุปฏฺฐานํ อนิจฺจโต ทุปฏฺฐานํ ทุกฺขโต ทุปฏฺฐานํ ยถาภูตํ ญตฺวา ตโต วุฏฺฐาติ ธมฺมฏฺฐิติญาณสฺมึ(๑) ฯเปฯ ฌานํ สญฺโญชนานิ ปหายาติ อนุสยา ปฺปหียนฺติ ฯ

(๑๔) รูปํ อนิจฺจโต มนสิกโรโต ฯเปฯ รูปํ ทุกฺขโต มนสิกโรโต รูปํ อนตฺตโต มนสิกโรโต เวทนํ สญฺญํ สงฺขาเร วิญฺญาณํ จกฺขุ ฯเปฯ ชรามรณํ อนิจฺจโต มนสิกโรโต ชรามรณํ ทุกฺขโต มนสิกโรโต ชรามรณํ อนตฺตโต มนสิกโรโต ชาติสมา ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ปฏิจฺจสมุปฺปาทสฺส ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา สนฺตติยา ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา สุขสฺส ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา อนิจฺจตาย ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ปกฺขนฺทนาย ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ทุปฏฺฐานสฺส ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา ทุเปกฺขาย ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา นิกฺกนฺติยา ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา นิกฺกนฺติยา ทุปฺปฏิวิทฺธตฺตา อาวฏฺฏติ

---

๑ ฉ.ม. ธมฺมฏฺฐิติญาณสฺมึ ฯ

ជាធម៌ លំដាប់នោះ សេចក្តីកាយមាយ សេចក្តីអណ្តែតអណ្តូង (ក៏កើតឡើង) កិកូមានចិត្តប្រែលប្រាស់ដោយទុច្ចរិតនោះ រមែងមិនដឹងតាមពិតនូវការប្រែកដ ថាមិនមែនខ្លួន នូវការប្រែកដថាមិនទៀង នូវការប្រែកដថាជាទុក្ខ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ចិត្តមិនប្រែលប្រាស់ដោយទុច្ចរិតកង់ធម៌ ។បេ។ កិកូនោះក៏លះសញ្ញោជនៈទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយក៏វិនាស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤) កាលកិកូធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូប ថាមិនទៀង ។បេ។ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូប ថាជាទុក្ខ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូប ថាមិនមែនខ្លួន នូវវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។បេ។ កាលកិកូធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជរាមរណៈ ថាមិនទៀង កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជរាមរណៈថាជាទុក្ខ កាលកិកូធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជរាមរណៈ ថាមិនមែនខ្លួន ពន្ធឹកើតឡើង ញាណកើតឡើង បីតិកើតឡើង បស្សទ្ធិកើតឡើង សុខកើតឡើង អធិមោក្ខកើតឡើង បគ្គាហៈកើតឡើង ឧបដ្ឋានៈកើតឡើង ឧបេក្ខាកើតឡើង និកន្តិកើតឡើង កិកូនោះរមែងពិចារណានូវនិកន្តិថា និកន្តិជាធម៌

តតោ វិក្ខេបោ ទុទ្ទុន្នេន ទុទ្ទេ្ធន វិក្ខេបាតមានសោ ជាមរណំ អនត្តតោ ទុបដ្ឋានំ យថាភូតំ ឧប្ប-ជាជាតំ ជាមរណំ អនិច្ចតោ ទុបដ្ឋានំ យថា-ភូតំ ឧប្បជាជាតំ ទុក្ខតោ ទុបដ្ឋានំ យថា-ភូតំ ឧប្បជាជាតំ តេន វុត្តំ ឧម្មុទ្ធច្ចាវិក្ខេបាតមា-ឧសំ ហោតំ សោ សមយោ យន្តំ ចិត្តំ អនិច្ចតោ សន្តិដ្ឋតំ សន្តិសីទតំ ឯកោធិ ហោតំ សមាធិយតំ តស្ស មត្តោ សញ្ញាយតីតំ កថំ មត្តោ សញ្ញាយតំ ។ បេ ។ ឯវំ មត្តោ សញ្ញាយតំ ។ បេ ។ ឯវំ សញ្ញោជនានិ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តីហោន្តិ ឯវំ ឧម្មុទ្ធាវិក្ខេបាតមានសំ ហោតំ ។

លំដាប់នោះ សេចក្តីពយាយាម សេចក្តីអណ្តែតអណ្តូង កំកើតឡើង កិកុមានចិត្តប្រួលច្រាល់ ដោយទុច្ចរិតនោះ រមែងមិនដឹងតាមពិតនូវការច្រោកដ គឺជរាទុំមរណៈ ថាមិនមែនខ្លួន មិនដឹងតាមពិតនូវការច្រោកដ គឺជរាទុំមរណៈ ថាមិនខ្លៀង មិនដឹងតាមពិត នូវការច្រោកដគឺជរាទុំមរណៈ ថាជាទុក្ខ ព្រោះហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ចិត្តមិនប្រួលច្រាល់ ដោយទុច្ចរិតកម្មមិ មានសម័យដែលចិត្តនោះបិតនៅ សម្ងំនៅ ជាចិត្តខ្សត់ឯក តាំងនៅទំធំធំ ថាមិនខ្លៀង សំនួរត្រង់ពាក្យថា មគ្គកើតឡើងដល់កិកុនោះ តើមគ្គកើតឡើងដូចម្តេច ។បេ។ មគ្គកើតឡើង យ៉ាងនេះ ។បេ។ កិកុនោះ ក៏លះសញ្ញោជនៈទាំងឡាយ អនុស័យទាំងឡាយក៏វិនាស យ៉ាងនេះ ចិត្តមិនប្រួលច្រាល់ ដោយទុច្ចរិតកម្មមិ យ៉ាងនេះឯង ។

สุត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ភិទាមគ្គោ

ឯកាសេ ខោ ញាណោ ច បរិយា ច វិគមា
បឋមជ្ឈានំ សុខេ ខោ យេហិ ចិត្តំ បវេទតិ
អនភិមោក្ខេ ច បក្ខាមោ ឧបដ្ឋានេ ច វិគមា
ឧបេក្ខាវដ្ឋា(๑) ខោ ឧបេក្ខាយ ច ឯកត្តិយា
ឥមានិ ទស ឋានានិ បញ្ញាយស្ស បរិចិតា
ឆម្ភុទ្ធុក្កុសលោ ហោតិ ន ច សម្មោហគច្ឆតិ
វិគមតិ(๒) ខោ កិលិស្សតិ ច ចរតិ ចិត្តភាវនា
វិគមតិ(๓) កិលិស្សតិ ភាវនា បរិហាយតិ
វិសុជ្ឈតិ(๔) ន កិលិស្សតិ ភាវនា ន បរិហាយតិ
ន ចរិក្ខិប្បតេ ចិត្តំ ន កិលិស្សតិ ន ចរតិ ចិត្តភាវនា
ឥមេហិ ចតូហិ ឋានេហិ ចិត្តស្ស សង្ខេបំ វិក្ខេបំ(๔)
វិក្ខេហិតំ(๕) ទស្សនានេហិ(๖) សម្បជានាតីតិ ។

យុគនទ្ធកថា ។

---

๑ ម. ឧបេក្ខាវដ្ឋនាយ ។ ๒-๓ ម. វិក្ខិបតិ ។ ๔ ម. វិក្ខិបតិ ។ ๕ ម. ចិត្តស-ង្ខេបវិក្ខេបំ អវិក្ខេបំ វិគ្គហិតន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ម. ចិត្តស្ស សង្ខេបវិក្ខេបវិគ្គហិតន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ๖ ម. ទស្សនានេ ។

ចិត្តរមែងញាប់ញ័រ ដោយហេតុតាំងឡាយណា ហេតុតាំងនេះមាន ១០ គឺ ចិត្តញាប់ញ័រព្រោះពន្លឺ ១ ញាណ ១ បីតិ ១ បស្សទ្ធិ ១ សុខ ១ ញាប់ញ័រព្រោះអធិមោក្ខ ១ បគ្គាហៈ ១ ឧបដ្ឋានៈ ១ ការពិចារណាដោយឧបេក្ខាតតិយឧបេក្ខា ១ និកន្តិ ១ តិក្ខិណា សទ្ធាបញ្ញាហើយ តិក្ខិនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាស បំពោះទុក្ខច្ចៈកងធម៌ រមែងមិនដល់នូវសេចក្តីរង្គើ តាំងដឹងច្បាស់ នូវការប្រមូលចិត្ត ទឹងការពេញមាយ ដោយហេតុ ៤ នេះ គឺចិត្តការនា ញាប់ញ័រ សៅហ្មង ឃ្លាត ១ ចិត្តការនា ញាប់ញ័រ សៅហ្មង សាបសូន្យ ១ ចិត្តការនា បរិសុទ្ធ មិនសៅហ្មង មិនសាបសូន្យ ១ ចិត្តការនា មិនពេញមាយ មិនសៅហ្មង មិនឃ្លាត ១ ទឹងការច្រួលច្រាល់ ដោយហេតុ ១០ យ៉ាង ។

ចប់ យុគនទ្ធកថា ។

យុគនទ្ធវគ្គ សប្បកថា

បរិប្បុណ្ណកថានិទ្ទេសំ[1]

(១៥) ចត្តារិមានិ ភិក្ខវេ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ កតមានិ ចត្តារិ ឥទំ ទុក្ខន្តិ ភិក្ខវេ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេតំ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ ចត្តារិ តថានិ អវិតថានិ អនញ្ញថានិ ។

(១៦) កតំ ទុក្ខំ តថដ្ឋេន សច្চំ ។ ចត្តារោ ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា ទុក្ខស្ស បីឡនដ្ឋោ សង្ខតដ្ឋោ សន្តាបដ្ឋោ វិបរិណាមដ្ឋោ ឥមេ ចត្តារោ ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា ឯវំ ទុក្ខំ តថដ្ឋេន សច្চំ ។

---

๑ ម. បរិប្បុណ្ណកថានិទ្ទានំ ។

យុគនទ្ធវគ្គ សច្ចកថា

បរិប្បណ្ណកថាធិទាន

(១៥) ម្នាលភិក្ខុ ពាំងឆ្ងាយ សច្ចៈ ៤ នេះ ជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត សច្ចៈ ៤ តើអ្វីខ្លះ ម្នាលភិក្ខុ ពាំងឆ្ងាយ ពាក្យថា នេះទុក្ខ ទុក្ខសច្ចនុ៎ះ ជារបស់ពិត នុ៎ះជារបស់មិនប្រែប្រួល នុ៎ះជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាត ពាក្យថា នេះទុក្ខសមុទ័យ ទុក្ខសមុទយសច្ចនុ៎ះ ជារបស់ពិត នុ៎ះជារបស់មិនប្រែប្រួល នុ៎ះជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាត ពាក្យថា នេះទុក្ខនិពេធ ទុក្ខនិពេធសច្ចនុ៎ះ ជារបស់ពិត នុ៎ះជារបស់មិនប្រែប្រួល នុ៎ះជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាត ពាក្យថា នេះទុក្ខនិពេធគាមិនីបដិបទា ទុក្ខនិពេធសច្ចនុ៎ះ ជារបស់ពិត នុ៎ះជារបស់មិនប្រែប្រួល នុ៎ះជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាត ម្នាលភិក្ខុ ពាំងឆ្ងាយ សច្ចៈ ៤ នេះឯង ជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត ។

(១៦) ទុក្ខ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត តើដូចម្តេច ។ អត្ថនៃទុក្ខ របស់ទុក្ខ ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត មាន ៤ យ៉ាង គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាបៀតបៀន ១ មានអត្ថថាបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ១ មានអត្ថថាក្តៅក្រហាយ ១ មានអត្ថថាប្រែប្រួល ១ នេះអត្ថនៃទុក្ខ របស់ទុក្ខ ៤ យ៉ាង ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត ទុក្ខ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត យ៉ាងនេះឯង ។

កតំ សមុទយោ តថដ្ឋេន សច្ចំ ។ ចត្តារេ សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា សមុទយស្ស អាយូហនដ្ឋោ និទានដ្ឋោ សំយោគដ្ឋោ បលិពោធដ្ឋោ ឥមេ ចត្តារេ សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា ឯវំ សមុទយោ តថដ្ឋេន សច្ចំ ។

កតំ និរោធោ តថដ្ឋេន សច្ចំ ។ ចត្តារេ និរោធស្ស និរោធដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា និរោធស្ស និស្សរណដ្ឋោ វិវេកដ្ឋោ អសង្ខតដ្ឋោ អមតដ្ឋោ ឥមេ ចត្តារេ និរោធស្ស និរោធដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា ឯវំ និរោធោ តថដ្ឋេន សច្ចំ ។

កតំ មគ្គោ តថដ្ឋេន សច្ចំ ។ ចត្តារេ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា មគ្គស្ស និយ្យានដ្ឋោ ហេតុដ្ឋោ(១) ទស្សនដ្ឋោ អាធិបតេយ្យដ្ឋោ ឥមេ ចត្តារេ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋា តថា អវិតថា អនញ្ញថា ឯវំ មគ្គោ តថដ្ឋេន សច្ចំ ។

---

១ ឧ.ម. ហេតុដ្ឋោ ។

សមុទ័យ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត តើដូចម្តេច ។ អត្ថនៃសមុទ័យ របស់សមុទ័យ ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត មាន ៤ យ៉ាង គឺ សមុទ័យ មានអត្ថថាប្រមូលមក ១ មានអត្ថថាជាហេតុ ១ មានអត្ថថាប្រកបទុក ១ មានអត្ថថាកង្វល់ ១ នេះអត្ថនៃសមុទ័យ របស់សមុទ័យ ៤ យ៉ាង ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត សមុទ័យ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត យ៉ាងនេះឯង ។

និរោធ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត តើដូចម្តេច ។ អត្ថនៃនិរោធ របស់និរោធ ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត មាន ៤ គឺ និរោធ មានអត្ថថារលាស់ខ្លួនចេញ ១ មានអត្ថថាស្ងប់ស្ងាត់ ១ មានអត្ថថាមិនមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ១ មានអត្ថថាមិនស្លាប់ ១ នេះអត្ថនៃនិរោធ របស់និរោធ ៤ យ៉ាង ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត និរោធ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត យ៉ាងនេះឯង ។

មគ្គ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត តើដូចម្តេច ។ អត្ថនៃមគ្គ របស់មគ្គ ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត មាន ៤ គឺ មគ្គ មានអត្ថថានាំចេញ ១ មានអត្ថថាជាហេតុ ១ មានអត្ថថាឃើញ ១ មានអត្ថថាជាអធិបតី ១ នេះអត្ថនៃមគ្គ របស់មគ្គ ៤ យ៉ាង ជាសភាពពិត មិនប្រែប្រួល មិនឃ្លៀងឃ្លាត មគ្គ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត យ៉ាងនេះឯង ។

(๑๗) កតិហាកាវេហិ(๑) ចត្តារិ សច្ចានិ ឯ-
កប្បដិវេធានិ ។ ចតូហាកាវេហិ ចត្តារិ សច្ចានិ
ឯកប្បដិវេធានិ តថដ្ឋេន អនត្តដ្ឋេន សច្ចដ្ឋេន
បដិវេធដ្ឋេន ឥមេហិ ចតូហាកាវេហិ ចត្តារិ
សច្ចានិ ឯកសន្តិតានិ យំ ឯកសន្តិតំ តំ
ឯកត្តំ ឯកត្តំ(២) ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ
ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្បដិវេធានិ ។

កតិ តថដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្បដិវេធានិ ។
ចតូហាកាវេហិ តថដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្ប-
ដិវេធានិ ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋោ តថដ្ឋោ សមុទយស្ស
សមុទយដ្ឋោ តថដ្ឋោ និរោធស្ស និរោធដ្ឋោ តថ-
ដ្ឋោ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋោ តថដ្ឋោ ឥមេហិ ចតូហាកា-
វេហិ តថដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកសន្តិតានិ យំ
ឯកសន្តិតំ តំ ឯកត្តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញា-
ណេន បដិវិជ្ឈតីតិ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្បដិវេធានិ ។

---

๑ ម. កតីហាកាវេហិ ។ ๒ ប. សព្ពេសុ ហីនេសុ បច្ចុប្បន្នេសុ ឯកត្តន្តិ បទំ នត្ថិ ។

(๑๗) សច្ចៈតាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការប៉ុន្មានយ៉ាង ? សច្ចៈតាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការ ๔ យ៉ាង គឺ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត ๑ ដោយអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ๑ ដោយអត្ថថាទៀង ๑ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ๑ នេះសច្ចៈតាំង ๔ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអាការ ๔ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានសភាពតែមួយ បុគ្គលត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈមានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈតាំង ๔ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

សច្ចៈតាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត តើដូចម្តេច ? សច្ចៈតាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត ដោយអាការ ๔ យ៉ាង គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាលំបាក ជាអត្ថថាពិត ๑ សមុទ័យ មានអត្ថថាជាដែនកើត ជាអត្ថថាពិត ๑ និរោធ មានអត្ថថារលត់ ជាអត្ថថាពិត ๑ មគ្គ មានអត្ថថាជាផ្លូវ ជាអត្ថថាពិត ๑ នេះសច្ចៈតាំង ๔ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអត្ថថាជារបស់ពិត ដោយអាការ ๔ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះមានភាពតែមួយ បុគ្គលត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈតាំង ๔ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

កថំ អនត្តដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានំ ។ ចតូហាការេហិ អនត្តដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ ខុត្តស្ស ខុត្តដ្ឋោ អនត្តដ្ឋោ សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋោ អនត្តដ្ឋោ និរោធស្ស និរោធដ្ឋោ អនត្តដ្ឋោ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋោ អនត្តដ្ឋោ ឥមេហិ ចតូហាការេហិ អនត្តដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ យំ ឯកាភិសមយំ តំ ឯកត្តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ ។

កថំ សច្ចដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ ។ ចតូហាការេហិ សច្ចដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ ខុត្តស្ស ខុត្តដ្ឋោ សច្ចដ្ឋោ សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋោ សច្ចដ្ឋោ និរោធស្ស និរោធដ្ឋោ សច្ចដ្ឋោ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋោ សច្ចដ្ឋោ ឥមេហិ ចតូហាការេហិ សច្ចដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ យំ ឯកាភិសមយំ តំ ឯកត្តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ ។

សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាមិនមែនខ្លួន តើដូចម្តេច ។ សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ដោយអាការ ៤ យ៉ាង គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាលំបាក ជាអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ១ សមុទ័យ មានអត្ថថាជាដែនកើត ជាអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ១ និរោធ មានអត្ថថារលត់ ជាអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ១ មគ្គ មានអត្ថថាជាផ្លូវ ជាអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ១ នេះសច្ចៈទាំង ៤ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ដោយអាការ ៤ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាទៀង តើដូចម្តេច។ សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាទៀង ដោយអាការ ៤ យ៉ាង គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាលំបាក ជាអត្ថថាទៀង ១ សមុទ័យ មានអត្ថថាជាដែនកើត ជាអត្ថថាទៀង ១ និរោធ មានអត្ថថារលត់ ជាអត្ថថាទៀង ១ មគ្គ មានអត្ថថាជាផ្លូវ ជាអត្ថថាទៀង ១ នេះ សច្ចៈទាំង ៤ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអត្ថថាទៀង ដោយអាការ ៤ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

កថំ បដិវេធដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្បដិ-
វេធានិ ។ ចតូហាការេហិ បដិវេធដ្ឋេន ចត្តារិ
សច្ចានិ ឯកប្បដិវេធានិ ទុក្ខស្ស ទុក្ខដ្ឋោ បដិ-
វេធដ្ឋោ សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ
និរោធស្ស និរោធដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋោ
បដិវេធដ្ឋោ ឥមេហិ ចតូហាការេហិ បដិវេធដ្ឋេន
ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកាភិសមយានិ យំ ឯកាភិសមយំ
តំ ឯកត្តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ
ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្បដិវេធានិ ។

(១៨) កតិហាការេហិ(១) ចត្តារិ សច្ចានិ ឯក-
ប្បដិវេធានិ ។ យំ អនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ(២) យំ អនិច្ចញ្ច
ទុក្ខញ្ច តំ អនត្តា យំ អនិច្ចញ្ច ទុក្ខញ្ច អនត្តា
ច តំ តថំ យំ អនិច្ចញ្ច ទុក្ខញ្ច អនត្តា ច(៣) តថ-
ញ្ច តំ សច្চំ យំ អនិច្ចញ្ច ទុក្ខញ្ច អនត្តា ច តថ-
ញ្ច សច្ចញ្ច តំ ឯកាភិសមយានិ យំ ឯកាភិសមយំ
តំ ឯកត្តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ
ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកប្បដិវេធានិ ។

---

១ ម. កថំ ។ ២ ម. ឯត្ថន្តរេ យំ ទុក្ខំ តំ អនិច្ចន្តិ ទិស្សន្តិ ។

សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹងដោយអាការ ៤ យ៉ាង គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាលំបាក ជាអត្ថថាត្រាស់ដឹង ១ សមុទ័យ មានអត្ថថាជាដែនកើត ជាអត្ថថាត្រាស់ដឹង ១ និរោធ មានអត្ថថារលត់ ជាអត្ថថាត្រាស់ដឹង ១ មគ្គ មានអត្ថថាជាផ្លូវ ជាអត្ថថាត្រាស់ដឹង ១ នេះសច្ចៈទាំង ៤ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ដោយអាការ ៤ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈមានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

(១៨) សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការប៉ុន្មាន ។ វត្ថុណា មិនទៀង វត្ថុនោះជាទុក្ខ វត្ថុណា មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង វត្ថុនោះ មិនមែនរបស់ខ្លួន វត្ថុណា មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង មិនមែនរបស់ខ្លួនផង វត្ថុនោះពិត វត្ថុណា មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង មិនមែនរបស់ខ្លួនផង ពិតផង វត្ថុនោះទៀង វត្ថុណា មិនទៀងផង ជាទុក្ខផង មិនមែនរបស់ខ្លួនផង ពិតផង ទៀងផង វត្ថុនោះលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ វត្ថុណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ វត្ថុនោះ ឈ្មោះថាមានភាពតែមួយ បុគ្គលរមែងត្រាស់ដឹងនូវវត្ថុមានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

กตีหากาเรหิ จตฺตาริ สจฺจานิ ฯเปฯ ปฏิวิชฺฌนฺติ ฯ มหากาเรหิ จตฺตาริ สจฺจานิ ฯเปฯ ปฏิวิชฺฌนฺติ ตถฏฺเฐน อนตฺตฏฺเฐน สจฺจฏฺเฐน ปฏิเวธฏฺเฐน อภิญฺญาฏฺเฐน ปริญฺญาฏฺเฐน ปหานฏฺเฐน ภาวนาฏฺเฐน สจฺฉิกิริยาฏฺเฐน ๙ เหหิ มหากาเรหิ จตฺตาริ สจฺจานิ ฯเปฯ ปฏิวิชฺฌนฺติ ฯ

(๑๙) กตีหิ ตถฏฺเฐน จตฺตาริ สจฺจานิ ฯเปฯ ปฏิวิชฺฌนฺติ ฯ มหากาเรหิ ตถฏฺเฐน จตฺตาริ สจฺจานิ ฯเปฯ ปฏิวิชฺฌนฺติ ขนฺติยา ขนฺติฏฺโฐ ตถฏฺโฐ สมฺมตฺตนิยาย สมฺมตฺตนิยฏฺโฐ ตถฏฺโฐ นิพฺพานสฺส นิพฺพานฏฺโฐ ตถฏฺโฐ มคฺคสฺส มคฺคฏฺโฐ ตถฏฺโฐ อภิญฺญาย อภิญฺญาฏฺโฐ ตถฏฺโฐ ปริญฺญาย ปริญฺญาฏฺโฐ ตถฏฺโฐ ปหานสฺส ปหานฏฺโฐ ตถฏฺโฐ ภาวนาย ภาวนาฏฺโฐ ตถฏฺโฐ สจฺฉิกิริยาย สจฺฉิกิริยาฏฺโฐ

សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការប៉ុន្មាន ។ សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការ ៩ គឺដោយអត្ថថាពិត ១ ដោយអត្ថថាមិនមែនខ្លួន ១ ដោយអត្ថថាទៀង ១ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ១ ដោយអត្ថថាដឹងច្បាស់ ១ ដោយអត្ថថាកំណត់ដឹង ១ ដោយអត្ថថាលះ ១ ដោយអត្ថថាចម្រើន ១ ដោយអត្ថថាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ១ នេះសច្ចៈទាំង ៤ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអាការ ៩ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលរមែងត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

(១៩) សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាពិតតើដូចម្តេច ។ សច្ចៈទាំង ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាពិត ដោយអាការ ៩ គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាលំបាក ជាអត្ថថាពិត ១ សមុទ័យ មានអត្ថថាជាដែនកើត ជាអត្ថថាពិត ១ និរោធ មានអត្ថថារលត់ ជាអត្ថថាពិត ១ មគ្គ មានអត្ថថាជាផ្លូវ ជាអត្ថថាពិត ១ អភិញ្ញា មានអត្ថថាដឹងច្បាស់ ជាអត្ថថាពិត ១ បរិញ្ញា មានអត្ថថាកំណត់ដឹង ជាអត្ថថាពិត ១ បហានៈ មានអត្ថថាលះ ជាអត្ថថាពិត ១ ភាវនា មានអត្ថថាចម្រើន ជាអត្ថថាពិត ១ សច្ឆិកិរិយា មានអត្ថថាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់

តថដ្ឋោ ឥមេហិ ឆរហាភោគេហិ តថដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកសច្ចមិតានិ យំ ឯកសច្ចមិតំ តំ ឯកត្តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកបដិវេធានិ ។

កតំ អនត្តដ្ឋេន សច្ចដ្ឋេន បដិវេធដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកបដិវេធានិ ។ ឆរហាភោគេហិ បដិវេធដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកបដិវេធានិ ទុក្ខសច្ច ទុក្ខដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ សមុទយសច្ច សមុទយដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ និរោធសច្ច និរោធដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ មគ្គសច្ច មគ្គដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ អភិញ្ញាយ អភិញ្ញាដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ បរិញ្ញាយ បរិញ្ញាដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ បហានសច្ច បហានដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ ភាវនាយ ភាវនដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ សច្ឆិកិរិយាយ សច្ឆិកិរិយដ្ឋោ បដិវេធដ្ឋោ ឥមេហិ ឆរហាភោគេហិ បដិវេធដ្ឋេន ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកសច្ចមិតានិ យំ ឯកសច្ចមិតំ

ជាអត្ថាពិត ១ នេះសច្ចៈ៤ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអត្ថាពិត ដោយអាការ ៩ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះមានភាពតែមួយ បុគ្គលរមែងត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

សច្ចៈ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថាមិនមែនខ្វួន ដោយអត្ថាទៀង ដោយអត្ថាត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ សច្ចៈ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថាត្រាស់ដឹង ដោយអាការ ៩ គឺ ទុក្ខ មានអត្ថាលំបាក ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ សមុទ័យ មានអត្ថាជាដែនកើត ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ និរោធ មានអត្ថារលត់ ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ មគ្គ មានអត្ថាជាផ្លូវ ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ អភិញ្ញា មានអត្ថាដឹងច្បាស ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ បរិញ្ញា មានអត្ថាកំណត់ដឹង ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ បហានៈ មានអត្ថាលះ ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ ភាវនា ជាអត្ថាចម្រើន ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ សច្ឆិកិរិយា មានអត្ថាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ជាអត្ថាត្រាស់ដឹង ១ នេះសច្ចៈ៤ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអត្ថាត្រាស់ដឹង ដោយអាការ ៩ យ៉ាង សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ

สทฺธินฺทฺริยนฺติ ปญฺจนฺนมินฺทฺริยานมฺปิ ปญฺจนฺនមិន្ទ្រិយានម្បិ ប

សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលមែនត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ๔ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

(๒๐) សច្ចៈទាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការប៉ុន្មាន ។ សច្ចៈទាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអាការ ๑๒ គឺដោយអត្ថថាខឿន ๑ ដោយអត្ថថាមិនមែនរបស់ខ្លួន ๑ ដោយអត្ថថាពិត ๑ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ๑ ដោយអត្ថថាដឹងច្បាស់ ๑ ដោយអត្ថថាកំណត់ដឹង ๑ ដោយអត្ថថាជាធម្មតា ๑ ដោយអត្ថថាខឿន ๑ ដោយអត្ថថាដឹង ๑ ដោយអត្ថថាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ๑ ដោយអត្ថថាពាល់ត្រូវ ๑ ដោយអត្ថថាយល់ច្បាស់ ๑ នេះសច្ចៈទាំង ๔ ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ ដោយអាការ ๑๒ សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលមែនត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ๔ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

សច្ចៈទាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាខឿន តើដូចម្តេច ។ សច្ចៈទាំង ๔ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថថាខឿន ដោយអាការ ๑๖ គឺ ទុក្ខ មានអត្ថថាបៀតបៀន ๑ មានអត្ថថាបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ๑ មានអត្ថថាក្តៅក្រហាយ ๑ មានអត្ថថាប្រែប្រួល ๑ ជាអត្ថថាខឿន សមុទ័យ

អាយុបានដ្ឋោ ធនធានដ្ឋោ សោភគ្គដ្ឋោ បលិពោធ-
ដ្ឋោ តថដ្ឋោ ធម៌ភេទសច្ច ធម៌ស្សវណដ្ឋោ វិវេកដ្ឋោ
អសង្ខតដ្ឋោ អមតដ្ឋោ តថដ្ឋោ មគ្គសច្ច ធម៌យាន-
ដ្ឋោ ហេតុដ្ឋោ ទស្សនដ្ឋោ អាធិបតេយ្យដ្ឋោ ត-
ថដ្ឋោ ឥមេហិ សោឡសហិ អាការេហិ តថដ្ឋេន
ចត្តារិ សច្চានិ ឯកាភិសមយំ យំ ឯកាភិសមយំ
តំ ឯកក្ខណំ ឯកក្ខណំ ឯកោត ញាណេន បដិវិជ្ឈតីតិ
ចត្តារិ សច្চានិ ឯកាភិសមយានិ ។

កថំ អនត្តដ្ឋេន ។បេ។ សច្চដ្ឋេន បដិវេធដ្ឋេន
អភិញ្ញានដ្ឋេន បរិញ្ញានដ្ឋេន ធម្មដ្ឋេន តថដ្ឋេន ញាត-
ដ្ឋេន សច្ឆិកិរិយដ្ឋេន ផស្សនដ្ឋេន អភិសមយដ្ឋេន
ចត្តារិ សច្চានិ ឯកាភិសមយានិ ។ សោឡសហិ
អាការេហិ អភិសមយដ្ឋេន ចត្តារិ សច្চានិ ឯកា-
ភិសមយានិ ឧក្ខិត្តស្ស ពន្ធនដ្ឋោ សង្ខតដ្ឋោ សន្តា-
បដ្ឋោ វិបរិណាមដ្ឋោ អភិសមយដ្ឋោ សមុទយស្ស

មានអត្ថាប្រមូលមក ១ មានអត្ថាជាហេតុ ១ មានអត្ថាប្រកបពុក ១ មានអត្ថាកង្វល់ ១ ជាអត្ថាទៀង និពេធ មានអត្ថារលាស់ចេញ ១ មានអត្ថាស្ងប់ស្ងាត់ ១ មានអត្ថាមិនមានបច្ច័យប្រជុំគាក់តែង ១ មានអត្ថាមិនស្ងាប់ ១ ជាអត្ថាទៀង មគ្គ មានអត្ថាស្រោចស្រង់ ១ មានអត្ថាជាហេតុ ១ អត្ថាឃើញ ១ មានអត្ថាជាអធិបតី ១ ជាអត្ថាទៀង នេះសច្ចៈ ៤ ដោយអត្ថាទៀង ដោយអាការ ១៦ យ៉ាង ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈណា ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលរមែងត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះសច្ចៈ ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

សច្ចៈ ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថាមិនមែនរបស់ខ្លួន ។បេ។ ដោយអត្ថាពិត ដោយអត្ថាត្រាស់ដឹង ដោយអត្ថាដឹងច្បាស់ ដោយអត្ថាកំណត់ដឹង ដោយអត្ថាជាធម្មតា ដោយអត្ថាទៀង ដោយអត្ថាដឹង ដោយអត្ថាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយអត្ថាពាល់ត្រូវ ដោយអត្ថាយល់ច្បាស់ តើដូចម្តេច ។ សច្ចៈ ៤ ជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ដោយអត្ថាយល់ច្បាស់ ដោយអាការ ១៦ គឺ ទុក្ខ មានអត្ថាបៀតបៀន ១ មានអត្ថាបច្ច័យប្រជុំគាក់តែង ១ មានអត្ថាក្តៅក្រហាយ ១ មានអត្ថាប្រែប្រួល ១ ជាអត្ថាយល់ច្បាស់ សមុទ័យ

អាយុមានដ្ឋោ និទានដ្ឋោ សញ្ញោគដ្ឋោ បលិពោ-ធដ្ឋោ អភិសមយដ្ឋោ និរោធស្ស និស្សរណាដ្ឋោ វិវេកដ្ឋោ អសង្ខតដ្ឋោ អមតដ្ឋោ អភិសមយដ្ឋោ មគ្គស្ស និយ្យានដ្ឋោ ហេតុដ្ឋោ ទស្សនដ្ឋោ អាធិប-តេយ្យដ្ឋោ អភិសមយដ្ឋោ ឥមេហិ សោឡសហិ អា-ការេហិ អភិសមយដ្ឋេន ចត្តារិ សច្চានិ ឯកសង្គ-ហិតានិ យំ ឯកសង្គហិតំ តំ ឯកត្តំ ឯកេន ញា-ណេន បដិវិជ្ឈតីតិ ចត្តារិ សច្চានិ ឯកបដិវេធានិ ។

(២១) សច្চានំ កតិ លក្ខណានិ ។ សច្চានំ ទ្វេ លក្ខណានិ សង្ខតលក្ខណញ្ច អសង្ខតលក្ខ-ណញ្ច សច្চានំ ឥមានិ ទ្វេ លក្ខណានិ ។

សច្চានំ កតិ លក្ខណានិ ។ សច្চានំ ឆ លក្ខណានិ សង្ខតានំ សច្চានំ ឧប្បាដោ បញ្ញាយតិ វយោ ប-ញ្ញាយតិ ឋិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ ឆ អសង្ខ-តស្ស សច្ចស្ស ឧប្បាដោ បញ្ញាយតិ ឆ វយោ បញ្ញាយតិ ឆ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ សច្চានំ ឥមានិ ឆ លក្ខណានិ ។

មានអត្ថាប្រមូលមក មានអត្ថាជាហេតុ ១ មានអត្ថាប្រកបខ្លួន ១ មានអត្ថាកង្វល់ ១ ជាអត្ថាយល់ច្បាស់ និរោធ មានអត្ថារលាស់ចេញ ១ មានអត្ថាស្ងប់ស្ងាត់ ១ មានអត្ថាមិនមានបច្ច័យប្រដុំគាក់តែង ១ មានអត្ថាមិនស្ងាប់ ១ ជាអត្ថាយល់ច្បាស់ មគ្គ មានអត្ថាស្រោចស្រង់ ១ មានអត្ថាជាហេតុ ១ មានអត្ថាឃើញ ១ មានអត្ថាជាអធិបតី ១ ជាអត្ថាយល់ច្បាស់ នេះ សច្ចៈទាំង ៤ ដោយអត្ថាយល់ច្បាស់ ដោយអាការ ១៦ យ៉ាង ដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈណាដែលលោកសង្គ្រោះយកតែមួយ សច្ចៈនោះ មានភាពតែមួយ បុគ្គលរមែងត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ មានភាពតែមួយ ដោយញាណមួយ ហេតុនោះ សច្ចៈទាំង ៤ ឈ្មោះថាជាទីត្រាស់ដឹងតែមួយ ។

(២១) លក្ខណៈរបស់សច្ចៈ មានប៉ុន្មាន ។ លក្ខណៈរបស់សច្ចៈ មាន ២ គឺ សង្ខតលក្ខណៈ១ អសង្ខតលក្ខណៈ១ នេះលក្ខណៈ២ របស់សច្ចៈ ។

លក្ខណៈរបស់សច្ចៈ មានប៉ុន្មាន ។ លក្ខណៈរបស់សច្ចៈ មាន ៦ គឺ សច្ចៈទាំងឡាយជាសង្ខតៈ មានការកើតឡើងប្រាកដ ១ មានការសូន្យប្រាកដ ១ សច្ចៈទាំងឡាយដែលបឋមនៅ មានការប្រែប្រួលប្រាកដ ១ សច្ចៈជាអសង្ខតៈ មានការកើតឡើងមិនប្រាកដ ១ មានការសូន្យមិនប្រាកដ ១ សច្ចៈដែលបឋមនៅ មានការប្រែប្រួលមិនប្រាកដ ១ នេះលក្ខណៈ ៦ របស់សច្ចៈ ។

សច្ចានំ កតិ លក្ខណានិ ។ សច្ចានំ ទ្វាទស លក្ខណានិ ទុក្ខសច្ចស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ សមុទយសច្চស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ មគ្គសច្চស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ និរោធសច្চស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ និ វយោ បញ្ញាយតិ និ ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ សច្ចានំ ឥមានិ ទ្វាទស លក្ខណានិ ។

(๒๒) ចតុន្នំ សច្ចានំ កតិ កុសលា កតិ អកុសលា កតិ អព្យាកតា ។ សមុទយសច្চំ អកុសលំ មគ្គសច្চំ កុសលំ និរោធសច្চំ អព្យាកតំ ទុក្ខសច្চំ សិយា កុសលំ សិយា អកុសលំ សិយា អព្យាកតំ តីណិ សច្চានិ ឯកក្ខណេន សន្តីហិតានិ ឯកំ សច្চំ តីហិ សច្চេហិ សន្តីហិតំ វត្តុវសេន បរិយាយេន ។

លក្ខណៈរបស់សច្ចៈ មានប៉ុន្មាន ។ លក្ខណៈរបស់សច្ចៈ មាន ១២ គឺទុក្ខសច្ចៈ មានការកើតឡើងច្រាកដ ១ មានការសូន្យច្រាកដ ១ ទុក្ខសច្ច ដែលបិតនៅ មានការប្រែប្រួលច្រាកដ ១ សមុទ័យសច្ច មានការកើតឡើងច្រាកដ ១ មានការសូន្យច្រាកដ ១ សមុទ័យសច្ច ដែលបិតនៅ មានការប្រែប្រួលច្រាកដ ១ មគ្គសច្ច មានការកើតឡើងច្រាកដ ១ មានការសូន្យច្រាកដ ១ មគ្គសច្ច ដែលបិតនៅ មានការប្រែប្រួលច្រាកដ ១ និរោធសច្ច មានការកើតឡើងមិនច្រាកដ ១ មានការសូន្យមិនច្រាកដ ១ មគ្គសច្ច ដែលបិតនៅ មានការប្រែប្រួលមិនច្រាកដ ១ នេះលក្ខណៈ ១២ របស់សច្ចៈ ។

(៦២) បណ្ណាសច្ចៈ:ពាំង ៤ សច្ចៈ ជាកុសលប៉ុន្មាន ជាអកុសលប៉ុន្មាន ជាអព្យាក្រឹត ប៉ុន្មាន ។ សមុទ័យសច្ច ជាអកុសល មគ្គសច្ច ជាកុសល និរោធសច្ច ជាអព្យាក្រឹត ទុក្ខសច្ច ជាកុសលក៏មាន ជាអកុសលក៏មាន ជាអព្យាក្រឹតក៏មាន សច្ចៈ ៣ លោកសង្គ្រោះដោយសច្ចៈមួយ សច្ចៈមួយ លោកសង្គ្រោះ ដោយសច្ចៈ ៣ តាមបរិយាយដោយអំណាចនៃវត្ថុ ។

สงฺขาตึ ภควา สงฺขา ฯ ยํ ทุกฺขสฺมึ อกุสลึ สมุทยสฺมึ อกุสลึ ฆาึ อกุสลฏฺเฐน ทฺเว สจฺจานิ ฆเฏนฺเต สนฺธิตานิ ฆฏึ สมฺปึ ธีหิ สเงฺหหิ สนฺธิตึ ยึ ทุกฺขสฺมึ กุสลึ มคฺคสฺมึ กุสลึ ฆาึ กุสลฏฺเฐน ทฺเว สจฺจานิ ฆเฏนฺเต สนฺธิตานิ ฆฏึ สมฺปึ ธีหิ สเงฺหหิ สนฺธิตึ ยึ ทุกฺขสฺมึ อพฺยากตึ ผลภเวสมฺปึ อพฺยากตึ ฆาึ อพฺยากตฏฺเฐน ทฺเว สจฺจานิ ฆเฏนฺเต สนฺธิตานิ ฆฏึ สมฺปึ ธีหิ สเงฺหหิ สนฺธิตึ ฆาึ สงฺขา ตีณิ สจฺจานิ ฆเฏนฺเต สนฺธิตานิ ฆฏึ สมฺปึ ตีหิ สเงฺหหิ สนฺธิตึ ปฏิสมฺภิทามคฺคปฺปกรเณ ปริโยเสนาติ ฯ

(๒๓) ปุเน เมตฺเตยฺย สมฺโภชา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิสตฺตสฺส สโต ปตฺตโยเสฺส โก นุ โข รูปสฺส อสฺสาโท โก อาทีนโว กึ นิสฺสรณนฺติ โก เวทนาย อสฺสาโท โก อาทีนโว กึ นิสฺสรณนฺติ โก สญฺญาย อสฺสาโท โก อาทีนโว กึ นิสฺสรณนฺติ โก สงฺขารานึ อสฺสาโท

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ក៏មាន តើមានដូចម្តេច ។ ចម្លើយថា ត្រង់ថា ទុក្ខសច្ច ជាអកុសល សមុទយសច្ច ជាអកុសល យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា សច្ច: ២ ដោយអត្ថថាអកុសល លោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:មួយ សច្ច:មួយ លោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:ពីរ ត្រង់ថា ទុក្ខសច្ច ជាកុសល មគ្គសច្ច ជាកុសល យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ច: ២ ដោយអត្ថថាជាកុសល លោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:មួយ សច្ច:មួយលោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:ពីរ ត្រង់ថា ទុក្ខសច្ច ជាអព្យាក្រឹត និរោធសច្ច: ជាអព្យាក្រឹត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ច: ២ ដោយអត្ថថាជាអព្យាក្រឹត លោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:មួយ សច្ច:មួយលោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:ពីរ សច្ច: ៣ លោកសង្គ្រោះដោយសច្ច:មួយ សច្ច:មួយលោកសង្គ្រោះដោយសច្ច: ៣ តាមបរិយាយ ដោយអំណាចនៃវត្ថុ ក៏មាន យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង មុនអំពីការត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា រូប មានអានិសង្សដូចម្តេច មានទោសដូចម្តេច មានការរលាស់ចេញដូចម្តេច វេទនា មានអានិសង្សដូចម្តេច មានទោសដូចម្តេច មានការរលាស់ចេញដូចម្តេច សញ្ញា មានអានិសង្សដូចម្តេច មានទោសដូចម្តេច មានការរលាស់ចេញដូចម្តេច សង្ខារទាំងឡាយ មានអានិសង្សដូចម្តេច

តោ អាឝីនវេ តីំ ឩសុរាណំ តោ វិញ្ញាសុ
អសុរោ តោ អាឝីនវេ តីំ ឩសុរាន្តិ តសុ
មយ្ហំ កិក្ខវេ ឯតទហោសិ យំ ខោ រូបំ បដិច្ច
ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបសុ អសុរ-
ោ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អយំ
រូបសុ អាឝីនវេ យោ រូបស្មឹ ឆន្ទរាគវិនយោ
ឆន្ទរាគប្បហានំ ឝនំ រូបសុ ឩសុរាណំ យំ វេទនំ
បដិច្ច យំ សញ្ញំ បដិច្ច យំ សង្ខារេ បដិច្ច យំ
វិញ្ញាណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ
វិញ្ញាសុ អសុរោ យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ
វិបរិណាមធម្មំ អយំ វិញ្ញាសុ អាឝីនវេ យោ
វិញ្ញាណស្មឹ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឝនំ
វិញ្ញាសុ ឩសុរាណំ ។

(๒๔) យាវកីវញ្ចាហំ កិក្ខវេ ឝមេសំ បញ្ចន្នំ ខុជា-
ឝានក្ខន្ធានំ ឯវំ អសុរាឝញ្ច អសុរាឝតោ អាឝីនវញ្ច
អាឝីនវតោ ឩសុរាញ្ច ឩសុរាតោ យថាភូតំ
អព្ភញ្ញាសិំ ឝេវតាវាហំ កិក្ខវេ សឝេវកេ លោកេ

មានទោសដូចម្តេច មានការលាស់ចេញដូចម្តេច វិញ្ញាណ មានអានិ-
សង្សដូចម្តេច មានទោស ដូចម្តេច មានការលាស់ចេញ ដូចម្តេច
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សុខ
សោមនស្សកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរូប នេះជានិសង្សរបស់រូប រូប
មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសរបស់រូប
ការបន្ទោបង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ឯណា ក្នុងរូប នេះជាការ
លាស់ចេញនូវរូប សុខ សោមនស្សកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យវេទនា
ព្រោះអាស្រ័យសញ្ញា ព្រោះអាស្រ័យសង្ខារទាំងឡាយ ព្រោះអា-
ស្រ័យវិញ្ញាណ នេះ ជានិសង្សរបស់វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ មិនទៀង
ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ ជាទោសរបស់វិញ្ញាណ
ការបន្ទោបង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ឯណា ក្នុងវិញ្ញាណ
នេះ ជាការលាស់ចេញ នូវវិញ្ញាណ ។

(២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិនទាន់ដឹងច្បាស់តាមពិត
នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោស ថាជាទោសផង នូវការលាស់
ចេញ ថាជាការលាស់ចេញផង របស់ខ្ញុំទាំង ៥ នេះ យ៉ាងនេះ
ដរាបណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដរាបនោះ តថាគតក៏មិនទាន់ប្តេជ្ញាថាជា
អ្នកត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក

សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈោ បច្ចញ្ញាសិំ យតោ ច ខ្វាហំ ភិក្ខវេ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ខុទ្ទានខុទ្ទានំ ឋឹំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អានីនវញ្ច អានីនវតោ និស្សរណញ្ច និស្សរណតោ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ អថាហំ ភិក្ខវេ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ ស-ស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈោ បច្ចញ្ញាសិំ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ អកុប្បា មេ ចេតោវិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោតិ។

(២៥) យំ រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបស្ស អស្សាទោតិ បហានម្បដិវេធោ សមុ-ទយសច្ចំ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អ-យំ រូបស្ស អានីនវោតិ បរិញ្ញាបដិវេធោ ទុក្ខសច្ចំ

មារលោក ព្រហ្មលោក កូដពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព ទើងមនុស្សដ៏សេស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែកាលណា តថាគត បានដឹងច្បាស់តាមពិត នូវអានិសង្ស ថាជាអានិសង្សផង នូវទោស ថាជាទោសផង នូវការរលាស់ចេញ ថាជាការរលាស់ចេញផង របស់ទុបាទានក្ខន្ធ ៥ នេះ យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណោះ តថាគតទើបប្តេជ្ញាថាជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញាណ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក កូដពពួកសត្វព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពទើងមនុស្សដ៏សេស មួយទៀត ញាណជាគ្រឿងឃើញ កើតហើយដល់តថាគត បេតោវិមុត្តិរបស់តថាគត មិនកម្រើកទេ នេះជាជាតិ ទីបំផុត ភពក្រៅនេះ ភពថ្មី មិនមានទៀតឡើយ ។

(២៥) ការត្រាស់ដឹង ដោយអំណាច នៃការលះថា សុខ សោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរូប នេះ ជាអានិសង្សរបស់រូប ដូច្នេះ ឈ្មោះថាសមុទយសច្ច ការត្រាស់ដឹង ដោយអំណាចនៃការកំណត់ដឹងថា រូបមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ ជាទោសរបស់រូប ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ទុក្ខសច្ច

យោ រូបស្មិំ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ រូបស្ស និស្សរណន្តិ សច្ចេតិវិយាបដិវេធោ ទិវេធ-សច្ចំ យា ឥមេសុ តីសុ ហានេសុ ធម្មេ សញ្ញាប្បវត្តិ ឥទា កម្មន្តេ អាជីវេ វាយាមោ សតិ សមាធិ ការណាបដិវេធោ មគ្គសច្ចំ យំ វេទនំ បដិច្ច យំ សញ្ញំ បដិច្ច យំ សង្ខារេ បដិច្ច យំ វិញ្ញាណំ បដិច្ច ឧប្ប-ជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោតិ បញ្ញាបដិវេធោ សមុទយសច្ចំ យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អយំ វិញ្ញាណស្ស អាទីនវេតិ បរិញ្ញាបដិវេធោ ទុក្ខសច្ចំ យោ វិញ្ញាណស្មិំ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ វិញ្ញាណស្ស និស្សរណន្តិ សច្ចេតិវិយាបដិវេធោ និរោធសច្ចំ យោ ឥមេសុ តីសុ ហានេសុ ធម្មេ សញ្ញាប្បវត្តិ ឥទា កម្មន្តេ អាជីវេ វាយាមោ សតិ សមាធិ ការណាបដិវេធោ មគ្គសច្ចន្តិ ។

[២៦] កតីហាការេហិ(១) សច្ចំ ។ តីហាការេហិ សច្ចំ ឱសរនដ្ឋេន បរិក្ខយដ្ឋេន បដិវេធដ្ឋេន ។

---

១ ម.ម. សច្ចន្តិ កតីហាការេហិ សច្ចន្តិ ទិស្សន្តិ ។

ការត្រាស់ដឹង ដោយអំណាចនៃការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ថា ការបន្ទោបង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ឯណា ក្នុងរូប នេះជាការលាស់ចេញនូវរូប ដូច្នេះ ឈ្មោះថានិរោធសច្ច ការត្រាស់ដឹងដោយអំណាចនៃការអប់រំ គឺ ទិដ្ឋិ សង្កប្បៈ វាចា កម្មន្តៈ អាជីវៈ វាយាមៈ សតិ សមាធិ ក្នុងឈានៈ ទាំង ៣ នេះ ឈ្មោះថាមគ្គសច្ច ការត្រាស់ដឹងដោយអំណាចនៃការលះបង់ សុខ សោមនស្សកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យវេទនា ព្រោះអាស្រ័យសញ្ញា ព្រោះអាស្រ័យសង្ខារទាំងឡាយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ នេះជាអាទិសង្ខរបស់វិញ្ញាណ ដូច្នេះ ឈ្មោះថាសមុទយសច្ច ការត្រាស់ដឹងដោយអំណាច នៃការកំណត់ដឹងថា វិញ្ញាណ មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ ជាទោសរបស់វិញ្ញាណ ដូច្នេះ ឈ្មោះថាទុក្ខសច្ច ការត្រាស់ដឹងដោយអំណាច នៃការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ថា ការបន្ទោបង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ឯណា ក្នុងវិញ្ញាណ នេះជាការលាស់ចេញ នូវវិញ្ញាណ ដូច្នេះ ឈ្មោះថានិរោធសច្ច ការត្រាស់ដឹងដោយអំណាចនៃការអប់រំ គឺ ទិដ្ឋិ សង្កប្បៈ វាចា កម្មន្តៈ អាជីវៈ វាយាមៈ សតិ សមាធិ ក្នុងឈានៈ ៣ នេះ ឈ្មោះថាមគ្គសច្ច ។

(២៦) សច្ចៈ ដោយអាការប៉ុន្មានយ៉ាង ? សច្ចៈ ដោយអាការ៤យ៉ាងគឺ ដោយអត្ថថាស្វែងរក១ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក១ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង១ ។

កាយំ ឱសរនេ្តន សច្ចំ ។ ជរាមរណំ ភាវនិទានំ ភាវសមុទយំ ភាវជាតិកំ ភាវបភវតិ ឱរំ ឱសរនេ្តន សច្ចំ ជរាមរណំ ជាតិនិទានំ ជាតិសមុទយំ ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បភវតិ ឱរំ បរិក្ខមនេ្តន សច្ចំ ជរាមរណញ្ច បជានាតិ ជរាមរណសមុទយញ្ច បជានាតិ ជរាមរណនិរោធញ្ច បជានាតិ ជរាមរណនិរោធគាមិនីបដិបទញ្ច បជានាតិ ឱរំ បដិវេធនេ្តន សច្ចំ ។

ជាតិ ភាវនិទានា ភាវសមុទយោ ភាវជាតិកា ភាវបភវតិ ឱរំ ឱសរនេ្តន សច្ចំ ជាតិ ភវនិទានា ភវសមុទយោ ភវជាតិកា ភវប្បភវតិ ឱរំ បរិក្ខមនេ្តន សច្ចំ ជាតិញ្ច បជានាតិ ជាតិសមុទយញ្ច បជានាតិ ជាតិនិរោធញ្ច បជានាតិ ជាតិនិរោធគាមិនីបដិបទញ្ច បជានាតិ ឱរំ បដិវេធនេ្តន សច្ចំ ។

សច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក តើដូចម្តេច ។ ជរាមរណៈ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក ជរាមរណៈ មានជាតិជាហេតុ មានជាតិជាទីប្រជុំកើត មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវជរាមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃជរាមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃជរាមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់នៃជរាមរណៈផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

ជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក ជាតិ មានកពជាហេតុ មានកពជាទីប្រជុំកើត មានកពជាកំណើត មានកពជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើត នៃជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់នៃជាតិផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

ភវេ តាំនិធានោ តាំសមុទយោ តាំជាតំតោ តាំ-
បភវេតំ ឃ្យំ ឯសនដ្ឋេន សច្ចំ ភវេ ទុជាធានធិនា-
នោ ទុជាធានសមុទយោ ទុជាធានជាតំតោ ទុជាធា-
នបច្ចភវេតំ ឃ្យំ បរិក្ខហាដ្ឋេន សច្ចំ ភវញ្ច បជាជា-
តំ ភវសមុទយញ្ច បជាជាតំ ភវនិរោធញ្ច បជា-
ជាតំ ភវនិរោធគាមិនីបដិបទញ្ច បជាជាតំ ឃ្យំ បដិ-
វេធដ្ឋេន សច្ចំ ។

ទុជាធានំ តាំនិធានំ តាំសមុទយំ តាំជាតំតាំ
តាំបភវន្តិ ឃ្យំ ឯសនដ្ឋេន សច្ចំ ទុជាធានំ តណ្ហា-
និធានំ តណ្ហាសមុទយំ តណ្ហាជាតិតាំ តណ្ហាបភវន្តិ
ឃ្យំ បរិក្ខហាដ្ឋេន សច្ចំ ទុជាធានញ្ច បជាជាតំ ទុជា-
ធានសមុទយញ្ច បជាជាតំ ទុជាធានធិរោធញ្ច ប-
ជាជាតំ ទុជាធានធិរោធគាមិនីបដិបទញ្ច បជាជាតំ
ឃ្យំ បដិវេធដ្ឋេន សច្ចំ ។

ឃុគនទ្ធវគ្គ សច្ចកថា

កឥ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក កឥមាន ។បា។ ជាហេតុ មាន ។បា។ ជាទីប្រជុំកើត មាន ។បា។ ជាកំណើត មាន ។បា។ ជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវកឥផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃកឥផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃកឥផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់នៃកឥផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

។បា។ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក ។បា។ មានតណ្ហាជាហេតុ មានតណ្ហាជាទីប្រជុំកើត មានតណ្ហាជាកំណើត មានតណ្ហាជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវ ។បា។ ផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃ ។បា។ ផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃ ។បា។ ផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ នៃ ។បា។ ផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

តណ្ហា តីណិនានា តីសមុទយា តីជាតិតោ តីបភវតោ ឋិតំ ឋិសនដ្ឋេន សច្ចំ តណ្ហា វេទនានានា វេទនាសមុទយា វេទនាជាតិតោ វេទនាបភវតោ ឋិតំ បរិក្ខមាដ្ឋេន សច្ចំ តណ្ហាញ្ច បជានាតិ តណ្ហា-សមុទយញ្ច បជានាតិ តណ្ហានិរោធញ្ច បជានាតិ តណ្ហានិរោធគាមិនិបដិបទញ្ច បជានាតិ ឋិតំ បដិវេធ-ដ្ឋេន សច្ចំ ។

វេទនា តីណិនានា តីសមុទយា តីជាតិតោ តីប-ភវតោ ឋិតំ ឋិសនដ្ឋេន សច្ចំ វេទនា ផស្សនានានា ផស្សសមុទយា ផស្សជាតិតោ ផស្សប្បភវតោ ឋិតំ បរិក្ខមាដ្ឋេន សច្ចំ វេទនញ្ច បជានាតិ វេទនាស-មុទយញ្ច បជានាតិ វេទនានិរោធញ្ច បជានាតិ វេទនានិរោធគាមិនិបដិបទញ្ច បជានាតិ ឋិតំ បដិ-វេធដ្ឋេន សច្ចំ ។

តណ្ហា មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក តណ្ហា មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនាជាទីប្រជុំកើត មានវេទនាជាកំណើត មានវេទនាជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវតណ្ហាផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃតណ្ហាផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃតណ្ហាផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ នៃតណ្ហាផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

វេទនា មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក វេទនា មានផស្សៈជាហេតុ មានផស្សៈជាទីប្រជុំកើត មានផស្សៈជាកំណើត មានផស្សៈជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវវេទនាផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃវេទនាផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃវេទនាផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់នៃវេទនាផង យ៉ាងនេះឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

ជនេស្ស កាំនិនានោ កាំសមុទយោ កាំជាតិកោ កាំបភវតិ វាំ វិសនដ្ឋេន សច្ចំ ជនេស្ស សន្តាយតននិនានោ សន្តាយតនសមុទយោ សន្តាយតនជាតិកោ សន្តាយតនបភវតិ វាំ បរិក្ខហាដ្ឋេន សច្ចំ ជនេស្សញ្ច បជានាតិ ជនេស្សសមុទយញ្ច បជានាតិ ជនេស្សនិរោធញ្ច បជានាតិ ជនេស្សនិរោធគាមិនីបដិបទាញ្ច បជានាតិ វាំ បដិវេធដ្ឋេន សច្ចំ ។

សន្តាយតនំ កាំនិនានំ កាំសមុទយំ កាំជាតិកំ កាំបភវន្តិ វាំ វិសនដ្ឋេន សច្ចំ សន្តាយតនំ នាមរូបនិនានំ នាមរូបសមុទយំ នាមរូបជាតិកំ នាមរូបបភវន្តិ វាំ បរិក្ខហាដ្ឋេន សច្ចំ សន្តាយតនញ្ច បជានាតិ សន្តាយតនសមុទយញ្ច បជានាតិ សន្តាយតននិរោធញ្ច បជានាតិ សន្តាយតននិរោធគាមិនីបដិបទាញ្ច បជានាតិ វាំ បដិវេធដ្ឋេន សច្ចំ ។

ផស្សៈ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្មើរក ផស្សៈ មានសឡាយតនៈជាហេតុ មានសឡាយតនៈជាទីប្រជុំកើត មានសឡាយតនៈជាកំណើត មានសឡាយតនៈជាកំណើត មានសឡាយតនៈជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវផស្សៈផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃផស្សៈផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់ នៃផស្សៈផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ នៃផស្សៈផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

សឡាយតនៈ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត. មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្មើរក សឡាយតនៈ មាននាមរូបជាហេតុ មាននាមរូបជាទីប្រជុំកើត មាននាមរូបជាកំណើត មាននាមរូបជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវសឡាយតនៈផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើត នៃសឡាយតនៈផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់ នៃសឡាយតនៈផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ នៃសឡាយតនៈផង យ៉ាងនេះឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

ฉนฺทมฺปหํ กตฺตุกมฺยตาฉนฺทํ กตฺตุกมฺยตาสมุทยํ กตฺตุกมฺยตานิโรธคามินิปฏิปทาฉนฺทญฺจ ปหาย ปชหนฏฺเฐน สจฺจานิ ปชานามิ ฯ ฉนฺทมฺปหาย ปชหนฏฺเฐน สจฺจานิ ปชานามิ ฯ ฉนฺทมฺปหาย ปชหนฏฺเฐน สจฺจานิ ปชานนา ปญฺญา ฯ ปญฺญ

នាមរូប មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក នាមរូប មានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណជាទីប្រជុំកើត មានវិញ្ញាណជាកំណើត មានវិញ្ញាណជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវនាមរូបផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃនាមរូបផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃនាមរូបផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់ នៃនាមរូបផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

វិញ្ញាណ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្វែងរក វិញ្ញាណ មានសង្ខារជាហេតុ មានសង្ខារជាទីប្រជុំកើត មានសង្ខារជាកំណើត មានសង្ខារជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃវិញ្ញាណផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃវិញ្ញាណផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់នៃវិញ្ញាណផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

សង្ខារ កាំធម៌ជាតិ កាំសមុទយ កាំជាតិកា កាំបភវតំ ឃាំ ឱសធដ្ឋេន សច្ចំ សង្ខារ អវិជ្ជាធម៌ជាតិ អវិជ្ជាសមុទយ អវិជ្ជាជាតិកា អវិជ្ជាបភវតំ ឃាំ បរិក្ខយដ្ឋេន សច្ចំ សង្ខារេ ច បជាជាតំ សង្ខារសមុទយញ្ច បជាជាតំ សង្ខារធម៌ភេទញ្ច បជាជាតំ សង្ខារធម៌ភេទតាមិធីបដិបទញ្ច បជាជាតំ ឃាំ បដិវេធដ្ឋេន សច្ចំ ។

(๒๗) ជាមរណាំ ទុក្ខសច្ចំ ជាតំ សមុទយសច្ចំ ជាតិនិរោធាំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជាធនា មគ្គសច្ចំ ជាតំ ទុក្ខសច្ចំ ភវេ សមុទយសច្ចំ ជាតិនិរោធាំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជាធនា មគ្គសច្ចំ ភវេ ទុក្ខសច្ចំ ឧបាទានំ សមុទយសច្ចំ ជាតិនិរោធាំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជាធនា មគ្គសច្ចំ ឧបាទានំ ទុក្ខសច្ចំ តណ្ហា សមុទយសច្ចំ ជាតិនិរោធាំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជាធនា មគ្គសច្ចំ តណ្ហា ទុក្ខសច្ចំ វេទនា សមុទយសច្ចំ ជាតិនិរោធាំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជាធនា មគ្គសច្ចំ

សង្ខារ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីប្រជុំកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាស្មើគ្នា សង្ខារ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជាជាទីប្រជុំកើត មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជាជាដែនកើត យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាចំណាំទុក បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយផង ដឹងច្បាស់នូវទីប្រជុំកើតនៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការរលត់នៃសង្ខារផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាសច្ចៈ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ។

(๒๗) ជរាមរណៈ ជាទុក្ខសច្ច ជាតិជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញ្ញូវជរាមរណៈនឹងជាតិទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ចៈ ជាតិជាទុក្ខសច្ច ភពជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញ្ញូវជាតិនឹងភពទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធជាមគ្គសច្ច ភពជាទុក្ខសច្ច ឧបាទានជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញ្ញូវភពនឹងឧបាទានទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច ឧបាទានជាទុក្ខសច្ច តណ្ហាជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញ្ញូវឧបាទាននឹងតណ្ហាទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធជាមគ្គសច្ច តណ្ហាជាទុក្ខសច្ច វេទនាជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញ្ញូវតណ្ហានឹងវេទនាទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច

វេទនា ទុក្ខសច្ចំ ជរស្សា សមុទយសច្ចំ ទុតិដ្ឋំបិ
និស្សរណំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជានតា មគ្គសច្ចំ
ជរស្សា ទុក្ខសច្ចំ សង្ខារតំ សមុទយសច្ចំ ទុតិ-
ដ្ឋំបិ និស្សរណំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជានតា មគ្គសច្ចំ
សង្ខារតំ ទុក្ខសច្ចំ តាមរូបំ សមុទយសច្ចំ ទុ-
តិដ្ឋំបិ និស្សរណំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជានតា
មគ្គសច្ចំ តាមរូបំ ទុក្ខសច្ចំ វិញ្ញាណំ សមុទយ-
សច្ចំ ទុតិដ្ឋំបិ និស្សរណំ និរោធសច្ចំ និរោធប្បជា-
នតា មគ្គសច្ចំ វិញ្ញាណំ ទុក្ខសច្ចំ សឡាយ
សមុទយសច្ចំ ទុតិដ្ឋំបិ និស្សរណំ និរោធសច្ចំ
និរោធប្បជានតា មគ្គសច្ចំ សឡាយ ទុក្ខសច្ចំ អវិ-
ជ្ជា សមុទយសច្ចំ ទុតិដ្ឋំបិ និស្សរណំ និរោធសច្ចំ
និរោធប្បជានតា មគ្គសច្ចំ ។ ឥតមរណំ ទុក្ខសច្ចំ

វេទនាជាទុក្ខសច្ច ផស្សៈជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញនូវវេទនានឹង
ផស្សៈទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច ផស្សៈ
ជាទុក្ខសច្ច សឡាយតនៈជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញនូវផស្សៈនឹង
សឡាយតនៈទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច
សឡាយតនៈ ជាទុក្ខសច្ច នាមរូបជាសមុទយសច្ច ការរលាស់បេញ
នូវសឡាយតនៈនឹងនាមរូបទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវ
និរោធ ជាមគ្គសច្ច នាមរូបជាទុក្ខសច្ច វិញ្ញាណជាសមុទយសច្ច ការ
រលាស់បេញនូវនាមរូបនឹងវិញ្ញាណទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់
នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច វិញ្ញាណជាទុក្ខសច្ច សង្ខារជាសមុទយសច្ច
ការរលាស់បេញនូវវិញ្ញាណនឹងសង្ខារទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹង
ច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច សង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខសច្ច អវិជ្ជាជា
សមុទយសច្ច ការរលាស់បេញនូវសង្ខារនឹងអវិជ្ជាទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច
ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច ។ ជរាមរណៈ ជាទុក្ខសច្ច

ជាតិ សំយោ ទុក្ខសច្ចំ សំយោ សមុទយសច្ចំ ឧភិ-
ន្នំបិ ឯសវ្ហរណំ ឯកេឧសច្ចំ ឯកេឧប្បជាឧនា មគ្គសច្ចំ
ជាតិ ទុក្ខសច្ចំ ភវេ សំយោ ទុក្ខសច្ចំ សំយោ
សមុទយសច្ចំ ឧភិន្នំបិ ឯសវ្ហរណំ ឯកេឧសច្ចំ
ឯកេឧប្បជាឧនា មគ្គសច្ចំ ។ បេ ។ សង្ខារ
ទុក្ខសច្ចំ អវិជ្ជា សំយោ ទុក្ខសច្ចំ សំយោ
សមុទយសច្ចំ ឧភិន្នំបិ ឯសវ្ហរណំ ឯកេឧសច្ចំ
ឯកេឧប្បជាឧនា មគ្គសច្ចន្តិ ។

សច្ចកថា ។

ភាណវារំ ។

ជាតិ ជាទុក្ខសច្ចក៏មាន ជាសមុទយសច្ចក៏មាន ការរលាស់ចេញនូវជាតិ-
មរណៈនឹងជាតិទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គ-
សច្ច ជាតិ ជាទុក្ខសច្ច ភពជាទុក្ខសច្ចក៏មាន ជាសមុទយសច្ចក៏មាន
ការរលាស់ចេញនូវជាតិនឹងភពទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់
នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច ។ បេ ។ សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខសច្ច អវិជ្ជាជា
ទុក្ខសច្ចក៏មាន ជាសមុទយសច្ចក៏មាន ការរលាស់ចេញនូវសង្ខារនឹង
អវិជ្ជាទាំងពីរ ជានិរោធសច្ច ឯការដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជាមគ្គសច្ច ។

ចប់ សច្ចកថា ។

ចប់ ភាណវារៈ ។

យុគនទ្ធវគ្គ ពោជ្ឈង្គកថា

សារត្ថវិភាវនី

(៤៨) សត្តិមេ ភិក្ខវេ ពោជ្ឈង្គា កតមេ សត្ត សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ។

ពោជ្ឈង្គាតិ កេនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ។ ពោធិយំ(១) សំវត្តន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អនុពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បដិពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា សម្ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនុពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បដិពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា សម្ពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ពោធេន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អនុពោធេន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បដិពោធេន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា សម្ពោធេន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ពោធនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនុពោធនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បដិពោធនដ្ឋេន

---

១ ឯ. ម. ពោធាយាតិ បាឋោ ។

យុគនទ្ធវគ្គ ពោជ្ឈង្គកថា

សារត្ថវិភាវនី

[២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោជ្ឈង្គនេះ មាន ៧ ពោជ្ឈង្គ ៧ តើដូចម្តេច សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ពោជ្ឈង្គ ៧ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ពោជ្ឈង្គ តើពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុប្រព្រឹត្តទៅព្រមក្នុងការត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងតាម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងចំពោះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងព្រម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹងតាម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹងចំពោះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹងព្រម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងតាម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងចំពោះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងព្រម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងតាម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជន ឲ្យត្រាស់ដឹងចំពោះ

ពោជ្ឈង្គា សន្តោនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ពោធិបក្ខិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនុពោធិបក្ខិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បដិពោធិបក្ខិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា សន្តោធិបក្ខិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ពុទ្ធិប្បដិលាភដ្ឋេន[1] ពោជ្ឈង្គា ពុទ្ធិភេបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ពុទ្ធិអភិភេបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ពុទ្ធិចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ពុទ្ធិសម្បាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ។

[๒๙] មូលដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលបរិក្ខហដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា[2] មូលបរិប្ផូរដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលបរិចាកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលប្បដិសម្ភិទដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលប្បដិសម្ភិទាចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលប្បដិសម្ភិទាយ វសីភាវនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា មូលប្បដិសម្ភិទាយ វសីភាវប្បត្តានម្បិ ពោជ្ឈង្គា ហេតដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុបរិក្ខហដ្ឋេន

---

๑ ម. ឯតេ្តនេ ពុទ្ធិលាភនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សន្តិ ។ ๒ ម. ឯតេ្តនេ មូលហេតុដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សន្តិ ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងព្រម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាប្រព្រឹត្តទៅកន្លងចំណែកនៃការត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាប្រព្រឹត្តទៅកន្លងចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងតាម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងចំពោះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងព្រម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាការបានចំពោះនូវប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបណ្តុះនូវប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបណ្តុះចំពោះនូវប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់ព្រមនូវប្រាជ្ញា ។

(៦៩) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាជាមូល ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងមូល ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំមូល ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមមូល ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចំពេញមូល ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើមូលឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើមូលឲ្យបៃតរីក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវមូលប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើននូវសីក្នុងមូលប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីកាពក្នុងមូលប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាជាហេតុ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងហេតុ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំហេតុ

ពោជ្ឈង្គា ហេតុបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុបរិយ-
វដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុបរិទាកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា
ហេតុប្បដិសម្ភិនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុប្បដិសម្ភិ-
ធាចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុប្បដិសម្ភិធាយ វសី-
ភាវនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា ហេតុប្បដិសម្ភិធាយ វសីភា-
វប្បត្តានមិ ពោជ្ឈង្គា បច្ចយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បច្ច-
យចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បច្ចយបរិក្ខហដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា
បច្ចយបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បច្ចយបរិយវដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា
បច្ចយបរិទាកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បច្ចយប្បដិសម្ភិនដ្ឋេន
ពោជ្ឈង្គា បច្ចយប្បសម្ភិធាចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បច្ច-
យប្បដិសម្ភិធាយ វសីភាវនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា បច្ចយ-
ប្បដិសម្ភិធាយ វសីភាវប្បត្តានមិ ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធ-
ដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិបរិក្ខ-
ហដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិបរិយ-
វដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិបរិទាកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិប្ប-
ដិសម្ភិនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិប្បដិសម្ភិធាចាបនដ្ឋេន

ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមពេមហេតុ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញហេតុ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើហេតុឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើហេតុឲ្យបែកធ្លាក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវហេតុប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើននូវសីឥន្ទ្រិយហេតុប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីតាពកន្ធហេតុប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាជាបច្ច័យ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងបច្ច័យ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំបច្ច័យ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមពេមបច្ច័យ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញបច្ច័យ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើបច្ច័យឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើបច្ច័យឲ្យបែកធ្លាក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវបច្ចយប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើននូវសីឥន្ទ្រិយបច្ចយប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីតាពកន្ធបច្ចយប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបរិសុទ្ធិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមពេមសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើសេចក្តីបរិសុទ្ធិឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើសេចក្តីបរិសុទ្ធិឲ្យបែកធ្លាក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវបរិសុទ្ធិប្បដិសម្ភិទា

ពោជ្ឈង្គា វិសុទ្ធិប្បដិសង្ខិធាយ វសីភាវនដ្ឋេន ពោជ្ឈ-
ង្គា វិសុទ្ធិប្បដិសង្ខិធាយ វសីភាវប្បត្តានមិ ពោជ្ឈង្គា
អនាវដ្ឋដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនាវដ្ឋចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អន-
វជ្ជបរិក្ខហដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនាវជ្ជបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា
អនាវជ្ជបរិប្ហរដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនាវជ្ជបរិចាកដ្ឋេន ពោជ្ឈ-
ង្គា អនាវជ្ជប្បដិសង្ខិនដ្ឋេនពោជ្ឈង្គា អនាវជ្ជប្បដិសង្ខិធា-
ចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនាវជ្ជប្បដិសង្ខិធាយ វសីភា-
វនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អនាវជ្ជប្បដិសង្ខិធាយ វសីភាវប្ប-
ត្តានមិ ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្ម-
ចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មបរិក្ខហដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា
នេក្ខម្មបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មបរិប្ហរដ្ឋេន ពោជ្ឈ-
ង្គា នេក្ខម្មបរិចាកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មប្បដិសង្ខិ-
នដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មប្បដិសង្ខិធាចាបនដ្ឋេន
ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មប្បដិសង្ខិធាយ វសីភាវនដ្ឋេន
ពោជ្ឈង្គា នេក្ខម្មប្បដិសង្ខិធាយ វសីភាវប្បត្តានមិ
ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិចរិយដ្ឋេន

ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបម្រើនូវសីតង៌វិសុទ្ធិប្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីតាពតង៌វិសុទ្ធិប្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាជាអំពើមិនមានទោស ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងអំពើមិនមានទោស ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែរក្សាអំពើមិនមានទោស ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមអំពើមិនមានទោស ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញនូវអំពើមិនមានទោស ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើអំពើដែលមិនមានទោសឲ្យជាស់ក្បា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើអំពើមិនមានទោសឲ្យបែកឆេរឆៅ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់អនវជ្ជប្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបម្រើនូវសីតង៌អនវជ្ជប្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីតាពតង៌អនវជ្ជប្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថានេក្ខម: (ការចេញចាកកាម) ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងនេក្ខម: ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែរក្សានេក្ខម: ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមនេក្ខម: ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញនេក្ខម: ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើនេក្ខម:ឲ្យជាស់ក្បា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើនេក្ខម:ឲ្យបែកឆេរឆៅ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវនេក្ខម្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបម្រើនូវសីតង៌នេក្ខម-ប្បដិសង្ខិា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីតាពតង៌នេក្ខម្បដិស-ង្ខិា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាវិមុត្តិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងវិមុត្តិ

ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបរិក្ខហាដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបរិប្ហរដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបរិចាកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបដិសម្ភិធដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបដិសម្ភិធាចាបធដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបដិសម្ភិធាយ វសីភាវធដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិបដិសម្ភិធាយ វសីភាវបដ្ឋានមុ ពោជ្ឈង្គា អធាសវដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវបរិក្ខហាដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវបរិប្ហរដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវបរិចាកដ្ឋេនពោជ្ឈង្គា អធាសវបដិសម្ភិធដ្ឋេនពោជ្ឈង្គាអធាសវបដិសម្ភិធាចាបធដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវបដិសម្ភិធាយ វសីភាវធដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា អធាសវបដិសម្ភិធាយ វសីភាវបដ្ឋានមុ ពោជ្ឈង្គា វិវេកដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិវេកចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិវេកបរិក្ខហាដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិវេកបរិវារដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិវេកបរិប្ហរដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គា វិវេកបរិចាកដ្ឋេន

ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំមុត្តិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមមុត្តិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញមុត្តិ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើមុត្តិឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើមុត្តិឲ្យបែកធ្លាក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវមុត្តិប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើននូវសីលក្នុងមុត្តិប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីលក្នុងមុត្តិប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាការមិនមានអាសវៈ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងនូវការមិនមានអាសវៈ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំនូវការមិនមានអាសវៈ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមនូវការមិនមានអាសវៈ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញនូវការមិនមានអាសវៈ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថធ្វើនូវការមិនមានអាសវៈឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើនូវការមិនមានអាសវៈឲ្យបែកធ្លាក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវអនាសវប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើន នូវសីលក្នុងអនាសវប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ជនអ្នកសម្រេចនូវសីលក្នុងអនាសវប្បដិសម្ភិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាវិវេក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងវិវេក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទាំវិវេក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមវិវេក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញនូវវិវេក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើវិវេកឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើវិវេកឲ្យបែកធ្លាក

ពោជ្ឈង្គោ វិវេកឃ្យដិសង្ខិនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ វិវេក-
ឃ្យដិសង្ខិនាចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ វិវេកឃ្យដិសង្ខិនា-
យ វសីភាវនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ វិវេកឃ្យដិសង្ខិនាយ
វសីភាវឃ្យត្តានមឃ្យិ ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ
ភេសឃ្យក្ខចរិយដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខបរិក្ខមនដ្ឋេន
ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខបរិភវនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខប-
រិហរនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខបរិចាកនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ
ភេសឃ្យក្ខឃ្យដិសង្ខិនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខឃ្យដិសង្ខិ-
នាចាបនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខឃ្យដិសង្ខិនាយ
វសីភាវនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ ភេសឃ្យក្ខឃ្យដិសង្ខិនាយ
វសីភាវឃ្យត្តានមឃ្យិ ពោជ្ឈង្គោ ។

(៣០) មូលដ្ឋំ ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ ពោជ្ឈង្គោ ហោតដ្ឋំ
ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ ពោជ្ឈង្គោ បច្ចយដ្ឋំ ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ ពោជ្ឈង្គោ
វិសុទ្ធដ្ឋំ ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ ពោជ្ឈង្គោ អឧវដ្ឋំ ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ
ពោជ្ឈង្គោ នេក្ខម្មដ្ឋំ ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ ពោជ្ឈង្គោ វិមុត្តដ្ឋំ
ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ ពោជ្ឈង្គោ អធាសវដ្ឋំ ឫឍ្ឍដ្ឋីតិ

ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់ នូវវិវេកប្បដិសម្ពិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើននូវសីក្ខន្ធវិវេកប្បដិសម្ពិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ពួកជនអ្នកសម្រេចនូវសីភាពក្នុងវិវេកប្បដិសម្ពិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាការលះបង់ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងនូវការលះបង់ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាថែទំនូវការលះបង់ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចោមរោមនូវការលះបង់ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាបំពេញនូវការលះបង់ ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើនូវការលះបង់ឲ្យចាស់ក្លា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាធ្វើនូវការលះបង់ឲ្យបែកធ្លាក ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាញុំាងជនឲ្យដល់នូវវេសារជ្ជប្បដិសម្ពិទា ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចម្រើននូវសីក្ខន្ធវេសារជ្ជប្បដិសម្ពិទា ពោជ្ឈង្គ របស់ពួកជនអ្នកសម្រេចនូវសីភាពក្នុងវេសារជ្ជប្បដិសម្ពិទា ។

(៣០) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃមូល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃហេតុ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃបច្ច័យ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបរិសុទ្ធិ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃអំពើមិនមានទោស ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃវិមុត្តិ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការមិនមានអាសវៈ

ញោ ឈ្ញក្ខំ វិវេកដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ ភេសជ្ជក្ខន្ធំ ពុជ្ឈ-
ន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ មូលចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ ហោតុ-
ចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ បច្ចយចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ញោ ឈ្ញក្ខំ វិសុទ្ធិចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ អនវជ្ជច-
រិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ នេក្ខម្មចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ-
ឈ្ញក្ខំ វិមុត្តិចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ អញ្ញាសរចរិយដ្ឋំ
ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ វិវេកចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ
ភេសជ្ជក្ខន្ធចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ មូលបរិក្ខារដ្ឋំ
ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ ។បេ។ ភេសជ្ជក្ខន្ធបរិក្ខារដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ញោ ឈ្ញក្ខំ មូលបរិវារដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ញោ ឈ្ញក្ខំ ។បេ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃវិវេក ឈ្មោះថាពោ-
ជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការលះបង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុងមូល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុងហេតុ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុងបច្ច័យ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុងសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុង នូវអំពើមិនមាន
ទោស ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុង
នូវនៃក្ខម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការ
ទំនុកបម្រុងនូវវិមុត្តិ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ
នៃការទំនុកបម្រុងអំពើមិនមានអាសវៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុ
គ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុងនូវវិវេក ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការទំនុកបម្រុងនូវការលះបង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការថែទាំនូវមូល ។ បេ ។ ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការថែទាំការលះបង់ ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការចោមរោមនូវមូល ។ បេ ។

ភេសជ្ជកប្បវិភវដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ មូលបរិប្ផរដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ភេសជ្ជកប្បរិប្ផរដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ មូលបរិចាកដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ភេសជ្ជកប្បរិចាកដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ មូលប្បដិសង្ខិនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ភេសជ្ជកប្បដិសង្ខិនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ មូលប្បដិសង្ខិនាចាបនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ភេសជ្ជកប្បដិសង្ខិនាចាបនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ មូលប្បដិសង្ខិនាយ វសីភាវដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ភេសជ្ជកប្បដិសង្ខិនាយ វសីភាវដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។

(៣១) បរិក្ខមាដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ បរិភវដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ បរិប្ផរដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ឯកក្ខណដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ អវិក្ខេបនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការចោមពេមនូវការលះបង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបំពេញមូល ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបំពេញនូវការលះបង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការធ្វើមូលឲ្យចាស់ក្លា ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការធ្វើនូវការលះបង់ឲ្យចាស់ក្លា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការធ្វើមូលឲ្យបែកធ្លាក ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការធ្វើនូវការលះបង់ឲ្យបែកធ្លាក ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការញុំាងជនឲ្យដល់នូវមូលប្បដិសម្ភិទា ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការញុំាងជនឲ្យដល់ នូវភេសជ្ជប្បដិសម្ភិទា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបម្រើន នូវសីតង៏មូលប្បដិសម្ភិទា ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការបម្រើននូវសីតង៏ភេសជ្ជប្បដិសម្ភិទា ។បេ។

(៣១) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការថែទាំ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការចោមពេម ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការបំពេញ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃឯកគ្គតាចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការមិនរាយមាយ

បកុហញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ អវិសារញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ
ពោទ្ធរតនំ អនាវិលញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ អនិញ្ជនញ្ចំ
ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ បតិដ្ឋបដ្ឋានារសេន ចិត្តស្ស
ឋិតិញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ អារម្មណញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ
ពោទ្ធរតនំ គោចរញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ បហានញ្ចំ
ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ បរិក្ខកញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ
វុដ្ឋានញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ អនុលោមញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ
ពោទ្ធរតនំ សន្ទញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ បលិឃញ្ចំ
ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ វិមុត្តិញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោ-
ទ្ធរតនំ អធិដ្ឋានញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ តារណញ្ចំ
ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ អនិមិត្តញ្ចំ ពុទ្ធរតនំ ពោទ្ធរតនំ

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការផ្គងខ្សែធ
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការមិនពយមាយ
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃធម៌មិនមានកកសល្អក់
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការមិនញាប់ញ័រ
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃចិត្តតាំងនៅនឹង
ដោយអំណាចនៃការប្រុង ដោយភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃអារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃគោចរ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការលះបង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុ
ត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការបរិច្ចាគ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់
ដឹង នូវអត្ថនៃការចេញ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវ
អត្ថនៃធម៌ច្រាសចាកវដ្ដៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង
នូវអត្ថនៃធម៌ស្ងប់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃ
ធម៌ដ៏ថ្លៃថ្នូ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃវិមុត្តិ
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌មិនមានអាសវៈ
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃធម៌ជាគ្រឿងធ្វេង
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃព្រះនិព្វានមិនមាននិមិត្ត

អប្បណិហិតំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ សុញ្ញតំ ពុជ្ឈ-
ន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ វិការសំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
អនភិរតិនំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ឃុគន្ធំ ពុជ្ឈ-
ន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ឱឃរណំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
មោតំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ធម្មរនំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ អាធិបតេយ្យំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

(៣២) សមថរស្ស អវិក្ខេបំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោ-
ជ្ឈង្គោ វិបស្សនាយ អនុបស្សនំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោ-
ជ្ឈង្គោ សមថវិបស្សនានំ យុគនទ្ធំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោ-
ជ្ឈង្គោ ឃុគន្ធរស្ស អនភិរតិនំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
សំវរាយ សមាធានំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
អារម្មណស្ស គោចរំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវរតន ៣ នៃព្រះនិព្វានមិនមានគ្រឿងតម្កល់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃព្រះនិព្វានដ៏សូន្យ (ចាកកិលេស) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃធម៌មានរសតែមួយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការមិនប្រព្រឹត្តិលើសគ្នា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃធម៌ជាប់គ្នាជាគូ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការចេញ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃហេតុ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការឃើញ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃធម៌ជាអធិបតី ។

(៣២) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការមិនរាយមាយរបស់សមថៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការឃើញរឿយ ៗ របស់វិបស្សនា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវរតន នៃសមថៈនឹងវិបស្សនាមានរសតែមួយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាប់គ្នាជាគូ មិនប្រព្រឹត្តលើសគ្នា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការសមាទាននូវសិក្ខា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃគោចររបស់អារម្មណ៍

លីនស្ស ចិត្តស្ស បគ្គហាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ
ឧទ្ធច្ចស្ស ចិត្តស្ស អវិក្ខេបាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ
ឧភោវិសុទ្ធានំ អញ្ញមញ្ញសន្ធិយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ
អសេសានមកមយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ ឧត្តរិបញ្ចវេធាយ៎
ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ សច្ចានិសមយាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោ-
ជ្ឈង្គោ ដិភេទេ បតិដ្ឋាបកាយ៎(๑) ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

(๓๓) សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមោក្ខាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ
ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស ទស្សនាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ
ពោជ្ឈង្គោ សទ្ធាពលស្ស អស្សទ្ធិយេ អកម្បិយាយ៎
ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ បញ្ញាពលស្ស អវិជ្ជាយ
អកម្បិយាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ សតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស
ឧបដ្ឋានាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ឧបេក្ខាសម្-
ពោជ្ឈង្គស្ស បដិសង្ខានាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ
សម្មាទិដ្ឋិយា ទស្សនាយ៎ ពុជ្ឈនាតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។

---

๑ ម.ប. និរោធបតិដ្ឋាបនដ្ឋំ ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការផ្គងឡើងនូវចិត្ត
ឲ្យភ្ញាក ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការសង្កត់
សង្កិននូវចិត្តជាទុច្ចរិត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃ
ការត្រេកអើយរបស់វិសុទ្ធិទាំងពីរ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់
ដឹងនូវអត្ថ នៃការបានដល់គុណវិសេស ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុ
ត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការចាក់ធ្លុះដ៏ក្រៃលែង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃធម៌ញុំាងសត្វឲ្យតាំងនៅក្នុងនិព្វាន ។

(៣៣) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការជ្រាបច្បាស់
របស់សទ្ធិន្ទ្រិយ ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃ
ការយល់ឃើញរបស់បញ្ញិន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង
នូវអត្ថនៃការមិនកម្រើកព្រោះអស្សទ្ធិយៈ របស់សទ្ធាពលៈ ។បេ។ ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការមិនកម្រើកព្រោះអវិជ្ជា
របស់បញ្ញាពលៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការ
ប្រុងរបស់សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ។បេ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់
ដឹងនូវអត្ថនៃការពិចារណា របស់ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការយល់ឃើញ របស់សម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។

សទ្ធាសមាធិំ អភិត្ថវេមិ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈ-
ង្គំ ឥច្ឆិយាធិំ អាធិបតេយ្យិំ ពុជ្ឈិតំ ពោ-
ជ្ឈង្គំ ពលាធិំ អកម្បិយិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈ-
ង្គំ ពោជ្ឈង្គាធិំ ធម្យានិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ
មគ្គស្ស ហេតុំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ សតិប្បដ្ឋានាធិំ
ឧបដ្ឋានិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ សម្មប្បធានាធិំ បធ-
ហានិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ ឥទ្ធិបាទាធិំ ឥជ្ឈនិំ
ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ សច្ចាធិំ តថិំ ពុជ្ឈិតំ
ពោជ្ឈង្គំ បយោគាធិំ បដិបត្តិស្សន្ទិំ ពុជ្ឈិតំ ពោ-
ជ្ឈង្គំ ឧលាធិំ សង្ខតារិយិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ(១)
វិតក្កស្ស អភិរោបនិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ វិចារ-
ស្ស ឧបវិចារនិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ បីតិយា ផរ-
ណិំ ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ សុខស្ស អភិសន្ទនិំ
ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ ចិត្តស្ស វិមុត្តិំ
ពុជ្ឈិតំ ពោជ្ឈង្គំ ។

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ បញ្ញាយ បដិវេធំ ពុជ្ឈិតីតិ ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សន្តិ ។

យុគនទ្ធវគ្គ ពោជ្ឈង្គកថា

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការមិនរាយមាយ របស់សម្មាសមាធិ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃអធិបតីរបស់ឥន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការមិនកម្រើករបស់ពល: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការចេញ(ចាកវដ្ត:)របស់ពោជ្ឈង្គ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃហេតុរបស់មគ្គ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការប្រែរបស់សតិប្បដ្ឋាន ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃគ្រឿងតាំង របស់សម្មប្បធាន ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃគ្រឿងសម្រេចរបស់ឥទ្ធិបាទ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការពិតរបស់សច្ច: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការសូបរម្ងាប់ របស់ធម៌ជាគ្រឿងប្រកប ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់របស់ផល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃគ្រឿងលើកចិត្តរបស់តែក្កៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃទុបវិចារៈរបស់វិចារៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការផ្សាយរបស់បីតិ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបង្អួរបស់សេចក្តីសុខ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ។

[๓๔] អាវដ្ដនដ្ឋំ(๑) ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វិដ្ដាន-
ដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បដាឧនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា សញ្ញាឧនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ឱ-
កោធនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អភិញ្ញេយ្យដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា(๒) បរិញ្ញេយ្យ តីរណដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈ-
ង្គា បហានស្ស បរិច្ចាគដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា
ភាវនាយ ឯករសដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា សច្ឆិ-
កិរិយាយ ឧស្សន្នដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ខន្ធានំ
ខន្ធដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ធាតូនំ ធាតដ្ឋំ ពុជ្ឈ-
ន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អាយតនានំ អាយតនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា សន្ធូតានំ សន្ធូតដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា
អសន្ធូតស្ស អសន្ធូតដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ។

---

๑ ម. អនវជ្ជដ្ឋំ ។ ๒ ឧ.ម. អភិញ្ញាយ ញាតដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សន្តិ ។

(๓๔) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការរំពឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការដឹងខុសៗ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការដឹងត្រឹម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃធម៌ដែលគប្បីគ្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការពិចារណា របស់បរិញ្ញា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការលះរបស់បហានៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការនាមានរសតែមួយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការពាល់ត្រូវ របស់សម្ផិកិរិយា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃគំនរ របស់ខន្ធ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃគ្រឿងទ្រទ្រង់ របស់ធាតុ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃកន្លែងកើតរបស់អាយតនៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃបច្ច័យតាក់តែង របស់សង្ខតធម៌ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការមិនមានបច្ច័យតាក់តែង របស់អសង្ខតធម៌ ។

(៣៤) ចិត្តជំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តាធិកំ-
ឋានំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស វិជ្ជាធនំ ពុជ្ឈិតិ
ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស វិមុត្តិធនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ
ចិត្តស្ស ហោតនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស បច្ច-
យនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស រតនំ ពុជ្ឈិតិ
ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស កម្មនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ
ចិត្តស្ស អារម្មណនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តវុត្ត-
ស្ស គោចរនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស ចរិយ-
នំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស គតនំ ពុជ្ឈិតិ
ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស អភិនីហារនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ
ចិត្តស្ស ធម្យ្យានជំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ចិត្តស្ស
ធម្សវ្ណនំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

យុគនទ្ធវគ្គ ពោជ្ឈង្គកថា

(៣៩) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃលំដាប់របស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការចេញរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការរំលែកត្រឡប់របស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដ៏ងនូវអត្ថនៃហេតុរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃបច្ច័យរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃទីកើតរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃភូមិរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃអារម្មណ៍របស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃគោចររបស់ចិត្តតែ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃចរិយារបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃដំណើររបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការប៉ុនប៉ងរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការចេញរបស់ចិត្ត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការរលាស់ចេញរបស់ចិត្ត ។

(๓๖) ฯ กตเม อาวฏฺฏนฏฺเ ญาณ กตเม นิวฏฺฏนฏฺเ ญาณ กตเม วิวฏฺฏนฏฺเ ญาณ กตเม ปภาวนฏฺเ ญาณ กตเม สญฺโชนนฏฺเ ญาณ กตเม ปโลภนฏฺเ ญาณ กตเม ปกฺขนฺทนฏฺเ ญาณ กตเม ปสีทนฏฺเ(๑) ญาณ กตเม สนฺติฏฺเ ญาณ กตเม วิมุตฺติฏฺเ ญาณ กตเม ฉนฺทมูลกา สพฺพธมฺมา กตเม มนสิการสมุฏฺานา สพฺเพ ปสฺสทฺธิ ญาณ กตเม อธิโมกฺขฏฺเ ญาณ กตเม ปคฺคหฏฺเ ญาณ กตเม อุปฏฺานฏฺเ ญาณ กตเม อวิกฺเปฏฺเ ญาณ กตเม สมถนิมิตฺเ ญาณ กตเม ปคฺคหนิมิตฺเ ญาณ กตเม อวิกฺเปนิมิตฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา เอกตฺเ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา เอกตฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา นานตฺเ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา นานตฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา รเส ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา รเส ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา ผเล ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา ผเล ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา อานิสเส ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา อานิสเส ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา สมุจฺเฉทปฏิปสฺสทฺธิยา ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา สมุจฺเฉทปฏิปสฺสทฺธิยา ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา ปฏิปฺปสฺสทฺธิยา ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา ปฏิปฺปสฺสทฺธิยา ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา นิสฺสรเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา นิสฺสรเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา สมฺปหสิเต ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา สมฺปหสิเต ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา อุปฺปาทกฺขเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา อุปฺปาทกฺขเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา ฐิติกฺขเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา ฐิติกฺขเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา วิคมกฺขเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา วิคมกฺขเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา นิมิตฺเ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา นิมิตฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา อสมฺโมหฏฺเ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา อสมฺโมหฏฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา สมฺปหสิเต ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา สมฺปหสิเต ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา อุปฺปาทกฺขเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา อุปฺปาทกฺขเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา ฐิติกฺขเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา ฐิติกฺขเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา วิคมกฺขเณ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา วิคมกฺขเณ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา นิมิตฺเ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา นิมิตฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา อสมฺโมหฏฺเ ญาณ กตเม วิปสฺสนาปฏิปตฺติยา อสมฺโมหฏฺเ ญาณ กตเม สมถปฏิปตฺติยา

๑ ม. ปสฺสทฺธิ ฯ

(៣៦) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការរំពឹង កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការដឹងច្បាស់ កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការដឹងខុសៗ កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការដឹងត្រម កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការសុំៗ កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃសេចក្តីជ្រះថ្លា កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការតម្កល់ត្រម កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃវិមុត្តិ កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការយល់ឃើញ កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ថា នេះជាធម្មជាតសូន្យ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃធម៌ធ្វើឲ្យដូចជាយាន កង្ខឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃធម៌ធ្វើទីតាំង កង្ខឯកត្តារម្មណ៍

អង្គដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ បរិយត្តដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ សុសមារទ្ធដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ បរិក្ខយដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ បរិភវដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ បរិមុខដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ សមោសរណដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ អនិយ្យានដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ អាសេវនដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ ភាវនដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ ពហុលីកម្មដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ សុសមុក្កដ្ឋនដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ សុវិមុត្តដ្ឋំ(១) ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ ឯកន្តេ ពុជ្ឈនដ្ឋំ ពុជ្ឈដ្ឋំ ពោជ្ឈង្គោ

---

១ ឯ.ម. សុវិសុទ្ធដ្ឋំ ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងអត្ថនៃការមិនតាំងមាំ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការសន្សំ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការប្រារព្ធដោយប្រពៃ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការតំណត់ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការរោមរោម ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបំពេញ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការប្រមូល ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការអធិដ្ឋាន ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការសេពនូវ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការចម្រើន ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃពហុលីកម្ម ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការអណ្តែតឡើងព្រម ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការរួចចាកកិលេសដោយប្រពៃ ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍ ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការគ្រាស់ដឹង ក្នុងឯកគ្គារម្មណ៍

ឯកង្គេ អនុពុទ្ធញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ ឯ-
កង្គេ បដិពុទ្ធញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ ឯកង្គេ
សម្ពុទ្ធញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ ឯកង្គេ ញោធញ-
ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ ឯកង្គេ អនុញោធញញ្ញំ ពុ-
ទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ ឯកង្គេ បដិញោធញញ្ញំ ពុទ្ធ-
ដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ ឯកង្គេ សញ្ញោធញញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ
ញោដ្ឋង្គោ ឯកង្គេ ញោធិបក្ខិយញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋ-
ង្គោ ឯកង្គេ អនុញោធិបក្ខិយញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋ-
ង្គោ ឯកង្គេ បដិញោធិបក្ខិយញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋ-
ង្គោ ឯកង្គេ សញ្ញោធិបក្ខិយញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋ-
ង្គោ ឯកង្គេ ញោតនញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋ-
ង្គោ ឯកង្គេ ឧញ្ញោតនញ្ញំ ពុទ្ធដ្ឋំតំ ញោដ្ឋង្គោ

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការត្រាស់ដឹងតាម
កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថ
នៃការត្រាស់ដឹងចំពោះ កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការត្រាស់ដឹងព្រម កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹង
កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃ
ការញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងតាម កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការញុំាងជន ឲ្យត្រាស់ដឹងចំពោះ
កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ
នៃការញុំាងជនឲ្យត្រាស់ដឹងព្រម កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹង កន្ធ
ឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌
ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងតាម កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាចំណែក នៃការត្រាស់ដឹងចំពោះ
កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃ
ធម៌ជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹងព្រម កន្ធឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោ-
ជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការបំភ្លឺ កន្ធឯកត្តារម្មណ៍
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការបំភ្លឺខ្សំខ្លឹង កន្ធ

ឯកគ្គេ អនុយោគនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ឯកគ្គេ បដិយោគនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ឯកគ្គេ សម្បយោគនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ។

(៣៧) វីមំសាយ ចានដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា(១) ឯរោធដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បតាបនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វិភេចនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា កិលេសានំ សន្តាបនដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អមលដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វិមលដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា និម្មលដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា សមដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា សមយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វិវេកដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វិវេកចរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា

---

๑ ឧ.ម. បហានដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សតិ ។

ឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការបំភ្លឺ តាម ក្នុងឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃការបំភ្លឺចំពោះ ក្នុងឯកត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការបំភ្លឺព្រម ក្នុងឯកត្តារម្មណ៍ ។

(៣៧) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាដើងរបស់រ៉ាមំសា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃមិរោធ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការដុតកម្ចៅ (កិលេស) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការរុងរឿង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការកម្ចៅសព្វ នូវកិលេស ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌មិនមានមន្ទិល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ប្រាសចាកមន្ទិល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ឥតមន្ទិល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ដ៏ស្ងប់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃវិវេក ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការប្រព្រឹត្តកន្លងវិវេក

ภิกฺขุนึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุนึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ภิกฺขุนึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ภิกฺขุนิยา ภิกฺขุนึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน สิกฺขมานึ สิกฺขมานาย ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน สามเณรึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน สามเณริยา สามเณรึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน สามีจิกมฺมารหึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน สามีจิกมฺมารหาย สามีจิกมฺมารหึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส มูลึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส ขาณึ[1] ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส ปปาณึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส ปลฺลวึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส อภิโรกฺขึ[2] ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส ปกฺขนฺทึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน ขนฺธสฺส ขุปฺปาขนึ ปุฏฺฐุนฺติ ญาเณน

---

๑ ฉ. ปรหาฎึ ฯ ๒ ม. วิโรกฺขึ ฯ

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃវិភគធម៌ ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងវិភគធម៌
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃនិពេធ ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងនិពេធ
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការលះបង់ ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងការលះ
បង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃវិមុត្តិ ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការប្រព្រឹត្តិក្នុងវិមុត្តិ ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម្ម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃឫសរបស់ធម្ម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃដើមរបស់ធម្ម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុ
ត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាប្រធានរបស់ធម្ម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការសម្រេចរបស់ធម្ម: ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃអធិមោក្ខ របស់ធម្ម: ឈ្មោះថា
ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការផ្គងនូវធម្ម: ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការតម្កល់នូវធម្ម:

ឆន្ទសម្ប អវិក្ខេបដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ(๑) វីរិយដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ចិត្តដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសដ្ឋំ(๒) ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ មូលដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ ចាឧដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ បជានដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ ឯជ្ឈនដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ អនិមោក្ខដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ បក្ខហដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ ឧបដ្ឋានដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ វីមំសាយ អវិក្ខេបដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ(๓) ។

(๓๘) ឧក្ខសម្ប បីឡនដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ឧក្ខសម្ប សន្ធនដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ឧក្ខសម្ប សន្ធារដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ ឧក្ខសម្ប វិមរិណាដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ សមុទយសម្ប អាយូហនដ្ឋំ ឯធានដ្ឋំ សញ្ញោគដ្ឋំ បលិពោធដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោ

---

๑ ឧ.ម. ឯត្ថន្តរេ ឆន្ទសម្ប ទស្សនដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. វីមំសនដ្ឋំ ។ ๓ ឧ.ម. ឯត្ថ បច្ចិមេ វីមំសាយ ទស្សនដ្ឋំ ពុជ្ឈិតិ ពោជ្ឈង្គោតិ ឥមេ ៣ហិ អត្ថិ ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការមិនរាយមាយ
របស់ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃវីរិយៈ
។ បេ ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃចិត្ត
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃវីមំសា ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃឫសរបស់វីមំសា ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃដើមរបស់វីមំសា ឈ្មោះ
ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌ជាប្រធាន របស់
វីមំសា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការសម្រេច
របស់វីមំសា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃ
អធិមោក្ខ របស់វីមំសា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវ
អត្ថនៃការផ្គងរបស់វីមំសា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវ
អត្ថនៃការមិនប្រហែស របស់វីមំសា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុ
ត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃការមិនរាយមាយ របស់វីមំសា ។

(៣៨) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការបៀតបៀន
របស់ទុក្ខ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃទុក្ខត្រូវបច្ច័យ
តាក់តែង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃទុក្ខថាញុំាង
សត្វឲ្យក្តៅ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃទុក្ខមានការ
ប្រែប្រួល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថនៃសមុទ័យមាន
ការប្រមូលមក នូវអត្ថថាជាហេតុ នូវអត្ថថាសំយោគ នូវអត្ថថាបលិពោធ

ទុម្មេធភោគស្ស ជិនស្សរណាទិំ វិវេកទិំ អសទ្ធ-
តាទិំ អមតាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា មក្កស្ស ជិយ្យានទិំ
ហោតីតិ ឧស្សន្នទិំ អាធិបតេយ្យទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈ-
ង្គា តថាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា(១) អនត្តាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា សច្ចាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បដិវេធាទិំ ពុជ្ឈ-
ន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អភិញ្ញេយ្យាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា
បរិញ្ញេយ្យាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ធម្មាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោ-
ជ្ឈង្គា ជាតាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ញាតាទិំ ពុជ្ឈន្តី-
តិ ពោជ្ឈង្គា សច្ឆិកិរិយាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ផស្ស-
នាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អភិសមយាទិំ. ពុជ្ឈន្តី-
តិ ពោជ្ឈង្គា ខេមាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អញ្ញាទិំ
ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អារោកាទិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា

---

๑ ឱ.ម. ឯត្តន្តរេ អនញ្ញាបិដ្ឋំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សតិ ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃទុក្ខទិពេធថាជាគ្រឿង
រលាស់ចេញ នូវអត្ថថាវិវេក នូវអត្ថថាមិនមានបច្ច័យតាក់តែង នូវអត្ថថាមិន
ស្ងាប់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃមគ្គថាជាគ្រឿង
នាំចេញ នូវអត្ថថាជាហេតុ នូវអត្ថថាយល់ឃើញ នូវអត្ថថាជាអធិបតី
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថថាពិត ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថថាជាអនត្តា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថថាទៀង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់
ដឹងនូវអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ
ថាដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថថា
កំណត់ដឹង ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធម៌
ឈ្មោះ ថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃធាតុ ឈ្មោះ
ថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថ នៃធម៌ដែលដឹងហើយ
ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថនៃការធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអត្ថ
នៃការពាល់ត្រូវ ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវ
អត្ថនៃការត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះមោតុត្រាស់ដឹងនូវ
នេក្ខម្ម: ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអព្យាបាទ
ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវអាលោកសញ្ញា

អរិយេ្ចបំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ធម្មវិចយំ ពុជ្ឈ-
ន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ញាណំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ បា-
ឌុំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ បរមច្ឆរិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
។បេ។ អរហត្តមគ្គំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ(១) ។

[៣៩] អដ្ឋិមោក្ខដ្ឋេន សទ្ធិន្ទ្រិយំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ឧស្សន្នដ្ឋេន បញ្ញិន្ទ្រិយំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ អស្សទ្ធិយេ អកម្បិយដ្ឋេន សទ្ធាពលំ
ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ អវិជ្ជាយ អកម្បិយដ្ឋេន
បញ្ញាពលំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិ-
សម្ពោជ្ឈង្គំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ បដិសង្ខាន-
ដ្ឋេន ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ឧស្ស-
ន្នដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ អរិ-
យេ្ចបដ្ឋេន សម្មាសមាធិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ

---

១ ម. ឯត្ថ បច្ឆិមេ អរហត្តផលសមាបត្តិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គាតិ ទិស្សតិ ។

ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវការមិនភាយមាយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវការកំណត់ធម៌ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវញាណ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវចាមុជ្ជៈ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវអរហត្តមគ្គ ។

(៣៩) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវសទ្ធិន្ទ្រិយ ដោយអត្ថថាជឿស៊ប់ ។ បេ ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវបញ្ញិន្ទ្រិយ ដោយអត្ថថាយល់ឃើញ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសទ្ធាពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ព្រោះហេតុមិនគួរជឿ ។ បេ ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវបញ្ញាពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើកព្រោះអវិជ្ជា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាប្រុង ។ បេ ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាពិចារណា ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាយល់ឃើញ ។ បេ ។ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសមាធិ

អាដិមត្តេយ្យន្ទេន ឥន្ទ្រិយំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ អកសម្ប-
យេន្ទេន ពលំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ដំយ្យាធន្តំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ មោតន្ទេន មគ្គំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
ឧបដ្ឋានន្ទេន សតិបដ្ឋានំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
បធហានន្ទេន សម្មប្បធានំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ ឥជ្ឈន-
ន្ទេន ឥទ្ធិបាទំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ តថន្ទេន សច្ចំ
ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ អវិតក្កមន្ទេន សមថំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ អនុបស្សនន្ទេន វិបស្សនំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ វិការសន្ទេន សមថវិបស្សនំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ អនតិវត្តនន្ទេន យុគនទ្ធំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ សំវរន្ទេន សីលវិសុទ្ធិំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គោ អវិក្ខេបន្ទេន ចិត្តវិសុទ្ធិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ
ទស្សនន្ទេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គោ

ដោយអត្ថថាមិនកយមាយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវ
ឥន្ទ្រិយ ដោយអត្ថថាភាពថាធំ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់
ដឹងនូវពល: ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹងនូវអត្ថថាចេញ (ចាកវដ្ដ:) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដោយអត្ថថាជាហេតុ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះ
ហេតុត្រាស់ដឹង នូវសតិប្បដ្ឋាន ដោយអត្ថថាប្រុង ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសម្មប្បធាន ដោយអត្ថថាតម្កល់ទុក ឈ្មោះ
ថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវឥទ្ធិបាទ ដោយអត្ថថាសម្រេច
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសច្ច: ដោយអត្ថថាទៀង
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសមថ: ដោយអត្ថថាមិន
កយមាយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវវិបស្សនាដោយ
អត្ថថាពិចារណាឃើញរឿយ ៗ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង
នូវសមថៈនឹងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមានរសតែមួយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ
ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹង នូវយុគនទ្ធធម៌ ដោយអត្ថថាមិនប្រព្រឹត្តលើសគ្នា
ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថា
សង្រួម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថ
ថាមិនកយមាយ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុត្រាស់ដឹងនូវទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ

ម្ចុតដ្ឋេន វិមោក្ខំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បដិវេធដ្ឋេន
វិជ្ជំ ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា បរិក្ខាតដ្ឋេន វិមុត្តិំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា សម្មុច្ចេធដ្ឋេន ខយេ ញាណំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេន អនុប្បាទេ ញាណំ ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា ឧដ្ឋំ មូលដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា មនសិការំ
សម្មដ្ឋានដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ផស្សំ សមោធា-
នដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វេទនំ សមោសរណដ្ឋេ-
ន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា សមាធិំ បមុខដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ
ពោជ្ឈង្គា សតិំ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈ-
ង្គា បញ្ញំ តទុត្តរដ្ឋេន(១) ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា វិមុត្តិំ
សារដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា អមតោគធំ និព្វានំ
បរិយោសានដ្ឋេន ពុជ្ឈន្តីតិ ពោជ្ឈង្គា ។

---

១ ម. ម. តទុត្តរដ្ឋេន ។

ដោយអត្ថថាយល់ឃើញ ឈ្មោះថា ពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវវិមោក្ខ ដោយអត្ថថារួប (ចាកកិលេស) ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវវិជ្ជា ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះបំពោះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវវិមុត្តិ ដោយអត្ថថាលះបង់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវខយញ្ញាណ ដោយអត្ថថាផ្តាច់ផ្តិល ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវអនុប្បាទញ្ញាណ ដោយអត្ថថាស្ងប់រម្ងាប់ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវឆន្ទៈ ដោយអត្ថថាជាបុរស ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវមនសិការៈ ដោយអត្ថថាតាំងខ្ជឹងត្រម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវផស្សៈ ដោយអត្ថថាប្រជុំ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវវេទនា ដោយអត្ថថាប្រជុំចុះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវសមាធិ ដោយអត្ថថាជាប្រមុខ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវសតិ ដោយអត្ថថាភាពជាធំ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវបញ្ញា ដោយអត្ថថាក្រៃលែងជាងនោះ ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវវិមុត្តិ ដោយអត្ថថាជាខ្លឹម ឈ្មោះថាពោជ្ឈង្គ ព្រោះហេតុគ្រាស់ដឹងនូវនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈជាទីពឹង (របស់សត្វ) ដោយអត្ថថាបង្អែបង្អួច (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ។

សារិត្តិធិទាធំ

(៤០) តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ កិត្តិ-
អាមន្តេសិ អាវុសោតិ ។ អាវុសោតិ ខោ តេ
កិត្តិ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចស្សោសុំ ។
អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច សត្តិមេ អាវុសោ
ពោជ្ឈង្គា កតមេ សត្ត សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ធម្ម-
វិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ
ឥមេ ខោ អាវុសោ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឥមេសំ
ស្វាហំ អាវុសោ សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ យេន យេន
ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ បុព្ពណ្ហសមយំ តិមារិតុំ
តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន បុព្ពណ្ហសមយំ តិមាវមិ
យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ មជ្ឈន្ហិកសមយំ
។បេ។ សាយណ្ហសមយំ តិមារិតុំ តេន តេន ពោជ្ឈ-
ង្គេន សាយណ្ហសមយំ តិមាវមិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ
ឥតិ ចេ មេ អាវុសោ ហោតិ អប្បមាណោតិ មេ
ហោតិ សុសមារទ្ធោតិ មេ ហោតិ តិដ្ឋតុ ចរំ
តិដ្ឋតីតិ បជានាមិ សចេបិ មេ ចរតិ ឥធប្បត្តុ។ មេ
ចរតីតិ បជានាមិ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។

---

១ ម. វិបរិតំ ។ ម បរិតំ ។

សារិត្តធិទាន

(៤០) ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ហៅភិក្ខុចាស់ឆ្លាយ ក្នុងទីនោះ ថា ម្នាលអាវុសោចាស់ឆ្លាយ ។ ពួកភិក្ខុចាស់នោះទទួលស្តាប់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុថា ករុណាអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុបានពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោចាស់ឆ្លាយ ពោជ្ឈង្គនេះ មាន៧ ពោជ្ឈង្គ ៧ តើដូចម្តេច គឺ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ម្នាលអាវុសោចាស់ឆ្លាយ នេះឯងពោជ្ឈង្គ ៧ ម្នាលអាវុសោចាស់ឆ្លាយ បណ្តាពោជ្ឈង្គចាស់ ៧ នេះ ខ្ញុំប្រាថ្នានៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គណា ។ ខ្ញុំក៏នៅ អស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គនោះ ។ ខ្ញុំប្រាថ្នានៅ អស់មជ្ឈន្តិកសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គណា ។ ។ បេ ។ នៅអស់សាយណ្ហសម័យ ខ្ញុំក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គនោះ ។ ម្នាលអាវុសោចាស់ឆ្លាយ ប្រសិនបើសតិសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំ មានដោយប្រការនោះ ខ្ញុំក៏មានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រមាណមិនបាន ចាស់ខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រាព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្ត នូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គដែលកំពុងប៉ិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គកំពុងប៉ិតនៅ បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គរបស់ខ្ញុំឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គរបស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។

ទុវេត្វាសនេ្តជ្ឈន្តេ ឥតិ ខេ មេ អាវុសោ
ឃោតិ អប្បអាណោតិ មេ ឃោតិ សុសមារទ្ធោតិ
មេ ឃោតិ តិដ្ឋន្តំ ចរំ តិដ្ឋតីតិ បរិយាបាមិ សព្ពេ-
មំ មេ ចរតិ ឥរិយ្យាបថា មេ ចរតីតិ បជានា-
មិ សេយ្យថាបិ អាវុសោ រញ្ញោ ឯ ភដមហា-
មត្តស្ស ឯ ឆាឆារត្តានំ ទុស្សានំ ទុស្សករណ្ឌកោ
បូរោ អស្ស សោ យញ្ញទេវ ទុស្សយុគំ អាក-
ង្ខេយ្យ បុព្ពណ្ហសមយំ ចារុបិត្តុំ តត្តទេវ ទុស្សយុគំ
បុព្ពណ្ហសមយំ ចារុបេយ្យ យញ្ញទេវ ទុស្សយុគំ
អាកង្ខេយ្យ មជ្ឈន្ហិកសមយំ សាយណ្ហសមយំ
ចារុបិត្តុំ តត្តទេវ ទុស្សយុគំ សាយណ្ហសមយំ
ចារុបេយ្យ ឯវមេវ ខោ អហំ អាវុសោ ឥមេសំ
សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ យេន យេន ពោ-
ជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ បុព្ពណ្ហសមយំ តំតទេវ
តេន តេន ពោជ្ឈង្គេន បុព្ពណ្ហសមយំ តំតា-
ភមិ យេន យេន ពោជ្ឈង្គេន អាកង្ខាមិ
មជ្ឈន្ហិកសមយំ សាយណ្ហសមយំ តំតទេវ តេន
តេន ពោជ្ឈង្គេន សាយណ្ហសមយំ តំតាភមិ

ម្នាលអាវុសោ តាំងឡាយ បើទេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំមាន ដោយ ប្រការនោះ ។ ខ្ញុំក៏មានការដឹងថា និពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបាន តាំងខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធ ជាធម៌ក្រោពួសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ ខ្ញុំកាល ប្រព្រឹត្តនូវទេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកំពុងឋិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ទេក្ខា-សម្ពោជ្ឈង្គកំពុងឋិតនៅ ប្រសិនបើ ទេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា ទេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះ ដំណើរនេះជាបច្ច័យ ម្នាលអាវុសោ តាំងឡាយ ប្រៀបដូចទូសំពត់របស់ ព្រះពជា ឬរបស់ពជមហាមាត្យ ជារបស់ពេញដោយសំពត់ ដែល គេជ្រលក់ ដោយពណ៌ផ្សេង ។ ព្រះពជានោះ ប្រាថ្នាទំនង់ទ្រង់នូវគូនៃ ព្រះពស្ត្រណា អស់បុព្វណ្ហសម័យ ក៏ទ្រង់នូវគូនៃព្រះពស្ត្រនោះឯង អស់បុព្វណ្ហសម័យ ប្រាថ្នានូវគូនៃព្រះពស្ត្រណា អស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ អស់សាយណ្ហសម័យ ក៏ទ្រង់នូវគូនៃព្រះពស្ត្រនោះឯង អស់សាយណ្ហ-សម័យ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអាវុសោ តាំងឡាយ មានឧប-មេយ្យដូចជា បណ្តាពោជ្ឈង្គតាំង ៧ នេះ ខ្ញុំប្រាថ្នានៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គណា ។ ខ្ញុំក៏នៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គ នោះ ។ ខ្ញុំប្រាថ្នានៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ អស់សាយណ្ហសម័យដោយ ពោជ្ឈង្គណា ។ ខ្ញុំក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយពោជ្ឈង្គនោះ ។

สตึสมฺโพชฺฌงฺเค ภาเวติ เจ เม อาวุโส เหวัง อปฺปมาณา เม เหวัง สุสมารทฺธา เม เหวัง ติฏฺเฐยฺย จิรํ ติฏฺเฐยฺย ยถาหมฺปิ เจเปเม จาวเต ภาวนาปาริปูริยา เม จาวเตฺต ยถาหมฺปิ ฯ เป ฯ อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺเค ภาเวติ เจ เม อาวุโส เหวัง อปฺปมาณา เม เหวัง สุสมารทฺธา เม เหวัง ติฏฺเฐยฺย จิรํ ติฏฺเฐยฺย ยถาหมฺปิ เจเปเม จาวเต ภาวนาปาริปูริยา เม จาวเตฺต ยถาหมฺปิ ฯ

(๔๑) กถํ สตึสมฺโพชฺฌงฺเค ภาเวติ เจ เม(๑) เหวัง ติฏฺเฐยฺย เจวฺวาหัง ฯ ยาวตา ฉินฺนวฏุมา ตาวตา สตึสมฺโพชฺฌงฺเค ภาเวติ เจ เม เหวัง ติฏฺเฐยฺย เจวฺวาหัง สเยยฺยาปิ เสลมยปพฺพตมุทฺธนิ ฉนฺนา วุฏฺฐิ(๒) ตาวตา วฏฺฏา ยาวตา วฏฺฏา ตาวตา อุทกปฺปวาหา ยาวตา ฉินฺนวฏุมา ตาวตา สตึสมฺโพชฺฌงฺเค ภาเวติ เจ เม เหวัง ติฏฺเฐยฺย เจวฺวาหัง ฯ

---

๑ ม. สพฺพตฺถ เมติ ปทํ ฯ ๒ ม. อุทกวุฏฺฐิ ฯ

ម្នាលអាវុសោ តាំងឡាយ បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គរបស់ខ្ញុំមាន ដោយប្រការនោះៗ ខ្ញុំក៏មានការដឹងថា និពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបាន តាំងខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្តនូវសតិ-សម្ពោជ្ឈង្គដែលកំពុងបិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គកំពុងបិតនៅ បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គរបស់ខ្ញុំឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គ របស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោ តាំងឡាយ បើឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំមានដោយប្រការនោះ ។ ខ្ញុំក៏មានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រមាណមិនបាន តាំងខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្តឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកំពុងបិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គកំពុងបិតនៅ បើឧបេក្ខា-សម្ពោជ្ឈង្គរបស់ខ្ញុំឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ ។

(៤១) ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃការត្រាស់ដឹង)ថា បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំមាន ដោយប្រការនោះៗ តើដូចម្តេច ។ និពេធប្រាកដឡើងត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា បើសតិរបស់ខ្ញុំមានដោយប្រការនោះៗ ក៏ត្រឹមណោះ ប្រៀបដូចប្រទីបប្រែងដែលកំពុងឆេះ មានអណ្តាតភ្លើងត្រឹមណា វស្មីក៏ត្រឹមណោះ វស្មីត្រឹមណា អណ្តាតភ្លើងក៏ត្រឹមណោះ មានឧបមាយ៉ាងណា និពេធ ប្រាកដឡើងត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំមានដោយប្រការនោះៗ ក៏ត្រឹមណោះ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

កថំ អប្បមាណោ ឥតិ មេ(๑) ហោតីតិ ពោ-
ជ្ឈង្គោ ។ បមាណារម្មណា(๒) តណ្ហា សព្ពា បរិ-
យុដ្ឋានា យោ សង្ខោភ ហោនោព្ភវិតា អប្បមាណោ
ធិរោគោ(๓) អសង្ខតធ្ជន យោវតា ធិរោធុបដ្ឋានំ
តាវតា អប្បមាណោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

កថំ សុសមារទ្ធោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។
វិសមា កិលេសា សព្ពេ បរិយុដ្ឋានា យោ ស-
ង្ខោភ ហោនោព្ភវិតា សមនន្ទោ ធិរោគោ សង្ខ-
ធ្ជន បណីតធ្ជន យោវតា ធិរោធុបដ្ឋានំ តាវតា
សុសមារទ្ធោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

(๔๒) កថំ តិដ្ឋន្តំ ចរំ តិដ្ឋតីតិ បជានាមិ
សចេបិ ចរតិ ឥរិយាបថា មេ ចរតីតិ បជា-
នាមិ កតិហាការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ
កតិហាការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ ។ អដ្ឋហា-
ការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ អដ្ឋហាការេហិ
សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ ។

---

๑ ម. បេ ។ ๒ ឩ.ម. បមាណារម្មណា ។ ๓ ឩ.ម. ឯត្តកេសុ ឥរិយាបថេសុ អបលជ្ជិតាតិ ទិស្សតិ ។

ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃការត្រាស់ដឹង) ថា ខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបាន តើដូចម្តេច ។ កិលេសទាំងឡាយ មានប្រមាណកិលេសទាំងអស់ ជាគ្រឿងគ្របសង្កត់ សង្ខារទាំងឡាយ ជាធម៌នាំសត្វទៅកើតក្នុងភពថ្មី ឯនិពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបានទេ ព្រោះអត្ថថាជាអសង្ខតធម៌ និពេធប្រាកដដល្មើន ត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា ខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបាន ក៏ត្រឹមណោះដែរ ។

ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃការត្រាស់ដឹង) ថា ខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ តើដូចម្តេច ។ កិលេសទាំងឡាយគ្មានការស្ងប់កិលេសទាំងអស់ ជាគ្រឿងគ្របសង្កត់បំផ្លិច សង្ខារទាំងឡាយជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកើតក្នុងភពថ្មី ឯនិពេធមានការស្ងប់ជាធម្មតា ព្រោះអត្ថថាជាធម៌ស្ងប់ ព្រោះអត្ថថាជាធម៌ថ្លៃថ្លា និពេធប្រាកដដល្មើន ត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា ខ្ញុំមានការដឹងថា និពេធជាធម៌ប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ ក៏ត្រឹមណោះ ។

(៤២) ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្ត នូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកំពុងបរិបូណ៌នៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គ កំពុងបរិបូណ៌នៅ បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គ របស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ តើដូចម្តេច សតិសម្ពោជ្ឈង្គបរិបូណ៌នៅ ដោយអាការប៉ុន្មាន សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការប៉ុន្មាន សតិសម្ពោជ្ឈង្គបរិបូណ៌នៅ ដោយអាការ ៨ សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការ ៨ ។

កតមេហិ អដ្ឋហាការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ ។ អនុប្បាទំ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ ឧប្បាទំ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ អប្បវត្តំ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ បវត្តំ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ អនិមិត្តំ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ និមិត្តំ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ និកន្តិំ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ សង្ខារេ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ ។

កតមេហិ អដ្ឋហាការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ ។ ឧប្បាទ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ អនុប្បាទំ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ បវត្តំ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ អប្បវត្តំ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ និមិត្តំ អារព្ភិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ អនិមិត្តំ អាវជ្ជិតព្ពា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ

សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ដោយអាការ ៨ តើដូចម្តេច ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះរំពឹងនូវការមិនកើតឡើង ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវការកើតឡើង ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះរំពឹងនូវការមិនប្រព្រឹត្តិ ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវការប្រព្រឹត្តិ ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះរំពឹងនូវអនិមិត្ត ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវនិមិត្ត ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះរំពឹងនូវនិពេធ ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវសង្ខារ ១ នេះសតិសម្ពោជ្ឈង្គបឋមជ្ឈានៅ ដោយអាការ ៨ យ៉ាង ។

សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការ ៨ តើដូចម្តេច ? សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹងនូវការកើតឡើង ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹង នូវការមិនកើតឡើង ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹង នូវការប្រព្រឹត្តិ ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹង នូវការមិនប្រព្រឹត្តិ ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ឃ្លាត ព្រោះរំពឹង នូវនិមិត្ត ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹង នូវអនិមិត្ត ១

សង្ខារេ អារព្ភតីតា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ ឧភោ
អនាវជ្ជិតត្តា សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ ឥមេហិ
អដ្ឋហាការេហិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ចវតិ ឃំ តិដ្ឋតិ
ចរំ តិដ្ឋតីតិ បជានាមិ សចេបិ ចវតិ ឥទប្ប-
ច្ចយា មេ ចវតីតិ បជានាមិ ។បេ។

[๒๓] កថំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ ចេ មេ
ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។ យាវតា ឧភោតុបជ្ជាតិ
តាវតា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ ចេ មេ ហោតីតិ
ពោជ្ឈង្គោ សេយ្យថាបិ តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ
យាវតា អច្ចិ តាវតា វណ្ណោ យាវតា វណ្ណោ តាវតា
អច្ចិ ឯវមេវ យាវតា ឧភោតុបជ្ជាតិ តាវតា ឧបេក្ខា-
សម្ពោជ្ឈង្គោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

កថំ អប្បមាណោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ។
បមាណវន្តា តិលេសា សព្វេ បរិយុដ្ឋានា យេ
សង្ខារា អោឡារិកា អប្បមាណោ ឧភោ(๑) អ-
សង្ខតដ្ឋេ យាវតា ឧភោតុបជ្ជាតិ តាវតា អប្បមា-
ណោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ពោជ្ឈង្គោ ។

---

๑ ឱ.ម. ឯតទត្ថរេ អដ្ឋលដ្ឋេតាតិ ទិស្សតិ

សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹងនូវសង្ខារ ១ សតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹងនូវនិពេធ ១ នេះសតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការ ៨ យ៉ាង ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្ត នូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកំពុងប្រតិបត្តិនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គកំពុងប្រតិបត្តិនៅ បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា សតិសម្ពោជ្ឈង្គរបស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះឯង ។បេ។

(៤៣) ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃការត្រាស់ដឹង) ថា បើទបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គរបស់ខ្ញុំ មានដោយប្រការនោះ ។ តើដូចម្តេច ។ និពេធប្រាកដ ត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា បើទបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គរបស់ខ្ញុំមានដោយប្រការនោះ ។ ក៏ត្រឹមណោះដែរ ប្រៀបដូចប្រទីបប្រេង ដែលកពុងឆេះ មានអណ្តាតភ្លើងត្រឹមណា រស្មីក៏ត្រឹមណោះ រស្មីត្រឹមណា អណ្តាតភ្លើងក៏ត្រឹមណោះ មានឧបមាយ៉ាងណា និពេធប្រាកដត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា បើទបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់ខ្ញុំមាន ដោយប្រការនោះ ។ ក៏ត្រឹមណោះដែរ ។

ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃការត្រាស់ដឹង) ថា និពេធជាធម៌ប្រមាណមិនបាន តើដូចម្តេច ។ កិលេសគាំងឡាយ មានប្រមាណ កិលេសគាំងអស់ជាគ្រឿងគ្របសង្កត់ចិត្ត សង្ខារគាំងឡាយ ជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកើតកន្លងកាលជាច្រើន ឯនិពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបានទេ ព្រោះអត្ថថាជាអសង្ខតធម៌ និពេធ ប្រាកដ ត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា និពេធ ជាធម៌ប្រមាណមិនបាន ត្រឹមណោះដែរ ។

កថំ សុសមារព្ភោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ញេយ្យន្តោ ។ វិសមា កាលេសា សព្វេ បរិយុដ្ឋានា យេវ សង្ខារ ហោនេព្ភវិកា សមធម្មោ ធិកោនោ សន្តដ្ឋេន បណីតដ្ឋេន យាវតា ធិកេធុបដ្ឋានំ តាវតា សុសមារព្ភោ ឥតិ មេ ហោតីតិ ញេយ្យន្តោ ។

កថំ តិដ្ឋន្តំ ចរំ តិដ្ឋតីតិ បជានាមិ សចេបិ ចរតិ ឥរិយ្យាបថេ មេ ចរតីតិ បជានាមិ តតោហ. តារហោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ តតោហ តារហោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ អដ្ឋហ តារហោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ ។

(៤៦) តតមេហិ អដ្ឋហ តារហោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ ។ អនុប្បាទំ អាវជ្ជតោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ ខុប្បាទំ អាវជ្ជតោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ អប្បវត្តំ អាវជ្ជតោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ បវត្តំ អាវជ្ជតោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ អនិមិត្តំ អាវជ្ជតោ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តិដ្ឋតិ

ពោជ្ឈង្គ (អង្គនៃការត្រាស់ដឹង) ថា និពេធ ជាធម៌ប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ តើដូចម្តេច ។ កិលេសធំធ្ងន់ គ្មានការស្ងប់ កិលេសធំធ្ងន់អស់ ជាគ្រឿងគ្របសង្កត់ចិត្ត សង្ខារធំធ្ងន់ ជាគ្រឿងនាំសត្វទៅកើតកន្លែងកំណើតថ្មី ឯនិពេធ មានការស្ងប់ជាធម្មតា ព្រោះអត្ថថាជាធម៌ស្ងប់ ព្រោះអត្ថថាជាធម៌ថ្លៃថ្លា និពេធប្រាកដត្រឹមណា ពោជ្ឈង្គថា និពេធ ជាធម៌ប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ប្រពៃ ក៏ត្រឹមណោះដែរ ។

ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្តនូវបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកំពុងឋិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គកំពុងឋិតនៅ បើបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ របស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ តើដូចម្តេច បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ដោយអាការប៉ុន្មាន បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការប៉ុន្មាន ។ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ដោយអាការ ៨ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការ ៨ ។

(៤៤) បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ដោយអាការ ៨ តើដូចម្តេច ។ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ព្រោះរំពឹងនូវការកើតឡើង ១ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវការមិនកើតឡើង ១ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ព្រោះរំពឹងនូវការមិនប្រព្រឹត្តិ ១ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវការប្រព្រឹត្តិ ១ បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឋិតនៅ ព្រោះរំពឹងនូវនិមិត្ត ១

ឯមំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តំដ្ឋតំ
ឯកេឯំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តំដ្ឋតំ
សង្ខារេ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តំដ្ឋតំ
ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ តំដ្ឋតិ។

កតមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ
ចរតិ ។ ខុបដ្ឋានំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ
ចរតិ អនុប្បាទំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ
ចរតិ ចរតំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ
អប្បវត្តំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ
ឯមិតំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ អឯ-
មិតំ អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ សង្ខារេ
អរោវជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ ឯកេឯំ អរោ-
វជ្ជិតត្តា ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ ឥមេហិ អដ្ឋ-
ហាការេហិ ខុបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ចរតិ ឯវំ តំដ្ឋំ
ចរំ តំដ្ឋតីតិ អរោណតិ សរេបិ ចរតិ ឥធប្បច្ចយា
មេ ចរតីតិ បរោណាបីតិ ។

ពោជ្ឈង្គកថា ។

ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គបិតនៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវនិមិត្ត ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ បិតនៅ ព្រោះមិនរំពឹងនូវនិពេធ ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គបិតនៅ ព្រោះមិន រំពឹងនូវសង្ខារ ១ នេះ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គបិតនៅ ដោយអាការ៨យ៉ាង ។

ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាតដោយអាការ ៨ តើដូចម្តេច ។ ចបេក្ខាសម្ពោ-ជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹងនូវការកើតឡើង ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះ មិនរំពឹងនូវការមិនកើតឡើង ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹងនូវការ ប្រព្រឹត្តិ ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹងនូវការមិនប្រព្រឹត្តិ ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹងនូវនិមិត្ត ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹង នូវអនិមិត្ត ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ព្រោះរំពឹងនូវ សង្ខារ ១ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ឃ្លាត ព្រោះមិនរំពឹងនូវនិពេធ ១ នេះ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ដោយអាការ ៨ យ៉ាង ។ ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្តនូវ ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ដែលកំពុងបិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ កំពុងបិតនៅ បើចបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គឃ្លាត ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់ថា ចបេក្ខាសម្ពោ-ជ្ឈង្គរបស់អាត្មាអញឃ្លាត ព្រោះដំណើរនេះជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ ពោជ្ឈង្គកថា ។

ឃុគន្ធវគ្គេ មេត្តាកថា

សារត្តីធិទានំ

(៤៥) មេត្តាយ ភិក្ខវេ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវិតាយ ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ ឯកាទសានិសំសា បាដិកង្ខា កតមេ ឯកាទស សុខំ សុបតិ សុខំ បដិពុជ្ឈតិ ន បាបកំ សុបិនំ បស្សតិ មនុស្សានំ បិយោ ហោតិ អមនុស្សានំ បិយោ ហោតិ ទេវតា រក្ខន្តិ ឆាស្ស អគ្គិ វា វិសំ វា សត្ថំ វា កមតិ តុវដំ ចិត្តំ សមាធិយតិ មុខវណ្ណោ វិប្បសីទតិ អសម្មូឡ្ហោ កាលំ ករោតិ ឧត្តរឹ អប្បដិវិជ្ឈន្តោ ព្រហ្មលោកូបគោ ហោតិ មេត្តាយ ភិក្ខវេ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវិតាយ ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារទ្ធាយ ឥមេ ឯកាទសានិសំសា បាដិកង្ខា ។

យុគនទ្ធវគ្គ មេត្តាកថា

សារត្ថទីបនា

(៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលបុគ្គលបាន សេព អប់រំ ធ្វើឲ្យច្រើន ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យដូចជាទីតាំង តម្កល់មាំ សន្សំដោយម៉ត់ចត់ ប្រារព្ធល្អហើយ នឹងមានអានិសង្ស ១១ ជាប្រាកដ អានិសង្សទាំង ១១ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺមេត្តាវិហារីបុគ្គល រមែងដេកលក់ស្រួល ១ ភ្ញាក់ឡើងស្រួល ១ មិនឃើញសុបិនអាក្រក់ ១ ជាទីស្រឡាញ់នៃមនុស្សទាំងឡាយ ១ ជាទីស្រឡាញ់នៃអមនុស្សទាំងឡាយ ១ ពួកទេវតាតែងរក្សា ១ ភ្លើង ក្តីប៉ាន ពិស ក្តីសស្ត្រាវុធក្តី រមែងមិនប៉ះពាល់ ១ បុគ្គលនោះតម្កល់ចិត្តនៅនឹងដ៏ធាប់ហ៊ាស ១ មានសម្បុរមុខស្រស់បស់ ១ មិនវង្វេងធ្វើមរណកាល ១ កាលបើមិនចាន់ចាន់ត្រាស់ដឹងនូវមគ្គផលខ្ពស់ជាងនេះ ក៏បានទៅកើតឯព្រហ្មលោក ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលបុគ្គលបានសេព អប់រំ ធ្វើឲ្យច្រើន ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យដូចជាទីតាំង តម្កល់មាំ សន្សំដោយម៉ត់ចត់ ប្រារព្ធល្អហើយ តែងមានអានិសង្ស ១១ នេះឯង ជាប្រាកដ ។

(៤៦) អត្តំ អនោធិសោ ផរណា មេត្តា ចេតោ-
វិមុត្តិ អត្តំ ទិធិសោ ផរណា មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ
អត្តំ ធិសា ផរណា មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ក-
តំហាកាវេហិ អនោធិសោ ផរណា មេត្តា ចេតោ-
វិមុត្តិ កតំហាកាវេហិ ទិធិសោ ផរណា មេត្តា
ចេតោវិមុត្តិ កតំហាកាវេហិ ធិសា ផរណា មេត្តា
ចេតោវិមុត្តិ ។ បញ្ចហាកាវេហិ អនោធិសោ ផរណា
មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សត្តហាកាវេហិ ទិធិសោ ផរណា
មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឆសហាកាវេហិ ធិសា ផរណា
មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។

កតមេហិ បញ្ចហាកាវេហិ អនោធិសោ
ផរណា មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ សព្ពេ សត្តា
អវេរា អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ
សព្ពេ ចាណា ។បេ។ សព្ពេ ភូតា សព្ពេ បុគ្គលា
សព្ពេ អត្តភាវបរិយាបន្នា អវេរា អព្យាបជ្ឈា អនី-
ឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហា-
កាវេហិ អនោធិសោ ផរណា មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។

(៤៦) មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមិនមានចំណែកក៏មាន មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយចំណែក ក៏មាន មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយកាន់ទិសទាំងឆ្ងាយក៏មាន ។ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមិនមានចំណែក ដោយអាការប៉ុន្មាន មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយចំណែក ដោយអាការប៉ុន្មាន មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយកាន់ទិសទាំងឆ្ងាយ ដោយអាការប៉ុន្មាន ។ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមិនមានចំណែក ដោយអាការ៥ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយចំណែក ដោយអាការ ៧ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយកាន់ទិសទាំងឆ្ងាយ ដោយអាការ ១០ ។

មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមិនមានចំណែក ដោយអាការ ៥ តើដូចម្តេច ។ ការផ្សាយមេត្តាចិត្តថា សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខ រក្សាខ្លួនចុះ ១ សូមសត្វមានជីវិតទាំងអស់ ១ ។ បេ ។ សូមសត្វកើតហើយទាំងអស់ ១ សូមបុគ្គលទាំងអស់ ១ សូមសត្វទាំងអស់ ដែលពាក់ព័ន្ធមានអត្តភាព កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខ រក្សាខ្លួនចុះ ១ នេះមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមិនមានចំណែក ដោយអាការ ៥ យ៉ាង ។

កតមេហិ សត្តហាការេហិ ទុដ្ឋោ ជរណាមេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ សព្ពា ឥត្ថិយោ អវេក អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ សព្ពេ បុរិសា ។បេ។ សព្ពេ អរិយា សព្ពេ អនរិយា សព្ពេ ទេវា សព្ពេ មនុស្សា សព្ពេ វិនិបាតិកា អវេក អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ ឥមេហិ សត្តហាការេហិ ទុដ្ឋោ ជរណាមេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។

(๔๗) កតមេហិ ទសហាការេហិ និសា ជរណា មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ សព្ពេ បុរត្ថិមាយ និសាយ សត្តា អវេក អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ សព្ពេ បច្ឆិមាយ និសាយ សត្តា ។បេ។ សព្ពេ ឧត្តរាយ និសាយ សត្តា សព្ពេ ទក្ខិណាយ និសាយ សត្តា សព្ពេ បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ សត្តា សព្ពេ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ សត្តា សព្ពេ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ សត្តា សព្ពេ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ សត្តា សព្ពេ ហេដ្ឋិមាយ និសាយ សត្តា សព្ពេ ឧបរិមាយ និសាយ សត្តា

មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយចំណែក ដោយអាការ ๗ តើដូចម្តេច ។ ការផ្សាយមេត្តាចិត្តថា សូមស្ត្រីទាំងអស់ កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខរក្សាខ្លួនចុះ๑ សូមប្រុសទាំងអស់๑ ។បេ។ សូមព្រះអរិយៈទាំងអស់ ๑ សូមបុគ្គលមិនមែនព្រះអរិយៈទាំងអស់ ๑ សូមទេវតាទាំងអស់ ๑ សូមមនុស្សទាំងអស់ ๑ សូមវិនិបាតទាំងអស់ កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខរក្សាខ្លួនចុះ ๑ នេះមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយចំណែក ដោយអាការ ๗ យ៉ាង ។

(๔๗) មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយកាន់ទិសទាំងឆ្ពាយ ដោយអាការ ๑๐ តើដូចម្តេច ។ ការផ្សាយមេត្តាចិត្តថា សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសខាងកើត កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខ រក្សាខ្លួនចុះ សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសខាងលិច ។ បេ។ សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសខាងជើង សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសខាងត្បូង សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសអគ្នេយ៍ សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសពាយ័ព្យ សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសឦសាន សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសនិរតី សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសខាងក្រោម សូមសត្វទាំងអស់ កន្លងទិសខាងលើ

អវេរា អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ សព្ពេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ចាណា ។ បេ ។ ភូតា បុគ្គលា អត្តភាវបរិយាបន្នា សព្ពា ឥត្ថិយោ សព្ពេ បុរិសា សព្ពេ អរិយា សព្ពេ អនរិយា សព្ពេ ទេវា សព្ពេ មនុស្សា សព្ពេ វិនិចាតិកា អវេរា អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ សព្ពេ បច្ឆិមាយ ទិសាយ វិនិចាតិកា ។បេ។ សព្ពេ ឧត្តរាយ ទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ ទក្ខិណាយ ទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ វិនិចាតិកា សព្ពេ ឧបរិមាយ ទិសាយ វិនិចាតិកា អវេរា អព្យាបជ្ឈា អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុតិ ឥមេហិ ឧសភាការេហិ ទិសា ផរណា មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពសំ សត្តានំ បីឡនំ វជ្ជេត្វា អបីឡនាយ

កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខ រក្សាខ្លួនបុះ សូម
សត្វមានជីវិត ។បេ។ សត្វកើតហើយ បុគ្គលដែលពាប់ថាមានអត្តភាពតាំង
អស់ ស្រីតាំងអស់ ប្រុសតាំងអស់ ព្រះអរិយៈតាំងអស់ បុគ្គលមិនមែន
អរិយៈតាំងអស់ ទេវតាតាំងអស់ មនុស្សតាំងអស់ វិនិបាតតាំងអស់ ក្នុង
ទិសខាងកើត កុំមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខ រក្សា
ខ្លួនបុះ សូមវិនិបាតតាំងអស់ក្នុងទិសខាងលិច ។បេ។ សូមវិនិបាតតាំងអស់
ក្នុងទិសខាងជើង សូមវិនិបាតតាំងអស់ក្នុងទិសខាងត្បូង សូមវិនិបាតតាំង
អស់ក្នុងទិសអគ្នេយ៍ សូមវិនិបាតតាំងអស់ក្នុងទិសពាយ័ព្យ សូមវិនិបាត
តាំងអស់ក្នុងទិសឦសាន សូមវិនិបាតតាំងអស់ក្នុងទិសនិរតី សូមវិនិបាត
តាំងអស់ក្នុងទិសខាងក្រោម សូមវិនិបាតតាំងអស់ក្នុងទិសខាងលើ កុំមាន
ពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខមានតែសុខ រក្សាខ្លួនបុះ នេះមេត្តាបេ-
តោវិមុត្តិ ផ្សាយកាន់ទិសតាំងឡាយដោយអាការ១០យ៉ាង ឈ្មោះថាមេត្តា
ព្រោះជាធម្មជាតិប្រព្រឹត្តជាមិត្ត បំពោះសត្វតាំងអស់ ដោយអាការ ៩ នេះ
គឺដោយការពៀរ នូវការបៀតបៀនសត្វតាំងអស់ ហើយមិនបៀតបៀន ១

ឧបយាតំ វដ្ដតិ អនុបយាតេន សង្ឃោ វដ្ដតិ អសង្ឃោបេន បរិយាយោ វដ្ដតិ. អបរិយាយេន វិនយោ វដ្ដតិ អវិនយាយ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ មា វេរិនោ សុខិនោ ហោន្តុ មា ទុក្ខិនោ សុខិតត្តា ហោន្តុ មា ទុក្ខិតត្តាតិ ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ សព្ពេ សត្តេ មេត្តាយតីតិ មេត្តា តំ ធម្មំ ចេតយតីតិ ចេតោ សព្ពញ្ញាចាឧបរិយុដ្ឋានេហិ មុច្ចតីតិ វិមុត្តិ មេត្តា ច ចេតោវិមុត្តិ(๑) ចាតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។

(๔๘) សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តូតិ សទ្ធាយ អធិមុច្চតិ សទ្ធិន្ទ្រិយមបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តូតិ វីរិយំ បគ្គណ្ហាតិ វីរិយិន្ទ្រិយមបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តូតិ សតិំ ឧបដ្ឋាបេតិ សតិន្ទ្រិយមបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ

---

๑ ឆ.ម. ចេតោចវិមុត្តី ។

ដោយការរៀវ នូវការគំនុំហើយមិនគំនុំ ១ ដោយការរៀវនូវការជូតកំដៅ ហើយមិនជូតកំដៅ ១ ដោយការរៀវនូវការសង្កត់សង្កិន ហើយមិនសង្កត់សង្កិន ១ ដោយការរៀវ នូវការធ្វើឲ្យលំបាកហើយមិនធ្វើឲ្យលំបាក ១ ដោយការផ្សាយថា សូមសត្វទាំងអស់ជាអ្នកគ្មានពៀវ កុំបីចងពៀវនឹងគ្នា ១ សូមមានសុខ កុំបីមានទុក្ខ ១ សូមមានខ្លួនដល់នូវសុខ កុំបីមានខ្លួនដល់នូវទុក្ខ ១ ឈ្មោះថាចេតោ ព្រោះជាសភាវៈគិតនូវធម៌នោះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះជាធម្មជាតិរួចចាកបរិយុដ្ឋានកិលេស គឺឰបាទ ចំពោះសត្វទាំងអស់ ឈ្មោះថាមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ព្រោះមេត្តានឹងចេតោវិមុត្តិ ។

(៤៨) សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀវ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលបង្អោនសទ្ធាដូចេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះបានអប់រំហើយ ដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀវ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលផ្គង (ព្យាយាម) ដូចេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះបានអប់រំហើយ ដោយវីរិយិន្ទ្រិយ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀវ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសេចក្តីសុខចុះ បុគ្គលប្រុងស្មារតីដូចេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះបានអប់រំហើយ ដោយសតិន្ទ្រិយ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀវ សូមមានសេចក្តីក្សេម

ហោន្តុ តំ តំ សមានហាតំ សមានន្ទ្រិយបរិភាវិតា ហោតំ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ អព្យាបជ្ជា ហោន្តុ អនីឃា ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុ តំ បញ្ញាយ បជានាតំ បញ្ញិន្ទ្រិយបរិភាវិតា ហោតំ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិន្ទ្រិយេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតិ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវនា ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិន្ទ្រិយេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ភាវិយតិ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ពហុលីកម្មា ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិន្ទ្រិយេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ពហុលីករិយតិ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អលង្ការ ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិន្ទ្រិយេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុាលង្កតា ហោតំ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា បរិក្ខារ ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិន្ទ្រិយេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុបរិក្ខតា ហោតិ ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា បរិវារ ហោន្តិ

សូមមានសុខចុះ បុគ្គលតម្កល់មាំនូវចិត្តដូចេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថា បុគ្គលនោះបានអប់រំហើយ ដោយសមាធិន្ទ្រិយ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដូចេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះបានអប់រំហើយ ដោយបញ្ញិន្ទ្រិយ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាទីសេពរបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ តែងសេព ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាទីអប់រំរបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ តែងអប់រំ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះតែងធ្វើឲ្យច្រើន ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាគ្រឿងប្រដាប់របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិត្រូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះស្អិតស្អាងល្អហើយ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាបរិក្ខារបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ បរិបូរ៌ហើយដោយប្រពៃ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាបរិវាររបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ

๙ เยหิ ปญฺเหหิ ปุจฺฉิเยหิ เจตา เจเตวิมุตฺติ สุปริสุทฺธา(๑) โหติ ๙ หานิ ปญฺหานิ เจตาย เจเตวิมุตฺติยา อาเสวนา โหนฺติ ภาวนา โหนฺติ พหุลีกมฺมา(๒) โหนฺติ อลงฺกาโร โหนฺติ ปริวาโร โหนฺติ ปริกฺขา โหนฺติ อาวิภูรี โหนฺติ สมาคตา โหนฺติ สมาธานา โหนฺติ สณฺฐา โหนฺติ สมฺปยุตฺตา โหนฺติ ปกฺขนฺทนา โหนฺติ ปสีทนา(๓) โหนฺติ สนฺติฏฺฐนา โหนฺติ วิมุจฺจนา โหนฺติ ฐิตึ สนฺตึ ปสฺสทฺธา(๔) โหนฺติ ยาถาวกตา โหนฺติ วุฏฺฐกตา โหนฺติ อนุฏฺฐิตา โหนฺติ ปริจิตา โหนฺติ สุสมารทฺธา โหนฺติ สุภาวิตา โหนฺติ สุฏฺฐุ วิตกฺกิตา โหนฺติ สุสมุคฺคตา โหนฺติ สุวิมุตฺตา โหนฺติ นิพฺพตฺเตนฺติ ภาเวนฺติ ปตาเปนฺติ(๕)ฯ

(๘๙) สพฺเพ สตฺตา อเวรา โหนฺตุ อเวรินฺทา โหนฺตุ สุขิโน โหนฺตุ อตฺตานํ ปริหรนฺตุ กมฺมุนา สทฺธาพลปริภาวิตา โหนฺติ เจตาเจเตวิมุตฺติ สพฺเพ สตฺตา อเวรา โหนฺตุ อเวรินฺทา โหนฺตุ สุขิโน โหนฺตุ อตฺตานํ ปริหรนฺตุ กมฺมุนา วิริยพลปริภาวิตา โหนฺติ

๑ ม. ปาวิภูรี ฯ ๒ ม. พหุลีกตา ฯ ๓ ม.สมฺสีทนา ฯ ๔ ม. ปสฺสมฺภา ฯ ๕ ม. ปภาเสนฺติ ฯ ม. ปกาเสนฺติ ฯ

មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវតែន្ទ្រិយ ចាំង ៥ នេះ ចោមរោមហើយ ឥន្ទ្រិយ ចាំង ៥ នេះ ជាទីសេព ជាទីអប់រំ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន ជាគ្រឿងប្រដាប់ ជាបរិក្ខារ ជាបរិវារ នៃមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ជាទីបំពេញ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយគ្នា កើតជាមួយគ្នា លាយ ផ្សំ សុះទៅ ជាទីជ្រះថ្លា ជាទីតម្កល់ ជាធម្មជាតរួចចាកកិលេស ជាទីឃើញច្បាស់ថា នេះធម្មជាតស្ងប់ ជាធម្មជាតធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើដូចជាទីតាំង ជាគុណជាតិតម្កល់មាំ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ អប់រំល្អហើយ អធិដ្ឋានល្អហើយ អណ្តែតឡើងព្រមផុតស្រឡះ ឲ្យកើត ឲ្យភ្ញឺច្បាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(៤៩) សូមសត្វចាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះហេតុមិនគួរឆឿ ដោយគតដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសទ្ធាពលៈ សូមសត្វចាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះកោសជ្ជៈ ដោយគតដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយវិរិយពលៈ

មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ
ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ បមាទេ ន
កម្មត្តិ សតិពលបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិ-
មុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោ-
ន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ ខន្ធេ ន កម្មត្តិ សមាធិព-
លបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ
សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ
ហោន្តុត្តិ អវិជ្ជាយ ន កម្មត្តិ បញ្ញាពលបរិភាវិតា
ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមាយ បញ្ច ពលានិ
មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ
បញ្ចហិ ពលេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតិ
ឥមានិ បញ្ច ពលានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវនា
ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិ ពលេហិ មេត្តា ចេតោវិមុ-
ត្តិ ភាវិយតិ ឥមានិ បញ្ច ពលានិ មេត្តាយ
ចេតោវិមុត្តិយា ពហុលីកម្មា ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិ
ពលេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ពហុលីករិយតិ ឥមានិ បញ្ច
ពលានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អលង្ការ ហោន្តិ

សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសេចក្តីប្រហែសដោយគតិដូច្នេះ មេត្តាចេតោ-វិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសតិពល: សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសេចក្តីសុខចុះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះទន្ធចុះ ដោយគតិដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយដោយសមាធិពល: សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះអវិជ្ជា ដោយគតិដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថា បុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបញ្ញាពល: ពល:ទាំង ៥ នេះ ជាទីសេពរបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពល:ទាំង ៥ នេះ តែងសេព ពល:ទាំង ៥ នេះ ជាទីអប់រំ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពល: ទាំង ៥ នេះ តែងអប់រំ ពល:ទាំង ៥ នេះ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពល:ទាំង ៥ នេះ តែងធ្វើឲ្យច្រើន ពល:ទាំង ៥ នេះ ជាគ្រឿងប្រដាប់ របស់មេត្តាចេតោវិ-មុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពល:ទាំង ៥ នេះ ស្តុតស្អាងល្អហើយ

៥មេហិ បញ្ចហិ ពលេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុ-
ញ្ញតគ្គតា ហោតិ ៥មានំ បញ្ចេ ពលានំ មេត្តាយ ចេ-
តោវិមុត្តិយោ បរិក្ខារា ហោន្តិ ៥មេហិ បញ្ចហិ ពលេហិ
មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុបរិក្ខតា ហោតិ ៥មានំ បញ្ច ព-
លានំ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ បរិវារា ហោន្តិ ៥មេហិ
បញ្ចហិ ពលេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុបរិវុតា ហោតិ
៥មានំ បញ្ច ពលានំ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ អាសេវនា
ហោន្តិ ភាវនា ហោន្តិ ពហុលីកម្មា ហោន្តិ អលង្ការ
ហោន្តិ បរិក្ខារា ហោន្តិ បរិវារា ហោន្តិ ទារិប្ភូ
ហោន្តិ សហគតា ហោន្តិ សហជាតា ហោន្តិ
សំសដ្ឋា ហោន្តិ សម្បយុត្តា ហោន្តិ បត្ថទ្ធនា ហោន្តិ
បសីទនា ហោន្តិ សន្តិដ្ឋនា ហោន្តិ វិមុច្ចនា
ហោន្តិ ឋិតិ សន្តតិ បស្សទ្ធា ហោន្តិ យានីកតា
ហោន្តិ វត្ថុកតា ហោន្តិ អនុដ្ឋិតា ហោន្តិ បរិចិតា
ហោន្តិ សុសមារទ្ធា ហោន្តិ សុភាវិតា ហោន្តិ
ស្វាធិដ្ឋិតា ហោន្តិ សុសមុក្កតា ហោន្តិ សុវិមុត្តា
ហោន្តិ និព្ពត្តេន្តិ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

ពលៈទាំង ៥ នេះ ជាបរិក្ខារបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិត្រូវ ពលៈទាំង ៥ នេះបិទបាំងហើយដោយប្រពៃ ពលៈទាំង ៥ នេះ ជាបរិវារនៃមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពលៈទាំង ៥ នេះ ចោមរោមល្អហើយ ពលៈទាំង ៥ នេះ ជាទីសេព ជាទីអប់រំ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន ជាគ្រឿងប្រដាប់ ជាទីបិទបាំង ជាបរិវារនៃមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ជាទីបំពេញ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ កើតជាមួយ លាយ ផ្សំ ជាទីស្ទុះទៅ ជាទីជ្រះថ្លា ជាធម៌តាំងនៅមាំ ជាធម្មជាតរួចចាកកិលេស ជាទីឃើញច្បាស់ថានេះធម្មជាតស្ងប់ ជាធម្មជាតធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យដូចជាទីតាំង ជាធម្មជាតគួរលំមាំ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ អប់រំល្អហើយ អធិដ្ឋានល្អហើយ អណ្តែតឡើងព្រម ផុតស្រឡះ ឲ្យកើត ឲ្យភ្ញឹកច្បាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(៥០) សព្ពេ សត្តា អវេរោ ហោន្តុ ឧទិមនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ សតឹ ឧបដ្ឋាបេតិ សតិ-សម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា ។បេ។ បញ្ញាយ បរិចិតាតិ(១) ធម្មវិច-យសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា ។បេ។ វីរិយំ បក្ខន្ទាតិ វីរិយសម្ពោ-ជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា ។បេ។ បរិទ្ធាហំ បដិលភ្សសម្ភេតិ បីតិសម្ពោ-ជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា ។បេ។ ឧទ្ធច្ចំ បដិលភ្សសម្ភេតិ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ-បរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរោ ហោន្តុ ឧទិមនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ ចិត្តំ សមាធយតិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរោ ហោន្តុ ឧទិមនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ ញាណេន តំ លេសេ បដិសង្ខាតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា

---

(១) ម, បរិវីតំតាតិ ។

(៩០) សូមសត្វទាំងអស់កុំបីមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលប្រកបស្មារតីដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសតិសម្ពោជ្ឈង្គ សូមសត្វទាំងអស់ ។បេ។ បុគ្គលពិចារណាដោយប្រាជ្ញាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ សូមសត្វទាំងអស់ ។បេ។ បុគ្គលផ្គងព្យាយាមដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ សូមសត្វទាំងអស់ ។បេ។ បុគ្គលញុំងសេចក្តីក្តៅក្រហាយឲ្យស្ងប់ដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ សូមសត្វទាំងអស់ ។បេ។ បុគ្គលញុំងសេចក្តីអាក្រក់ឲ្យស្ងប់ដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ សូមសត្វទាំងអស់កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលតម្កល់ចិត្តមាំដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលពិចារណានូវពួកកិលេស ដោយញាណដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ

ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវនា ហោន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ភាវិយតិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ពហុលីកម្ម(1) ហោន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ពហុលីករិយតិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អលង្ការ ហោន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ស្វាលង្កតា ហោតិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ បរិក្ខារ ហោន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុបរិក្ខតា ហោតិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ បរិវារ ហោន្តិ ឥមេហិ សត្តហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុបរិវុតា ហោតិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ភាវនា ហោន្តិ

---

(1) ម ពហុលីកតា ។

ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ជាទីសេពរបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ តែងសេព ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង៧ នេះ ជាទីអប់រំរបស់ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ តែងអប់រំ ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ តែងធ្វើឲ្យច្រើន ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ជាគ្រឿងប្រដាប់ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ សុទ្ធតែស្អាតល្អហើយ ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ជាបរិក្ខារបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ បរិបូរ្ណហើយ ដោយប្រការ ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ជាបរិវារ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ចោមរោមល្អហើយ ពោជ្ឈង្គ៌ទាំង ៧ នេះ ជាទីសេព ជាទីអប់រំ

ពហុលីកម្មា ហោន្តិ អលង្ការ ហោន្តិ បរិក្ខារ ហោន្តិ បរិវារ ហោន្តិ ឆារិប្ផរី ហោន្តិ សមាគតា ហោន្តិ សមាជាតា ហោន្តិ សំសដ្ឋា ហោន្តិ សមប្បយុត្តា ហោន្តិ បក្ខន្ទនា ហោន្តិ បសីទនា ហោន្តិ សន្តិដ្ឋនា ហោន្តិ វិមុច្ចនា ហោន្តិ ឋិតិ សន្តតិ បសវនា ហោន្តិ យានីកតា ហោន្តិ វត្ថុ-កតា ហោន្តិ អនុដ្ឋិតា ហោន្តិ បរិចិតា ហោន្តិ សុសមារទ្ធា ហោន្តិ សុភាវិតា ហោន្តិ ស្វាធិដ្ឋិតា ហោន្តិ សុសមុក្កតា ហោន្តិ សុវិមុត្តា ហោន្តិ ឥច្ឆិតព្ពន្តិ ដោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(៥១) សព្ពេ សត្តា អវេរោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ សម្មា បសវិត្តិ សម្មាទិដ្ឋិ-បរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អ-វេរោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ សម្មាអភិនិកេរតិ សម្មាសង្កប្បបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ សត្តា អវេរោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ

ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន ជាគ្រឿងប្រដាប់ ជាបរិក្ខារ ជាបរិវារបស់មេត្តាចេតោ-
វិមុត្តិ ជាទីបំពេញ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តជាមួយ កើតជាមួយ លាយ ផ្សំ
ជាទីសុំនៅ ជាទីជ្រះថ្លា ជាធម៌តាំងនៅមាំ ជាធម៌ធ្វើឲ្យដូចជាយាន
ធ្វើឲ្យដូចទីតាំង ជាធម្មជាតគប្បល់មាំ សន្សំហើយ ច្រោះល្អហើយ
អប់រំល្អហើយ អធិដ្ឋានល្អហើយ អណ្តែតឡើងព្រម ផុតស្រឡះ
ឲ្យកើត ឲ្យភ្ញឹចភ្ញាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(៥១) សូមសត្វចំាងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម
សូមមានសុខចុះ បុគ្គលយើញដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះ
ថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាទិដ្ឋិ សូមសត្វចំាងអស់កុំមានពៀរ
សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលលើកចិត្ត (កាន់អារម្មណ៍)
ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ
ដោយសម្មាសង្កប្បៈ សូមសត្វចំាងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តី

សុខិនោ ហោន្តុតំ សម្មា បរិក្ខណ្ហាតំ សម្មាភាវិតា បរិ-
ភាវិតា ហោតំ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្វេ សត្តា
អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុតំ
សម្មា សមុដ្ឋាបេតំ សម្មាកម្មន្តបរិភាវិតា ហោតំ
មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្វេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ
ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុតំ សម្មាវោ-
បេតំ សម្មាអាជីវបរិភាវិតា ហោតំ មេត្តា ចេតោ-
វិមុត្តិ សព្វេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ
សុខិនោ ហោន្តុតំ សម្មា បក្ខណ្ហាតំ សម្មាវាយាមបរិ-
ភាវិតា ហោតំមេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្វេ សត្តា អវេរិនោ
ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុតំ សម្មា
ឧបដ្ឋាបេតំ សម្មាសតិបរិភាវិតា ហោតំ មេត្តា ចេតោវិ-
មុត្តិ សព្វេ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ
សុខិនោ ហោន្តុតំ សម្មា សមាធិមាតំ សម្មាសមា-
ធិបរិភាវិតា ហោតំ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ អដ្ឋ
មក្ខង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោតំ
ឥមេហិ អដ្ឋហិ មក្ខង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតំ

ក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលកំណត់ថា ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តា-
ចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាថា សូមសត្វ
ទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គល
ខ្នះខ្នែងដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់
រំហើយ ដោយសម្មាកម្មន្តៈ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមាន
សេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គល (ញ៉ាំងការចិញ្ចឹមជីវិត) ឲ្យផ្ទះ-
ផង់ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ
ដោយសម្មាអាជីវៈ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម
សូមមានសុខចុះ បុគ្គលផ្គង (ព្យាយាម) ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តា-
ចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថា បុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាវាយាមៈ
សូមសត្វទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខ
ចុះ បុគ្គលប្រុងស្មារតី ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថា
បុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាសតិ សូមសត្វទាំងអស់ កុំមាន
ពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលតាំងចិត្តមាំ
ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ
ដោយសម្មាសមាធិ អដ្ឋង្គមគ្គទាំង ៨ នេះ ជាទីសេត របស់មេត្តា-
ចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋង្គមគ្គទាំង ៨ នេះ តែងសេត

ឥមេ អដ្ឋ មក្ខដ្ឋា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា ភាវនា
ហោន្តិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ មក្ខដ្ឋេហិ មេត្តា ចេតោ-
វិមុត្តិ ភាវិយតិ ឥមេ អដ្ឋ មក្ខដ្ឋា មេត្តាយ ចេតោវិ-
មុត្តិយា ពហុលីកម្មា ហោន្តិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ មក្ខដ្ឋេហិ
មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ពហុលីកតិ ឥមេ អដ្ឋ
មក្ខដ្ឋា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អលង្ការ ហោន្តិ
ឥមេហិ អដ្ឋហិ មក្ខដ្ឋេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ
ស្វាលង្កតា ហោតិ ឥមេ អដ្ឋ មក្ខដ្ឋា មេត្តាយ
ចេតោវិមុត្តិយា បរិក្ខារ ហោន្តិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ
មក្ខដ្ឋេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សុបរិក្ខតា ហោតិ
ឥមេ អដ្ឋ មក្ខដ្ឋា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា បរិវារ
ហោន្តិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ មក្ខដ្ឋេហិ មេត្តា ចេតោ-
វិមុត្តិ សុបរិវុតា ហោតិ ឥមេ អដ្ឋ មក្ខដ្ឋា មេត្តា-
យ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ភាវនា ហោ-
ន្តិ ពហុលីកម្មា ហោន្តិ អលង្ការ ហោន្តិ បរិក្ខារ
ហោន្តិ បរិវារ ហោន្តិ ចារិយ្យា ហោន្តិ សហគតា
ហោន្តិ សហជាតា ហោន្តិ សំសដ្ឋា ហោន្តិ

អដ្ឋមគ្គង្គាង៨នេះ ជាទីអប់រំ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិត្រូវ
អដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ តែងសេព អដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ ជាទីចម្រើន របស់មេ-
ត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ តែងចម្រើន អដ្ឋ
មគ្គង្គាង ៨ នេះ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ
ត្រូវអដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ តែងធ្វើឲ្យច្រើន អដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ ជាគ្រឿង
ប្រដាប់ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ
ស្អិតស្អាងល្អហើយ អដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ ជាបរិក្ខារ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ
មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋមគ្គង្គាង៨នេះ បរិបូរ្ណហើយដោយប្រពៃ អដ្ឋ
មគ្គង្គាង ៨ នេះ ជាបរិវារៈរបស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋ
មគ្គង្គាង ៨ នេះ ចោមរោមល្អហើយ អដ្ឋមគ្គង្គាង ៨ នេះ ជាទីសេព ជាទី
អប់រំ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន ជាគ្រឿងប្រដាប់ ជាបរិក្ខារ ជាបរិវារៈ របស់មេត្តា-
ចេតោវិមុត្តិ ជាទីបំពេញ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តជាមួយ កើតជាមួយ លាយ ផ្សំ

សម្បយុត្តា ហោន្តិ បក្ខន្ទនា ហោន្តិ បសីទនា ហោន្តិ សន្និដ្ឋនា ហោន្តិ វិមុច្ចនា ហោន្តិ ឋិតំ សន្តន្តិ បស្សទ្ធា ហោន្តិ យានីកតា ហោន្តិ វត្ថុកតា ហោន្តិ អនុដ្ឋិតា ហោន្តិ បរិចិតា ហោន្តិ សុសមារទ្ធា ហោន្តិ សុភាវិតា ហោន្តិ ស្វាធិដ្ឋិតា ហោន្តិ សុសមុក្កតា ហោន្តិ សុវិមុត្តា ហោន្តិ ឯព្វេតេន្តិ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(៥២) សព្វេសំ ចាណានំ ... សព្វេសំ ភូតានំ សព្វេសំ បុក្កលានំ សព្វេសំ អត្តភាវបរិយាបន្នានំ សព្វេសំ ឥត្ថីនំ សព្វេសំ បុរិសានំ សព្វេសំ អរិយានំ សព្វេសំ អនរិយានំ សព្វេសំ ទេវានំ សព្វេសំ មនុស្សានំ សព្វេសំ វិនិចាតិកានំ បឋមំ វដ្ដេត្វា អបឋមាយ ឧបឃាតំ វដ្ដេត្វា អនុបឃាតេន សន្តាបំ វដ្ដេត្វា អសន្តាបេន បរិយោនានំ វដ្ដេត្វា អបរិយោនានេន វិឃាសំ វដ្ដេត្វា អវិឃាសាយ សព្វេ វិនិចាតិកា អវេរិនោ ហោន្តុ មា វេរិនោ សុខិនោ ហោន្តុ មា ទុក្ខិនោ សុខិតត្តា ហោន្តុ

ជាទីស្ទុះទៅ ជាទីជ្រះថ្លា ជាធម៌តាំងនៅមាំ ជាធម៌រួចចាកតណ្ហាសេស ជាទីឃើញច្បាស់ថា នេះជាធម្មជាតសូន្យ ជាធម្មជាតធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យដូចជាទីតាំង ជាធម្មជាតតម្កល់មាំ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ អប់រំល្អហើយ អធិដ្ឋានល្អហើយ អណ្តែតឡើងព្រម ផុតស្រឡះ ឲ្យកើត ឲ្យភ្ញឺច្បាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(៥២) ឈ្មោះថាមេត្តា ព្រោះជាធម្មជាតប្រព្រឹត្តជាមិត្ត ចំពោះនិច្ចាតតាំងអស់ ដោយអាការ ៨ នេះ គឺដោយការរៀនវូការបៀតបៀន ហើយមិនបៀតបៀន ចំពោះសត្វមានជីវិតតាំងអស់ សត្វកើតហើយតាំងអស់ បុគ្គលតាំងអស់ សត្វដែលពាប់ថាមានអត្តភាពតាំងអស់ ស្រីតាំងអស់ ប្រុសតាំងអស់ អរិយៈតាំងអស់ ជនមិនមែនអរិយៈតាំងអស់ ទេវតាតាំងអស់ មនុស្សតាំងអស់ និច្ចាតតាំងអស់ ១ ដោយការរៀនវូគំនុំហើយមិនគុំ ១ ដោយការរៀនវូការដុតកំដៅ ហើយមិនដុតកំដៅ ១ ដោយការរៀនវូការសង្កត់សង្កិន ហើយមិនសង្កត់សង្កិន ១ ដោយការរៀនវូការធ្វើឲ្យលំបាក ហើយមិនធ្វើឲ្យលំបាក ១ ដោយការផ្សាយមេត្តាចិត្តថា សូមនិច្ចាតតាំងអស់ ជាបុគ្គលគ្មានពៀរ កុំបីចងពៀរនឹងគ្នា ១ សូមមានសុខ កុំបីមានទុក្ខ ១ សូមមានខ្លួនដល់នូវសុខ

មា ទុក្ខិតត្តាតិ វមេហិ អដ្ឋហោ ការេហិ សព្ពេ
វិនិចាតិកេ មេត្តាយតីតិ មេត្តា តំ ឆម្ភិ ចេតយតីតិ
ចេតោ សព្ពព្យាបាទបរិយុដ្ឋានេហិ មុច្ចតីតិ វិមុត្តិ
មេត្តា ច ចេតោវិមុត្តិ ចាតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ
វិនិចាតិកា អវេរោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ
សុខិនោ ហោន្តុតិ សទ្ធាយ អធិមុច្ចតិ សន្ទិន្ទ្រិយ-
បរិការតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ បេ ។
និព្ពត្តេន្តិ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(៥៣) សព្ពេសំ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ សត្តានំ...
សព្ពេសំ បច្ឆិមាយ ទិសាយ សត្តានំ សព្ពេសំ
ឧត្តរាយ ទិសាយ សត្តានំ សព្ពេសំ ទក្ខិ-
ណាយ ទិសាយ សត្តានំ សព្ពេសំ បុរត្ថិមាយ
អនុទិសាយ សត្តានំ សព្ពេសំ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ
សត្តានំ សព្ពេសំ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ សត្តានំ
សព្ពេសំ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ សត្តានំ សព្ពេ-
សំ ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ សត្តានំ សព្ពេសំ ឧបរិ-
មាយ ទិសាយ សត្តានំ បីឡនំ វជ្ជេត្វា អបីឡនាយ
ឧបយាតំ វជ្ជេត្វា អនុបយាតេន សន្តាបំ វជ្ជេត្វា
អសន្តាបេន បរិយាទានំ វជ្ជេត្វា អបរិយាទានេន

កុំបីមានខ្លួនដល់នូវទុក្ខ ១ ឈ្មោះថាចេតោ ព្រោះជាសភាវៈគិតនូវធម៌នោះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះជាធម្មជាតិរួចចាកបរិយុដ្ឋានកិលេស គឺព្យាបាទ បំពោះសត្វទាំងអស់ ឈ្មោះថាមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ព្រោះមេត្តានឹងចេតោ-វិមុត្តិ សូមនិច្ចាតទាំងអស់ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលដឿសឹប់ដោយសទ្ធាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ ។បេ។ ឲ្យតើត ឲ្យក្លៀវក្លា ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(៥៣) ឈ្មោះថាមេត្តា ព្រោះជាធម្មជាតិប្រព្រឹត្តជាមិត្ត បំពោះសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទាំងលើ ដោយអាការ ៨ នេះ គឺ ដោយការរៀនូវការបៀតបៀនហើយមិនបៀតបៀន បំពោះសត្វទាំងអស់ ក្នុងទិសទាំងកើត សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទាំងលិច សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទាំងជើង សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទាំងត្បូង សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសអគ្នេយ៍ សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសពាយ័ព្យ សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសឦសាន សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសនិរតី សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទាំងក្រោម សត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទាំងលើ ១ ដោយការរៀនូវការគំនុំហើយមិនគំនុំ ១ ដោយរៀនូវការជូតកំដៅ ហើយមិនជូតកំដៅ ១ ដោយការរៀនូវការសង្កត់សង្កិនហើយមិនសង្កត់សង្កិន ១

វិហោសំ វដ្ដេត្វា អវិហោសាយ សព្ពេ ឧបរិមាយ
និសាយ សត្តា អវេរិនោ ហោន្តុ មា វេរិនោ សុខិ-
នោ ហោន្តុ មា ទុក្ខិនោ សុខិតត្តា ហោន្តុ មា
ទុក្ខិតត្តាតិ ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ សព្ពេ ឧបរិ-
មាយ និសាយ សត្តេ មេត្តាយតីតិ មេត្តា តំ ឆម្ភិ
តេតយតីតិ ចេតោ សព្ពព្យាបនឧបរិយុដ្ឋានេហិ
មុច្ចតីតិ វិមុត្តិ មេត្តា ច ចេតោវិមុត្តិ ចាតិ មេត្តា
ចេតោវិមុត្តិ សព្ពេ ឧបរិមាយ និសាយ សត្តា
អវេរិនោ ហោន្តុ ឧមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុតិ
សទ្ធាយ អធិមុច្ចតិ សទ្ធិន្ទ្រិយបរិភាវិតា ហោតិ មេ-
ត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ និព្ពេធំ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(៥៤) សព្ពេសំ បុរត្ថិមាយ និសាយ ចាណានំ
ភូតានំ បុគ្គលានំ អត្តភាវបរិយាបន្នានំ សព្ពេសំ
ឥត្ថីនំ សព្ពេសំ បុរិសានំ សព្ពេសំ អរិយានំ
សព្ពេសំ អនរិយានំ សព្ពេសំ ទេវានំ សព្ពេសំ
មនុស្សានំ សព្ពេសំ វិនិចាតិកានំ សព្ពេសំ បច្ឆិមាយ
និសាយ វិនិចាតិកានំ សព្ពេសំ ទក្ខិណាយ និសាយ

ដោយការរៀនទូវការធ្វើឲ្យលំបាក ហើយមិនធ្វើឲ្យលំបាក ๑ ដោយការ
ផ្សាយមេត្តាចិត្តថា សូមសត្វទាំងអស់ កុងទិសខាងលើ ជាបុគ្គលគ្មានពៀរ
កុំបីបងពៀរនឹងគ្នា ๑ សូមមានសុខ កុំបីមានទុក្ខ ๑ សូមមានខ្លួនដល់នូវ
សុខ កុំបីមានខ្លួនដល់នូវទុក្ខ ๑ ឈ្មោះថាចេតោ ព្រោះជាសភាវៈគិតនូវធម៌
នោះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះជាធម្មជាតិរួចចាកបរិយុដ្ឋានកិលេស គឺព្យាបាទ
បំពោះសត្វទាំងអស់ ឈ្មោះថាមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ព្រោះមេត្តានឹងចេតោ-
វិមុត្តិ សូមសត្វទាំងអស់ កុងទិសខាងលើ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តី
ក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលដឿសើប់ដោយសទ្ធាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ
ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ ។បេ។ ឲ្យកើត ឲ្យ
ភ្ញីប្លាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(៥៤) ឈ្មោះថាមេត្តា ព្រោះជាធម្មជាតិប្រព្រឹត្តជាមិត្ត បំពោះ
និយ្យាតទាំងអស់ កុងទិសខាងលើ ដោយអាការ ៨ នេះ គឺ ដោយការរៀ
នូវការបៀតបៀនហើយមិនបៀតបៀន បំពោះសត្វមានជីវិត សត្វកើត
ហើយ បុគ្គល សត្វដែលរាប់ថាមានអត្តភាពទាំងអស់ ស្រីទាំងអស់
ប្រុសទាំងអស់ ព្រះអរិយៈទាំងអស់ ជនមិនមែនព្រះអរិយៈទាំងអស់
ពួកទេវតាទាំងអស់ មនុស្សទាំងអស់ និយ្យាតទាំងអស់ កុងទិសខាងកើត
និយ្យាតទាំងអស់ កុងទិសខាងលិច និយ្យាតទាំងអស់ កុងទិសខាងជើង

វិនិចាតិ តាយំ សព្ពេសំ ទក្ខិណាយ ទិសាយ វិនិ-
ចាតិ តាយំ សព្ពេសំ បុរត្ថិមាយ អនុទិសាយ វិនិចា-
តិ តាយំ សព្ពេសំ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិ តាយំ
សព្ពេសំ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិ តាយំ សព្ពេ-
សំ ទក្ខិណាយ អនុទិសាយ វិនិចាតិ តាយំ សព្ពេសំ
ហេដ្ឋិមាយ ទិសាយ វិនិចាតិ តាយំ សព្ពេសំ ឧបរិ-
មាយ ទិសាយ វិនិចាតិ តាយំ បិយរូបំ រជ្ជេត្វា អបិយរូ-
បាយ ទុវយាតំ រជ្ជេត្វា អនុបយាតេន សត្តាបំ រជ្ជេត្វា
អសត្តាបេន បរិយាទានំ រជ្ជេត្វា អបរិយាទានេន វិហេ-
សំ រជ្ជេត្វា អវិហេសាយ សព្ពេ ឧបរិមាយ ទិសាយ
វិនិចាតិ តា អវេរិនោ ហោន្តុ មា វេរិនោ សុខិនោ
ហោន្តុ មា ទុក្ខិនោ សុខិតត្តា ហោន្តុ មា ទុក្ខិត-
ត្តាតិ ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ សព្ពេ ឧបរិមាយ
ទិសាយ វិនិចាតិ តា មេត្តាយតីតិ មេត្តា តំ ធម្មំ ចេត-
យតីតិ ចេតោ សព្ពព្យាបាទបរិយុដ្ឋានេហិ មុច្ចតីតិ
វិមុត្តំ មេត្តា ច ចេតោវិមុត្តិ ចាតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។

វិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសខាងត្បូង វិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសអគ្នេយ៍ វិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសពាយ័ព្យ វិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសឦសាន វិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសនិរតី វិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសខាងក្រោម វិនិបាតចាំងអស់កុងទិសខាងលើ ១ ដោយការរៀនូវគំនុំ ហើយមិនគុំ ១ ដោយការរៀនូវការដុតកម្តៅ ហើយមិនដុតកម្តៅ ១ ដោយការរៀនូវការសង្កត់សង្កិន ហើយមិនសង្កត់សង្កិន ១ ដោយការរៀនូវការធ្វើឲ្យលំបាកហើយមិនធ្វើឲ្យលំបាក ១ ដោយការផ្សាយមេត្តាចិត្តថា សូមវិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសខាងលើ ជាបុគ្គលគ្មានពៀរ កុំបីបងពៀរនឹងគ្នា ១ សូមមានសុខ កុំបីមានទុក្ខ ១ សូមមានខ្លួនដល់នូវសុខ កុំបីមានខ្លួនដល់នូវទុក្ខ ១ ឈ្មោះថាបេតោ ព្រោះជាសភាវៈគិតនូវធម៌នោះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះជាធម្មជាតិរួចចាកបរិយុដ្ឋានកិលេស គឺព្យាបាទ ចំពោះសត្វទាំងអស់ ឈ្មោះថាមេត្តាចេតាវិមុត្តិ ព្រោះមេត្តានិងបេតោវិមុត្តិ ។

(๕๘) សព្ពេ ឧបវិមាយ និសាយ រិនិចាតិកា អរោរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុតិ សទ្ធាយ អធិមុច្ចតិ សទ្ធិន្ទ្រិយមរិភាវិតា ហោតិ មគ្គា ចេតោរិមុត្តិ សព្ពេ ឧបវិមាយ និសាយ រិនិចាតិកា អរោរិនោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុតិ រិរិយំ បគ្គណ្ហាតិ រិរិយិន្ទ្រិយមរិភាវិតា ហោតិ មគ្គា ចេ-តោរិមុត្តិ ។បេ។ សតឹ ឧបដ្ឋាបេតិ សតិន្ទ្រិយមរិភាវិតា ហោតិ មគ្គា ចេតោរិមុត្តិ ។បេ។ ចិត្តំ សមាធ-ហតិ សមាធិន្ទ្រិយមរិភាវិតា ហោតិ មគ្គា ចេតោ-រិមុត្តិ ។បេ។ បញ្ញាយ បជានាតិ បញ្ញិន្ទ្រិយមរិភា-វិតា ហោតិ មគ្គា ចេតោរិមុត្តិ ឥមានិ បញ្ចិ-ន្ទ្រិយានិ មគ្គាយ ចេតោរិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិន្ទ្រិយេហិ មគ្គា ចេតោរិមុត្តិ អាសេរិយតិ ។បេ។ និព្ពេន្តិ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(๙๙) សូមវិនិបាតចំពោះអស់ កុដិទិសខាងលើ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលដឿងចិត្ត ដោយសទ្ធាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ សូមវិនិបាតចំពោះអស់ កុដិទិសខាងលើ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលផ្គងញ្ជឹយមដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយវីរិយិន្ទ្រិយ ។បេ។ បុគ្គលប្រុងស្មារតីដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសតិន្ទ្រិយ ។បេ។ បុគ្គលតម្កល់ចិត្តដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសមាធិន្ទ្រិយ ។បេ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបញ្ញិន្ទ្រិយ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ជាទីសេព របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ តែងសេព ។បេ។ ឲ្យកើត ឲ្យភ្ញឹកច្បាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(๕๖) សព្វេ ឧបវិមាយ ឯសាយ វិនិថាតិកា អវេរិនោ ហោន្តុ អទុក្ខិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ អស្សន្ទិយេ ន កម្មតិ សទ្ធាពលបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ កោសជ្ជេ ន កម្មតិ វីរិយពលបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ បមាទេ ន កម្មតិ សតិពលបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ ឧទ្ធច្ចេ ន កម្មតិ សមាធិពលបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ អវិជ្ជាយ ន កម្មតិ បញ្ញាពលបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមានិ បញ្ច ពលានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ បញ្ចហិ ពលេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតិ ។បេ។ និព្ពត្តេន្តិ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(៥៦) សូមនិងជាតទាំងអស់ កុងទិសខាងលើ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះហេតុមិនគួរដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសទ្ធាពល: ។ បេ ។ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសេចក្តីឱ្យលដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយវីរិយពល: ។ បេ ។ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះសេចក្តីប្រហែសដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសតិពល: ។ បេ ។ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះទុច្ចរិតដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសមាធិពល: ។ បេ ។ បុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះអវិជ្ជាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបញ្ញាពល: ពល:ទាំង ៥ នេះជាទីសេព របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពល: ទាំង ៥នេះ តែងសេព ។ បេ ។ ឲ្យកើត ឲ្យភ្ជាប់ ឲ្យតម្កល់ឲ្យខ្ជាប់ ។

(๕๗) សព្ពេ ឧបវិមាយ ឯសាយ វិឯថាតិ កា អវេរោ ហោន្តុ ខេមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត សតិ ឧបដ្ឋាបេតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ បញ្ញាយ បរិចិនាតិ ធម្ម-វិចយសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ វីរិយំ បគ្គណ្ហាតិ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ បរិឡាហំ បដិប្ប-ស្សម្ភេតិ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ ទុដ្ឋុល្លំ បដិប្បស្សម្ភេតិ បស្សទ្ធិ-សម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ ចិត្តំ សមាទហតិ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ ញាណេន តុលេ សេ បដិសង្ខាតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គបរិភាវិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ សត្ត-ហិ ពោជ្ឈង្គេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតិ ។បេ។ ឯព្ភវេន្តិ ភាវេន្តិ បតាបេន្តិ ។

(៥៧) សូមវិនិបាតចាំងអស់ កុងទិសខាងលើ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលប្រកបស្មារតីដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ បុគ្គលពិចារណាដោយប្រាជ្ញាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ បុគ្គលផ្គងព្យាយាមដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ បុគ្គលរម្ងាប់សេចក្តីក្តៅក្រហាយដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ បុគ្គលរម្ងាប់សេចក្តីអាក្រក់ដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ បុគ្គលតម្កល់ចិត្តមាំដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។ បុគ្គលពិចារណាឧបេក្ខាដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ នេះជាទីសេព របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ នេះ តែងសេព ។ បេ ។ ឲ្យកើត ឲ្យក្លៀវក្លា ឲ្យក្តៅសព្វ ។

(๕๘) សព្វេ ឧបទ្រវាយ ឥតិ ឥមាតិកា អវេរិនោ ហោន្តុ អេទមិនោ ហោន្តុ សុខិនោ ហោន្តុត្តិ សម្មា បសរតិ សម្មាឥដ្ឋបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា អភិរក្ខេតិ សម្មាសង្កប្បបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា បរិក្ខណ្ហាតិ សម្មាវាចាបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា សមុដ្ឋាបេតិ សម្មាកម្មន្តបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា ឱភាបេតិ សម្មាអាជីវបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា បក្ខណ្ហាតិ សម្មាវាយាមបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា ឧបដ្ឋាបេតិ សម្មាសតិបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មា សមាធិយតិ សម្មាសមាធិបរិការិតា ហោតិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ អដ្ឋ មក្ខន្តិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ឥមេហិ អដ្ឋហិ មក្ខន្តេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ អាសេវិយតិ ។បេ។

(៥៨) សូមវិនិបាតចាំងអស់ ក្នុងទិសខាងលើ កុំមានពៀរ សូមមានសេចក្តីក្សេម សូមមានសុខចុះ បុគ្គលឃើញ ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាទិដ្ឋិ។បេ។ បុគ្គលលើកចិត្តកាន់អារម្មណ៍ ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាសង្កប្បៈ។បេ។ បុគ្គលកំណត់វាចា ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាវាចា។បេ។ បុគ្គលខំខ្ជែងដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាកម្មន្តៈ។បេ។ បុគ្គល (ញ៉ាំងការចិញ្ចឹមជីវិត) ឲ្យផូរផង់ ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាអាជីវៈ។បេ។ បុគ្គលផ្គងព្យាយាម ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាវាយាមៈ។បេ។ បុគ្គលប្រុងស្មារតី ដោយប្រពៃ ដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាសតិ។បេ។ បុគ្គលតម្កល់មាំ (នូវចិត្ត) ដោយប្រពៃដូច្នេះ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះអប់រំហើយ ដោយសម្មាសមាធិ អដ្ឋង្គមគ្គទាំង ៨ នេះ ជាទីសេព របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋង្គមគ្គទាំង ៨ នេះ តែងសេព។បេ។

๙មេ អដ្ឋ មក្កដ្ឋា មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ បរិភាវ
ហោន្តិ ๙មេហិ អដ្ឋហិ មក្កដ្ឋេហិ មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ
សុបរិភាវិតា ហោតិ ๙មេ អដ្ឋ មក្កដ្ឋា មេត្តាយ
ចេតោវិមុត្តិយា អាសេវនា ហោន្តិ ភាវនា ហោន្តិ
ពហុលីកម្មា ហោន្តិ អលង្ការ ហោន្តិ បរិក្ខារ ហោន្តិ
បរិភាវ ហោន្តិ ទារិយូរី ហោន្តិ សមាកតា ហោន្តិ សមាជា-
តា ហោន្តិ សំសដ្ឋា ហោន្តិ សម្បយុត្តា ហោន្តិ បក្ខន្ទ-
ន្តា ហោន្តិ បសីទន្តា ហោន្តិ សន្តិដ្ឋន្តា ហោន្តិ វិមុច្ចន្តា
ហោន្តិ ឯតំ សន្តន្តិ បស្សន្តា ហោន្តិ យានីកតា
ហោន្តិ វត្ថុកតា ហោន្តិ អនុដ្ឋិតា ហោន្តិ បរិចិតា
ហោន្តិ សុសមារទ្ធា ហោន្តិ សុភាវិតា ហោន្តិ
ស្វាធិដ្ឋិតា ហោន្តិ សុសមុក្កតា ហោន្តិ សុវិមុត្តា
ហោន្តិ ឥព្ភូតេន្តិ ជោតេន្តិ បតាបេន្តិ ។

មេត្តាកថា ។

អដ្ឋង្គមគ្គ៌ាំង ៨ នេះ ជាបរិវារ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ត្រូវអដ្ឋង្គមគ្គ៌ាំង ៨ នេះ ចោមរោមហើយ អដ្ឋង្គមគ្គ៌ាំង ៨ នេះ ជាទីសេព ជាទីអប់រំ ជាទីធ្វើឲ្យច្រើន ជាគ្រឿងប្រជាប់ ជាបរិក្ខារ ជាបរិវារ របស់មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ជាទីបំពេញ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ កើតជាមួយ លាយ ផ្សំ ជាទីស៊ុះទៅ ជាទីជ្រះថ្លា ជាធម៌តាំង នៅមាំ ជាធម៌រួច (ចាកកិលេស) ជាគ្រឿងឃើញច្បាស់ថា នេះជាធម្មជាតស្ងប់ ជាធម្មជាតធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យដូចជាទីតាំង ជាទីតម្កល់ នៅមាំ សន្សំហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ អប់រំល្អហើយ អធិដ្ឋានល្អហើយ អណ្តែតឡើងព្រម ផុតស្រឡះ ឲ្យកើត ឲ្យភ្ញឹបច្បាស់ ឲ្យក្តៅសព្វ ។

ចប់ មេត្តាកថា ។

(៥៨) វិភង្គោ មគ្គោ វិមុត្តិ ៥លំ ។ កតមំ វិភង្គោ មគ្គោ ។ សោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ ឧស្សន្នដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា វិវដ្ដតិ តនុភាវដ្ឋេ កិលេសេ-ហិ ច ខន្ធេហិ ច វិវដ្ដតិ ពហិទ្ធា ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិវដ្ដតិ វិភង្គោ វិភង្គារម្មណោ វិភង្គគោចរោ វិភង្គេ សមុទាគតោ(១) វិភង្គេ ឋិតោ វិភង្គេ បតិដ្ឋិតោ ។ វិភ-ង្គោតិ ខ្ញុំ វិភង្គោ និញ្ញានញ្ហ វិភង្គោ យេ ច និញ្ញារម្មណា-តា ជាតា ឆម្ភា សព្ពេ ច(២) វិភង្គា ហោន្តីតិ វិភង្គោ(៣) សហជាតានំ សត្តង្គានំ វិភង្គំ ករោន្តីតិ វិភង្គោ មគ្គោ ។ តេន មគ្គេន ពុទ្ធា ច សាវកា ច អតីតំ និសំ និញ្ញានំ ករោន្តីតិ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ យាវតា បុថុសមណព្រាហ្ម-ណានំ បរប្បវាទានំ មគ្គា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច វិមោក្ខោ(៤) ច ឧត្តមោ ច បវរោ ចាតិ មគ្គានំ អដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ ។

---

១ ឆ.ម. សមុទាគតោ ។ ២ ឆ ម. ជាតិ បទំ នត្ថិ ។ ៣ ម.សព្ពត្ថ វិភាគតិ ទិស្សតិ ។ ៤ ឆ.ម. សព្ពវារេសុ ជាមោក្ខោតិ លិខិតំ ។

យុគនទ្ធវគ្គ វិភាគកថា

(៥៩) វិភគៈ ជាមគ្គ វិមុត្តិ ជាផល ។ វិភគៈ ជាមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ក្នុងខណៈនៃសោតាបត្តិមគ្គ សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ រមែងណាយចាកមិច្ឆាទិដ្ឋិ ណាយចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមមិច្ឆាទិដ្ឋិនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ណាយចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិភគៈ មានការណាយជាអារម្មណ៍ មានការណាយជាគោចរ ប្រកបក្នុងការណាយ បិតនៅក្នុងការណាយ តម្កល់ស៊ប់ក្នុងការណាយ ។ ពាក្យថា វិភគៈ ចាន់ដល់ វិភគៈ ២ យ៉ាង វិភគៈ គឺនិព្វាន ១ វិភគៈ គឺពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីណាយ ១ វិភគៈជាមគ្គ ព្រោះអង្គទាំង ៧ ដែលកើតជាមួយគ្នា រមែងដល់នូវការណាយ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាមគ្គ ព្រោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ នឹងសាវ័កទាំងឡាយ តែងទៅកាន់ទិស ដែលគេមិនធ្លាប់ទៅ គឺនិព្វាន ដោយសារមគ្គនុ៎ះ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាមគ្គដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរ វិសេសវិសាល ឧត្តម ថ្លៃថ្លា ជាងមគ្គរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ច្រើននាក់ ដែលប្រកាន់លទ្ធិដទៃ ទាំងអម្បាលម៉ាន ហេតុនោះ មគ្គប្រកបអង្គ ៨ ប្រសើរជាងមគ្គទាំងឡាយ ។

អភិភវេយនដ្ឋេន(๑) សម្មាសង្កប្បោ មិច្ឆាសង្កប្បា វិរដ្ឋតិ បរិក្ខវនដ្ឋេន សម្មាវាចា មិច្ឆាវាចាយ វិរដ្ឋតិ សមុដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាកម្មន្តោ មិច្ឆាកម្មន្តា វិរដ្ឋតិ វោទានដ្ឋេន សម្មាអាជីវោ មិច្ឆាអាជីវា វិរដ្ឋតិ បក្ខន្ទនដ្ឋេន សម្មាវាយាមោ មិច្ឆាវាយាមា វិរដ្ឋតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាសតិ មិច្ឆាសតិយា វិរដ្ឋតិ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធិនោ វិរដ្ឋតិ តទន្តរិកដ្ឋេន ញាណំ ឆេទនដ្ឋេន វិមុត្តិ ច វិរដ្ឋតិ តទង្គវសេន ច សព្ពេនិមិត្តេន វិរដ្ឋតិ វិរាគោ វិរាគារម្មណោ វិរាគនោ-ចរោ វិរាគេ សមុទាគតោ វិរាគេ ឋិតោ វិរាគេ បតិដ្ឋិតោ ។ វិរាគោតិ ទ្វេ វិរាគា ខយវិរាគោ អច្ចន្តវិរាគោ យេ ច ខយារម្មណា ជាតា ឆម្មា សព្ពេ ច វិរាគា ហោដ្ឋតិ វិរាគោ សហជាតាទិ សន្តដ្ឋាទិ វិរាគំ តច្ឆដ្ឋតិ វិរាគោ មគ្គោ ឋានេន មគ្គេន ពុទ្ធា ច សាវកា ច អតីតំ ទិសំ ខយវិរាគំ

---

๑ ម. អភិនិរោធនដ្ឋេន ។

សម្មាសង្កប្បៈ ដោយអត្ថថាលើកចិត្តឡើង (កាន់អារម្មណ៍) រមែងណាយចាកមិច្ឆាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា ដោយអត្ថថាកំណត់ រមែងណាយចាកមិច្ឆាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ ដោយអត្ថថាខៃខ្ជាប់ រមែងណាយចាកមិច្ឆាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ ដោយអត្ថថាផូរផង់ រមែងណាយចាកមិច្ឆាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ ដោយអត្ថថាផ្គងឡើង រមែងណាយចាកមិច្ឆាវាយាមៈ សម្មាសតិ ដោយអត្ថថាប្រុងប្រយ័ត្ន រមែងណាយចាកមិច្ឆាសតិ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនរាយមាយ រមែងណាយចាកមិច្ឆាសមាធិ រមែងណាយចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមមិច្ឆាសមាធិនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង រមែងណាយ ចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិគតៈ មានការណាយជាអារម្មណ៍ មានការណាយជាគោចរ ប្រកបក្នុងការណាយ បឋមជ្ឈានក្នុងការណាយ តម្កល់ទុកក្នុងការណាយ ។ ពាក្យថា វិគតៈ បានដល់វិគតៈ ២ យ៉ាង វិគតៈ គឺនិព្វាន ១ វិគតៈ គឺភ្លុកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីណាយ ១ វិគតៈជាមគ្គ ព្រោះអង្គទាំង ៧ ដែលកើតជាមួយគ្នា រមែងដល់នូវការណាយ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាមគ្គ ព្រោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ នឹងសាវ័កទាំងឡាយ តែងទៅកាន់ទិស ដែលគេមិនធ្លាប់ទៅ គឺព្រះនិព្វាន ដោយសារមគ្គនុ៎ះ

អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ យាវតា បុថុសមណព្រាហ្មណានំ បរម្បរាគតានំ មគ្គា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច វិមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ច មគ្គានំ អដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ ។

(๑๐) សកគាគាមិមគ្គក្ខណោ ឧស្សន្នដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ អរិយាគ្គមដ្ឋេន សម្មាសមាធិ ទុទ្ធាវិគោ គាមភគសញ្ញោជនា បដិឃសញ្ញោជនា ទុទ្ធាវិគោ គាមភគានុសយោ បដិឃានុសយោ វិរជ្ជតិ តនន្តុវត្តគក-ក្កិលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិរជ្ជតិ ពហិទ្ធា ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិរជ្ជតិ វិរគោ វិរគារម្មណោ វិរគគោចរោ វិរគេ សមុទាគគោ វិរគេ ឋិគោ វិរគេ បតិដ្ឋគោ ។ វិរគោតិ ទ្វេ វិរគា និព្ពានញ្ច វិរគោ យេ ច និព្ពារម្មណាគា ជាគា ឧម្មា សព្ពេ ច វិរគា ហោន្តីតិ វិរគោ សមាជាគានំ សត្តដ្ឋានំ វិរគំ កច្ចន្តីតិ វិរគោ មគ្គោ ឯគេន មគ្គេន ពុទ្ធា ច សាវគា ច អគតំ និសំ និព្ពានំ កច្ចន្តីតិ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ

មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាមគ្គដ៏ខ្ងង់ខ្ងស់ ប្រសើរវិសេសវិសាល ឧត្តម ថ្លៃថ្លា ជាធម្មគ្គ របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ច្រើននាក់ ដែលប្រកាន់លទ្ធិដទៃ ទាំងអម្បាលម៉ាន ហេតុនោះ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រសើរជាងមគ្គទាំងពួង ។

(៦០) ក្នុងខណៈនៃសកទាគាមិមគ្គ សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថា ឃើញ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនកាយមាយ រមែងណាយចាកកាមពន្ធនៈ ចាកបដិឃសញ្ញោជនៈ ដ៏គ្រោតគ្រាត ចាកកាមពន្ធនានុស័យ ចាកបដិឃានុស័យ ដ៏គ្រោតគ្រាត រមែងណាយចាកកិលេសទាំងពួង ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអនុស័យនោះផង ចាកខន្ធទាំងពួងផង រមែងណាយ ចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិភគៈ មានការណាយជាអារម្មណ៍ មានការណាយជាគោចរ ប្រកបក្នុងការណាយ បិតនៅក្នុងការណាយ តម្កល់ស៊ប់ក្នុងការណាយ ។ ពាក្យថា វិភគៈ បានដល់វិភគៈ ២ យ៉ាង វិភគៈ គឺនិព្វាន ១ វិភគៈ គឺពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីណាយ ១ វិភគៈជាមគ្គ ព្រោះអង្គ ៧ ដែលកើតជាមួយគ្នា រមែងដល់នូវការណាយ ផ្សំប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាមគ្គ ព្រោះព្រះពុទ្ធទាំងពួង នឹងសាវ័កទាំងពួង តែងទៅកាន់ទិស ដែលគេមិនត្រឡប់ទៅ គឺព្រះនិព្វាន ដោយសារមគ្គនុ៎ះ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏

ยาวตา ปุถุสมณาพฺราหฺมณานំ បរប្បវាទានំ មគ្គា អយមេវ អริយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ អគ្គោ ច សេដ្ឋោ ច វិមោក្ខោ ច ឧត្តមោ ច បវរោ ចាតិ មគ្គានំ អដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ ។

(๖๑) អនាគាមិមគ្គក្ខណេ ឧស្សន្នដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ អណុសហគតា កាមរាគសញ្ញោជនា បដិឃសញ្ញោជនា អណុសហគតា កាមរាគានុសយា បដិឃានុសយោ វិវជ្ជតិ តទេកដ្ឋកិលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិវជ្ជតិ ពហិទ្ធា ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិវជ្ជតិ វិរាគោ វិរាគារម្មណោ ។បេ។ មគ្គានំ អដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ ។

(๖๒) អរហត្តមគ្គក្ខណេ ឧស្សន្នដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ រូបរាគា អរូបរាគា មានា ឧទ្ធច្ចា អវិជ្ជាយ មានានុសយា ភវរាគានុសយា អវិជ្ជានុសយា វិវជ្ជតិ តទេកដ្ឋកិលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិវជ្ជតិ ពហិទ្ធា ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិវជ្ជតិ

ប្រសើរនេះឯង ជាមគ្គដ៏ឧត្តុង្គ ប្រសើរវិសេសវិសាល ឧត្តម ថ្លៃថ្លា ជាមគ្គរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើននាក់ ដែលប្រកាន់លទ្ធិដទៃ តាំងអម្បាលម៉ាន ហេតុនោះ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រសើរ ជាមគ្គតាំងឡាយ ។

(៦១) ក្នុងខណៈនៃអនាគាមិមគ្គ សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនរាយមាយ រមែងណាយចាកកាមរាគសញ្ញោជនៈ ចាកបដិឃសញ្ញោជនៈដ៏ល្អិត ចាកកាមរាគានុស័យ ចាកបដិឃានុស័យ ដ៏ល្អិត ណាយចាកកិលេសតាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអនុស័យនោះផង ចាកខន្ធតាំងឡាយផង ណាយចាកនិមិត្តតាំងពួងខាងក្រៅផង វិរាគៈ មានការណាយជាអារម្មណ៍ ។ បេ ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រសើរជាមគ្គតាំងឡាយ ។

(៦២) ក្នុងខណៈនៃអរហត្តមគ្គ សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនរាយមាយ រមែងណាយចាករូបរាគៈ អរូបរាគៈ មានៈ ឧទ្ធច្ចៈ អវិជ្ជា មានានុស័យ ភវរាគានុស័យ អវិជ្ជានុស័យ ណាយចាកកិលេសតាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអនុស័យនោះផង ចាកខន្ធតាំងឡាយផង ណាយចាកនិមិត្តតាំងពួងខាងក្រៅផង

វិរតោ វិរតាវម្ហណោ វិរតគតោចរោ វិរតេ សមុទាគ-
តោ វិរតេ ឋិតោ វិរតេ បតិដ្ឋិតោ ។ វិរតោតិ ខ្វេ
វិរតា ឯញានញ្ច វិរតោ យេ ច ឯញាណវម្ហណតា ជាតា
ឆម្ហា សព្វេ ច វិរតា ហោន្តីតិ វិរតោ សមាជាតោ
សត្តដ្ឋោ វិរតំ កច្ចន្តីតិ វិរតោ មត្តោ ឃតេន បត្តេន
ពុទ្ធា ច សាវកា ច អកតំ ឯិសំ ឯញាំ កច្ចន្តីតិ
អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ យាវតា បុថុសមណព្រាហ្មណានំ
បរបប្បវាទានំ មត្តា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
អត្តោ ច សេដ្ឋោ ច វិមោក្ខោ ច ខត្តមោ ច បវរោ
ចាតិ មត្តានំ អដ្ឋង្គិកោ សេដ្ឋោ ។

(៦៣) ឧសញ្ញនវិរតោ សម្មាទិដ្ឋិ អតិរេមនវិរតោ
សម្មាសង្កប្បោ បរិក្កមវិរតោ សម្មាវាចា សមុដ្ឋាន-
វិរតោ សម្មាកម្មន្តោ ភេទានវិរតោ សម្មាអាជីវោ
បក្ខមវិរតោ សម្មាវាយាមោ ឧបដ្ឋានវិរតោ សម្មា-
សតិ អវិក្ខេបវិរតោ សម្មាសមាធិ ឧបដ្ឋានវិរតោ

វិភគៈមានការណាយជាអារម្មណ៍ មានការណាយជាគោចរ ប្រកបក្នុងការណាយ ឋិតនៅក្នុងការណាយ តម្កល់សឹង្ខក្នុងការណាយ ។ ពាក្យថា វិភគៈ បានដល់វិភគៈ ២ យ៉ាង វិភគគឺនិព្វាន ១ វិភគៈគឺពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងមានសេចក្តីណាយ ១ វិភគៈជាមគ្គ ព្រោះអង្គទាំង ៧ ដែលកើតជាមួយគ្នា រមែងដល់នូវការណាយ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាមគ្គ ព្រោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយនឹងសាវ័កទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់ទិសដែលគេមិនធ្លាប់ទៅ គឺនិព្វាន ដោយសារមគ្គនុ៎ះ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាមគ្គដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរ វិសេសវិសាល ឧត្តម ថ្លៃថ្លា ជាធំមគ្គ របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ច្រើននាក់ ដែលប្រកាន់លទ្ធិដទៃទាំងអម្បាលម៉ាន ហេតុនោះ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រសើរ ជាធំមគ្គទាំងឡាយ ។

(៦៣) សម្មាទិដ្ឋិ មានការឃើញជាវិភគៈ សម្មាសង្កប្បៈ មានការលើកចិត្តទៅជាវិភគៈ សម្មាវាចា មានការតំណាត់ជាវិភគៈ សម្មាកម្មន្តៈ មានការរៀបចំជាវិភគៈ សម្មាអាជីវៈ មានការផ្សះផ្សាជាវិភគៈ សម្មាវាយាមៈ មានការផ្គងទ្បើងជាវិភគៈ សម្មាសតិ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជាវិភគៈ សម្មាសមាធិ មានការមិនរាយមាយជាវិភគៈ

សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បវិចយវិភត្តោ ធម្មវិចយសម្ពោ-
ជ្ឈង្គោ បគ្គហវិភត្តោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ ផរណាវិភ-
ត្តោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧបសមវិភត្តោ បស្សទ្ធិ-
សម្ពោជ្ឈង្គោ អវិក្ខេបវិភត្តោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ
បដិសន្ធានវិភត្តោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ អសម្បទ្ធិយេ
អកម្មយ្យវិភត្តោ សទ្ធាពលំ កោសជ្ជេ អកម្មយ្យ-
វិភត្តោ វីរិយពលំ បមាទេ អកម្មយ្យវិភត្តោ សតិពលំ
ឧទ្ធច្ចេ អកម្មយ្យវិភត្តោ សមាធិពលំ អវិជ្ជាយ អ-
កម្មយ្យវិភត្តោ បញ្ញាពលំ អធិមោក្ខវិភត្តោ សទ្ធិ-
ន្ទ្រិយំ បគ្គហវិភត្តោ វីរិយិន្ទ្រិយំ ឧបដ្ឋានវិភត្តោ សតិ-
ន្ទ្រិយំ អវិក្ខេបវិភត្តោ សមាធិន្ទ្រិយំ ទស្សនវិភត្តោ
បញ្ញិន្ទ្រិយំ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយា វិភត្តោ អកម្ប-
យដ្ឋេន ពលា វិភត្តោ និយ្យានដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គោ វិភត្តោ
ហេតុដ្ឋេន មគ្គោ វិភត្តោ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិប្ប-
ដ្ឋានា វិភត្តោ បធានដ្ឋេន សម្មប្បធានា វិភត្តោ

សតិសម្ពោជ្ឈង្គ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជាវិភគៈ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ មានការពិចារណាជាវិភគៈ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ មានការផ្គងឆ្ពឹងជាវិភគៈ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គ មានការផ្សាយទៅជាវិភគៈ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ មានការស្ងប់ជាវិភគៈ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ មានការមិនរាយមាយជាវិភគៈ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ មានការពិចារណាជាវិភគៈ សទ្ធាពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រព្រោះការណ៍មិនគួរជឿជាវិភគៈ វីរិយពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រព្រោះសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសជាវិភគៈ សតិពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រព្រោះការប្រហែសជាវិភគៈ សមាធិពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះទុច្ចរិៈជាវិភគៈ បញ្ញាពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រ ព្រោះអវិជ្ជាជាវិភគៈ សទ្ធិន្ទ្រិយ មានការជឿស៊ប់ជាវិភគៈ វីរិយិន្ទ្រិយ មានការផ្គងឆ្ពឹងជាវិភគៈ សតិន្ទ្រិយ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជាវិភគៈ សមាធិន្ទ្រិយ មានការមិនរាយមាយជាវិភគៈ បញ្ញិន្ទ្រិយ មានការឃើញជាវិភគៈ ឥន្ទ្រិយតាំងឡាយដោយអត្ថថាជាអធិបតី ឈ្មោះថាវិភគៈ ពលៈតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាមិនញាប់ញ័រ ឈ្មោះថាវិភគៈ ពោជ្ឈង្គតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាចេញ (ចាកវដ្តៈ) ឈ្មោះថាវិភគៈ មគ្គ ដោយអត្ថថាជាហេតុ ឈ្មោះថាវិភគៈ សតិប្បដ្ឋានតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាប្រុងប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថាវិភគៈ សម្មប្បធានតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាតម្កល់មាំ ឈ្មោះថាវិភគៈ

ឥច្ឆានដ្ឋេន ឥទ្ធិបាទា វិរាគោ តថដ្ឋេន សច្ចា វិរាគោ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមថោ វិរាគោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា វិរាគោ ឱតារដ្ឋេន សមថវិបស្សនា វិរាគោ អនតិវត្តនដ្ឋេន យុគនទ្ធំ វិរាគោ សំវរដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ វិរាគោ អវិក្ខេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ វិរាគោ ទស្សនដ្ឋេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ វិរាគោ វិមុត្តដ្ឋេន វិមោក្ខា វិរាគោ បដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជា វិរាគោ បរិច្ចាគដ្ឋេន វិមុត្តិ វិរាគោ សមុច្ឆេទដ្ឋេន ខយេ ញាណំ វិរាគោ ឆន្ទោ មូលដ្ឋេន វិរាគោ មនសិការោ សមុដ្ឋានដ្ឋេន វិរាគោ ផស្សោ សមោធានដ្ឋេន វិរាគោ វេទនា សមោសរណដ្ឋេន វិរាគោ សមាធិ បមុខដ្ឋេន វិរាគោ សតិ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន វិរាគោ បញ្ញា តទុត្តរដ្ឋេន វិរាគោ វិមុត្តិ សារដ្ឋេន វិរាគោ(๑) ទស្សនមគ្គោ សម្មាទិដ្ឋិ អភិភវនមគ្គោ សម្មាសង្កប្បោ ។បេ។ អមតោគធំ និព្វានំ បរិយោសានដ្ឋេន មគ្គោ ឯវំ វិរាគោ មគ្គោ ។

---

๑ ម. ឯតត្ថន្តរេ អមតោគធំ និព្វានំ បរិយោសានដ្ឋេន មគ្គោតិ ទិស្សតិ ។

ឥទ្ធិបាទដោយអត្ថថាសម្រេច ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សច្ចៈតាំងខ្លាយ ដោយអត្ថថាទៀងទាត់ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សមថៈ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាពិចារណាឃើញ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សមថៈ នឹង វិបស្សនា ដោយអត្ថថាមានកិច្ចតែមួយ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ យុគនទ្ធធម៌ (ធម៌ជាប់គ្នាជាគូ) ដោយអត្ថថាមិនប្រព្រឹត្តកន្លងគ្នា ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាសង្រួម ឈ្មោះថាវិភង្គៈ ចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាឃើញ ឈ្មោះថា វិភង្គៈ វិមោក្ខៈ ដោយអត្ថថារួចស្រឡះ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ វិជ្ជា ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ **វិមុត្តិ** ដោយអត្ថថាលះស្រឡះ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ ខយញាណ ដោយអត្ថថាកាត់ផ្តាច់ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ ឆន្ទៈ ដោយអត្ថថាជាមូល ឈ្មោះថាវិភង្គៈ មនសិការៈ ដោយអត្ថថាតាំងខ្ជឿនព្រម ឈ្មោះថាវិភង្គៈ ផស្សៈ ដោយអត្ថថាចួបជុំ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ វេទនា ដោយអត្ថថាប្រជុំចុះ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សមាធិ ដោយអត្ថថាជាប្រធាន ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សតិ ដោយអត្ថថាជាអធិបតី ឈ្មោះថាវិភង្គៈ បញ្ញា ដោយអត្ថថាត្រៃលែងជាងធម៌ទាំងនោះ ឈ្មោះថាវិភង្គៈ វិមុត្តិ ដោយអត្ថថាថាជាខ្លឹម ឈ្មោះថាវិភង្គៈ សម្មាទិដ្ឋិ មានការឃើញជាមគ្គ សម្មាសង្កប្បៈ មានការលើកចិត្តខ្ជឿនជាមគ្គ ។បេ។ អមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុតនៃកិច្ចក្នុងសាសនា ឈ្មោះថាមគ្គ វិភង្គៈជាមគ្គយ៉ាងនេះឯង ។

(៦៤) កតិ វិមុត្តិ ឧលំ ។ សោតាបត្តិផលក្ខ-
ណេ ឧស្សន្នដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា វិមុត្តា
ហោតិ តនុភូតកិលេសេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិមុត្តា
ហោតិ ពហិទ្ធា ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិមុត្តា ហោតិ
វិមុត្តិ វិមុត្តារម្មណា វិមុត្តិគោចរា វិមុត្តិយា សមុ-
ទាគតា វិមុត្តិយា ឋិតា វិមុត្តិយា បតិដ្ឋិតា ។
វិមុត្តីតិ ខ្វេ វិមុត្តិយោ ឯញ្ញេញ្ច វិមុត្តិ យេ ច
ឯញ្ញាភារម្មណាតា ជាតា ធម្មា សព្ពេ ច វិមុត្តា
ហោន្តីតិ វិមុត្តិ ឧលំ អភិភវេបនដ្ឋេន សម្មាសង្ក-
ប្បោ មិច្ឆាសង្កប្បា វិមុត្តោ ហោតិ តនុភូតកិលេ-
សេហិ ច ខន្ធេហិ ច វិមុត្តោ ហោតិ ពហិទ្ធា
ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិមុត្តោ ហោតិ វិមុត្តិ វិមុត្តារម្ម-
ណា វិមុត្តិគោចរា វិមុត្តិយា សមុទាគតា វិមុត្តិយា
ឋិតា វិមុត្តិយា បតិដ្ឋិតា ។ វិមុត្តីតិ ខ្វេ វិមុត្តិយោ ឯ-
ញ្ញេញ្ច វិមុត្តិ យេ ច ឯញ្ញាភារម្មណាតា ជាតា ធម្មា
សព្ពេ ច វិមុត្តា ហោន្តីតិ វិមុត្តិ ឧលំ បរិក្ខយដ្ឋេន(១)
សម្មាឯាណំ មិច្ឆាឯាណាយ វិមុត្តា ហោតិ ។ បេ ។

---

១ ម. បគ្គហដ្ឋេន ។

(៦៤) វិមុត្តិ ជាផល តើដូចម្តេច ។ ក្នុងខណៈនៃសោតាបត្តិផល សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ ជាធម្មជាតិផុតស្រឡះ ចាកមិច្ឆាទិដ្ឋិ ផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមមិច្ឆាទិដ្ឋិនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ផុតស្រឡះចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិមុត្តិ មានការផុតស្រឡះជាអារម្មណ៍ មានការផុតស្រឡះជាគោចរ ប្រកបក្នុងការផុតស្រឡះ បិតនៅក្នុងការផុតស្រឡះ តម្កល់សឹប់ក្នុងការផុតស្រឡះ ។ ពាក្យថា វិមុត្តិ ចានដល់វិមុត្តិ ២ យ៉ាង វិមុត្តិ គឺនិព្វាន ១ វិមុត្តិ ជាផល គឺពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះតែងរួចស្រឡះ ១ សម្មាសង្កប្បៈ ដោយអត្ថថាលើកចិត្តឡើង ជាធម្មជាតផុតស្រឡះចាកមិច្ឆាសង្កប្បៈ ផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមមិច្ឆាសង្កប្បៈនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ផុតស្រឡះចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិមុត្តិ មានការផុតស្រឡះជាអារម្មណ៍ មានការផុតស្រឡះជាគោចរ ប្រកបក្នុងការផុតស្រឡះ បិតនៅក្នុងការផុតស្រឡះ តម្កល់សឹប់ក្នុងការផុតស្រឡះ ។ ពាក្យថា វិមុត្តិ ចានដល់វិមុត្តិ ២ យ៉ាង វិមុត្តិ គឺនិព្វាន ១ វិមុត្តិ ជាផល គឺពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងរួចស្រឡះ ១ សម្មាវាចា ដោយអត្ថថាកំណត់ ជាធម្មជាតិរួចស្រឡះ ចាកមិច្ឆាវាចា ។ បេ ។

សមុដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាកម្មន្តោ មិច្ឆាកម្មន្តា វិមុត្តោ
ហោតិ ភេទានដ្ឋេន សម្មាអាជីវោ មិច្ឆាអាជីវា វិមុត្តោ
ហោតិ បក្ខហដ្ឋេន សម្មាវាយាមោ មិច្ឆាវាយាមា វិមុ-
ត្តោ ហោតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សម្មាសតិ មិច្ឆាសតិយា
វិមុត្តា ហោតិ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធិ-
តោ វិមុត្តោ ហោតិ តទង្គវិត្តកាក្កិលេសេហិ ច ទោសេ-
ហិ ច វិមុត្តោ ហោតិ ពហិទ្ធា ច សព្ពនិមិត្តេហិ វិមុត្តោ
ហោតិ វិមុត្តិ វិមុត្តាវុច្ចតិ វិមុត្តិតោ ច វិមុត្តិយោ
សមុទាគតា វិមុត្តិយា បិតា វិមុត្តិយា បតិដ្ឋិតា ។
វិមុត្តីតិ ខ្វេ វិមុត្តិយោ ឯញ្ញានញ្ហេ វិមុត្តិ យេ ច
ឯញ្ញានាវុច្ចតា ជាតា ធម្មា សព្ពេ ច វិមុត្តា
ហោន្តីតិ វិមុត្តិ ឥលំ ។

(៦៥) សកធាតាមិដលក្ខណោ ធម្មដ្ឋេន សម្មា-
ទិដ្ឋិ ។បេ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ ឯឝ្ឍវិតា
តាមកតសញ្ញាជនា បដិឃសញ្ញាជនា ឯឝ្ឍវិតា

សម្មាកម្មន្តៈ ដោយអត្ថថា ខនៃខ្ចី ផុតស្រឡះចាកមិច្ឆាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ ដោយអត្ថថាផូរផង់ ផុតស្រឡះចាកមិច្ឆាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ ដោយអត្ថថាផ្គងឡើង ផុតស្រឡះចាកមិច្ឆាវាយាមៈ សម្មាសតិ ដោយអត្ថថាប្រុងប្រយ័ត្ន ផុតស្រឡះចាកមិច្ឆាសតិ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ផុតស្រឡះចាកមិច្ឆាសមាធិ ផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងឡាយដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមមិច្ឆាសមាធិនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ផុតស្រឡះចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិមុត្តិ មានការផុតស្រឡះជាអារម្មណ៍ មានការផុតស្រឡះជាគោចរ ប្រកបក្នុងការផុតស្រឡះ បិតនៅក្នុងការផុតស្រឡះ តម្កល់សិប់ ក្នុងការផុតស្រឡះ ។ ពាក្យថា វិមុត្តិ ចានដល់វិមុត្តិ ២ យ៉ាង វិមុត្តិ គឺនិព្វាន ១ វិមុត្តិ ជាផល គឺ ពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងផុតស្រឡះ ១ ។

(៦៥) ក្នុងខណៈនៃសកទាគាមិផល សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថាឃើញ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ រមែងផុតស្រឡះចាកកាមពន្ធនៈ ចាកបដិឃសំយោជនៈ ដ៏គ្រោតគ្រាត

กามภวกามุสยา ปฏิฆานุสยา วิมุตฺตา โหนฺติ
ตนุวุตฺตกกฺกิเลเสหิ จ ขเณหิ จ วิมุตฺตา โหนฺติ
ตมฺหา จ สพฺพนิมิตฺตหิ วิมุตฺตา โหนฺติ วิมุตฺติ
วิมุตฺตายตนฺ ติ วิมุตฺติโคจร วิมุตฺติยา สมุทาคตา
วิมุตฺติยา ปิตา วิมุตฺติยา ปติฏฺฐิตา ฯ วิมุตฺตีติ ญฺ
วิมุตฺติโย ติญฺหนฺ ติ วิมุตฺติ เย จ ติญฺหนายตนา
ชาตา ฉฬา สพฺเพ จ วิมุตฺตา โหนฺตีติ วิมุตฺติ ฉลงฺ ฯ

(๖๒) อนาคามิผลกฺขณา ทสฺสนเฏฺฐน สมฺมา-
ทิฏฺฐิ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคน สมฺมาสมาธิ อณุ-
สหคตา กามภวกสญฺโญชนา ปฏิฆสญฺโญชนา
อณุสหคตา กามภวกามุสยา ปฏิฆานุสยา
วิมุตฺตา โหนฺติ ตนุวุตฺตกกฺกิเลเสหิ จ ขเณหิ
จ วิมุตฺตา โหนฺติ ตมฺหา จ สพฺพนิมิตฺตหิ
วิมุตฺตา โหนฺติ วิมุตฺติ วิมุตฺตายตนฺ วิมุตฺติโค-
จร วิมุตฺติยา สมุทาคตา วิมุตฺติยา ปิตา วิมุตฺติ-
ยา ปติฏฺฐิตา ฯเปฯ

ចាកកាមកគានុស័យ ចាកបដិឃានុស័យ ដ៏គ្រោតគ្រាត ផុតស្រឡះ ចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអនុស័យនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ផុតស្រឡះចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិមុត្តិ មានការផុតស្រឡះជាអារម្មណ៍ មានការផុតស្រឡះជាគោចរ ប្រកបក្នុងការផុតស្រឡះ បិតនៅក្នុងការផុតស្រឡះ តម្កល់ស៊ប់ក្នុងការផុតស្រឡះ ។ ពាក្យថា វិមុត្តិ ចានដល់វិមុត្តិ ២ យ៉ាង វិមុត្តិ គឺនិព្វាន ១ វិមុត្តិ ជាផល គឺពួកធម៌ណាកើតហើយ ព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងផុតស្រឡះ ១ ។

[๑๑] ក្នុងខណៈនៃអនាគាមិផល សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថា ឃើញ ។បេ។ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ រមែងផុតស្រឡះចាកកាមកគសញ្ញោជន: ចាកបដិឃសញ្ញោជន: ដ៏ល្អិត ចាកកាមកគានុស័យ ចាកបដិឃានុស័យ ដ៏ល្អិត ផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងឡាយដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអនុស័យនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ផុតស្រឡះចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រៅផង វិមុត្តិ មានការផុតស្រឡះជាអារម្មណ៍ មានការផុតស្រឡះជាគោចរ ប្រកបក្នុងការផុតស្រឡះ បិតនៅក្នុងការផុតស្រឡះ តម្កល់ស៊ប់ក្នុងការផុតស្រឡះ ។បេ។

(៦៧) អវហត្តនលក្ខណោ ឧស្សទដ្ឋេន សម្ភាធិដ្ឋេ ។បេ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្ភាសមាធិ រូបរាគា អរូបរាគា មានា ឧទ្ធច្ចា អវិជ្ជាយ មានានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោ វិមុត្តោ ហោតិ តទង្គវិក្ខម្ភនតោ ច ខេន្ធេហិ ច វិមុត្តោ ហោតិ តមហិត្វា ច សព្ពធិមត្តេហិ វិមុត្តោ ហោតិ វិមុត្តំ វិមុត្តារម្មណា វិមុត្តិកោ ចរ វិមុត្តិយា សមុទាកតា វិមុត្តិយោ ហិតា វិមុត្តិយោ បតិដ្ឋិតា ។ វិមុត្តិតិ ខេ វិមុត្តិយោ ឯញ្ញតរេ វិមុត្តិ យេ ច ឯញ្ញាជារម្មណានា ជាតា ឆម្មា សព្ពេ ច វិមុត្តា ហោន្តិ វិមុត្តិ ៨លំ ។

(៦៨) ឧស្សទវិមុត្តិ សម្ភាធិដ្ឋេ ។បេ។ អវិក្ខេបវិមុត្តិ សម្ភាសមាធិ ឧបដ្ឋានវិមុត្តិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ។បេ។ បដិសង្ខានវិមុត្តិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ អាសន្នេយ្យេ អកម្បិយវិមុត្តិ សទ្ធាពលំ ។បេ។ អវិជ្ជាយ អកម្បិយវិមុត្តិ បញ្ញាពលំ អធិមោក្ខវិមុត្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។បេ។

(៦៧) ក្នុងខណៈនៃអរហត្តផល សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអត្ថថា យើញ ។បេ។ សម្មាសមាធិ ដោយអត្ថថាមិនរាយមាយ រមែងផុតស្រឡះចាករូបរាគៈ អរូបរាគៈ មានៈ ឧទ្ធច្ចៈ អវិជ្ជា មានានុស័យ ភវរាគានុស័យ អវិជ្ជានុស័យ រមែងផុតស្រឡះចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអនុស័យនោះផង ចាកខន្ធទាំងឡាយផង ផុតស្រឡះចាកនិមិត្តទាំងពួងខាងក្រោយផង រមែងផុតស្រឡះជាអារម្មណ៍ មានការផុតស្រឡះជាគោចរ ប្រកបក្នុងការផុតស្រឡះ ឯតទៅក្នុងការផុតស្រឡះ តម្កល់ស៊ប់ក្នុងការផុតស្រឡះ ។ ពាក្យថា វិមុត្តិ ចានដល់វិមុត្តិ ២ យ៉ាង វិមុត្តិ គឺនិព្វាន ១ វិមុត្តិ ជាផល គឺពួកធម៌ណាកើតហើយព្រោះមាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ធម៌ទាំងអស់នោះ តែងរួចស្រឡះ ១ ។

(៦៨) សម្មាទិដ្ឋិ មានការយើញជាវិមុត្តិ ។បេ។ សម្មាសមាធិ មានការមិនរាយមាយជាវិមុត្តិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ មានការប្រុងប្រយ័ត្នជាវិមុត្តិ ។បេ។ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ មានការពិចារណាជាវិមុត្តិ សទ្ធាពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រព្រោះការណ៍មិនគួរជឿជាវិមុត្តិ ។បេ។ បញ្ញាពលៈ មានការមិនញាប់ញ័រព្រោះអវិជ្ជាជាវិមុត្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយ មានការជឿស៊ប់ជា

ឧស្សន្នវិមុត្តិ បញ្ចិន្ទ្រិយំ ។ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយា
វិមុត្តិ អកម្បិយដ្ឋេន ពលា វិមុត្តិ និយ្យានដ្ឋេន ពោជ្ឈ-
ង្គា វិមុត្តិ ហេតុដ្ឋេន មគ្គោ វិមុត្តិ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
សតិបដ្ឋានា វិមុត្តិ បធានដ្ឋេន សម្មប្បធានា វិមុត្តិ
ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិបាទា វិមុត្តិ តថដ្ឋេន សច្ចា វិមុត្តិ
អវិក្ខេបដ្ឋេន សមថោ វិមុត្តិ អនុបស្សនដ្ឋេន
វិបស្សនា វិមុត្តិ វិការសដ្ឋេន សមថវិបស្សនា វិមុត្តិ
អនតិវត្តនដ្ឋេន យុគនទ្ធំ វិមុត្តិ សំវរដ្ឋេន សីល
វិសុទ្ធិ វិមុត្តិ អវិក្ខេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ វិមុត្តិ ឧស្ស-
ឧដ្ឋេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ វិមុត្តិ វិមុត្តដ្ឋេន វិមោក្ខោ វិមុ-
ត្តិ បដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជា វិមុត្តិ បរិច្ចាគដ្ឋេន វិមុត្តិ
វិមុត្តិ បដិប្បស្សទ្ធដ្ឋេន អនុប្បាទេ ញាណំ វិមុត្តិ(១) ។
ឯត្ថ មូលដ្ឋេន វិមុត្តិ មនសិការេ សម្មជ្ជនវិមុត្តិ

---

១ ឱ. សមុច្ឆេទដ្ឋេន វេយ្យ ញាណំ វិមុត្តិ ។ ម. បដិបស្សទ្ធិយដ្ឋេន អនុប្បាទេ ញាណំ វិមុត្តិ ។

វិមុត្តិ ។បេ។ បញ្ចិន្ទ្រិយ មានការយើញជាវិមុត្តិ ឥន្ទ្រិយ ដោយអត្ថថា ជាអធិបតី ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ពលៈតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាមិនញាប់ញ័រ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ពោជ្ឈង្គតាំងឡាយ ដោយនេត្តិថាចេញ (ចាកវដ្ត:) ឈ្មោះថាវិមុត្តិ មគ្គ ដោយអត្ថថាជាហេតុ ឈ្មោះវិមុត្តិ សតិបដ្ឋានតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាប្រុងប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថាវិមុត្តិ សម្មប្បធានតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាតម្កល់មាំ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ឥទ្ធិបាទតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាសម្រេច ឈ្មោះថាវិមុត្តិ សច្ចៈតាំងឡាយ ដោយអត្ថថាទៀងទាត់ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ សមថៈ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វិបស្សនា ដោយអត្ថថាពិចារណាយើញ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ សមថៈនិងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមានតិច្ចតែមួយ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ យុគនទ្ធធម៌ ដោយអត្ថថាមិនប្រព្រឹត្តកន្លងគ្នា ឈ្មោះថាវិមុត្តិ សីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាសង្រួម ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាយើញ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វិមោក្ខៈ ដោយអត្ថថាផុតស្រឡះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វិដ្ឋ ដោយអត្ថថាចាកផ្ទុះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វិមុត្តិ ដោយអត្ថថាលះស្រឡះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ អនុប្បាទញាណ (ការដឹងកុងការមិនកើត) ដោយអត្ថថារម្ងាប់ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ។ ឆន្ទៈ ដោយអត្ថថាជាមូល ឈ្មោះថាវិមុត្តិ មនសិការៈ ដោយអត្ថថាតាំងឡើងត្រឹម ឈ្មោះថាវិមុត្តិ

ជរស្សា សមោធានដ្ឋេន វិមុត្តិ វេទនា សមោសរណ-
ដ្ឋេន វិមុត្តិ សមាធិ បមុខដ្ឋេន វិមុត្តិ សតិ អាធិបតេ-
យ្យដ្ឋេន វិមុត្តិ បញ្ញា តទុត្តរដ្ឋេន វិមុត្តិ វិមុត្តិ សារ-
ដ្ឋេន វិមុត្តិ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានដ្ឋេន វិមុត្តិ
ឯវំ វិមុត្តិ ផលំ ឯវំ វិភាគោ មគ្គោ វិមុត្តិ ផលន្តិ ។

វិភង្គកថា ។

ផស្សៈ ដោយអត្ថថាផុសផុំ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វេទនា ដោយអត្ថថាប្រ-
ជុំពុះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ សមាធិ ដោយអត្ថថាជាប្រធាន ឈ្មោះថាវិមុត្តិ
សតិ ដោយអត្ថថាជាអធិបតី ឈ្មោះថាវិមុត្តិ បញ្ញា ដោយអត្ថថា
ត្រៃលែងជាធម៌ទាំងនោះ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វិមុត្តិ ដោយអត្ថថាជាខ្ចឹម
ឈ្មោះថាវិមុត្តិ អមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុតនៃកិច្ចក្នុងសាសនា
ឈ្មោះថាវិមុត្តិ វិមុត្តិជាផល យ៉ាងនេះឯង វិភង្គៈជាមគ្គ វិមុត្តិ ជា
ផល យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ វិភង្គកថា ។

---

(៦៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ញាណសិយំ វិហរតិ ឥសិបតនេ មិគទាយេ ។ តត្រ ខោ ភគវា បញ្ចវគ្គិយេ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ទ្វេមេ ភិក្ខវេ អន្តា បព្ពជិតេន ន សេវិតព្ពា ។ កតមេ ទ្វេ យោ ចាយំ កាមេសុ កាមសុខល្លិ-កានុយោគោ ហីនោ គម្មោ ថោកបុថុជ្ជនិកោ អនរិយោ អនត្ថសញ្ហិតោ យោ ចាយំ អត្តកិលមថានុយោគោ ទុក្ខោ អនរិយោ អនត្ថសញ្ហិតោ ឯតេ តេ ភិក្ខវេ ឧភោ អន្តេ អនុបគម្ម មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ ។

យុគនទ្ធវគ្គ បឋិសម្ភិទាកថា

[៦៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី ។ កាលនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងឥសិបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុត្តរធម៌(១) (ធម៌ជាទីបំផុត ឬធម៌អម) ពីរនេះ បព្វជិតមិនគួរសេពគប់ឡើយ ។ អនុត្តរធម៌ពីរ តើដូចម្តេច សេចក្តីព្យាយាមប្រកបខ្លួនក្នុងកាមសុខ ក្នុងវត្ថុកាមទាំងឡាយ (កាមសុខល្លិកានុយោគ) ដែលជាធម៌ថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនមែនជារបស់អរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ សេចក្តីព្យាយាមប្រកបខ្លួនឲ្យលំបាក (អត្តកិលមថានុយោគ) ជាធម៌នាំមកនូវទុក្ខ មិនមែនជារបស់អរិយបុគ្គល មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯមជ្ឈិមាបដិបទា (សេចក្តីប្រតិបត្តិជាកណ្តាល) មិនប៉ះពាល់នូវអនុត្តរធម៌ ទាំងពីរនុ៎ះទេ តថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរម្ងាប់ (កិលេស) ដើម្បីស្គាល់ (នូវអរិយសច្ច) ដើម្បីត្រាស់ដឹង (នូវអរិយសច្ច) ដើម្បីនិព្វាន ។

---

១ ធម៌ គឺសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្លាក់ចាកនឹងគឺងពេក ជាត់ទុកជាជាធម៌ទីបំផុតខាងដើមនឹងខាងចុង នៃមជ្ឈិមាបដិបទា ឬជាត់ទុកជាជាធម៌អម នៃមជ្ឈិមាបដិបទា ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះជាអនុត្តរធម៌ ។

កតមា ច សា ភិក្ខវេ មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ ។ អយំ ខោ សា ភិក្ខវេ មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា ចក្ខុករណី ញាណករណី ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ ។

(៧០) ឥទំ ខោ បន ភិក្ខវេ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ ជាតិបិ ទុក្ខា ជរាបិ ទុក្ខា ព្យាធិបិ ទុក្ខោ[1] មរណម្បិ ទុក្ខំ អប្បិយេហិ សម្បយោគោ ទុក្ខោ បិយេហិ វិប្បយោគោ ទុក្ខោ យម្បិច្ឆំ ន លភតិ តំបិ ទុក្ខំ សង្ខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា[2] ទុក្ខា ។

---

๑ ឧ. ទុក្ខា ។ ๒ ឧ. បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាបិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមជ្ឈិមាបដិបទានោះ ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ទាំងធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់ ដើម្បីស្គាល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីនិព្វាន តើដូចម្តេច អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង គឺសេចក្តីយើញត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ការព្យាយាមត្រូវ ១ ស្មារតីត្រូវ ១ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ (ឈ្មោះថាមជ្ឈិមាបដិបទា) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មជ្ឈិមាបដិបទានេះឯង ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិធ្វើឲ្យកើតបញ្ញាចក្ខុ ទាំងធ្វើឲ្យកើតញាណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាប់ ដើម្បីស្គាល់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីនិព្វាន ។

(៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាទុក្ខអរិយសច្ច គឺជាតិជាទុក្ខ ១ ជរាជាទុក្ខ ១ ព្យាធិជាទុក្ខ ១ មរណៈជាទុក្ខ ១ ការប្រសព្វចូលនូវសត្វនិងសង្ខារ មិនជាទីស្រឡាញ់ ជាទុក្ខ ១ សេចក្តីព្រាត់ប្រាស ចាកសត្វនិងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ ជាទុក្ខ ១ បុគ្គលប្រាថ្នាវត្ថុណាមិនបាន ការមិនបានវត្ថុនោះតាមសេចក្តីប្រាថ្នា នោះក៏ជាទុក្ខ ១ បើពោលដោយសេចក្តីសង្ខេប ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ជាទុក្ខ ១ ។

ฯ๘ฺ ขฺ ปน ภิกฺขเว ทุกฺขสมุทเยา(๑) อริยสจฺจํ
ยา ยํ ตณฺหา โปโนภวิกา นนฺทิราคสหคตา ตตฺร
ตตฺราภินนฺทินี เสยฺยถีทํ กามตณฺหา ภวตณฺหา
วิภวตณฺหา ฯ ฯ๘ฺ ขฺ ปน ภิกฺขเว ทุกฺขนิโรเธ(๒)
อริยสจฺจํ โย ตสฺสาเยว ตณฺหาย อเสสวิ-
ราคนิโรโธ จาโค ปฏินิสฺสคฺโค มุตฺติ อนาล-
โย ฯ ฯ๘ฺ ขฺ ปน ภิกฺขเว ทุกฺขนิโรธคามินี
ปฏิปทา อริยสจฺจํ อยเมว อริโย อฏฺฐงฺคิโก
มคฺโค เสยฺยถีทํ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯเปฯ สมฺมาสมาธิ ฯ

(๗๑) ฯ๘ฺ ทุกฺขํ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว
ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ ุทปาทิ ญา-
ณํ ุทปาทิ ปญฺญา ุทปาทิ วิชฺชา ุทปาทิ อา-
โลโกติ ุทปาทิ ฯ ตํ ขฺ ปนิทํ ทุกฺขํ อ-
ริยสจฺจนฺติ ปริญฺเญยฺยนฺติ เม ภิกฺขเว ฯ ฯเปฯ

๑ฉ. ทุกฺขสมุทยนฺติ ฯ ๒ ฉ. ทุกฺขนิโรธนฺติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច គឺតណ្ហា ជាធម្មជាតិនាំសត្វឲ្យកើតទៀត ត្រូបគដោយសេចក្តីរីករាយនឹងសេចក្តីត្រេកត្រអាល ជាធម្មជាតិនាំសត្វឲ្យត្រេកត្រអាល ក្នុងកពនោះ ។ (ឬក្នុងអារម្មណ៍នោះ។) ប្រាថ្នាដល់តាមតណ្ហា ១ កវតណ្ហា ១ វិភវតណ្ហា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច គឺប្រាថ្នាខាងនិព្វានធម៌ ជាសភាវៈនឿយណាយនឹងការលះត់ មិនមានសេសសល់ ជាសភាវៈលះបង់ ត្រូវរំងាប់ ជម្រុះចោល មិនអាល័យ នូវតណ្ហានុ៎ះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ប្រាថ្នាខាងអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង គឺសេចក្តីយើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

(៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះជាទុក្ខអរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរកំណត់ដឹង ។ បេ ។

បរិញ្ញាតន្តិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តរស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។

ឥទំ ទុក្ខសមុទយោ(๑) អរិយសច្ចន្តិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តរស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ បហាតព្ពន្តិ មេ ភិក្ខវេ ។បេ។ បហីនន្តិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តរស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។

ឥទំ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចន្តិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តរស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ សច្ឆិកាតព្ពន្តិ មេ ភិក្ខវេ ។ បេ ។

---

๑ ម. ទុក្ខសមុទយំ ។

ថា នេះ ជាទុក្ខអរិយសច្ច ដែលតថាគតកំណត់ដឹងហើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយ-អរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរលះ ។ បេ ។ ថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលតថាគតលះបង់ហើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុន ថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បេ ។

สงฺขิตฺตนฺติ เมเ ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ์ ุทปาทิ ญาณมฺ ุทปาทิ ปญฺญา ุทปาทิ วิชฺชา ุทปาทิ อาโลเกา ุทปาทิ ฯ

เอวเ ขุทฺทกนิเกเ ปฏิปทา อริยสจฺจนฺติ เมเ ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ์ ุทปาทิ ญาณมฺ ุทปาทิ ปญฺญา ุทปาทิ วิชฺชา ุทปาทิ อาโลเกา ุทปาทิ ฯ เตน เหา ปนิเต ขุทฺทกนิเกเ ปฏิปทา อริยสจฺจนฺติ ภาเวตพฺพนฺติ เมเ ภิกฺขเว ฯเปฯ ภาวิตนฺติ เมเ ภิกฺขเว ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ จกฺขุ์ ุทปาทิ ญาณมฺ ุทปาทิ ปญฺญา ุทปาทิ วิชฺชา ุทปาทิ อาโลเกา ุทปาทิ ฯ

ថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ដែលតថាគត បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរបម្រើន ។ បេ ។ ថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដែលតថាគតបានបម្រើនហើយ ។

(๗๒) យាវតីវញ្ច មេ ភិក្ខវេ ឥមេសុ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ឯវន្តិបរិវដ្តំ ទ្វាទសាការំ យថាភូតំ ញាណទស្សនំ ន សុវិសុទ្ធំ អហោសិ នេវតាវាហំ ភិក្ខវេ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសិំ ។ យតោ ច ខោ មេ ភិក្ខវេ ឥមេសុ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ឯវន្តិបរិវដ្តំ ទ្វាទសាការំ យថាភូតំ ញាណទស្សនំ សុវិសុទ្ធំ អហោសិ អថាហំ ភិក្ខវេ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ បច្ចញ្ញាសិំ ។

(៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តាមការណ៍ពិត តថាគត មានទស្សនកិច្ច គឺការដឹងតាមពិត ក្នុងអរិយសច្ចទាំង ៤ នេះ ដែលជាញាណមានបរិវដ្ដៈ(១) ៣ មានអាការ (២) ១២ យ៉ាងនេះ បើនៅពុំទាន់បរិសុទ្ធល្អ រហូតកាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលត្រឹមណោះ តថាគតក៏ពុំទាន់ប្តេជ្ញាខ្លួន ថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងចំពោះ នូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស នៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែតថាគត មានទស្សនកិច្ចគឺការដឹងតាមពិត ក្នុងអរិយសច្ចទាំង ៤ ដែលជាញាណមានបរិវដ្ដៈ ៣ មានអាការ ១២ យ៉ាងនេះ បរិសុទ្ធល្អហើយ ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលនោះ តថាគត ទើបហ៊ានប្តេជ្ញាខ្លួន ថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងចំពោះ នូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ។

១- បរិវដ្ដៈ ៣ គឺសច្ចញ្ញាណ ១ កិច្ចញ្ញាណ ១ កតញ្ញាណ ១ ។ ២- បរិវដ្ដៈ ៣ នេះឯង រំលែកជាធម្មចក្រក្នុងសច្ចៈទាំង ៤ គឺក្នុងទុក្ខអរិយសច្ច ៣ ទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ៣ ទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ៣ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ៣ ដូច្នេះ ជា ១២ ។

ญาณาย์ปน เม อสฺสนฺติ อุทยาทิ อคฺคผลา เม เจโตวิมุตฺติ อยมตฺถมา ชาติ อนฺตคฺคาทิ ปุน-ปฺปเวตฺวา ฯ สมเภจ กถา อคฺคผลา ปญฺญาวิมุตฺติยา ภิกฺขุ กถาเตา กาสิตา อกิตฺตนฺติ ฯ

สมสีสฺปน ปน เวยฺยากรณาสฺมึ ภญฺญาเย อายสฺมาเตา โกณฺฑญฺญสฺส วีรา วีตมลา ธมฺมจกฺขุ อุทปาทิ ยา กิญฺจิ สมุทยธมฺมา สพฺพนฺติ ติเภ-ชฺชนฺติ ฯ ปาฏิเตา ๕(๑) กถาตา ธมฺมจกฺกา ภุมฺมา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุ ฯเปฯ จาตุมฺมหาราชิกา ฯเปฯ

---

๑ ฉ. ปญฺจาติ ปทำ ทิสฺสติ ฯ

មួយទៀត តថាគត មានទស្សនកិច្ចគឺការដំធ្លឹង កើតឡើងដូច្នេះថា ចេតោ-
វិមុត្តិ (អរហត្តផល) របស់តថាគត មិនតម្រេកទេ ជាតិនេះ ផុតត្រឹម
នេះហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មី របស់តថាគត មិនមានឡើយ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះហើយ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ក៏ត្រេកអរចេត
ភយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ក៏កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសំដែងវេយ្យាករណ៍នេះ ធម្មចក្ខុ
(សោតាបត្តិមគ្គ) ដ៏ប្រាសចាកធូលី គឺរាគៈកិលេស ប្រាសចាកមន្ទិល
គឺទិដ្ឋិនិងវិចិកិច្ឆា បានកើតហើយ ដល់កោណ្ឌញ្ញភិក្ខុមានអាយុថា ធម្មជាត
ណាមួយ មានការកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតទាំងអស់នោះ មានការ
រលត់ទៅវិញជាធម្មតា ។ សេចក្តីពិសេសថា កាលព្រះធម្មចក្រ ដែល
ព្រះមានព្រះភាគឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ គឺទ្រង់សំដែងដូចគេបង្វិលកង់យ៉ាងនេះ
ហើយ ក្នុមទេវតាទាំងឡាយ បានញុំាងសំឡេងឲ្យលាន់ឮឡើងដូច្នេះថា
ព្រះធម្មចក្រនុ៎ះ មិនមានចក្រដទៃក្រៃលែងជាងទេ ទោះបីសមណៈក្តី
ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ជនណាមួយក្តី ក្នុងលោក មិន
អាចនឹងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ (ឥឡូវ) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅបានហើយ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ។ ពួក
ទេវតានៅក្នុងឋានចាតុម្មហារាជិក ឮសំឡេងរបស់ពួកក្នុមទេវតា ។ បេ ។

យុគនទ្ធវគ្គ បដិសម្ភិទាកថា

តាវត្តិំសា នេវ យាមា នេវ តុសិតា នេវ និម្មា-
នរតី នេវ បរនិម្មិតវសវត្តី នេវ ព្រហ្មកាយិកា
នេវ សន្តមនុស្សវេសុំ ឋតម្ភកវតា ពារណាសិយំ
ឥសិបតនេ មិគទាយេ អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ
អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា នេវេន
វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិន្តិ ។

តំ តិមា តេន ខណេន តេន លយេន តេន
មុហុត្តេន យាវ ព្រហ្មលោកា សទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆិ ។
អយញ្ច ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បី
សម្បកម្បី សម្បវេធិ អប្បមាណោ ច ឱឡារិកោ
ឱភាសោ លោកេ បាតុរហោសិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ
ទេវានុភាវន្តិ ។

អថខោ ភគវា ឧទានំ ឧទានេសិ អញ្ញាសិ
វត អោ កោណ្ឌញ្ញោ អញ្ញាសិ វត អោ កោ-
ណ្ឌញ្ញោតិ តំទិវសំ អាយស្មតោ កោណ្ឌញ្ញស្ស
អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញោត្វេវ នាមំ(១) អហោសិ ។

ខ ក. អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញោត្វេវ នាមំ ។ ម. អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញោត្វេវ នាមំ ។

ពួកទេវតា នៅក្នុងឋានតាវត្តឹង្ស ពួកទេវតានៅក្នុងឋានយាមៈ ពួកទេវតានៅក្នុងឋានតុសិតៈ ពួកទេវតានៅក្នុងឋាននិម្មានរតី ពួកទេវតានៅក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តី ពួកទេវតាក្នុងព្រហ្ម ឮបានញុំាងសំឡេងឲ្យលាន់ឮឡើងដូច្នេះថា ព្រះឆម្មចក្រនុ៎ះ មិនមានចក្រដទៃ ក្រៃលែងជាងទេ ទោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ជនណានីមួយក្តី ក្នុងលោក មិនអាចនឹងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ (ឥឆ្ឃវ) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានហើយ ក្នុងឥសិបតនមិគទាយវនៃជិតក្រុងពារាណសី ។

ក្នុងខណៈនោះ ក្នុងមួយស្របក់នោះ ក្នុងមួយរំពេចនោះ សំឡេង (កងរំពង) ក៏លាន់ឮឡើងទៅរហូតដល់ព្រហ្មលោក ដោយអាការលាន់ឮតៗគ្នានោះឯង ។ ឯលោកធាតុទាំងមួយហ្មឺននេះ ក៏កក្រើក រំពើកញាប់ញ័រ ទាំងពន្លឺភ្លឺធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន កន្ទងលើសទេវានុភាពរបស់ទេវតាទាំងឡាយ· បានកើតប្រាកដឡើង ក្នុងលោក ។

លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បន្ទូលវាចាថា អើហ្ន៎ កោណ្ឌញ្ញៈ បានដឹងហើយ អើហ្ន៎ កោណ្ឌញ្ញៈ បានដឹងហើយ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញៈ នេះឯង ក៏បានជាប់មកជានាមរបស់ព្រះកោណ្ឌញ្ញកនុ៎ះ មានអាយុ ។

(៧៣) ឥធ ខុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ បុព្វេ អនន្ត-
រេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទ-
បាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោ-
កោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ញា-
ណំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ
កេនដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន អាលោកោ
ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧសប្ផនដ្ឋេន
ញាណំ ឧទបាទីតិ ញាតដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ
បជាននដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ បដិវេធដ្ឋេន អាលោ-
កោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

ចក្ខុំ ឆម្ភោ ញាណំ ឆម្ភោ បញ្ញា ឆម្ភោ
វិជ្ជា ឆម្ភោ អាលោកោ ឆម្ភោ ឥមេ បញ្ច
ឆម្ភា ឆម្ភប្បដិសេធាយ អារម្ភណា ចេវ ហោន្តិ
តោចក ច យេ តស្ស អារម្ភណា តេ តស្ស
តោចក យេ តស្ស តោចក តេ តស្ស អារម្ភ-
ណា តេន វុច្ចតិ ឆម្ភេសុ ញាណំ ឆម្ភប្បដិសម្ភិទា ។

[๗๓] จกฺขุ เกตโว ญาณ เกตโว ปญฺญา เกตโว วิชฺชา เกตโว อาโลโก เกตโว จตูสุ อริยมคฺเคสุ อนฺตรา ธมฺมา ปหีนา โหนฺติ สมุจฺเฉทปฺปหาเนน ตสฺมา ตานิ ธมฺมานิ เกตานีติ วุจฺจนฺติ ฯ

จกฺขุ เกตโวติ ปุพฺพภาเค จกฺขุ เกตโว ปจฺฉา จกฺขุ เกตโว ปุพฺพภาเค ญาณ เกตโว ปจฺฉา ญาณ เกตโว ปุพฺพภาเค ปญฺญา เกตโว ปจฺฉา ปญฺญา เกตโว ปุพฺพภาเค วิชฺชา เกตโว ปจฺฉา วิชฺชา เกตโว ปุพฺพภาเค อาโลโก เกตโว ปจฺฉา อาโลโก เกตโว ปุพฺพภาเค จตูสุ อริยมคฺเคสุ อนฺตรา ธมฺมา ปหีนา โหนฺติ สมุจฺเฉทปฺปหาเนน ปจฺฉ

ឧស្សទដ្ឋោ អត្តោ ញាតដ្ឋោ អត្តោ បជាន-
ដ្ឋោ អត្តោ បដិវេធដ្ឋោ អត្តោ ឯកាសដ្ឋោ
អត្តោ ឥមេ បញ្ច អត្តា អត្ថប្បដិសម្ភិទាយ
អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរា យេ តស្សា
អារម្មណា តេ តស្សា គោចរា យេ តស្សា
គោចរា តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ អត្ថេសុ
ញាណំ អត្ថប្បដិសម្ភិទា ។ បញ្ច ធម្មេ សន្ធសេ្ស-
តុំ ព្យញ្ជនធរុត្តាភិលាបា បញ្ច អត្ថេ សន្ធសេ្សតុំ
ព្យញ្ជនធរុត្តាភិលាបា ឥមា ឧស ធរុត្តិយោ ធរុត្តិប្បដិ-
សម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរា ច
យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោចរា យេ
តស្សា គោចរា តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ
ធរុត្តិសុ ញាណំ ធរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ។ បញ្ចសុ
ធម្មេសុ ញាណាធិ បញ្ចសុ អត្ថេសុ ញាណាធិ
ឧសសុ ធរុត្តិសុ ញាណាធិ ឥមាធិ វុសតិ

សេចក្តីនៃការឃើញ ជាអត្ត(១) សេចក្តីនៃការដឹងជាអត្ត សេចក្តីនៃការដឹងច្បាស់ជាអត្ត សេចក្តីនៃការចាក់ធ្លុះ ជាអត្ត សេចក្តីនៃការកំណត់ ជាអត្ត អត្តទាំង៥នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់អត្តប្បដិសម្ភិទាធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះជាគោចររបស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះជាអារម្មណ៍ របស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្តទាំងឡាយ លោកហៅថា អត្តប្បដិសម្ភិទា ។ ការពោលនិរុត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់នូវធម៌ ៥ ការពោលនិរុត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់នូវអត្ត ៥ និរុត្តិទាំង ១០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះជាគោចររបស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះជាអារម្មណ៍ របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងនិរុត្តិទាំងឡាយ លោកហៅថា និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្ត ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងនិរុត្តិ ១០ សេចក្តីដឹងទាំង ២០

---

១ ពាក្យថា អត្ត គឺដឹង ។ បញ្ហា ញាណជាដើម ត្រាន់តែជាហេតុ ត្រង់ការឃើញក្តី ការដឹងក្តីជាដឹង បានមកពីបញ្ហានិងញាណនោះ ។ សេចក្តីក្រៅពីនេះ គួរយល់តាមន័យនេះផងកុះ ។

ញាណានិ បដិភាណាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ វីរិយំ
ករោតិ ចិត្តំ បគ្គណ្ហាតិ បធានំ បទហតិ ឯវំ ឆន្ទសមាធិ-
បធានសង្ខារសមន្នាគតា ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា
ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា ញាណានិ បដិភាណាយ
សំវត្តន្តិ ។

(៧៤) តត្ថ កតមា ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា
ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ
យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ
អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។

(៧៥) តត្ថ កតមំ ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ
អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ អនេជភាវបដិលាភោ
ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ ចិត្តស្ស ឋិតិ
សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ អនេជភាវ-
បដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ ចិត្តស្ស
ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ
ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ
ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ
ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ
ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ
ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។ ឥទ្ធិ វុច្ចតិ យា ចេតសោ
ចិត្តស្ស ឋិតិ សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតិ អវិប្ផន្ទិតិ អនេជភាវោ
អនេជភាវបដិលាភោ ឥទ្ធិ ។

(៧៦) តំ ខោ បនិទំ ចុទ្ទសំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេ-
យ្យន្តិ ។ បេ ។ បរិញ្ញាតន្តិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ
ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧបាទិ បញ្ញា
ឧបាទិ វិជ្ជា ឧបាទិ អាលោកោ ឧបាទិ ។
ចក្ខុំ ឧបាទីតិ តេនង្គេន ញាណំ ឧបាទីតិ
តេនង្គេន បញ្ញា ឧបាទីតិ តេនង្គេន វិជ្ជា ឧប-
បាទីតិ តេនង្គេន អាលោកោ ឧបាទីតិ តេនង្គេន ។
ចក្ខុំ ឧបាទីតិ ឧស្សន្នដ្ឋេន ញាណំ ឧបាទីតិ
ញាតដ្ឋេន បញ្ញា ឧបាទីតិ បជាននដ្ឋេន វិជ្ជា
ឧបាទីតិ បដិវេធដ្ឋេន អាលោកោ ឧបាទីតិ
ឱភាសដ្ឋេន ។

នេះជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចររបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍ របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹង ក្នុងបដិភាណទាំងឡាយ លោកហៅថា បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ។

(៧៤) ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរកំណត់ដឹង ។បេ។ នេះ ជាទុក្ខអរិយសច្ច ដែលតថាគតកំណត់ដឹងហើយ ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថថាដឹង ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថថាយល់ច្បាស់ ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុំ ឆម្ភោ ញាណំ ឆម្ភោ បញ្ញា ឆម្ភោ
វិជ្ជា ឆម្ភោ អាលោកោ ឆម្ភោ ឥមេ បញ្ច ឆម្ភោ
ឆម្ភប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរ
ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោចរ យេ
តស្សា គោចរ តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ
ឆម្ភេសុ ញាណំ ឆម្ភប្បដិសម្ភិទា ។ ទុស្សន្ធដ្ឋោ អត្ថោ
ញាតដ្ឋោ អត្ថោ បជាននដ្ឋោ អត្ថោ បដិវេធដ្ឋោ
អត្ថោ ផុសនដ្ឋោ អត្ថោ ឥមេ បញ្ច អត្ថា អត្ថ-
ប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរ
ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោ-
ចរ យេ តស្សា គោចរ តេ តស្សា អារម្មណា
តេន វុច្ចតិ អត្ថេសុ ញាណំ អត្ថប្បដិសម្ភិទា ។ បញ្ច
ឆម្ភេ សន្ធសេ្សតុំ ព្យញ្ជនធម្មនិរុត្តាភិលាបា បញ្ច អត្ថេ
សន្ធសេ្សតុំ ព្យញ្ជនធម្មនិរុត្តាភិលាបា ឥមា ទស ធម្ម-
និរុត្តិយោ ធម្មនិរុត្តិប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ

ចក្ខុ ជាធម៌ ញាណជាធម៌ បញ្ញាជាធម៌ វិជ្ជាជាធម៌ តន្តីជាធម៌ ធម៌ទាំង ៥ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទាញាណណា ជាអារម្មណ៍របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចររបស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ទាំងឡាយ លោកហៅថា ធម្មប្បដិសម្ភិទា ។ សេចក្តីនៃការយើញ ជាអត្ថ សេចក្តីនៃការដឹង ជាអត្ថ សេចក្តីនៃការដឹងច្បាស់ ជាអត្ថ សេចក្តីនៃការចាក់ធ្លុះ ជាអត្ថ សេចក្តីនៃការភ្ញឹស្វាង ជាអត្ថ អត្ថទាំង ៥ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចររបស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្ថទាំងឡាយ លោកហៅថា អត្ថប្បដិសម្ភិទា ។ ការពោលនិវត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់នូវធម៌ ៥ ការពោលនិវត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់នូវអត្ថ ៥ និវត្តិ ទាំង ១០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់និវត្តិប្បដិសម្ភិទា

កោធភ ច យេ ឥស្សា អារម្មណា តេ ឥស្សា កោធភ យេ ឥស្សា កោធភ តេ ឥស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ ឯវម្បិ ញាណំ ឯវម្បិ ធម្មដ្ឋិតិ ញាណំ ។ បញ្ចសុ ឆន្ទេសុ ញាណាឯ បញ្ចសុ អនុនេសុ ញាណាឯ ទសសុ ឯវម្បិ ញាណំ ឯមាឯ វីសតិ ញាណាឯ បដិភាណាម្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ កោធភ ច យេ ឥស្សា អារម្មណា តេ ឥស្សា កោធភ យេ ឥស្សា កោធភ តេ ឥស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ បដិភាណេសុ ញាណំ បដិភាណាម្បដិសម្ភិទា ។ ខុទ្ទកេ អរិយសច្ចេ បណ្ណារស ធម្មា បណ្ណារស អត្ថា តីស ឯវត្ថយោ សដ្ឋិ ញាណាឯ ។

(៧៥) ឥទំ ខុទ្ទកសមុទយោ អរិយសច្ចន្តិ បុព្វេ អនន្តសុត្តេសុ ឆន្ទេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។ តំ ខោ បនិទំ ខុទ្ទកសមុទយោ អរិយសច្ចំ បហាតព្ពន្តិ ។បេ។ បហីនន្តិ បុព្វេ អនន្តសុត្តេសុ ឆន្ទេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។

ធម៌ទាំងនោះជាគោចរ របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចរ របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងនិរុត្តិទាំងឡាយ លោកហៅថា និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្ថ ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងនិរុត្តិ ១០ សេចក្តីដឹងទាំង ២០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍ របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចរ របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិភាណទាំងឡាយ លោកហៅថា បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ។ ក្នុងទុក្ខអរិយសច្ច មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ ។

[៧៥] ចក្ខុកើតហើយ ។ បេ ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ។ បេ ។ ថា នេះជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរលះ ។ បេ ។ ចក្ខុកើតហើយ ។ បេ ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលតថាគតលះហើយ ក្នុ

អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។ ទុក្ខសមុទយោ អរិយ-
សច្ចំ បញ្ញាវសេន ទិដ្ឋោ បញ្ញាវសេន អត្ថោ តីរេន ឯវ-
យោ សច្ចំ ញាណាទិ ។

៩ទំ ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចន្តិ បុព្ពេ អន-
ន្តេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោ-
កោ ឧទបាទិ ។បេ។ តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខនិរោធោ
អរិយសច្ចំ សច្ឆិកាតព្ពន្តិ ។បេ។ សច្ឆិកតន្តិ បុព្ពេ
អនន្តេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។
អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។ ទុក្ខនិរោធេ អរិយ-
សច្ចេ បញ្ញាវសេន ឆម្មា បញ្ញាវសេន អត្ថោ តីរេន
និវុត្តិយោ សច្ចំ ញាណាទិ ។

៩ទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចន្តិ
បុព្ពេ អនន្តេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ
។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។ តំ ខោ
បនិទំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ ភាវេ-
តព្ពន្តិ ។បេ។ ភាវិតន្តិ បុព្ពេ អនន្តេសុ ឆម្មេសុ
ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។

យុគនទ្ធវគ្គ បដិសម្ភិទាកថា

។បេ។ កង្ខាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ ។

ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពួកនឹងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ។បេ។ ថា នេះជាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។បេ។ ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកនឹងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច ដែលតថាគតធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ។បេ។ កង្ខាទុក្ខនិរោធអរិយសច្ច មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ ។

ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួក នឹងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ។បេ។ ថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពួក នឹងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដែលតថាគត ចម្រើនហើយ ។បេ។

ขุทฺทกนิกายา ปฏิปชฺชาย อริยสจฺเจ ป-
ญฺญาสญฺญา ปญฺญาสญฺญา อตฺถา ตีสญฺญา นิรุตฺติยา
สตฺต ญาณานิ ตสฺสุ อริยสจฺเจสุ สตฺต ญาณา
สตฺต อตฺถา วีสสตา นิรุตฺติยา ตทาวีสญฺจ ญาเ
ณ ญาณสตานิ ฯ

(๗๖) อยํ กาเย กายานุปสฺสนาสติ เม
ตฺตาย ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ ตตฺถ ขุ-
ทานิ ฯเปฯ อาโลเกติ ขุทานิ สา เอว ป-
ฺญายํ กาเย กายานุปสฺสนา สาเตฺตาติ เม
ตฺตาย ฯเปฯ สาวิตาติ เม ตฺตาย ปุพฺเพ อนนุสฺสุ-
เตสุ ธมฺเมสุ ตตฺถ ขุทานิ ฯเปฯ อาโลเกติ
ขุทานิ อยํ เวทนาสุ ฯเปฯ อยํ จิตฺเต ฯเปฯ
อยํ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสนาสติ เม ตฺตาย ปุพฺเพ
อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ ตตฺถ ขุทานิ ฯเปฯ

កន្ធក្នុងនិពេធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច មានធម៌ ១៥ មានវត្ថុ ១៥ មាន
ក្នុង ១ មានវត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ កន្ធអរិយសច្ចទាំង ៤ មានធម៌ ៦០ មាន
វត្ថុ ៦០ មានវត្តិ ១២០ មានញាណ ២៤០ ។

(៧៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានបក្ខកើតហើយ ។ បេ ។ មានពន្ធឹកើតហើយ កន្ធធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពុកន្ធ កាលមុនថា នេះ កាយេកាយានុបស្សនា (ការពិចារណាឃើញថាកាយ ក្នុងកាយ) ថា នេះ កាយេកាយានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរបម្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានបក្ខកើតហើយ ។ បេ ។ មានពន្ធឹកើតហើយកន្ធធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពុកន្ធកាលមុនថា នេះ កាយេ-កាយានុបស្សនា ដែលតថាតតបម្រើនហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានបក្ខកើតហើយ ។បេ។ មានពន្ធឹកើតហើយ កន្ធធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពុកន្ធកាលមុនថា នេះ វេទនាសុវេទនានុបស្សនា ។ បេ ។ ថា នេះ បិត្តេចិត្តានុបស្សនា ។ បេ ។ ថា នេះ ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា

អាលោកោ ឧទបាទិ សា ខោ បនាយំ ឆម្ភេសុ ឆម្ភាយុបស្សគ្គា ភាវេតព្ពាតិ មេ តិក្ខត្តុំ ។បេ។ ភាវិតាតិ មេ តិក្ខត្តុំ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។

អយំ កាយេ កាយានុបស្សគ្គាតិ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សា ខោ បនាយំ កាយេ កាយានុបស្សគ្គា ភាវេតព្ពាតិ ។បេ។ ភាវិតាតិ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ញាណំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧស្សគ្គដ្ឋេន ញាណំ ឧទបាទីតិ ញាតដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ បជាននដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ បដិវេធដ្ឋេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

ម្នាលកិកូំទាំង៦ឆ្ការ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺ
កើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ការដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ
ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះ
ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ដែលតថាគត ចម្រើនហើយ ។

ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ការដែល
មិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ កាយេកាយានុបស្សនា ថា នេះ កាយេ-
កាយានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ចក្ខុកើតហើយ
ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្លឺកើតហើយ
ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ការដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ កាយេកាយានុប-
ស្សនា ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយ
អត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា
បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយ
អត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា
ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយ
អត្ថថាដឹង ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថថាយល់ច្បាស់ ពាក្យ
ថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ
ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុំ ឆម្មោ ញាណំ ឆម្មោ បញ្ញា ឆម្មោ
វិជ្ជា ឆម្មោ អាលោកោ ឆម្មោ ឥមេ បញ្ច
ឆម្មា ឆម្មប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ
គោចរា ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា
គោចរា យេ តស្សា គោចរា តេ តស្សា
អារម្មណា តេន វុច្ចតិ ឆម្មេសុ ញាណំ ឆម្ម-
ប្បដិសម្ភិទា ។ ឧស្សទដ្ឋោ អត្តោ ញាតដ្ឋោ អត្តោ
បជាឧដ្ឋោ អត្តោ បជិរវដ្ឋោ អត្តោ
ផិតាសដ្ឋោ អត្តោ ឥមេ បញ្ច អត្តា អត្ថប្ប-
ដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរា ច
យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោចរា យេ
តស្សា គោចរា តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុ-
ច្ចតិ អត្តេសុ ញាណំ អត្ថប្បដិសម្ភិទា ។ បញ្ច
ឆម្មេ សន្ធរេស្សតុំ ព្យញ្ជនធិរុត្តាភិលាបា បញ្ច អត្តេ
សន្ធរេស្សតុំ ព្យញ្ជនធិរុត្តាភិលាបា ឥមា ឧស
ធិរុត្តិយោ ធិរុត្តិប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ
ហោន្តិ គោចរា ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ

ចតុក្កជាធម៌ ញាណជាធម៌ បញ្ញាជាធម៌ វិជ្ជាជាធម៌ តន្ទីជាធម៌ ធម៌ទាំង ៥ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចរ របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ទាំងឡាយ លោកហៅថា ធម្មប្បដិសម្ភិទា ។ សេចក្តីនៃការយើញជាអត្ត សេចក្តីនៃការដឹងជាអត្ត សេចក្តីនៃការដឹងច្បាស់ជាអត្ត សេចក្តីនៃការចាកធ្លុះជាអត្ត សេចក្តីនៃការភ្ញឹស្វាង់ជាអត្ត អត្តទាំង ៥ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់អត្តប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចររបស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់អត្តប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្តទាំងឡាយ លោកហៅថា អត្តប្បដិសម្ភិទា ។ ការពោលនិរុត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់នូវធម៌ទាំង ៥ ការពោលនិរុត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់នូវអត្តទាំង ៥ និរុត្តិទាំង ១០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ ជាគោចររបស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ទាំងឡាយណា ជាគោចររបស់និរុត្តិប្បដិ-

តិស្សោ តោចកា យេ តិស្សោ តោចកា តេ អារម្មណា តេ-
ន វុច្ចតិ ឯវុត្តំ សុ ញ្ញាណំ ឯវុត្តិបញ្ញដិសម្ភិទា ។
បញ្ចសុ ឆម្ភេសុ ញ្ញាណានំ បញ្ចសុ អង្គេសុ ញ្ញា-
ណានំ ទសសុ ឯវុត្តីសុ ញ្ញាណានំ ឥមានិ វីស-
តិ ញ្ញាណានិ បដិភាណាបញ្ញដិសម្ភិទាយ អារម្មណា
ចេវ ហោន្តិ តោចកា ច យេ តិស្សោ អារម្មណា
តេ តិស្សោ តោចកា យេ តិស្សោ តោចកា តេ
តិស្សោ អារម្មណា តេន វុច្ចតិ បដិភាណេសុ ញ្ញា-
ណំ បដិភាណាបញ្ញដិសម្ភិទា ។ តាយេ តាយានុ-
បស្សនាសតិបញ្ញាយេ បណ្ណារស ឆម្ភា បណ្ណារស
អង្គា តីស ឯវុត្តិយោ សដ្ឋិ ញ្ញាណានិ អយំ
វេទនាសុ ។បេ។ អយំ ចិត្តេ ។បេ។

អយំ ឆម្ភេសុ ឆម្ភានុបស្សនាតិ បុព្ពេ អនុ-
ស្សវេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោ-
កោ ឧទបាទិ ។បេ។ សា ខោ បនាយំ ឆម្ភេសុ
ឆម្ភានុបស្សនា ភាវេតព្ពាតិ ។បេ។ ភាវិតាតិ បុព្ពេ
អនុស្សវេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។

សម្ភិទានោះ ធម្មិធាំងនោះ ជាអារម្មណ៍របស់និវត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងនិវត្តិធាំងឡាយ លោកហៅថានិវត្តិប្បដិសម្ភិទា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងធម្ម ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្ថ ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងនិវត្តិ ១០ សេចក្តីដឹងធាំង ២០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ធម្មិធាំងឡាយណា ជាអារម្មណ៍របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មិធាំងនោះ ជាគោចររបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មិធាំងឡាយណា ជាគោចររបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មិធាំងនោះជាអារម្មណ៍ របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិភាណធាំងឡាយ លោកហៅថា បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ។ ក្នុងកាយេកាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋាន មានធម្ម ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិវត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ នេះ វេទនាសុវេទនានុបស្សនា ។ បេ ។ នេះ ចិត្តេចិត្តានុបស្សនា ។ បេ ។

ចក្ខុកើតហើយ ។ បេ ។ ពន្ធឹកើតហើយ ក្នុងធម្មិធាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពុកក្នុងកាលមុនថា នេះ ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ។ បេ ។ ថា នេះ ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរបម្រើន ។ បេ ។ ចក្ខុកើតហើយ ។ បេ ។ ពន្ធឹកើតឡើងហើយ ក្នុងធម្មិធាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពុកក្នុងកាលមុនថា នេះ ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ដែលតថាគតបម្រើនហើយ ។ បេ ។

អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។ ឆម្ភេសុ ឆម្ភា-
ភិបស្សនាសតិបដ្ឋានេ បញ្ញាវសេ ឆម្ភា បញ្ញាវសេ
អត្ថា តីសុ និរុត្តិយោ សដ្ឋិ ញាណានិ ឆម្ភេសុ
សតិបដ្ឋានេសុ សដ្ឋិ ឆម្ភា សដ្ឋិ អត្ថា វីសតិ
និរុត្តិយោ ចត្តារីសញ្ច ទ្វេ ច ញាណសតានិ ។

(៧៧) អយំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមុ-
គតោ ឥទ្ធិបាទោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្ស-
តេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ
ឧទបាទិ អយំ វីរិយសមាធិ ។បេ។ អយំ ចិត្តស-
មាធិ ។បេ។ អយំ វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសម-
ុគតោ ឥទ្ធិបាទោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្ស-
តេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ
ឧទបាទិ សោ ខោ បនាយំ វីមំសាសមាធិប្បធានស-
ង្ខារសមុគតោ ឥទ្ធិបាទោ ភាវេតព្ពោតិ មេ ភិក្ខវេ
។បេ។ ភាវិតោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ
ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។

កុសលធម្មេសុធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋាន មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ កុសលសតិបដ្ឋានទាំង ៤ មានធម៌ ៦០ មានអត្ថ ៦០ មាននិរុត្តិ ១២០ មានញាណ ២៤០ ។

(៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពួកកុសលកាលមុនថា នេះឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ថា នេះឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិ ។បេ។ ថា នេះឥទ្ធិបាទប្រកបដោយចិត្តសមាធិ ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពួកកុសលកាលមុនថា នេះឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ នឹងបធានសង្ខារ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ កុសលធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកកុសលកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ដែលតថាគត ចម្រើនហើយ ។

(៧៨) អយំ ឆន្ទសមាធិប្បជានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិមាតោតិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ ញាណំ ឧទបាទិ ។បេ។ សោ ខោ បនាយំ ឆន្ទសមាធិប្បជានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិមាតោ ភាវេតព្ពោតិ ។បេ។ ភាវិតោតិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ញាណំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧសញ្ជនដ្ឋេន ញាណំ ឧទបាទីតិ ញាតដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ បជាន-នដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ បដិវេធដ្ឋេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

(๗๘) ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយ កុដ្ឋធម្មិតាំង
ឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទ-
សមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទ-
សមាធិនឹងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតគួរបម្រើន ។បេ។ ចក្ខុកើតហើយ
ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្ធឹកើតហើយ
កុដ្ឋធម្មិតាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងការមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទប្រកបដោយ
ឆន្ទសមាធិនិងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។ ពាក្យថា
ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយ
អត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា
វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ពន្ធឹកើតហើយ ដោយអត្ថ
ដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ពាក្យថា
ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថថាដឹង ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយ
អត្ថថាដឹងច្បាស់ ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ពាក្យ
ថា ពន្ធឹកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុំ ឧម្មោ ញាណំ ឧម្មោ បញ្ញា ឧម្មោ វិជ្ជា ឧម្មោ អាលោកោ ឧម្មោ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ធម្មប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរ-ក ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោ-ចរ យេ តស្សា គោចរ តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ ឧម្មេសុ ញាណំ ធម្មប្បដិសម្ភិទា ។ ឧស្សន្នដ្ឋោ អត្តោ ញាតដ្ឋោ អត្តោ បជាននដ្ឋោ អត្តោ បដិវេធដ្ឋោ អត្តោ ផុសនដ្ឋោ អត្តោ ឥមេ បញ្ច អត្តា អត្ថប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរ ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោចរ យេ តស្សា គោចរ តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ អត្ថេសុ ញាណំ អត្ថប្បដិសម្ភិទា ។ បញ្ច ធម្មេ សន្ធេសុំ ព្យញ្ជនំ វុត្តាភិលាបោ បញ្ច អត្ថេ សន្ធេសុំ ព្យញ្ជនំ វុត្តាភិលាបោ ឥមា ឧស ន្ធិវុត្តិ-ប្បដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ គោចរ ច យេ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា គោចរ

ចក្ខុជាធម៌ ញាណជាធម៌ បញ្ញាជាធម៌ វិជ្ជាជាធម៌ ពន្ធឺជាធម៌ ធម៌
ចំនួន ៥ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទា ធម៌
ចំនួនឯណា ជាអារម្មណ៍របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួននោះ ជា
គោចររបស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួនឯណា ជាគោចររបស់ធម្ម-
ប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួននោះ ជាអារម្មណ៍របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទានោះ
ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ចំនួនឯណា លោកហៅថា ធម្មប្បដិសម្ភិទា។
សេចក្តីនៃការយើញជាអត្ថ សេចក្តីនៃការដឹងជាអត្ថ សេចក្តីនៃការដឹង
ច្បាស់ជាអត្ថ សេចក្តីនៃការចាក់ធ្លុះជាអត្ថ សេចក្តីនៃការភ្លឺស្វាងជាអត្ថ
អត្ថចំនួន ៥ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទា ធម៌
ចំនួនឯណា ជាអារម្មណ៍របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួននោះ ជា
គោចររបស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួនឯណា ជាគោចររបស់អត្ថ-
ប្បដិសម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួននោះ ជាអារម្មណ៍របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទានោះ
ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្ថចំនួនឯណា លោកហៅថា អត្ថប្បដិសម្ភិទា ។
ការពោលនិវត្តិឲ្យប្រាកដ ដើម្បីពន្យល់ធម៌ ៥ ការពោលនិវត្តិឲ្យប្រាកដ
ដើម្បីពន្យល់អត្ថ ៥ និវត្តិចំនួន ១០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង
របស់និវត្តិប្បដិសម្ភិទា ធម៌ចំនួនឯណា ជាអារម្មណ៍ របស់និវត្តិប្បដិ-
សម្ភិទានោះ ធម៌ចំនួននោះ ជាគោចរ របស់និវត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ

យោ តស្សា តោចកោ តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ ឯវំតិស្សុ ញាណានំ ឯវំតិបញ្ចដិសម្ភិទា ។ បញ្ចន្នំ ឆឡេ-ន្នំ ញាណានំ បញ្ចន្នំ អត្តន្នំ ញាណានំ ឧនន្នំ ឯវំតិន្នំ ញាណានំ នមានំ វីសតិ ញាណានំ ប-ដិភាណាបដិសម្ភិទាយ អារម្មណា ចេវ ហោន្តិ តោ-ចកោ ច យោ តស្សា អារម្មណា តេ តស្សា តោ-ចកោ យោ តស្សា តោចកោ តេ តស្សា អារម្មណា តេន វុច្ចតិ បដិភាណេសុ ញាណានំ បដិភាណាបដិ-សម្ភិទា ។ ឆន្នំ សមាធិបញ្ញាឆន្ទាវាសបដ្ឋានតោ ៥-ទ្ធិចាតោ បណ្ណាសេ ឆម្ភា បណ្ណាសេ អត្តា តីសេ ឯវំតិយោ សដ្ឋី ញាណានំ អយំ វីរិយសមាធិ ។បេ។ អយំ ចិត្តសមាធិ ។បេ។

អយំ វីមំសាសមាធិបញ្ញាឆន្ទាវាសបដ្ឋានតោ ៥ទ្ធិចាតោតិ បុព្ពេ អនន្តរេសុ ឆម្ភេសុ ឆក្កំ ឧទ្ធរិតិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទ្ធរិតិ ។បេ។ សោ ខោ បនាយំ វីមំសាសមាធិបញ្ញាឆន្ទាវាស-បដ្ឋានតោ ៥ទ្ធិចាតោ ភាវេតព្ពោតិ ។ បេ ។

ធម្មេ ញាណំ បញ្ញា យេ ញាណា ជាគោចរបស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មេ ញាណំ នោះ ជាអារម្មណ៍ របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងនិរុត្តេ ញាណំ បញ្ញា លោកហៅថា និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងអត្ថ ៥ សេចក្តីដឹងក្នុងនិរុត្តិ ១០ សេចក្តីដឹងក្នុងញាណ ២០ នេះ ជាអារម្មណ៍ផង ជាគោចរផង របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ធម្មេ ញាណំ បញ្ញា យេ ញាណា ជាអារម្មណ៍របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មេ ញាណំ នោះ ជាគោចរបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មេ ញាណំ បញ្ញា យេ ញាណា ជាគោចរបស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ធម្មេ ញាណំ នោះជាអារម្មណ៍របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទានោះ ហេតុនោះ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិភាណេ ញាណំ បញ្ញា លោកហៅថា បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ។ ក្នុងឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ និងបធានសង្ខារ មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិ ។បេ។ នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិ ។ បេ ។

ចក្ខុ កើតហើយ ។ បេ ។ ញាណ កើតហើយ ក្នុងធម៌ញ្ញាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ។ បេ ។ នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ដែលតថាគត គួរបម្រើន ។ បេ ។

ភាវិតោតិ បុព្ពេ អនុប្បន្នេសុ ឆម្ភេសុ ចក្កេសុ ឧទ-
ចានិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទចានិ ។បេ។ រីមំសាស-
មាធិប្បជាធសង្ខារសមង្គតតេ ឥទ្ធិបាទេ បណ្ណារស
ឆម្ភា បណ្ណារស អត្តា តីស ធិវុត្តិយោ សដ្ឋី ញាណាធិ
ចត្តសុ ឥទ្ធិបាទេសុ សដ្ឋី ឆម្ភា សដ្ឋី អត្តា វីសសតា
ធិវុត្តិយោ ចត្តារីសញ្ច ខ្វេ ច ញាណសតានិ ។

(៧៩) សមុទយោ សមុទយោតិ ខោ កិត្តវេ
វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស បុព្ពេ អនុប្បន្នេសុ ឆ-
ម្ភេសុ ចក្កេសុ ឧទចានិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទចានិ
ធិភេធោ ធិភេធោតិ ខោ កិត្តវេ វិបស្សិស្ស ពោធិ-
សត្តស្ស បុព្ពេ អនុប្បន្នេសុ ឆម្ភេសុ ចក្កេសុ ឧទ-
ចានិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទចានិ វិបស្សិស្ស
ពោធិសត្តស្ស វេយ្យាករណោ ឧស ឆម្ភា ឧស
អត្តា វីសតិ ធិវុត្តិយោ ចត្តារីសំ ញាណានិ ។

ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ងាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទប្រកបដោយវីរិយសមាធិ និងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។បេ។ ក្នុងឥទ្ធិបាទប្រកបដោយវីរិយសមាធិនិងបធានសង្ខារ មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៣០ មានញាណ ៦០ ក្នុងឥទ្ធិបាទទាំង ៤ មានធម៌ ៦០ មានអត្ថ ៦០ មាននិរុត្តិ ១២០ មានញាណ ២៤០ ។

(៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ វិបស្សីពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្ធឹកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ងាយដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា សមុទ័យ សមុទ័យ (ហេតុជាដែនកើតខ្លឹង ហេតុជាដែនកើតខ្លឹង) ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ វិបស្សីពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្ធឹកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ងាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា និរោធ និរោធ (ការរលត់ ការរលត់) ។ ក្នុងវេយ្យាករណ៍ របស់វិបស្សីពោធិសត្វ មានធម៌ ១០ មានអត្ថ ១០ មាននិរុត្តិ ២០ មានញាណ ៤០ ។

សមុទយោ សមុទយោតិ ខោ ភិក្ខវេ សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា បេ។ វិត្ថារេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា បេ។ កតមេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា បេ។ យោ កាមេសុ កាមរាគោ កាមនន្ទី កាមតណ្ហា កាមុបាទានំ កាមាសវោ កាមយោគោ កាមច្ឆន្ទោ កាមរាគានុសយោ កាមេសុ មិច្ឆាចារោ ឥមេ ធម្មា កាមូបាទានក្ខន្ធោ។ យោ រូបេសុ រូបរាគោ រូបនន្ទី រូបតណ្ហា រូបុបាទានំ រូបាសវោ រូបយោគោ រូបច្ឆន្ទោ រូបរាគានុសយោ រូបេសុ មិច្ឆាចារោ ឥមេ ធម្មា រូបូបាទានក្ខន្ធោ។ យោ អរូបេសុ អរូបរាគោ អរូបនន្ទី អរូបតណ្ហា អរូបុបាទានំ អរូបាសវោ អរូបយោគោ អរូបច្ឆន្ទោ អរូបរាគានុសយោ អរូបេសុ មិច្ឆាចារោ ឥមេ ធម្មា អរូបូបាទានក្ខន្ធោ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា។

សមុទយោ សមុទយោតិ ខោ ភិក្ខវេ កតមេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា បេ។ យោ កាមេសុ កាមរាគោ កាមនន្ទី កាមតណ្ហា កាមុបាទានំ កាមាសវោ កាមយោគោ កាមច្ឆន្ទោ កាមរាគានុសយោ កាមេសុ មិច្ឆាចារោ ឥមេ ធម្មា កាមូបាទានក្ខន្ធោ។ យោ រូបេសុ រូបរាគោ រូបនន្ទី រូបតណ្ហា រូបុបាទានំ រូបាសវោ រូបយោគោ រូបច្ឆន្ទោ រូបរាគានុសយោ រូបេសុ មិច្ឆាចារោ ឥមេ ធម្មា រូបូបាទានក្ខន្ធោ។ យោ អរូបេសុ អរូបរាគោ អរូបនន្ទី អរូបតណ្ហា អរូបុបាទានំ អរូបាសវោ អរូបយោគោ អរូបច្ឆន្ទោ អរូបរាគានុសយោ អរូបេសុ មិច្ឆាចារោ ឥមេ ធម្មា អរូបូបាទានក្ខន្ធោ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ សំខិត្តេន បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិខីពោធិសត្វ ។បេ។ វេស្សភូពោធិសត្វ ។បេ។ កកុសន្ធពោធិសត្វ ។បេ។ កោនាគមនពោធិសត្វ ។បេ។ កស្សបពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុន ថា សមុទ័យ សមុទ័យ (ហេតុជាដែនកើត ហេតុជាដែនកើត) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កស្សបពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា និរោធ និរោធ (ការរលត់ ការរលត់) ។ ក្នុងវេយ្យាករណ៍ របស់កស្សបពោធិសត្វ មានធម៌ ១០ មានអត្ថ ១០ មាននិរុត្តិ ២០ មានញាណ ៤០ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោតមពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា សមុទ័យ សមុទ័យ (ហេតុជាដែនកើត ហេតុជាដែនកើត) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោតមពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា និរោធ និរោធ (ការរលត់ ការរលត់) ។ ក្នុងវេយ្យាករណ៍ របស់គោតមពោធិសត្វ មានធម៌ ១០ មានអត្ថ ១០ មាននិរុត្តិ ២០ មានញាណ ៤០ ។

សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ សត្តសុ វេយ្យាករណេសុ សត្តន្នំ ធម្មា សត្តន្នំ អត្ថា ចត្តារិ សតិបដ្ឋានា ឯវុត្តនយេ អសីតិ ច ទ្វេ ច ញាណសតានិ ។

(៨០) យាវតា អភិញ្ញេយ្យា អភិញ្ញាដ្ឋេ ញាតោ និដ្ឋោ វិនិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ អភិញ្ញាដ្ឋេ ឯត្តិតំ ចក្កំ ទុនយានិ ញាណំ ទុនយានិ បញ្ញា ទុនយានិ វិជ្ជា ទុនយានិ អាលោកោ ទុនយានិ អភិញ្ញេយ្យ អភិញ្ញាដ្ឋេ បញ្ចវីសតិ ធម្មា បញ្ច-វីសតិ អត្តា បញ្ញាសំ ឯវុត្តនយេ សតញ្ញាណានិ យាវ-តា បរិញ្ញេយ្យ បរិញ្ញាដ្ឋេ ។បេ។ យាវតា បហានេយ្យ បហានដ្ឋេ ។បេ។ យាវតា ភាវនាយ ភាវនដ្ឋេ ។បេ។ យាវតា សច្ឆិកិរិយាយ សច្ឆិកិរិយដ្ឋេ ញាតោ និដ្ឋោ វិនិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ សច្ឆិកិរិយដ្ឋេ ឯត្តិតំ ចក្កំ ទុនយានិ ញាណំ ទុនយានិ បញ្ញា ទុនយានិ វិជ្ជា ទុនយានិ អាលោកោ ទុនយានិ សច្ឆិកិរិយាយ សច្ឆិ-កិរិយដ្ឋេ បញ្ចវីសតិ ធម្មា បញ្ចវីសតិ អត្តា បញ្ញាសំ ឯវុត្តនយេ សតញ្ញាណានិ អភិញ្ញេយ្យ អភិញ្ញាដ្ឋេ

កុដ្ឋាសយ្យាកវណ៌ចាំង ៧ របស់ពោធិសត្វចាំង ៧ អង្គ មានធម៌ ៧០ មានអត្ថ ៧០ មាននិរុត្តិ ១៤០ មានញាណ ២៨០ ។

(៨០) ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្ធឺកើតហើយ ថា អត្ថនៃអតិញ្ញា របស់អតិញ្ញាចាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្ថនៃអតិញ្ញា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានពាល់ត្រូវហើយដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ កុដ្ឋាអត្ថនៃអតិញ្ញា របស់អតិញ្ញា មានធម៌ ២៥ មានអត្ថ ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្ធឺកើតហើយថា អត្ថនៃបរិញ្ញា របស់បរិញ្ញាចាំងប៉ុន្មាន ។បេ។ អត្ថនៃបហានៈ ចាំងប៉ុន្មាន ។បេ។ អត្ថនៃភាវនា របស់ភាវនា ចាំងប៉ុន្មាន ។បេ។ អត្ថនៃសច្ឆិកិរិយា របស់សច្ឆិកិរិយា ចាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្ថនៃសច្ឆិកិរិយា ព្រះមានព្រះភាគមិនបានពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ កុដ្ឋាអត្ថនៃសច្ឆិកិរិយា របស់សច្ឆិកិរិយា មានធម៌ ២៥ មានអត្ថ ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ កុដ្ឋាអត្ថនៃអតិញ្ញា របស់អតិញ្ញា

បរិញ្ញាយ បរិញ្ញដ្ឋេ បហានាយ បហានដ្ឋេ ភាវនាយ ភាវនដ្ឋេ សច្ឆិកិរិយាយ សច្ឆិកិរិយដ្ឋេ បញ្ញិវីសសតំ ឆម្ភា បញ្ញិវីសសតំ អត្តា អឌ្ឍតេយ្យធុរត្តិសតានិ បញ្ញាណសតានិ ។

(៨១) យាវតា ខន្ធាំ ខន្ធដ្ឋោ ញោតោ ធិដ្ឋោ វិទិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ ខន្ធដ្ឋោ ឆត្តីតំ បក្ខិំ ទុធាធិ ញោណំ ទុធាធិ វិជ្ជា ទុធាធិ អាលោកោ ទុធាធិ ខន្ធាំ ខន្ធដ្ឋេ បញ្ញិវីសតិ ឆម្ភា បញ្ញិវីសតិ អត្តា បញ្ញាសំ ធិរុត្តិយោ សតញ្ញាណានិ យាវតា ជាតូនំ ជាតដ្ឋោ ។បេ។ យាវតា អាយតនានំ អាយតនដ្ឋោ យាវតា សន្ធូតានំ សន្ធូតដ្ឋោ យាវតា អសន្ធូតស្ស អសន្ធូតដ្ឋោ ញោតោ ធិដ្ឋោ វិទិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ អសន្ធូតដ្ឋោ ឆត្តីតំ បក្ខិំ ទុធាធិ ។បេ។ អាលោកោ ទុធាធិ អសន្ធូតស្ស អសន្ធូតដ្ឋេ បញ្ញិវីសតិ ឆម្ភា បញ្ញិវីសតិ អត្តា បញ្ញាសំ ធិរុត្តិយោ សតញ្ញាណានិ

កង់អត្តនៃបរិញ្ញា របស់បរិញ្ញា កង់អត្តនៃបហាន: របស់បហាន: កង់អត្តនៃភាវនា របស់ភាវនា កង់អត្តនៃសច្ឆិកិរិយា របស់សច្ឆិកិរិយា មានធម៌ ១២៥ មានអត្ត ១២៥ មាននិរុត្តិ ២៥០ មានញាណ ៥០០ ។

(៩១) ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្ធឹកើតហើយ ថា អត្តនៃខន្ធ របស់ខន្ធ ទាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្តនៃខន្ធ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានពាល់ត្រូវហើយដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ កង់អត្តនៃខន្ធ របស់ខន្ធទាំងឡាយ មានធម៌ ២៥ មានអត្ត ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយថា អត្តនៃធាតុ របស់ធាតុទាំងប៉ុន្មាន ។បេ។ អត្តនៃអាយតន: របស់អាយតន: ទាំងប៉ុន្មាន អត្តនៃសង្ខត: របស់សង្ខត: ទាំងប៉ុន្មាន អត្តនៃអសង្ខត: របស់អសង្ខត: ទាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្តនៃអសង្ខត: ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនបានពាល់ត្រូវហើយដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ កង់អត្តនៃអសង្ខត: របស់អសង្ខត: មានធម៌ ២៥ មានអត្ត ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០

១ ឆ្ឆាឝំ ១ ឆ្ឆឝ្ឍ ជាគ្ឆំ ជាតឝ្ឍ អាយតជាឝំ អាយតនឝ្ឍ សង្ខ្តាឝំ សង្ខ្តឝ្ឍ អសង្ខ្តស្ស អសង្ខ្តឝ្ឍ បញ្ចវីសសតំ ឆម្មា បញ្ចវីសសតំ អត្តា អឝ្ឍតេយ្យនិរុត្តិសតានិ បញ្ច ញាណសតានិ (១) ។

(៨២) យាវតា ខុក្ខស្ស ខុក្ខដ្ឋោ ញាតោ និដ្ឋោ វិនិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ ខុក្ខដ្ឋោ ឝត្តីតំ ឝក្ខំ ខុឝថានិ ញាណំ ខុឝថានិ បញ្ញា ខុឝថានិ វិជ្ជា ខុឝថានិ អាលោកោ ខុឝថានិ ខុក្ខស្ស ខុក្ខឝ្ឍ បញ្ចវីសតំ ឆម្មា បញ្ចវីសតំ អត្តា បញ្ចសំ និរុត្តិយោ សតញ្ញាណានិ យាវតា សមុឝយស្ស សមុឝយដ្ឋោ ។បេ។ យាវតា និរោឝស្ស និរោឝដ្ឋោ យាវតា មគ្គស្ស មគ្គដ្ឋោ ញាតោ និដ្ឋោ វិនិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ មគ្គដ្ឋោ ឝត្តីតំ ឝក្ខំ ខុឝថានិ ។បេ។

---

១ ម. អត្ថឝ្ឍេយ្យានិ និរុត្តិសតានិ បញ្ចាស សតានីតិ ទិស្សតិ ។

កង់អត្តនៃខន្ធ របស់ខន្ធទាំង៥ឯណោះ ក្នុងអត្តនៃធាតុរបស់ធាតុទាំង៥ឯណោះ ក្នុងអត្តនៃអាយតនៈ របស់អាយតនៈទាំង៥ឯណោះ ក្នុងអត្តនៃសង្ខតៈ របស់សង្ខតៈទាំង៥ឯណោះ ក្នុងអត្តនៃអសង្ខតៈ របស់អសង្ខតៈ មានធម៌ ១២៥ មានអត្ត ១២៥ មាននិរុត្តិ ២៥០ មានញាណ ៥០០ ។

(៨២) ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្លឺកើតហើយថា អត្តនៃទុក្ខ របស់ទុក្ខសច្ច ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្តនៃទុក្ខ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ កង់អត្តនៃទុក្ខ របស់ទុក្ខសច្ច មានធម៌ ២៥ មានអត្ត ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយថា អត្តនៃសមុទយ របស់សមុទយសច្ច ទាំងប៉ុន្មាន ។ បេ ។ អត្តនៃនិរោធរបស់និរោធសច្ច ទាំងប៉ុន្មាន អត្តនៃមគ្គ របស់មគ្គសច្ច ទាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្តនៃមគ្គ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ

អាលោកោ ឧទបាទិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ ឆឡេវ
បញ្ញិន្ទ្រិយានិ អគ្គា បញ្ញាសំ ឯវុត្តិយោ សតញ្ញាណានិ
ចក្ខូសុ អរិយេសច្ចេសុ សតំ ឆឡេវ សតំ អគ្គា ទ្វេ
និរុត្តិសតានិ ចត្តារិ ញាណសតានិ ។

(៨៣) យាវតា អត្តប្បដិសម្ភិទាយ អត្តប្បដិស-
ម្ភិទដ្ឋោ ញាតោ និដ្ឋោ វិនិតោ សច្ឆិកតោ ផស្សិ-
តោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ អត្តប្បដិស-
ម្ភិទដ្ឋោ ឆត្តីតំ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ
ឧទបាទិ អត្តប្បដិសម្ភិទាយ អត្តប្បដិសម្ភិទដ្ឋេ បញ្ញិ-
ន្ទ្រិយំ ឆឡេវ បញ្ញិន្ទ្រិយានិ អគ្គា បញ្ញាសំ ឯវុត្តិយោ ស-
តញ្ញាណានិ យាវតា ធម្មប្បដិសម្ភិទាយ ធម្មប្បដិស-
ម្ភិទដ្ឋោ ។បេ។ យាវតា និរុត្តិប្បដិសម្ភិទាយ និរុត្តិ-
ប្បដិសម្ភិទដ្ឋោ យាវតា បដិភាណប្បដិសម្ភិទាយ
បដិភាណប្បដិសម្ភិទដ្ឋោ ញាតោ និដ្ឋោ វិនិតោ ស-
ច្ឆិកតោ ផស្សិតោ បញ្ញាយ អផស្សិតោ បញ្ញាយ
បដិភាណប្បដិសម្ភិទដ្ឋោ ឆត្តីតំ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។

កង់អត្ថនៃមគ្គរបស់មគ្គសច្ច មានធម៌ ២៥ មានអត្ថ ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ កង់អរិយសច្ចទាំង ៤ មានធម៌ ១០០ មានអត្ថ ១០០ មាននិរុត្តិ ២០០ មានញាណ ៤០០ ។

(៨៣) បក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយថា អត្ថនៃអត្ថប្បដិសម្ភិទា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្ថនៃអត្ថប្បដិសម្ភិទា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ កង់អត្ថនៃអត្ថប្បដិសម្ភិទា របស់អត្ថប្បដិសម្ភិទា មានធម៌ ២៥ មានអត្ថ ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ បក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយថា អត្ថនៃធម្មប្បដិសម្ភិទា របស់ធម្មប្បដិសម្ភិទា ទាំងប៉ុន្មាន ។បេ។ អត្ថនៃនិរុត្តិប្បដិសម្ភិទា របស់និរុត្តិប្បដិសម្ភិទាទាំងប៉ុន្មាន អត្ថនៃបដិភាណប្បដិសម្ភិទា របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ទាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អត្ថ នៃបដិភាណប្បដិសម្ភិទា ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ

อาโลเกหิ ขุทฺธานิ ปฏิกาณาปฺปฏิสมฺภิทาย ปฏิ-
กาณาปฺปฏิสมฺภิโนฺต ปญฺหวีสตึ ฐเปตฺวา ปญฺหวีสตึ อตฺถา
ปญฺจสีสานิ ญาณุตฺตโร สตฺตญาณานิ จตูสุ ปฏิส-
มฺภิทาสุ สตฺต ฐเปตฺวา สตฺต อตฺถา เอโก ญาณุตฺตโร
จตฺตาริ ญาณสตานิ ฯ

(๘๔) ยาวตา สทฺธินฺทฺริยภาวิตตฺตา ญาณานิ ญา-
ตานิ ฐิตานิ สณฺฐิตานิ ปฏิกตานิ ผลานิ ปญฺญายนฺติ อผ-
ลานิ ปญฺญายนฺติ สทฺธินฺทฺริยภาวิตตฺตา ญาณานิ นฏฺ-
ฐานิ จกฺขุนฺติ ขุทฺธานิ ฯเปฯ อาโลเกหิ ขุทฺธานิ
สทฺธินฺทฺริยภาวิตตฺตา ญาเณ ปญฺหวีสตึ ฐเปตฺวา
ปญฺหวีสตึ อตฺถา ปญฺจสีสานิ ญาณุตฺตโร สตฺตญาณานิ
ยาวตา สตฺตานิ อาสยานุสเย ญาณานิ ฯเปฯ
ยาวตา ยมกปฺปาฏิหาริเย ญาณานิ ยาวตา มหา-
กรุณาสมาปตฺติยา ญาณานิ ยาวตา อนาวรณ-
ญาณานิ(๑) ญาตานิ ฐิตานิ สณฺฐิตานิ ผลานิ
ปญฺญายนฺติ อผลานิ ปญฺญายนฺติ อนาวรณญาณานิ นฏฺฐานิ

๑ ม.ยาวตา ยมกปาฏิหาริเย ญาณานิ ฯ เปฯ ยาวตา มหากรุณาสมาปตฺติยา ญา-
ณานิ ฯ เปฯ ยาวตา สพฺพญฺญุตญาณานิ ฯ เปฯ ยาวตา อนาวรณานิ ฐิตานิ ฐิตาติ ญาณมุขฺกเมา ฯ

ក្នុងអត្ថនៃបដិភាណប្បដិសម្ភិទា របស់បដិភាណប្បដិសម្ភិទា មានធម៌២៥ មានអត្ថ ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ ក្នុងបដិសម្ភិទាទាំង ៤ មានធម៌ ១០០ មានអត្ថ ១០០ មាននិរុត្តិ ២០០ មានញាណ ៤០០ ។

[៨៤] ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយថា ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណទាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយប្រាជ្ញា ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានពាល់ត្រូវហើយដោយប្រាជ្ញា មិនមានឡើយ ក្នុងឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តញាណ មានធម៌ ២៥ មានអត្ថ ២៥ មាននិរុត្តិ ៥០ មានញាណ ១០០ ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្លឺកើតហើយថា សត្តាសយានុសយញាណទាំងប៉ុន្មាន ។បេ។ យមកប្បាដិហិរញាណទាំងប៉ុន្មាន មហាករុណាសមាបត្តិញាណទាំងប៉ុន្មាន អនាវរណញាណទាំងប៉ុន្មាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹងហើយ ឃើញហើយ ជ្រាបហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយបញ្ញា អនាវរណញាណ ព្រះមានព្រះភាគមិនពាល់ត្រូវហើយដោយបញ្ញា មិនមានឡើយ

ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ អបាវរណោ ញាណោ បញ្ញវីសតិ ធម្មា បញ្ញវីសតិ អត្ថា បញ្ញាសំ និរុត្តិយោ សតញ្ញាណានិ ឆសុ ពុទ្ធឆម្ភេសុ ទិយឌ្ឍសតំ ធម្មា ទិយឌ្ឍសតំ អត្ថា តីណិ និរុត្តិសតានិ ច ញាណសតានិ បដិសម្ភិទាបភេទោ អឌ្ឍនវមានិ ធម្មសតានិ អឌ្ឍនវមានិ អត្ថសតានិ(១) និរុត្តិសហស្សញ្ច សត្ត ច និរុត្តិសតានិ តីណិ ច ញាណសហស្សានិ ចត្តារិ ច ញាណសតានីតិ ។

បដិសម្ភិទាកថា ។

---

១ ឆ.ម. បដិភាណាឫជិសម្ភិទាធិភវណោ អឌ្ឍនវមធម្មសតានិ អឌ្ឍនវមអត្ថសតានីតិ បទានុក្កមោ ។

កថ៌អនាវរណញាណ មានធម៌ ១៥ មានអត្ថ ១៥ មាននិរុត្តិ ៥៦ មាន
ញាណ ១០០ កថ៌ធម៌របស់ព្រះពុទ្ធទាំង ៦ មានធម៌ ១៥០ មានអត្ថ ១៥០
មាននិរុត្តិ ៣០០ មានញាណ ៦០០ កថ៌បដិសម្ភិទាបករណ៍ មានធម៌
៨៥០ មានអត្ថ ៨៥០ មាននិរុត្តិ ១៧០០ ផង មាននិរុត្តិ ៧០០ ផង (និរុត្តិ
១៧០០) មានញាណ ៣០០០ ផង មានញាណ ៤០០ ផង (ញាណ
៣៤០០) ។

ចប់ បដិសម្ភិទាកថា ។

(៨៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ពារាណសិយំ វិហរតិ ។បេ។ ឥតិ ហិទំ អាយស្មតោ កោណ្ឌញ្ញស្ស អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញោត្ត្វេវ នាមំ(១) អហោសិ ។

ឥទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទបាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ កោនត្ថេន ញាណំ ឧទបាទីតិ កោនត្ថេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ កោនត្ថេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ កោនត្ថេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ កោនត្ថេន ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧស្សនដ្ឋេន ញាណំ ឧទបាទីតិ ញាតដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ បជាននដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ បដិវេធដ្ឋេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

---

១ ម. អញ្ញាសិកោឌញ្ញោត្ត្វេវ នាមន្តិ ទិស្សតិ ។ ២. អញ្ញាតកោណ្ឌញ្ញោត្ត្វេវ នាមន្តិបិ ទិស្សតិ ។

(៨៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ទៀបក្រុងពារាណសី ។ បេ ។ ហេតុនោះ ពាក្យថា អញ្ញា-កោណ្ឌញ្ញៈ នេះ ជានាមរបស់ព្រះកោណ្ឌញ្ញៈមានអាយុ ។ ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខអរិយសច្ច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថថាដឹង ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថថាដឹងច្បាស់ ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុំ ឆម្ភោ ឧស្សុនង្ហោ អត្តោ ញាណំ ឆម្ភោ ញាតង្ហោ អត្តោ បញ្ញា ឆម្ភោ បជាឧនង្ហោ អត្តោ វិជ្ជា ឆម្ភោ បដិវេធង្ហោ អត្តោ អាលោកោ ឆម្ភោ ឱភាសង្ហោ អត្តោ ៥.មេ បញ្ចិ ឆម្ភោ បញ្ចិ អត្តោ ឧក្ខិវត្តកា សង្ខិវត្តកា សង្ខារម្ហណា សង្ខគោចរា សង្ខសន្តិហិតា សង្ខបរិយាបន្នា សង្ខេ សមុហតា(១) សង្ខេ ឋិតា សង្ខេ បតិដ្ឋិតា ។

(៨៦) ឆម្ភចក្កន្តិ កេនដ្ឋេន ឆម្ភចក្កំ ។ ឆម្ភញ្ច បវត្តេតិ ចក្កញ្ចេតិ ឆម្ភចក្កំ ចក្កញ្ច បវត្តេតិ ឆម្ភញ្ចេតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេន បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភបរិយាយ បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ ឋិតោ បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ បតិដ្ឋិតោ បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ បតិដ្ឋាបេន្តោ បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ វសិប្បត្តោ បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ វសឹ ឋាបេន្តោ បវត្តេតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ ឋារមិប្បត្តោ បវត្តេតីតិ

---

១ ឆ.ម. សមុហតា ។

ចក្ខុជាធម៌ សេចក្តីនៃការយើញជាអត្ថ ញាណជាធម៌ សេចក្តីនៃការដឹងជាអត្ថ បញ្ញាជាធម៌ សេចក្តីនៃការដឹងច្បាស់ជាអត្ថ វិជ្ជាជាធម៌ សេចក្តីនៃការបាក់ធ្លុះជាអត្ថ ពន្លឺជាធម៌ សេចក្តីនៃការភ្លឺស្វាងជាអត្ថ នេះឯង ធម៌តាំង៥ អត្ថតាំង ៥ ដែលមានទុក្ខជាតីតាំង មានសច្ចៈជាតីតាំង មានសច្ចៈជាអារម្មណ៍ មានសច្ចៈជាគោចរ សង្គ្រោះបូលក្នុងសច្ចៈ ពប់បូលក្នុងសច្ចៈ រួបរួមបូលក្នុងសច្ចៈ បិតនៅក្នុងសច្ចៈ តាំងនៅស៊ប់ក្នុងសច្ចៈ ។

(៨៦) សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធម្មចក្រ តើធម្មចក្រ ដោយអត្ថដូចម្តេច ឈ្មោះថា ធម្មចក្រ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ញ៉ាំងធម៌ទង់ចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងចក្រទង់ធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ឈ្មោះថាថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម្មចរិយា ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់តាំងនៅស៊ប់ក្នុងធម៌ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងសត្វឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងធម៌ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះជាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ដល់នូវការស្អាត់ក្នុងធម៌ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់ នូវការស្អាត់ក្នុងធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ដល់នូវឋានៈមីក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ ភារម៑ ភាបេន្តោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ ឆម្ភេ វេសារជ្ជបរ្តោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ ឆម្ភេ វេសារជ្ជំ ភាបេន្តោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ ឆម្ភំ សក្ការេន្តោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភំ
ការុការេន្តោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភំ ភានេន្តោ
បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភំ បូជេន្តោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ ឆម្ភំ អបចាយមានោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ ឆ.
ម្ភន្តរោ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភកោមុំ បវត្តេតីតំ
ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភាធិបតេយ្យា បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ តំ ខោ
បន ឆម្ភចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វ ព្រាហ្ម-
ណេន វ ទេវេន វ មារេន វ ព្រហ្មុនា វ កេនចិ វ
លោកស្មិន្តិ ឆម្ភចក្កំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេ-
តីតំ ឆម្ភចក្កំ វីរិយិន្ទ្រិយំ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ
ឆម្ភចក្កំ សតិន្ទ្រិយំ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ

ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញុំាងសត្វឲ្យដល់ នូវបារមីក្នុងធម៌ ទើបឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ដល់នូវសេចក្តីក្លាហាន ក្នុងធម៌
ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញុំាងសត្វឲ្យដល់
នូវសេចក្តីក្លាហានក្នុងធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះ
ទ្រង់ធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះ
ទ្រង់ធ្វើសេចក្តីគោរពចំពោះធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ
ព្រោះទ្រង់កប់អានធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់
បូជាធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់កោតក្រែងធម៌
ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់មានទន់ដ័យគឺធម៌
ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញុំាងទន់ដ័យ
គឺ ធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ជាអធិបតីហេតុ
ធម៌ ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះធម្មចក្រនោះ
បុគ្គលនីមួយ ក្នុងលោក ពោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី
មារក្តី ព្រហ្មក្តី មិនអាចធ្វើបដិវត្តបានឡើយ ឈ្មោះថាធម្ម-
ចក្រ ព្រោះសទ្ធិន្ទ្រិយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ជម្ចបក្កំ សមាធិន្ទ្រិយំ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ច-
បក្កំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ
សទ្ធាពលំ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ វីរិយ-
ពលំ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ សតិពលំ
ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ សមាធិពលំ
ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ សមាធិពលំ
ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ បញ្ញាពលំ ជ-
ម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ
ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ ជម្មវិចយសម-
ម្ពោជ្ឈង្គោ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ វីរិ-
យសម្ពោជ្ឈង្គោ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ
បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ចបក្កំ
បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ ជម្ច-
បក្កំ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ជម្ចោ តំ ជម្ចំ បរាតេ្តតីតំ

ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវីរិយិន្ទ្រិយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសតិន្ទ្រិយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសមាធិន្ទ្រិយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះបញ្ញិន្ទ្រិយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសទ្ធាពលៈ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវីរិយពលៈ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសតិពលៈ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសមាធិពលៈ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះបញ្ញាពលៈ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវីរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះបីតិសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះបស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ឆម្ភចក្កំ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេ-
តីតំ ឆម្ភចក្កំ សម្មាទិដ្ឋិ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ សម្មាសង្កប្បោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ សម្មាវាចា ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ
សម្មាកម្មន្តោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ
សម្មាអាជីវោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ
សម្មាវាយាមោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ សម្មាសមាធិ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ
ឆម្ភចក្កំ សម្មាសមាធិ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ
ឆម្ភចក្កំ អាធិបតេយ្យដ្ឋេន ឥទ្ធិយា[1] ឆន្ទោ តំ
ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ អកម្បិយដ្ឋេន ពលា[2]
ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ និយ្យានដ្ឋេន[3]
ពោជ្ឈង្គោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ ឆម្ភចក្កំ
ហេតុដ្ឋេន មគ្គោ ឆន្ទោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតំ

---

១ ម. ឥទ្ធិយំ ។ ២ ម. ពលំ ។ ៣ ម. និយ្យានិកដ្ឋេន ។

ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះ។បេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្ម
នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិ ជាធម្ម ទ្រង់
ញាំងធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសម្មាសង្កប្ប:
ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះ
សម្មាវាចា ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្ម-
ចក្ក ព្រោះសម្មាកម្មន្ត: ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសម្មាអាជីវ: ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះ ឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសម្មាវាយាម: ជាធម្ម ទ្រង់ញាំង
ធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសម្មាសតិ ជាធម្ម
ទ្រង់ញាំងធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសម្មាសមាធិ
ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះឥន្ទ្រិយ
ដោយអត្ថថាជាអធិបតី ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះ
ថាធម្មចក្ក ព្រោះពល: ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្ម
នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះពោជ្ឈង្គ: ដោយអត្ថថាចេញ
(ចាកវដ្ត:) ជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក
ព្រោះមគ្គ ដោយអត្ថថាជាហេតុជាធម្ម ទ្រង់ញាំងធម្មនោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ឆម្ចកញ្ចំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិបដ្ឋានា ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ
បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ បធានដ្ឋេន សម្មប្បធានា ឆ-
ម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ ឥទ្ធិដ្ឋេន ឥទ្ធិបា-
ទា ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ តថដ្ឋេន សច្ចា
ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ អវិក្ខេបដ្ឋេន
សមថោ ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ អនុប-
ស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ
ឆម្ចកញ្ចំ ឯករសដ្ឋេន សមថវិបស្សនា ឆម្ភោ តំ
ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ អនតិវត្តនដ្ឋេន យុគនទ្ធំ
ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ សំវរដ្ឋេន សី-
លវិសុទ្ធិ ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ ឆម្ចកញ្ចំ អវិក្ខេ-
បដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ ឆម្ភោ តំ ឆម្ចំ បវត្តេតីតំ

ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះសតិប្បដ្ឋាន ដោយអត្ថថាប្រុងប្រយ័ត្ន ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះសម្មប្បធាន ដោយអត្ថថាតម្កល់ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះឥទ្ធិបាទ ដោយអត្ថថាសម្រេច ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះសច្ចៈ ដោយអត្ថថាពិត ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះសមថៈ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះវិបស្សនា ដោយអត្ថថាពិចារណាឃើញ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះសមថៈ និងវិបស្សនា ដោយអត្ថថា មានរសតែមួយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះការជាប់គ្នាជាគូ ដោយអត្ថថាមិនប្រព្រឹត្តលើសគ្នា ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាសង្រួម ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ឆម្ភញ្ញំ ឧសន្ធនដ្ឋេ ធំដ្ឋវិសុទ្ធិ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវ-
ត្តេតីតិ ឆមញ្ញំ មុតដ្ឋេ រិមោក្ខោ ឆម្ភោ តំ
ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆមញ្ញំ បដិវេធដ្ឋេ ញាណំ ឆម្ភោ តំ
ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆម្ភញ្ញំ បរិជ្ជាគដ្ឋេ វិមុត្តិ ឆម្ភោ
តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆមញ្ញំ សមុច្ឆេទដ្ឋេ ខយេ.
ញ្ញាណំ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆម្ភញ្ញំ បដិ-
ប្បស្សទ្ធដ្ឋេ អនុប្បាទេ ញាណំ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ
បវត្តេតីតិ ឆម្ភញ្ញំ ឆដ្ឋោ មូលដ្ឋេ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ
បវត្តេតីតិ ឆមញ្ញំ អធិសំវាវោ សមុដ្ឋានដ្ឋេ
ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆម្ភញ្ញំ ផស្សោ សមោ-
ធានដ្ឋេ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆម្ភញ្ញំ វេទនា
សមោសរណដ្ឋេ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆម្ភញ្ញំ
សមាធិ បមុខដ្ឋេ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ ឆម្ភ-
ញ្ញំ សតិ អាធិបតេយ្យដ្ឋេ ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តេតីតិ

ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាឃើញ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវិមោក្ខ ដោយអត្ថថារួច ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវិជ្ជា ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវិមុត្តិ ដោយអត្ថថាលះបង់ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះខយញាណ ដោយអត្ថថាកាត់ផ្តាច់ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះអនុប្បាទញាណ ដោយអត្ថថាស្ងប់ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះឆន្ទៈ ដោយអត្ថថាជាឫស ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះមនសិការៈ ដោយអត្ថថាកើតឡើងព្រម ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះផស្សៈ ដោយអត្ថថារួបរួម ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះវេទនា ដោយអត្ថថាប្រជុំចុះ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសមាធិ ដោយអត្ថថាជាប្រមុខ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសតិ ដោយអត្ថថាជាអធិបតី ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ធម្មចក្កំ បញ្ញា តន្តិវដ្ដេន ធម្មោ តំ ធម្មំ បវត្តេ-
តីតិ ធម្មចក្កំ វិមុត្តិ សារដ្ឋេន ធម្មោ តំ ធម្មំ បវត្តេ-
តីតិ ធម្មចក្កំ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានដ្ឋេន
ធម្មោ តំ ធម្មំ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ។

(៨៧) តំ កោ បនេតំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញេយ្យ-
ន្តិ ។បេ។ បរិញ្ញាតន្តិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ
ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ
ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទីតិ
កេនដ្ឋេន ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧស្សនដ្ឋេន ។បេ។
អាលោកោ ឧទបាទីតិ ទិភាសដ្ឋេន ។

ចក្ខុំ ធម្មោ ឧស្សនដ្ឋោ អត្ថោ ។បេ។ អាលោ-
កោ ធម្មោ ទិភាសដ្ឋោ អត្ថោ ៨មេ បញ្ញា ធម្មា
បញ្ញា អត្ថា ទុក្ខវត្ថុកា សច្ចវត្ថុកា សច្ចារម្មណោ
សច្ចគោចរ សច្ចសង្គហិតា សច្ចបរិយាបន្នា សច្ចេ
សម្បយុត្តា សច្ចេ បិតា សច្ចេ បតិដ្ឋិតា ។

ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះបញ្ញា ដោយអត្ថថាក្រែលែងជាធម៌ទាំងនោះ ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្ត។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះវិមុត្តិ ដោយអត្ថថាជាខ្លឹម ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្ត។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្ត។ ។

(៨៧) ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ពុកងឆ្ងល់មុនថា នេះ ជាទុក្ខអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរកំណត់ដឹង ។បេ។ ថា នេះជាទុក្ខអរិយសច្ច ដែលតថាគតកំណត់ដឹងហើយ ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច។បេ។ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ។បេ។ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការឃើញ ជាអត្ថ ។បេ។ ពន្លឺ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការណ៍ភ្លឺស្វាង ជាអត្ថ ធម៌ទាំង ៥ អត្ថទាំង ៥ នេះ មានទុក្ខជាទីតាំង មានសច្ចៈជាទីតាំង មានសច្ចៈជាអារម្មណ៍ មានសច្ចៈជាគោចរ សង្រ្កោះបួលកង់សច្ចៈ កប់បាំលកង់សច្ចៈ រួបរួមបួលកង់សច្ចៈ បិតនៅកង់សច្ចៈ តាំងនៅសិប់កង់សច្ចៈ ។

ឆម្ភចក្កន្តិ កេនដ្ឋេន ឆម្ភចក្កំ ។ ឆម្ភញ្ច បវត្តតិ ចក្កញ្ចាតិ ឆម្ភចក្កំ ចក្កញ្ច បវត្តតិ ឆម្ភញ្ចាតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេន បវត្តតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភចរិយាយ បវត្តតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ ឋិតោ បវត្តតីតិ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ បតិដ្ឋិតោ បវត្តតីតិ ឆម្ភចក្កំ ។បេ។ អមនោកដំ ឯញ្ជនំ បរិយោសានដ្ឋេន ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តតីតិ ឆម្ភចក្កំ ។

(៨៨) ឥទំ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចន្តិ បុព្វេ អនន្តុស្សុតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ បហាតព្ពន្តិ ។បេ។ បហីនន្តិ បុព្វេ អនន្តុស្សុតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧស្សន្នដ្ឋេន ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធម្មចក្រ តើធម្មចក្រ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងធម៌និងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងចក្រនិងធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម្មចរិយា ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់តាំងនៅសឹង្ហាសនធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បេ ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ជាធម៌ទ្រង់ញ៉ាំងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

(៨៨) ចក្ខុកើតហើយ ។ បេ ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយ. អរិយសច្ច ចក្ខុកើតហើយ ។ បេ ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលតថាគតគួរលះបង់ ។ បេ ។ ថា នេះ ជាទុក្ខសមុទយអរិយសច្ច ដែលតថាគតលះបង់ហើយ ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ បេ ។ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ។ បេ ។ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុំ ឆម្ភោ ឧស្សន្នដ្ឋោ អត្តា ។បេ។ អាលោ-
កោ ឆម្ភោ ឱភាសដ្ឋោ អត្តា ឥមេ បញ្ច ឆម្ភា
បញ្ច អត្តា សមុទយវន្តុកា សច្ចវន្តុកា ។បេ។
និរោធវន្តុកា មគ្គវន្តុកា សច្ចវន្តុកា(១) សង្ខារម្ម-
ណា សច្ចគោចរា សច្ចសង្គហិតា សច្ចបរិយាបន្នា
សច្ចេ សមុទាកតា សច្ចេ ឋិតា សច្ចេ បតិដ្ឋិតា ។

ឆម្ភចក្កន្តិ កេនដ្ឋេន ឆម្ភចក្កំ ។ ឆម្ភញ្ច
បវត្តេតិ ចក្កញ្ចេតំ ឆម្ភចក្កំ ចក្កញ្ច បវត្តេតិ
ឆម្ភញ្ចេតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេន បវត្តីតេតំ ឆម្ភចក្កំ
ឆម្ភចរិយាយ បវត្តីតេតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ ឋិតោ
បវត្តីតេតំ ឆម្ភចក្កំ ឆម្ភេ បតិដ្ឋិតោ បវត្តីតេតំ ឆម្ភ-
ចក្កំ ។បេ។ អមតោកង្គំ និព្ភោគំ បរិយោសានដ្ឋេន
ឆម្ភោ តំ ឆម្ភំ បវត្តីតេតំ ឆម្ភចក្កំ ។

(៨៩) អយំ កាយេ កាយោនុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខ-
វេ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។
អាលោកោ ឧទបាទិ សា ខោ បជាយំ កាយេ

---

๑ ម.ម. និរោធវន្តុកា សច្ចវន្តុកា ។បេ។ មគ្គវន្តុកា សច្ចវន្តុកាតិ បទានុក្កមោ ។

ចក្ខុ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការឃើញ ជាអត្ថ ។បេ។ ពន្លឺ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការណែ៎ក្លឹស្វាង ជាអត្ថ ធម៌ទាំង ៥ អត្ថទាំង ៥ នេះ មានសមុទ័យជាទីតាំង មានសច្ចៈជាទីតាំង ។បេ។ មានទិពេធជាទីតាំង មានមគ្គជាទីតាំង មានសច្ចៈជាទីតាំង មានសច្ចៈជាអារម្មណ៍ មានសច្ចៈជាគោចរ សង្គ្រោះចូលក្នុងសច្ចៈ រាប់បញ្ចូលក្នុងសច្ចៈ រួបរួមចូលក្នុងសច្ចៈ ឋិតនៅក្នុងសច្ចៈ តាំងនៅសឹង្គក្នុងសច្ចៈ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធម្មចក្រ តើធម្មចក្រ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ឈ្មោះជាធម្មចក្រ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងធម៌ទាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងចក្រនិងធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយធម្មចរិយា ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឋិតនៅក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់តាំងនៅសឹង្គក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។បេ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ជាធម៌ ទ្រង់ញ៉ាំងធម៌នោះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

(៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺ កើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ការយកាយានុបស្សនា

កាយានុបស្សនា ភាវេតព្ពាតិ មេ ភិក្ខវេ ។បេ។ ភាវិតាតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនុស្សរតេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។បេ។ អយំ វេទនាសុ ។បេ។ អយំ ចិត្តេ ។បេ។ អយំ ឆម្មេសុ ឆម្មានុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនុស្សរតេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សា ខោ បនាយំ ឆម្មេសុ ឆម្មានុបស្សនា ភាវេតព្ពាតិ មេ ភិក្ខវេ ។បេ។ ភាវិតាតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនុស្សរតេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ អយំ កាយេ កាយានុបស្សនាតិ បុព្ពេ អនុស្សរតេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សា ខោ បនាយំ កាយេ កាយានុបស្សនា ភាវេតព្ពាតិ ។បេ។ ភាវិតាតិ បុព្ពេ អនុស្សរតេសុ ឆម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ តេនង្គេន ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទីតិ តេនង្គេន ។បេ។ ចក្ខុំ ឧទបាទីតិ ឧស្សន្នដ្ឋេន ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ កុដ្ឋធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកគ្នាកាលមុនថា នេះ កាយេកាយានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះ កាយេកាយានុបស្សនា ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ កុដ្ឋធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកគ្នាកាលមុន ថា នេះ វេទនាសុវេទនានុបស្សនា ។បេ។ ថា នេះ ចិត្តេចិត្តានុបស្សនា ។បេ។ ថា នេះធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ កុដ្ឋធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកគ្នាកាលមុនថា នេះ ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះ ធម្មេសុធម្មានុបស្សនា ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ កុដ្ឋធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកគ្នាកាលមុនថា នេះ កាយេកាយានុបស្សនា ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ កុដ្ឋធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ពួកគ្នាកាលមុន ថា នេះកាយេកាយានុបស្សនា ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះកាយេកាយានុបស្សនា ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។បេ។ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាដូចម្តេច ។បេ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ។បេ។ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុំ ឆន្ទោ ឧស្សន្នដ្ឋោ អត្ថោ ។បេ។ អាលោ-
កោ ឆន្ទោ ឱកាសដ្ឋោ អត្ថោ ៨មេ បញ្ច ឆន្ទា
បញ្ច អត្ថា កាយវត្ថុកា សតិបដ្ឋានវត្ថុកា ។បេ។
វេទនាវត្ថុកា សតិបដ្ឋានវត្ថុកា ចិត្តវត្ថុកា សតិ-
បដ្ឋានវត្ថុកា ធម្មវត្ថុកា សតិបដ្ឋានវត្ថុកា សតិ-
បដ្ឋានារម្មណា សតិបដ្ឋានគោចរា សតិបដ្ឋានស-
ន្ថវិតា សតិបដ្ឋានបរិយាបន្នា សតិបដ្ឋានេ សមុទា-
កតា សតិបដ្ឋានេ ឋិតា សតិបដ្ឋានេ បតិដ្ឋិតា ។

ធម្មចក្កន្តិ កេនដ្ឋេន ធម្មចក្កំ ។ ធម្មញ្ច បវ-
ត្តេតិ ចក្ករញ្ចេតិ ធម្មចក្កំ ចក្ករញ្ច បវត្តេតិ ធម្ម-
ញ្ចេតិ ធម្មចក្កំ ឆន្ទេន បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ធម្មច-
រិយាយ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ឆន្ទេ ឋិតោ បវត្តេ-
តីតិ ធម្មចក្កំ ឆន្ទេ បតិដ្ឋិតោ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ
។បេ។ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានដ្ឋេន ឆន្ទោ
តំ ធម្មំ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ។

ចក្ខុ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការឃើញ ជាអត្ថ ។បេ។ ពន្លឺ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការណ៍ភ្លឺស្វាង ជាអត្ថ ធម៌ទាំង ៥ អត្ថទាំង ៥ នេះ មានកាយជាទីតាំង មានសតិប្បដ្ឋានជាទីតាំង ។បេ។ មានវេទនាជាទីតាំង មានសតិប្បដ្ឋានជាទីតាំង មានចិត្តជាទីតាំង មានសតិប្បដ្ឋានជាទីតាំង មានធម៌ជាទីតាំង មានសតិប្បដ្ឋានជាទីតាំង មានសតិប្បដ្ឋានជាអារម្មណ៍ មានសតិប្បដ្ឋានជាគោចរ សង្គ្រោះចូលកន្លងសតិប្បដ្ឋាន ពប់បញ្ចូលកន្លងសតិប្បដ្ឋាន រួបរួមចូលកន្លងសតិប្បដ្ឋាន បិតនៅកន្លងសតិប្បដ្ឋាន តាំងនៅស៊ប់កន្លងសតិប្បដ្ឋាន ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធម្មចក្រ តើធម្មចក្រ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ញ៉ាំងធម៌និងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងចក្រនិងធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម្មចរិយា ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់បិតនៅកន្លងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់តាំងនៅស៊ប់កន្លងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។បេ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចកន្លងសាសនា) ជាធម៌ ទ្រង់ញ៉ាំងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

(๙๐) អយំ ឆន្ទសមាធិប្បជាឧសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សោ ខោ បនាយំ ឆន្ទសមាធិប្បជាឧសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ ការវេតព្ពោតិ មេ ភិក្ខវេ ។បេ។ ការីតោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ អយំ វីរិយសមាធិ ។បេ។ អយំ ចិត្តសមាធិ ។បេ។ អយំ វីមំសាសមាធិប្បជាឧសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សោ ខោ បនាយំ វីមំសាសមាធិប្បជាឧសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបាទោ ការវេតព្ពោតិ មេ ភិក្ខវេ ។បេ។ ការីតោតិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អនន្តុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។

(๔๐) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ(๑) ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ(๒) និងបធានសង្ខារ(๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនិងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនិងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិ ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិ ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតគួរចម្រើន ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិនិងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតចម្រើនហើយ ។

---

๑ ធម៌ជាដើងនៃឫទ្ធិ ឬជាទីតាំងនៃឫទ្ធិ ។ ๒ សមាធិមានឆន្ទៈជាហេតុ ឬថា សមាធិអាស្រ័យឆន្ទៈ ។ ๓ បានដល់សម្មប្បធានទាំង ๔ ។

អយំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិ-
បាទោតិ បុព្វេ អនន្តរស្សាតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្កំ
ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សោ មោ
បជាយំ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតោ ឥទ្ធិបា-
ទោ ភាវេតព្ពោតិ ។បេ។ ភាវិតោតិ បុព្វេ អនន្ត-
រស្សាតេសុ ឆម្ភេសុ ចក្កំ ឧទបាទិ ញាណំ ឧទ-
បាទិ បញ្ញា ឧទបាទិ វិជ្ជា ឧទបាទិ អាលោកោ
ឧទបាទិ ។ ចក្កំ ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន ញាណំ
ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន
វិជ្ជា ឧទបាទីតិ កេនដ្ឋេន អាលោកោ ឧទបាទីតិ
កេនដ្ឋេន ។ ចក្កំ ឧទបាទីតិ ឧស្សនដ្ឋេន
ញាណំ ឧទបាទីតិ ញាតដ្ឋេន បញ្ញា ឧទបាទីតិ
បជាននដ្ឋេន វិជ្ជា ឧទបាទីតិ បដិវេធដ្ឋេន អាលោ-
កោ ឧទបាទីតិ ឱភាសដ្ឋេន ។

ចក្កំ ឆម្ភោ ឧស្សនដ្ឋោ អត្ថោ ញាណំ ឆម្ភោ
ញាតដ្ឋោ អត្ថោ បញ្ញា ឆម្ភោ បជាននដ្ឋោ អត្ថោ

ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនិងបធានសង្ខារ ចក្ខុកើតហើយ ញាណកើតហើយ បញ្ញាកើតហើយ វិជ្ជាកើតហើយ ពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលមិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនិងបធានសង្ខារដែលតថាគតគួរបម្រើន ។បេ។ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនិងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតបម្រើនហើយ ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ពាក្យថា ញាណកើតហើយ ដោយអត្ថថាដឹង ពាក្យថា បញ្ញាកើតហើយ ដោយអត្ថថាដឹងច្បាស់ ពាក្យថា វិជ្ជាកើតហើយ ដោយអត្ថថាចាក់ធុះ ពាក្យថា ពន្លឺកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្លឺស្វាង ។

ចក្ខុ ជាធម៌ សេចក្តីនៃការឃើញ ជាអត្ថ ញាណជាធម៌ សេចក្តីនៃការដឹង ជាអត្ថ បញ្ញា ជាធម៌ សេចក្តីនៃការដឹងច្បាស់ ជាអត្ថ

វិជ្ជា ឧម្មោ បដិវេធដ្ឋោ អត្ថោ អាលោកោ ឧម្មោ ទិភាសដ្ឋោ អត្ថោ ឥមេ បញ្ច ឧម្មា បញ្ច អត្ថា ឧជ្ជវត្តកា ឥន្ទ្រិយានវត្តកា ឥន្ទ្រិយាធារម្មណា ឥន្ទ្រិយាធិបតេយ្យា ឥន្ទ្រិយានសង្ខហិតា ឥន្ទ្រិយានបរិយាបន្នា ឥន្ទ្រិយានេ សមុទាគតា ឥន្ទ្រិយានេ ឯតា ឥន្ទ្រិយានេ បតិដ្ឋិតា ។

ឧម្មចក្ខុំ ញាណំ ឧម្មចក្ខុំ ។ ឧម្មញ្ញេ បរិញ្ញេតំ ឧក្ខញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧក្ខញ្ញេ បរិញ្ញេតំ ឧម្មញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មចរិយាយ បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ ឯតា បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ បតិដ្ឋិតា បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ បតិដ្ឋាបេត្តា បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ វសិប្បត្តា បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ វសី ឋាបេត្តា បរិញ្ញេតំ ឧម្មចក្ខុំ ឧម្មេ ឋានិប្បត្តា បរិញ្ញេតំ

វិជ្ជាជាធម៌ សេចក្តីនៃការចាក់ធ្លុះជាអត្ថ ពន្លឺជាធម៌ សេចក្តីនៃការណ៍ភ្លឺស្វាង៑ជាអត្ថ ធម៌តាំង៥ អត្ថតាំង៥នេះ មានឆន្ទៈជាទីតាំង មានឥទ្ធិបាទជាទីតាំង មានឥទ្ធិបាទជាអារម្មណ៍ មានឥទ្ធិបាទជាគោចរ សង្គ្រោះចូលក្នុងឥទ្ធិបាទ ពាប់បញ្ចូលក្នុងឥទ្ធិបាទ រួបរួមចូលក្នុងឥទ្ធិបាទ បិតនៅក្នុងឥទ្ធិបាទ តាំងនៅសឹប់ក្នុងឥទ្ធិបាទ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធម្មចក្រ តើធម្មចក្រ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងធម៌ទឹងចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងចក្រទឹងធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម្មចរិយា ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់តាំងនៅសឹប់ក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងសត្វឲ្យតាំងនៅក្នុងធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ដល់នូវការស្អាត់ក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងសត្វឲ្យដល់ នូវការស្អាត់ក្នុងធម៌ ទើបឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ដល់នូវបារមីក្នុងធម៌ហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

ធម្មចក្កំ ធម្មេ ចារមី ចារបេន្តោ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ធម្មេ អបច្ចាយមានោ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ធម្មទ្ធជោ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ធម្មកេតុំ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ធម្មាធិបតេយ្យោ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ តំ ខោ បន ធម្មចក្កំ អប្បដិវត្តិយំ សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា កេនចិ វា លោកស្មិន្តិ ធម្មចក្កំ សន្ទិន្ទ្រិយំ ធម្មោ តំ ធម្មំ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ។បេ។ អមតោគធំ ឯញ្ជនំ បរិយោសានដ្ឋេន ធម្មោ តំ ធម្មំ បវត្តេតីតិ ធម្មចក្កំ ។

អយំ វិរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមង្គាកតោ ឥទ្ធិ-ចាតោតិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ សោ ខោ បជាយំ វិរិយ-សមាធិប្បធានសង្ខារសមង្គាកតោ ឥទ្ធិចាតោ ភាវេត-ព្វោតិ ។បេ។ ភាវិតោតិ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទិ ។បេ។ អាលោកោ ឧទបាទិ ។

ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះទ្រង់ញុំាងសត្វឲ្យដល់នូវបារមីក្នុងធម៌ ទើបឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះទ្រង់កោតក្រែងចំពោះធម៌ ទើបឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះទ្រង់មានទង់ជ័យគឺធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះទ្រង់ញុំាងទង់ជ័យគឺធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះទ្រង់មានធម៌ជាអធិបតី ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថា
ធម្មចក្ក ព្រោះធម្មចក្ក បុគ្គលណានីមួយក្នុងលោក គោះជាសមណៈក្តី
ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ
ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះសទ្ធិន្ទ្រិយជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅ ។បេ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្ក ព្រោះអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទី
បំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ជាធម៌ ទ្រង់ញុំាងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែល
មិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិនិង
បធានសង្ខារ ថា នេះ ឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិនិងបធាន-
សង្ខារ ដែលតថាគតគួរបម្រើន ចក្ខុកើតហើយ ។បេ។ ពន្ធឹកើតហើយ
ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់ឮ ក្នុងកាលមុនថា នេះ ឥទ្ធិបាទ
ប្រកបដោយវីរិយសមាធិនិងបធានសង្ខារ ដែលតថាគតបម្រើនហើយ ។

ចក្ខុំ ខុទចាធីតំ កោនញ្ញន្តេ ។បេ។ អាលោកោ ខុទ-
ចាធីតំ កោនញ្ញន្តេ ។ ចក្ខុំ ខុទចាធីតំ ឧសុ្ឆនជ្ជេន
។បេ។ អាលោកោ ខុទចាធីតំ ឱភាសជ្ជេន ។

ចក្ខុំ ឆម្ហោ ឧសុ្ឆនជ្ជោ អត្តោ ។បេ។ អាលោ-
កោ ឆម្ហោ ឱភាសជ្ជោ អត្តោ ឥមេ បញ្ច ឆម្ហា
បញ្ច អត្តា វីរិយវត្តកោ ឥទ្ធិចាធវត្តកោ ។បេ។ ចិត្ត-
វត្តកោ ឥទ្ធិចាធវត្តកោ វីមំសាវត្តកោ ឥទ្ធិចាធវត្តកោ
ឥទ្ធិចាធារម្មណោ ឥទ្ធិចាធកោចរោ ឥទ្ធិចាធសង្ខហិតោ
ឥទ្ធិចាធបរិយាបន្នោ ឥទ្ធិចាធេ សមុចាកតោ ឥទ្ធិចាធេ
ឋិតោ ឥទ្ធិចាធេ បតិដ្ឋិតោ ។

ឆម្ហចក្ខុន្ធំ កោនញ្ញន្តេ ឆម្ហចក្ខុំ ។ ឆម្ហញ្ច បវ-
ត្តេតិ ចក្ខុញ្ចតិ ឆម្ហចក្ខុំ ចក្ខុញ្ច បវត្តេតិ ឆម្ហ-
ញ្ចតិ ឆម្ហចក្ខុំ ឆម្ហេន បវត្តេតីតិ ឆម្ហចក្ខុំ ឆម្ហ-
ចរិយាយ បវត្តេតីតិ ឆម្ហចក្ខុំ ឆម្ហេ ឋិតោ បវត្តេតី-
តិ ឆម្ហចក្ខុំ ឆម្ហេ បតិដ្ឋិតោ បវត្តេតីតិ ឆម្ហច-
ក្ខុំ ។បេ។ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានជ្ជេន
ឆម្ហោ តំ ឆម្ហំ បវត្តេតីតិ ឆម្ហចក្ខុន្ធំ ។

ឆម្ហបក្ខកថា ។

ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។បេ។ ពាក្យថា ពន្ធឹកើតហើយ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ពាក្យថា ចក្ខុកើតហើយ ដោយអត្ថថាឃើញ ។បេ។ ពាក្យថា ពន្ធឹកើតហើយ ដោយអត្ថថាភ្ញឹស្អាង ។

ចក្ខុជាធម៌ សេចក្តីនៃការឃើញជាអត្ថ ។បេ។ ពន្ធឹជាធម៌ សេចក្តីនៃការណ៍ភ្ញឹស្អាងជាអត្ថ ធម៌ទាំង ៥ អត្ថទាំង ៥ នេះ មានវិរិយៈជាគីតាំង មានឥទ្ធិបាទជាគីតាំង ។បេ។ មានចិត្តជាគីតាំង មានឥទ្ធិបាទជាគីតាំង មានវីមំសាជាគីតាំង មានឥទ្ធិបាទជាគីតាំង មានឥទ្ធិបាទជាអារម្មណ៍ មានឥទ្ធិបាទជាគោចរ សង្គ្រោះបួលកង់ឥទ្ធិបាទ រាប់បញ្ចូលកង់ឥទ្ធិបាទ រួបរួមបួលកង់ឥទ្ធិបាទ បិតនៅកង់ឥទ្ធិបាទ តាំងនៅសឹប់កង់ឥទ្ធិបាទ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ធម្មចក្រ តើធម្មចក្រ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម្មចរិយា ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់បិតនៅកង់ធម៌ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះទ្រង់តាំងនៅសឹប់កង់ធម៌ហើយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។បេ។ ឈ្មោះថាធម្មចក្រ ព្រោះអមតនិព្វានជាធម៌ ដោយអត្ថថាជាគីបំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ទ្រង់ញ៉ាំងធម៌នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ចប់ ធម្មចក្កកថា ។

យុគនទ្ធវគ្គេ លោកុត្តរកថា

(៩១) តតមេ ធម្មា លោកុត្តរា ។ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិ-បាទា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈ-ង្គា(១) អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ចត្តារោ អរិយមគ្គា ចត្តារិ ច សាមញ្ញផលានិ និព្ពានញ្ច ឥមេ ធម្មា លោកុត្តរាតិ ។

លោកុត្តរាតិ កេនដ្ឋេន លោកុត្តរា ។ លោ-កំ ឧត្តរន្តីតិ(២) លោកុត្តរា លោកតោ(៣) ឧត្តរន្តី-តិ លោកុត្តរា លោកា(៤) ឧត្តរន្តីតិ លោកុត្តរា លោកម្ហា ឧត្តរន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ សមតិ-ក្កន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ សមតិក្កមន្តាតិ(៥) លោកុត្តរា លោកេ(៦) អតិវេកាតិ លោកុត្ត-រា(៧) លោកា និស្សរន្តីតិ លោកុត្តរា លោកតោ និស្សរន្តីតិ លោកុត្តរា លោកម្ហា និស្សរន្តីតិ(៨)

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ អរិយោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ.ម. តរន្តីតិ ។ ៣ ឧ.ម. លោកា ។ ៤ ឧ.ម. លោកតោ ។ ៥ ឧ.ម. លោកំ អតិក្កមន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ សមតិក្កមន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ សមតិក្កន្តាតិ ទិស្សន្តិ ។ ៦ ម. លោកេន ។ ៧ ឧ.ម. ឯត្ថន្តរេ លោកន្តំ តរន្តីតិ លោកុត្តរាតិ ទិស្សន្តិ ។ ៨ ម. លោកម្ហា និស្សរន្តីតិ លោកុត្តរា ។

យុគនទ្ធវគ្គ លោកុត្តរកថា

(៩១) ពួកធម៌ ជាលោកុត្តរៈ តើដូចម្តេច ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពល. ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ មគ្គ ប្រកបដោយអង្គ ៨ អរិយមគ្គ ៤ សាមញ្ញផល ៤ និងនិព្វាន នេះ ពួកធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា លោកុត្តរៈ តើលោកុត្តរៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ ធម៌ទាំងឡាយឆ្លងនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ ឆ្លងអំពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ ឆ្លងចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយឆ្លងពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយកន្លងនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយកន្លងហើយនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ ដ៏ក្រៃលែងក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ រលាស់ចេញចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ រលាស់ចេញអំពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ រលាស់ចេញពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយលះចេញចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយលះចេញ

លោកុត្តរា លោកា និស្សជ្ជនត្តំ លោកុត្តរា(១) លោកតោ និស្សជ្ជនត្តំ លោកុត្តរា(២) លោកម្ហា និស្សជ្ជនត្តំ លោកុត្តរា(៣) លោកេ ន តំជ្ជនត្តំ លោកុត្តរា លោកម្ហិ ន តំជ្ជនត្តំ លោកុត្តរា លោកេ ន លិម្បនត្តំ លោកុត្តរា លោកម្ហិ ន លិម្បនត្តំ លោកុត្តរា(៤) លោកេ អសំលិត្តាតំ លោកុត្តរា(៥) លោកេន អសំលិត្តាតំ លោកុត្តរា លោកេ អនុបលិត្តាតំ លោកុត្តរា លោកេន អនុបលិត្តាតំ លោកុត្តរា លោកេ វិប្បមុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកេន វិប្បមុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកា វិប្បមុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកតោ វិប្បមុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកម្ហា វិប្បមុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកេ វិសញ្ញុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកេន វិសញ្ញុត្តាតំ លោកុត្តរា លោកា វិសញ្ញុត្តាតំ

---

១ ឧ ម. លោកា និស្សជ្ជាតិ លោកុត្តរា ។ ២ ឧ.ម. លោកេន និស្សជ្ជាតិ លោកុត្តរា ។ ៣ ឧ.ម. លោកម្ហា និស្សជ្ជាតិ លោកុត្តរា ។ ៤ ឧ.ម. លោកេន ន លិម្បនត្តំ លោកុត្តរា ។ ៥ ឧ. លោកេ អសង្កិលិត្តាតំ លោកុត្តរា ។ ៦ ម លោកស្មិំ ។

អំពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ លះចេញពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនប៉ិតនៅក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនប៉ិតនៅនាលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយមិនប្រឡាក់ក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយមិនប្រឡាក់ឰដ៏លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនជាប់ស្អិតក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនជាប់ស្អិតដោយលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនជាប់ចំពាក់ដោយលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនបង្អោនទៅក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយមិនបង្អោនទៅតាមលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយរួចស្រឡះចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ រួចស្រឡះអំពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ រួចស្រឡះពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនប្រកបក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនប្រកបដោយលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំងឡាយ មិនប្រកបក្នុងលោក

លោកុត្តរ លោកតោ វិសញ្ញត្តំ លោកុត្តរ
លោកម្ហា វិសញ្ញត្តំ លោកុត្តរ លោកា សុដ្ឋុត្តំ
លោកុត្តរ លោកតោ សុដ្ឋុត្តំ លោកុត្តរ លោ-
កម្ហា សុដ្ឋុត្តំ លោកុត្តរ លោកា វិសុដ្ឋុត្តំ
លោកុត្តរ លោកតោ វិសុដ្ឋុត្តំ លោកុត្តរ
លោកម្ហា វិសុដ្ឋុត្តំ លោកុត្តរ លោកា វុដ្ឋហ-
ន្តំ(១) លោកុត្តរ លោកតោ វុដ្ឋហន្តំ លោកុត្តរ
លោកម្ហា វុដ្ឋហន្តំ លោកុត្តរ លោកា វិវុដ្ឋ-
ន្តំ(២) លោកុត្តរ លោកតោ វិវុដ្ឋន្តំ លោកុត្តរ លោ-
កម្ហា វិវុដ្ឋន្តំ លោកុត្តរ លោកេ ន សជ្ជន្តំ
លោកុត្តរ លោកេ ន កយ្ហន្តំ លោកុត្តរ
លោកេ ន ឥជ្ឈន្តំ លោកុត្តរ(៣) លោកំ
សម្ផុដ្ឋន្តំ លោកុត្តរ លោកំ សម្ផុដ្ឋន្តំ

---

១ ម. ឱទ្ធរន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ ឆ.ម វិវុដ្ឋន្តំ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. លោកេ
ន វិជ្ឈន្តំ លោកុត្តរ ។

ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ ឥតប្រកបក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោ-
កុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ គ្មានប្រកបក្នុងលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌
ទាំង៩ឈ្មោះស្អាតចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះស្អាតជាង
លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះស្អាតអំពីលោក ឈ្មោះថាលោ-
កុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ ស្អាតវិសេសជាង៩លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌
ទាំង៩ឈ្មោះស្អាតវិសេសអំពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ
ស្អាតវិសេសក្រៃលែង៩ជាង៩លោក ឈ្មោះថាលេ កុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះចេញ
ចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះចេញអំពីលោក ឈ្មោះថា
លោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ ចេញពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩
ឈ្មោះ វៀរចាកលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះវៀរអំពីលោក
ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ វៀរពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ
ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ មិនជាប់ក្នុង៩លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ
មិនប្រកាន់ក្នុង៩លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ មិនចំពាក់ក្នុង
លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ ផ្តាច់បង់នូវលោក ឈ្មោះថា
លោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៩ឈ្មោះ ឈ្មោះថាលោកកុត្តរៈ ព្រោះផ្តាច់បង់នូវលោក

លោកុត្តរា លោកំ បដិប្បស្សម្ភេតីតិ លោកុត្តរា លោកំ បដិប្បស្សម្ភិតត្តាតិ លោកុត្តរា លោកស្ស អបច្ចាកតីតិ(๑) លោកុត្តរា លោកស្ស អកតីតិ លោកុត្តរា លោកស្ស អវិសយាតិ លោកុត្តរា លោកស្ស អសាធារណាតិ លោកុត្តរា លោកំ វមន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ ន បច្ចាកមន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ ឧហន្តីតិ(๒) លោកុត្តរា លោកំ ន ឧបាទ-យន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ វិសំនេន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ ន យន្តីតិ(๓) លោកុត្តរា លោកំ វិជ្ជបេន្តីតិ លោកុត្តរា លោកំ ន សុជ្ជបេន្តីតិ(๔) លោកុត្តរា លោកំ សមតិក្កម្ម អភិភុយ្យ តិដ្ឋន្តីតិ លោកុត្តរាតិ ។

លោកុត្តរកថា ។

---

๑ ម. អតីតាតិ ។ ម. អបត្តាតិ ។ ๒ ម. បដិហន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ๓ ម. ន ឧស្សិនេន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ๔ ម. ន សន្ធូបេន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ម. សំធូបេន្តីតិ ទិស្សតិ ។

ធម៌ទាំង៦យ៉ាង រម្ងាប់បង់នូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ព្រោះរម្ងាប់បង់នូវលោក ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មានការមិនត្រឡប់មកកាន់លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង ខៀដុតពីលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មិនជាវិស័យ នៃលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មិនសាធារណ៍ដល់លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង ខ្ចាក់ចោលនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មិនត្រឡប់មកកាន់លោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង លះបង់នូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មិនញាំង់លោកឲ្យកើត ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មិនស្រឡាបនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង នាំចេញនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាងកំចាត់បង់នូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាង មិនឧបត្រូវសោបនូវលោក ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ធម៌ទាំង៦យ៉ាងប្រព្រឹត្តកន្លង គ្របសង្កត់នូវលោក ហើយប្រតិស្ឋាន ឈ្មោះថាលោកុត្តរៈ ។

ចប់ លោកុត្តរកថា ។

សារត្ថទីបនំ

(៩២) បញ្ចិមានិ ភិក្ខវេ ពលានិ កតមានិ បញ្ច សទ្ធាពលំ វីរិយពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ឥមានិ ខោ ភិក្ខវេ បញ្ច ពលានិ ។

អបិ ច អដ្ឋសដ្ឋី ពលានិ សទ្ធាពលំ វីរិយពលំ សតិពលំ សមាធិពលំ បញ្ញាពលំ ហិរិពលំ ឱត្តប្បពលំ បដិសង្ខានពលំ ភាវនាពលំ អនវជ្ជពលំ សង្គហពលំ(១) ខន្តិពលំ បញ្ញត្តិពលំ និជ្ឈត្តិពលំ(២) ឥស្សរិយពលំ អធិដ្ឋានពលំ សមថពលំ វិបស្សនាពលំ ទស សេក្ខពលានិ ទស អសេក្ខពលានិ ទស ខីណាសវពលានិ ទស ឥទ្ធិពលានិ ទស តថាគតពលានិ ។

(៩៣) កតមំ សទ្ធាពលំ ។ អស្សទ្ធិយេន កម្បតីតិ សទ្ធាពលំ សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថម្ភនដ្ឋេន សទ្ធាពលំ កិលេសានំ បរិយោនាធនដ្ឋេន សទ្ធាពលំ បដិវេធាទិវិសោធនដ្ឋេន

---

១ ឱ.ម. សង្គហពលំ ។ ២ ឱ.ម. និជ្ឈត្តិពលំ ។

យុគនទ្ធវគ្គ ពលកថា

សារត្តិធិទាន

(៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលៈនេះ មាន ៥ ពល: ៥ តើអ្វីខ្លះ សទ្ធាពល: វីរិយពល: សតិពល: សមាធិពល: បញ្ញាពល: ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ពល: ៥ ។

មួយទៀត ពល: មាន ៦៩ គឺ សទ្ធាពល: ១ វីរិយពល: ១ សតិពល: ១ សមាធិពល: ១ បញ្ញាពល: ១ ហិរិពល: ១ ឧត្តប្បពល: ១ បដិសង្ខានពល: ១ ភាវនាពល: ១ អនវជ្ជពល: ១ សង្គហពល: ១ ខន្តិពល: ១ បញ្ញត្តិពល: ១ និជ្ឈត្តិពល: ១ ឥស្សរិយពល: ១ អធិដ្ឋានពល: ១ សមថពល: ១ វិបស្សនាពល: ១ សេក្ខពល: ១០ អសេក្ខពល: ១០ ខីណាសវពល: ១០ ឥទ្ធិពល: ១០ តថាគតពល: ១០ ។

(៩៣) សទ្ធាពល: តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាសទ្ធាពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ដោយវត្ថុមិនគួរជឿ ឈ្មោះថា សទ្ធាពល: ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុង នូវសហជាតធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថា សទ្ធាពល: ដោយអត្ថថាគ្របសង្កត់ នូវពួកកិលេស ឈ្មោះថា សទ្ធាពល: ដោយអត្ថថាជម្រុះ នូវគុណមានកិរិយាត្រាស់ដឹងជាដើម

សទ្ធាពលំ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានដ្ឋេន សទ្ធាពលំ ចិត្ត-
ស្ស ភេទានដ្ឋេន សទ្ធាពលំ វិសេសាធិគមដ្ឋេន(១)
សទ្ធាពលំ ខុត្តវិប្បដិវេធដ្ឋេន សទ្ធាពលំ សទ្ធាភិ-
មុយដ្ឋេន សទ្ធាពលំ និព្ភេឋេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋេន
សទ្ធាពលំ ឥទំ សទ្ធាពលំ ។

កតមំ វីរិយពលំ ។ កោសជ្ជេ ន កម្បតីតិ
វីរិយពលំ សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថម្ភនដ្ឋេន វីរិ-
យពលំ កិលេសានំ បរិយោនាហនដ្ឋេន វីរិយពលំ
បដិវេធាទិសោធនដ្ឋេន វីរិយពលំ ចិត្តស្ស អធិ-
ដ្ឋានដ្ឋេន វីរិយពលំ ចិត្តស្ស ភេទានដ្ឋេន វីរិយព-
លំ វិសេសាធិគមដ្ឋេន វីរិយពលំ ខុត្តវិប្បដិវេធដ្ឋេន
វីរិយពលំ សទ្ធាភិមុយដ្ឋេន វីរិយពលំ និព្ភេឋេ
បតិដ្ឋាបកដ្ឋេន វីរិយពលំ ឥទំ វីរិយពលំ ។

---

១ ឱ.ម. វិសេសាធិគមនដ្ឋេន ។

ឈ្មោះថាសទ្ធាពល; ដោយអត្ថថាអធិដ្ឋានចិត្ត ឈ្មោះថាសទ្ធាពល; ដោយអត្ថថាញុំាងចិត្តឲ្យផ្សុផ្សង់ ឈ្មោះថាសទ្ធាពល; ដោយអត្ថថាបាននូវគុណវិសេស ឈ្មោះថាសទ្ធាពល; ដោយអត្ថថាចាក់ឫសនូវគុណដ៏ក្រៃលែង ឈ្មោះថាសទ្ធាពល; ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹងនូវសច្ច; ឈ្មោះថាសទ្ធាពល; ដោយអត្ថថាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងនិពេធ នេះ សទ្ធាពល; ។

វីរិយពល: តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាវីរិយពល; ព្រោះជាធម្មជាតមិនញាប់ញ័រ ដោយសេចក្តីខ្ជិល ឈ្មោះថាវីរិយពល: ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងនូវសហជាតធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាវីរិយពល; ដោយអត្ថថាគ្របសង្កត់នូវកិលេសទាំងឡាយ ឈ្មោះថាវីរិយពល; ដោយអត្ថថាដម្រុះនូវគុណ មានកិរិយាត្រាស់ដឹងជាដើម ឈ្មោះថាវីរិយពល; ដោយអត្ថថាអធិដ្ឋានចិត្ត ឈ្មោះថាវីរិយពល; ដោយអត្ថថាញុំាងចិត្តឲ្យផ្សុផ្សង់ ឈ្មោះថាវីរិយពល: ដោយអត្ថថាបាននូវគុណវិសេស ឈ្មោះថាវីរិយពល: ដោយអត្ថថាចាក់ឫសនូវគុណដ៏ក្រៃលែង ឈ្មោះថាវីរិយពល; ដោយអត្ថថាត្រាស់ដឹងនូវសច្ច; ឈ្មោះថាវីរិយពល; ដោយអត្ថថាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងនិពេធ នេះ វីរិយពល; ។

កតមំ សតិពលំ ។ បមាទេ ឧ កម្មដ្ឋានេ សតិពលំ សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថម្ភនដ្ឋេន សតិពលំ ។បេ។ និយ្យានដ្ឋេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋេន សតិ-ពលំ ៩ធំ សតិពលំ ។

កតមំ សមាធិពលំ ។ ឧទ្ធច្ចេ ឧ កម្មដ្ឋានេ សមាធិពលំ សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថម្ភនដ្ឋេន សមាធិពលំ ។ បេ ។ និយ្យានដ្ឋេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋេន សមាធិពលំ ៩ធំ សមាធិពលំ ។

កតមំ បញ្ញាពលំ ។ អវិជ្ជាយ ឧ កម្មដ្ឋានេ បញ្ញាពលំ សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថម្ភនដ្ឋេន បញ្ញាពលំ ។បេ។ និយ្យានដ្ឋេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋេន បញ្ញា-ពលំ ៩ធំ បញ្ញាពលំ ។

(៤៦) កតមំ ហិរិពលំ ។ ឧត្តម្ភេន ការមច្ចំ ហិរិយតីតិ ហិរិពលំ អព្យាចារេន ព្យាចារំ ហិរិយ-តីតិ ហិរិពលំ អារោហកសញ្ញាយ ឋិនមិទ្ធំ ហិរិ-យតីតិ ហិរិពលំ អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ ហិរិយតីតិ

សតិពល: តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាសតិពល: ព្រោះជាធម្មជាត មិនញាប់ញ័រ ដោយសេចក្តីប្រមាទ ឈ្មោះថាសតិពល: ដោយអត្ថថា ទំនុកបម្រុង នូវសហជាតធម៌ទាំងឡាយ ។បេ។ ឈ្មោះថាសតិពល: ដោយអត្ថថាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងនិពេធ នេះ សតិពល: ។

សមាធិពល: តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាសមាធិពល: ព្រោះជាធម្មជាតមិនញាប់ញ័រដោយសេចក្តីក្រឃមាយ ឈ្មោះថាសមាធិពល; ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងនូវសហជាតធម៌ទាំងឡាយ ។បេ។ ឈ្មោះថាសមាធិពល: ដោយអត្ថថាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងនិពេធ នេះ សមាធិពល: ។

បញ្ញាពល: តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាបញ្ញាពល: ព្រោះជាធម្មជាតមិនញាប់ញ័រដោយអវិជ្ជា ឈ្មោះថាបញ្ញាពល: ដោយអត្ថថាទំនុកបម្រុងនូវសហជាតធម៌ទាំងឡាយ ។បេ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាពល: ដោយអត្ថថាឲ្យតាំងនៅស៊ប់ក្នុងនិពេធ នេះ បញ្ញាពល: ។

(៤៤) ហិរិពល: តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះជាធម្មជាតខ្ជិមកាមគុណ:ដោយនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្ជិមព្យាបាទ ដោយអព្យាបាទ ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្ជិមថីនមិទ្ធ:ដោយអាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្ជិមឧទ្ធច្ច: ដោយសេចក្តីមិនពយមាយ

หิริพลํ ฉหฺยาตฺตาเนน วิจิกิจฺฉุ หิริยตีติ หิริพลํ ญาเณน อวิชฺชุ หิริยตีติ หิริพลํ จาเมาเชน อรตี หิริยตีติ หิริพลํ ปมฺมชฺชาเนน ฉิฬาเณา หิริยตีติ หิริพลํ ฯ เป ฯ อรหาตฺตมคฺเคน สพฺพกิเลเสา หิริยตีติ หิริพลํ ๙ธิ หิริพลํ ฯ

กตมํ ขิตฺตพลํ ฯ เนกฺขมฺเมน กามจฺฉนฺทา ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ อพฺยาปาเทน พฺยาปาทา ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ อาโลกสญฺญาย ถีนมิทฺธา ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ อวิกฺเขเปน อุทฺธจฺจา ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ ฉหฺยาตฺตาเนน วิจิกิจฺฉุ ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ ญาเณน อวิชฺชุ ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ จาเมาเชน อรตี ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ ปมฺมชฺชาเนน ฉิฬาเณา ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ ฯ เป ฯ อรหาตฺตมคฺเคน สพฺพกิเลเสา ขิตฺตตีติ ขิตฺตพลํ ๙ธิ ขิตฺตพลํ ฯ

ឈ្មោះថា ហិរិពល: ព្រោះខ្លឹមវិចិកិច្ឆា ដោយកិរិយាកំណត់នូវធម៌ ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្លឹមអវិជ្ជាដោយញាណ ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្លឹមសេចក្តីមិនត្រេកអរ ដោយចាមោជ្ជ: ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្លឹមនីវរណ: ដោយបឋមជ្ឈាន ។បេ។ ឈ្មោះថាហិរិពល: ព្រោះខ្លឹមកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ នេះ ហិរិពល: ។

ឧត្តប្បពល: តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះជាធម្មជាតតក់ស្លុតនឹងកាមច្ឆន្ទ: ដោយនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងព្យាបាទ ដោយអព្យាបាទ ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងថីនមិទ្ធ: ដោយអាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងឧទ្ធច្ច: ដោយសេចក្តីមិនពាយមាយ ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងវិចិកិច្ឆា ដោយកិរិយាកំណត់នូវធម៌ ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងអវិជ្ជា ដោយញាណ ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ដោយចាមោជ្ជ: ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងពួកនីវរណ: ដោយបឋមជ្ឈាន ។បេ។ ឈ្មោះថាឧត្តប្បពល: ព្រោះតក់ស្លុតនឹងកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ នេះ ឧត្តប្បពល: ។

កតមំ បដិសង្ខានពលំ ។ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ អព្យាបាទេន ព្យាបាទំ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធំ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ ធម្មវវត្ថានេន វិចិកិច្ឆំ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ ញាណេន អវិជ្ជំ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ បាមោជ្ជេន អរតឹ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ បឋមជ្ឈានេន នីវរ-ណេ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខានពលំ ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសេ បដិសង្ខាតីតំ បដិសង្ខាន-ពលំ ឥទំ បដិសង្ខានពលំ ។

(៩៥) កតមំ ភាវនាពលំ ។ កាមច្ឆន្ទំ បជហាតិ នេក្ខម្មំ ភាវេតីតំ ភាវនាពលំ ។ ព្យា-បាទំ បជហាតិ អព្យាបាទំ ភាវេតីតំ ភាវនាពលំ ថីនមិទ្ធំ បជហាតិ អាលោកសញ្ញំ ភាវេតីតំ ភា-វនាពលំ ឧទ្ធច្ចំ បជហាតិ អវិក្ខេបំ ភាវេតីតំ ភា-វនាពលំ វិចិកិច្ឆំ បជហាតិ ធម្មវវត្ថានំ ភាវេតីតំ

បដិសង្ខានពល: តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះជាធម្មជាតពិចារណាកាមច្ឆន្ទៈ ដោយនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាព្យាបាទ ដោយអព្យាបាទ ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាថីនមិទ្ធៈ ដោយអាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាឧទ្ធច្ចៈ ដោយសេចក្តីមិនរាយមាយ ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាវិចិកិច្ឆា ដោយកិរិយាកំណត់នូវធម៌ ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាអវិជ្ជា ដោយញាណ ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាសេចក្តីមិនត្រេកអរ ដោយចាមោដ្ឋៈ ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាពួកនីវរណៈ: ដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពល: ព្រោះពិចារណាពួកកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ នេះ បដិសង្ខានពល: ។

(៤៩) ភាវនាពល: តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាភាវនាពល: ព្រោះលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ ចម្រើននេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាភាវនាពល: ព្រោះលះបង់ព្យាបាទចម្រើនអព្យាបាទ ឈ្មោះថាភាវនាពល: ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធៈ ចម្រើនអាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថាភាវនាពល: ព្រោះលះបង់ឧទ្ធច្ចៈចម្រើនអវិក្ខេបៈ ឈ្មោះថាភាវនាពល: ព្រោះលះបង់វិចិកិច្ឆាចម្រើននូវកិរិយា

ការណាពលំ អរិដ្ឋំ បជហាន្តោ ញាណំ ភាវេតីតិ ការណាពលំ អតីតំ បជហាន្តោ ចាមោដ្ឋំ ភាវេតីតិ ការណាពលំ ឆវរណោ បជហាន្តោ បឋមជ្ឈានំ ភាវេតីតិ ការណាពលំ ។បេ។ សព្ពកិលេសេ បជហាន្តោ អរហត្តមគ្គំ ភាវេតីតិ ការណាពលំ ៩ធំ ការណាពលំ ។

កតមំ អនវជ្ជពលំ ។ កាមច្ឆន្ទស្ស បហីនត្តា នេក្ខម្មេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ ព្យាបាទស្ស បហីនត្តា អព្យាបាទេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ ថីនមិទ្ធស្ស បហីនត្តា អាលោកសញ្ញាយ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ ឧទ្ធច្ចស្ស បហីនត្តា អវិក្ខេបេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ វិចិកិច្ឆាយ បហីនត្តា ធម្មវវត្ថានេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ អវិជ្ជាយ បហីនត្តា ញាណេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ អរតិយា បហីនត្តា ចាមុជ្ជេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ ឆវរណានំ បហីនត្តា បឋមជ្ឈានេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ ។បេ។ សព្ពកិលេសានំ បហីនត្តា អរហត្តមគ្គេ ឆន្ទំ ជនេតិ វដ្ដតិ អនវជ្ជពលំ ៩ធំ អនវជ្ជពលំ ។

កំណត់នូវធម៌ ឈ្មោះថាកាវនាពល: ព្រោះលះបង់អវិជ្ជាចម្រើនញាណ ឈ្មោះថាកាវនាពល: ព្រោះលះបង់សេចក្តីមិនត្រេកអរចម្រើនបាមោជ្ជ: ឈ្មោះថាកាវនាពល: ព្រោះលះបង់ពួកនីវរណ; ចម្រើនបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ឈ្មោះថាកាវនាពល: ព្រោះលះបង់កិលេសទាំងពួង ចម្រើនអរហត្តមគ្គ នេះ កាវនាពល: ។

អនវជ្ជពល: តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល: ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់នេក្ខម: ព្រោះលះបង់កាមច្ឆន្ទ: ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល: ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់អព្យាបាទ ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល: ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់អាលោកសញ្ញា ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធ; ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល; ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់សេចក្តីមិនពយមាយ ព្រោះលះបង់ឧទ្ធច្ច: ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល; ព្រោះចេតសិកតួចមិនមាន កង់សេចក្តីកំណត់នូវធម៌ ព្រោះលះបង់វិចិកិច្ឆា ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល: ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់ញាណ ព្រោះលះបង់អវិជ្ជា ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល: ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់បាមោជ្ជ: ព្រោះលះបង់សេចក្តីមិនត្រេកអរ ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល: ព្រោះចេតសិកតួចមិនមានកង់បឋមជ្ឈាន ព្រោះលះបង់ពួកនីវរណ; ។ បេ ។ ឈ្មោះថាអនវជ្ជពល; ព្រោះចេតសិកតួចមិនមាន កង់អរហត្តមគ្គ ព្រោះលះបង់កិលេសទាំងពួង នេះ អនវជ្ជពល: ។

កតមំ សង្ខាហពលំ ។ កាមច្ឆន្ទំ បដិហាន្តោ នេក្ខម្មវសេន ចិត្តំ សន្តំ្ឋាតីតិ សង្ខាហពលំ ព្យាបាទំ បដិហាន្តោ អព្យាបាទវសេន ចិត្តំ សន្តំ្ឋាតីតិ សង្ខាហពលំ ថីនមិទ្ធំ បដិហាន្តោ អាលោកសញ្ញាវសេន ចិត្តំ សន្តំ្ឋាតីតិ សង្ខាហពលំ ។ បេ ។ សព្ពកិលេសេ បដិហាន្តោ អរហត្តមគ្គវសេន ចិត្តំ សន្តំ្ឋាតីតិ សង្ខាហពលំ ឥទំ សង្ខាហពលំ ។

(๙๖) កតមំ ខន្តិពលំ ។ កាមច្ឆន្ទស្ស បហីនត្តា នេក្ខម្មំ ខមតីតិ(๑) ខន្តិពលំ ។ ព្យាបាទស្ស បហីនត្តា អព្យាបាទោ ខមតីតិ ខន្តិពលំ ថីនមិទ្ធស្ស បហីនត្តា អាលោកសញ្ញា ខមតីតិ ខន្តិពលំ ឧទ្ធច្ចស្ស បហីនត្តា អវិក្ខេបោ ខមតីតិ ខន្តិពលំ វិចិកិច្ឆាយ បហីនត្តា ធម្មវវត្ថានំ ខមតីតិ ខន្តិពលំ អវិជ្ជាយ បហីនត្តា ញាណំ ខមតីតិ ខន្តិពលំ អរតិយា បហីនត្តា តាមុជ្ជំ ខមតីតិ ខន្តិពលំ ជរាមរណានំ បហីនត្តា បឋមជ្ឈានំ ខមតីតិ ខន្តិពលំ ។ បេ ។ សព្ពកិលេសានំ បហីនត្តា អរហត្តមគ្គោ ខមតីតិ ខន្តិពលំ ឥទំ ខន្តិពលំ ។

๑ ម. ខន្តីតិ ទិស្សតិ ។

សង្ខាហពលៈ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាសង្ខាហពលៈ ព្រោះបុគ្គលលះបង់កាមច្ឆន្ទៈសង្គ្រោះចិត្ត ដោយអំណាចនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថាសង្ខាហពលៈ ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ សង្គ្រោះចិត្តដោយអំណាចអព្យាបាទ ឈ្មោះថាសង្ខាហពលៈ ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធៈ សង្គ្រោះចិត្តដោយអំណាចអាលោកសញ្ញា ។បេ។ ឈ្មោះថាសង្ខាហពលៈ ព្រោះលះបង់កិលេសទាំងពួង សង្គ្រោះចិត្តដោយអំណាចអរហត្តមគ្គ នេះសង្ខាហពលៈ ។

(៩៦) ខន្តិពលៈ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះនេក្ខម្មៈអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះអព្យាបាទអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះអាលោកសញ្ញាអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធៈ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះសេចក្តីមិនពយាយាមអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់ឧទ្ធច្ចៈ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះការកំណត់នូវធម៌អត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់វិចិកិច្ឆា ឈ្មោះថា ខន្តិពលៈ ព្រោះញាណអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់នូវអវិជ្ជា ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះចាមោជ្ជៈអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់សេចក្តីមិនត្រេកអរ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះបឋមជ្ឈាន អត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់ពួកនីវរណៈ ឈ្មោះថាខន្តិពលៈ ព្រោះអរហត្តមគ្គអត់ធន់បាន ព្រោះលះបង់កិលេសទាំងពួង នេះ ខន្តិពលៈ ។

กตมํ ปญฺจตฺติงสา ฯ กามจฺฉนฺทสฺส ปหานาย เนกฺขมฺมวเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ(๑) ปญฺจตฺติงสา ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ อพฺยาปาทวเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ปญฺจตฺติงสา ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ ถีนมิทฺธสฺส ปหานาย อาโลกสญฺญาวเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ปญฺจตฺติงสา ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ ฯเป๎ฯ สพฺพกิเลสานํ ปหานาย อรหตฺตมคฺควเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ปญฺจตฺติงสา ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ ฯ

กตมา ทฺวาสตฺตติ ฯ กามจฺฉนฺทสฺส ปหานาย เนกฺขมฺมวเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ทฺวาสตฺตติ ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ พฺยาปาทสฺส ปหานาย อพฺยาปาทวเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ทฺวาสตฺตติ ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ ถีนมิทฺธสฺส ปหานาย อาโลกสญฺญาวเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ทฺวาสตฺตติ ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ ฯเป๎ฯ สพฺพกิเลสานํ ปหานาย อรหตฺตมคฺควเสน จิตฺตสฺส ปณิเธติ ทฺวาสตฺตติ ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ ฯ

กตมา เอกสตฺตติ ฯ กามจฺฉนฺทสฺส ปหานาย เนกฺขมฺมวเสน จิตฺตสฺส วิตกฺกวิจารา ปีติ สุขญฺจ เอกสตฺตติ ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ พฺยาปาทสฺส ปหานาย อพฺยาปาทวเสน จิตฺตสฺส วิตกฺกวิจารา ปีติ สุขญฺจ เอกสตฺตติ ฌานงฺคานิ ปหานงฺคานิ

๑ ฉ.ม. ปญฺญาเปตีติ ทิสฺสติ ฯ

បញ្ញពលៈ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញពលៈ ព្រោះបុគ្គលលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ បញ្ញត្តចិត្ត ដោយអំណាចនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថាបញ្ញពលៈ ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ បញ្ញត្តចិត្តដោយអំណាចអព្យាបាទ ឈ្មោះថាបញ្ញពលៈ ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធៈ បញ្ញត្តចិត្ត ដោយអំណាចអាលោកសញ្ញា ។បេ។ ឈ្មោះថាបញ្ញពលៈ ព្រោះបុគ្គលលះបង់កិលេសទាំងពួង បញ្ញត្តចិត្ត ដោយអំណាចអរហត្តមគ្គ នេះ បញ្ញពលៈ ។

និដ្ឋត្តិពលៈ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថានិដ្ឋត្តិពលៈ ព្រោះលះបង់កាមច្ឆន្ទៈសំឡឹងមើលចិត្ត ដោយអំណាចនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថានិដ្ឋត្តិពលៈ ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ សំឡឹងមើលចិត្ត ដោយអំណាចអព្យាបាទ ឈ្មោះថានិដ្ឋត្តិពលៈ ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធៈ សំឡឹងមើលចិត្ត ដោយអំណាចអាលោកសញ្ញា ។បេ។ ឈ្មោះថានិដ្ឋត្តិពលៈ ព្រោះបុគ្គលលះបង់កិលេសទាំងពួង សំឡឹងមើលចិត្ត ដោយអំណាចអរហត្តមគ្គ នេះ និដ្ឋត្តិពលៈ ។

ឥស្សរិយពលៈ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថា ឥស្សរិយពលៈ ព្រោះបុគ្គលលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅកន្លងអំណាច ដោយអំណាចនៃនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថាឥស្សរិយពលៈ ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅកន្លងអំណាច ដោយអំណាចនៃអព្យាបាទ

สัสสริยพลัง ปัญจินทริยัง ปัญญาพลัง อาโลกสญญา-
สเสน จิตตัง วสัง วัตตตีติ สัสสริยพลัง ฯเปฯ สพฺพ-
ญญูโลเส ปญญาพลัง อรหัตตมัคคสเสน จิตตัง วสัง
วัตตตีติ สัสสริยพลัง สัตถัง สัสสริยพลัง ฯ

กตมัง อธิฏฐานพลัง ฯ กามัจฉันทัง ปญญาพลัง เน-
กขัมมสเสน จิตตัง อธิฏฐาตีติ อธิฏฐานพลัง พยาปาทัง
ปญญาพลัง อพยาปาทสเสน จิตตัง อธิฏฐาตีติ อธิฏฐา
นพลัง ปัญจินทริยัง ปญญาพลัง อาโลกสญญาสเสน
จิตตัง อธิฏฐาตีติ อธิฏฐานพลัง ฯเปฯ สพฺพญญูโลก-
เส ปญญาพลัง อรหัตตมัคคสเสน จิตตัง อธิฏฐาตีติ
อธิฏฐานพลัง สัตถัง อธิฏฐานพลัง ฯ

(๙๗) กตมัง สมถพลัง ฯ เนกขัมมสเสน จิตตัส-
สะ เอกัคคตา อวิกเขโป สมถพลัง อพยาปา-
ทสเสน จิตตัสสะ เอกัคคตา อวิกเขโป สมถ-
พลัง อาโลกสญญาสเสน จิตตัสสะ เอกัคคตา อวิ-
กเขโป สมถพลัง ฯ เปฯ ปฏินิสสัคคานุป-
สสี อัสสาสสเสน จิตตัสสะ เอกัคคตา อวิกเขโป

ឈ្មោះថាឥស្សរិយពល: ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធ: ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
កន្លងអំណាច ដោយអំណាចអាលោកសញ្ញា ។បេ។ ឈ្មោះថាឥស្សរិ-
យពល: ព្រោះលះបង់កិលេសទាំងពួង ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ កន្លង
អំណាច ដោយអំណាចអរហត្តមគ្គ នេះ ឥស្សរិយពល: ។

អធិដ្ឋានពល: តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានពល: ព្រោះបុគ្គល
លះបង់កាមច្ឆន្ទ: អធិដ្ឋានចិត្តដោយអំណាចនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានពល:
ព្រោះលះបង់ព្យាបាទ អធិដ្ឋានចិត្ត ដោយអំណាចអព្យាបាទ ឈ្មោះថា
អធិដ្ឋានពល: ព្រោះលះបង់ថីនមិទ្ធ: អធិដ្ឋានចិត្ត ដោយអំណាចអា-
លោកសញ្ញា ។បេ។ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានពល: ព្រោះលះបង់កិលេស
ទាំងពួង អធិដ្ឋានចិត្ត ដោយអំណាចអរហត្តមគ្គ នេះ អធិដ្ឋានពល: ។

(๙๗) សមថពល: តើដូចម្តេច ។ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែ
មួយគឺការមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាសមថពល: ភាព
នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយគឺការមិនរាយមាយ ដោយអំណាចអព្យាបាទ
ឈ្មោះថាសមថពល: ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយគឺការមិនរាយមាយ
ដោយអំណាចអាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថាសមថពល: ។បេ។ ភាពនៃ
ចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ គឺការមិនរាយមាយ ដោយអំណាចការដក
ដង្ហើមចេញ របស់បុគ្គលអ្នកពិចារណាឃើញ នូវអារម្មណ៍ដែលគួរលះ

សមថពលំ បដិនិស្សគ្គានុបស្សី បស្សាសវាសេន
ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា អវិក្ខេបោ សមថពលំ ។

សមថពលន្តិ កេនដ្ឋេន សមថពលំ ។ បឋមជ្ឈា-
នេន នីវរណា ន កម្បតីតិ សមថពលំ ទុតិយជ្ឈា-
នេន វិតក្កវិចារេ ន កម្បតីតិ សមថពលំ តតិយជ្ឈា-
នេន បីតិយា ន កម្បតីតិ សមថពលំ ចតុត្ថជ្ឈានេន
សុខទុក្ខេ ន កម្បតីតិ សមថពលំ អាកាសានញ្ចា-
យតនសមាបត្តិយា រូបសញ្ញាយ បដិឃសញ្ញាយ
នានត្តសញ្ញាយ ន កម្បតីតិ សមថពលំ វិញ្ញាណ-
ញ្চាយតនសមាបត្តិយា អាកាសានញ្চាយតនសញ្ញាយ
ន កម្បតីតិ សមថពលំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ-
យា វិញ្ញាណញ្চាយតនសញ្ញាយ ន កម្បតីតិ សម-
ថពលំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនបមាបត្តិយា អាកិ-
ញ្চញ្ញាយតនសញ្ញាយ ន កម្បតីតិ សមថពលំ ទុក្ខ-
ក្ខេ ច ទុក្ខក្ខសហគតក្លេសេ ច ខន្ធេ ច ន កម្បតី
ន ចលតី ន វេធតីតិ សមថពលំ ឥទំ សមថពលំ ។

ឈ្មោះថាសមថពល: ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ គឺការមិនរាយមាយ ដោយអំណាចរម្ងាប់ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកពិចារណាឃើញនូវអារម្មណ៍ដែលគួរលះ: ឈ្មោះថាសមថពល: ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា សមថពល: តើសមថពល: ដោយអត្ថថាដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះបុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ក្នុងនីវរណៈ: ដោយបឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងវិតក្ក: និងវិចារៈ: ដោយទុតិយជ្ឈាន ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងបីតិ ដោយតតិយជ្ឈាន ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងសុខនិងទុក្ខ ដោយចតុត្ថជ្ឈាន ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងរូបសញ្ញា បដិឃសញ្ញា នានត្តសញ្ញា ដោយអាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិ ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ដោយអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឈ្មោះថាសមថពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ មិនកម្រើក មិនរំកើបក្នុងទុច្ចរិតផង កិលេសដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមទុច្ចរិតផង ក្នុងខន្ធផង នេះ សមថពល: ។

(៤៨) កតមំ វិមុត្តាពលំ ។ អនិច្ចានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ ទុក្ខានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ អនត្តានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ ។បេ។ ខយដ្ឋានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ វយេ អនិច្ចានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ វយេ ទុក្ខានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ ។ បេ ។ វយេ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណេ ចក្ខុស្មឹ ។បេ។ ជរាមរណេ អនិច្ចានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ ជរាមរណេ ទុក្ខានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ ជរាមរណេ អនត្តានុបស្សនា វិមុត្តាពលំ ។

វិមុត្តាពលន្តិ កេនដ្ឋេន វិមុត្តាពលំ ។ អនិច្ចានុបស្សនាយ និច្ចសញ្ញាយ ច កម្មតីតំ វិមុត្តាពលំ ទុក្ខានុបស្សនាយ សុខសញ្ញាយ ច កម្មតីតំ វិមុត្តាពលំ អនត្តានុបស្សនាយ អត្តសញ្ញាយ ច កម្មតីតំ វិមុត្តាពលំ

(៨៨) វិបស្សនាពលៈ តើដូចម្តេច ។ ការពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ការពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ។ បេ ។ ការពិចារណាឃើញ ថាគួរលះ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ការពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀង ក្នុងរូប ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ការពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខ ក្នុងរូប ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ។ បេ ។ ការពិចារណាឃើញ ថាគួរលះ ក្នុងរូប ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ការពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀង ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ បេ ។ ក្នុងជរាមរណៈ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ការពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខ ក្នុងជរាមរណៈ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ការពិចារណាឃើញ ថាគួរលះ ក្នុងជរាមរណៈ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា វិបស្សនាពលៈ តើវិបស្សនាពលៈ ដោយអត្ថថាដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងនិច្ចសញ្ញា ដោយការពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងសុខសញ្ញា ដោយការពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងអត្តសញ្ញា ដោយការពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្លួន

ฉนฺทาธิปติ ฉนฺทาธิกา ธมฺมา ฉนฺทสฺส อุปฺปาทาย ฉนฺทสฺส ภงฺคาย ฉนฺทสฺส อุปฺปาทาภงฺคาย ฉนฺทสฺส ฐิตฺยา ฉนฺทสฺส อญฺญถตฺตาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทาย ฉนฺทสฺส อนิโรธาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธสงฺขาตาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธสงฺขาตาย ปฏิปทาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธสงฺขาตาย ปฏิปทาย ญาณาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธสงฺขาตาย ปฏิปทาย ญาณาย สมฺปยุตฺตา ฉนฺทาธิปติ ฉนฺทาธิกา ธมฺมา ฉนฺทสฺส อุปฺปาทาย ฉนฺทสฺส ภงฺคาย ฉนฺทสฺส อุปฺปาทาภงฺคาย ฉนฺทสฺส ฐิตฺยา ฉนฺทสฺส อญฺญถตฺตาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทาย ฉนฺทสฺส อนิโรธาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธสงฺขาตาย ฉนฺทสฺส อนุปฺปาทานิโรธสงฺขาตาย ปฏิปท

ឈ្មោះថា វិបស្សនាពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងសេចក្តីរីករាយ ដោយការពិចារណាឃើញ ថាគួរខ្ជឿប្រណាយ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងកាម ដោយការពិចារណាឃើញ ថាគួរសោយ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងការកើតឡើង ដោយការពិចារណាឃើញនូវការរលត់ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ ក្នុងសេចក្តីប្រកាន់ ដោយការពិចារណាឃើញថាគួរលះ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពល: ព្រោះមិនញាប់ញ័រ មិនតម្រេក មិនរំភើប ក្នុងអវិជ្ជាធម៌ ក្នុងកិលេសដែលតើតរលត់ជាមួយគ្នានឹងអវិជ្ជាធម៌ ក្នុងខន្ធធម៌ នេះវិបស្សនាពល: ។

(៩៩) សេក្ខពល: ១០ នឹងអសេក្ខពល: ១០ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាសេក្ខពល: ព្រោះកំពុងសិក្សានូវសម្មាទិដ្ឋិ ឈ្មោះថាអសេក្ខពល: ព្រោះភាពនៃបុគ្គលដែលបានសិក្សាហើយ ក្នុងសម្មាទិដ្ឋិនោះ ឈ្មោះថាសេក្ខពល: ព្រោះកំពុងសិក្សានូវសម្មាសង្កប្ប: ឈ្មោះថាអសេក្ខពល: ព្រោះភាពនៃបុគ្គលដែលបានសិក្សាហើយ ក្នុងសម្មាសង្កប្ប: នោះ ឈ្មោះថាសេក្ខពល: ព្រោះកំពុងសិក្សា នូវសម្មាវាចា ។បេ។ នូវសម្មាកម្មន: នូវសម្មាអាជីវ: នូវសម្មាវាយាម: នូវសម្មាសតិ នូវសម្មាសមាធិ នូវសម្មាញាណ: ។បេ។ នូវសម្មាវិមុត្តិ ឈ្មោះថាអសេក្ខពល: ព្រោះភាពនៃបុគ្គលដែលបានសិក្សាហើយ ក្នុងសម្មាវិមុត្តិ នេះសេក្ខពល: ១០ អសេក្ខពល: ១០ ។

(១០០) កតមានំ ឧស ខីណាសវពលានំ ។ ឥធ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អនិច្ចតោ សព្ពេ សង្ខារ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ យម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អនិច្ចតោ សព្ពេ សង្ខារ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ ឥទម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។

បុន ចបរំ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អដ្ឋារសាសុ-បមា សាមា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ យម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អដ្ឋារសាសុបមា សាមា យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ ឥទម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។

(១០០) ខីណាសវពលៈ (កម្ចាំងព្រះខីណាស្រព)១០ តើដូចម្តេច ។

កិក្ខុជាព្រះខីណាស្រពក្នុងសាសនានេះ បានឃើញជាក់តាមពិត ដោយ ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវសង្ខារទាំងពួង ថាមិនទៀង ត្រង់ដែលកិក្ខុជាព្រះ ខីណាស្រព បានឃើញជាក់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវសង្ខារ ទាំងពួង ថាមិនទៀង នេះឯងជាកម្ចាំង របស់កិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ដែលជាកម្ចាំង គឺកិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យហើយ ទើបដឹងច្បាស់ នូវការអស់ នៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាត្មាអញអស់អាសវៈហើយ ។

មួយទៀត កិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានឃើញជាក់តាមពិត ដោយ ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវកាមទាំងឡាយ ថាមានឧបមាដោយរណ្តៅរងើកភ្លើង ត្រង់ដែលកិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានឃើញជាក់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ប្រពៃ នូវកាមទាំងឡាយ ថាមានឧបមាដោយរណ្តៅរងើកភ្លើង នេះ ឯងជាកម្ចាំង របស់កិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព ដែលជាកម្ចាំង គឺកិក្ខុជា ព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យហើយ ទើបដឹងច្បាស់នូវការអស់ នៃអាសវៈ ទាំងឡាយ ថា អាត្មាអញអស់អាសវៈហើយ ។

បុន ចបរំ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ វិវេកនិន្នំ
ចិត្តំ ហោតិ វិវេកចោណំ វិវេកបញ្ហារំ វិវេកដ្ឋំ
នេក្ខម្មាភិរតំ ព្យន្តីភូតំ សព្វសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ
ធម្មេហិ យមិទំ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ វិវេកនិន្នំ
ចិត្តំ ហោតិ វិវេកចោណំ វិវេកបញ្ហារំ វិវេកដ្ឋំ
នេក្ខម្មាភិរតំ ព្យន្តីភូតំ សព្វសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ
ធម្មេហិ អយម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ហោតិ
យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ
បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។

បុន ចបរំ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ចត្តារោ
សតិបដ្ឋានា ភាវិតា ហោន្តិ សុភាវិតា យមិទំ
ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិ-
តា ហោន្តិ សុភាវិតា អយម្បិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ
ពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ
អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ។

មួយទៀត កិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព មានចិត្តនុនទៅរកវិវេក ទោរ ទៅរកវិវេក ឈមទៅរកវិវេក តាំងទៅកងវិវេក ត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្ម: ឃ្លាតចាកធម្មិតាំងពួយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវ:តាំងពួង ត្រង់ដែលកិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព មានចិត្តនុនទៅរកវិវេក ទោរទៅរកវិវេក ឈមទៅរកវិវេក តាំងទៅកងវិវេក ត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្ម: ឃ្លាតចាកធម្មិតាំងពួយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវ:តាំងពួង នេះឯងជាកម្ចាំង របស់កិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព ដែលជាកម្ចាំង គឺកិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យហើយ ទើបដឹងច្បាស់ នូវការអស់ នៃអាសវ:តាំងពួយថា អាត្មាអញអស់អាសវ:ហើយ ។

មួយទៀត កិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព បានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ត្រង់ដែលកិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព បានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯងជាកម្ចាំង របស់កិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព ដែលជាកម្ចាំង គឺកិកុ្ខជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យហើយ ទើបដឹងច្បាស់នូវការអស់ នៃអាសវ:តាំងពួយថា អាត្មាអញអស់អាសវ:ហើយ ។

បុន ចបរំ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវិតា ពហុលីកតា ។បេ។ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ បញ្ចពលានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ សត្តពោជ្ឈង្គា ភាវិតា ។បេ។ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ យមិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ភាវិតោ ពហុលីកតោ ឥទមិ ខីណាសវស្ស ភិក្ខុនោ ពលំ ពហុលំ យំ ពលំ អាគម្ម ខីណាសវោ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយំ បដិជានាតិ ខីណា មេ អាសវាតិ ឥមានិ ទស ខីណាសវស្ស ពលានិ ។

(๑๐๑)កតមានិ ទស ឥទ្ធិពលានិ អធិដ្ឋានា ឥទ្ធិ វិកុព្វនា ឥទ្ធិ មនោមយា ឥទ្ធិ ញាណវិប្ផារា ឥទ្ធិ សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធិ អរិយា ឥទ្ធិ កម្មវិបាកជា ឥទ្ធិ បុញ្ញវតោ ឥទ្ធិ វិជ្ជាមយា ឥទ្ធិ តត្ត តត្ត សម្មាបយោគប្បច្ចយា ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិ ឥមានិ ទស ឥទ្ធិពលានិ ។

មួយវិញទៀត កិកុជាព្រះខីណាស្រព ចានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវសម្មប្បធាន ៤ ។បេ។ ចានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវឥទ្ធិចាទ ៤ ចានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវឥន្ទ្រិយ ៥ ចានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវពលៈ ៥ ចានអប់រំហើយ នូវពោជ្ឈង្គ ៧ ។បេ។ ចានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ត្រង់ដែលកិកុជាព្រះខីណាស្រព ចានអប់រំ អប់រំល្អហើយ នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ នេះឯងជាកម្ចាំង របស់កិកុជាព្រះខីណាស្រព ដែលជាកម្ចាំង គឺកិកុជាព្រះខីណាស្រព អាស្រ័យហើយ ទើបដឹងច្បាស់ នូវការអស់ នៃអាសវៈទាំងឡាយថា អាត្មាអញ អស់អាសវៈហើយ នេះ ខីណាសវពលៈ ១០ ។

(១០១) ឥទ្ធិពលៈ (កម្ចាំងឫទ្ធិ) ១០ តើដូចម្តេច ឫទ្ធិ គឺការអធិដ្ឋាន ១ ឫទ្ធិ គឺការធ្វើឲ្យវិសេស ១ ឫទ្ធិ គឺអ្វីដែលសម្រេចដោយចិត្ត ១ ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញដោយសារញាណ ១ ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញដោយសារសមាធិ ១ ឫទ្ធិ គឺគុណជាតិប្រសើរ ១ ឫទ្ធិកើតអំពីផលកម្ម ១ ឫទ្ធិរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ ១ ឫទ្ធិសម្រេចដោយសារវិជ្ជា ១ ឫទ្ធិដោយអត្ថថាសម្រេចព្រោះការប្រកបត្រូវ កន្លងអំពើនោះៗ ជាបច្ច័យ ១ នេះ ឥទ្ធិពលៈ ១០ ។

(๑๐๒) กตมานิ ฉ สจฺจานิ ๆ ๙๓ สจฺจกสฺส ฐานญฺจ ฐานโต อฏฺฐานญฺจ อฏฺฐานโต ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ สจฺจกสฺส ฐานญฺจ ฐานโต อฏฺฐานญฺจ อฏฺฐานโต ยถาภูตํ ปชานาติ ๙๓ ปิ สจฺจกสฺส สจฺจกสฺส ฉ ญาณานิ โหนฺติ ยานิ ฉ ญาณานิ กมฺม สจฺจกสฺส อาสวกฺขยาย ปฏิปนฺนสฺส วิโมกฺขาย. สุ สีหนาทานิ ฉ ฐานานิ ปฺรชฺญาจกฺษุ ปวตฺตนฺติ ๆ

ปุน จปรานิ สจฺจกสฺส อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนานิ กมฺมสมาทานานิ ฐานโส เหตุโส วิปากานิ ยถาภูตํ ปชานาติ ยมฺปิ สจฺจกสฺส อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนานิ กมฺมสมาทานานิ ฐานโส เหตุโส วิปากานิ ยถาภูตานิ ปชานาติ ๙๓ ปิ สจฺจกสฺส สจฺจกสฺส ฉ ญาณานิ โหนฺติ ยานิ ฉ ญาณานิ กมฺม สจฺจกสฺส อาสวกฺขยาย ปฏิปนฺนสฺส วิโมกฺขาย สุ สีหนาทานิ ฉ ฐานานิ ปฺรชฺญาจกฺษุ ปวตฺตนฺติ ๆ

(១០២) តថាគតពល: (កម្លាំងព្រះតថាគត) ១០ តើដូចម្តេច ។ ព្រះតថាគតក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវហេតុគួរ ថាជាហេតុគួរផង នូវហេតុមិនគួរ ថាជាហេតុមិនគួរផង ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវហេតុគួរ ថាជាហេតុគួរផង នូវហេតុមិនគួរ ថាជាហេតុមិនគួរផង នេះឯងជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ដែលជាពល: គឺព្រះតថាគតអាស្រ័យហើយ ទើបទ្រង់ប្តេជ្ញា នូវឋាន: ដ៏ប្រសើរ ទើបទ្រង់បន្ទឹនូវសីហនាទ ក្នុងពួកបរិស័ទ ទើបទ្រង់ញុំាងព្រហ្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

មួយទៀត ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវផលវិបាកនៃកម្មសមាទាន ដែលជាអតីត អនាគតនឹងបច្ចុប្បន្ន តាមឋាន:និងតាមហេតុ ត្រង់ដែលព្រះតថាគតទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវផលវិបាកនៃកម្មសមាទាន ដែលជាអតីត អនាគតនឹងបច្ចុប្បន្ន តាមឋាន:និងតាមហេតុ នេះឯងជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ដែលជាពល: គឺព្រះតថាគតអាស្រ័យហើយ ទើបទ្រង់ប្តេជ្ញានូវឋាន:ដ៏ប្រសើរ ទើបទ្រង់បន្ទឹនូវសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ទើបទ្រង់ញុំាងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

បុន ចបរំ តថាគតោ សព្ពញ្ញុតាមិនិបដិបទំ យថាភូតំ បជានាតិ យម្បិ តថាគតោ សព្ពញ្ញុតាមិនិបដិបទំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ យំ ពលំ អាគម្ម តថាគតោ អាសភឋានំ បដិជានាតិ បរិសាសុ សីហនាទំ នទតិ ព្រហ្មចក្កំ បវត្តេតិ ។

បុន ចបរំ តថាគតោ អនេកធាតុនានាធាតុលោកំ យថាភូតំ បជានាតិ យម្បិ តថាគតោ អនេកធាតុនានាធាតុលោកំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ តថាគតស្ស តថាគតពលំ ហោតិ ។បេ។

បុន ចបរំ តថាគតោ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតំ យថាភូតំ បជានាតិ យម្បិ តថាគតោ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ តថាគតស្ស ។បេ។

បុន ចបរំ តថាគតោ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ យថាភូតំ បជានាតិ យម្បិ តថាគតោ បរសត្តានំ បរបុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយបរោបរិយត្តំ យថាភូតំ បជានាតិ ឥទម្បិ តថាគតស្ស ។បេ។

មួយទៀត ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ប្រយោជន៍ចាំនួន ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ប្រយោជន៍ចាំនួន នេះឯងជា តថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ដែលជាពល: គឺព្រះតថាគតអាស្រ័យហើយ ទើបប្តេជ្ញា នូវឋាន:ដ៏ប្រសើរ ទើបទ្រង់បន្ទឺនូវសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ទើបទ្រង់ញាំងព្រហ្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

មួយទៀត ព្រះតថាគតទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវលោក មានជាតុច្រើន ឬមានជាតុផ្សេងៗ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវលោក មានជាតុច្រើន ឬមានជាតុផ្សេងៗ នេះឯងជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ។ បេ ។

មួយទៀត ព្រះតថាគតទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវអជ្ឈាស្រ័យផ្សេង ៗ គ្នា របស់ពួកសត្វ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ច្បាស់តាមពិត នូវអជ្ឈាស្រ័យផ្សេង ៗ គ្នា របស់ពួកសត្វ នេះឯង ជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ។ បេ ។

មួយទៀត ព្រះតថាគតទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវភាពនៃឥន្ទ្រិយទន់ខ្លឹនឹងចាស់ក្លា របស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ត្រង់ដែលព្រះថាគតទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវភាពនៃឥន្ទ្រិយទន់ខ្លឹនឹងចាស់ក្លា របស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ នេះឯង ជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ។ បេ ។

បុន ចបរំ តថាគតោ ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនំ សន្តិលេសំ ភោគានំ វុដ្ឋានំ យថាភូតំ បជានាតិ យម្បិ តថាគតោ ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តីនំ សន្តិលេសំ ភោគានំ វុដ្ឋានំ យថាភូតំ បជានាតិ តេនបិ តថាគតស្ស ។បេ។

បុន ចបរំ តថាគតោ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។បេ។ តតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ យម្បិ តថាគតោ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។បេ។ តេនបិ តថាគតស្ស ។បេ។

បុន ចបរំ តថាគតោ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ យម្បិ តថាគតោ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន ។បេ។ តេនបិ តថាគតស្ស ។បេ។

មួយទៀត ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីសៅហ្មង នូវសេចក្តីផូរផង់ នូវការចេញ នៃឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់តាមពិត នូវសេចក្តីសៅហ្មង នូវសេចក្តីផូរផង់ នូវការចេញ នៃឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិ នេះឯងជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ។ បេ ។

មួយទៀត ព្រះតថាគត ទ្រង់រលឹកឃើញ នូវខន្ធបញ្ចក: ដែលធ្លាប់អាស្រ័យហើយក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ គឺ ទ្រង់រលឹកឃើញ ១ ជាតិខ្លះ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ ទ្រង់រលឹកឃើញនូវខន្ធបញ្ចក: ដែលធ្លាប់អាស្រ័យហើយក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការនិងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់រលឹកឃើញនូវខន្ធបញ្ចក: ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅហើយក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ គឺ ទ្រង់រលឹកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ នេះឯង ជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ។ បេ ។

មួយទៀត ព្រះតថាគតទ្រង់ឃើញនូវពួកសត្វ ដែលច្យុតនិងកើតឡើង ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ នូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ឃើញពួកសត្វ ។ បេ ។ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង់នូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា នេះឯងជាតថាគតពល: របស់ព្រះតថាគត ។ បេ ។

ปุน จปรํ ตถาคโต อาสวานญฺ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเ ว ธมฺเ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ ยมฺปิ ตถาคโต อาสวานญฺ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเ ว ธมฺเ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ อิทมฺปิ ตถาคตสฺส ตถาคตพลํ โหติ ยํ พลํ อาคมฺม ตถาคโต อาสภฏฺฐานญฺ ปฏิชานาติ ปริสาสุ สีหนาทญฺ นทติ พฺรหฺมจกฺกญฺ ปวตฺเตติ อิมานิ ทส ตถาคตพลานิ ฯ

(๑๐๓) เกนฏฺเน สทฺธาพลํ เกนฏฺเน วิริยพลํ เกนฏฺเน สติพลํ เกนฏฺเน สมาธิพลํ เกนฏฺเน ปญฺญาพลํ เกนฏฺเน หิริพลํ เกนฏฺเน ฉิตฺตปฺปพลํ เกนฏฺเน ปฏิสงฺขานพลํ เกนฏฺเน ตถาคตพลํ ฯ อสฺสทฺธิเย อกมฺปิยฏฺเน สทฺธาพลํ โกสชฺเ อกมฺปิยฏฺเน วิริยพลํ ปมาเท อกมฺปิยฏฺเน สติพลํ อุทฺธเ อกมฺปิยฏฺเน สมาธิพลํ

មួយទៀត ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម របស់ព្រះអង្គក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះការអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម របស់ព្រះអង្គក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះការអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ នេះឯងជាតថាគតពលៈ របស់ព្រះតថាគត ដែលជាពលៈ គឺព្រះតថាគតអាស្រ័យហើយ ទើបទ្រង់ប្តេជ្ញានូវឋានៈដ៏ប្រសើរ ទើបទ្រង់បន្ទឺសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ទើបទ្រង់ញាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ នេះ តថាគតពលៈ ១០ ។

[๑๐๓] សទ្ធាពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច វិរិយពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច សតិពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច សមាធិពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច បញ្ញាពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច ហិរិពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច ឧត្តប្បពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច បដិសង្ខានពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច តថាគតពលៈ ដោយអត្ថដូចម្តេច ។ សទ្ធាពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ព្រោះការណ៍មិនគួរជឿ វិរិយពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ព្រោះសេចក្តីខ្ជិល សតិពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ព្រោះការប្រហែស សមាធិពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ព្រោះសេចក្តីរាយមាយ

អាវជฺชาយ អភิญฺญายเ ชเน ปญฺญาพลំ เวทิยតิ ฯ
បเร អภิสเล ชเน ปุคฺคลานំ ปโรปรំ ชานาติ ฯ
เร อภิสเล ชเน ปุคฺคลานំ ปโรปรญาณพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ วิสารโท ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ วิสารทภาวพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ สีหนาทំ นทติ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ สีหนาทนาทพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ พฺรหฺมจกฺกំ ปวตฺเตติ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ พฺรหฺมจกฺกปวตฺตนพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปาฏิหีรំ กโรติ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปาฏิหีรกรณพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ธมฺมំ เทเสติ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ธมฺมเทสนาพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปริสาย สมฺปหංสติ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปริสสมฺปหංสนพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปริสาย สมุตฺเตเชติ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปริสสมุตฺเตชนพลំ ฯ
ตถาคโต ทสหิ ฐาเนหิ ปริสาสุ ปริสาย สมฺปหංสิตฺวา สมุตฺเตชิตฺวา อาสวานំ ขเย ญาณំ ปริสาสุ ปริสาย สมฺปหංสิตฺวา สมุตฺเตชิตฺวา อาสวานំ ขเย ญาณพลំ ฯ

พลกถา ฯ

បញ្ញាពលៈ ដោយអត្ថថាមិនកម្រើក ព្រោះអវិជ្ជា ឈ្មោះថាហិរិពលៈ ព្រោះខ្មាសចំពោះអកុសលធម៌ដ៏លាមក ឈ្មោះថាឧត្តប្បពលៈ ព្រោះខ្លាចចំពោះអកុសលធម៌ដ៏លាមក ឈ្មោះថាបដិសង្ខានពលៈ ព្រោះពិចារណាឃើញនូវតិលេសដោយញាណ ឈ្មោះថាភាវនាពលៈ ព្រោះធម៌ទាំងឡាយដែលកើតក្នុងខណៈនោះមានរសតែមួយ ឈ្មោះថាអនវជ្ជពលៈ ព្រោះទោសបន្ទិចបន្ទួចមិនមានក្នុងធម៌នោះ ឈ្មោះថាសង្គាហពលៈ ព្រោះសង្គ្រោះចិត្តដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថាវន្ទិពលៈ ព្រោះនៃកម្មៈអត់ធន់បានចំពោះធម្មជាតនោះ ឈ្មោះថាបញ្ញត្តិពលៈ ព្រោះបញ្ញត្តចិត្តដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថានិជ្ឈត្តិពលៈ ព្រោះសំឡឹងមើលចិត្តដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថាឥស្សរិយពលៈ ព្រោះញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានពលៈ ព្រោះអធិដ្ឋានចិត្តដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថាសមថពលៈ ព្រោះចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថាវិបស្សនាពលៈ ព្រោះពិចារណាឃើញនូវធម៌ ដែលកើតហើយក្នុងខណៈធម៌នោះ ឈ្មោះថាសេក្ខពលៈ ព្រោះកំពុងសិក្សាក្នុងធម៌នោះ ឈ្មោះថាអសេក្ខពលៈ ព្រោះភាពនៃបុគ្គលបានសិក្សាហើយ ក្នុងធម៌នោះ ឈ្មោះថាខីណាសវពលៈ ព្រោះលោកអស់អាសវៈហើយ ដោយធម៌នោះ ឈ្មោះថាឥទ្ធិពលៈ ព្រោះធម្មជាតនោះសម្រេចដល់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា តថាគតពលៈ ដោយអត្ថថាមានគុណពាល់មិនបាន ។

ចប់ ពលកថា ។

(២០៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្សារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សុញ្ញោ លោកោ សុញ្ញោ លោកោតិ ភន្តេ វុច្চតិ កិត្តាវតា នុ ខោ ភន្តេ សុញ្ញោ លោកោតិ វុច្চតីតិ ។ យស្មា ខោ អានន្ទ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា តស្មា សុញ្ញោ លោកោតិ វុច្চតិ កិញ្চានន្ទ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា ចក្ខុំ ខោ អានន្ទ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា រូបា សុញ្ញា អត្តេន វា អត្តនិយេន វា ចក្ខុវិញ្ញាណំ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា ចក្ខុសម្ផស្សោ សុញ្ញោ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា យម្បិទំ(១) ចក្ខុសម្ផស្សប្បច្চយា ឧប្បជ្জតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា

---

១ ម. យ្ហិទំ ។

[១០៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់សឹងក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងពោលថា លោកសូន្យ លោកសូន្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលព្រះអង្គពោលថា លោកសូន្យ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ធម្មជាតដែលសូន្យចាកខ្លួនឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតពោលថា លោកសូន្យ ម្នាលអានន្ទ ឬធម្មជាតអ្វីដែលសូន្យចាកខ្លួនឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ម្នាលអានន្ទ ចក្ខាយតនៈ ជាធម្មជាតសូន្យចាកខ្លួនឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន រូបសូន្យ ចាកខ្លួនឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ចក្ខុវិញ្ញាណសូន្យចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ចក្ខុសម្ផស្ស សូន្យចាកខ្លួនឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែន

តម្បិ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា សោតំ សុញ្ញំ ។បេ។ សង្ខា សុញ្ញា ឃានំ សុញ្ញំ គន្ធា សុញ្ញា ជិវ្ហា សុញ្ញា រសា សុញ្ញា កាយោ សុញ្ញោ ផោដ្ឋព្ពា សុញ្ញា មនោ សុញ្ញោ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា ធម្មា សុញ្ញា អត្តេន វា អត្តនិយេន វា មនោវិញ្ញាណំ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា មនោសម្ផស្សោ សុញ្ញោ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា យម្បិទំ មនោសម្ផស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា យស្មា ខោ អានន្ទ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា តស្មា សុញ្ញោ លោកោតិ វុច្ចតីតិ ។

(๑๐๕) សុញ្ញំ សុញ្ញំ(๑) សង្ខារសុញ្ញំ វិបរិណាមសុញ្ញំ អកតសុញ្ញំ លក្ខណសុញ្ញំ វិកប្បគតសុញ្ញំ តនុដ្ឋសុញ្ញំ សមុច្ឆេទសុញ្ញំ បដិប្បស្សទ្ធិសុញ្ញំ និស្សរណសុញ្ញំ អជ្ឈត្តសុញ្ញំ ពហិទ្ធាសុញ្ញំ

---

๑ ឱ. សុញ្ញសុញ្ញំ ។

សុខក្តី កើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផ័ស្ស ជាបច្ច័យ វេទនានោះក៏សូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ត្រចៀកសូន្យ ។បេ។ សំឡេងសូន្យ ច្រមុះសូន្យ ភ្លិនសូន្យ អណ្តាតសូន្យ រសសូន្យ កាយសូន្យ ផោដ្ឋព្វៈសូន្យ ចិត្តសូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ធម្មារម្មណ៍សូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន មនោវិញ្ញាណសូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន មនោសម្ផ័ស្សសូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី កើតឡើង ព្រោះមនោសម្ផ័ស្ស ជាបច្ច័យ វេទនានោះក៏សូន្យចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ម្នាលអានន្ទ ធម្មជាតដែលសូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកវត្ថុជារបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតពោលថា លោកសូន្យ ។

(១០៥) ធម្មជាតត្រូវសូន្យ សូន្យ សង្ខារសូន្យ ធម្មជាតប្រែប្រួលទាំងសូន្យ ធម្មជាតដ៏ប្រសើរសូន្យ លក្ខណៈសូន្យ ធម្មជាតសង្កត់សង្កិនទាំងសូន្យ ធម្មជាតសូន្យដោយអត្ថនោះធម្មជាតផ្តាច់ផ្តិលទាំងសូន្យ ធម្មជាតសូប៊រម្ភាប់ទាំងសូន្យ ធម្មជាតរលាស់ចេញទាំងសូន្យ អាយតនៈខាងក្នុងសូន្យ អាយតនៈ

ឧុកតោសុញ្ញំ សកាកសុញ្ញំ វិសកាកសុញ្ញំ ឃសនា-
សុញ្ញំ បវិក្ខហសុញ្ញំ បដិលាភសុញ្ញំ បដិវេធសុញ្ញំ
ឯកត្តសុញ្ញំ នានត្តសុញ្ញំ ខន្ធសុញ្ញំ អជ្ឈត្តសុញ្ញំ
បរិយោកាសុញ្ញំ សម្បជានសុញ្ញ បរមត្តបរិយោនាំ
សព្វសុញ្ញតានំ បរមដ្ឋសុញ្ញំ ។

(๒๐๖) កតមំ សុញ្ញំ សុញ្ញំ ។ ចក្ខុំ សុញ្ញំ អត្តេន
វា អត្តនិយេន វា និច្ចេន វា ធុវេន វា សស្សតេន វា
អវិបរិណាមធម្មេន វា សោតំ សុញ្ញំ ។បេ។ ឃានំ សុញ្ញំ
ជិវ្ហា សុញ្ញា កាយោ សុញ្ញោ មនោ សុញ្ញោ អត្តេន
វា អត្តនិយេន វា និច្ចេន វា ធុវេន វា សស្ស-
តេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វា ឥទំ សុញ្ញំ សុញ្ញំ ។

(๒๐๗) កតមំ សង្ខារសុញ្ញំ ។ តយោ សង្ខារ
បុញ្ញាភិសង្ខារោ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ អនេញ្ជាភិសង្ខា-
រោ បុញ្ញាភិសង្ខារោ អបុញ្ញាភិសង្ខារេ ច អនេញ្ជា-
ភិសង្ខារេ ច សុញ្ញោ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ បុញ្ញាភិ-
សង្ខារេ ច អនេញ្ជាភិសង្ខារេ ច សុញ្ញោ អនេ-
ញ្ជាភិសង្ខារោ បុញ្ញាភិសង្ខារេ ច អបុញ្ញាភិសង្ខារេ
ច សុញ្ញោ ឥមេ តយោ សង្ខារា ។

ខាងក្រៅសូន្យ អាយតន:ទាំងពីរសូន្យ ធម្មជាតមានចំណែកស្មើគ្នាទាំង
សូន្យ ធម្មជាតមានចំណែកខុសគ្នាទាំងសូន្យ ការស្វែងរកសូន្យ ការកំណត់
សូន្យ ការបានចំពោះទាំងសូន្យ ការចាក់ធ្លុះសូន្យ ធម្មជាតដូចគ្នាទាំង
សូន្យ ធម្មជាតផ្សេងគ្នាទាំងសូន្យ ខន្តិសូន្យ ការអធិដ្ឋានសូន្យ ការឈាន
ចុះស៊ប់សូន្យ ការបង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិ របស់បុគ្គលអ្នកដឹងខាន ឈ្មោះ
ថាសូន្យដ៏ក្រៃលែង ជាធម្មជាតសូន្យទាំងពួង ។

(๑๐๖) ធម្មជាតត្រូវសូន្យ សូន្យ តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុសូន្យ
ដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង ដោយការ
ពិតប្រាកដផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួលជាធម្មតា
ផង ត្រចៀកសូន្យ ។បេ។ ច្រមុះសូន្យ អណ្តាតសូន្យ កាយសូន្យ
ចិត្តសូន្យ ដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង
ដោយការពិតប្រាកដផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួល
ជាធម្មតាផង នេះ ធម្មជាតត្រូវសូន្យ សូន្យ ។

(๑๐๗) សង្ខារសូន្យ តើដូចម្តេច ។ សង្ខារ ๓ គឺបុញ្ញាភិសង្ខារ
๑ អបុញ្ញាភិសង្ខារ ๑ អនេញ្ជាភិសង្ខារ ๑ បុញ្ញាភិសង្ខារ សូន្យ ដោយ
អបុញ្ញាភិសង្ខារផង ដោយអនេញ្ជាភិសង្ខារផង ឯអបុញ្ញាភិសង្ខារសូន្យ
ដោយបុញ្ញាភិសង្ខារផង ដោយអនេញ្ជាភិសង្ខារផង អនេញ្ជាភិសង្ខារ
សូន្យដោយបុញ្ញាភិសង្ខារផង ដោយអបុញ្ញាភិសង្ខារផង នេះ សង្ខារ ๓ ។

អបរេបិ(๑) តយោ សង្ខារា កាយសង្ខារោ វចី-សង្ខារោ ចិត្តសង្ខារោ កាយសង្ខារោ វចីសង្ខារេន ច ចិត្តសង្ខារេន ច សុញ្ញោ វចីសង្ខារោ កាយសង្ខារេន ច ចិត្តសង្ខារេន ច សុញ្ញោ ចិត្តសង្ខារោ កាយសង្ខារេន ច វចីសង្ខារេន ច សុញ្ញោ ឥមេ តយោ សង្ខារា ។

អបរេបិ(๒) តយោ សង្ខារា អតីតា សង្ខារា អនាគតា សង្ខារា បច្ចុប្បន្នា សង្ខារា អតីតា សង្ខារា អនាគតេហិ ច បច្ចុប្បន្នេហិ ច សង្ខារេហិ សុញ្ញា អនាគតា សង្ខារា អតីតេហិ ច បច្ចុប្បន្នេហិ ច សង្ខារេហិ សុញ្ញា បច្ចុប្បន្នា សង្ខារា អតីតេហិ ច អនាគតេហិ ច សង្ខារេហិ សុញ្ញា ឥមេ តយោ សង្ខារា ឥទំ សង្ខារសុញ្ញំ ។

(๑๐๘) កតមំ វិបរិណាមសុញ្ញំ ។ ជាតំ រូបំ សការេន សុញ្ញំ វិកតំ រូបំ វិបរិណតត្តេវ សុញ្ញញ្ច ជាតា វេទនា សការេន សុញ្ញា វិកតា វេទនា វិបរិណតា ចេវ សុញ្ញា ច ជាតា សញ្ញា(๓)

---

๑ ๒ ម. អបរាបិ ។ ๓ ម. ជាតា សញ្ញាតិ ឥត្ថំ ។

សង្ខារ ៣ ដទៃទៀត គឺកាយសង្ខារ ១ វចីសង្ខារ ១ ចិត្តសង្ខារ ១ កាយសង្ខារ សូន្យ ដោយវចីសង្ខារផង ដោយចិត្តសង្ខារផង វចីសង្ខារ សូន្យ ដោយកាយសង្ខារផង ដោយចិត្តសង្ខារផង ចិត្តសង្ខារ សូន្យ ដោយកាយសង្ខារផង ដោយវចីសង្ខារផង នេះ សង្ខារ ៣ ។

សង្ខារ ៣ ដទៃទៀត គឺ អតីតសង្ខារ ១ អនាគតសង្ខារ ១ បច្ចុប្បន្នសង្ខារ ១ អតីតសង្ខារសូន្យ ដោយអនាគតសង្ខារផង ដោយបច្ចុប្បន្នសង្ខារផង ឯអនាគតសង្ខារ សូន្យ ដោយអតីតសង្ខារផង ដោយបច្ចុប្បន្នសង្ខារផង បច្ចុប្បន្នសង្ខារ សូន្យ ដោយអតីតសង្ខារផង ដោយអនាគតសង្ខារផង នេះ សង្ខារ ៣ នេះ សង្ខារសូន្យ ។

(១០៨) ធម្មជាតប្រែប្រួល សូន្យ តើដូចម្តេច ។ រូបដែលកើតហើយ ឈ្មោះថាសូន្យ តាមសភាវៈ រូបដែលទៅក្រោសហើយ ឈ្មោះថាប្រែប្រួលផង ឈ្មោះថាសូន្យផង វេទនាដែលកើតហើយ ឈ្មោះថាសូន្យតាមសភាវៈ វេទនាដែលទៅក្រោសហើយ ឈ្មោះថាប្រែប្រួលផង ឈ្មោះថាសូន្យផង សញ្ញាដែលកើតហើយ

ជាតា សន្ថារក ជាតំ វិញ្ញាណំ ជាតំ ចក្ខុំ ។បេ។ ជាតោ អរោ សភាវេន សុញ្ញោ វិតតោ អរោ វិបរិណាតោ ថេវ សុញ្ញោ ច ឥទំ វិបរិណាមសុញ្ញំ ។

(๒๐๙) កតមំ អក្ខសុញ្ញំ ។ អក្ខមេតំ បទំ សេដ្ឋមេតំ(๑) បទំ វិសិដ្ឋមេតំ(๒) បទំ យទិទំ សព្ពសន្ថារសមថោ សព្ពូបធិប្បដិនិស្សគ្គោ តណ្ហាក្ខយោ វិរាគោ និរោធោ និព្ពានំ ឥទំ អក្ខសុញ្ញំ ។

(๒๑๐) កតមំ លក្ខណសុញ្ញំ ។ ខន្ធេ លក្ខណានិ ពាលលក្ខណាញ្ច បណ្ឌិតលក្ខណាញ្ច ពាលលក្ខណំ បណ្ឌិតលក្ខណេន សុញ្ញំ បណ្ឌិតលក្ខណំ ពាលលក្ខណេន សុញ្ញំ ។ តីណិ លក្ខណានិ ឧប្បាទលក្ខណំ វយលក្ខណំ ឋិតញ្ញថត្តលក្ខណំ ឧប្បាទលក្ខណំ វយលក្ខណេន ច ឋិតញ្ញថត្តលក្ខណេន ច សុញ្ញំ វយលក្ខណំ ឧប្បាទលក្ខណេន ច ឋិតញ្ញថត្តលក្ខណេន ច សុញ្ញំ ឋិតញ្ញថត្តលក្ខណំ ឧប្បាទលក្ខណេន ច វយលក្ខណេន ច

---

๑ ម. សេដ្ឋំ ឯតំ ។ ๒ ម. វិសិដ្ឋំ ឯតំ ។ ម. វិសេដ្ឋមេតំ ។

សង្ខារទាំងឡាយដែលកើតហើយ វិញ្ញាណដែលកើតហើយ ចក្ខុដែលកើតហើយ ។បេ។ កពដែលកើតហើយ ឈ្មោះថាសូន្យ តាមសការៈ កពដែលផ្ចាស់ប្រាសហើយ ឈ្មោះថាប្រែប្រួលផង ឈ្មោះថាសូន្យផង នេះ ធម្មជាតប្រែប្រួលទាំងសូន្យ ។

[๑๐๙] ធម្មជាតដ៏ប្រសើរសូន្យ តើដូចម្តេច ។ ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ការលះនូវឧបធិទាំងពួង ការអស់នៃតណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក ការរលត់ ព្រះនិព្វាន ឯណា +ន្ទុះជាបទដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ +ន្ទុះជាបទដ៏ប្រសើរ +ន្ទុះជាបទដ៏វិសេស នេះឯង ធម្មជាតដ៏ប្រសើរសូន្យ ។

[๑๑๐] លក្ខណៈសូន្យ តើដូចម្តេច ។ លក្ខណៈ ២ គឺ ពាលលក្ខណៈ ๑ បណ្ឌិតលក្ខណៈ ๑ ពាលលក្ខណៈ សូន្យដោយបណ្ឌិតលក្ខណៈ ឯបណ្ឌិតលក្ខណៈ សូន្យដោយពាលលក្ខណៈ ។ លក្ខណៈ ៣ គឺ លក្ខណៈនៃការកើត ๑ លក្ខណៈនៃការសូន្យ ๑ លក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅ ๑ លក្ខណៈនៃការកើត សូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការសូន្យផង ដោយលក្ខណៈ នៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅផង ឯលក្ខណៈនៃការសូន្យ សូន្យ ដោយលក្ខណៈ នៃការកើតផង ដោយលក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅផង លក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅសូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការកើតផង ដោយលក្ខណៈនៃការសូន្យផង

สุญฺญโต วุฏฺฐหนฺตสฺส อุปฺปาทลกฺขณาทีนิ วเยลกฺขณาทีนิ จ ปฏิสญฺจิกฺขโต จ สุญฺญโต วุฏฺฐหนฺตสฺส วยลกฺขณาทีนิ อุปฺปาทลกฺขณาทีนิ จ ปฏิสญฺจิกฺขโต จ สุญฺญโต วุฏฺฐหนฺตสฺส ปฏิสญฺจิกฺขณาทีนิ อุปฺปาทลกฺขณาทีนิ จ วยลกฺขณาทีนิ จ สุญฺญโต วุฏฺฐหนฺตสฺส เวทนาย สญฺญาย สงฺขารานํ วิญฺญาณสฺส จกฺขุสฺส ฯเปฯ ชรามรณสฺส อุปฺปาทลกฺขณาทีนิ วยลกฺขณาทีนิ จ ปฏิสญฺจิกฺขโต จ สุญฺญโต ชรามรณสฺส วยลกฺขณาทีนิ อุปฺปาทลกฺขณาทีนิ จ ปฏิสญฺจิกฺขโต จ สุญฺญโต ชรามรณสฺส ปฏิสญฺจิกฺขณาทีนิ อุปฺปาทลกฺขณาทีนิ จ วยลกฺขณาทีนิ จ สุญฺญโต วุฏฺฐหนฺตสฺส ๙ ญาณานิ ลกฺขณาสุญฺญโต ฯ

(๑๐๑) กตมา วิกฺขมฺภนสุญฺญโต ฯ เนกฺขมฺเม กามจฺฉนฺทา วิกฺขมฺภิโต เจว สุญฺญา จ อพฺยาปาเทน พฺยาปาทา วิกฺขมฺภิโต เจว สุญฺญา จ อาโลกสญฺญาย ถีนมิทฺธา วิกฺขมฺภิตาย เจว สุญฺญาย อวิกฺเขเปน อุทฺธจฺจา วิกฺขมฺภิตาย เจว สุญฺญาย ธมฺมววตฺถาเนน วิจิกิจฺฉา วิกฺขมฺภิตา เจว สุญฺญา จ

លក្ខណៈនៃការកើតនៃរូប សូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការសូន្យផង ដោយលក្ខណៈ នៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅផង លក្ខណៈនៃការសូន្យនៃរូប សូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការកើតផង ដោយលក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅផង លក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅនៃរូប សូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការកើតផង ដោយលក្ខណៈនៃការសូន្យផង លក្ខណៈនៃការកើតនៃវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។បេ។ នៃជរាមរណៈ សូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការសូន្យផង ដោយលក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅផង លក្ខណៈនៃការសូន្យនៃជរាមរណៈ សូន្យ ដោយលក្ខណៈ នៃការកើតផង ដោយលក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅផង លក្ខណៈនៃការប្រែប្រួលចាកការតាំងនៅ នៃជរាមរណៈ សូន្យ ដោយលក្ខណៈនៃការកើតផង ដោយលក្ខណៈនៃការសូន្យផង នេះ លក្ខណៈសូន្យ ។

[๑๑๑] ធម្មជាតសង្កត់សង្កិនតាំងសូន្យ តើដូចម្តេច ។ កាមច្ឆន្ទៈ គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយនេក្ខម្មៈ ព្យាបាទ គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយអព្យាបាទ ថីនមិទ្ធ គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយអាលោកសញ្ញា ឧទ្ធច្ចៈ គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយការមិនពាយមាយ វិចិកិច្ឆា គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយការកំណត់នូវធម៌

ញាណេន អវិជ្ជា វិក្ខម្ភិតា ចេវ សុញ្ញា ច តាមុ-
ដ្ឋេន អវតំ វិក្ខម្ភិតា ចេវ សុញ្ញា ច បឋមជ្ឈានេន
នីវរណា វិក្ខម្ភិតា ចេវ សុញ្ញា ច ។បេ។ អរហត្តម-
គ្គេន សព្ពកិលេសា វិក្ខម្ភិតា ចេវ សុញ្ញា ច ឥទំ
វិក្ខម្ភនសុញ្ញំ ។

(๑๑๒) កតមំ តទង្គសុញ្ញំ ។ នេក្ខម្មេន កា-
មច្ឆន្ទោ តទង្គសុញ្ញោ អព្យាបាទេន ព្យាបាទោ តទ-
ង្គសុញ្ញោ អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធំ តទង្គសុញ្ញំ
អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ តទង្គសុញ្ញំ ធម្មវវត្ថានេន វិចិកិច្ឆា
តទង្គសុញ្ញា ញាណេន អវិជ្ជា តទង្គសុញ្ញា តាមុ-
ដ្ឋេន អវតំ តទង្គសុញ្ញា បឋមជ្ឈានេន នីវរណា
តទង្គសុញ្ញា ។បេ។ វិវដ្ដនានុបស្សនាយ សញ្ញោគា-
ភិនិវេសោ តទង្គសុញ្ញោ ឥទំ តទង្គសុញ្ញំ ។

(๑๑๓) កតមំ សមុច្ឆេទសុញ្ញំ ។ នេក្ខម្មេន
កាមច្ឆន្ទោ សមុច្ឆិន្នោ ចេវ សុញ្ញោ ច អព្យា-
ចាទេន ព្យាបាទោ សមុច្ឆិន្នោ ចេវ សុញ្ញោ
ច អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធំ សមុច្ឆិន្នញ្ចេវ
សុញ្ញញ្ច អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ សមុច្ឆិន្នញ្ចេវ សុញ្ញញ្ច

អវិជ្ជា គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយញាណ អវតិ (សេចក្តីមិនត្រេកអរ) គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយបាមុជ្ជៈ នីវរណៈ គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ កិលេសទាំងអស់ គេសង្កត់សង្កិនផង សូន្យផង ដោយអរហត្តមគ្គ នេះ ធម្មជាតសង្កត់សង្កិនទាំងសូន្យ ។

(๑๑๒) ធម្មជាតសូន្យដោយអង្គនោះ តើដូចម្តេច ។ កាមច្ឆន្ទៈសូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយនេក្ខម្មៈ ព្យាបាទ សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយអព្យាបាទ ថីនមិទ្ធ សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយអាលោកសញ្ញា ឧទ្ធច្ចៈ សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយការមិនពយមាយ វិចិកិច្ឆា សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយការកំណត់ធម៌ អវិជ្ជា សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយញាណ អវតិ សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយបាមុជ្ជៈ ពួកនីវរណៈ សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ការប្រកាន់មាំដោយសំយោគ សូន្យដោយអង្គនោះ គឺដោយវិវដ្ដានុបស្សនា នេះ ធម្មជាតសូន្យដោយអង្គនោះ ។

(๑๑๓) ធម្មជាតផ្តាច់ផ្តិលទាំងសូន្យ តើដូចម្តេច ។ កាមច្ឆន្ទៈ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង ដោយនេក្ខម្មៈ ព្យាបាទ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង ដោយអព្យាបាទ ថីនមិទ្ធ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង ដោយអាលោកសញ្ញា ឧទ្ធច្ចៈ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង ដោយការមិនពយមាយ

ធម្មវវត្ថានេន វិចិកិច្ឆា សមុច្ឆិន្នា ចេវ សុញ្ញា ច ញាណេន អវិជ្ជា សមុច្ឆិន្នា ចេវ សុញ្ញា ច តាមុដ្ឋេន អរតិ សមុច្ឆិន្នា ចេវ សុញ្ញា ច បឋមជ្ឈានេន នីវរណា សមុច្ឆិន្នា ចេវ សុញ្ញា ច ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសា សមុច្ឆិន្នា ចេវ សុញ្ញា ច ឥទំ សមុច្ឆេទសុញ្ញំ ។

(๑๑๔) កតមំ បដិប្បស្សទ្ធិសុញ្ញំ ។ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទោ បដិប្បស្សទ្ធោ ចេវ សុញ្ញោ ច អព្យាបាទេន ព្យាបាទោ បដិប្បស្សទ្ធោ ចេវ សុញ្ញោ ច អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធំ បដិប្បស្សទ្ធំ ចេវ សុញ្ញញ្ច អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ បដិប្បស្សទ្ធំ ចេវ សុញ្ញញ្ច ធម្មវវត្ថានេន វិចិកិច្ឆា បដិប្បស្សទ្ធា ចេវ សុញ្ញា ច ញាណេន អវិជ្ជា បដិប្បស្សទ្ធា ចេវ សុញ្ញា ច តាមុដ្ឋេន អរតិ បដិប្បស្សទ្ធា ចេវ សុញ្ញា ច បឋមជ្ឈានេន នីវរណា បដិប្បស្សទ្ធា ចេវ សុញ្ញា ច ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសា បដិប្បស្សទ្ធា ចេវ សុញ្ញា ច ឥទំ បដិប្បស្សទ្ធិសុញ្ញំ ។

វិចិកិច្ឆា គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង ដោយការកំណត់នូវធម៌ អវិជ្ជា គេ
ផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង ដោយញាណ អាតិ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យ
ផង ដោយចាំមុដ្ឋៈ នីវរណៈទាំង៥ឲ្យ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យផង
ដោយបឋមជ្ឈាន ។បេ។ កិលេសទាំងអស់ គេផ្តាច់ផ្តិលផង សូន្យ
ផង ដោយអរហត្តមគ្គ នេះ ធម្មជាតផ្តាច់ផ្តិលទាំងសូន្យ ។

(๑๑๔) ធម្មជាតសូប់រម្ងាប់ទាំងសូន្យ តើដូចម្តេច ។ កាម-
ច្ឆន្ទៈ សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង ដោយនេក្ខម្មៈ ព្យាបាទ សូប់រម្ងាប់
ផង សូន្យផង ដោយអព្យាបាទ ថីនមិទ្ធ សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង
ដោយអាលោកសញ្ញា ឧទ្ធច្ចៈ សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង ដោយការមិន
ពាយមាយ វិចិកិច្ឆា សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង ដោយការកំណត់នូវធម៌
អវិជ្ជា សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង ដោយញាណ អាតិ សូប់រម្ងាប់ផង
សូន្យផង ដោយចាំមុដ្ឋៈ ពួកនីវរណៈ សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង ដោយ
បឋមជ្ឈាន ។បេ។ កិលេសទាំងអស់ សូប់រម្ងាប់ផង សូន្យផង ដោយ
អរហត្តមគ្គ នេះ ធម្មជាតសូប់រម្ងាប់ទាំងសូន្យ ។

(๑๑๕) កតមំ ឯសរណសុញ្ញំ ។ ឯកត្តេន កាមច្ឆន្ទោ ឯសរណោ ខេវ សុញ្ញោ ច អព្យាបាទេន ព្យាបាទោ ឯសរណោ ខេវ សុញ្ញោ ច អាលោកសញ្ញាយ ឋីនមិទ្ធំ ឯសរណញ្ចេវ សុញ្ញញ្ច អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ ឯសរណញ្ចេវ សុញ្ញញ្ច ធម្មវវត្ថានេន វិចិកិច្ឆា ឯសរណា ខេវ សុញ្ញោ ច ញាណេន អវិជ្ជា ឯសរណា ខេវ សុញ្ញោ ច ទាមុដ្ឋេន អរតិ ឯសរណា ខេវ សុញ្ញោ ច បឋមជ្ឈានេន នីវរណា ឯសរណា ខេវ សុញ្ញោ ច ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្ពកិលេសា ឯសរណា ខេវ សុញ្ញោ ច ឥទំ ឯសរណសុញ្ញំ ។

(๑๑๖) កតមំ អជ្ឈត្តសុញ្ញំ ។ អជ្ឈត្តំ ចក្ខុ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា ឯកច្ចេ វា ជុវេន វា សស្សតេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វា អជ្ឈត្តំ សោតំ សុញ្ញំ ។បេ។ អជ្ឈត្តំ ឃានំ សុញ្ញំ អជ្ឈត្តំ ជិវ្ហា សុញ្ញា អជ្ឈត្តំ កាយោ សុញ្ញោ អជ្ឈត្តំ មនោ សុញ្ញោ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា ឯកច្ចេ វា ជុវេន វា សស្សតេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វា ឥទំ អជ្ឈត្តសុញ្ញំ ។

(๑๑๕) ធម្មជាតរលាស់ចេញពីឆន្ទៈ តើដូចម្តេច ។ កាមច្ឆន្ទៈ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយនេក្ខម្មៈ ព្យាបាទ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយអព្យាបាទ ថីនមិទ្ធៈ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយអាលោកសញ្ញា ឧទ្ធច្ចៈ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយការមិនរាយមាយ វិចិកិច្ឆា គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយការកំណត់នូវធម៌ អវិជ្ជា គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយញាណ អរតិ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយបាមុជ្ជៈ ពួកនីវរណៈ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ កិលេសទាំងអស់ គេរលាស់ចេញផង សូន្យផង ដោយអរហត្តមគ្គ នេះ ធម្មជាតរលាស់ចេញពីឆន្ទៈ ។

(๑๑๖) អាយតនៈខាងក្នុងសូន្យ តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុខាងក្នុង សូន្យ ដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង ដោយការបិតថែរផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួលជាធម្មតាផង ត្រចៀកខាងក្នុង សូន្យ ។ បេ ។ ច្រមុះខាងក្នុង សូន្យ អណ្តាតខាងក្នុង សូន្យ កាយខាងក្នុង សូន្យ ចិត្តខាងក្នុង សូន្យ ដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង ដោយការបិតថែរផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួលជាធម្មតាផង នេះ អាយតនៈខាងក្នុងសូន្យ ។

(๑๑๗) កតមំ ពហិទ្ធា សុញ្ញំ ។ ពហិទ្ធា រូបា សុញ្ញា ។បេ។ ពហិទ្ធា ឆដ្ឋា សុញ្ញា អត្តេន វា អត្តនិយេន វា និច្ចេន វា ធុវេន វា សស្សតេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វា ឥទំ ពហិទ្ធាសុញ្ញំ ។

(๑๑๘) កតមំ ទុកតោសុញ្ញំ ។ យញ្ច អជ្ឈត្តំ ចក្ខុំ(๑) យេ ច ពហិទ្ធា រូបា ឧភយតោ តំ(๒) សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា និច្ចេន វា ធុវេន វា សស្សតេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វា យញ្ច អជ្ឈត្តំ សោតំ យេ ច ពហិទ្ធា សទ្ទា ។បេ។ យញ្ច អជ្ឈត្តំ ឃានំ យេ ច ពហិទ្ធា គន្ធា យា ច អជ្ឈត្តំ ជិវ្ហា យេ ច ពហិទ្ធា រសា យោ ច អជ្ឈត្តំ កាយោ យេ ច ពហិទ្ធា ផោដ្ឋព្ពា យោ ច អជ្ឈត្តំ មនោ យេ ច ពហិទ្ធា ធម្មា ឧភយតោ តំ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា និច្ចេន វា ធុវេន វា សស្សតេន វា អវិបរិណាមធម្មេន វា ឥទំ ទុកតោសុញ្ញំ ។

---

๑ ម. ចក្ខុ ។ ๒ ឧ.ម. ឧភយមេតំ ។

(๑๑๗) អាយតនៈខាងក្រៅសូន្យ តើដូចម្តេច ។ រូបខាងក្រៅ សូន្យ ។បេ។ ធម្មារម្មណ៍ខាងក្រៅ សូន្យ ដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង ដោយការបែតថេរផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួលជាធម្មតាផង នេះ អាយតនៈខាងក្រៅសូន្យ ។

(๑๑๘) អាយតនៈខាងពីរសូន្យ តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុខាងក្នុងណា និងរូបខាងក្រៅណា ធម្មជាតខាងពីរនោះ សូន្យ ដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង ដោយការបែតថេរផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួលជាធម្មតាផង ត្រចៀកខាងក្នុងណា និងសំឡេងខាងក្រៅណា ។បេ។ ច្រមុះខាងក្នុងណា និងក្លិនខាងក្រៅណា អណ្តាតខាងក្នុងណា និងរសខាងក្រៅណា កាយខាងក្នុងណា និងដោដ្ឋព្វៈខាងក្រៅណា ចិត្តខាងក្នុងណា និងធម្មារម្មណ៍ខាងក្រៅណា ធម្មជាតខាងពីរនោះ សូន្យដោយខ្លួនផង ដោយវត្ថុជារបស់ខ្លួនផង ដោយការទៀងផង ដោយការបែតថេរផង ដោយការទៀងទាត់ផង ដោយការមិនប្រែប្រួលជាធម្មតាផង នេះអាយតនៈខាងពីរសូន្យ ។

(๑๑๙) តតមំ សកាតសុញ្ញំ ។ ឆ អជ្ឈត្តំ តា-
ឆំ អាយតនានំ សកាតានំ ចេវ សុញ្ញានំ ច ឆ ពា-
ហិរានំ អាយតនានំ សកាតានំ ចេវ សុញ្ញានំ ច
ឆ វិញ្ញាណាតាយា សកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆ
ផស្សតាយា សកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆ វេទនា-
តាយា សកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆ សញ្ញាតាយា
សកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆ ចេតនា តាយា
សកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆំ សកាតសុញ្ញំ ។

(๑๒๐) តតមំ វិសកាតសុញ្ញំ ។ ឆ អជ្ឈត្តំ-
តានំ អាយតនានំ ឆហិ ពាហិរាយតនេហិ វិសកា-
តានំ ចេវ សុញ្ញានំ ច ឆ ពាហិរាយតនានំ ឆហិ
វិញ្ញាណាតាយេហិ វិសកាតានំ ចេវ សុញ្ញានំ ច ឆ
វិញ្ញាណាតាយា ឆហិ ផស្សតាយេហិ វិសកាតា ចេវ
សុញ្ញា ច ឆ ផស្សតាយា ឆហិ វេទនាតាយេហិ
វិសកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆ វេទនាតាយា ឆហិ
សញ្ញា តាយេហិ វិសកាតា ចេវ សុញ្ញា ច ឆ
សញ្ញា តាយា ឆហិ ចេតនាតាយេហិ វិសកាតា
ចេវ សុញ្ញា ច ឆំ វិសកាតសុញ្ញំ ។

(๑๑๙) ធម្មជាតមានចំណែកស្មើគាំងសូន្យ តើដូចម្តេច ។ អាយតនៈខាងក្នុង ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង អាយតនៈខាងក្រៅ ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង ពួកនៃវិញ្ញាណ ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង ពួកនៃផស្សៈ ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង ពួកនៃវេទនា ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង ពួកនៃសញ្ញា ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង ពួកនៃចេតនា ๖ មានចំណែកស្មើគាផង សូន្យផង នេះ ធម្មជាតមានចំណែកស្មើគាំងសូន្យ ។

(๑๒๐) ធម្មជាតមានចំណែកខុសគាំងសូន្យ តើដូចម្តេច ។ អាយតនៈខាងក្នុង ๖ មានចំណែកខុសគា ពីអាយតនៈខាងក្រៅ ๖ ផង សូន្យផង អាយតនៈខាងក្រៅ ๖ មានចំណែកខុសគា ពីពួកនៃវិញ្ញាណ ๖ ផង សូន្យផង ពួកនៃវិញ្ញាណ ๖ មានចំណែកខុសគាពីពួកនៃផស្សៈ ๖ ផង សូន្យផង ពួកនៃផស្សៈ ๖ មានចំណែកខុសគា ពីពួកនៃវេទនា ๖ ផង សូន្យផង ពួកនៃវេទនា ๖ មានចំណែកខុសគាពីពួកនៃសញ្ញា ๖ ផង សូន្យផង ពួកនៃសញ្ញា ๖ មានចំណែកខុសគាពីពួកនៃចេតនា ๖ ផង សូន្យផង នេះ ធម្មជាតមានចំណែកខុសគាំងសូន្យ ។

(๒๒๑) กตมํ ฌานสมาปตฺติ ฯ เนกฺขมฺมสมาปตฺติ กามจฺฉนฺทสฺส สุญฺญา อพฺยาปาทสมาปตฺติ พฺยาปาทสฺส สุญฺญา อาโลกสญฺญาสมาปตฺติ ถีนมิทฺธสฺส สุญฺญา อวิกฺเขปสมาปตฺติ อุทฺธจฺจสฺส สุญฺญา ธมฺมววตฺถานสมาปตฺติ วิจิกิจฺฉาย สุญฺญา ญาณสมาปตฺติ อวิชฺชาย สุญฺญา ปามุชฺชสมาปตฺติ อรติยา สุญฺญา ปฐมฌานสมาปตฺติ นีวรณาหิ สุญฺญา ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคสมาปตฺติ สพฺพกิเลเสหิ สุญฺญา อิทํ ฌานสมาปตฺติ ฯ

(๒๒๒) กตมา ปวิกฺขสมาปตฺติ ฯ เนกฺขมฺมปวิกฺขา กามจฺฉนฺทสฺส สุญฺญา อพฺยาปาทปวิกฺขา พฺยาปาทสฺส สุญฺญา อาโลกสญฺญาปวิกฺขา ถีนมิทฺธสฺส สุญฺญา อวิกฺเขปปวิกฺขา อุทฺธจฺจสฺส สุญฺญา ธมฺมววตฺถานปวิกฺขา วิจิกิจฺฉาย สุญฺญา ญาณปวิกฺขา อวิชฺชาย สุญฺญา ปามุชฺชปวิกฺขา อรติยา สุญฺญา ปฐมฌานปวิกฺขา นีวรณาหิ สุญฺญา ฯเปฯ อรหตฺตมคฺคปวิกฺขา สพฺพกิเลเสหิ สุญฺญา อิทํ ปวิกฺขสมาปตฺติ ฯ

(๑๒๑) การสงเคราะห์สุข เป็นอย่างไร ฯ การสงเคราะห์ด้วยสุขเวทนา: สุขเวทนาโดยกามคุณ: การสงเคราะห์ด้วยปฐมฌาน สุขเวทนาโดยปฐมฌาน การสงเคราะห์ด้วยอาโลกสัญญา สุขเวทนาโดยทุติยฌาน การสงเคราะห์ด้วยสุขเวทนาโดยตติยฌาน สุขเวทนาโดยจตุตถฌาน การสงเคราะห์ด้วยสุขเวทนาโดยอากาสานัญจายตนสมาบัติ สุขเวทนาโดยวิญญาณัญจายตนสมาบัติ การสงเคราะห์ด้วยสุขเวทนาโดยอากิญจัญญายตนสมาบัติ สุขเวทนาโดยเนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติ การสงเคราะห์ด้วยสุขเวทนาโดยปฏิจจสมุปบาท: สุขเวทนาโดยอวิชชา การสงเคราะห์ด้วยปฐมมรรค สุขเวทนาโดยนิวรณ์: ฯ เป ฯ การสงเคราะห์ด้วยอรหัตตมรรค สุขเวทนาโดยกิเลสทั้งปวง นี้ การสงเคราะห์สุข ฯ

(๑๒๒) การกำหนดสุข เป็นอย่างไร ฯ การกำหนดรู้ด้วยสุขเวทนา: สุขเวทนาโดยกามคุณ: การกำหนดรู้ด้วยปฐมฌาน สุขเวทนาโดยปฐมฌาน การกำหนดรู้ด้วยอาโลกสัญญา สุขเวทนาโดยทุติยฌาน การกำหนดรู้ด้วยสุขเวทนาโดยตติยฌาน สุขเวทนาโดยจตุตถฌาน การกำหนดรู้ด้วยสุขเวทนาโดยอากาสานัญจายตนสมาบัติ สุขเวทนาโดยวิญญาณัญจายตนสมาบัติ การกำหนดรู้ด้วยสุขเวทนาโดยอากิญจัญญายตนสมาบัติ สุขเวทนาโดยเนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติ การกำหนดรู้ด้วยสุขเวทนาโดยปฏิจจสมุปบาท: สุขเวทนาโดยอวิชชา การกำหนดรู้ด้วยปฐมมรรค สุขเวทนาโดยนิวรณ์: ฯ เป ฯ การกำหนดรู้ด้วยอรหัตตมรรค สุขเวทนาโดยกิเลสทั้งปวง นี้ การกำหนดสุข ฯ

[๑๒๓] กตมา ปฏิลาภสุญฺญตา ฯ เนกฺขมฺมปฏิ-
ลาภา กามจฺฉนฺทสฺส สุญฺญตา อพฺยาปาทปฏิลาภา
พฺยาปาทสฺส สุญฺญตา อาโลกสญฺญาปฏิลาภา ถีน-
มิทฺธสฺส สุญฺญตา อวิกฺเขปปฏิลาภา อุทฺธจฺจสฺส สุ-
ญฺญตา ธมฺมววตฺถานปฏิลาภา วิจิกิจฺฉาย สุญฺญตา ญา-
ณปฏิลาภา อวิชฺชาย สุญฺญตา ปามุชฺชปฏิลาภา
อรติยา สุญฺญตา ปฐมชฺฌานปฏิลาภา ปีติยา สุญฺญตา
สุญฺญตา ฯเปฯ อรหตฺตผลปฏิลาภา สพฺพกิเลส-
สานา สุญฺญตา อยํ ปฏิลาภสุญฺญตา ฯ

[๑๒๔] กตมา ปฏิเวธสุญฺญตา ฯ เนกฺขมฺมปฏิเว-
ธา กามจฺฉนฺทสฺส สุญฺญตา อพฺยาปาทปฏิเวธา พฺยาปา-
ทสฺส สุญฺญตา อาโลกสญฺญาปฏิเวธา ถีนมิทฺธสฺส
สุญฺญตา อวิกฺเขปปฏิเวธา อุทฺธจฺจสฺส สุญฺญตา ธมฺมว-
วตฺถานปฏิเวธา วิจิกิจฺฉาย สุญฺญตา ญาณปฏิเวธา
อวิชฺชาย สุญฺญตา ปามุชฺชปฏิเวธา อรติยา สุญฺญตา
ปฐมชฺฌานปฏิเวธา ปีติยา สุญฺญตา ฯเปฯ อ-
รหตฺตผลปฏิเวธา สพฺพกิเลสานา สุญฺญตา อยํ
ปฏิเวธสุญฺญตา ฯ

ปุคคลวรรค สุตตกถา

[๑๒๓] การบัญญัติสูตร เป็นอย่างไร ฯ การบัญญัติแห่งนัยเนยยะ สูตรชื่อว่าจตุกกนิบาต การบัญญัติแห่งอภิธรรม สูตรชื่อว่าอภิธรรม การบัญญัติแห่งอาโลกสัญญา สูตรชื่อว่าอินทริยภาวนา การบัญญัติแห่งสัมมัปปธาน สูตรชื่อว่าอนุตตริยะ การบัญญัติแห่งสัจจะ สูตรชื่อว่าปฏิสัมภิทา การบัญญัติแห่งญาณ สูตรชื่อว่าวิชชา การบัญญัติแห่งวิมุตติ สูตรชื่อว่าวิมุตติ การบัญญัติแห่งปฐมฌาน สูตรชื่อว่าสติปัฏฐาน ฯลฯ การบัญญัติแห่งอรหัตตมรรค สูตรชื่อว่าสัมมัปปธาน นี้ การบัญญัติสูตร ฯ

[๑๒๔] การถอนสูตร เป็นอย่างไร ฯ การถอนแห่งนัยเนยยะ สูตรชื่อว่าจตุกกนิบาต การถอนแห่งอภิธรรม สูตรชื่อว่าอภิธรรม การถอนแห่งอาโลกสัญญา สูตรชื่อว่าอินทริยภาวนา การถอนแห่งสัมมัปปธาน สูตรชื่อว่าอนุตตริยะ การถอนแห่งสัจจะ สูตรชื่อว่าปฏิสัมภิทา การถอนแห่งญาณ สูตรชื่อว่าวิชชา การถอนแห่งวิมุตติ สูตรชื่อว่าวิมุตติ การถอนแห่งปฐมฌาน สูตรชื่อว่าสติปัฏฐาน ฯลฯ การถอนแห่งอรหัตตมรรค สูตรชื่อว่าสัมมัปปธาน นี้ การถอนสูตร ฯ

(๑๒๕) កតមំ ฝកត្តសុញ្ញំ ฯ ជាតត្តសុញ្ញំ ฯ កាមច្ឆន្ទោ ជាតត្តំ នេក្ខម្មំ ฝកត្តំ នេក្ខម្មេកត្តំ ចេតយតោ តាមច្ឆន្ទេន សុញ្ញំ ព្យាបាទោ ជាតត្តំ អព្យាបាទោ ฝកត្តំ អព្យាបាទេកត្តំ ចេតយតោ ព្យាបាទេន សុញ្ញំ ថីនមិទ្ធំ ជាតត្តំ អាលោកសញ្ញា ฝកត្តំ អាលោកសញ្ញេកត្តំ ចេតយតោ ថីនមិទ្ធេន សុញ្ញំ ឧទ្ធច្ចំ ជាតត្តំ វិប្បដិសារោ ជាតត្តំ អវិជ្ជា ជាតត្តំ អវតំ ជាតត្តំ ធីវរណា ជាតត្តំ(๑) បឋមជ្ឈានំ ฝកត្តំ បឋមជ្ឈានេកត្តំ ចេតយតោ ធីវរណេហិ សុញ្ញំ ฯបេฯ សព្វភូតេសុ ជាតត្តំ អរហត្តមគ្គោ ฝកត្តំ អរហត្តមគ្គេកត្តំ ចេតយតោ សព្វភូតេសេហិ សុញ្ញំ ឥទំ ฝកត្តសុញ្ញំ ជាតត្តសុញ្ញំ ฯ

(๑๒๖) កតមំ ខន្ធសុញ្ញំ ฯ នេក្ខម្មខន្ធំ តាមច្ឆន្ទេន សុញ្ញា អព្យាបាទខន្ធំ ព្យាបាទេន សុញ្ញា អាលោកសញ្ញាខន្ធំ ថីនមិទ្ធេន សុញ្ញា អវិក្ខេបខន្ធំ ឧទ្ធច្ចេន សុញ្ញា ធម្មវវត្ថានខន្ធំ វិចិកិច្ឆាយ សុញ្ញា

---

๑ ម. ឧទ្ធច្ចំ ជាតត្តំ អវិក្ខេបោ ฝកត្តំ អវិក្ខេបេកត្តំ ចេតយតោ ឧទ្ធច្ចេន សុញ្ញំ វិចិកិច្ឆា ជាតត្តំ ធម្មវវត្ថានំ ฝកត្តំ ធម្មវវត្ថានេកត្តំ ចេតយតោ វិចិកិច្ឆាយ សុញ្ញំ អវិជ្ជា ជាតត្តំ ញាណំ ฝកត្តំ ញាណេកត្តំ ចេតយតោ អវិជ្ជាយ សុញ្ញំ អរតិជាតត្តំ ជាមោជ្ជំ ฝកត្តំ ឧមោជ្ជេកត្តំ ចេតយតោ អរតិយា សុញ្ញំ ធីវរណា ជាតត្តន្តិ បទានុក្កមោ ฯ

(๑๒๕) ធម្មជាតដូចគ្នាសូន្យ ធម្មជាតផ្សេងគ្នាសូន្យ តើដូចម្តេច ។ កាមច្ឆន្ទៈ ជាសភាពផ្សេងគ្នា នេក្ខម្មៈ ជាសភាពដូចគ្នា នេក្ខម្មៈ ជាសភាពដូចគ្នា សូន្យដោយកាមច្ឆន្ទៈ របស់បុគ្គលកាលគិតព្យាបាទ ជាសភាពផ្សេងគ្នា អព្យាបាទ ជាសភាពដូចគ្នា អព្យាបាទ ជាសភាពដូចគ្នា សូន្យដោយព្យាបាទ របស់បុគ្គលកាលគិត ថីនមិទ្ធ ជាសភាពផ្សេងគ្នា អាលោកសញ្ញា ជាសភាពដូចគ្នា អាលោកសញ្ញា ជាសភាពដូចគ្នា សូន្យដោយថីនមិទ្ធ របស់បុគ្គលកាលគិត ឧទ្ធច្ចៈ ជាសភាពផ្សេងគ្នា វិចិកិច្ឆា ជាសភាពផ្សេងគ្នា អវិជ្ជា ជាសភាពផ្សេងគ្នា អរតិ ជាសភាពផ្សេងគ្នា ពួកនីវរណៈ ជាសភាពផ្សេងគ្នា បឋមជ្ឈាន ជាសភាពដូចគ្នា បឋមជ្ឈាន ជាសភាពដូចគ្នា សូន្យដោយពួកនីវរណៈ របស់បុគ្គលកាលគិត ។ បេ ។ កិលេសទាំងអស់ ជាសភាពផ្សេងគ្នា អរហត្តមគ្គ ជាសភាពដូចគ្នា អរហត្តមគ្គ ជាសភាពដូចគ្នា សូន្យដោយកិលេសទាំងអស់ របស់បុគ្គលកាលគិត នេះ ធម្មជាតដូចគ្នាសូន្យ ធម្មជាតផ្សេងគ្នាសូន្យ ។

(๑๒๖) ខន្ធិ សូន្យ តើដូចម្តេច ។ ខន្ធិ កើតនេក្ខម្មៈ សូន្យដោយកាមច្ឆន្ទៈ ខន្ធិ កើតអព្យាបាទ សូន្យដោយព្យាបាទ ខន្ធិ កើតអាលោកសញ្ញា សូន្យ ដោយថីនមិទ្ធ ខន្ធិ កើតការមិនពាយមាយ សូន្យដោយឧទ្ធច្ចៈ ខន្ធិ កើតការកំណត់នូវធម៌ សូន្យ ដោយវិចិកិច្ឆា

ញ្ញាណាទិដ្ឋំ អវិជ្ជាយ សុញ្ញា ចាវុដ្ឋាទិដ្ឋំ អាតយោ
សុញ្ញោ បឋមជ្ឈានាទិដ្ឋំ ឆវារណោហិ សុញ្ញោ
។បេ។ អរហត្តមគ្គាទិដ្ឋំ សព្ពកិលេសេហិ សុញ្ញោ
តិ ឯត្តាវតា សុញ្ញំ ។

(១២៧) កតមំ អធិដ្ឋានសុញ្ញំ ។ ឯកច្ចស្មាធិដ្ឋា-
នំ តាមច្ឆន្ទេន សុញ្ញំ អញ្ញាចាធាធិដ្ឋានំ ញ្ញាចាធេន
សុញ្ញំ អាលោកសញ្ញាធិដ្ឋានំ ឥន្ទ្រិយមិទ្ធេន សុញ្ញំ អវិ-
ក្ខេបាធិដ្ឋានំ ឧទ្ធច្ចេន សុញ្ញំ ធម្មវវត្ថានាធិដ្ឋានំ
វិចិកិច្ឆាយ សុញ្ញំ ញ្ញាណាធិដ្ឋានំ អវិជ្ជាយ សុ-
ញ្ញំ ចាវុដ្ឋាធិដ្ឋានំ អាតយោ សុញ្ញំ បឋមជ្ឈានាធិដ្ឋានំ
ឆវារណោហិ សុញ្ញំ ។បេ។ អរហត្តមគ្គាធិដ្ឋានំ ស-
ព្ពកិលេសេហិ សុញ្ញំ តិ អធិដ្ឋានសុញ្ញំ ។

(១២៨) កតមំ បរិយោគាហនសុញ្ញំ ។ ឯកច្ចស្មបរិ-
យោគាហនំ តាមច្ឆន្ទេន សុញ្ញំ អញ្ញាចាធបរិយោគា-
ហនំ ញ្ញាចាធេន សុញ្ញំ អាលោកសញ្ញា បរិយោគា-
ហនំ ឥន្ទ្រិយមិទ្ធេន សុញ្ញំ អវិក្ខេបបរិយោគាហនំ ឧទ្ធច្ចេ-
ន សុញ្ញំ ធម្មវវត្ថានបរិយោគាហនំ វិចិកិច្ឆាយ សុញ្ញំ

ខន្ធិ កង៏ញ្ញាណ សូន្យដោយអវិជ្ជា ខន្ធិ កង៏ឯាមុជ្ជ សូន្យដោយអវគ
ខន្ធិ កង៏បឋមជ្ឈាន សូន្យដោយនីវរណៈ ។ បេ ។ ខន្ធិ កង៏អរហត្តមគ្គ
សូន្យដោយកិលេសទាំង៏អស់ នេះ ខន្ធិសូន្យ ។

(១២៧) អធិដ្ឋានសូន្យ តើដូចម្តេច ។ អធិដ្ឋានទូវទេកម្ម:
សូន្យដោយកាមច្ឆន្ទ: អធិដ្ឋានទូវអព្យាបាទ សូន្យដោយព្យាបាទ
អធិដ្ឋានទូវអាលោកសញ្ញា សូន្យដោយថីនមិទ្ធ អធិដ្ឋានទូវការមិនពយ
មាយ សូន្យដោយឧទ្ធច្ច: អធិដ្ឋានទូវការកំណត់ទូវធម៌ សូន្យដោយ
វិចិកិច្ឆា អធិដ្ឋានទូវញ្ញាណ សូន្យដោយអវិជ្ជា អធិដ្ឋានទូវឯាមុជ្ជ:
សូន្យដោយអវគ អធិដ្ឋានទូវបឋមជ្ឈាន សូន្យដោយឯកនីវរណៈ ។ បេ ។
អធិដ្ឋានទូវអរហត្តមគ្គ សូន្យដោយកិលេសទាំង៏អស់ នេះ អធិដ្ឋានសូន្យ ។

(១២៨) ការឈានចុះស៊ប់សូន្យ តើដូចម្តេច ។ ការឈានចុះ
ស៊ប់កង៏ទេកម្ម: សូន្យដោយកាមច្ឆន្ទ: ការឈានចុះស៊ប់កង៏អព្យាបាទ
សូន្យដោយព្យាបាទ ការឈានចុះស៊ប់ កង៏អាលោកសញ្ញា សូន្យ
ដោយថីនមិទ្ធ ការឈានចុះស៊ប់កង៏សេចក្តីមិនពយមាយ សូន្យដោយ
ឧទ្ធច្ច: ការឈានចុះស៊ប់ កង៏សេចក្តីកំណត់ទូវធម៌ សូន្យ ដោយវិចិកិច្ឆា

ญาณาทีนิ อาโรเปตฺวา สุญฺญา จามุณฺฑปริโยคาหนา อารมฺมณปริโยคาหนา ปมชฺฌานปริโยคาหนา ทุติยาทีนิ สุญฺญา ฯเปฯ อรหตฺตผลปริโยคาหนา สพฺพกิเลสปริโยคาหนา สุญฺญา ฯ

(๑๒๙) กถญฺจ สมฺมาทสฺส ปวตฺตปริยาทานา สพฺพสุญฺญตานา ปรมตฺถสุญฺญา ฯ สมฺมาทาโน(๑) เนกฺขมฺเมน กามจฺฉนฺทสฺส ปวตฺตึ ปริยาทิยติ อพฺยาปาเทน พฺยาปาทสฺส ปวตฺตึ ปริยาทิยติ อาโลกสญฺญาย ถีนมิทฺธสฺส ปวตฺตึ ปริยาทิยติ อวิกฺเขปเตน อุทฺธจฺจสฺส ปวตฺตึ ปริยาทิยติ ธมฺมววตฺถาเนน วิจิกิจฺฉาย ปวตฺตึ ปริยาทิยติ ญาณเน อวิชฺชาย ปวตฺตึ ปริยาทิยติ ปามุชฺเช อรติยา ปวตฺตึ ปริยาทิยติ ปมชฺฌาเนน นีวรณานิ ปวตฺตึ ปริยาทิยติ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเคน สพฺพกิเลสานิ ปวตฺตึ ปริยาทิยติ อย วา ปน สมฺมาทาโน อนุปาทิเสสาย ธาตุยา ปริยาทิยนฺตสฺส ปริยาทิยติ

๑ ว.ม. ปาฬิยา ปน อตฺถิ ฯ

ការណានចុះសិប់កង់ញាណ សូន្យដោយអវិជ្ជា ការណានចុះសិប់កង់ចាមុជ្ជៈ សូន្យដោយអរតិ ការណានចុះសិប់កង់បឋមជ្ឈាន សូន្យដោយនីវរណៈ ។ បេ ។ ការណានចុះសិប់ កង់អរហត្តមគ្គ សូន្យដោយកិលេសទាំងអស់ នេះ ការណានចុះសិប់សូន្យ ។

(๑๒๙) ការបង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិ របស់បុគ្គលអកដំងប្លាស់ ឈ្មោះថាសូន្យដ៏ក្រៃលែង ជាធម្មជាតសូន្យទាំងអស់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលអកដំងប្លាស់ រមែងបង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិ នៃកាមច្ឆន្ទៈ ដោយនេក្ខម្មៈ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិ នៃព្យាបាទ ដោយអព្យាបាទ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិនៃថីនមិទ្ធៈ ដោយអាលោកសញ្ញា បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិនៃឧទ្ធច្ចៈ ដោយការមិនរាយមាយ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិ នៃវិចិកិច្ឆា ដោយការកំណត់នូវធម៌ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិនៃអវិជ្ជា ដោយញាណ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិនៃអរតិ ដោយចាមុជ្ជៈ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិនៃពួកនីវរណៈ ដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ បង្អស់នូវការប្រព្រឹត្តិ នៃកិលេសទាំងអស់ ដោយអរហត្តមគ្គ មួយវិញទៀត កាលបុគ្គលអកដំងប្លាស់ បរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ការប្រព្រឹត្តិនៃចក្ខុនេះឯង

យុគនទ្ធវគ្គេ សុញ្ញកថា

អញ្ញេ ចក្ខុបសាទំ ន ឧប្បជ្ជតិ ឥធញ្ញេ សោតបសាទំ ។បេ។ ឃានបសាទំ ជិវ្ហាបសាទំ កាយបសាទំ មនោបសាទំ បរិយោទិយតិ អញ្ញេ មនោបសាទំ ន ឧប្បជ្ជតិ ឥទំ សម្បជានសុប្ប បវត្តបរិយោធានំ សព្ពសុញ្ញតានំ បរមដ្ឋសុញ្ញន្តិ ។

សុញ្ញកថា ។

យុគនទ្ធវគ្គោ ទុតិយោ ។

តស្ស វគ្គស្ស ទុទ្ធាគំ វារិតិ

យុគនទ្ធា សច្ចពោជ្ឈង្គា
មេត្តា វិរាគបញ្ចមំ(๑)
បដិសម្ភិទា ឆឡភិញ្ញា
លោកុត្តរពលា(๒) សុញ្ញា តេ ឧសាតិ ។
ឯស និកាយវរេ(๓) បវិតោ
អសមោ ទុតិយោ បវរេ(๔) វរមគ្គោតិ ។

---

๑ ម.មេត្តា វិរាគបញ្ចមា ។ ๒ ម. លោកុត្តរពលសុញ្ញតតិ ។ ๓ ម. និកាយធារេ-ហិ ។ ๔ ម. បវរេ ។

រមែងអស់ទៅ តាំងការប្រព្រឹត្តិ នៃចក្ខុដទៃ ក៏មិនកើតឡើង ការប្រព្រឹត្តិ នៃសោតៈនេះឯង ។ បេ ។ ការប្រព្រឹត្តិ នៃឃានៈ ការប្រព្រឹត្តិ នៃជីវ្ហា ការប្រព្រឹត្តិ នៃកាយ ការប្រព្រឹត្តិ នៃមនោ នេះឯង រមែងអស់ទៅ តាំងការប្រព្រឹត្តិ នៃមនោដទៃ ក៏មិនកើតឡើង នេះការបង្អស់ នូវការប្រព្រឹត្តិ របស់បុគ្គលអ្នកដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាសូន្យដ៏ក្រៃលែង ជាធម្មជាតសូន្យតាំងអស់ ។

ចប់ សុញ្ញកថា ។

ចប់ យុគនទ្ធវគ្គ ទី ២ ។

ឧទ្ទាន នៃវគ្គនោះ គឺ

យុគនទ្ធកថា ១ សច្ចកថា ១ ពោជ្ឈង្គកថា ១ មេត្តាកថា ១ វិភង្គកថា ១ ជាគំរប់ ៥ បដិសម្ភិទាកថា ១ ធម្មចក្កកថា ១ លោកុត្តរកថា ១ ពលកថា ១ សុញ្ញកថា ១ ត្រូវជា ១០ ។ វគ្គទីពីរនុ៎ះ ជាពួកដ៏ប្រសើរ គឺមានពួកដទៃស្មើឡើយ ជាមគ្គដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ដែលព្រះសង្គីតិកាចារ្យរចនាទុកហើយ ។

បញ្ញាវគ្គ មហាបញ្ញកថា

(១៣០) អដ្ឋានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ធុក្ខានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ អនត្តានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ខយធម្មានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ វិរាគានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ និរោធានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ។ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯវមប្បញ្ញំ បរិបូរេតិ ទុក្ខានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា និព្វេធិកប្បញ្ញំ បរិបូរេតិ អនត្តានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា មហាបញ្ញំ បរិបូរេតិ ខយធម្មានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា តិក្ខប្បញ្ញំ បរិបូរេតិ វិរាគានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា វិបុលប្បញ្ញំ បរិបូរេតិ និរោធានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា

បញ្ញាវគ្គ មហាបញ្ញាកថា

(១៣០) អនិច្ចានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ទុក្ខានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច អនត្តានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច និព្វិទានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច វិរាគានុបស្សនាដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច និរោធានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។

អនិច្ចានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញ នូវផលនៃបញ្ញា ទុក្ខានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវនិព្វេធិកបញ្ញា អនត្តានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវមហាបញ្ញា និព្វិទានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវតិក្ខបញ្ញា វិរាគានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវវិបុលបញ្ញា និរោធានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ

កម្មវិបញ្ញំ បរិបូរេតិ បដិឯសម្បត្តាឯុបសម្បន្នា ភាវិតា ពហុលីកតា អសម្ភាមន្ធបញ្ញំ បរិបូរេតិ ។ ឥមា សត្ត បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា បណ្ឌិច្ចំ បរិបូរេន្តិ ឥមា អដ្ឋ បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា បុថុបញ្ញំ បរិបូរេន្តិ ឥមា ឆ បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា ហាសបញ្ញំ បរិបូរេន្តិ ។ ហាសបញ្ញា បដិភាណប្បដិសម្ភិទា(១) តស្សា អត្ថវវត្ថានតោ អត្ថប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ឆិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ ធម្មវវត្ថានតោ ធម្មប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ឆិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ និរុត្តិវវត្ថានតោ និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ឆិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ បដិភាណវវត្ថានតោ បដិភាណប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ឆិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ តស្សិមា ចតស្សោ បដិសម្ភិទាយោ អធិកតា ហោន្តិ សច្ឆិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ ។

---

๑ បដិសម្ភិទាតិ ភវិស្សតិ មញ្ញេ ។

តែងបំពេញនូវគម្ពីរប្បញ្ញា បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវអស្សាមន្តប្បញ្ញា ។ បញ្ញាទាំង ៧ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវភាពជាបណ្ឌិត បញ្ញាទាំង ៨ នេះដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបុថុប្បញ្ញា បញ្ញាទាំង ៩ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវហាសប្បញ្ញា ។ ហាសប្បញ្ញា ជាតួបដិសម្ភិទា(១) (ព្រោះថា) ហាសប្បញ្ញានោះ តែងមានអត្ថប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវអត្ថ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានធម្មប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវធម៌ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមាននិរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវនិរុត្តិ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានបដិភាណប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវបដិភាណ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា នេះឯងហាសប្បញ្ញានោះ ដែលតែងមានបដិសម្ភិទាទាំង ៤ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា ។

---

๑ តាមមតិយើងថា “ ជាតួបដិសម្ភិទា ” ។

[๑๓๑] រូបេ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ฯបេฯ រូបេ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ฯ រូបេ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា ឧទយព្ពញ្ញំ បរិបូរេតិ ฯបេฯ រូបេ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា អសង្ខតគតញ្ញំ បរិបូរេតិ ฯ ឥមា សត្ត បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា បណិធិំ បរិបូរេន្តិ ឥមា អដ្ឋ បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា បុព្ពេ-ញ្ញំ បរិបូរេន្តិ ឥមា ឆ បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា ហាសបញ្ញា បរិបូរេន្តិ ฯ ហាសបញ្ញា បដិភាណ-បដិសម្ភិទា[1] តស្សា អត្ថវត្ថានតោ អត្ថបដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ ធម្មវត្ថានតោ ធម្មបដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ និរុត្តិវត្ថានតោ និរុត្តិបដិ-

---

๑ បដិសម្ភិទាតិ ភវិស្សតិ មញ្ញេ ฯ

(១៣១) ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការមិនទៀងក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។ បេ ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការមិនទៀងក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវជវនបញ្ញា ។ បេ ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវអសក្កមន្តបញ្ញា ។ ប្រាជ្ញាទាំង ៧ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវភាពជាបណ្ឌិត ប្រាជ្ញាទាំង ៨ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបុថុជ្ជញ្ញា ប្រាជ្ញាទាំង៩នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវហាសបញ្ញា ។ ហាសបញ្ញា ជាតួបដិភាណបញ្ញាដ៏សម្ភិទា (ព្រោះថា) ហាសបញ្ញានោះ តែងមានអត្ថបដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវអត្ថ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានធម្មបដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវធម៌ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមាននិរុត្តិបដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវនិរុត្តិ

សង្ខិតា អនិកតា ហោតិ សង្ខិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ
បដិភាណាវត្តានតោ បដិភាណាបដិសម្ភិទា អនិកតា
ហោតិ សង្ខិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ តស្សិមា ចតស្សោ
បដិសម្ភិទាយោ អនិកតា ហោន្តិ សង្ខិកតា ផស្សិតា
បញ្ញាយ ។ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណេ
ចក្ខុស្មឹ ។បេ។ ផាមរណោ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិតា
ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ។បេ។ ផា-
មរណោ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា
កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ។ ផាមរណោ អនិច្ចានុបស្ស-
នា ភាវិតា ពហុលីកតា ផាវនប្បញ្ញំ បរិបូរេតិ ។បេ។
ផាមរណោ បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកា-
តា អសម្បាមទ្ទប្បញ្ញំ បរិបូរេតិ ។ ឥមា សត្ត បញ្ញា
ភាវិតា ពហុលីកតា បល្លង្កំ បរិបូរេន្តិ ឥមា អដ្ឋ
បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា បុប្ផប្បញ្ញំ បរិបូរេន្តិ

ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានបដិភាណប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវបដិភាណ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញានេះឯង ហាសប្បញ្ញានោះ ដែលតែងមានបដិសម្ភិទាទាំង ៤ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលត្រាស់ដឹងហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា ។ ប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងពិចារណាឃើញនូវការមិនទៀង កង្វេនា កង្សាវ កង្សង្ការ កង្វិញ្ញាណ កង្ខក្ខ ។បេ។ កង្ជរាមរណៈ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។បេ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះកង្ជរាមរណៈ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញនូវការមិនទៀង កង្ជរាមរណៈ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវជវនប្បញ្ញា ។បេ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញនូវការលះកង្ជរាមរណៈ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវអស្សាមន្តប្បញ្ញា ។ ប្រាជ្ញាទាំង ៧ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវភាពជាបណ្ឌិត ប្រាជ្ញាទាំង ៨ នេះ ដែលបុគ្គលបានអប់រំ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបុថុប្បញ្ញា

ឥមា ឆ វិបញ្ញា ភាវិតា ពហុលីកតា មហាសប្បញ្ញំ បរិបូ-
រេន្តិ ។ មហាសប្បញ្ញា បដិភាណប្បដិសម្ភិទា ឥស្សា អនុ-
វាត្តនតោ អនុលោមប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ចិក-
តា ផស្សិតា បញ្ញាយ ធម្មវវត្ថានតោ ធម្មប្បដិសម្ភិទា
អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ និរុត្តិ-
វវត្ថានតោ និរុត្តិប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ចិ-
កតា ផស្សិតា បញ្ញាយ បដិភាណវវត្ថានតោ បដិ-
ភាណប្បដិសម្ភិទា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផ-
ស្សិតា បញ្ញាយ ឥស្សរិយា ឧឡារេច្ឆា បដិសម្ភិទាយោ
អធិកតា ហោន្តិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ ។

[១៣២] រូបេ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា
កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ អនិ-
ច្ចានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ

ប្រាជ្ញាតាំង ៩ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវហាសប្បញ្ញា ។ ហាសប្បញ្ញា ជាតួបដិភាណប្បដិសម្ភិទា (ព្រោះថា) ហាសប្បញ្ញានោះ តែងមានអត្ថប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវអត្ថជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានធម្មប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវធម៌ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមាននិរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវនិរុត្តិ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានបដិភាណប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវបដិភាណ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា នេះឯងហាសប្បញ្ញានោះ ដែលតែងមានបដិសម្ភិទាតាំង ៤ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា ។

(១៣២) ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀងក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀងក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច

រូបេ ទុក្ខានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ ទុក្ខានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ រូបេ អនត្តានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ អនត្តានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ រូបេ និព្ពិទានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ និព្ពិទានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ រូបេ វិរាគានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ វិរាគានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ រូបេ និរោធានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិបូរេតិ

ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាជាខ្ញុកក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាជាខ្ញុកក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្ញុនក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្ញុនក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីនឿយណាយក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីនឿយណាយក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីរលត់ក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច

អតីតាឧបាទិន្នក្ខន្ធេ រូបេ ឯកេឧបសន្តា ភាវិ-
តា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិយាទាតិ រូបេ បដិ-
ឯសន្តក្ខន្ធេឧបសន្តា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ
បរិយាទាតិ អតីតាឧបាទិន្នក្ខន្ធេ រូបេ បដិឯសន្តក្ខន្ធេឧប-
សន្តា ភាវិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ចំ បរិយាទាតិ ។
រូបេ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា ឆាឧបញ្ចំ
បរិយាទាតិ អតីតាឧបាទិន្នក្ខន្ធេ រូបេ អនិច្ចានុបស្សនា
ភាវិតា ពហុលីកតា ឆាឧបញ្ចំ បរិយាទាតិ រូបេ ទុ-
ក្ខានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯព្ភេឯកបញ្ចំ
បរិយាទាតិ អតីតាឧបាទិន្នក្ខន្ធេ រូបេ ទុក្ខានុបស្ស-
នា ភាវិតា ពហុលីកតា ឆាឧបញ្ចំ បរិយាទាតិ រូបេ
អនត្តានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា មហាបញ្ចំ
បរិយាទាតិ អតីតាឧបាទិន្នក្ខន្ធេ រូបេ អនត្តានុប-
សន្តា ភាវិតា ពហុលីកតា ឆាឧបញ្ចំ បរិយាទាតិ

ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះត្កងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញា ដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀងក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀងក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវនិព្វេធិកបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្លួនក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវមហាបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្លួនក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវ

រូបេ ឯព្វិធានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា តិក្ខប្ប-
ញ្ញំ បរិប្ផរតិ អតីតាទាកតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ ឯព្វិធានុ-
បស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនប្បញ្ញំ បរិប្ផរតិ
រូបេ វិភតានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា វិបុលប្បញ្ញំ
បរិប្ផរតិ អតីតាទាកតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ វិភតានុបស្សនា
ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនប្បញ្ញំ បរិប្ផរតិ រូបេ
ឯភេទានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា តត្ថរប្បញ្ញំ
បរិប្ផរតិ អតីតាទាកតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ ឯភេទានុបស្ស-
នា ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនប្បញ្ញំ បរិប្ផរតិ រូបេ
បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា អស្សា-
មន្តប្បញ្ញំ បរិប្ផរតិ អតីតាទាកតបច្ចុប្បន្នេ រូបេ បដិ-
និស្សគ្គានុបស្សនា ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនប្បញ្ញំ
បរិប្ផរតិ ។ ឥមា សត្ត បញ្ញា ភាវិតា ពហុលីក-
តា បណ្ឌិច្ចំ បរិប្ផរន្តិ ឥមា អដ្ឋ បញ្ញា ភាវិតា
ពហុលីកតា មុជុប្បញ្ញំ បរិប្ផរន្តិ ឥមា នវ បញ្ញា

ដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការឧស្សាយណាយក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវតិក្ខបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីឧស្សាយណាយក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវវិបុលបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីរលត់ក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវគម្ភីរបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីរលត់ក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះក្នុងរូប ដែលបុគ្គលអប់រំហើយធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវអស្សាមន្តបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះក្នុងរូប ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវដវនបញ្ញា ។ ប្រាជ្ញាទាំង ៧ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវភាពជាបណ្ឌិត ប្រាជ្ញាទាំង ៩ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបុថុជ្ជបញ្ញា ប្រាជ្ញាទាំង ៩ នេះ

ភាវិតា ពហុលីកតា ហាសបរិយញ្ញំ បរិបូរេន្តិ ។ ហាសបរិយញ្ញា បដិភាណាបរិដ្ឋិធា តស្សា អត្តវ-ត្ថានតោ អត្តបរិដ្ឋិធា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ ធម្មវវត្ថានតោ ធម្មបរិដ្ឋិ-ធា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ និរុត្តិវវត្ថានតោ និរុត្តិបរិដ្ឋិធា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ បដិភាណវវត្ថានតោ បដិភាណបរិដ្ឋិធា អធិកតា ហោតិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ តស្សិមា ចតស្សោ បដិសម្ភិធាយោ អធិកតា ហោន្តិ សច្ចិកតា ផស្សិតា បញ្ញាយ ។ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណេ ច-ក្ខុស្មិំ ។ បេ ។ ជរាមរណេ អនិច្ចានុបស្សនា ភា-វិតា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ អតីតានា-គតបច្ចុប្បន្នេ ជរាមរណេ អនិច្ចានុបស្សនា ភាវិ-តា ពហុលីកតា កតមំ បញ្ញំ បរិបូរេតិ ។ បេ ។

ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវហាសប្បញ្ញា ។ ហាសប្បញ្ញា ជាតួបដិភាណប្បដិសម្ភិទា(ព្រោះថា)ហាសប្បញ្ញានោះ តែងមានអត្ថប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវអត្ថ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានធម្មប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវធម៌ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមាននិរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវនិរុត្តិ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា តែងមានបដិភាណប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវបដិភាណ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា នេះឯងហាសប្បញ្ញានោះ ដែលតែងមានបដិសម្ភិទាំង ៤ ជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញថាមិនទៀង កង្វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។បេ។ កង្ជរាមរណៈ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀង កង្ជរាមរណៈ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គល អប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញ នូវបញ្ញាដូចម្តេច ។ បេ ។

ជរាមរណា បដិឯសុត្តន្តុបសុត្តា ភាវិតា ពហុលី-
កតា កតមំ បញ្ចំ បរិប្ជវតិ អតីតាជាកតប្បច្ចុប្បន្នេ
ជរាមរណា បដិឯសុត្តន្តុបសុត្តា ភាវិតា ពហុលីក-
តា កតមំ បញ្ចំ បរិប្ជវតិ ។ ជរាមរណា អនិច្ចានុ-
បសុត្តា ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនប្បញ្ចំ បរិប្ជវតិ
អតីតាជាកតបច្ចុប្បន្នេ ជរាមរណា អនិច្ចានុបសុត្ត-
ជា ភាវិតា ពហុលីកតា ជវនប្បញ្ចំ បរិប្ជវតិ ។ បេ ។
តស្មិមា ចតសុត្ត បដិសម្ភិធាយោ អធិកតា ហោន្តិ
សច្ចិកតា ផុសិតា បញ្ញាយ ។

(๑๓๓) ចត្តារោមេ ភិក្ខវេ ធម្មា ភាវិតា
ពហុលីកតា សោតាបត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ
កតមេ ចត្តារោ សប្បុរិសសំសេវោ សទ្ធម្មស្សវនំ
យោនិសោមនសិការោ ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ ឥមេ ខោ
ភិក្ខវេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា សោតា-
បត្តិផលសច្ចិកិរិយាយ សំវត្តន្តិ ។

ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះកង់ដកមរណៈ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ នូវការលះកង់ដកមរណៈ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវបញ្ញាដូចម្តេច ។ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀង កង់ដកមរណៈ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវជវនបញ្ញា ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ថាមិនទៀងកង់ដកមរណៈ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងបំពេញនូវជវនបញ្ញា ។ បេ ។ នេះឯង ហាសបញ្ញានោះ ដែលតែងមានបដិសម្ភិទាចាំង ៤ ជាធម្មជាតដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយសារប្រាជ្ញា ។

(๑๓๓) ម្នាលភិក្ខុចាំង៦ឆ្ងាយ ធម៌ចាំង ๔ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ធម៌ចាំង ๔ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺការគប់រកសប្បុរស ๑ ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ๑ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ๑ ការប្រតិបត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរតាមធម៌ ๑ ម្នាលភិក្ខុចាំង៦ឆ្ងាយ នេះឯង ធម៌ចាំង ๔ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ។

จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ธมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา สกทาคามิผลสจฺฉิกิริยาย สំวตฺตนฺติ ฯ เป ฯ

อนาคามิผลสจฺฉิกิริยาย สំวตฺตนฺติ ฯ เป ฯ

อรหตฺตผลสจฺฉิกิริยาย สំวตฺตนฺติ กตเม จตฺตาโร สมฺปริสสំเสเว สទฺธมฺมสฺสวนំ โยนิโสมนสิ-กาโร ธมฺมานุธมฺมปฺปฏิปตฺติ สเมฺม ขោ ภิกฺขเว จตฺตาโร ธมฺมา ภาวิตา พหุลีกตา อรหตฺตผลสจฺฉิกิริยา-ย สំวตฺตนฺติ ฯ

(๑๓๔) จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ธมฺมา ภาวิตา พหุลี-กตา បញ្ញាបដิลาภาย สំวตฺตนฺติ បញ្ញាពฺยូหิยา สំวตฺตนฺติ បញ្ញាវេปุลฺลาย สំวตฺตนฺติ មហាបញ្ញតាย สំวตฺตนฺติ ปุถุปฺปญฺญตาย สំวตฺตนฺติ វិបុលปฺปญฺญตาย สំวตฺตนฺติ កម្មីរប្បញ្ញតាย สំวตฺตนฺติ អสฺสาមនฺตปฺปญฺญតาย สំวตฺตนฺติ ភូរិปฺปญฺญតาย สំวตฺตนฺติ បញ្ញាពាหุลฺลาย

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ๔ ប្រការនេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសកទាគាមិផល ។ បេ ។

តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនាគាមិផល ។ បេ ។ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តផល ធម៌ទាំង ๔ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺការគប់រកសប្បុរស ๑ ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ๑ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ๑ ការប្រតិបត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរតាមធម៌ ๑ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ធម៌ ๔ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តផល ។

(๑๓๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ๔ នេះ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវប្រាជ្ញា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលូតលាស់ប្រាជ្ញា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពធំទូលាយនៃប្រាជ្ញា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាព នៃប្រាជ្ញាជាធំ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏ក្រាស់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏ទូលាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាមិនដិត ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដូចផែនដី ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏ច្រើន

សំវត្តន្តិ សីឃប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ លហុប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ ហាសប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ ជវនប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ តិក្ខប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ និព្វេធិកប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ កតមេ ចត្តារោ សប្បុរិសសំសេវោ សទ្ធម្មស្សវនំ យោនិសោមនសិការោ ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ ឥមេ ខោ តិក្ខវេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវិតា ពហុលីកតា បញ្ញាបដិលាភាយ សំវត្តន្តិ បញ្ញាពុឌ្ឍិយា(๑) សំវត្តន្តិ ។បេ។ និព្វេធិកប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តិ ។

(๑๓๕) បញ្ញាបដិលាភាយ សំវត្តន្តីតិ កតមោ បញ្ញាបដិលាភោ ។ ចតុន្នំ មគ្គញាណានំ ចតុន្នំ ផលញាណានំ ចតុន្នំ បដិសម្ភិទាញាណានំ ឆន្នំ អភិញ្ញានំ(๒) តេសត្តតីនំ ញាណានំ សត្តសត្តតីនំ ញាណានំ លាភោ បដិលាភោ បត្តិ សម្បត្តិ ផស្សនា សច្ឆិកិរិយា ឧបសម្បទា បញ្ញាបដិលាភាយ សំវត្តន្តីតិ អយំ បញ្ញាបដិលាភោ ។

---

๑ ឆ.ម. បញ្ញាពុទ្ធិយា ។ ๒ ឆ.ម. អភិញ្ញាញាណានំ ។

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏ធាប់ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏រហ័ស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញានាំឲ្យរីករាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាជាគ្រឿងសុះសួរ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏មុត ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងទំលុះទំលាយ នូវកិលេសធម៌ទាំង ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺ ការសេពគប់សប្បុរស ១ ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ១ ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ១ ការប្រតិបត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរតាមធម៌ ១ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ នេះឯង ធម៌ ៤ ដែលបុគ្គលអប់រំហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវប្រាជ្ញា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលូតលាស់ប្រាជ្ញា ។បេ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងទំលុះទំលាយនូវកិលេស ។

(๑๓๕) សំនួរត្រង់ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាន នូវប្រាជ្ញា តើការបាននូវប្រាជ្ញា ដូចម្តេច ។ ការបាន ការបានចំពោះ ការដល់ ការដល់ព្រម ការពាល់ត្រូវ ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ការចូលទៅដិតព្រម នូវមគ្គញ្ញាណ ៤ ផលញ្ញាណ ៤ បដិសម្ភិទាញ្ញាណ ៤ អភិញ្ញា ៦ ញ្ញាណ ៧៣ ញ្ញាណ ៧៧ នេះឯង ការបាននូវប្រាជ្ញា ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវប្រាជ្ញា ។

បញ្ញាពុទ្ធិយា សំវត្តន្តីតិ កតមា បញ្ញាពុទ្ធិ ។ សត្តន្នញ្ហេ សេក្ខានំ បុថុជ្ជនកល្យាណកស្ស ច បញ្ញា វឌ្ឍតិ អរហតោ បញ្ញា វឌ្ឍតិ វឌ្ឍនា(๑) បញ្ញាពុទ្ធិយា សំវត្តន្តីតិ អយំ បញ្ញាពុទ្ធិ ។

បញ្ញាវេបុល្លាយ សំវត្តន្តីតិ កតមំ បញ្ញាវេបុល្លំ ។ សត្តន្នញ្ហេ សេក្ខានំ បុថុជ្ជនកល្យាណកស្ស ច បញ្ញា វេបុល្លំ គច្ឆតិ អរហតោ បញ្ញា វេបុល្លតា(๒) បញ្ញាវេបុល្លាយ សំវត្តន្តីតិ ឥទំ បញ្ញាវេបុល្លំ ។

(๑๓๖) មហាបញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា មហាបញ្ញា ។ មហន្តេ អត្ថេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ មហាបញ្ញា មហន្តេ ធម្មេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ មហាបញ្ញា មហន្តំ និរុត្តិយោ បរិក្ខណ្ហាតីតិ មហាបញ្ញា មហន្តំ បដិភានំ បរិក្ខណ្ហាតីតិ មហាបញ្ញា មហន្តេ សីលក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ មហាបញ្ញា មហន្តេ សមាធិក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ មហាបញ្ញា

---

๑ ម វឌ្ឍិតវឌ្ឍនា ។ ๒ វេបុល្លន្តិ យុត្តតរមេវ ។

ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលូតលាស់ជ្រាជ្ញា តើការលូតលាស់ជ្រាជ្ញាដូចម្តេច ។ ជ្រាជ្ញារបស់សេក្ខបុគ្គល ៧ ពួក និងរបស់កល្យាណបុថុជ្ជន រមែងលូតលាស់ ជ្រាជ្ញារបស់ព្រះអរហន្ត រមែងលូតលាស់ នេះឯងការលូតលាស់ជ្រាជ្ញា ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីលូតលាស់ជ្រាជ្ញា ។

ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពធំទូលាយនៃជ្រាជ្ញា តើភាពធំទូលាយនៃជ្រាជ្ញា ដូចម្តេច ។ ជ្រាជ្ញារបស់សេក្ខបុគ្គល ៧ ពួក និងរបស់កល្យាណបុថុជ្ជន រមែងដល់នូវភាពធំទូលាយ ជ្រាជ្ញារបស់ព្រះអរហន្ត ក៏ដល់នូវភាពធំទូលាយ នេះឯងភាពធំទូលាយនៃជ្រាជ្ញា ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពធំទូលាយនៃជ្រាជ្ញា ។

(๑๓๖) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃជ្រាជ្ញាជាធំ តើជ្រាជ្ញាជាធំ ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាជ្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវអត្ថជាធំ ឈ្មោះថាជ្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវធម្មជាធំ ឈ្មោះថាជ្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវនិរុត្តិជាធំ ឈ្មោះថាជ្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវបដិភាណជាធំ ឈ្មោះថាជ្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវសីលក្ខន្ធជាធំ ឈ្មោះថាជ្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវសមាធិក្ខន្ធជាធំ

បញ្ញាវគ្គេ មហាបញ្ញាកថា

មហន្តេ ខិឌ្ឌាបទេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តេ វិមុត្តាយតនេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តានំ ឋានាឋានានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តា វិហារសមាបត្តិយោ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តានំ អរិយសច្চានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តេ សតិបដ្ឋានេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តេ សម្មប្បធានេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តេ ឥទ្ធិបាទេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តានំ ឥន្ទ្រិយានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តានំ ពលានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តេ ពោជ្ឈង្គេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តំ អរិយមគ្គំ(๑) បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តានំ សាមញ្ញផលានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តា អភិញ្ញាយោ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហន្តំ បរមត្ថនិព្ពានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ មហាបញ្ញា មហាបញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតំ អយំ មហាបញ្ញា ។

---

๑ ម. មហគ្គេ អរិយមគ្គេ ។

ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវបញ្ញាខន្ធជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវវិមុត្តិកន្ធជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវវិមុត្តិញាណទស្សនៈកន្ធជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវឋានាឋានៈជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវវិហារសមាបត្តិជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវអរិយសច្ចជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវសតិប្បដ្ឋានជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវសម្មប្បធានជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវឥទ្ធិបាទជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវឥន្ទ្រិយជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវពលៈជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវពោជ្ឈង្គជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវអរិយមគ្គជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវសាមញ្ញផលជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវអភិញ្ញាជាធំ ឈ្មោះថាប្រាជ្ញាជាធំ ព្រោះកំណត់យកនូវព្រះនិព្វាន ដែលមានអត្ថដ៏ឧត្តមជាធំ នេះឯងប្រាជ្ញាជាធំ កុដ្ឋកវាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការពារនៃប្រាជ្ញាជាធំ ។

(๑๓๗) បុថុជ្ជញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា បុថុជ្ជញ្ញា ។ បុថុជ្ជនានំ ខន្ធេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ ធាតូសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ អាយតនេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ បដិច្ចសមុប្បាទេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ សុញ្ញតមនុលោមេសុ(๑) ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ អនុលោមេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ ឆន្នេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ ថុបុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ និរុត្តីសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ បដិភានេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ សីលក្ខន្ធេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ សមាធិក្ខន្ធេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ បញ្ញាខន្ធេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជនានំ វិមុត្តិក្ខន្ធេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ

---

๑ ឧ.ម. បុថុនានាសុញ្ញតមនុបលព្ភេសុ ។

(๑๓๗) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏ក្រាស់ តើបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងខន្ធផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងធាតុផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងអាយតនៈ ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងបដិច្ចសមុប្បាទ ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងធម៌ដ៏សូន្យ និងធម៌ដែលបណ្តិតគប្បីបាន ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងអត្ថ ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងធម៌ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងនិរុត្តិ ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងបដិភាណផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងសីលក្ខន្ធ ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថា បញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងសមាធិក្ខន្ធ ផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថា បញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងបញ្ញាខន្ធផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ កន្លងវិមុត្តិក្ខន្ធផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់

បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធេសុ ញ្ញាណំ
បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាហានាហានេសុ ញ្ញាណំ
បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាវិហារសមាបត្តីសុ
ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាអរិយសច្ចេសុ
ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាសតិប្បដ្ឋានេសុ
ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាសម្មប្បធា-
នេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានាឥទ្ធិ-
បាទេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានា-
ឥន្ទ្រិយេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ-
នានាពលេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានា-
ពោជ្ឈង្គេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានា-
អរិយមគ្គេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជនានា-
សាមញ្ញផលេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ-
នានាអភិញ្ញេសុ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុ-
ជ្ជនសានារណោ ធម្មោ សមតិក្កន្តោ(๑) បរមន្តេ ឋិញ្ញ-
តេ ញ្ញាណំ បវត្តតីតិ បុថុជ្ជញ្ញា បុថុជ្ជញ្ញតាយ
សំវត្តតីតិ អយំ បុថុជ្ជញ្ញា ។

๑ ម. អតិក្កន្តោ ។

ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងវិមុត្តិញាណទស្ស-
នក្ខន្ធផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងហេតុនឹងមិនមែនហេតុ ផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់
ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងវិហារសមាបត្តិផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថា
បញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអរិយសច្ចផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់
ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានផ្សេង។
ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសម្មប្ប-
ធានផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងឥទ្ធិបាទផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណ
ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឥន្ទ្រិយផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះ
ញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងពលៈ ផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់
ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងពោជ្ឈង្គផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏
ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអរិយមគ្គផ្សេង។ ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថា
បញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសាមញ្ញផលផ្សេង ។ ដ៏ក្រាស់
ឈ្មោះថា បញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអភិញ្ញាផ្សេង ។
ដ៏ក្រាស់ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងប្រយោជន៍
ដ៏ក្រៃលែង គឺព្រះនិព្វាន កន្ទងនូវធម៌ដែលគួរទៅដល់ប្ញវជ្ជន នេះឯង
បញ្ញាដ៏ក្រាស់ ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏ក្រាស់ ។

(๑๓๘) វិបុលបញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា វិបុលបញ្ញា ។ វិបុលេ អត្តេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ ធម្មេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលា និរុត្តិយោ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលានំ បដិភាណានំ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ សីលក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ សមាធិក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ បញ្ញាក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ វិមុត្តិក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលានំ ឋានាឋានានំ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលា វិមោរសមាមត្តិយោ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលានំ អរិយសច្চានំ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ សតិបដ្ឋានេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ សម្មប្បធានេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ វិបុលបញ្ញា វិបុលេ ឥទ្ធិបាទេ បរិក្ខណ្ហាតីតិ

(១៣៨) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ តើបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវអត្តដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវធម៌ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវនិរុត្តិ ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវបដិភាណ ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវសីលក្ខន្ធដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវសមាធិក្ខន្ធ ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវបញ្ញាខន្ធ ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវវិមុត្តិក្ខន្ធដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវវិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យក នូវហេតុនិងមិនមែនហេតុ ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវវិហារសមាបត្តិ ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវអរិយសច្ចដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវសតិប្បដ្ឋាន ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវសម្មប្បធាន ដ៏ខ្ជួលាយ ឈ្មោះថា បញ្ញាដ៏ខ្ជួលាយ ព្រោះកំណត់យក នូវឥទ្ធិបាទដ៏ខ្ជួលាយ

វិបុលប្បញ្ញា វិបុលាធិ ឥន្ទ្រិយាធិ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុ-
លប្បញ្ញា វិបុលាធិ ពលាធិ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុល-
ប្បញ្ញា វិបុលេ ពោជ្ឈង្គេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុលប្ប-
ញ្ញា វិបុលេ អរិយមគ្គេ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុលប្បញ្ញា
វិបុលាធិ សាមញ្ញផលាធិ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុលប្បញ្ញា
វិបុលា អភិញ្ញាយោ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុលប្បញ្ញា វិបុ-
លំ បរមត្ថំ និព្វានំ បរិក្ខណ្ហាតីតំ វិបុលប្បញ្ញា
វិបុលប្បញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតំ អយំ វិបុលប្បញ្ញា ។

(๑๓๙) កម្ម័រប្បញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតំ កតមា កម្ម័-
រប្បញ្ញា ។ កម្ម័រេសុ ខេត្តេសុ ញាណំ បវត្តតីតំ កម្ម័រ-
ប្បញ្ញា កម្ម័ភេសុ ជាតូសុ ញាណំ វត្តតីតំ កម្ម័រប្បញ្ញា
កម្ម័រេសុ អាយតនេសុ ញាណំ បវត្តតីតំ កម្ម័រប្បញ្ញា
កម្ម័រេសុ បដិច្ចសមុប្បាទេសុ ញាណំ បវត្តតីតំ កម្ម័រ-
ប្បញ្ញា កម្ម័រេសុ សុញ្ញតមនុលព្ភេសុ ញាណំ បវត្តតីតំ

ឈ្មោះថា បញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវឥន្ទ្រិយ ដ៏ខ្ជូលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវពល: ដ៏ខ្ជូលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវពោជ្ឈង្គ: ដ៏ខ្ជូលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវអរិយមគ្គដ៏ខ្ជូលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវសាមញ្ញផលដ៏ខ្ជូលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យកនូវអភិញ្ញា ដ៏ខ្ជូលាយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ព្រោះកំណត់យក នូវប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង គឺនិព្វាន ដ៏ខ្ជូលាយ នេះឯងបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាព នៃបញ្ញាដ៏ខ្ជូលាយ ។

(๑๓๙) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាព នៃបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ តើបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខន្ធដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធាតុដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអាយតន:ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងធម៌ដ៏សូន្យ នូវធម៌គឺបណ្ឌិតគប្បីបាន ដ៏ជ្រាលជ្រៅ

កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ អត្តេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ ជម្ពុសុ ញាណំ បវត្តតីតិ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ ឯរុត្តិសុ ញាណំ បវត្តតីតិ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ បដិភាណេសុ ញាណំ បវត្ត-
តីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ សីលក្ខន្ធេសុ ញាណំ
បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ សមាធិក្ខន្ធេសុ
ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ បញ្ញាខន្ធេសុ
ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ វិមុត្តិក្ខន្ធេសុ
ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ វិមុត្តិញាណ-
ទស្សនក្ខន្ធេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារេ-
សុ ហេតុហេតុនេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ កម្មារ-
សុ វិហារសមាបត្តីសុ ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ
កម្មារេសុ អរិយសច្ចេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារបុត្តោ
កម្មារេសុ សតិបដ្ឋានេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ កម្មារ-
បុត្តោ កម្មារេសុ សម្មប្បធានេសុ ញាណំ បវត្តតីតិ

ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអត្ថដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងនិរុត្តិដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបដិភាណដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសីលក្ខន្ធដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសមាធិក្ខន្ធដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបញ្ញាខន្ធដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិមុត្តិក្ខន្ធដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងវិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងហេតុនិងធម៌មិនមែនហេតុដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងវិហារសមាបត្តិដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអរិយសច្ចដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសម្មប្បធានដ៏ជ្រាលជ្រៅ

កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ ឥន្ទគាទេសុ ញ្ញោ ឈាំ បរិត្តតិតំ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ ឥន្ទ្រិយេសុ ញ្ញោ ឈាំ បរិត្តតិតំ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ ពលេសុ ញ្ញោ ឈាំ បរិត្តតិតំ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ ពោជ្ឈង្គេសុ ញ្ញោ ឈាំ បរិត្តតិតំ
កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ អរិយមគ្គេសុ ញ្ញោ ឈាំ បរិត្ត-
តិតំ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ សាមញ្ញផលេសុ ញ្ញោ ឈាំ
បរិត្តតិតំ កម្មារបុត្តោ កម្មារេសុ អភិញ្ញាសុ ញ្ញោ ឈាំ
បរិត្តតិតំ កម្មារបុត្តោ កម្មារេ បរមជ្ជ ធម្មាទេ ញ្ញោ-
ឈាំ បរិត្តតិតំ កម្មារបុត្តោ កម្មារបុត្តាយ សំវត្ត-
ន្តិតំ អយំ កម្មារបុត្តោ ។

(๑๔๐) អស្សាមន្តបុត្តាយ សំវត្តន្តីតំ កតមា អស្សាមន្តបុត្តោ ។ យស្ស បុគ្គលស្ស អត្តរាគានតោ អត្តបដិសង្ខាធា អធិកតា ហោតិ សង្ខិកតា ជស្សិតា បញ្ញាយ ធម្មរាគានតោ ធម្មបដិសង្ខា-ធា អធិកតា ហោតិ សង្ខិកតា ជស្សិតា បញ្ញាយ ធិរុត្តិរាគានតោ ធិរុត្តិបដិសង្ខាធា អធិកតា ហោតិ

ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឥន្ទ្រិយដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឥន្ទ្រិយដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងពលៈដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងពោជ្ឈង្គដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអរិយមគ្គដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសាមញ្ញផលដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអភិញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ព្រោះញាណប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងប្រយោជន៍ដ៏ត្រៃលែង គឺនិព្វានដ៏ជ្រាលជ្រៅ នេះឯងបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏ជ្រាលជ្រៅ ។

(๑๔๐) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាមិនជិត តើបញ្ញាមិនជិត ដូចម្តេច ។ បុគ្គលណា ចាត់ធ្លុះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ពាល់ត្រូវហើយ នូវអត្តប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវអត្តដោយសារជ្រាបថា ចាត់ធ្លុះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ពាល់ត្រូវហើយ នូវធម្មប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវធម៌ដោយសារជ្រាបថា ចាត់ធ្លុះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ពាល់ត្រូវហើយ នូវនិរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ព្រោះការកំណត់នូវនិរុត្តិ ដោយសារជ្រាបថា

สงฺขิตฺตา ฉสฺสฺวาตา ปญฺญาย ปฏิกาฺขาณานุปสฺสนาตา ปฏิกาฺขาณปฺปฏิสงฺขานา อนิจฺจตา โหติ สงฺขิตฺตา ฉสฺสฺวาตา ปญฺญาย ตสฺส[๑] อตฺเถ ธมฺเม นิรุตฺติยา ปฏิภาเณ ญาเณ อญฺเญ เกจิ สงฺกาติ อภิสมฺภวิตุ๋ อนภิสมฺภวนียา ธมฺมา อญฺเญติ[๒] อสฺสาทานุปสฺสนา ปุถุชฺชนกลฺยาณกสฺส ปญฺญา อฏฺฐมกสฺส ปญฺญาย ทฺวเร วิทฺวเร สุวิทฺวเร ฉ สงฺขิเต ฉ สามญฺญา ปุถุชฺชนกลฺยาณกิ๋ ขนฺธาย อฏฺฐมเก อสฺสาทานุปสฺสนา อฏฺฐมกสฺส ปญฺญา สีลาทานุสฺส ปญฺญาย ทฺวเร วิทฺวเร สุวิทฺวเร ฉ สงฺขิเต ฉ สามญฺญา อฏฺฐมกิ๋ ขนฺธาย สีลาทานุปสฺสนา อสฺสาทานุปสฺสนา สีลาทานุสฺส ปญฺญา สกทาคามิสฺส ปญฺญาย ทฺวเร วิทฺวเร สุวิทฺวเร ฉ สงฺขิเต ฉ สามญฺญา สีลาทานุ๋ ขนฺธาย

---

๑ ม. ตสฺส ฯ ๒ ฉ.ม. อนภิสมฺภวนียา ธมฺมา อญฺเญติ ฯ

ចាក់ផ្ទុះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ពាល់ត្រូវហើយ នូវបដិភាណៈច្បាស់សម្គិទា
ព្រោះការកំណត់នូវបដិភាណដោយសារប្រាជ្ញា បុគ្គលដទៃណាមួយមិន
អាចដើម្បីយល់ច្បាស់ក្នុងអត្ថធម៌ ធម្មធម៌ និរុត្តិធម៌ បដិភាណធម៌ របស់
បុគ្គលនោះឡើយ មួយទៀត បុគ្គលដទៃនោះ គេមិនគួរបំភ្លឺឲ្យយល់បាន
ទេ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាបញ្ញាមិនដិត ។ (មែនពិត) ប្រាជ្ញារបស់កល្យាណ-
បុថុជ្ជន ឆ្ងាយ ឆ្ងាយកន្លង ឆ្ងាយដាច់ស្រយាល មិនដិត មិននៅក្បែរ
នឹងប្រាជ្ញារបស់អដ្ឋមកបុគ្គលឡើយ អដ្ឋមកបុគ្គល ឈ្មោះថាអកមានបញ្ញា
មិនដិត បើប្រៀបធៀបនឹងកល្យាណបុថុជ្ជន; ឯប្រាជ្ញារបស់អដ្ឋមកបុគ្គល
ឆ្ងាយ ឆ្ងាយកន្លង ឆ្ងាយដាច់ស្រយាល មិនដិត មិននៅក្បែរនឹងប្រាជ្ញា
របស់សោតាបន្នបុគ្គលឡើយ សោតាបន្នបុគ្គល ឈ្មោះថាអកមានបញ្ញា
មិនដិត បើប្រៀបធៀបនឹងអដ្ឋមកបុគ្គល; ឯប្រាជ្ញារបស់សោតាបន្នបុគ្គល
ឆ្ងាយ ឆ្ងាយកន្លង ឆ្ងាយដាច់ស្រយាល មិនដិត មិននៅក្បែរនឹងប្រាជ្ញា
របស់សកទាគាមិបុគ្គលឡើយ សកទាគាមិបុគ្គល ឈ្មោះថាអកមាន
បញ្ញាមិនដិត បើប្រៀបធៀបនឹងសោតាបន្នបុគ្គល; ឯប្រាជ្ញារបស់សកទា-
គាមិបុគ្គលឆ្ងាយ ឆ្ងាយកន្លង ឆ្ងាយដាច់ស្រយាល មិនដិត មិននៅក្បែរ

សកធាគាមិ អស្សាមន្តប្បញ្ញោ សកធាគាមិស្ស បញ្ញា
អនាគាមិស្ស បញ្ញាយ ទ្វេ វិទ្ធេ សុវិទ្ធេ ឯ សន្តិ-
កេ ឯ សាមន្តា សកធាគាមិ ឧចាធាយ អនាគាមិ
អស្សាមន្តប្បញ្ញោ អនាគាមិស្ស បញ្ញា អរហាតោ
បញ្ញាយ ទ្វេ វិទ្ធេ សុវិទ្ធេ ឯ សន្តិកេ ឯ សា-
មន្តា អនាគាមិ ឧចាធាយ អរហា អស្សាមន្តប្បញ្ញោ
អរហាតោ បញ្ញា បដ្ឋកពុទ្ធស្ស បញ្ញាយ ទ្វេ
វិទ្ធេ សុវិទ្ធេ ឯ សន្តិកេ ឯ សាមន្តា អរហន្តំ
ឧចាធាយ បដ្ឋកពុទ្ធោ អស្សាមន្តប្បញ្ញោ បដ្ឋក-
ពុទ្ធញ្ច សនេវកញ្ច លោកំ ឧចាធាយ តថាគតោ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អត្តា អស្សាមន្តប្បញ្ញោ បញ្ញា-
បភេទកុសលោ បភិន្នញាណោ អធិគតប្បដិសម្ភិ-
ទោ ចតុវេសារជ្ជប្បត្តោ ទសពលធារី បុរិសាសភោ
បុរិសសីហោ បុរិសនាគោ បុរិសាជញ្ញោ បុរិសធោ-
រយ្ហោ អនន្តញាណោ អនន្តតេជោ អនន្តយសោ

ទឹងប្រាជ្ញារបស់អនាគាមិបុគ្គលឡើយ អនាគាមិបុគ្គល ឈ្មោះថាអ្នកមានបញ្ញាមិនជិត បើប្រៀបធៀបនឹងសកទាគាមិបុគ្គល ឯប្រាជ្ញារបស់អនាគាមិបុគ្គល ធ្ងាយ ធ្ងាយកន្ទង ធ្ងាយដាច់ស្រយាល មិនជិត មិននៅក្បែរនឹងប្រាជ្ញារបស់អរហន្តឡើយ អរហន្ត ឈ្មោះថាអ្នកមានបញ្ញាមិនជិត បើប្រៀបធៀបនឹងអនាគាមិបុគ្គល ឯប្រាជ្ញារបស់អរហន្ត ធ្ងាយ ធ្ងាយកន្ទង ធ្ងាយដាច់ស្រយាល មិនជិត មិននៅក្បែរនឹងប្រាជ្ញារបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឡើយ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ឈ្មោះថាអ្នកមានបញ្ញាមិនជិត បើប្រៀបធៀបនឹងព្រះអរហន្ត ចំណែកព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រសើរផុត ឈ្មោះថាអ្នកមានបញ្ញាមិនជិត បើប្រៀបធៀបនឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធផង និងមនុស្សលោកព្រមទាំងទេវលោកផង ទ្រង់ឈ្វាសក្នុងប្រភេទនៃប្រាជ្ញាមានញាណបែកធ្ងាយហើយ ចាក់ធ្លុះនូវបដិសម្ភិទា សម្រេចនូវចតុវេសារជ្ជញាណ ទ្រទ្រង់នូវកំឡាំង ១០ ជាបុរសអាសភៈ ជាបុរសសីហៈ ជាបុរសនាគៈ ជាបុរសអាជានេយ្យ ជាបុរសគួរដើម្បីនាំនូវធុរៈ មានញាណមិនមានទីបំផុត មានតេជៈមិនមានទីបំផុត មានយសមិនមានទីបំផុត

អង្គា មហាទ្ធនោ ជនកា នេតា វិនេតា អនុនេ-
តា បញ្ញាបេតា និជ្ឈាបេតា បេក្ខតា បសាទេតា
សោ ហិ ភគវា អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បា-
ទេតា អសញ្ជាតស្ស មគ្គស្ស សញ្ជនេតា អន-
ក្ខាតស្ស មគ្គស្ស អក្ខាតា មគ្គញ្ញូ មគ្គវិទូ មគ្គ-
កោវិទូ មគ្គានុគា(១) ច បន ឯតរហិ សាវកា វិហ-
រន្តិ បច្ឆាគតា សោ ហិ ភគវា ជាតំ ជាតតំ បស្សំ
បស្សតិ ចក្ខុភូតោ ញាណភូតោ ធម្មភូតោ ព្រហ្មភូ-
តោ វត្តា បវត្តា អត្ថស្ស និន្នេតា អមតស្ស ទាតា
ធម្មស្សាមី តថាគតោ ឯត្ថ តស្ស ភគវតោ អញ្ញំ
អធិដ្ឋិ អវិធិតំ អសង្ខិកតំ អជស្សិតំ បញ្ញាយ អតី-
តាជាគតបច្ចុប្បន្នំ ឧចាធាយ សព្ពេ ធម្មា សញ្ជាភា-
បេន ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ញាណមុខេ អាចាមំ អាភុជន្តិ

---

๑ ฉ.ม. មគ្គានុគាមី ។

ព្រះអង្គស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានធនធានច្រើន ទ្រង់ជាអ្នកណែនាំ
ពន្យល់ ដំកនាំ ប្រញ៉ាប្តូ ពិនិត្យមើល សំឡឹងមើល ញ៉ាំងបុគ្គល
ដទៃឲ្យជ្រះថ្លា ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងមគ្គដែល
មិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គដែលមិនទាន់ដុះដាល ឲ្យដុះដាល
ឡើង ទ្រង់ជាអ្នកច្រាប់ផ្លូវ ដែលគេមិនដែលច្រាប់ ទ្រង់ជ្រាបផ្លូវ យល់
ផ្លូវ ឈ្វាសកុងផ្លូវ ឯពួកសាវ័ក កុងកាលឥឡូវនេះ គ្រាន់តែដើរទៅ
តាមផ្លូវ ជាអ្នកដើរទៅតាមក្រោយទេ ព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ
ទ្រង់ជ្រាបហេតុដែលគួរជ្រាប ទ្រង់ឃើញហេតុដែលគួរឃើញ ទ្រង់
មានចក្ខុ មានញាណ មានធម៌ ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ពោល ទ្រង់
បង្ហើប ទ្រង់បង្ហាញនូវប្រយោជន៍ ទ្រង់ប្រទាននូវអមតនិព្វាន ជាម្ចាស់
ហេតុធម៌ ជាព្រះតថាគត ។ ធម្មជាតដែលព្រះមានព្រះភាគនោះ មិន
បានដឹង មិនបានឃើញ មិនបានជ្រាប មិនបានធ្វើឲ្យជាក់ប្លាស់
មិនបានប៉ះពាល់ហើយ ដោយប្រាជ្ញា មិនមានឡើយ ធម៌ទាំងពួងដែល
អាស្រ័យនូវហេតុ ជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន រមែងមកកាន់
គន្ធង់ ចំមុខព្រះញាណរបស់ព្រះពុទ្ធមានជោគ ដោយអាការទាំងពួង ។

យំ កិញ្ចិ នេយ្យំ នាម អត្ថជម្មំ ជានិតព្ពំ(๑) អត្ថតោ ច បរតោ ច ឧភយតោ ច និដ្ឋធម្មិកោ ច អតោ សមន្តភយិកោ ច អតោ ខុត្តាតោ ច អតោ តម្ភីរោ ច អតោ កុនេ្ហ ច អតោ បដិច្ឆន្នោ ច អតោ នេយ្យោ ច អតោ ឆិតោ ច អតោ អនវជ្ជោ ច អតោ និក្កិលេសោ ច អតោ ភេទាតោ ច អតោ បរមជ្ជោ ច អតោ សព្ពន្តំ អនោពុទ្ធញ្ញាណោ បរិវត្តតិ សព្ពំ កាយកម្មំ ពុទ្ធស្ស ញាណានុបរិវត្តតិ សព្ពំ វចីកម្មំ ពុទ្ធស្ស ញាណានុបរិវត្តតិ សព្ពំ មនោកម្មំ ពុទ្ធស្ស ញាណានុបរិវត្តតិ អតីតេ ពុទ្ធស្ស អប្បដិហតំ ញាណំ អនាគតេ ពុទ្ធស្ស អប្បដិហតំ ញាណំ បច្ចុប្បន្នេ ពុទ្ធស្ស អប្បដិហតំ ញាណំ យាវតកំ នេយ្យំ តាវតកំ ញាណំ យាវតកំ ញាណំ តាវតកំ នេយ្យំ នេយ្យបរិយន្តិកំ ញាណំ ញាណបរិយន្តិកំ

---

๑ ម. យំ កិញ្ចិ នេយ្យំ នាម អត្ថិ តំ សព្ពំ ជានិតព្ពន្តិ យុត្តតរំ ។ បស្សរសុត្តនិទ្ទេសេ ហិ យំ កិញ្ចិ នេយ្យំ នាម អត្ថិ ជានិតព្ពន្តិ ទិស្សតិ ។

ធម្មជាតណាមួយ ឈ្មោះថាគួរដឹង ព្រោះអាស្រ័យអត្ថនឹងធម៌ ដែលគេគប្បីដឹង គឺប្រយោជន៍ខ្លួន ប្រយោជន៍បុគ្គលដទៃ ឬប្រយោជន៍ទាំងពីរ ប្រយោជន៍កងបច្ចុប្បន្ន ឬប្រយោជន៍កងបរលោក ប្រយោជន៍ពក់ ឬប្រយោជន៍ជ្រាលជ្រៅ ប្រយោជន៍ដែលគេលាក់ ឬប្រយោជន៍កំពាំង ប្រយោជន៍គួរណែនាំ ឬប្រយោជន៍ដែលត្រូវខ្ជាន ប្រយោជន៍ឥតទោស ប្រយោជន៍មិនមានកិលេស ប្រយោជន៍ផូរផង់ ឬប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ធម្មជាតទាំងអស់នោះ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងនៃពុទ្ធញ្ញាណ ។ កាយកម្មទាំងអស់ ប្រព្រឹត្តទៅតាមញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ វចីកម្មទាំងអស់ ប្រព្រឹត្តទៅតាមញាណ របស់ព្រះពុទ្ធ មនោកម្មទាំងអស់ ប្រព្រឹត្តទៅតាមញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ មិនមានអ្វីពាក់ព័ន្ធក្នុងអតីតកាល ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ មិនមានអ្វីពាក់ព័ន្ធក្នុងអនាគតកាល ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធមិនមានអ្វីពាក់ព័ន្ធក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ហេតុការណ៍ដែលត្រូវដឹង មានកំណត់ត្រឹមណា ញាណក៏មានកំណត់ត្រឹមនោះ ញាណមានកំណត់ត្រឹមណា ហេតុការណ៍ដែលត្រូវដឹង ក៏មានកំណត់ត្រឹមនោះ ញាណមានហេតុដែលត្រូវដឹងជាទីបំផុត ហេតុដែលត្រូវដឹង ក៏មានញាណជាទីបំផុត

នេយ្យំ នេយ្យំ អតីតញ្ចមិទ្ធា ញាណំ ឧប្បាទតំ ញាណំ អតីតញ្ចមិទ្ធា នេយ្យបថោ ឧតុ អញ្ញមញ្ញំ បរិយន្តដ្ឋាយិនោ(๑) តេ ធម្មា យថា ទ្វិន្នំ សមុក្កបដ-លានំ សុដសញ្ឆិតានំ ហេដ្ឋិមសមុក្កបដលំ ឧបរិមំ ឆាតិវត្តតិ ឧបរិមសមុក្កបដលំ ហេដ្ឋិមំ ឆាតិវត្តតិ អញ្ញ-មញ្ញំ បរិយន្តដ្ឋាយិនោ ឯវមេវំ(๒) ពុទ្ធុសុ កកវតោ នេ-យ្យេសុ ញាណេសុ អញ្ញមញ្ញំ បរិយន្តដ្ឋាយិនោ តេ ធម្មា យាវតកំ នេយ្យំ តាវតកំ ញាណំ យាវតកំ ញាណំ តាវតកំ នេយ្យំ នេយ្យបរិយន្តិកំ ញាណំ ញាណ-បរិយន្តិកំ នេយ្យំ នេយ្យំ អតីតញ្ចមិទ្ធា ញាណំ ឧប្ប-ាទតំ ញាណំ អតីតញ្ចមិទ្ធា នេយ្យបថោ ឧតុ អញ្ញមញ្ញំ បរិយន្តដ្ឋាយិនោ តេ ធម្មា សព្វញ្ញុតេសុ ពុទ្ធុសុ ញាណំ បវត្តតិ សព្វេ ធម្មា ពុទ្ធុសុ កកវតោ អាវជ្ជ-ឧប្បដិពន្ធា អាកង្ខាបដិពន្ធា មនសិការប្បដិពន្ធា ចិត្តុប្បាទប្បដិពន្ធា សព្វញ្ញុតេសុ ពុទ្ធុសុ ញាណំ បវត្តតិ សព្វេសំ សត្តានំ ពុទ្ធោ អាសយំ ជានាតិ

๑ ម. សព្វត្ត បរិយន្តដ្ឋានិយោតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. សព្វត្ត ឯវមេវសទ្ទោ ទិស្សតិ ។

ញាណមិនប្រព្រឹត្តកន្លង នូវហេតុដែលត្រូវដឹង ចាំងកន្លងនៃហេតុដែលត្រូវដឹង ក៏មិនកន្លងនូវញាណ ធម៌ចាំងនោះ បរិតនៅកង់ទីបំផុតនៃគ្នានិងគ្នា ប្រាតស្មៃគ្រចាំងពីរខាង ដែលជិតស្និទ្ធល្អ ប្រាតស្មៃគ្រខាងក្រោមមិនប្រព្រឹត្តកន្លងប្រាតស្មៃគ្រខាងលើ ប្រាតស្មៃគ្រខាងលើ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រាតស្មៃគ្រខាងក្រោម ប្រាតស្មៃគ្រចាំងនោះ បរិតនៅត្រឹមទីបំផុតនៃគ្នានិងគ្នា យ៉ាងណាមិញ របស់ដែលត្រូវដឹង និងញាណនៃព្រះពុទ្ធដ៏មានជោគ បរិតនៅត្រឹមទីបំផុតនៃគ្នានិងគ្នា ដ៏យ៉ាងនោះដែរ គឺ របស់ដែលត្រូវដឹងមានកំណត់ត្រឹមណា ញាណក៏មានកំណត់ត្រឹមនោះ ញាណមានកំណត់ត្រឹមណា របស់ដែលត្រូវដឹង ក៏មានកំណត់ត្រឹមនោះ ញាណមានរបស់ដែលត្រូវដឹងជាទីបំផុត របស់ដែលត្រូវដឹង ក៏មានញាណជាទីបំផុត ញាណមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរបស់ដែលត្រូវដឹង គន្លងដែលត្រូវដឹងក៏មិនកន្លងនូវញាណ ធម៌ចាំងនោះ បរិតនៅត្រឹមទីបំផុតនៃគ្នានិងគ្នា ។ ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ ប្រព្រឹត្តទៅកង់ធម៌ចាំងអស់ គឺ ធម៌ចាំងអស់ជាប់ចំពោះដោយការនឹក ជាប់ចំពោះដោយបំណង ជាប់ចំពោះដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាប់ចំពោះដោយចិត្តបា្ល ទ របស់ព្រះពុទ្ធមានជោគ ។ ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ ប្រព្រឹត្តទៅកង់សត្វចាំងអស់ គឺ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបនូវអាយសធម៌

អនុសយំ ជាតាតំ ចរិយំ(๑) ជាតាតំ អធិមុត្តឹ ជាតាតំ អប្បរជក្ខេ មហារជក្ខេ តិក្ខិន្ទ្រិយេ មុទិន្ទ្រិយេ ស្វាការេ ទ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ ទុវិញ្ញាបយេ កញ្ញាភព្វេ សត្តេ បជានាតិ សនេរុកោ លោកោ សមារកោ សព្រហ្មកោ សស្សមណព្រាហ្មណី បជា សនេរុមនុស្សា អន្តោពុទ្ធញ្ញាណេ បរិវត្តតិ យថា យេ កេចិ មច្ឆកច្ឆបា អន្តមសោ តិមិតិមិង្គលំ ឧបាទាយ អន្តោ មហាសមុទ្ទេ បរិវត្តន្តិ ឯវមេវំ សនេរុកោ លោកោ សមារកោ សព្រហ្មកោ សស្សមណព្រាហ្មណី បជា សនេរុមនុស្សា អន្តោពុទ្ធញ្ញាណេ បរិវត្តតិ យថា យេ កេចិ បក្ខិនោ អន្តមសោ តុន្នវាយំ វេនតេយ្យំ ឧបាទាយ អាកាសេ បតិដ្ឋេ បរិវត្តន្តិ ឯវមេវំ យេបិ តេ សារីបុត្តសមប្បញ្ញា តេបិ ពុទ្ធញ្ញាណស្ស បតិដ្ឋេ បរិវត្តន្តិ

---

๑ ឆ. ម. បរិតំ ។

ជ្រាបនូវអនុសយធម៌ ជ្រាបនូវចរិយា ជ្រាបនូវអធ្យាស្រ័យ របស់ពួកសត្វទាំងអស់ ជ្រាបច្បាស់នូវពួកសត្វដែលមានធូលីតិចក្នុងភ្នែក មានធូលីច្រើនក្នុងភ្នែក មានឥន្ទ្រិយចាស់ក្លា មានឥន្ទ្រិយទន់ខ្លី មានអាការល្អ មានអាការអាក្រក់ គួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ គួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ មានភព្វនិងឥតភព្វ ។ លោកព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ពពួកសត្វព្រមទាំងសមណនិងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស រមែងប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងនៃពុទ្ធញាណ ពួកត្រីនិងអណ្តើកណាមួយ ដោយហោចទៅ ពប់យកទាំងត្រីឈ្មោះតិមិតិមិង្គលៈ រមែងប្រព្រឹត្តទៅកងខាងកងនៃមហាសមុទ្រ យ៉ាងណាមិញ លោកព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ពួកសត្វព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ មនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស រមែងប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងនៃពុទ្ធញាណ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ពុំនោះសោត ពួកសត្វស្វាបណាមួយ ដោយទីបំផុតទៅ ពប់យកទាំងសត្វគ្រុឌឈ្មោះវេនតេយ្យ រមែងវិលវល់នៅ ក្នុងប្រទេស នៃអាកាស យ៉ាងណាមិញ ជនទាំងឡាយណា មានប្រាជ្ញ ស្មើនឹងព្រះសារីបុត្ត ជនទាំងនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងប្រទេសនៃពុទ្ធញាណ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

พุทฺธญาณานิ เอวมฺปสฺสนานิ ปญฺญา ๘ว์ตฺวา อตีเต-
ตฺวา ตณฺหเต เยปิ เต ขตฺติยปณฺฑิตา พฺราหฺมณปณ-
ฑิตา คหปติปณฺฑิตา สมณปณฺฑิตา ตีณิปุณา
กตปรปฺปวาทา ตาลเวณฺฏูปมา เต ตณฺหกฺขยา ปญฺญ ปร-
ทฺธิ(๑) ปญฺญากเรน ทิฏฺฐิคตานิ เต ปญฺหปฺเห(๒) อภิส-
ฑ์ตฺวา ตถาคตา อุปสงฺกมิตฺวา ปุจฺฉนฺติ กุปฺปานิ จ
ปฏิจฺฉนฺนานิ จ กถิตา วิสฺสชฺชิตา จ เต ปญฺหา จ
กถาวตฺถู เหนฺติ ตีณิปฏกานิ อุปกฺกิเลสา จ เต
กถาวตฺถู สมฺปชฺชนฺติ อฏฺฐ ทสกา กถา ตตฺถ อภิเญยฺยตฺ
ยตีณิ ปญฺญายาตฺ อตฺถา อสฺสาทนฺตปฺปญฺญา อสฺสา-
ทนฺตปฺปญฺญาตาย สมฺวตฺตนฺตีติ อยมฺ อสฺสาทนฺตปฺปญฺญา ฯ

(๑๔๑) ภูริปฺปญฺญาตาย สมฺวตฺตนฺตีติ กตมา ภูริปฺป-
ญฺญา ฯ ยา อภิกุยฺยตีติ ภูริปฺปญฺญา อภิภวตีติ(๓)

---

๑ ม. มญฺญ ทิฏฺฐิ ฯ ๒ ฉ.ม. ปสฺโห ฉตฺวา ฯ ๓ ม. สพฺพตฺถ อภิภวตีติ ทิสฺสติ ฯ

ពុទ្ធញាណ ផ្សាយទៅរហ័សណាស់ កន្ទងបញ្ញា នៃទេវតានិងមនុស្សទាំង
ឡាយ ពួកជនណា ជាខត្តិយបណ្ឌិត ព្រាហ្មណបណ្ឌិត គហបតិ-
បណ្ឌិត ឬសមណបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាល្អិត ស្គាល់បរប្បវាទ ដូច
នាយខ្មាន់ធ្នូអ្នកបាញ់ទូវពេម ពួកជនទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តហាក់ដូចជាទំលាយ
ទូវទ្វិដ្ឋិ (របស់ជនដទៃ) ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ពួកជនទាំងនោះ
ឯង បានចងក្រងទូវប្រស្នា ហើយចូលទៅគាល់ព្រះតថាគត ហើយសួរទូវ
អាថដែលគេលាក់ផង ដែលកំបាំងផង ប្រស្នាទាំងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
បានទ្រង់សំដែង ដោះស្រាយហើយផង ជាប្រស្នាមានហេតុដែលព្រះអង្គ
អធិប្បាយហើយផង ជាប្រស្នាដែលព្រះអង្គលើកបង្ហាញហើយផង ពួក
ជនទាំងនោះបានសម្រេច (សម្បត្តិជាសាវ័ក ឬជាឧបាសក ដោយការ
ដោះស្រាយ) របស់ព្រះមានព្រះភាគ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់រុងរឿងដ៏ក្រៃលែងក្នុងទីនោះ ដោយប្រាជ្ញា ហេតុនោះ ព្រះមាន
ជោគ ទ្រង់ប្រសើរលើស ឈ្មោះថាទ្រង់មានបញ្ញាមិនជិត ។ នេះឯង
បញ្ញាមិនជិត ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាមិនជិត ។

(១៤១) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដូចផែនដី តើ
បញ្ញាដូចផែនដី ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់
នូវពាគៈ ឈ្មោះថាបញ្ញាដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់ហើយ (នូវពាគៈ)

ភូរិបញ្ញា នោសំ អភិកុយ្យតីតំ ភូរិបញ្ញា អភិ-
ភវិតាតំ ភូរិបញ្ញា មោមាំ អភិកុយ្យតីតំ ភូរិប្ប-
ញ្ញា អភិភវិតាតំ ភូរិបញ្ញា តោនំ ។បេ។ ឧប-
ជាហាំ មក្ខំ បឌ្ឍាសំ ឥស្សុំ មច្ឆរិយំ មាយំ សា-
ឋេយ្យំ ថម្ភំ សារម្ភំ មានំ អតិមានំ មទំ បមាទំ
សព្ពេ កិលេសេ សព្ពេ ទុច្ចរិតេ សព្ពេ អភិសង្ខា-
រេ ។បេ។ សព្ពេ ភវគាមិកម្មេ អភិកុយ្យតីតំ ភូ-
រិបញ្ញា អភិភវិតាតំ ភូរិបញ្ញា ភគោ អរិ តំ អរឺ
មន្ទិឍិប្បញ្ញាតំ ភូរិបញ្ញា នោសោ អរិ តំ អរឺ
មន្ទិឍិប្បញ្ញាតំ ភូរិបញ្ញា មោហោ អរិ តំ អរឺ
មន្ទិឍិប្បញ្ញាតំ ភូរិបញ្ញា តោនោ ។បេ។ ឧបជាហោ
មក្ខោ បឌ្ឍាសោ ឥស្សា មច្ឆរិយំ មាយោ សាឋេយ្យំ
ថម្ភោ សារម្ភោ មានោ អតិមានោ មទោ បមាទោ ស-
ព្ពេ កិលេសា សព្ពេ ទុច្ចរិតា សព្ពេ សង្ខារ(๑) ។បេ។

---

๑ ម. អភិសង្ខារ ។

ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់នូវទោស: ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់ហើយនូវទោស; ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់នូវមោហ: ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់ហើយ (នូវមោហ:) ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់នូវក្រោធ ។បេ។ នូវការចង់តំនុំ ការលុបគុណគេ ការរវាយប្អូកស្មើ ឬសា្ឋ កំណាញ់ មាយា ការអួតអាង ការរឹងត្អឹង ការប្រណាំងប្រជែង ការប្រកាន់ ការមើលងាយ ការសរសើរ ការធ្វេសប្រហែស កិលេសទាំងអស់ ទុច្ចរិតទាំងអស់ អកិសង្ខារទាំងអស់ ។បេ។ នូវកិលេសមិកម្មទាំងអស់ ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះគ្របសង្កត់ហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះភគ: ជាសត្រូវ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងញាំញី នូវភគ: ជាសត្រូវនោះ ឈ្មោះថាបញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះទោស: ជាសត្រូវ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងញាំញី នូវទោស: ជាសត្រូវនោះ ឈ្មោះថា បញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះមោហ: ជាសត្រូវ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងញាំញី នូវមោហ: ជាសត្រូវនោះ ឈ្មោះថា បញ្ញា ដូចផែនដី ព្រោះក្រោធ ។បេ។ ឧបនាហ: មក្ខ: បឡាស: ឥស្សា មច្ឆរិយ: មាយា សាឋេយ្យ: ថម្ភ: សារម្ភ: មាន: អតិមាន: មទ: បមាទ: កិលេសទាំងអស់ ទុច្ចរិតទាំងអស់ សង្ខារទាំងអស់ ។បេ។

សព្ពេ ភវគាមិកម្មា អវិ តំ អវី បច្ចនីបប្បញ្ញតិ ភូរិប្ប-
ញ្ញា ភូរិ វុច្ចតិ បឋវី តាយ(๑) បឋវីសមាយ វិត្ថតាយ
វិបុលាយ បញ្ញាយ សមន្នាគតោតិ ភូរិប្បញ្ញោ អបិ ច
បញ្ញាយ មេតំ អធិវចនំ ភូរិ មេធាបរិណាយិកាតិ
ភូរិប្បញ្ញោ ភូរិប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតិ អយំ ភូរិប្បញ្ញោ ។

(๑๔๒) បញ្ញាពាហុល្លាយ សំវត្តន្តីតិ កតមំ
បញ្ញាពាហុល្លំ ។ ឥធេកច្চោ បញ្ញាករុណោ ហោតិ
បញ្ញាចរិតោ បញ្ញាសយោ បញ្ញាធិមុត្តោ បញ្ញា-
ធោ បញ្ញាកេតុ បញ្ញាធិបតេយ្យោ វិចយពហុលោ
បវិចយពហុលោ ឱក្ខាយនពហុលោ សម្បក្ខា-
យនពហុលោ សម្បក្ខាយនធម្មោ វិភូតវិហារិតព្ពវិ-
តោ(๒) តក្ករុណោ តព្ពហុលោ តន្និន្នោ តំចោណោ
តំបក្ខោ(๓) តទធិមុត្តោ តទាធិបតេយ្យោ យថា

---

๑ ฉ.ม. តាយសទ្ទោ នត្ថិ ។ ๒ ฉ.ม. វិភូតវិហារិតព្ពវិតោ ។ ๓ ฉ.ม. តប្បោណោ តប្បក្ខោ ។

កវគាមិកម្មចាំងអស់ជាសត្រូវ ប្រាជ្ញាជាគ្រឿងញាំញី នូវកវគាមិកម្មជាសត្រូវនោះ ។ ប្រថពី លោកហៅថា ផែនដី ឈ្មោះថាបញ្ញាដូចផែនដី ព្រោះបុគ្គលប្រកបព្រមដោយប្រាជ្ញា ផ្សាយចេញ ខ្ជួលាយ ស្មើដោយផែនដីនោះ មួយ៉ាងទៀត ពាក្យថា ផែនដី នេះ ជាឈ្មោះនៃប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាបញ្ញាដូចផែនដី ព្រោះបញ្ញាជាគ្រឿងទំលាយនូវកិលេស ជាគ្រឿងណែនាំ ។ នេះឯង បញ្ញាដូចផែនដី ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដូចផែនដី ។

(១៤២) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពច្រើនដោយប្រាជ្ញា តើភាពច្រើនដោយប្រាជ្ញា ដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយប្រាជ្ញា មានប្រាជ្ញាជាចរិត មានប្រាជ្ញាជាអធ្យាស្រ័យ មានប្រាជ្ញាជាអធិមុត្តិ មានប្រាជ្ញាជាទស្សនៈ មានប្រាជ្ញាជាទស្សនៈដ៏ល្អ មានប្រាជ្ញាជាអធិបតី ច្រើនដោយការពិចារណា ច្រើនដោយការពិនិត្យ ច្រើនដោយការស្ទាបស្ទង់មើល ច្រើនដោយការរិះរេមើល មានការរិះរេមើលជាធម្មតា មានធម៌ជាគ្រឿងនៅប្រកបជាចរិត ប្រកបដោយប្រាជ្ញានោះ ច្រើនដោយប្រាជ្ញានោះ តុនទៅរកប្រាជ្ញានោះ ទោរទៅរកប្រាជ្ញានោះ ឈមទៅរកប្រាជ្ញានោះ ចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងប្រាជ្ញានោះ មានប្រាជ្ញានោះជាអធិបតី

កលាកវុគ្គោ ទុច្ចតិ កលាពាហុលិកោតិ ចីវរកវុគ្គោ ទុច្ចតិ ចីវរពាហុលិកោតិ បត្តកវុគ្គោ ទុច្ចតិ បត្តពាហុលិកោតិ សេនាសនកវុគ្គោ ទុច្ចតិ សេនាសនពាហុលិកោតិ ឯវមេវំ ឯកេកវុគ្គោ បញ្ញាកវុគ្គោ ហោតិ បញ្ញាបរិតោ បញ្ញាសយោ បញ្ញាធិមុត្តោ បញ្ញាឆន្ទោ បញ្ញាគោត្តុ បញ្ញាធិបតេយ្យោ វិចយពហុលោ បវិចយពហុលោ ឱក្កាយនពហុលោ សម្បក្កាយនពហុលោ សម្បក្កាយនធម្មោ វិក្ខត្តវិហារិតត្តបរិតោ តក្កវុគ្គោ តត្ថហុលោ តទុត្តោ តំបាឋោណោ តំបញ្ញាវេ តទធិមុត្តោ តទាធិបតេយ្យោ បញ្ញាពាហុល្លាយ សំវត្តន្តីតិ ឥទំ បញ្ញាពាហុល្លំ ។

(๑๒๓) សីឃប្បញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា សីឃប្បញ្ញា ។ សីឃំ សីឃំ សីឝតិ បរិប្ផរតីតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃំ សីឃំ ឥន្ទ្រិយសំវរំ បរិប្ផរតីតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃំ សីឃំ កោដេ មគ្គញ្ញំ បរិប្ផរតីតិ

បុគ្គលអកធ្វន់កង់ពួក គេហៅថា អ្នកច្រើនដោយពួក បុគ្គលអកធ្វន់កង់ចីវរ គេហៅថា អ្នកច្រើនដោយចីវរ បុគ្គលអកធ្វន់កង់ចាត្រ គេហៅថា អ្នកច្រើនដោយចាត្រ បុគ្គលអកធ្វន់កង់សេនាសន: គេហៅថា អ្នកច្រើនដោយសេនាសន: យ៉ាងណា បុគ្គលពួកខ្លះ កង់លោកនេះ ជាអ្នកធ្វន់ដោយប្រាជ្ញា មានប្រាជ្ញាជាចរិត មានប្រាជ្ញាជាអធ្យាស្រ័យ មានប្រាជ្ញាជាអធិមុត្តិ មានប្រាជ្ញាជាទង់ មានប្រាជ្ញាជាទង់ជ័យ មានប្រាជ្ញាជាអធិបតី ច្រើនដោយការពិចារណា ច្រើនដោយការរិះរេមើល មានការរិះរេមើលជាធម្មតា មានធម៌ជាគ្រឿងនៅប្រាកដជាចរិត ធ្វន់កង់ប្រាជ្ញានោះ ច្រើនដោយប្រាជ្ញានោះ ទុនទៅរកប្រាជ្ញានោះ ទោរទៅរកប្រាជ្ញានោះ ឈមទៅរកប្រាជ្ញានោះ បុះចិត្តសឹប កង់ប្រាជ្ញានោះ មានប្រាជ្ញានោះជាអធិបតី ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ នេះឯង ភាពច្រើនដោយបញ្ញា កង់ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពច្រើនដោយប្រាជ្ញា ។

(១៤៣) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏ធាប់ តើបញ្ញាដ៏ធាប់ដូចម្តេច។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងសីលឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងឥន្ទ្រិយសំវរៈឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងសេចក្តីដឹងប្រមាណ កង់កោជនឲ្យពេញលេញធាប់។

សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ ជាកវិយោធុយាកំ ប-
រិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ សីលក្ខន្ធំ
បរិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ សមាធិ-
ក្ខន្ធំ បរិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ ប-
ញ្ញាខន្ធំ បរិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ វិមុត្តិ-
ក្ខន្ធំ បរិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ វិមុត្តិ-
ញាណទស្សនក្ខន្ធំ បរិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ
សីយំ ឋានាឋានានិ បដិវិជ្ឈតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ
សីយំ វិមោរសមាបត្តិយោ បរិបូរេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ
សីយំ អរិយសច្ចានិ បដិវិជ្ឈតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ
សីយំ សតិបដ្ឋានេ ភាវេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ
សីយំ សម្មប្បធានេ ភាវេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ
សីយំ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ
ឥន្ទ្រិយានិ ភាវេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ ពលា
និ ភាវេតីតំ សីយប្បញ្ញា សីយំ សីយំ ពោជ្ឈង្គេ

ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងការប្រកបរឿយៗ ក្នុងសេចក្តីក្សាត់រលឹក ឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងសីលក្ខន្ធ ឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងសមាធិក្ខន្ធឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងបញ្ញាខន្ធឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងវិមុត្តិក្ខន្ធឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងវិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះចាក់ធ្លុះនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងវិហារសមាបត្តិឲ្យពេញលេញធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះចាក់ធ្លុះនូវអរិយសច្ចធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងសតិប្បដ្ឋានឲ្យចម្រើនធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងសម្មប្បធានឲ្យចម្រើនធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងឥទ្ធិបាទឲ្យចម្រើនធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងឥន្ទ្រិយឲ្យចម្រើនធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងពលៈឲ្យចម្រើនធាប់។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងពោជ្ឈង្គឲ្យចម្រើនធាប់។

ការវត្តតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃំ សីឃំ អវិយមក្ខំ ការវត្តតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃំ សីឃំ សាមញ្ញផលាធិ សច្ឆិ-កកេតតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃំ សីឃំ អភិញ្ញាយោ បដិវិជ្ឈតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃំ សីឃំ បរមដ្ឋ ធិញ្ញាធិ សច្ឆិកកេតតិ សីឃប្បញ្ញា សីឃប្បញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតិ អយំ សីឃប្បញ្ញា ។

(๑๔๔) លហុប្បញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា លហុប្បញ្ញា ។ លហុំ លហុំ សីឃាធិ បរិប្ផរេ-តតិ លហុប្បញ្ញា លហុំ លហុំ ឥន្ទ្រិយសំវរំ បរិ-ប្ផរតតិ លហុប្បញ្ញា លហុំ លហុំ គោជរេ មត្ត-ញ្ញុតំ បរិប្ផរតតិ លហុប្បញ្ញា លហុំ លហុំ ជាគរិ-យានុយោគំ បរិប្ផរតតិ លហុប្បញ្ញា លហុំ លហុំ សីលក្ខន្ធំ ។បេ។ សមាធិក្ខន្ធំ បញ្ញាខន្ធំ វិមុត្តិ-ក្ខន្ធំ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធំ បរិប្ផរតតិ លហុប្បញ្ញា លហុំ លហុំ ហានភាគានិ បដិវិជ្ឈតិ លហុប្ប-ញ្ញា លហុំ លហុំ វិមោសមាបត្តិយោ បរិប្ផរតតិ

ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះញុំាងអរិយមគ្គឲ្យចម្រើនធាប់ ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសាមញ្ញផលធាប់ ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះចាក់ធ្លុះនូវអភិញ្ញា ធាប់ ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏ធាប់ ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ក្រៃលែង គឺនិព្វាន ធាប់ ។ ។ នេះបញ្ញាដ៏ធាប់ ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញាដ៏ធាប់ ។

(๑๘๘) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាវេហ៍ស តើបញ្ញាវេហ៍ស ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះញុំាងសីលឲ្យពេញលេញវេហ៍ស ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះញុំាងឥន្ទ្រិយសំវរៈឲ្យពេញលេញវេហ៍ស ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះញុំាងសេចក្តីដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ឲ្យពេញលេញវេហ៍ស ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះញុំាងការប្រកបរឿយ ។ ក្នុងសេចក្តីភ្ញាក់រលឹក ឲ្យពេញលេញវេហ៍ស ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះញុំាងសីលក្ខន្ធ ។បេ។ សមាធិក្ខន្ធ បញ្ញាក្ខន្ធ វិមុត្តិក្ខន្ធ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធ ឲ្យពេញលេញវេហ៍ស ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះចាក់ធ្លុះនូវហេតុនិងមិនមែនហេតុ វេហ៍ស ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវេហ៍ស ព្រោះញុំាងវិហារសមាបត្តិឲ្យពេញលេញវេហ៍ស ។

លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ អរិយសច្ចានំ បដិវិជ្ឈតំ-
តំ លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ សតិបដ្ឋានេ ភាវេ-
តីតំ លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ សម្មប្បធានេ ភាវេ-
តីតំ លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេ-
តីតំ លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវេ-
តីតំ លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ ពលានំ ភាវេតីតំ
លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតីតំ ល-
ហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ អរិយមគ្គំ ភាវេតីតំ លហុ-
បរិញ្ញា លហុំ លហុំ សាមញ្ញផលានំ សច្ឆិកិរេតីតំ
លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ អភិញ្ញាយោ បដិវិជ្ឈតីតំ
លហុបរិញ្ញា លហុំ លហុំ បរមត្ថំ និព្ពានំ សច្ឆិកិរេ-
តីតំ លហុបរិញ្ញា លហុបរិញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតំ អយំ
លហុបរិញ្ញា ។

(๑๔๙) មហាសរិញ្ញតាយ សំវត្តន្តីតំ កតមា
មហាសរិញ្ញា ។ ឥធេកច្ចោ មហាសពលោ
វេឧពលោ តុដ្ឋិពលោ ចាមុដ្ឋិពលោ

ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះចាត់ចូនូវអរិយសច្ច រហ៌ាស។ ឈ្មោះថា
បញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះញុំាងសតិប្បដ្ឋានឲ្យចម្រើនរហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញា
វហ៌ាស ព្រោះញុំាងសម្មប្បធានឲ្យចម្រើនរហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស
ព្រោះញុំាងឥទ្ធិបាទឲ្យចម្រើនរហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះញុំាង
ឥន្ទ្រិយឲ្យចម្រើនរហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះញុំាងពលៈ
ឲ្យចម្រើនរហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះញុំាងពោជ្ឈង្គឲ្យចម្រើន
រហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះញុំាងអរិយមគ្គ ឲ្យចម្រើនរហ៌ាស។
ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសាមញ្ញផល រហ៌ាស។
ឈ្មោះថាបញ្ញាវហ៌ាស ព្រោះចាត់ចូនូវអភិញ្ញា រហ៌ាស។ ឈ្មោះថាបញ្ញា
វហ៌ាស ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង គឺព្រះនិព្វាន
រហ៌ាស។ ។ នេះឯង បញ្ញាវហ៌ាស កថាពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃប្រាជ្ញារហ៌ាស។

(១៤៩) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ តើបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ដូចម្តេច។ ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលពួកខ្លះ កថាលោកនេះ ច្រើនដោយសេចក្តីរីករាយ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រស់ស្រាយ ច្រើនដោយសេចក្តីត្រេកអរ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រួលចិត្ត

សីលវាធិ បរិប្ផរេតីតំ ហាសប្ផញ្ញា ហាសពហុ-
លោ វេទពហុលោ តុដ្ឋិពហុលោ ចាមុជ្ជពហុលោ
ឥន្ទ្រិយសំវរំ បរិប្ផរេតីតំ ហាសប្ផញ្ញា ហាសពហុ-
លោ វេទពហុលោ តុដ្ឋិពហុលោ ចាមុជ្ជពហុលោ
កោជនេ មត្តញ្ញុតំ បរិប្ផរេតីតំ ហាសប្ផញ្ញា
ហាសពហុលោ វេទពហុលោ តុដ្ឋិពហុលោ ចា-
មុជ្ជពហុលោ ជាគរិយានុយោគំ បរិប្ផរេតីតំ ហា-
សប្ផញ្ញា ហាសពហុលោ វេទពហុលោ តុដ្ឋិ-
ពហុលោ ចាមុជ្ជពហុលោ សីលក្ខន្ធំ ។ បេ ។
សមាធិក្ខន្ធំ បញ្ញាខន្ធំ វិមុត្តិក្ខន្ធំ វិមុត្តិញាណទ-
ស្សនក្ខន្ធំ បរិប្ផរេតីតំ ហាសប្ផញ្ញា ហានហានធិ
បដិវិជ្ឈតីតំ វិហារសមាត្តិយោ បរិប្ផរេតីតំ អរិយ-
សច្ចានំ បដិវិជ្ឈតីតំ សតិប្ផដ្ឋានេ ភាវេតីតំ

រមែងញុំាងសីលឲ្យពេញលេញ ឈ្មោះថាបញ្ញា នាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលអ្នកច្រើនដោយសេចក្តីរីករាយ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រស់ស្រាយ ច្រើនដោយសេចក្តីត្រេកអរ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រួលចិត្ត រមែងញុំាងឥន្ទ្រិយសំវរៈឲ្យពេញលេញ ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលអ្នកច្រើនដោយសេចក្តីរីករាយ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រស់ស្រាយ ច្រើនដោយការត្រេកអរ ច្រើនដោយការស្រួលចិត្ត រមែងញុំាងសេចក្តីដឹងប្រមាណក្នុងភោជនឲ្យពេញលេញ ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលអ្នកច្រើនដោយសេចក្តីរីករាយ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រស់ស្រាយ ច្រើនដោយសេចក្តីត្រេកអរ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រួលចិត្ត រមែងញុំាងសេចក្តីប្រកបរឿយៗ ក្នុងសេចក្តីភ្ញាក់រលឹកឲ្យពេញលេញ ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលអ្នកច្រើនដោយការរីករាយ ច្រើនដោយការស្រស់ស្រាយ ច្រើនដោយការត្រេកអរ ច្រើនដោយការស្រួលចិត្ត រមែងញុំាងសីលក្ខន្ធ ។បេ។ សមាធិក្ខន្ធ បញ្ញាក្ខន្ធ វិមុត្តិក្ខន្ធ វិមុត្តិញាណទស្សនក្ខន្ធឲ្យពេញលេញ ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះចាត់ធ្លុះបំពោនទ្វារហេតុនិងមិនមែនហេតុ ព្រោះញុំាងវិហារសមាបត្តិ ឲ្យពេញលេញ ព្រោះចាត់ធ្លុះទ្វារអរិយសច្ច ព្រោះញុំាងសតិប្បដ្ឋានឲ្យចម្រើន

សម្មប្បធានេ ភាវេតីតិ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេតីតិ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវេតីតិ ពលានិ ភាវេតីតិ ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតីតិ អរិយមគ្គំ ភាវេតីតិ សាមញ្ញផលានិ សច្ឆិករោតីតិ ហាសប្បញ្ញា ហាសពហុលោ វេទ-ពហុលោ តុដ្ឋិពហុលោ ឆាមុជ្ជពហុលោ អភិញ្ញាយោ បដិវិជ្ឈតីតិ ហាសប្បញ្ញា ហាសពហុលោ វេទ-ពហុលោ តុដ្ឋិពហុលោ ឆាមុជ្ជពហុលោ បរមត្ថំ និញ្ញានំ សច្ឆិករោតីតិ ហាសប្បញ្ញា ហាសប្បញ្ញា-តាយ សំវត្តន្តីតិ អយំ ហាសប្បញ្ញា ។

(๑๘๖) ជវនប្បញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា ជវន-ប្បញ្ញា ។ យំ កិញ្ចិ រូបំ អតីតានាគតបច្চុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យន្ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពំ រូបំ អនិច្ចតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា ទុក្ខតោ ខិប្បំ ជវតីតិ

ព្រោះញុំាងសម្មប្បធានឲ្យចម្រើន ព្រោះញុំាងឥទ្ធិបាទឲ្យចម្រើន ព្រោះ
ញុំាងឥន្ទ្រិយឲ្យចម្រើន ព្រោះញុំាងពលៈឲ្យចម្រើន ព្រោះញុំាង
ពោជ្ឈង្គឲ្យចម្រើន ព្រោះញុំាងអរិយមគ្គឲ្យចម្រើន ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវសាមញ្ញផល ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលអ្នក
ច្រើនដោយសេចក្តីរីករាយ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រស់ស្រាយ ច្រើន
ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រួលចិត្ត រមែងចាក់ធ្លុះនូវ
អកិញ្ចា ឈ្មោះថាបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ព្រោះបុគ្គលអ្នកច្រើនដោយសេចក្តី
រីករាយ ច្រើនដោយសេចក្តីស្រស់ស្រាយ ច្រើនដោយសេចក្តីត្រេកអរ
ច្រើនដោយសេចក្តីស្រួលចិត្ត រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃ
លែង គឺនិព្វាន ។ នេះឯង បញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញានាំឲ្យរីករាយ ។

[១៤៦] ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញា ជាគ្រឿងស្ទុះ
ទៅ តើបញ្ញាជាគ្រឿងស្ទុះទៅ ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាជាគ្រឿង
ស្ទុះទៅ ព្រោះរូបណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី
ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី រូបណាក្នុង
ឆ្ងាយក្តី កន្លងដាច់ក្តី បញ្ញាស្ទុះទៅធាប់ កាន់រូបទាំងអស់នោះ ឋាមិន
ខ្ជាក់ ឈ្មោះថាបញ្ញា ជាគ្រឿងស្ទុះទៅ ព្រោះស្ទុះទៅធាប់ ឋាជាទុក្ខ

ជវនប្បញ្ញា អនន្តរោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនៈ. ប្បញ្ញា យា តាចិ វេទនា ។បេ។ យោ តាចិ សញ្ញា យេ តេចិ សង្ខារ យំ តិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យន្តូរេ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា ទុក្ខតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា អនត្តតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា ចក្ខុំ ។បេ។ ជរាមរណំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា ទុក្ខតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា អនត្តតោ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា រូបំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចំ ទុយដ្ឋេន ទុក្ខំ កយដ្ឋេន អនត្តា អសារកដ្ឋេនាតិ តុលយិត្វា តីរយិត្វា វិភាវយិត្វា វិភូតំ កត្វា រូបនិរោធេ ឯញ្ញេ ខិប្បំ ជវតីតិ ជវនប្បញ្ញា វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណំ ចក្ខុំ ។បេ។

ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះសុះទៅធាប់ ថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះវេទនាណាមួយ ។បេ។ សញ្ញាណាមួយ សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ខ្ពស់ក្តី វិញ្ញាណណាមួយ កន្លងទីឆ្ងាយក្តី កន្លងទីជិតក្តី បញ្ចសុះទៅធាប់កាន់វិញ្ញាណទាំងអស់ (នោះ) ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះសុះទៅធាប់ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះសុះទៅធាប់ ថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះសុះទៅធាប់ កាន់ចក្ខុ ។បេ។ កាន់ជរាមរណៈ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះសុះទៅធាប់ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះសុះទៅធាប់ ថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះថ្វីធ ពិចារណា អប់រំ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ថា រូបជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ឈ្មោះថាមិនទៀង ដោយអត្ថថាអស់ទៅ ឈ្មោះថាជាទុក្ខ ដោយអត្ថថាជាភ័យ ឈ្មោះថាជាអនត្តា ដោយអត្ថថាគ្មានខ្លឹម ហើយសុះទៅធាប់ កន្លងជាទីរលត់រូប គឺ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថាបញ្ចក្ខន្ធជាគ្រឿងសុះទៅ ព្រោះថ្វីធ ពិចារណា អប់រំ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ថា វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។បេ។

ជាមរណំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចំ ទុយដ្ឋេន
ទុក្ខំ កយដ្ឋេន អនត្តា អសារកដ្ឋេនាតិ តុលយិត្វា
តីរយិត្វា វិភាវយិត្វា វិភូតំ កត្វា ជាមរណានិភេធេ
ធម្មេ ញាណំ ជាតិតំ ជានបញ្ញា រូបំ អតីតានាគ-
តបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ ខយធម្មំ
វយធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មន្តិ តុលយិត្វា តីរយិ-
ត្វា វិភាវយិត្វា វិភូតំ កត្វា រូបនិរោធេ ធម្មេ
ញាណំ ជាតិតំ ជានបញ្ញា វេទនា សញ្ញា ស-
ង្ខារា វិញ្ញាណំ ចក្ខុំ ។បេ។ ជាមរណំ អតីតា-
នាគតបច្ចុប្បន្នំ អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ
ខយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មន្តិ តុល-
យិត្វា តីរយិត្វា វិភាវយិត្វា វិភូតំ កត្វា ជាមរ-
ណានិភេធេ ធម្មេ ញាណំ ជាតិតំ ជានបញ្ញា ជា-
នបញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតិ អយំ ជានបញ្ញា ។

ជរាមរណៈ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ឈ្មោះថាមិនទៀង ដោយ
អត្ថថាអស់ទៅ ឈ្មោះថាជាទុក្ខ ដោយអត្ថថាជាភ័យ ឈ្មោះថាជា
អនត្តា ដោយអត្ថថាមិនមានខ្លឹម ហើយសូរទៅធាប់ កន្លងជាតិរលត់
នូវជរាមរណៈ គឺព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថាបញ្ញាជាគ្រឿងសូរទៅ ព្រោះ
ថ្នឹង ពិចារណា អប់រំ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ថា រូបជាអតីត អនាគត
បច្ចុប្បន្ន ឈ្មោះថាមិនទៀង មានបច្ច័យតាក់តែង អាស្រ័យនូវបច្ច័យ
ហើយកើតឡើង មានការអស់ទៅជាធម្មតា មានការរិនាសទៅជាធម្មតា
មានការប្រាសចាកភាគៈជាធម្មតា មានការរលត់ជាធម្មតា ហើយសូរទៅ
ធាប់កន្លងជាតិរលត់រូប គឺព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថាបញ្ញាជាគ្រឿងសូរទៅ
ព្រោះថ្នឹង ពិចារណា អប់រំ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ថា វេទនា សញ្ញា សង្ខារ
វិញ្ញាណ ចក្ខុ ។បេ។ ជរាមរណៈ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ឈ្មោះ
ថាមិនទៀង មានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង អាស្រ័យនូវបច្ច័យហើយកើត
ឡើង មានការអស់ទៅជាធម្មតា មានការរិនាសទៅជាធម្មតា មានការ
ប្រាសចាកភាគៈជាធម្មតា មានការរលត់ជាធម្មតា ហើយសូរធាប់កន្លងជា
តិរលត់ជរាមរណៈ គឺព្រះនិព្វាន នេះឯង បញ្ញាជាគ្រឿងសូរទៅ
កន្លងភាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាជាគ្រឿងសូរទៅ ។

(๑๘๗) តិក្ខបញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតិ កតមា តិ-
ក្ខបញ្ញា ។ ទ្វិប្បឹ កិលេសេ ភិន្ទតីតិ(๑) តិក្ខបញ្ញា
ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ ជានាតិ បដិវិនេ-
នេតិ ព្យន្តីករោតិ(๒) អនភាវង្គមេតីតិ តិក្ខបញ្ញា
ឧប្បន្នំ ព្យាបាទវិតក្កំ ជានាតិ បដិវិនេ-
នេតិ ព្យន្តីករោតិ អនភាវង្គមេតីតិ តិក្ខបញ្ញា
ឧប្បន្នំ វិហឹសាវិតក្កំ ជានាតិ ។បេ។ ឧប្បន្ន-
ប្បន្នេ ចាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ជានាតិ
បដិវិនេតិ ព្យន្តីករោតិ អនភាវង្គមេតីតិ
តិក្ខបញ្ញា ឧប្បន្នំ ភយំ ជានាតិ បដិវិនេ-
នេតិ ព្យន្តីករោតិ អនភាវង្គមេតីតិ តិក្ខបញ្ញា ឧប្បន្នំ
ឧបសគ្គំ ។បេ។ ឧប្បន្នំ មោហំ ឧប្បន្នំ កោធំ
ឧបនាហំ មក្ខំ បឡាសំ ឥស្សំ មច្ឆរិយំ មាយំ
សាឋេយ្យំ ថម្ភំ សារម្ភំ មានំ អតិមានំ មទំ

---

๑ ឧ ម. ជិគុច្ឆតីតិ ។ ๒ ម. ព្យន្តីករោតិ ។

(๑๔๗) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏មុត តើបញ្ញាដ៏មុត ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថា បញ្ញាដ៏មុត ព្រោះកំណាយនូវកិលេសរហ័ស ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះមិនទទួល លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតមាន នូវកាមវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះមិនទទួល លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតមាន នូវព្យាបាទវិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះមិនទទួល នូវវិហឹសាវិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយ ។បេ។ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះមិនទទួល លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតមាន នូវអកុសលធម៌ ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះមិនទទួល លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតមាន នូវរាគៈដែលកើតឡើងហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះមិនទទួល លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតមាន នូវទោសៈ ដែលកើតឡើងហើយ ។បេ។ នូវមោហៈ ដែលកើតឡើងហើយ នូវសេចក្តីក្រោធដែលកើតឡើងហើយ នូវការចងសេចក្តីក្រោធទុក ការលុបគុណគេ ការវាយប្លន់ ប្លុសឬ ការកំណាញ់ ការបោកពុត ការអួតអាង ការរឹងត្អឹង ការប្រណាំងប្រជែង ការប្រកាន់ ការមើលងាយ ការស្រវឹង

ปมาณํ สพฺเพ กิเลเสา สพฺเพ ทุจฺจริเต สพฺเพ อกิสลาเว ฯ เป ฯ สพฺเพ ภวคามิกมฺมา ฉนฺนมภิ-ญฺเญตฺวา ปชหตีติ ปหานฏฺเฐน ปญฺญาย ตีรณฏฺเฐน อนภาวกรเณ-มตีติ ตีรณปญฺญา ฯ กมฺมญฺจ อาสเน จลาเก จ อ-ริยมคฺเค จลาวี จ สามญฺญผลานิ จ ตาสฺเวว จ ปฏิสมฺภิทาโย จ ฉ อภิญฺญาโย อนิตฺตา เหฏฺฐา สงฺขตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา ปญฺญาเหตุ ตีรณปญฺญา ตีรณ-ปญฺญาย สมฺปยุตฺโต อยํ ตีรณปญฺญา ฯ

(๑๔๘) นิพฺเพธิกปญฺญาย สมฺปยุตฺโต กตมา นิพฺเพธิกปญฺญา ฯ ปเญกาโย สพฺพสงฺขาเรสุ ทุพฺพลปหาโน เหตฺวฏฺเฐน ทุลฺลสปหาโน ทุกฺก-ณฺฑาปหาโน เหตฺวฏฺเฐน อปริยาปหาโน อนภิ-ภวนปหาโน ปหาโน ปหาเน ญาณนฺติ สพฺพสงฺขาเร อนิจฺจโตปิ ทุกฺขโตปิ อนตฺตโตปิ นิพฺเพธิกปญฺญา อนิจฺจโต ทุกฺขโต อนตฺตโต ปหาเน ญาณนฺติ นิพฺเพธิกปญฺญา

ការប្រហែសធ្វេស តិលេសទាំងអស់ ទុច្ចរិតទាំងអស់ អកិសង្ការទាំង
អស់ ។ បេ ។ ការគាមិកម្មទាំងអស់ ដែលកើតឡើងហើយ ឈ្មោះ
ថាបញ្ញាដ៏មុត ព្រោះអរិយមគ្គ ៤ សាមញ្ញផល ៤ បដិសម្ភិទា ៤
និង អភិញ្ញា ៦ ជាគុណជាតិដែលបុគ្គលចាក់ធ្លុះ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ពាល់ត្រូវហើយដោយប្រាជ្ញា ក្នុងអាសនៈមួយ នេះឯង បញ្ញាដ៏មុត
ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីភាពនៃបញ្ញាដ៏មុត ។

(១៤៨) ពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាជាគ្រឿងទំលុះ
ទំលាយ តើបញ្ញាជាគ្រឿងទំលុះទំលាយ ដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាបញ្ញា
ជាគ្រឿងទំលុះទំលាយ ព្រោះបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ច្រើនដោយសេចក្តីរន្ធត់ ច្រើនដោយសេចក្តីតក់ស្លុត ច្រើនដោយសេចក្តី
អផ្សុក ច្រើនដោយសេចក្តីមិនត្រេកអរ ច្រើនដោយសេចក្តីខ្ជឿយណាយ
ក្នុងសង្ខារទាំងពួង មានមុខជាកចេញក្រៅ មិនត្រេកអរក្នុងសង្ខារទាំង-
ពួង រមែងទំលុះទំលាយនូវគំនរលោភៈ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទំលុះ មិន
ធ្លាប់ទំលាយហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញាជាគ្រឿងទំលុះទំលាយ ព្រោះទំលុះ
ទំលាយ នូវគំនរទោសៈ ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ទំលុះ មិនធ្លាប់ទំលាយហើយ

ឯត្ថេឯកាបញ្ញា អនេញ្ជបុព្ពំ អបញ្ញាលិតបុព្ពំ មោ-
ហាក្ខន្ធំ ឯញ្ជិដ្ឋតំ បឆាលេតីតំ ឯត្ថេឯកាបញ្ញា អនេ-
ញ្ជបុព្ពំ អបញ្ញាលិតបុព្ពំ តោសំ ។បេ។ ឧបធាហំ
មក្ខំ បឆ្ឆាសំ ឥស្សុំ មច្ឆរិយំ មាយំ សាឋេយ្យំ ថម្ភំ
សារម្ភំ មានំ អតិមានំ មទំ បមាទំ សព្ពេ កិលេ-
សេ សព្ពេ ទុច្ចរិតេ សព្ពេ អភិសង្ខារេ ។បេ។
សព្ពេ ភវគាមិកម្មេ ឯញ្ជិដ្ឋតំ បឆាលេតីតំ ឯត្ថេ-
ឯកាបញ្ញា ឯត្ថេឯកាបញ្ញាតាយ សំវត្តន្តីតំ អយំ
ឯត្ថេឯកាបញ្ញា ឥមា សោឡស បញ្ញាយោ ។

(๑๔๙) ឥមាហិ សោឡសហិ បញ្ញាហិ សម-
ន្នាគតោ បុគ្គលោ បដិសម្ភិទប្បត្តោ ។ ទ្វេ បុគ្គលា
បដិសម្ភិទប្បត្តា ឯកោ បុព្វយោគសម្បន្នោ ឯកោ
ន បុព្វយោគសម្បន្នោ យោ បុព្វយោគសម្បន្នោ
សោ តេន អត្តមនោ ហោតិ អនិតោ ហោតិ
វិសេសោ ហោតិ តស្ស ញាណំ បភិជ្ជតីតិ ទ្វេ
បុគ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្វយោគសម្បន្នា

ឈ្មោះថាបញ្ញាជាគ្រឿងទំលុះទំលាយ ព្រោះទំលុះទំលាយ នូវគំនរមោ-
ហៈ ដែលខ្ជួនមិនធ្លាប់ទំលុះ មិនធ្លាប់ទំលាយហើយ ឈ្មោះថាបញ្ញា
គ្រឿងទំលុះទំលាយ ព្រោះទំលុះទំលាយនូវក្រោធ ។ បេ ។ នូវការចង
ក្រោធខ្មុក ការលុបគុណគេ ការវាយឫកស្មើ ឫស្យា កំណាញ់ ការ
លាក់ពុត ការអួតអាង ការរឹងត្អឹង ការប្រណាំងប្រជែង ការប្រកាន់
ការមើលងាយ ការស្រេវឹង ការប្រហែសធ្វេស តិលេសទាំងអស់
ទុច្ចរិតទាំងអស់ អតិសង្ឃាទាំងអស់ ។ បេ ។ កវគាមិកម្មទាំងអស់
ដែលខ្ជួនមិនធ្លាប់ទំលុះ មិនធ្លាប់ទំលាយហើយ នេះបញ្ញាជាគ្រឿង
ទំលុះទំលាយ ក្នុងពាក្យថា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីភាពនៃបញ្ញាជាគ្រឿង
ទំលុះទំលាយ នេះ បញ្ញា ១៦ ។

(๑๔๙) បុគ្គលប្រកបដោយប្រភ្មាទាំង ១៦ នេះ ឈ្មោះថាអ្នក
ដល់នូវបដិសម្ភិទា ។ បុគ្គលអ្នកដល់នូវបដិសម្ភិទា មាន ២ ពួក គឺពួកមួយ
បរិបូណ៌ដោយបុព្វយោគ (ការប្រកបក្នុងកាលមុន) ពួកមួយ មិនបរិបូណ៌
ដោយបុព្វយោគ បុគ្គលណា បរិបូណ៌ដោយបុព្វយោគ បុគ្គលនោះ
ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកក្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាឯបុគ្គលមួយពួក
នោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាន់ នេះបុគ្គលអ្នកដល់នូវ
បដិសម្ភិទា ពីរពួក ។ ឯបុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបុព្វយោគ មាន ២ ពួក

ឯកោ ពហុស្សុតោ ឯកោ ន ពហុស្សុតោ យោ ពហុ-
ស្សុតោ សោ តេន អត្ថវេកោ ហោតិ អធិគោ ហោ-
តិ វិសេសោ ហោតិ តស្ស ញាណំ បតិដ្ឋតិ ទ្វេ
បុគ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្វយោគសម្បន្នា ទ្វេបិ
ពហុស្សុតា ឯកោ ទេសនាកុសលោ ឯកោ ន
ទេសនាកុសលោ យោ ទេសនាកុសលោ សោ តេន
អត្ថវេកោ ហោតិ អធិគោ ហោតិ វិសេសោ ហោ-
តិ តស្ស ញាណំ បតិដ្ឋតិ ទ្វេ បុគ្គលា បដិស-
ម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្វយោគសម្បន្នា ទ្វេបិ ពហុស្សុ-
តា ទ្វេបិ ទេសនាកុសលា ឯកោ ករុបធិសម្បន្នោ
ឯកោ ន ករុបធិសម្បន្នោ យោ ករុបធិសម្បន្នោ សោ
តេន អត្ថវេកោ ហោតិ អធិគោ ហោតិ វិសេ-
សោ ហោតិ តស្ស ញាណំ បតិដ្ឋតិ ទ្វេ
បុគ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្វយោគស.
ម្បន្នា ទ្វេបិ ពហុស្សុតា ទ្វេបិ ទេសនាកុសលា

គឺបុគ្គលពួកមួយជាពហុស្សុត្រ ពួកមួយមិនមែនជាពហុស្សុត្រ បុគ្គលណា ជាពហុស្សុត្រ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកត្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាង់បុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាង៨ នេះបុគ្គលអ្នកដល់នូវបដិសម្ភិទាពីរពួក បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបុព្វយោគ ពីរពួក ។ ឯបុគ្គលជាពហុស្សុត្រមាន ២ ពួក គឺបុគ្គលពួកមួយ ជាអ្នកប្រែនដោយទេសនា ពួកមួយ ជាអ្នកមិនប្រែនដោយទេសនា បុគ្គលណា ប្រែនដោយទេសនា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកត្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាង់បុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាង៨ នេះបុគ្គលអ្នកដល់នូវបដិសម្ភិទាពីរពួក បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបុព្វយោគពីរពួក បុគ្គលជាពហុស្សុត្រពីរពួក ។ ឯបុគ្គលអ្នកប្រែនដោយទេសនា មាន ២ ពួក គឺបុគ្គលពួកមួយ ជាអ្នកចូលទៅអាស្រ័យនឹងត្រួ ពួកមួយ ជាអ្នកមិនចូលទៅ អាស្រ័យនឹងត្រួ បុគ្គលណា ដែលចូលទៅអាស្រ័យនឹងត្រួ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកត្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាង់បុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាង៨ នេះបុគ្គលអ្នកដល់នូវបដិសម្ភិទា ពីរពួក បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ ដោយបុព្វយោគ ពីរពួក បុគ្គលជាពហុស្សុត្រ ពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រែនដោយទេសនា ពីរពួក ។

ទ្វេបិ ករុបធិសង្ខ្តា ឯកោ វិមោរពហុលោ ឯកោ ឧ
វិមោរពហុលោ យោ វិមោរពហុលោ សោ តេន អតិរេ-
កោ ហោតិ អធិកោ ហោតិ វិសេសោ ហោតិ តស្ស
ញ្ញាណំ បកិដ្ឋតិតិ ទ្វេ បុគ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា
ទ្វេបិ រុព្ភយោគសមង្គិ ទ្វេបិ ពហុស្សុតា ទ្វេបិ
ទេសនាពហុលា ទ្វេបិ ករុបធិសង្ខ្តា ទ្វេបិ វិមោរព-
ហុលា ឯកោ បច្ចវេក្ខណពហុលោ ឯកោ ឧ បច្ច-
វេក្ខណពហុលោ យោ បច្ចវេក្ខណពហុលោ សោ
តេន អតិរេកោ ហោតិ អធិកោ ហោតិ វិសេ-
សោ ហោតិ តស្ស ញ្ញាណំ បកិដ្ឋតិតិ ទ្វេ បុ-
គ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្ភយោគសមង្គិ
ទ្វេបិ ពហុស្សុតា ទ្វេបិ ទេសនាពហុលា ទ្វេបិ
ករុបធិសង្ខ្តា ទ្វេបិ វិមោរពហុលា ទ្វេបិ បច្ច-
វេក្ខណពហុលា ឯកោ សេក្ខប្បដិសម្ភិទប្បត្តោ

ឯបុគ្គលអកចូលទៅអាស្រ័យនឹងគ្រូ ក៏មាន ២ ពួក គឺ បុគ្គលពួកមួយ ជាអ្នកច្រើនដោយវិហារធម៌ ពួកមួយ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយវិហារធម៌ បុគ្គលណា ដែលច្រើនដោយវិហារធម៌ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកក្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាង់បុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាង៌ នេះបុគ្គលអកដល់នូវបដិសម្ភិទាពីរពួក បុគ្គលអកបរិបូណ៌ដោយបុព្វយោគពីរពួក បុគ្គលជាពហុស្សូត្រ ពីរពួក បុគ្គលអកច្រើនដោយទេសនាពីរពួក បុគ្គលអកចូលទៅអាស្រ័យនឹងគ្រូពីរពួក ។ ឯបុគ្គលអកច្រើនដោយវិហារធម៌ ក៏មាន ២ ពួក គឺពួកមួយជាអ្នកច្រើនដោយការពិចារណា ពួកមួយ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយការពិចារណា បុគ្គលណាច្រើនដោយការពិចារណា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកក្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាង៌បុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាង៌ នេះបុគ្គលអកដល់នូវបដិសម្ភិទាពីរពួក បុគ្គលអកបរិបូណ៌ ដោយបុព្វយោគពីរពួក បុគ្គលជាពហុស្សូត្រពីរពួក បុគ្គលអកច្រើនដោយទេសនាពីរពួក បុគ្គលចូលទៅអាស្រ័យនឹងគ្រូពីរពួក បុគ្គលច្រើនដោយវិហារធម៌ពីរពួក ។ ឯបុគ្គលច្រើនដោយការពិចារណាក៏មាន ២ ពួក គឺពួកមួយ ជាអ្នកដល់នូវសេកប្បដិសម្ភិទា

ឯកោ អសេក្ខបដិសម្ភិទប្បត្តោ យោ អសេក្ខប-
ដិសម្ភិទប្បត្តោ សោ តេន អតិរេកោ ហោតិ អធិកោ
ហោតិ វិសេសោ ហោតិ តស្ស ញាណំ បកិដ្ឋតិតិ ទ្វេ
បុគ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្វយោគសម្បន្នា
ទ្វេបិ ពហុស្សុតា ទ្វេបិ ទេសនាពហុលា ទ្វេបិ ករុបធិ-
សប្បិតា ទ្វេបិ វិហារពហុលា ទ្វេបិ បច្ចវេក្ខណាពហុ-
លា ទ្វេបិ អសេក្ខបដិសម្ភិទប្បត្តា ឯកោ សាវក-
ចារមិប្បត្តោ ឯកោ ន សាវកចារមិប្បត្តោ យោ សា-
វកចារមិប្បត្តោ សោ តេន អតិរេកោ ហោតិ អធិ-
កោ ហោតិ វិសេសោ ហោតិ តស្ស ញាណំ បកិដ្ឋ-
តិតិ ទ្វេ បុគ្គលា បដិសម្ភិទប្បត្តា ទ្វេបិ បុព្វយោគ-
សម្បន្នា ទ្វេបិ ពហុស្សុតា ទ្វេបិ ទេសនាពហុលា
ទ្វេបិ ករុបធិសប្បិតា ទ្វេបិ វិហារពហុលា ទ្វេបិ
បច្ចវេក្ខណាពហុលា ទ្វេបិ អសេក្ខបដិសម្ភិទប្បត្តា
ឯកោ សាវកចារមិប្បត្តោ ឯកោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ

ពួកមួយ ជាអ្នកដល់នូវអសេក្ខប្បដិសម្ភិទា បុគ្គលណាដែលដល់នូវអសេក្ខប្បដិសម្ភិទា បុគ្គលពួកនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកក្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាឯបុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាឯ នេះបុគ្គលអ្នកដល់នូវបដិសម្ភិទាពីរពួក បុគ្គលបរិបូណ៌ ដោយបុព្វយោគ ពីរពួក បុគ្គលជាពហុស្សូត្រពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រើនដោយទេសនាពីរពួក បុគ្គលអ្នកចូលទៅអាស្រ័យនឹងគ្រូពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រើនដោយវិហារធម៌ ពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រើនដោយការពិចារណាពីរពួក ។ ឯបុគ្គលដែលដល់នូវអសេក្ខប្បដិសម្ភិទាមាន ២ ពួកគឺពួកមួយ ដល់នូវសាវកបារមី ពួកមួយមិនដល់នូវសាវកបារមី បុគ្គលណាដល់នូវសាវកបារមី បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកក្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាឯបុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាឯ នេះបុគ្គលអ្នកដល់នូវបដិសម្ភិទាពីរពួក បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ ដោយបុព្វយោគពីរពួក បុគ្គលជាពហុស្សូត្រពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រើនដោយទេសនាពីរពួក បុគ្គលអ្នកចូលទៅអាស្រ័យនឹងគ្រូពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រើនដោយវិហារធម៌ពីរពួក បុគ្គលអ្នកប្រើនដោយការពិចារណាពីរពួក ។ ឯបុគ្គលអ្នកដល់នូវអសេក្ខប្បដិសម្ភិទាមាន ២ ពួក គឺពួកមួយ ជាអ្នកដល់នូវសាវកបារមី ពួកមួយជាបច្ចេកសម្ពុ

យោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ សោ នេវ អតីវរោគោ ហោតិ
អនិរោគោ ហោតិ វិសរោសោ ហោតិ តស្ស ញាណំ
បតិដ្ឋតីតិ បច្ចេកពុទ្ធញ្ច សាវកញ្ច លោកំ
ទុក្ខាយ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អត្តោ
បដិសម្ភិទប្បត្តោ បញ្ចាបកេនកុសលោ បតិដ្ឋ-
ញ្ញាណោ អនិកតប្បដិសម្ភិទោ ចតុវេសារជ្ជប្បត្តោ
ទសពលធារី បុរិសាសភោ បុរិសសីហោ ។ បេ ។
យេបិ តេ ខត្តិយបណ្ឌិតា ព្រាហ្មណបណ្ឌិតា គហ-
បតិបណ្ឌិតា សមណបណ្ឌិតា និបុណា កតបរប្ប-
វាទា ពាលវេនិវូទា តេ តិដ្ឋន្តា មញ្ញេ ចរន្តិ បញ្ហេ-
នេន និដ្ឋមតានិ តេ បញ្ហេ អភិសង្ខរិត្វា តថា-
គតំ ឧបសង្កមិត្វា បុច្ឆន្តិ កុទ្ធាបិ ច បដិច្ឆន្នាបិ
ច កដិតា វិសរ្ជិតា ច តេ បញ្ហា ភគវតោ ហោន្តិ
និទ្ទិដ្ឋការណា ឧបក្កិត្តកា ច តេ ភគវតោ សម្ប-
ដិច្ឆន្តិ អថ ខោ ភគវា តត្ថ អភិរោចតិ យនិទំ បញ្ញ-
យាតិ អត្តោ បដិសម្ភិទប្បត្តោតិ ។

មហាបញ្ចកថា ។

បុគ្គលណា ជាបច្ចេកសម្ពុទ្ធ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកលើសលុប ជាអ្នកក្រៃលែង ជាអ្នកវិសេស ជាឯបុគ្គលពួកមួយនោះ ញាណរបស់បុគ្គលនោះ បែកធ្លាយជាន់ ហេតុនោះ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រៀបធៀបនឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធផង នឹងមនុស្សលោកព្រមទាំងទេវលោកផង ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ ដល់នូវបដិសម្ភិទា ឈ្វាសក្នុងប្រភេទនៃប្រាជ្ញា មានព្រះញាណបែកធ្លាយហើយ បានសម្រេចនូវបដិសម្ភិទា ដល់នូវចតុវេសារជ្ជញាណ ទ្រទ្រង់នូវកម្លាំង ១០ ជាបុរសអាសភៈ ជាបុរសសីហៈ ។ បេ ។ ពួកជនណា ជាខត្តិយបណ្ឌិត ជាព្រាហ្មណបណ្ឌិត ជាគហបតិបណ្ឌិត ជាសមណបណ្ឌិតដែលមានប្រាជ្ញាល្អិត ស្គាល់បរប្បវាទ មានសភាពដូចនាយខ្មាន់ធ្នូអ្នកបាញ់នូវពោម ពួកជនទាំងនោះហាក់ដូចជាទំលាយនូវទិដ្ឋិ (របស់ជនដទៃ) ដោយប្រាជ្ញា (របស់ខ្លួន) ពួកជនទាំងនោះ បានចងក្រងនូវប្រស្នាហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះតថាគត ហើយសួរនូវអាថិដែលគេលាក់ផង ដែលកំចាំផង ប្រស្នាទាំងនោះ ព្រះតថាគតក៏បានសំដែងដោះស្រាយហើយផង ជាប្រស្នាមានហេតុដែលព្រះអង្គអធិប្បាយហើយផង ជាប្រស្នាដែលព្រះអង្គលើកបង្ហាញហើយផង ពួកជនទាំងនោះ បានសម្រេច (សម្បត្តិជាសាវ័ក ឬជាឧបាសក ដោយការដោះស្រាយ) របស់ព្រះមានព្រះភាគ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រុងរឿងក្រៃលែងក្នុងទីនោះ ដោយប្រាជ្ញា ហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គប្រសើរ ទ្រង់ដល់នូវបដិសម្ភិទា ។

ចប់ មហាបញ្ហាកថា ។

បញ្ហាវារៈ ឯទុកបា

(១៥០) កា ឥទ្ធិ កតិ ឥទ្ធិយោ ឥទ្ធិយា កតិ ភូមិ-
យោ កតិ ចាគា កតិ បធានំ កតិ មូលានំ ។
កា ឥទ្ធីតិ ឥដ្ឋផលេន ឥទ្ធិ ។ កតិ ឥទ្ធិយោតិ
ទស ឥទ្ធិយោ ។ ឥទ្ធិយា ចតស្សោ ភូមិយោ
ចត្តារោ ចាគា អដ្ឋ បធានំ សោឡស មូលានំ ។

(១៥១) កតមា ទស ឥទ្ធិយោ ។ អធិដ្ឋានា
ឥទ្ធិ វិកុព្ពនា ឥទ្ធិ មនោមយា ឥទ្ធិ ញាណវិប្ផា-
រា ឥទ្ធិ សមាធិវិប្ផារា ឥទ្ធិ អរិយា ឥទ្ធិ កម្មវិ-
បាកជា ឥទ្ធិ បុញ្ញវតោ ឥទ្ធិ វិជ្ជាមយា ឥទ្ធិ តត្ថ
តត្ថ សម្មប្បយោគប្បច្ចយា(១) ឥដ្ឋផលេន ឥទ្ធិ ។

(១៥២) ឥទ្ធិយា កតមា ចតស្សោ ភូមិយោ ។
វិវេកជា ភូមិ បឋមជ្ឈានំ បឋមស្សុទ្ធភូមិ ទុតិយជ្ឈានំ
ទុតិយស្សុទ្ធភូមិ តតិយជ្ឈានំ អនុត្តរស្សុទ្ធភូមិ

---

១ ឧ.ម. សម្មាបយោគប្បច្ចយា ។

(១៩០) បុគ្គិ ប្រែថាដូចម្តេច បុគ្គិ មានប៉ុន្មាន បុគ្គិ មានកូមិ ប៉ុន្មាន មានចាតុប៉ុន្មាន មានបតប៉ុន្មាន មានមូលប៉ុន្មាន ។

ត្រង់សំនួរថា បុគ្គិ ប្រែថាដូចម្តេច ចម្លើយថា បុគ្គិ ប្រែថាការសម្រេច ។ ត្រង់សំនួរថា បុគ្គិ មានប៉ុន្មាន ចម្លើយថា បុគ្គិ មាន ១០ ។ បុគ្គិ មានកូមិ ៤ មានចាត ៤ មានបត ៨ មានមូល ១៦ ។

(១៩១) បុគ្គិ ១០ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គិ គឺការអធិដ្ឋាន (អធិដ្ឋានឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ គឺការធ្វើឲ្យប្រែក (វិកុព្វនឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ សម្រេចអំពីចិត្ត (មនោមយឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ (ញាណវិប្ផារឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ (សមាធិវិប្ផារឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ គឺភាពអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ (អរិយឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ កើតអំពីផលកម្ម (កម្មវិបាកជឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ របស់បុគ្គលអ្នកមានបុណ្យ (បុញ្ញវន្តឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិសម្រេចអំពីវិជ្ជា (វិជ្ជាមយឥទ្ធិ) ១ បុគ្គិ ដោយអត្ថថាសម្រេច ព្រោះបច្ច័យនៃការប្រកបត្រូវកង់កិច្ចនោះៗ (ឥដ្ឋផលឥទ្ធិ) ១ ។

(១៩២) បុគ្គិមានកូមិ ៤ តើដូចម្តេច ។ កូមិជាទីកើតនៃវិវេក គឺបឋមជ្ឈាន ១ កូមិជាទីកើតនៃបីតិនិងសុខៈ គឺទុតិយជ្ឈាន ១ កូមិជាទីកើតនៃឧបេក្ខានិងសុខៈ គឺតតិយជ្ឈាន ១ កូមិជាទីកើតនៃវេទនាមិនទុក្ខមិនសុខ

ចតុត្ថជ្ឈានំ ឥទ្ធិយា ឥមា ចតស្សោ ភូមិយោ ឥទ្ធិ-
លាភាយ ឥទ្ធិប្បដិលាភាយ ឥទ្ធិវិកុព្ពនាយ ឥទ្ធិវិ-
សវិតាយ ឥទ្ធិវសីភាវាយ ឥទ្ធិវេសារជ្ជាយ សំវត្តន្តីតិ ។

(๑๕๓) ឥទ្ធិយា កតមេ ចត្តារោ ចារា ។
ឥធ ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិចា-
ធំ ភាវេតិ វីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិ-
ចាធំ ភាវេតិ ចិត្តសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥ-
ទ្ធិចាធំ ភាវេតិ វីមំសាសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ
ឥទ្ធិចាធំ ភាវេតិ ឥទ្ធិយា ឥមេ ចត្តារោ ចារា ឥទ្ធិ-
លាភាយ ឥទ្ធិប្បដិលាភាយ ឥទ្ធិវិកុព្ពនាយ ឥទ្ធិវិស-
វិតាយ ឥទ្ធិវសីភាវាយ ឥទ្ធិវេសារជ្ជាយ សំវត្តន្តីតិ ។

(๑๕๔) ឥទ្ធិយា កតមានិ អដ្ឋ បធានានិ ។ ឆន្ទ-
ញ្ចេ ភិក្ខុ និស្សាយ លភតិ សមាធិំ លភតិ
ចិត្តស្ស ឯកគ្គតំ ឆន្ទោ ច សមាធិ សមាធិ
ច ឆន្ទោ អញ្ញោ ឆន្ទោ អញ្ញោ សមាធិ វីរិយ-
ញ្ចេ ភិក្ខុ និស្សាយ លភតិ សមាធិំ លភតិ

បញ្ហាវិត្ត ឥទ្ធិពល

គឺចតុត្ថជ្ឈាន ๑ នេះឯងកូមិតាំង ๔ របស់ឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដើម្បីការធ្វើឲ្យប្លែកនៃឫទ្ធិ ដើម្បីបង្ហូរទៅនៃឫទ្ធិ ដើម្បីកាពនៃការស្អាត់ក្នុងឫទ្ធិ ដើម្បីសេចក្តីក្លៀវក្លាក្នុងឫទ្ធិ ។

(๑๙๓) ឫទ្ធិ មានបាទ ๔ តើដូចម្តេច ។ កិកុកង្ខសាសនានេះ ចម្រើន នូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិនិធិបធានសង្ខារ ๑ ចម្រើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិនិធិបធានសង្ខារ ๑ ចម្រើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនិធិបធានសង្ខារ ๑ ចម្រើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីមំសាសមាធិនិធិបធានសង្ខារ ๑ នេះឯងបាទតាំង ๔ របស់ឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដើម្បីការធ្វើឲ្យប្លែកនៃឫទ្ធិ ដើម្បីបង្ហូរទៅនៃឫទ្ធិ ដើម្បីកាពនៃការស្អាត់ក្នុងឫទ្ធិ ដើម្បីសេចក្តីក្លៀវក្លាក្នុងឫទ្ធិ ។

(๑๙๔) ឫទ្ធិ មានបទ ๘ តើដូចម្តេច ។ បើកិក្ខុអាស្រ័យនូវឆន្ទៈ ហើយបានសមាធិ គឺបាននូវកាពនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ๑ ឆន្ទៈមិនមែនសមាធិ សមាធិមិនមែនឆន្ទៈ ឆន្ទៈដោយឡែក សមាធិដោយឡែក ๑ បើកិក្ខុអាស្រ័យ នូវវីរិយៈ ហើយបានសមាធិ

จิตฺตสฺส ฯกตกฺขตํ วิริยํ ฉ สมาธิ สมาธิ ฉ วิริยํ อญฺญา วิริยํ อญฺญา สมาธิ จิตฺตเญฺจ กิกฺขา นิสฺสยา ลภติ สมาธึ ลภติ จิตฺตสฺส ฯกตกฺขตํ จิตฺตํ ฉ สมาธิ สมาธิ ฉ จิตฺตํ อญฺญา จิตฺตา อญฺญา สมาธิ วิมึสเญฺจ กิกฺขา นิสฺสยา ลภติ สมาธึ ลภติ จิตฺตสฺส ฯกตกฺขตํ วิมึสา ฉ สมาธิ สมาธิ ฉ วิมึสา อญฺญา วิมึสา อญฺญา สมาธิ ฯทฺธิยา ฯมาธิ อฏฺฐปนาธิ ฯทฺธิลาภาย ฯทฺธิปฏิลาภาย ฯทฺธิวิกุพฺพนาย ฯทฺธิวิสวิตาย ฯทฺธิวสีภาวาย ฯทฺธิเวสารชฺชาย สํวตฺตนฺติ ฯ

(๑๕๙) ฯทฺธิยา กตมาธิ สทฺธาพลสฺส มูลาธิ ฯ อโธนตํ จิตฺตํ โสตาปตฺติ ฉ ฯญฺญตีติ อาเนญฺชา อนุฏฺฐิตา จิตฺตา ทุกฺขเญฺจ ฉ ฯญฺญตีติ(๑) อาเนญฺชา อนภิรตา จิตฺตา ภเว ฉ ฯญฺญตีติ

๑ ฉ. สพฺพตฺถ ฉ ฯญฺญตีติ ทิสฺสติ ฯ

គឺបាននូវភាពនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ๑ វីរិយៈ មិនមែនសមាធិ សមាធិមិនមែនវីរិយៈ វីរិយៈដោយឡែក សមាធិដោយឡែក ๑ បើកិរិយាអាស្រ័យចិត្ត ហើយបានសមាធិ គឺបាននូវភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ๑ ចិត្តមិនមែនសមាធិ សមាធិមិនមែនចិត្ត ចិត្តដោយឡែក សមាធិដោយឡែក ๑ បើកិរិយាអាស្រ័យនូវវីមំសា ហើយបានសមាធិ គឺបាននូវភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ๑ វីមំសា មិនមែនសមាធិ សមាធិមិនមែនវីមំសា វីមំសា ដោយឡែក សមាធិដោយឡែក ๑ នេះឯង បទ ๘ របស់ឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដើម្បីការធ្វើឲ្យច្បាស់នៃឫទ្ធិ ដើម្បីបង្ហាញនៃឫទ្ធិ ដើម្បីភាពនៃការស្ទាត់ក្នុងឫទ្ធិ ដើម្បីសេចក្តីក្សៀវក្សាក្នុងឫទ្ធិ ។

(๑๕๙) ឫទ្ធិ មានមូល ๑๖ តើដូចម្តេច ។ ចិត្តដែលមិនទ្រោមរមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងការឱ្យលប្រអូស ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ (ទុកជាមូល) ๑ ចិត្តដែលមិនប៉ោងឡើង រមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងសេចក្តីរវើរវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ (ទុកជាមូល) ๑ ចិត្តដែលមិនទន់ខ្សោយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងរាគៈ

អានេញ្ជំ អនបនតំ ចិត្តំ ព្យាបាទេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេ-
ញ្ជំ អនិស្សិតំ ចិត្តំ និដ្ឋិយា ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ
អប្បដិពទ្ធំ ចិត្តំ ឆន្ទរាគេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ វិប្បមុត្តំ
ចិត្តំ កាមរាគេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ វិសញ្ញិតំ ចិត្តំ
កិលេសេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ វិមរិយាទិកតំ ចិត្តំ
កិលេសមរិយាទេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ ឯកត្តគតំ
ចិត្តំ ឯកត្តកិលេសេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ សទ្ធាយ
បរិគ្គហិតំ ចិត្តំ អស្សទ្ធិយេ ន ឥញ្ជតីតិ អានេញ្ជំ
វីរិយេន បរិគ្គហិតំ ចិត្តំ កោសជ្ជ ន ឥញ្ជតីតិ អា-
នេញ្ជំ សតិយា បរិគ្គហិតំ ចិត្តំ បមាទេ ន ឥញ្ជតីតិ
អានេញ្ជំ សមាធិនា បរិគ្គហិតំ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចេ ន ឥញ្ជតីតិ
អានេញ្ជំ បញ្ញាយ បរិគ្គហិតំ ចិត្តំ អវិជ្ជាយ ន ឥញ្ជតីតិ

ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមិនបង្អោន រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងព្យាបាទ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ๑ ចិត្តដែលមិនអាស្រ័យ រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងទិដ្ឋិ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ๑ ចិត្តដែលមិនជាប់ចំពាក់ រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងឆន្ទរាគ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ๑ ចិត្តដែលផុតស្រឡះ រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងកាមរាគ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ๑ ចិត្តដែលគ្មានគ្រឿងប្រកប រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងកិលេស ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលគ្មានភ្ជុតិកិលេស រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងភ្ជុតិកិលេស ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍តែមួយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងកិលេសមានសភាពផ្សេង ๆ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមានសទ្ធាថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងវត្ថុមិនគួរជឿ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមានវីរិយៈថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងការខ្ជិលប្រអូស ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមានសតិថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងប្រមាទ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមានសមាធិថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងសេចក្តីពយមាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលមានបញ្ញាថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រ ក្នុងអវិជ្ជា

อาเนญฺเ ฌานสหคตํ จิตฺตํ อาวชฺชนกาเร ฉ ฯเปฯ อาเนญฺเ ฯเปฯ ปญฺญินฺทฺริยา ฯเปฯ สมาธิ เสาตฺถิสฺส มูลานิ ฯเปฯ ปญฺญาย ฯเปฯ ปฏิปทาญาณทสฺสนวิสุทฺธิยา

ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ ចិត្តដែលក្លឹស្វាធ រមែងមិនញាប់ញ័រក្នុងធម៌គឺអវិជ្ជា ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចិត្តមិនញាប់ញ័រ ๑ នេះមូល ๑๖ របស់ឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រែកនូវឫទ្ធិ ដើម្បីបង្អាងទៅនៃឫទ្ធិ ដើម្បីការពារនៃការស្មាត់ជំនាញក្នុងឫទ្ធិ ដើម្បីសេចក្តីភ្លៀវភ្លាកក្នុងឫទ្ធិ ។

(๑๙๖) ឫទ្ធិ គឺការអធិដ្ឋាន តើដូចម្តេច ។ កិកតធម៌សាសនានេះតាក់តែងនូវឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញក៏បាន ដើរ (ទំលុះ) ទៅកាន់ទីវាល ទីខាងក្រៅ ទីក្រៅដងកំផែង ទីក្រៅកំពែង ទីក្រៅភូមិ ឥតមានទោសទាក់ ដូចគេដើរក្នុងអាកាសក៏បាន ធ្វើនូវការធើបមុជក្នុងផែនដី ដូចគេធើបមុជក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកឥតមានបែកធ្លាយ ដូចគេដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅទាំងភ្នែនកង់អាកាស ដូចបក្សីសកុណជាតិក៏បាន យកដៃស្ទាបអង្អែល នូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ញុំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅទាំងកាយ រហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

ឥជាតិ ឥមិស្សា ឯដ្ឋិយា ឥមិស្សា ទុដ្ឋិយា ឥមិស្សា វុដ្ឋិយា ឥមស្មឹ អាធារយេ ឥមស្មឹ ធម្មេ ឥមស្មឹ វិនយេ(๑) ឥមស្មឹ ចារិត្តេ ឥមស្មឹ ព្រហ្មចរិយេ ឥមស្មឹ សត្ថុសាសនេ តេន វុច្ចតិ ឥជាតិ ។

កិស្មិតិ បុថុជ្ជនកល្យាណោ ក ហោតិ កិស្មិ សេក្ខោ ក អរហា ក អកុប្បធម្មោ ។

អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតីតិ ជានប្បការកំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ ។

ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតីតិ បកតិយា ឯកោ ពហុកំ(๒) អាវជ្ជតិ សតំ ក សហស្សំ ក សតសហស្សំ ក អាវជ្ជតិ អាវជ្ជិត្វា ញាណេន អធិដ្ឋាតិ ពហុកោ ហោមីតិ ពហុកោ ហោតិ(๔) យថាយស្មា ចុល្លបន្ថកោ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ឯវមេវ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ។

---

๑ ម. ឯត្ថត្តយេ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. ពហុលំ ។ ๔ ម. ពហុលោ ហោតូតិ ពហុលោ ហោតិ ។

បញ្ចាវគ្គ ឥទ្ធិកថា

ពាក្យថា កុឝសាសនានេះ គឺ កុឝទិដ្ឋិនេះ កុឝបំណងនេះ កុឝ
សេចក្តីគាប់ចិត្តនេះ កុឝសេចក្តីពេញចិត្តនេះ កុឝធម៌នេះ កុឝវិន័យនេះ
កុឝពាក្យជាប្រជានេះ កុឝព្រហ្មចរិយៈនេះ កុឝសាសនានៃសាស្តា
នេះ ហេតុនោះ លោកពោលថា កុឝសាសនានេះ ។

ពាក្យថា តិក្ខុ ចានដល់តិក្ខុ ជាកល្យាណបុថុជ្ជនក្តី តិក្ខុជាសេក្ខៈ
ក្តី ជាព្រះអរហន្ត មានធម៌មិនតម្រើកក្តី ។

ពាក្យថា តាក់តែងនូវបុព្វិ ចានច្រើនប្រការ គឺតាក់តែងនូវបុព្វិ
មានប្រការផ្សេង។ ។

ត្រង់ពាក្យថា មនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ គឺ តិក្ខុតែមួយរូបទេ
ដោយប្រក្រតី តែនឹកចង់ឲ្យចានច្រើនរូប គឺនឹកចង់ឲ្យទៅជាមួយរយរូបក្តី
មួយពាន់រូបក្តី មួយមឺនរូបក្តី លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋានដោយញាណ
ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបច្រើន ក៏ចានរូបច្រើន ដូចព្រះបុស្សចន្តក
មានអាយុ សូម្បីមានរូបតែមួយ ក៏ធ្វើឲ្យចានច្រើនរូប ឯតិក្ខុដែលមានបុព្វិ
ដល់នូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ សូម្បីមានរូបតែមួយ ក៏ធ្វើឲ្យទៅជា
ច្រើនរូបចាន យ៉ាងនោះឯង ។

ពហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតីតិ បកតិយា ពហុកោ ឯកំ អាវជ្ជតិ អាវជ្ជិត្វា ញាណេន អធិដ្ឋាតិ ឯកោ ហោមីតិ(๒) ឯកោ ហោតិ យថាយស្មា ចុល្លបន្ថកោ ពហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ឯវមេវ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ ពហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។

អាវិភាវន្តិ កេនចិ អជ្ឈត្តំ ហោតិ អប្បដិច្ឆន្នំ វិវដំ(๓) ។

តិរោភាវន្តិ កេនចិ អាវដំ ហោតិ បដិច្ឆន្នំ បិហិតំ បដិកុជ្ជិតំ ។

តិរោកុឌ្ឌំ តិរោចាការំ តិរោបព្ពតំ អសជ្ជមានោ គច្ឆតិ សេយ្យថាបិ អាកាសេតិ បកតិយា អាកាសកសិណសមាបត្តិយា លាភី ហោតិ តិរោកុឌ្ឌំ តិរោចាការំ តិរោបព្ពតំ អាវជ្ជតិ អាវជ្ជិត្វា ញាណេន អធិដ្ឋាតិ អាកាសោ ហោតូតិ អាកាសោ ហោតិ

---

๒ ម. ហោតូតិ ។ ๓ ឧ.ម. ឯត្ថន្តរេ ចាកាជិន្តិ ទិស្សតិ ។

ត្រង់ពាក្យថា មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញ គឺ កិក្ខុច្រើនរូប ដោយប្រក្រតី តែនឹកចង់ឲ្យទៅជាម្នាក់វិញ លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបតែមួយវិញ ក៏បានរូបតែមួយ ដូចព្រះបុប្ផបន្តកមានអាយុ សូម្បីមានរូបច្រើន ក៏រួមមកតែរូបមួយវិញ ឯកិក្ខុដែលមានឫទ្ធិ ដល់នូវការស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ សូម្បីមានរូបច្រើន ក៏រួមមកតែរូបមួយវិញបាន យ៉ាងនោះឯង ។

ពាក្យថា ទីឃល បានដល់ទី ដែលវត្ថុអ្វីមួយមិនកំផ មិនបិទបាំងជាទីឃល ។

ពាក្យថា ទីឃឆ្ងាក បានដល់ទី ដែលមានវត្ថុអ្វីមួយ កំផបាំងបិទគ្រប ។

ពាក្យថា ដើរ (ទំលុះ) ទៅកាន់ទីក្រៅជញ្ជាំង ទីក្រៅកំពែង ទីក្រៅភ្នំ មិនទើសទាក់ ដូចគេដើរក្នុងអាកាស គឺ កិក្ខុអ្នកបាននូវសមាបត្តិ មានអាកាសកសិណជាអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែងនឹកចង់ទៅ កាន់ទីឃឆ្ងាក្រៅជញ្ជាំង ទីឃឆ្ងាក្រៅកំពែង ទីឃឆ្ងាក្រៅភ្នំ លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា សូមឲ្យប្រទេសនុ៎ះទៅជាអាកាស ទីនោះ ក៏បានទៅជាអាកាស កិក្ខុនោះ ក៏ដើរ

សោ តំកេកុទ្ធំ តំកេចាការំ តំកេបព្ភតំ អស-
ជ្ឈមាគោ កច្ចតិ យថា មនុស្សា បកតិយា អនិ-
ទ្ធិមន្តោ កោធចិ អញ្ញាវជេ អបរិក្ខិត្តេ អសជ្ឈមា-
ញ កច្ចន្តិ ឯវមេវ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ
តំកេកុទ្ធំ តំកេចាការំ តំកេបព្ភតំ អសជ្ឈមាគោ
កច្ចតិ សេយ្យថាបិ អាគាសេ ។

បឋវិយាបិ ឧម្មជ្ជនិម្មុជ្ជំ កកេតំ សេយ្យថាបិ
ឧទកេតំ បកតិយា អាទោកសិណសមាបត្តិយា
លាភី ហោតំ បឋវិំ អាវជ្ជតំ អាវជ្ជិត្វា ញាណេន
អនុដ្ឋាតំ ឧទកំ ហោតូតំ ឧទកំ ហោតំ សោ
បឋវិយា ឧម្មជ្ជនិម្មុជ្ជំ កកេតំ យថា មនុស្សា ប-
កតិយា អនិទ្ធិមន្តោ ឧទកេ ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជំ កកេន្តិ
ឯវមេវ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ បឋវិយា
ឧម្មុជ្ជនិម្មុជ្ជំ កកេតំ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ។

បញ្ហាវិត្ត ឥទ្ធិកថា

(ចំលុះ) ទៅកាន់ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅក្នុង មិនដើរទៅសោះ ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី កាលដើរទៅមិនជាប់ចំពាក់ កន្លងនូវដែលមិនមានវត្តអ្វីមួយ រាង បិទបាំងឡើយ ឯកិរិយាដែលមានឫទ្ធិ ដល់ហើយនូវការស្ទុះដំនាក់ ក្នុងចិត្តនោះ តែងដើរ (ចំលុះ) ទៅកាន់ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅក្នុង មិនដើរទៅសោះ ដូចគេដើរទៅកន្លងអាកាស យ៉ាងនោះឯង ។

ពាក្យថា ធ្វើនូវការងើបមុជកន្លងផែនដី ដូចគេងើបមុជកន្លងទឹក គឺ កិរិយាដែលបាននូវសមាបត្តិ មានអាចោកសំណាងអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែងទឹកចង់ដេរក្នុងឯង លុះទឹកចង់ហើយក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា សូមឲ្យ (ផែនដីត្រង់ទីនេះ) ទៅជាទឹក ទីនោះក៏បានទៅជាទឹក កិរិយានោះ ក៏ធ្វើនូវការងើបមុជកន្លងផែនដី ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ធ្វើនូវការងើបមុជកន្លងទឹក ឯកិរិយាដែលមានឫទ្ធិ បានដល់ហើយនូវការស្ទុះដំនាក់ក្នុងចិត្តនោះ តែងធ្វើនូវការងើបមុជកន្លងផែនដី ដូចគេងើបមុជកន្លងទឹកបាន យ៉ាងនោះឯង ។

ขุ ๑ เกปิ อกิญฺจมาเน กญฺจติ เสยฺยถาปิ ปหาเย-
ฐิ ปกติยา ปหีกสิณสมาปตฺติยา ลาภี โหติ
ขุ ๑ กึ อาวชฺชติ อาวชฺชิตฺวา ญาเณน อธิฏฺฐาติ ปหี
โหตูติ ปหี โหติ เสา อกิญฺจมาเน ขุ ๑ เกา กญฺจติ
ยถา มนุสฺสา ปกติยา อธิฏฺฐิตฺวา อกิญฺจมาตาย
ปหายิกา กญฺจนฺติ ฯเปฯ เสา ๔ฐิมา เตสาสิปฺปาตฺตา
อกิญฺจมาเน ขุ ๑ เกา กญฺจติ เสยฺยถาปิ ปหายิกา ฯ

อากาเสปิ ปลฺลงฺเก กามติ(๑) เสยฺยถาปิ ปกฺขี
สกุณาโต ปกติยา ปหีกสิณสมาปตฺติยา
ลาภี โหติ อากาเส อาวชฺชติ อาวชฺชิตฺวา ญา-
เณน อธิฏฺฐาติ ปหี โหตูติ ปหี โหติ เสา
อากาเส อนฺตลิกฺเข จงฺกมติปิ ติฏฺฐติปิ นิสีทติปิ
เสยฺยมฺปิ กปฺเปติ ยถา มนุสฺสา ปกติยา อธิฏฺฐิต-
ตฺตา ปหายิกา จงฺกมนฺติปิ ติฏฺฐนฺติปิ นิสีทนฺติปิ เสยฺยมฺปิ
กปฺเปนฺติ ฯเปฯ เสา ๔ฐิมา เตสาสิปฺปาตฺตา
อากาเส อนฺตลิกฺเข จงฺกมติปิ ติฏฺฐติปิ นิสีทติปิ
เสยฺยมฺปิ กปฺเปติ เสยฺยถาปิ ปกฺขี สกุณา ฯ

๑ ฉ.ม. ปกฺกมติ ฯ

ពាក្យថា ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ដូចគេដើរលើផែនដី គឺភិក្ខុបាននូវសមាបត្តិមានបឋវីកសិណជាអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែធ្វើទឹកចង់ដើរលើទឹក លុះធ្វើទឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋានដោយញាណថា សូមឲ្យ (ទឹកត្រង់ទីនេះ) ទៅជាផែនដី ដូច្នេះ ទឹកក៏ទៅជាផែនដី ភិក្ខុនោះ ដើរទៅលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ដូចពួកមនុស្សមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ដើរលើផែនដីមិនបែកធ្លាយ យ៉ាងណា ឯភិក្ខុដែលមានឫទ្ធិ ដល់ហើយនូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ ដើរទៅលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ដូចគេដើរលើផែនដី យ៉ាងនោះឯង ។

ពាក្យថា ទៅទាំងភ្នែនកង់អាកាស ដូចបក្សីសកុណជាតិ គឺ ភិក្ខុដែលបាននូវសមាបត្តិ មានបឋវីកសិណជាអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែធ្វើទឹកចង់ដើរកង់អាកាស លុះធ្វើទឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋានដោយញាណថា សូមឲ្យអាកាសទៅជាផែនដី ដូច្នេះ អាកាសក៏ទៅជាផែនដី ភិក្ខុនោះ ដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី សិងក្តី កង់អាកាសទៅបាន ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី លើផែនដី យ៉ាងណា ឯភិក្ខុដែលមានឫទ្ធិ បានដល់ហើយនូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ ដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី សិងក្តី កង់អាកាសទៅ ដូចបក្សីសកុណជាតិ យ៉ាងនោះឯង ។

๙ មេបិ ចង្កមសុវិយេ ฝึមបាទ្ធំគេ ฝึមហានុភាវេ ចាណិតា បភាមសតិ បវិមជ្ជតីតិ ๙๓ សោ ๙-ទ្ធិមា ចេតោសមិប្បត្តោ ឯសិទ្ធគោ ភ ឯបទ្ធគោ ភ ចង្កមសុវិយេ អាវជ្ជតិ អាវជ្ជិត្វា ញាណេន អធិ-ដ្ឋាតិ ហត្ថបាសេ ហោតូតិ ហត្ថបាសេ ហោតិ សោ ឯសិទ្ធគោ ភ ឯបទ្ធគោ ភ ចង្កមសុវិយេ ចាណិតា អាមសតិ បភាមសតិ បវិមជ្ជតិ យថា មនុស្សា បភ-តិយោ អឯទ្ធិមន្តោ កិញ្ចិ ទេវ រូបគតំ ហត្ថបាសេ អាមសន្តិ បភាបសន្តិ បវិមជ្ជន្តិ ฝึវមេវ សោ ๙ទ្ធិ-មា ចេតោសមិប្បត្តោ ឯសិទ្ធគោ ភ ឯបទ្ធគោ ភ ចង្កម-សុវិយេ ចាណិតា អាមសតិ បភាមសតិ បវិមជ្ជតិ ។

យាវ ព្រហ្មលោកាបិ តាយេន វសំ វត្តេតីតិ សចេ សោ ๙ទ្ធិមា ចេតោសមិប្បត្តោ ព្រហ្មលោកំ ឥច្ឆតោ ហោតិ ឥរេបិ សន្តិកេ អធិដ្ឋាតិ សន្តិកេ ហោតូតិ

បញ្ចាវិត្ត ឥទ្ធិកថា

ពាក្យថា យកដៃស្ទាបអង្អែល នូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិប្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពប្រើនយ៉ាងនេះ គឺ កិក្ខុដែលមានបុព្វនិមិត្តសាសនានេះ ដែលបានដល់ហើយ នូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ ជាអ្នកអង្គុយ ឬសិង នឹកចង់ស្ទាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យ លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋានដោយញាណថា សូមឲ្យ (ព្រះចន្ទ្រឬព្រះអាទិត្យ) មកនៅកន្លែងហត្ថបាស (ព្រះចន្ទ្រឬព្រះអាទិត្យ) កំបានមកនៅកន្លែងហត្ថបាស កិក្ខុនោះ ជាអ្នកអង្គុយ ឬសិង យកដៃទៅពាល់ស្ទាបអង្អែល នូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យបាន ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ពាល់ស្ទាបអង្អែល នូវវត្ថុអ្វីនីមួយ ជារបស់មានរូបតាំងនៅកន្លែងហត្ថបាស យ៉ាងណា ឯកិក្ខុដែលមានឫទ្ធិ បានដល់ហើយនូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ ជាអ្នកអង្គុយ ឬសិង យកដៃទៅពាល់ស្ទាបអង្អែល នូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យ យ៉ាងនោះឯង ។

ពាក្យថា ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាំងកាយ រហូតដល់ព្រហ្មលោក គឺបើកិក្ខុមានឫទ្ធិ ដែលបានសម្រេចហើយនូវការស្ទាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីទៅកាន់ព្រហ្មលោក ក៏អធិដ្ឋាន (នូវវត្ថុ) ក្នុងទីឆ្ងាយ ឲ្យមកកន្លែងទីដិតថា សូមឲ្យ (វត្ថុនោះ) មកតាំងនៅកន្លែងទីដិត

សន្តំកោ ហោតិ សន្តំកោបិ ទ្វេ អធិដ្ឋាតិ ទ្វេ ហោន្តូតិ ទ្វេ ហោតិ ពហុកំបិ ថោកំ(๑) អធិដ្ឋាតិ ថោកំ ហោន្តូតិ ថោកំ ហោតិ ថោកម្បិ ពហុកំ(๒ អធិដ្ឋាតិ ពហុកំ ហោន្តូតិ ពហុកំ ហោតិ ឥព្ភេន គហបតិនា តស្ស ព្រហ្មុនោ រូបំ បស្សតិ ឥព្ភាយ សោតជាតុយា តស្ស ព្រហ្មុនោ សទ្ទំ សុណាតិ ចេតោបរិយញ្ញាណេន តស្ស ព្រហ្មុនោ ចិត្តំ បជានាតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ ឥស្សរេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ គន្តុកាមោ ហោតិ កាយវសេន ចិត្តំ បរិណាមេតិ កាយវសេន ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ កាយវសេន ចិត្តំ បរិណាមេត្វា កាយវសេន ចិត្តំ អធិដ្ឋហិត្វា សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឧក្កមិត្វា ឥស្សរេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ គច្ឆតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ អឥស្សរេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ គន្តុកាមោ ហោតិ ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេតិ ចិត្តវសេន កាយំ អធិដ្ឋាតិ

---

๑ ម. ថោកន្តិ ។ ๒ ម. ពហុកន្តិ ។

(វត្តនោះ) ក៏មកតាំងនៅកន្លែងដ៏ជិតក៏បាន អធិដ្ឋាន (នូវវត្ត) កន្លែងដ៏ជិត ឲ្យទៅកន្លែងឆ្ងាយថា សូមឲ្យ (វត្តនេះ) តាំងនៅកន្លែងឆ្ងាយ (វត្តនោះ) ក៏តាំងនៅកន្លែងឆ្ងាយក៏បាន អធិដ្ឋាននូវវត្តច្រើន ឲ្យទៅជាវត្តតិចថា សូមឲ្យវត្តនេះមានចំនួនតិច វត្តនោះក៏ទៅជាតិចក៏បាន អធិដ្ឋាននូវវត្តតិច ឲ្យទៅជាវត្តច្រើនថា សូមឲ្យវត្តនេះទៅជាវត្តច្រើន វត្តនោះក៏ទៅជាច្រើនក៏បាន (តិក្ខុនោះ) ឃើញឫទ្ធិរបស់នូវរូបនៃព្រហ្មនោះ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្យ ឮសំឡេងនៃព្រហ្មនោះ ដោយសោតធាតុដូចជាទិព្យ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នៃព្រហ្មនោះ ដោយញាណជាគ្រឿងកំណត់នូវចិត្ត បើតិក្ខុមានឫទ្ធិ ដែលបានសម្រេចនូវការស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីទៅ កាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយដ៏ប្រាកដ ក៏បង្អោនចិត្តទៅដោយអំណាចនៃកាយ អធិដ្ឋានចិត្ត ដោយអំណាចនៃកាយ លុះបង្អោនចិត្តទៅ ដោយអំណាចនៃកាយ អធិដ្ឋានចិត្តដោយអំណាចនៃកាយហើយ ទើបចុះទៅកាន់សុខសញ្ញាផង កាន់លហុសញ្ញាផង ហើយទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយដ៏ប្រាកដបាន បើតិក្ខុមានឫទ្ធិបានសម្រេច នូវការស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ ជាអ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីទៅ កាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយមិនប្រាកដ ក៏បង្អោនកាយទៅ ដោយអំណាចនៃចិត្ត អធិដ្ឋាននូវកាយ ដោយអំណាចនៃចិត្ត

ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេត្វា ចិត្តវសេន កាយំ
អធិដ្ឋហិត្វា សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឧក្កាមេត្វា
អធិសរីរេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ គច្ឆតិ សោ
តស្ស ព្រហ្មុនោ បុរតោ វុបំ អភិនិម្មិនាតិ មនោមយំ
សព្វង្គបច្ចង្គិំ អហីនិន្ទ្រិយំ សចេ សោ ឥទ្ធិមា
ចង្កមតិ និម្មិតោបិ តត្ថ ចង្កមតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា
តិដ្ឋតិ និម្មិតោបិ តត្ថ តិដ្ឋតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា
និសីទតិ និម្មិតោបិ តត្ថ និសីទតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា
សេយ្យំ កប្បេតិ និម្មិតោបិ តត្ថ សេយ្យំ កប្បេតិ
សចេ សោ ឥទ្ធិមា ធូមាយតិ និម្មិតោបិ តត្ថ ធូមាយតិ
សចេ សោ ឥទ្ធិមា បជ្ជលតិ និម្មិតោបិ តត្ថ បជ្ជលតិ
សចេ សោ ឥទ្ធិមា ធម្មំ ភាសតិ និម្មិតោបិ តត្ថ ធម្មំ
ភាសតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា បញ្ហំ បុច្ឆតិ និម្មិតោបិ
តត្ថ បញ្ហំ បុច្ឆតិ សចេ សោ ឥទ្ធិមា បញ្ហំ បុដ្ឋោ
វិស្សជ្ជេតិ និម្មិតោបិ តត្ថ បញ្ហំ បុដ្ឋោ វិស្សជ្ជេតិ

លុះបង្អោនកាយទៅ ដោយអំណាចនៃចិត្ត អធិដ្ឋានទូវកាយ ដោយ
អំណាចនៃចិត្តហើយ ទើបចុះកាន់សុខសញ្ញាផង កាន់លហុសញ្ញាផង
ហើយទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយមិនច្រាកដ តិក្ខុនោះ និម្មិតរូបខ្លួន
ដែលសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈគួបធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនថោក
ទាបនៅខាងមុខនៃព្រហ្មនោះ បើតិក្ខុមានឫទ្ធិនោះចង្រ្កម រូបនិម្មិតក៏ចង្រ្កម
តាមដែរ បើតិក្ខុមានឫទ្ធិនោះឈរ រូបនិម្មិតក៏ឈរតាមដែរ បើ
តិក្ខុមានឫទ្ធិនោះអង្គុយ រូបនិម្មិតនោះ ក៏អង្គុយតាមដែរ បើតិក្ខុមាន
ឫទ្ធិនោះសិង រូបនិម្មិតក៏សិងតាមដែរ បើតិក្ខុមានឫទ្ធិនោះ បញ្ចេញ
ផ្សែង រូបនិម្មិត ក៏បញ្ចេញផ្សែង តាមដែរ បើតិក្ខុមានឫទ្ធិនោះ
ឆេះទៅជាភ្លើង រូបនិម្មិតក៏ឆេះទៅជាភ្លើង តាមដែរ បើតិក្ខុមាន
ឫទ្ធិនោះសំដែងធម៌ រូបនិម្មិតក៏សំដែងធម៌ តាមដែរ បើតិក្ខុមាន
ឫទ្ធិនោះសួរនូវប្រស្នា រូបនិម្មិតក៏សួរនូវប្រស្នា តាមដែរ បើ
តិក្ខុមានឫទ្ធិនោះ ត្រូវគេសួរប្រស្នាហើយកំពុងដោះស្រាយ រូបនិម្មិត
នោះ ក៏ត្រូវគេសួរប្រស្នា ហើយកំពុងដោះស្រាយ តាមដែរ

សចេ សោ ឥទ្ធិមា តេន ព្រហ្មុនា សទ្ធិំ សន្តិដ្ឋតិ សល្លបតិ សាកច្ឆំ សមាបជ្ជតិ ឯម្ហិ តោបិ តត្ត តេន ព្រហ្មុនា សទ្ធិំ សន្តិដ្ឋតិ សល្លបតិ សាកច្ឆំ សមាបជ្ជតិ យញ្ញទេវ(๑) សោ ឥទ្ធិមា ភវេតិ តន្តទេវ ហិ សោ ឯម្ហិ តោ ភវេតីតិ អយំ អធិដ្ឋានា ឥទ្ធិ ។

(๑๕๗) កតមា វិកុព្វនា ឥទ្ធិ ។ សំវិជ្ជ ក-ភវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិក្ក ន្តម សា-វតោ ព្រហ្មលោកេ ឋិតោ សហស្សីលោកធាតុំ សវេន វិញ្ញាបេសិ(๒) សោ ឯសុមានេនបិ ភាយេន ឆម្ភិ តេសេសិ(๓) អឯសុមានេនបិ ភាយេន ឆម្ភិ តេសេសិ ឯសុមានេនបិ ហេដ្ឋិមេន ឧបឌ្ឍភាយេន អឯសុមានេនបិ ឧបរិមេន ឧបឌ្ឍភាយេន ឆម្ភិ តេ-សេសិ ឯសុមានេនបិ ឧបរិមេន ឧបឌ្ឍភាយេន អឯ-សុមានេនបិ ហេដ្ឋិមេន ឧបឌ្ឍភាយេន ឆម្ភិ តេសេសិ

---

๑ ឧ.ម ឯត្តន្តរេ ហិសទ្ទោ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. វិញ្ញាបេតិ ។ ๓ ឧ. សព្ពត្ថ តេសេតីតំ ទិស្សតិ ។

បើកិកុមានឫទ្ធិនោះ កំពុងឈរចរចា ធ្វើសាកច្ឆា ជាមួយព្រហ្មនោះ រូបនិម្មិតក៏ឈរចរចាធ្វើសាកច្ឆា ជាមួយនឹងព្រហ្មនោះ ក្នុងទីនោះដែរ កិកុមានឫទ្ធិនោះ ធ្វើនូវការណាបាន រូបនិម្មិតក៏ធ្វើនូវការនោះបានដែរ នេះ ឫទ្ធិ គឺការអធិដ្ឋាន ដូចសេចក្តីដែលពោលមកនេះឯង ។

(๑๙๗) ឫទ្ធិ គឺការធ្វើឲ្យប្លែក តើដូចម្តេច ។ កិកុនាម អកិកូ ជាសាវ័កបស់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមសិខី លោកបិតនៅឰដ៏ព្រហ្មលោក អាចញុំាងលោកធាតុទាំងមួយពាន់ឲ្យដឹងច្បាស់ដោយសំឡេងបាន ព្រះអកិកូនោះ មានកាយប្រាកដ សំដែងធម៌ក៏បាន មានកាយមិនប្រាកដ សំដែងធម៌ក៏បាន មានកាយពាក់កណ្តាលខាងក្រោមប្រាកដ សំដែងធម៌ក៏បាន មានកាយពាក់កណ្តាលខាងលើមិនប្រាកដ សំដែងធម៌ក៏បាន មានកាយពាក់កណ្តាលខាងលើប្រាកដ សំដែងធម៌ក៏បាន មានកាយពាក់កណ្តាលខាងក្រោមមិនប្រាកដ សំដែងធម៌ក៏

សោ បកតិវណ្ណំ វិជហិត្វា កុមារកវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ
ឆាតវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ សុបណ្ណវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ
យក្ខវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ អសុរវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ
គន្ធវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ នេរវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ
ព្រហ្មវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ សមុទ្ទវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ
បព្វតវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ រុក្ខវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ
ឱសធិវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ ព្យគ្ឃវណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ ឱបម-
វណ្ណំ ឯ ឧសេ្សតិ ហត្ថីបិ ឧសេ្សតិ អស្សំបិ ឧសេ្សតិ
រថំបិ ឧសេ្សតិ បត្តីបិ ឧសេ្សតិ វិវំដំបិ សេនាព្យូហំ
ឧសេ្សតិ អយំ វិកុព្វនា ឥទ្ធិ ។

(១៥៨) កតមា មនោមយា ឥទ្ធិ ។ ឥធ តិក្ខ្ដុ
ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ អភិនិម្មិនាតិ រូបិំ
មនោមយំ សព្វង្គបច្ចង្គិំ អហីនិន្ទ្រិយំ សេយ្យ-
ថាបិ បុរិសោ មុញ្ជម្ហា ឥសិកំ បវាហេយ្យ តស្ស
ឯវមស្ស អយំ មុញ្ជោ អយំ ឥសិកា អញ្ញោ មុញ្ជោ
អញ្ញា ឥសិកា មុញ្ជម្ហា ត្វេវ ឥសិកា បវាឧ្ហាតិ

បាន ព្រះអគ្គភូនោះ លះបង់កេសជាប្រក្រតី ហើយសំដែងកេសជាកុមារ
ខ្លះ សំដែងកេសជានាគខ្លះ សំដែងកេសជាគ្រុឌខ្លះ សំដែងកេសជាយក្ខខ្លះ
សំដែងកេសជាអសុរខ្លះ សំដែងកេសជាព្រះឥន្ទ្រខ្លះ សំដែងកេសជាទេព្តាខ្លះ
សំដែងកេសជាព្រហ្មខ្លះ សំដែងកេសជាសមុទ្រខ្លះ សំដែងកេសជាភ្នំខ្លះ
សំដែងកេសជាព្រៃខ្លះ សំដែងកេសជាសីហៈខ្លះ សំដែងកេសជាខ្លាធំខ្លះ
សំដែងកេសជាខ្លាដំបងខ្លះ សំដែងកេសជាដំរីខ្លះ សំដែងកេសជាសេះខ្លះ
សំដែងកេសជារថខ្លះ សំដែងកេសជាពលថ្មើរដើរខ្លះ សំដែងកេសជាកង
ពាហនៈផ្សេក ៗ គ្នាខ្លះ នេះ ឫទ្ធិ គឺការធ្វើឲ្យផ្សេក ។

(១៥៨) ឫទ្ធិ សម្រេចអំពីចិត្ត តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ និម្មិតនូវកាយ មានរូបដែលសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈធំតូចសព្វ
គ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនថោកថយ ជាកាយដទៃអំពីកាយនេះ ប្រៀបដូច
បុរសដកចេញ នូវបណ្តូល អំពីស្មៅយាចូង បុរសនោះ មានសេចក្តីដឹង
យ៉ាងនេះថា នេះឯងស្មៅយាចូង នេះបណ្តូល ឯស្មៅយាចូងដោយផ្សេក
បណ្តូលដោយផ្សេក បណ្តូលគេដកចេញមក អំពីស្មៅយាចូងហ្នឹងឯង

เสยฺยถาปิ ภ ปน ปุริโส อสึ โกสิยา ปกาเสยฺย ตสฺส ฬาสฺส อยํ อสิ อยํ โกสิ อญฺโญ อสิ อญฺโญ โกสิ โกสิยา ตฺเวว อสิ ปกาสิตา เสยฺยถาปิ ภ ปน ปุริโส อหึ กรณฺฑา ขุทฺเรยฺย ตสฺส ฬาสฺส อยํ อหิ(๑) อยํ กรณฺฑา อญฺโญ อหิ(๒) อญฺโญ กรณฺฑา กรณฺฑา ตฺเวว อหิ ขุทฺทิตา ฬาเยว กิกฺขิ ส่มหา กายา อญฺโญ กายา อกิญฺจิตฺถตา รูปี มโนมยา สพฺพงฺคปจฺจงฺคี อหีนินฺทฺริยา อญฺโญ มโนมยา ส่ทฺธิ ฯ

(๑๙๙) กตมา ญาณวิตฺถาร ส่ทฺธิ ฯ อนิจฺจานุปสฺสนาย นิจฺจสญฺญาย ปหานฏฺเ ส่ฏฺฐีติ ญาณวิตฺถาร ส่ทฺธิ ทุกฺขานุปสฺสนาย สุขสญฺญาย

๑-๒ ฐ. อสิ ฯ

មួយទៀត ប្រៀបដូចបុរស ហូតដាវចេញ អំពីស្រោម បុរសនោះ មានសេចក្តីដឹង យ៉ាងនេះថា នេះដាវ នេះស្រោម ឯដាវដោយឡែក ស្រោមដោយឡែក ដាវគេហូតចេញមកអំពីស្រោមហ្នឹងឯង ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចបុរស ទាញយកពស់ចេញអំពីត្រគក បុរសនោះមានសេចក្តីដឹងយ៉ាងនេះថា នេះពស់ នេះត្រគក ឯពស់ដោយឡែក ត្រគកដោយឡែក ពស់គេទាញចេញមកអំពីត្រគកហ្នឹងឯង យ៉ាងណាមិញ កិកុនិមិត្តនូវកាយ មានរូបដែលសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈធំតូចសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនថោកថយ ជាកាយដទៃអំពីកាយនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ នេះ ឫទ្ធិសម្រេចអំពីចិត្ត ។

(๑๙๙) ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ តើដូចម្តេច ? ឈ្មោះថាឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាទៀង ដោយការពិចារណាឃើញថា មិនទៀង ឈ្មោះថាឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវសេចក្តីសំគាល់ថាជាសុខ ដោយការពិចារណាឃើញ ថាជាទុក្ខ

អនត្តានុបស្សនាយ អត្តសញ្ញាយ នត្ថិ ឆន្ទុបស្សនាយ នន្ទិយា វិភវានុបស្សនាយ ភវសម្បទា នត្ថិ ឆន្ទុបស្សនាយ សមុទយសម្បទា បដិនិស្សគ្គានុបស្សនាយ អាទានសម្បទា បហានដ្ឋេ ឥជ្ឈតីតិ ញាណវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ អាយស្មតោ ពាកុលស្ស (១) ញាណវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ អាយស្មតោ សំភូតស្ស ញាណវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ អាយស្មតោ ភូតបាលស្ស ញាណវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ អយំ ញាណវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ ។

(១៦០) ភវតិ សមាធិវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ ។ បឋមជ្ឈានេន នីវរណានំ បហានដ្ឋេ ឥជ្ឈតីតិ សមាធិវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ ទុតិយជ្ឈានេន វិតក្កវិចារានំ បហានដ្ឋេ ឥជ្ឈតីតិ សមាធិវិប្បយុត្តា ឥទ្ធិ តតិយជ្ឈានេន បីតិយា បហានដ្ឋេ ឥជ្ឈតីតិ ។ បេ ។ ចតុត្ថជ្ឈានេន សុខទុក្ខានំ បហានដ្ឋេ ឥជ្ឈតីតិ ។ បេ ។

---

๑ ម. ពាកុលស្ស ។

បញ្ហាវគ្គ ឥទ្ធិកថា

នូវសេចក្តីសំគាល់ថាខ្លួន ដោយការពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្លួន នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ដោយការពិចារណាឃើញថាជាសេចក្តីទៀយ ណាយ នូវតម្រេក ដោយការពិចារណាឃើញ នូវវិភគធម៌ នូវហេតុជាទីកើត ដោយការពិចារណាឃើញ នូវការរំលត់ នូវសេចក្តីប្រកាន់ ដោយការពិចារណាឃើញ នូវការលះបង់ (ដូចជា) ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះសំកិច្ចៈមានអាយុ នឹងឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះកូតបាលមានអាយុ នេះឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ ។

[១៦០] ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់នូវនីវរណៈ ដោយបឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថាឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញសមាធិ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ដោយទុតិយជ្ឈាន ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់នូវបីតិ ដោយតតិយជ្ឈាន ។បេ។ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវសុខនិងទុក្ខ ដោយចតុត្ថជ្ឈាន ។បេ។

អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិយា រូបសញ្ញាយ បដិ-
ឃសញ្ញាយ នានត្តសញ្ញាយ បហានដ្ឋោ ឥដ្ឋតោ
។បេ។ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិយា អាកាសា-
នញ្ចាយតនសញ្ញាយ បហានដ្ឋោ ឥដ្ឋតោ ។បេ។
អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិយា វិញ្ញាណញ្ចាយតន-
សញ្ញាយ បហានដ្ឋោ ឥដ្ឋតោ ។បេ។ នេវសញ្ញា-
សញ្ញាយតនសមាបត្តិយា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយ
បហានដ្ឋោ ឥដ្ឋតោ សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ អាយស្មតោ
សារីបុត្តស្ស សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ អាយស្មតោ សញ្ជី-
ស្ស សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ អាយស្មតោ មាណុគោណ្ឌ-
ញ្ញស្ស សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ ពុទ្ធកាយ ធម្មកាយ
សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ សាមាវតិយា ធម្មកាយ
សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ អយំ សមាធិវិច្ឆាក ឥទ្ធិ ។

ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវរូបសញ្ញា នូវបដិឃសញ្ញា នូវនានត្តសញ្ញា ដោយអាការសានញ្ចាយតនសមាបត្តិ ។ បេ ។ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវអាការសានញ្ចាយតនសញ្ញា ដោយវិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ ។ បេ ។ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ដោយអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ។ បេ ។ ឈ្មោះថាឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ (ដូចជា) ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះសង្ឃរក្ខិតមានអាយុ ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះខាណុកោណ្ឌញ្ញៈ មានអាយុ ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះភទ្ទិយៈ ឈ្មោះកុត្តិកៈ ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ទេវសភាឈ្មោះសមាវតី នេះ ឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ។

(๑๖๑) កតមា អវិយា ๙ ទ្វិ ។ ๙ ច កិរិយា
សេ អាកង្ខតិ បដិក្កូលេ អប្បដិក្កូលសញ្ញី
វិហារេយ្យន្តិ អប្បដិក្កូលសញ្ញី តត្ត វិហរតិ សេ
អាកង្ខតិ អប្បដិក្កូលេ បដិក្កូលសញ្ញី វិហារេយ្យន្តិ
បដិក្កូលសញ្ញី តត្ត វិហរតិ សេ អាកង្ខតិ
បដិក្កូលេ ច អប្បដិក្កូលេ ច អប្បដិក្កូលសញ្ញី
វិហារេយ្យន្តិ អប្បដិក្កូលសញ្ញី តត្ត វិហរតិ សេ
អាកង្ខតិ អប្បដិក្កូលេ ច បដិក្កូលេ ច បដិក្កូលស-
ញ្ញី វិហារេយ្យន្តិ បដិក្កូលសញ្ញី តត្ត វិហរតិ សេ
អាកង្ខតិ បដិក្កូលេ ច អប្បដិក្កូលេ ច តទុភយំ
អតិក្កមិត្វា ឧបេក្ខកោ វិហារេយ្យំ សតោ សម្បជា-
ឧតិ ឧបេក្ខកោ តត្ត វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។

កតិ បដិក្កូលេ អប្បដិក្កូលសញ្ញី វិហរតិ ។
អនិដ្ឋស្មិំ វត្ថុស្មិំ មេត្តាយ ភ ជរតិ ជាតុតោ ភ ខ-
បសំហរតិ ឯវំ បដិក្កូលេ អប្បដិក្កូលសញ្ញី វិហរតិ ។

(๑๖๑) បុគ្គ្គ គឺភាពអ្នកខ្ជិលខ្ជប់ តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនគួរខ្ជើម កង់របស់គួរខ្ជើម លោកក៏ជាអ្នកសំគាល់ថាមិនគួរខ្ជើម កង់របស់នោះ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្ជើម កង់របស់មិនគួរខ្ជើម លោកក៏ជាអ្នកសំគាល់ថាគួរខ្ជើម កង់របស់នោះ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនគួរខ្ជើម កង់របស់គួរខ្ជើមផង កង់របស់មិនគួរខ្ជើមផង លោកក៏ជាអ្នកសំគាល់ថាមិនគួរខ្ជើម កង់របស់នោះ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្ជើម កង់របស់មិនគួរខ្ជើមផង កង់របស់គួរខ្ជើមផង លោកក៏ជាអ្នកសំគាល់ថាគួរខ្ជើម កង់របស់នោះ បើប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីវៀរបង់នូវបទទាំង ២ នោះ គឺកង់របស់គួរខ្ជើម និងមិនគួរខ្ជើម ហើយជាអ្នកមានស្មារតី ដំណឹងប្រកបដោយទបេក្ខា លោកក៏ជាអ្នកមានស្មារតីដំណឹង មានចិត្តប្រកបដោយទបេក្ខា កង់របស់នោះ ។

ភិក្ខុមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនគួរខ្ជើម កង់របស់គួរខ្ជើម តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុផ្សាយមេត្តាចិត្ត ប្រពិចារណាថាជាធាតុ កង់វត្ថុមិនជាទីប្រាថ្នា យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនគួរខ្ជើម កង់វត្ថុគួរខ្ជើម ។

កតំ អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរតិ ។ ឥដ្ឋស្មឹ វត្ថុស្មឹ អសុភាយ ភ ជរតិ អនិដ្ឋតោ ភ ឧបសំហរតិ ឯវំ អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរតិ ។

កតំ បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរតិ ។ អនិដ្ឋស្មឹ ច ឥដ្ឋស្មឹ វត្ថុស្មឹ មេត្តាយ ភ ជរតិ ជាតុតោ ភ ឧបសំហរតិ ឯវំ បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរតិ ។

កតំ អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរតិ ។ ឥដ្ឋស្មឹ ច អនិដ្ឋស្មឹ ច វត្ថុស្មឹ អសុភាយ ភ ជរតិ អនិដ្ឋតោ ភ ឧបសំហរតិ ឯវំ អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរតិ ។

កតំ បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច តត្ថុកយំ អកិរិយវដ្ឋតា ឧបេក្ខកោ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។

កិកុមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្មើម កង់របស់មិនគួរខ្មើម តើដូចម្តេច ។ កិកុផ្សាយចិត្ត ថាជាអសុក ឬពិចារណា ថាជារបស់មិនទៀង កង់វាជាទីប្រាថ្នា យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាអកមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្មើម កង់របស់មិនគួរខ្មើម ។

កិកុមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនគួរខ្មើម កង់របស់គួរខ្មើមផង កង់របស់មិនគួរខ្មើមផង តើដូចម្តេច ។ កិកុផ្សាយមេត្តាចិត្ត ឬពិចារណា ថាជាធាតុ កង់វាមិនជាទីប្រាថ្នាផង កង់វាជាទីប្រាថ្នាផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាអកមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនគួរខ្មើម កង់របស់គួរខ្មើមផង កង់របស់មិនគួរខ្មើមផង ។

កិកុមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្មើម កង់របស់មិនគួរខ្មើមផង កង់របស់គួរខ្មើមផង តើដូចម្តេច ។ កិកុផ្សាយចិត្តថាជាអសុក ឬពិចារណា ថាជារបស់មិនទៀង កង់វាជាទីប្រាថ្នាផង កង់វាមិនជាទីប្រាថ្នាផង យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាអកមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្មើម កង់របស់មិនគួរខ្មើមផង កង់របស់គួរខ្មើមផង ។

កិកុអកវៀរបង់នូវបទទាំងពីរនោះ គឺកង់របស់គួរខ្មើម និងមិនគួរខ្មើម ហើយជាអកមានស្មារតីដំងខ្លួន មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា តើដូចម្តេច ។

៩ ឆ តំក្ខុ ចក្ខុឆ រូបំ ឯស្វា នេវ សុមនោ ហោតំ ឆ ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ វិហរតំ សតោ សម្បជានោ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតំ ឆ ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ វិហរតំ សតោ សម្បជានោ ឯវំ បដិ-ក្ខលេ ច អប្បដិក្ខលេ ច តនុកយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរតំ សតោ សម្បជានោ អយំ អរិយោ ៩ ទ្វិ ។

(១៦២) កតមា កម្មវិភាកជា ៩ ទ្វិ ។ សព្ពេសំ បក្ខីនំ សព្ពេសំ នេរយិកានំ ឯកច្ចានំ មនុស្សានំ ឯក-ច្ចានំ តិណ្ណញ្ចតិកាយំ អយំ កម្មវិភាកជា ៩ ទ្វិ ។

បញ្ចកវិគ្គ ឥទ្ធិកថា

ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយភ្នែក ជាអ្នកមិនសោមនស្ស មិនទោមនស្ស មានស្មារតីដ៏ខ្ជួន មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ព្រមសំឡេងដោយត្រចៀក ធុំក្លិនដោយច្រមុះ លិទ្ធភក្សរសដោយអណ្តាត ពាល់ត្រូវនូវផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដោយកាយ ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ជាអ្នកមិនសោមនស្ស មិនទោមនស្ស មានស្មារតីដ៏ខ្ជួន មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាភិក្ខុវៀរបង់នូវបទដ៏ពីរនោះ គឺកន្លែងដែលគួរខ្មើម និងមិនគួរខ្មើម ហើយជាអ្នកមានស្មារតីដ៏ខ្ជួន មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា នេះ ឫទ្ធិ គឺភាពអ្នកឫទ្ធិ ។

(១៦២) ឫទ្ធិកើតអំពីផលកម្ម តើដូចម្តេច ។ ឫទ្ធិរបស់សត្វស្លាបទាំងអស់ របស់ទេវតាទាំងអស់ របស់ពួកមនុស្សខ្លះ របស់សត្វជាវិនិបាតិក:កំណើតពួកខ្លះ នេះ ឫទ្ធិកើតអំពីផលកម្ម ។

(๑๖๓) กตมา ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ ฯ ราชา จกฺก-วตฺตี เวหาสํ คจฺฉติ สทฺธึ จตุรงฺคินิยา เสนาย อนฺตมโส อสฺสพนฺธกปริกฺเข ปุริเส ฆราวาสมชฺเฌ โสตฺถิยสฺส[๑] คหปติสฺส ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ ชานปทิสฺส คหปติสฺส ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ เมณฺฑกสฺส คหปติสฺส ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ โยเธยฺยสฺส คหปติสฺส ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ[๒] ปญฺจนฺนํ มหาปุญฺญานํ ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ อยํ ปุญฺญาวตี ๙ ฐิ ฯ

(๑๖๔) กตมา วิชฺชามยา ๙ ฐิ ฯ วิชฺชาธรา วิชฺชึ ปริชปฺเปนฺติ เวหาสํ คจฺฉนฺติ อากาเส อนฺตลิ-กฺเข มาตฺตมฺปิ ธเรยฺยนฺติ อสฺสมฺปิ ธเรยฺยนฺติ รถมฺปิ ธเรยฺยนฺติ ปตฺตมฺปิ ธเรยฺยนฺติ วีถิมฺปิ เสนาพฺยูหมฺปิ ธเรยฺยนฺติ อยํ วิชฺชามยา ๙ ฐิ ฯ

---

๑ ว.ม ชานปทิสฺส ฯ ๒ ม. ปญฺจนฺนมฺปิ มหาปุญฺญานมฺปิ ปุญฺญาวตี ฯ

(๑๖๓) ឫទ្ធិរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ តើដូចម្តេច ។ ព្រះរាជចក្រពត្តិ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់អាកាសបាន មួយអន្ទើដោយសេនា ប្រកបដោយអង្គ ๔ ដោយហោចទៅ ពប់តាំងអំពីបុរស អ្នកចងនិងអ្នករក្សា សេះ ឫទ្ធិរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ ឈ្មោះជោតិយគហបតី ឫទ្ធិរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ ឈ្មោះជដិលគហបតី ឫទ្ធិរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ ឈ្មោះមេណ្ឌកគហបតី ឫទ្ធិរបស់បុគ្គលមានបុណ្យ ឈ្មោះយោសិតគហបតី ឫទ្ធិរបស់បុគ្គល អ្នកមានបុណ្យធំ តាំង ៥ នាក់ ឈ្មោះថាអ្នកមានបុណ្យ នេះ ឫទ្ធិ របស់បុគ្គលមានបុណ្យ ។

(๑๖๔) ឫទ្ធិសម្រេចដោយវិជ្ជា តើដូចម្តេច ។ ពួកវិជ្ជាធរកាយ (ប្តូជប់) នូវវិជ្ជា ហោះទៅកាន់អាកាសទេ តំណែងខ្លួនជាដំរីខ្លះ តំណែងខ្លួនជាសេះខ្លះ តំណែងខ្លួនជារថខ្លះ តំណែងខ្លួនជាពលថ្មើរជើងខ្លះ តំណែងខ្លួនជាកងពាហានផ្សេងៗ ខ្លះ នេះ ឫទ្ធិសម្រេចដោយវិជ្ជា ។

(๑๖๕) កថំ តត្ត តត្ត សម្មប្បយោគប្បច្ចយា ๙-ជ្ឈានង្គេន ๙ ទ្ធិ ។ ឧក្ខេម្មេន តាមច្ឆន្ទស្ស បហា-នង្គោ ๙ជ្ឈតីតំ តត្ត តត្ត សម្មប្បយោគប្បច្ចយា ๙ជ្ឈានង្គេន ๙ ទ្ធិ អព្យាបាទេន ព្យាបាទស្ស បហាន-ង្គោ ๙ជ្ឈតីតំ ។បេ។ អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធ-ស្ស ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសានំ ប-ហានង្គោ ๙ជ្ឈតីតំ តត្ត តត្ត សម្មប្បយោគប្បច្ចយា ๙ជ្ឈានង្គេន ๙ ទ្ធិ ឋវំ តត្ត តត្ត សម្មប្បយោគប្បច្ច-យា ๙ជ្ឈានង្គេន ๙ ទ្ធិ ๙មា ទស ๙ ទ្ធិយោតំ ។

ឥទ្ធិកថា និដ្ឋិតា ។

បញ្ហាវិត្ត ឥទ្ធិកថា

(๑๖๕) ឫទ្ធិដោយអត្តថាសម្រេច ព្រោះការប្រកបត្រូវកង់អំពើនោះ ។ ជាបច្ច័យ តើដូចម្តេច ។ ឈ្មោះថាឫទ្ធិដោយអត្តថាសម្រេច ព្រោះការប្រកបត្រូវកង់អំពើនោះ ។ ជាបច្ច័យ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវតាមច្ឆន្ទៈដោយនេក្ខម្មៈ ។បេ។ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់នូវព្យាបាទដោយអព្យាបាទ ។បេ។ នូវថីនមិទ្ធៈដោយអាលោកសញ្ញា ។បេ។ ឈ្មោះថាឫទ្ធិដោយអត្តថាសម្រេច ព្រោះការប្រកបត្រូវកង់អំពើនោះ ។ ជាបច្ច័យ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់ នូវកិលេសទាំងពួង យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាឫទ្ធិ ដោយអត្តថាសម្រេច ព្រោះការប្រកបត្រូវកង់អំពើនោះ ។ ជាបច្ច័យ នេះឫទ្ធិទាំង ๑๐ ។

ចប់ ឥទ្ធិកថា ។

បញ្ចវគ្គេ អភិសមយកថា

(១៦៦) អភិសមយោតិ តេន អភិសមេតិ ។ ចិត្តេន អភិសមេតិ(១) ។ ហាញ្ចិ ចិត្តេន អភិសមេតិ តេនហិ អញ្ញាណំ អភិសមេតិ ។ ន អញ្ញាណំ អភិសមេតិ ញាណេន អភិសមេតិ ។ ហាញ្ចិ ញាណេន អភិសមេតិ តេនហិ អចិត្តកោ អភិសមេតិ(២) ។ ន អចិត្តកោ អភិសមេតិ ចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ(៣) ។ ហាញ្ចិ ចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ តេនហិ ភាមាវចរចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ ។ ន ភាមាវចរចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ ។ តេនហិ រូបាវចរចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ ។ ន រូបាវចរចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ ។ តេនហិ អរូបាវចរចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ ។ ន អរូបាវចរចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតិ ។

---

១ ម. ចិត្តេន អភិសមេតីតិ ឯមេ បាឋោ នត្ថិ ។ ២ ម ហាញ្ចិ ញាណេន អភិសមេតិ តេនហិ អចិត្តេន ច ញាណេន ច អចិត្តកោ អភិសមេតិ ។ ៣ ម. ចិត្តេន ច ញាណេន ច អភិសមេតីតិ ទិស្សន្តិ ។

(១៦៦) សំនួរត្រង់ ពាក្យថា ការត្រាស់ដឹង តើបុគ្គលត្រាស់ដឹងដោយធម្មជាតអ្វី ។ បុគ្គលត្រាស់ដឹងដោយចិត្ត ។ បើបុគ្គលត្រាស់ដឹងដោយចិត្ត ដូច្នោះ បុគ្គលមិនមានញាណក៏ត្រាស់ដឹង ។ បុគ្គលមិនមានញាណមិនត្រាស់ដឹងទេ ត្រាស់ដឹងតែដោយញាណ ។ បើបុគ្គលត្រាស់ដឹងដោយញាណ ដូច្នោះ បុគ្គលមិនមានចិត្ត ក៏ត្រាស់ដឹង ។ បុគ្គលមិនមានចិត្តមិនត្រាស់ដឹងទេ ត្រាស់ដឹងដោយចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បើបុគ្គលត្រាស់ដឹងដោយចិត្តផង ដោយញាណផង ដូច្នោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយកាមាវចរចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយកាមាវចរចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។ ដូច្នោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយរូបាវចរចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយរូបាវចរចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។ ដូច្នោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយអរូបាវចរចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយអរូបាវចរចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។

តេនហិ កម្មស្សកតាចិត្តេន ច ញាណេន ច អកិ-
ញ្ចមេតំ ។ ន កម្មស្សកតាចិត្តេន ច ញាណេន ច អកិ-
ញ្ចមេតំ តេនហិ ។ សព្វាធុលោមិកចិត្តេន ច ញាណេន
ច អកិញ្ចមេតំ ។ ន សព្វាធុលោមិកចិត្តេន ច
ញាណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ តេនហិ អតីតចិត្តេ ច ញា-
ណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ ន អតីតចិត្តេន ច ញា-
ណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ តេនហិ អនាគតចិត្តេន ច
ញាណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ ន អនាគតចិត្តេន ច ញា-
ណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ តេនហិ បច្ចុប្បន្នលោកិយចិ-
ត្តេន ច ញាណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ ន បច្ចុប្បន្នលោ-
កិយចិត្តេន ច ញាណេន ច អកិញ្ចមេតំ លោកុត្តរមក្ខ-
ក្ខណោ បច្ចុប្បន្នចិត្តេន ច ញាណេន ច អកិញ្ចមេតំ។

(๑๖๗) កថំ លោកុត្តរមក្ខក្ខណោ បច្ចុប្បន្នចិ-
ត្តេន ច ញាណេន ច អកិញ្ចមេតំ ។ លោកុត្តរ-
មក្ខក្ខណោ ឧប្បាទាធិបតេយ្យំ ចិត្តំ ញាណស្ស ហោ-
តុ បច្ចយោ ច តំសម្បយុត្តំ ចិត្តំ ឯកេជគោចរំ

ដូចោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយកម្មស្សកតាចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយកម្មស្សកតាចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។ ដូចោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយសច្ចានុលោមិកចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយសច្ចានុលោមិកចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។ ដូចោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹងដោយអតីតចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយអតីតចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។ ដូចោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយអនាគតចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយអនាគតចិត្តផង ដោយញាណផងទេ ។ ដូចោះ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយបច្ចុប្បន្នលោកិយចិត្តផង ដោយញាណផង ។ បុគ្គលមិនត្រាស់ដឹង ដោយបច្ចុប្បន្នលោកិយចិត្តផង ដោយញាណផង ត្រាស់ដឹងដោយបច្ចុប្បន្នចិត្តផង ដោយញាណផង ក្នុងខណៈនៃលោកុត្តរមគ្គ ។

(១៦៧) បុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយបច្ចុប្បន្នចិត្តផង ដោយញាណផង ក្នុងខណៈនៃលោកុត្តរមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ក្នុងខណៈនៃលោកុត្តរមគ្គ ចិត្តមានកិរិយាកើតឡើងជាអធិបតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃញាណ ចិត្តដែលប្រកបដោយញាណនោះ មានព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍

ธสฺมาธิปเตยฺยำ ญาณำ จิตฺตสฺส เหตุ ปจฺจโย จ สมนนฺตรปจฺจโย จ สมนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ อนนฺตรปจฺจโย จ สมนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ สมนนฺตรปจฺจโย จ อนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ อนนฺตรปจฺจโย จ สมนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ อนนฺตรปจฺจโย จ อนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ สมนนฺตรปจฺจโย จ อนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ อนนฺตรปจฺจโย จ สมนนฺตรปจฺจยตฺตา ญาณสฺส จ สมนนฺตรปจฺจโย จ อ

ញាណមានកិរិយាឃើញជាអធិបតី ជាហេតុជាបច្ច័យនៃចិត្ត ញាណដែលប្រកបដោយចិត្តនោះ មាននិកេតជាអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាបុគ្គលត្រាស់ដឹង ដោយបច្ចុប្បន្នចិត្តផង ដោយញាណផង ក្នុងខណៈនៃលោកុត្តរមគ្គ ។

[១៦៨] ការត្រាស់ដឹង មានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះទេឬ ។ មិនមែនមានតែប៉ុណ្ណេះទេ ក្នុងខណៈនៃលោកុត្តរមគ្គ មានការត្រាស់ដឹងដោយការឃើញ គឺសម្មាទិដ្ឋិ មានការត្រាស់ដឹង ដោយកិរិយាលើកចិត្តកាន់អារម្មណ៍ គឺសម្មាសង្កប្បៈ ការត្រាស់ដឹង ដោយកិរិយាកំណត់ គឺសម្មាវាចា ការត្រាស់ដឹង ដោយការខ្នះខ្នែង គឺសម្មាកម្មន្តៈ ការត្រាស់ដឹង ដោយកិរិយាផ្សព្វផ្សាយ គឺសម្មាអាជីវៈ ការត្រាស់ដឹង ដោយកិរិយាផ្គងឡើង គឺសម្មាវាយាមៈ ការត្រាស់ដឹងដោយការប្រុងគឺសម្មាសតិ ការត្រាស់ដឹង ដោយកិរិយាមិនវាយមាយ គឺសម្មាសមាធិ ការត្រាស់ដឹង ដោយការប្រុងគឺសតិសម្ពោជ្ឈង្គ ។ បេ ។

ปฐมสทฺธาวิสมตาย ทุเตฺรกฺขณสมฺโภคฺคาสนฺโน อสฺสทฺธิโย อกมฺมฺยตาวิสมตาย สนฺธาตุ์ลํ เกาสชฺชสฺส อกมฺมฺยตาวิสมตาย วีริยตุ์ลํ ปมาเท อกมฺมฺยตาวิสมตาย สติตุ์ลํ ทุทฺทเฺท อกมฺมฺยตาวิสมตาย สมาธิตุ์ลํ อวิชฺชาย อกมฺมฺยตาวิสมตาย ปญฺญาตุ์ลํ อนิมิตฺตาวิสมตาย สทฺธินฺทฺริยํ ปคฺคหาวิสมตาย วีริยินฺทฺริยํ อุปฏฺฐานวิสมตาย สตินฺทฺริยํ อวิเกฺขปวิสมตาย สมาธินฺทฺริยํ ทสฺสนวิสมตาย ปญฺญินฺทฺริยํ อาธิปเตยฺยฏฺเฐน สทฺธินฺทฺริยาทิสมตาย อกมฺมฺยฏฺเฐน พลาทิสมตาย นิยฺยานฏฺเฐน โพชฺฌงฺคาทิสมตาย เหตฺวฏฺเฐน มคฺคาทิสมตาย อุปฏฺฐานฏฺเฐน สติปฏฺฐานาทิสมตาย ปธานฏฺเฐน[๑] สมฺมปฺปธานาทิสมตาย สชฺฌนฏฺเฐน อิทฺธิปาทาทิสมตาย ตถฏฺเฐน สจฺจาทิสมตาย อวิเกฺขปฏฺเฐน

---

๑ ม. ปคฺคหฏฺเฐน ฯ

ការត្រាស់ដឹងដោយការពិចារណា គឺទុក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ ការត្រាស់ដឹងដោយការមិនញាប់ញ័រ បំពោះហេតុមិនគួរជឿ គឺសទ្ធាពល: ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាមិនញាប់ញ័រ បំពោះសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស គឺវីរិយពល: ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាមិនញាប់ញ័រ បំពោះសេចក្តីប្រហែស គឺសតិពល: ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាមិនញាប់ញ័រ បំពោះសេចក្តីរាយមាយ គឺសមាធិពល: ការត្រាស់ដឹង ដោយកិរិយាមិនញាប់ញ័រ បំពោះអវិជ្ជា គឺបញ្ញាពល: ការត្រាស់ដឹងដោយសេចក្តីជឿស៊ប់ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ការត្រាស់ដឹងដោយការផ្គង់ឡើង គឺវីរិយិន្ទ្រិយ ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាប្រុង គឺសតិន្ទ្រិយ ការត្រាស់ដឹងដោយការមិនរាយមាយ គឺសមាធិន្ទ្រិយ ការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាយល់ គឺបញ្ញិន្ទ្រិយ ការត្រាស់ដឹង គឺឥន្ទ្រិយដោយអត្ថថាជាអធិបតី ការត្រាស់ដឹង គឺពល: ដោយអត្ថថាមិនញាប់ញ័រ ការត្រាស់ដឹងគឺពោជ្ឈង្គ ដោយអត្ថថាចេញចាកវដ្ត: ការត្រាស់ដឹងគឺមគ្គ ដោយអត្ថថាជាហេតុ ការត្រាស់ដឹង គឺសតិប្បដ្ឋាន ដោយអត្ថថាប្រុង ការត្រាស់ដឹង គឺសម្មប្បធាន ដោយអត្ថថាតំកល់ ការត្រាស់ដឹង គឺឥទ្ធិបាទ ដោយអត្ថថាសម្រេច ការត្រាស់ដឹងគឺសច្ច: ដោយអត្ថថាទៀងទាត់

សមញ្ញាកិសមយោ អនុបស្សនាដ្ឋេន វិបស្សនាកិសម-
យោ ឱការសដ្ឋេន សមថវិបស្សនាកិសមយោ អនតិ-
វត្តនដ្ឋេន យុគនទ្ធាកិសមយោ សំវរដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ
អកិសមយោ អវិក្ខេបដ្ឋេន ចិត្តវិសុទ្ធិ អកិសមយោ
ឧបដ្ឋានដ្ឋេន ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ អកិសមយោ មុត្តដ្ឋេន អធិមោ-
ក្ខាកិសមយោ(๑) បដិវេធដ្ឋេន វិជ្ជាកិសមយោ បរិច្ចា-
គដ្ឋេន វិមុត្តិ អកិសមយោ សមុច្ឆេទដ្ឋេន ខយេ ញា-
ណំ អកិសមយោ ឋង្គ មូលដ្ឋេន អកិមសយោ
មនសិការេ សមុដ្ឋានដ្ឋេន អកិសមយោ ផស្សេ
សមោធានដ្ឋេន អកិសមយោ វេទនា សមោសរណដ្ឋេន
អកិសមយោ សមាធិ បមុខដ្ឋេន អកិសមយោ សតិ
អាធិបតេយ្យដ្ឋេន អកិសមយោ បញ្ញា តន្តុត្តរដ្ឋេន
អកិសមយោ វិមុត្តិ សារដ្ឋេន អកិសមយោ អម-
តោគធំ និព្វានំ បរិយោសានដ្ឋេន អកិសមយោ ។

---

๑ ម. វិមុត្តដ្ឋេន វិមោក្ខាកិសមយោ ។

ការគ្រាស់ដឹង គឺសមថៈ ដោយអត្ថថាមិនរាយមាយ ការគ្រាស់ដឹង គឺវិបស្សនា ដោយអត្ថថាពិចារណាឃើញ ការគ្រាស់ដឹង គឺសមថៈនិងវិបស្សនា ដោយអត្ថថាមានរសតែមួយ ការគ្រាស់ដឹង គឺធម៌ជាប់គ្នាជាគូ ដោយអត្ថថាមិនប្រព្រឹត្តលើសគ្នា ការគ្រាស់ដឹង គឺសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាសង្រួម ការគ្រាស់ដឹង គឺចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាមិនរាយមាយ ការគ្រាស់ដឹង គឺទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាឃើញ ការគ្រាស់ដឹង គឺអធិមោក្ខ ដោយអត្ថថារួច ការគ្រាស់ដឹងគឺវិជ្ជា ដោយអត្ថថាចាក់ធ្លុះ ការគ្រាស់ដឹង គឺវិមុត្តិ ដោយអត្ថថាលះបង់ ការគ្រាស់ដឹងគឺខយញ្ញាណ ដោយអត្ថថាកាត់ដាច់ស្រឡះ ការគ្រាស់ដឹង គឺឆន្ទៈ ដោយអត្ថថាជាឫស ការគ្រាស់ដឹង គឺមនសិការៈ ដោយអត្ថថាតាំងឡើងព្រម ការគ្រាស់ដឹង គឺផស្សៈ ដោយអត្ថថាប្រមូល ការគ្រាស់ដឹង គឺវេទនា ដោយអត្ថថាជាទីប្រជុំចុះ ការគ្រាស់ដឹង គឺសមាធិ ដោយអត្ថថាជាប្រធាន ការគ្រាស់ដឹង គឺសតិ ដោយអត្ថថាជាអធិបតី ការគ្រាស់ដឹង គឺបញ្ញា ដោយអត្ថថាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះ ការគ្រាស់ដឹង គឺវិមុត្តិ ដោយអត្ថថាជាខ្ចឹម ការគ្រាស់ដឹង គឺអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ។

(๑๖๙) កិន្តុ ឯត្តកោ យេវ អភិសមយោតិ ។ ន ហិ សោតាបត្តិមគ្គក្ខណោ ទស្សនាភិសមយោ សម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានដ្ឋេន អភិសមយោ ។

កិន្តុ ឯត្តកោ យេវ អភិសមយោតិ ។ ន ហិ សោតាបត្តិផលក្ខណោ ទស្សនាភិសមយោ សម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ បដិប្បស្សទ្ធត្ថដ្ឋេន អនុប្បាទេ ញាណំ អភិសមយោ ឆន្ទោ មូលដ្ឋេន អភិសមយោ ។ បេ ។ អមតោគធំ និព្ពានំ បរិយោសានដ្ឋេន អភិសមយោ ។

កិន្តុ ឯត្តកោ យេវ អភិសមយោតិ ។ ន ហិ សកទាគាមិមគ្គក្ខណោ ។ប។ សកទាគាមិផលក្ខណោ អនាគាមិមគ្គក្ខណោ អនាគាមិផលក្ខណោ អរហត្តមគ្គក្ខណោ អរហត្តផលក្ខណោ ទស្សនាភិសមយោ សម្មាទិដ្ឋិ អភិនិព្ភេទនាភិសមយោ សម្មាសង្កប្បោ ។បេ។

(๑๖๙) ការត្រាស់ដឹង មានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះទេឬ ។ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះទេ កង់ខណៈនៃសោតាបត្តិមគ្គ មានការត្រាស់ដឹងដោយកិរិយាយល់ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ មានការត្រាស់ដឹង គឺអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចកង់សាសនា) ។

ការត្រាស់ដឹងមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះទេឬ ។ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះទេ កង់ខណៈនៃសោតាបត្តិផល មានការត្រាស់ការដឹងដោយកិរិយាយល់ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ។បេ។ ការត្រាស់ដឹង គឺអនុប្បាទញ្ញាណ ដោយអត្ថថារម្ងាប់ ការត្រាស់ដឹងគឺធន្លុ; ដោយអត្ថថាជាឫស ។បេ។ ការត្រាស់ដឹង គឺអមតនិព្វាន ដោយអត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចកង់សាសនា) ។

ការត្រាស់ដឹង មានតែប៉ុណ្ណេះទេឬ ។ មិនមែនមានតែប៉ុណ្ណេះទេ កង់ខណៈនៃសកទាគាមិមគ្គ ។បេ។ កង់ខណៈនៃសកទាគាមិផល កង់ខណៈនៃអនាគាមិមគ្គ កង់ខណៈនៃអនាគាមិផល កង់ខណៈនៃអរហត្តមគ្គ កង់ខណៈនៃអរហត្តផល មានការត្រាស់ដឹងដោយការយល់ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ការត្រាស់ដឹងដោយការលើកចិត្តកាន់អារម្មណ៍ គឺសម្មាសង្កប្បៈ ។បេ។

ปฏิปฺปสฺสทฺธฏฺเฐน อนุปฺปาเท ญาณํ อกิสมเยา ฐเน ฐิเต ฐเน อกิสมเยา ฯเปฯ อมตเกสงฺขาตสฺส นิพฺพานสฺส ปริโยสานฏฺเฐน อกิสมเยา ฯ สฺวายํ อตีเต กิเลเส ปชหติ อนาคเต กิเลเส ปชหติ ปจฺจุปฺปนฺเน กิเลเส ปชหติ ฯ

[๑๗๐] อตีเต กิเลเส ปชหตีติ ญาณํ อตีเต กิเลเส ปชหติ เตนหิ ขีณาสวสฺส ขีณาสวเตปิ ปุถุชฺชนสฺส ปุถุชฺชนเตปิ วิคตนีวรณสฺส วิคตนีวรณเตปิ อตฺถงฺคตาสวสฺส อตฺถงฺคตาสวเตปิ อตีตาสวสฺส ยาสวา ตาสวา ปชหตีติ ฯ น อตีเต กิเลเส ปชหติ[๑] ฯ

อนาคเต กิเลเส ปชหตีติ ญาณํ อนาคเต กิเลเส ปชหติ เตนหิ อนาคตาสวสฺส อนาคตาสวเตปิ อนิพฺพตฺตนีวรณสฺส อนิพฺพตฺตนีวรณเตปิ อนุปฺปนฺนาสวสฺส อนุปฺปนฺนาสวเตปิ อนาคตาสวา ตาสวา ปชหตีติ ฯ น อนาคเต กิเลเส ปชหติ ฯ

---

๑ ฉ.ม. ปชหตีติ ฯ

ការត្រាស់ដឹង គឺអនុបាទញ្ញាណ ដោយអត្ថថាសូប៌ ការត្រាស់ដឹង គឺ ឆន្ទៈ ដោយអត្ថថាជាឫស ។ បេ ។ ការត្រាស់ដឹង គឺអមតនិព្វាន ដោយ អត្ថថាជាទីបំផុត (នៃកិច្ចក្នុងសាសនា) ។ កិលេសនោះ តែងលះកិលេស ដែលកន្លងហើយ លះកិលេសដែលមិនទាន់មានមក លះកិលេសដែល កើតបំពោះមុខ ។

[๑๗๐] ពាក្យថា លះកិលេសដែលកន្លងហើយ សំនួរថា បើលះកិលេសដែលកន្លងហើយ មានតែ ញុំាងកិលេសដែលអស់ហើយ ឲ្យអស់ ញុំាងកិលេសដែលរលត់ហើយឲ្យរលត់ ញុំាងកិលេសដែល សាបសូន្យហើយឲ្យសាបសូន្យ ញុំាងកិលេសដែលវិនាសហើយឲ្យវិនាស តើថា កិលេសជាតណាកន្លងហើយ មិនមានទេ លះកិលេសជាតនោះ ឬ ។ ចម្លើយថា មិនមែនលះកិលេស ដែលកន្លងហើយទេ ។

ពាក្យថា លះកិលេសដែលមិនទាន់មក សំនួរថា បើលះកិលេស ដែលមិនទាន់មក មានតែ លះកិលេស ដែលមិនទាន់កើត លះកិលេស ដែលមិនទាន់ជុះ លះកិលេស ដែលមិនទាន់ផុសឡើង លះកិលេស ដែលមិនទាន់កើតប្រាកដ គឺថា កិលេសជាតណា ដែលមិនទាន់មក មិនមានទេ លះកិលេសជាតនោះឬ ។ ចម្លើយថា មិនមែនលះកិលេស ដែលមិនទាន់មកទេ ។

បច្ចុប្បន្នេ កាលេសេ បដិមាតីតំ ហញ្ចិ បច្ចុ-ប្បន្នេ កាលេសេ បដិមាតំ តេនហិ វត្តព្ពោ អកំ បដិមាតំ ទុដ្ឋោ នោសំ បដិមាតំ អ្ហុន្តិ ហិ មោហំ បដិមាតំ វិនិពន្ធោ មានំ បដិមាតំ បភមជ្ជោ ទិដ្ឋិំ បដិមាតំ វិក្ខេបកតោ(๑) ឧទ្ធច្ចំ បដិមាតំ អនិដ្ឋង្គ-តោ វិចិកិច្ឆំ បដិមាតំ ជាមកតោ អនុសយំ បដិ-មាតំ កណ្ហាសុក្កធម្មា យុគនទ្ធា វត្តន្តិ សំ-កិលេសិកា មក្ខភាវា បហាតីតំ ។ ន អតីតេ កិលេសេ បដិភាតំ ន អនាគតេ កិលេសេ បដិមា-តំ ន បច្ចុប្បន្នេ កិលេសេ បដិមាតីតំ ។

(๑๗๑) ហញ្ចិ ន អតីតេ កិលេសេ បដិមាតំ ន អនាគតេ កិលេសេ បដិមាតំ ន បច្ចុប្បន្នេ កិលេសេ បដិមាតំ តេនហិ ន តំ មក្ខភាវា ន តំ ដសសច្ចិកិរិយា ន តំ កិលេសប្បហានំ ន តំ ធម្មាភិសមយោ ។

---

๑ ម. អវិក្ខេបគតោ ។

ពាក្យថា លះកិលេសដែលកើតចំពោះមុខ សំនួរថា បើលះកិលេស ដែលកើតចំពោះមុខ មានតែ ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ លះរាគៈ អ្នកប្រទុស្ត លះទោសៈ អ្នកវង្វែង លះមោហៈ អ្នកប្រកួតប្រកាន់ លះមានះ អ្នកស្អប់ អង្គុល លះទិដ្ឋិ អ្នកមានចិត្តពយាយ លះទន្ទុច្ចៈ អ្នកដល់នូវការមិនជាប់ស្រេច លះវិចិកិច្ឆា អ្នកមានព្យាយាម លះអនុស័យ គឺឋានមិខ្លៅនិងធម៌ស តែងជាប់គ្នាជាគូប្រព្រឹត្តទៅ មគ្គភាវនា ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយធម៌ទាំងពីរនោះឬ ។ ចម្លើយថា មិនមែនលះកិលេសដែលកន្ទុងហើយ មិនមែនលះកិលេសដែលមិនទាន់មក មិនមែនលះកិលេស ដែលកើតចំពោះមុខទេ ។

(๑๗๑) បើមិនមែនលះកិលេសដែលកន្ទុងហើយ មិនមែនលះកិលេសដែលមិនទាន់មក មិនមែនលះកិលេស ដែលកើតចំពោះមុខទេ បើដូច្នោះមានតែ មគ្គភាវនាមិនមាន ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលមិនមាន ការលះកិលេសមិនមាន ការត្រាស់ដឹងធម៌ មិនមានឬ ។

น หิ อตฺถิ ปกฺกภาวา อตฺถิ ผลสงฺกนฺติยา อตฺถิ
กิเลสปฺปหานํ อตฺถิ ธมฺมาภิสมโย ยถา กถํ
หิ ยถาปิ(๑) ตรุณา รุกฺขา อชาตผลา ตเมนํ
ปุริโส มูเล นิยฺยาเสยฺย(๒) ตสฺส รุกฺขสฺส
อชาตผลา(๓) อชาตา เยว น ชายนฺติ อนิพฺพ-
ตฺตา เยว น นิพฺพตฺตนฺติ อนุปฺปนฺนา เยว น อุปฺปชฺชนฺติ
อจาตุภูตา เยว น จาตุภวนฺติ ฯเปฯ อุปฺปาโท
โหตุ อุปฺปาโท ปจฺจโย กิเลสานํ นิพฺพตฺติยา
อุปฺปาเท อาธีนกรณฺ นิสฺสา อนุปฺปาเท จิตฺตํ ปกฺขนฺทติ
อนุปฺปาเท จิตฺตสฺส ปกฺขนฺทนตา เยน อุปฺปาทปฺปจฺ-
จยา กิเลสา นิพฺพตฺเตยฺยุ เต อชาตา เยว
น ชายนฺติ อนิพฺพตฺตา เยว น นิพฺพตฺตนฺติ อนุปฺปนฺนา
เยว น อุปฺปชฺชนฺติ อจาตุภูตา เยว น จาตุภวนฺติ ฯ
ฯเปฯ เหตุนิโรธา ผลนิโรโธ ปวตฺตเหตุ นิมิตฺต-
เหตุ อายูหนเหตุ(๔) อายูหนา ปจฺจโย กิ-
เลสานํ นิพฺพตฺติยา อายูหเน อาธีนกรณฺ นิสฺสา

---

๑ ฉ ม สเยฺยถาปิ ฯ ๒ ม. เยเน ฯ ๓ ฉ สฺตฺตนฺตเร เตติ ทิสฺสติ ฯ ม เตสาติ ทิสฺสติ ฯ ๔ ม. ปวตฺตเหตุ นิมิตฺตเหตุ อายูหนาเหตุ ฯ

មិនមែនដូច្នោះទេ មគ្គការនាមាន ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលមាន ការលះកិលេសមាន ការត្រាស់ដឹងនូវធម៌មាន ឧបមាដូចជាអ្វី ដូចជាដើមឈើចំទង់ មិនទាន់មានផ្លែ បុរសកាត់ផ្តាច់ឈើនុ៎ះត្រង់គល់ ឯអជាតផលណារបស់ឈើនោះ ដែលមិនទាន់ចេញ ក៏លែងចេញ ដែលមិនទាន់កើត ក៏លែងកើត ដែលមិនទាន់ពក ក៏លែងពក ដែលមិនទាន់កើតទ្រុកដ ក៏លែងកើតទ្រុកដ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូច ការកើតជាហេតុ ការកើតជាបច្ច័យ នៃការកើតកិលេស ចិត្តតែងស្ទុះទៅកាន់ការមិនកើត ព្រោះឃើញទោសក្នុងការកើត ព្រោះតែចិត្តស្ទុះទៅកាន់ការមិនកើត ឬនជា កិលេសទាំងឡាយណា ដែលមានការកើតឡើងជាបច្ច័យ គប្បីកើតឡើង កិលេសទាំងនោះ ដែលមិនទាន់កើត ក៏លែងកើត ដែលមិនទាន់ដុះ ក៏លែងដុះ ដែលមិនទាន់ផុស ក៏លែងផុស ដែលមិនទាន់កើតទ្រុកដ ក៏លែងកើតទ្រុកដ ។ ការរលត់ទុក្ខ ព្រោះការរលត់នៃហេតុ យ៉ាងនេះឯង ហេតុគឺការប្រព្រឹត្តទៅ ហេតុគឺនិមិត្ត ហេតុគឺការប្រមូលមក ឯការប្រមូលមក ជាបច្ច័យ នៃការកើតនូវកិលេស ចិត្តតែងស្ទុះទៅ កាន់ការមិនប្រមូល ព្រោះឃើញទោស

អជាយុហានេ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ អជាយុហានេ ចិត្តស្ស បក្ខន្ទនត្តា យេ អាយុហនបច្ចយា កាលេសា និព្ពត្តេយ្យុំ តេ អជាតា យេវ ន ជាយន្តិ អនិព្ពត្តា យេវ ន និព្ពត្តន្តិ អនុប្បន្នា យេវ ន ឧប្បជ្ជន្តិ អចាតុភូតា យេវ ន ចាតុភវន្តិ ។ ឃរំ ហេតុនិភេជា ទុក្ខនិភេជោ ។ ឃរំ អត្តំ មក្ខភាវជា អត្តំ ផលសង្ខិតវិរិយា អត្តំ កាលេសបច្ចយានំ អត្តំ ឆម្ភិតសមយោតិ ។

អភិសមយកថា និដ្ឋិតា ។

កុដ្ឋការប្រមូល ព្រោះតែចិត្តសុះទៅ កុដ្ឋការមិនប្រមូល ឋានជាកិលេសតាំងឡាយណា ដែលមានការប្រមូលជាបច្ច័យ គប្បីកើតឡើងកិលេសតាំងនោះ ដែលមិនទាន់កើត ក៏លែងកើត ដែលមិនទាន់ដុះ ក៏លែងដុះ ដែលមិនទាន់ផុសឡើង ក៏លែងផុសឡើង ដែលមិនទាន់កើតច្រាកដ ក៏លែងកើតច្រាកដ ។ ការរលត់ទុក្ខ ព្រោះរលត់ហេតុ យ៉ាងនេះ ។ មគ្គការនាមាន ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលមាន ការលះកិលេសមាន ការត្រាស់ដឹងធម៌មាន យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ អភិសមយកថា ។

បញ្ហាវ្ដ្ដ វិភង្គបាឡិ

សារត្ថទីបនីនិទានកំ(១)

(១៧២) សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ យេ កេចិ ពាល-
ភាវណីយា(២) កម្មដ្ឋា ភាវីយន្តិ សព្ពេ តេ
បឋវី ឯសញ្ញា បឋវិយំ បតិដ្ឋាយ ឈានមេតេ
ពាលភាវណីយា(២) កម្មដ្ឋា ភាវីយន្តិ ឈានមេវ ខោ
កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលំ ឯសញ្ញា សីលេ បតិដ្ឋាយ
អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ
មគ្គំ ពហុលីភវេតិ ។

(២៧៣) កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលំ ឯសញ្ញ-
យ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតិ
អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីភវេតិ ។ ឥធ កិក្ខវេ
កិក្ខុ សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិ-
តំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ សម្មាសង្កប្បំ
ភាវេតិ សម្មាវាចំ ភាវេតិ សម្មាកម្មន្តំ ភាវេតិ

---

១ ឧ.ម. បរិប្បញ្ញនិទានំ ។ ២ ឧ. ពហុលភាវណីយា ។

បញ្ចកនិបាត

សារត្ថទីបនី

(១៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការងារទាំងឡាយ ណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើដោយកំឡាំង ការងារទាំងអស់នោះ បុគ្គលលុះតែអាស្រ័យផែនដី ឈរលើផែនដី ទើបធ្វើបាន ការងារទាំងឡាយ ដែលត្រូវធ្វើដោយកំឡាំងទាំងនុ៎ះ បុគ្គលតែងធ្វើយ៉ាងនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូច ភិក្ខុលុះតែអាស្រ័យនូវសីល តាំងនៅក្នុងសីលហើយ ទើបចម្រើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរបាន ទើបធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរបាន ។

(១៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលុះតែអាស្រ័យនូវសីល តាំងនៅក្នុងសីលហើយ ទើបចម្រើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរបាន ទើបធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរបាន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើនសម្មាទិដ្ឋិ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិរាគៈ អាស្រ័យនិរោធ បង្អោនទៅដើម្បីលះ ចម្រើនសម្មាសង្កប្បៈ ចម្រើនសម្មាវាចា ចម្រើនសម្មាកម្មន្តៈ

សម្ចាអាដីវំ ភាវេតំ សម្ចាភយោមំ ភាវេតំ សម្ចាសតិំ ភាវេតំ សម្ចាសមាធិំ ភាវេតំ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ ឯវំ ខោ តំក្ខវេ តំក្ខ សិលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេតំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោតំ ។

សេយ្យថាបិ តំក្ខវេ យេ កេចិ រុក្ខគាមភូតគាមា វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ សព្ពេ តេ បឋវិំ និស្សាយ បឋវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេវំ រុក្ខគាមភូតគាមា វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ ឯវមេវ ខោ តំក្ខវេ តំក្ខ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ ចាបុណាតិ ឆម្មេសុ ។

បម្រើនសម្មាអាជីវៈ បម្រើនសម្មាវាយាមៈ បម្រើនសម្មាសតិ បម្រើន
សម្មាសមាធិ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិរាគៈ អាស្រ័យនិរោធ បង្អោន
ទៅដើម្បីលះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលុះតែអាស្រ័យសីល តាំងនៅ
ក្នុងសីលហើយ ទើបចម្រើន នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរបាន
ទើបធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរបាន យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពីជគាមនិងភូតគាមទាំងឡាយណាមួយ ពីជគាម
និងភូតគាមទាំងអស់នោះ តែងអាស្រ័យផែនដី តាំងស៊ប់លើផែនដីហើយ
ទើបដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយបាន ពីជគាមនិងភូតគាម
ទាំងនុ៎ះ តែងដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ដោយហេតុយ៉ាង
នេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុ
កាលអាស្រ័យសីល តាំងនៅក្នុងសីល ហើយចម្រើននូវមគ្គប្រកបដោយ
អង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ហើយធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ
ទើបដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយបាន ។

(๑๗๒) កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលំ ឯសនា-
យ សីលេ បតិដ្ឋាយ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ
អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ពហុលីករោន្តោ រុឌ្ឍិ វិរុឡ្ហិ
វេបុល្លំ ចាបុណាតិ ឆម្ភេសុ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ
សម្មាទិដ្ឋិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោ-
ធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ សម្មាសង្កប្បំ ភាវេតិ
សម្មាវាចំ ភាវេតិ សម្មាកម្មន្តំ ភាវេតិ សម្មាអាជីវំ
ភាវេតិ សម្មាវាយាមំ ភាវេតិ សម្មាសតិំ ភាវេតិ សម្មា-
សមាធិំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធ-
និស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ ។ សម្មាទិដ្ឋិយា បញ្ច
វិវេកា បញ្ច វិរាគា បញ្ច និរោធា បញ្ច វោស្សគ្គា
ទ្វាទស ឯសនា ឯសនាយោ សម្មាសង្កប្បស្ស ។បេ។ សម្មា-
វាចាយ សម្មាកម្មន្តស្ស សម្មាអាជីវស្ស សម្មាវា-
យាមស្ស សម្មាសតិយា សម្មាសមាធិស្ស បញ្ច
វិវេកា បញ្ច វិរាគា បញ្ច និរោធា បញ្ច វោស្សគ្គា
ទ្វាទស ឯសនា ឯសនាយោ ។

(๑๗๔) ម្នាលកិកុតាំង៦ឣ្ង ចុះកិកុកាលអាស្រ័យសីល តាំង
នៅកុងសីល ហើយចម្រើនន្ទូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ហើយ
ធ្វើឲ្យច្រើន នូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរ ទើបដល់នូវការចម្រើន
លូតលាស់ធំទូលាយក្នុងធម៌តាំង៦ឣ្យបាន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលកិកុ
តាំង៦ឣ្យ កិកុកុងសាសនានេះ ចម្រើនសម្មាទិដ្ឋិ ដែលអាស្រ័យវិវេក
អាស្រ័យវិរាគៈ អាស្រ័យនិរោធ បង្អោនទៅដើម្បីលះ ចម្រើនសម្ម-
សង្កប្បៈ ចម្រើនសម្មាវាចា ចម្រើនសម្មាកម្មន្តៈ ចម្រើនសម្មាអាជីវៈ
ចម្រើនសម្មាវាយាមៈ ចម្រើនសម្មាសតិ ចម្រើនសម្មាសមាធិ ដែល
អាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិរាគៈ អាស្រ័យនិរោធ បង្អោនទៅដើម្បីលះ ។
សម្មាទិដ្ឋិ មានវិវេក ៥ មានវិរាគៈ៥ មាននិរោធ ៥ មានវោស្សគ្គៈ ៥
មាននិស្សយ១២ សម្មាសង្កប្បៈ ។ បេ ។ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ
សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ មានវិវេក ៥
មានវិរាគៈ៥ មាននិរោធ ៥ មានវោស្សគ្គៈ ៥ មាននិស្សយ ១២ ។

(๑๗๕) សម្មាទិដ្ឋិយា កតមេ បញ្ច វិវេកា ។ វិក្ខម្ភនវិវេកោ តទង្គវិវេកោ សមុច្ឆេទវិវេកោ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេកោ និស្សរណវិវេកោ ។ វិក្ខម្ភនវិវេកោ ច នីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោ តទង្គវិវេកោ ច ទិដ្ឋិគតានំ ទុក្ខតោ ទិដ្ឋកាលេ សមាធិ ភាវយតោ សមុច្ឆេទវិវេកោ ច លោកុត្តរំ ខយគាមិំ មគ្គំ ភាវយតោ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេកោ ច ជលក្ខណោ និស្សរណវិវេកោ ច និព្ពានំ សម្មាទិដ្ឋិយា ឥមេ បញ្ច វិវេកា ។ ឥមេសុ បញ្ចសុ វិវេកេសុ ឥធ្ជាតោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋោ ចិត្តំ ចស្ស សម្មាទិដ្ឋំ ។

(๑๗๖) សម្មាទិដ្ឋិយា កតមេ បញ្ច វិរាគា ។ វិក្ខម្ភនវិរាគោ តទង្គវិរាគោ សមុច្ឆេទវិរាគោ បដិប្បស្សទ្ធិវិរាគោ និស្សរណវិរាគោ ។ វិក្ខម្ភនវិរាគោ ច នីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោ តទង្គវិរាគោ ច ទិដ្ឋិគតានំ ទុក្ខតោ ទិដ្ឋកាលេ សមាធិ ភាវយតោ

បញ្ចកវគ្គ វិរេកកថា

(๑๗๕) សម្មាទិដ្ឋិ មានវិរេក ๕ តើដូចម្តេច ? វិក្ខម្ភនវិរេក ๑ តទង្គវិរេក ๑ សមុច្ឆេទវិរេក ๑ បដិប្បស្សទ្ធិវិរេក ๑ និស្សរណវិរេក ๑ ។ ឯវិក្ខម្ភនវិរេក សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈទាំងឡាយ ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គវិរេក សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសហើយ សមុច្ឆេទវិរេក សម្រាប់បុគ្គល កាលចម្រើនមគ្គ ជាលោកុត្តរៈ ដែលដល់នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវិរេក មានកង់ខណៈនៃផល និស្សរណវិរេក គឺជានិព្វាន ។ នេះសម្មាទិដ្ឋិ មានវិរេក ៥ ។ បុគ្គលណា មានឆន្ទៈតើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ហើយ កង់វិរេកទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

(๑๗๖) សម្មាទិដ្ឋិ មានវិភង្គៈ ๕ តើដូចម្តេច ? វិក្ខម្ភនវិភង្គៈ ๑ តទង្គវិភង្គៈ ๑ សមុច្ឆេទវិភង្គៈ ๑ បដិប្បស្សទ្ធិវិភង្គៈ ๑ និស្សរណវិភង្គៈ ๑ ។ វិក្ខម្ភនវិភង្គៈ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈ ហើយចម្រើននូវបឋមជ្ឈាន តទង្គវិភង្គៈ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសហើយ

สมุจฺเฉทวิราคา จ โลกุตฺตรํ ขยสมึ มคฺคํ ภาวยโต ปฏิปฺปสฺสทฺธิวิราคา จ ผลกฺขณา นิสฺสรณวิราคา จ นิโรเธ นิพฺพานํ สมฺมาทิฏฺฐิยา ๙เมฺห ปญฺหวิสยา ฯ ๙เมฺหสุ ปญฺหสุ วิสเยสุ ญาณานุปฺปพนฺธตา เหตุ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ

(๑๗๗) สมฺมาทิฏฺฐิยา กตเมฺห ปญฺหา นิเทสา ฯ วิกฺขมฺภนนิเทเส ตทงฺคนิเทเส สมุจฺเฉทนิเทเส ปฏิปฺปสฺสทฺธินิเทเส นิสฺสรณนิเทเส ฯ วิกฺขมฺภนนิเทเส จ นีวรณานํ ปหานาย ปญฺจงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ภาวยโต ตทงฺคนิเทเส จ ทิฏฺฐิคตานํ นิพฺเพธภาคิยานํ สมาธึ ภาวยโต สมุจฺเฉทนิเทเส จ โลกุตฺตรํ ขยสมึ มคฺคํ ภาวยโต ปฏิปฺปสฺสทฺธินิเทเส จ ผลกฺขณา นิสฺสรณนิเทเส จ อมตา ธาตุ(๑) สมฺมาทิฏฺฐิยา ๙เมฺห ปญฺหา นิเทสา ฯ ๙เมฺหสุ ปญฺหสุ นิเทเสสุ ญาณานุปฺปพนฺธตา เหตุ สมฺมาทิฏฺฐิ ฯ

๑ ฉ. นิพฺพานา นิพฺพานํ ฯ

សមុច្ឆេទវិរតៈ សម្រាប់បុគ្គល កាលចម្រើនមគ្គ ជាលោកុត្តរៈ ដែលដល់នូវភាវៈអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវិរតៈ មានក្នុងគណៈនៃផល និស្សរណវិរតៈ គឺជានិព្វាន នេះ សម្មាទិដ្ឋិ មានវិរតៈ ៥ ។ បុគ្គលណា មានឆន្ទៈកើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងវិរតៈទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

(១៧៧) សម្មាទិដ្ឋិ មាននិព្វេធ ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភននិព្វេធ ១ តទង្គនិព្វេធ ១ សមុច្ឆេទនិព្វេធ ១ បដិប្បស្សទ្ធិនិព្វេធ ១ និស្សរណនិព្វេធ ១ ។ ឯវិក្ខម្ភននិព្វេធ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈ ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គនិព្វេធ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិ ហើយចម្រើនទុតិយសមាធិ ដែលជាចំណែក នៃសេចក្តីរំលុះរំលាយ សមុច្ឆេទនិព្វេធ សម្រាប់បុគ្គល កាលចម្រើនមគ្គជាលោកុត្តរៈ ដែលដល់នូវភាវៈអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិនិព្វេធ មានក្នុងខណៈនៃផល និស្សរណនិព្វេធ គឺជាអមតធាតុ នេះសម្មាទិដ្ឋិ មាននិព្វេធ ៥ ។ បុគ្គលណា មានឆន្ទៈកើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងនិព្វេធទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

(๑๗๘) សម្មាទិដ្ឋិយា កតមេ បញ្ច ភេសជ្ជត្តា ។ វិក្ខម្ភនភេសជ្ជត្តា តទង្គភេសជ្ជត្តា សមុច្ឆេទភេសជ្ជត្តា បដិប្បស្សទ្ធិភេសជ្ជត្តា និស្សរណភេសជ្ជត្តា ។ វិក្ខម្ភនភេសជ្ជត្តា ច នីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោ តទង្គភេសជ្ជត្តា ច ទិដ្ឋិគតានំ និព្ពេធភាគិយំ សមាធឹ ភាវយតោ សមុច្ឆេទភេសជ្ជត្តា ច លោកុត្តរំ ខយគាមឹ មគ្គំ ភាវយតោ បដិប្បស្សទ្ធិភេសជ្ជត្តា ច ផលក្ខណេ និស្សរណភេសជ្ជត្តា ច និព្ពេធំ និព្ពានំ សម្មាទិដ្ឋិយា ឥមេ បញ្ច ភេសជ្ជត្តា ។ ឥមេសុ បញ្ចសុ ភេសជ្ជេសុ ឆន្ទជាតោ ហោតិ សទ្ធាធិមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាធិដ្ឋិតំ ។

សម្មាទិដ្ឋិយា ឥមេ បញ្ច វិវេកា បញ្ច វិវេកតា បញ្ច និព្ពេធា បញ្ច ភេសជ្ជត្តា ទ្វាទស និស្សយា ។

(๑๗๙) សម្មាសង្កប្បស្ស ។បេ។ សម្មាវាចាយ ។បេ។ សម្មាកម្មន្តស្ស ។បេ។ សម្មាអាជីវស្ស ។បេ។ សម្មាវាយាមស្ស ។បេ។ សម្មាសតិយា ។បេ។

បញ្ចាវគ្គ វិរេកកថា

(១៧៨) សម្មាទិដ្ឋិមានវេសវ្គគ: ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភនវេសវ្គគ: ១ តទង្គវេសវ្គគ: ១ សមុច្ឆេទវេសវ្គគ: ១ បដិប្បស្សទ្ធិវេសវ្គគ: ១ និស្សរណវេសវ្គគ: ១ ។ ឯវិក្ខម្ភនវេសវ្គគ: សម្រាប់បុគ្គល(កាលលះបង់)នូវនីវរណ:ទាំងឡាយ ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គវេសវ្គគ: សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីទំលុះទំលាយ សមុច្ឆេទវេសវ្គគ: សម្រាប់បុគ្គលកាលចម្រើនមគ្គជាលោកុត្តរ: ដែលដល់នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវេសវ្គគ: មានកង្ខាខ្ណ:នៃផល និព្វេធវេសវ្គគ: គឺជានិព្វេធ និព្វាន នេះសម្មាទិដ្ឋិមានវេសវ្គគ: ៥ ។ បុគ្គលណា មានធន្ធ:តើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ តង្គវេសវ្គគ:ទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

នេះសម្មាទិដ្ឋិ មានវិវេក ៥ មានវិរាគ: ៥ មាននិព្វេធ ៥ មានវេសវ្គគ: ៥ មាននិស្សរ៉ែយ ១២ ។

(១៧៩) សម្មាសង្កប្ប: ។ បេ ។ សម្មាវាចា ។ បេ ។ សម្មាកម្មន្ត: ។ បេ ។ សម្មាអាជីវ: ។ បេ ។ សម្មាវាយាម: ។ បេ ។ សម្មាសតិ ។ បេ ។

สมฺมาสมาธิสฺส กตเม ปญฺจ วิเวกา ฯ วิกฺขมฺภนวิเวโก ตทงฺควิเวโก สมุจฺเฉทวิเวโก ปฏิปฺปสฺสทฺธิวิเวโก นิสฺสรณวิเวโก ฯ วิกฺขมฺภนวิเวโก จ นีวรณานํ ปฐมชฺฌานํ ภาวยโต ตทงฺควิเวโก จ ทิฏฺฐิคตานํ นิพฺเพธภาคิยํ สมาธึ ภาวยโต สมุจฺเฉทวิเวโก จ โลกุตฺตรํ ขยคามึ มคฺคํ ภาวยโต ปฏิปฺปสฺสทฺธิวิเวโก จ ฉสงฺขาโร นิสฺสรณวิเวโก จ นิพฺพานํ สมฺมาสมาธิสฺส เม ปญฺจ วิเวกา ฯ เมสุ ปญฺจสุ วิเวเกสุ ฉนฺทชาโต โหติ สทฺธาธิมุตฺโต จิตฺตึ จสฺส สฺวาธิฏฺฐิตํ ฯ

(๑๘๐) สมฺมาสมาธิสฺส กตเม ปญฺจ วิภงฺคา ฯ วิกฺขมฺภนวิภงฺโค ตทงฺควิภงฺโค สมุจฺเฉทวิภงฺโค ปฏิปฺปสฺสทฺธิวิภงฺโค นิสฺสรณวิภงฺโค ฯ วิกฺขมฺภนวิภงฺโค จ นีวรณานํ ปฐมชฺฌานํ ภาวยโต ตทงฺควิภงฺโค จ ทิฏฺฐิคตานํ นิพฺเพธภาคิยํ สมาธึ ภาวยโต

សម្មាសមាធិ មានវិវេក ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភនវិវេក ១ តទង្គ-
វិវេក ១ សមុច្ឆេទវិវេក ១ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេក ១ និស្សរណវិវេក ១ ។
ឯវិក្ខម្ភនវិវេក សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈ ពាំងឡាយហើយ
ចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គវិវេក សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិពាំង
ឡាយ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីខំលុះខំលាយ
សមុច្ឆេទវិវេក សម្រាប់បុគ្គល កាលចម្រើនមគ្គជាលោកុត្តរៈ ដែលដល់
នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេក មានភង្គខណៈនៃផល និពានវិវេក
គឺជានិពាន និព្វាន នេះសម្មាសមាធិ មានវិវេក ៥ ។ បុគ្គលណា មាន
ធន្លុៈកើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងវិវេកពាំង ៥ នេះ ចិត្ត
របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

(១៨០) សម្មាសមាធិ មានវិភង្គៈ ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភនវិភង្គៈ ១
តទង្គវិភង្គៈ ១ សមុច្ឆេទវិភង្គៈ ១ បដិប្បស្សទ្ធិវិភង្គៈ ១ និស្សរណវិភង្គៈ ១ ។
វិក្ខម្ភនវិភង្គៈ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈ ពាំងឡាយ
ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គវិភង្គៈ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់)
នូវទិដ្ឋិពាំងឡាយ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែក នៃសេចក្តី

សម្មុច្ឆេទវិរិយោ ច លោកុត្តរំ ខយគាមឹ មគ្គំ ភាវ-យតោ បដិប្បស្សទ្ធិវិរិយោ ច ឩលក្ខណោ ឩសប្ប-រណវិរិយោ ច ឩភោឧោ ឩញ្ជនំ សម្មាសមាឩសប្ប ឩមេ បញ្ច វិរិយា ។ ឩមេសុ បញ្ចសុ វិរិយេសុ ឩទ្ធជាតោ ហោតិ សទ្ធាឩមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាឩដ្ឋិតំ ។

(๑๘๑) សម្មាសមាឩសប្ប កតមេ បញ្ច ឩភេ-ជា ។ វិក្ខម្ភនឩភោឧោ តទង្គឩភោឧោ សម្មុច្ឆេទឩភោឧោ បដិប្បស្សទ្ធិឩភោឧោ ឩសប្បរណឩភោឧោ ។ វិក្ខម្ភន-ឩភោឧោ ច ឩីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោ តទង្គឩភោឧោ ច ទិដ្ឋិគតានំ ឩព្ភញ្ញភាគិយំ សមាធឹ ភាវយតោ សម្មុច្ឆេទឩភោឧោ ច លោកុត្តរំ ខយ-គាមឹ មគ្គំ ភាវយតោ បដិបស្សទ្ធិឩភោឧោ ច ឩ-លក្ខណោ ឩសប្បរណឩភោឧោ ច អមតា ជាតុ(๑) សម្មាសមាឩសប្ប ឩមេ បញ្ច ឩភេជា ។ ឩមេសុ បញ្ចសុ ឩភេឧេសុ ឩទ្ធជាតោ ហោតិ សទ្ធាឩមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាឩដ្ឋិតំ ។

๑ ឃ. ឩភោឧោ ឩញ្ជនំ ។

ចំលុះចំលាយ សម្មុច្ឆេទវិកត: សម្រាប់បុគ្គល កាលបច្រើនមគ្គជាលោកុត្តរ: ដែលដល់នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវិកត: មានកង្ខាខណ:នៃផល និស្សរណវិកត: គឺជានិពេធ និព្វាន នេះសម្មាសមាធិ មានវិកត: ៥ ។ បុគ្គលណា មានធន្ទ:កើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងវិកត: ទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

(១៨១) សម្មាសមាធិ មាននិពេធ ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភននិពេធ ១ តទង្គនិពេធ ១ សមុច្ឆេទនិពេធ ១ បដិប្បស្សទ្ធិនិពេធ ១ និស្សរណនិពេធ ១ ។ ឯវិក្ខម្ភននិពេធ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណ:ទាំងឡាយ ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គនិពេធ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីចំលុះចំលាយ សមុច្ឆេទនិពេធ សម្រាប់បុគ្គលកាលចម្រើនមគ្គជាលោកុត្តរ: ដែលដល់នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិនិពេធ មានកង្ខាខណ:នៃផល និស្សរណនិពេធ គឺជានិពេធ និព្វាន នេះ សម្មាសមាធិ មាននិពេធ ៥ ។ បុគ្គលណា មានធន្ទ:កើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងនិពេធទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

(๑๘๒) សម្មាសមាធិស្ស កតមេ បញ្ច ឈានង្គា វិតក្កង្គនឈានង្គំ តទេកដ្ឋឈានង្គំ សមុច្ឆេទឈានង្គំ បដិប្បស្សទ្ធិឈានង្គំ និស្សរណឈានង្គំ វិតក្កង្គនឈានង្គំ ច នីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោ តទេកដ្ឋឈានង្គំ ច មិច្ឆត្តានំ និព្ពេធភាគិយំ សមាធិំ ភាវយតោ សមុច្ឆេទឈានង្គំ ច លោកុត្តរំ ខយគាមិំ មគ្គំ ភាវយតោ បដិប្បស្សទ្ធិឈានង្គំ ច ផលក្ខណេ និស្សរណឈានង្គំ ច និព្ពេធោ និព្ពានំ សម្មាសមាធិស្ស អមេ បញ្ច ឈានង្គា អមេសុ បញ្ចសុ ឈានង្គេសុ ឆន្ទជាតោ ហោតិ សទ្ធាធិមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស សាធិដ្ឋិតំ ។

សម្មាសមាធិស្ស អមេ បញ្ច វិវេកា បញ្ច វិរាគា បញ្ច និរោធា បញ្ច ឈានង្គា ទ្វាទស និស្សយា ។

(១៨២) សម្មាសមាធិ មានវេស្សគ្គៈ ៩ តើដូចម្តេច ? វិក្ខម្ភនវេស្សគ្គៈ ១ តទង្គវេស្សគ្គៈ ១ សមុច្ឆេទវេស្សគ្គៈ ១ បដិប្បស្សទ្ធិវេស្សគ្គៈ ១ និស្សរណវេស្សគ្គៈ ១ ។ ឯវិក្ខម្ភនវេស្សគ្គៈ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈ ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គវេស្សគ្គៈ សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីខំលុះខំលាយ សមុច្ឆេទវេស្សគ្គៈ សម្រាប់បុគ្គលកាលចម្រើនមគ្គជាលោកុត្តរៈ ដែលដល់នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវេស្សគ្គៈ មានក្នុងខណៈនៃផល និព្វានវេស្សគ្គៈ គឺជានិព្វាន និព្វាននេះ សម្មាសមាធិ មានវេស្សគ្គៈ ៩ ។ បុគ្គលណា មានធម្មៈកើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងវេស្សគ្គៈទាំង ៩ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។

នេះ សម្មាសមាធិ មានវិវេក ៣ មានវិរាគៈ ៣ មាននិរោធ ៣ មានវេស្សគ្គៈ ៩ មាននិស្សរ័យ ១២ ។

(๑๘๓) សេយ្យថាបិ កិត្តាវេ យេ កេចិ ពលករណីយា(๑) កម្មន្តា ការីយន្តិ សព្ពេ តេ បឋវឹ ខនិស្សាយ បឋវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ ពលករណីយា កម្មន្តា ការីយន្តិ ឯវមេវ ខោ កិត្តាវេ កិត្តុ សីលំ ខនិស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេតិ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលី-ករោតិ ។បេ។ សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ភាវេត្វា សត្ត ពោជ្ឈង្គេ ពហុលីករោត្វា វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ ចាបុណាតិ ឆម្ភេសុ ។បេ។ បញ្ច ពលានិ ភាវេតិ បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោតិ ។ បេ ។ បញ្ច ពលានិ ភាវេត្វា បញ្ច ពលានិ ពហុលីករោត្វា វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ ចាបុណាតិ ឆម្ភេសុ ។បេ។ បញ្ចិ-ន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោតិ ។ បេ ។

---

๑ ម. ពហុលការណីយា ។

(១៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការងារទាំងឡាយណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើដោយកំឡាំង ការងារទាំងអស់នោះ បុគ្គលលុះតែអាស្រ័យផែនដីឈរលើផែនដី ទើបធ្វើបាន ការងារទាំងឡាយ ដែលត្រូវធ្វើដោយកំឡាំងនុ៎ះ បុគ្គលតែងធ្វើ យ៉ាងនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូច ភិក្ខុលុះតែអាស្រ័យសីល តាំងនៅក្នុងសីលហើយ ទើបចម្រើននូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ធ្វើឲ្យច្រើន នូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ បាន ។បេ។ ភិក្ខុកាលចម្រើននូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ កាលធ្វើឲ្យច្រើន នូវពោជ្ឈង្គទាំង ៧ រមែងដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ។បេ។ ភិក្ខុចម្រើន នូវពល: ៥ ធ្វើឲ្យច្រើននូវពល: ៥ ។បេ។ ភិក្ខុកាលចម្រើន នូវពល: ៥ កាលធ្វើឲ្យច្រើននូវពល: ៥ រមែងដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ។បេ។ ភិក្ខុចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយ ៥ ។បេ។

សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ យេ កេចិ រូបគតាមកូត-
គាមា វុឌ្ឍី វិរូឡ្ហី វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ សព្ពេ តេ
បឋវី ឯសប្បាយ បឋវិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេតេ រូប-
គាមកូតគាមា វុឌ្ឍី វិរូឡ្ហី វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ ឯវ-
មេវ ខោ កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលំ ឯសប្បាយ សីលេ
បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេត្វា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ
ពហុលីករោត្វា វុឌ្ឍី វិរូឡ្ហី វេបុល្លំ ចាបុណាតិ
ឆម្មេសុ ។

(១៨៤) កថញ្ច កិក្ខវេ កិក្ខុ សីលំ ឯសប្បា-
យ សីលេ បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេត្វា បញ្ចិ-
ន្ទ្រិយានិ ពហុលីករោត្វា វុឌ្ឍី វិរូឡ្ហី វេបុល្លំ
ចាបុណាតិ ឆម្មេសុ ។ ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ សទ្ធិន្ទ្រិ-
យំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ ឯរាគនិស្សិតំ ឱសវ-
ក្កូបសំណាមិំ វិរិយិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ ។បេ។ សតិន្ទ្រិយំ
ភាវេតិ សមាធិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតិ

ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ពីជគាមនិងភូតគាម ឯណាមួយ ពីជគាមនិងភូតគាម ទាំងអស់នោះ តែងអាស្រ័យនូវផែនដី តាំងនៅលើផែនដី ទើបដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយបាន ពីជគាមនិងភូតគាមនុ៎ះ តែងដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ដោយហេតុយ៉ាងនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ មានឧបមេយ្យដូច ភិក្ខុកាលអាស្រ័យសីល តាំងនៅក្នុងសីល ហើយចម្រើន នូវឥន្ទ្រិយ ៥ ហើយធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយ ៥ ទើបដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ងាយបាន ។

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ចុះភិក្ខុកាលអាស្រ័យសីល តាំងនៅក្នុងសីល ហើយចម្រើននូវឥន្ទ្រិយ ៥ ហើយធ្វើឲ្យច្រើន នូវឥន្ទ្រិយ ៥ ទើបដល់នូវការចម្រើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ក្នុងធម៌ទាំង៦ឆ្ងាយបាន តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង៦ឆ្ងាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើនសទ្ធិន្ទ្រិយ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យនិរោធ បង្អោនទៅដើម្បីលះ ចម្រើនវីរិយិន្ទ្រិយ ។ បេ ។ ចម្រើនសតិន្ទ្រិយ ចម្រើនសមាធិន្ទ្រិយ ចម្រើនបញ្ញិន្ទ្រិយ

វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមឹ សទ្ធិន្ទ្រិយសទ្ធា បញ្ហា វិវេកោ បញ្ហា វិរាគោ បញ្ហា និរោធោ បញ្ហា វោស្សគ្គោ ឋានិយ និស្សយោ ។បេ។ វីរិយិន្ទ្រិយសទ្ធា ។បេ។ សតិន្ទ្រិយសទ្ធា ។បេ។ សមាធិន្ទ្រិយសទ្ធា បញ្ញិន្ទ្រិយសទ្ធា បញ្ហា វិវេកោ បញ្ហា វិរាគោ បញ្ហា និរោធោ បញ្ហា វោស្សគ្គោ ឋានិយ និស្សយោ ។

(១៨៥) សទ្ធិន្ទ្រិយសទ្ធា កតមេ បញ្ហា វិវេកោ វិក្ខម្ភនវិវេកោ តទង្គវិវេកោ សមុច្ឆេទវិវេកោ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេកោ និស្សរណវិវេកោ វិក្ខម្ភនវិវេកោ ច នីវរណានំ បឋមជ្ឈានំ ភាវយតោ តទង្គវិវេកោ ច និដ្ឋិកតានំ និព្ភេឋភាគិយំ សមាធឹ ភាវយតោ សមុច្ឆេទវិវេកោ ច លោកុត្តរំ ខយគាមឹ មគ្គំ ភាវយតោ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេកោ ច ផលក្ខណោ

ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិរាគៈ អាស្រ័យនិរោធ បង្អោនទៅដើម្បីលះ ។ សទ្ធិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ មានវិរាគៈ ៥ មាននិរោធ ៥ មានវោស្សគ្គៈ ៥ មាននិស្សរ័យ ១២ ។ បេ ។ វីរិយិន្ទ្រិយ ។ បេ ។ សតិន្ទ្រិយ ។ បេ ។ សមាធិន្ទ្រិយ ។ បេ ។ បញ្ញិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ មានវិរាគៈ ៥ មាននិរោធ ៥ មានវោស្សគ្គៈ ៥ មាននិស្សរ័យ ១២ ។

(១៨៥) សទ្ធិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភនវិវេក ១ តទង្គវិវេក ១ សមុច្ឆេទវិវេក ១ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេក ១ និស្សរណវិវេក ១ ។ ឯវិក្ខម្ភនវិវេក សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវនីវរណៈ ដំាងឡាយ ហើយចម្រើនបឋមជ្ឈាន តទង្គវិវេក សម្រាប់បុគ្គល (កាលលះបង់) នូវទិដ្ឋិដំាងឡាយ ហើយចម្រើនសមាធិ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីខ្ពស់ ខ្ពាយ សមុច្ឆេទវិវេក សម្រាប់បុគ្គល កាលចម្រើនមគ្គជាលោកុត្តរៈ ដែលដល់នូវការអស់ទៅ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេក មានក្នុងខណៈនៃផល

ឯសវ្ជ្ជរណាវិវេកោ ច ឯកោ ធម្មានំ សទ្ធិន្ទ្រិ-
យស្ស ឥមេ បញ្ច វិវេកា ឥមេសុ បញ្ចសុ វិវេ-
កេសុ ឆន្ទជាតោ ហោតិ សទ្ធាធិមុត្តោ ចិត្តំ
បសន្នំ ស្វាធិដ្ឋិតំ ។ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស ឥមេ បញ្ច
វិវេកា បញ្ច វិភង្គា បញ្ច ឯកោ បញ្ច ភេ-
សជ្ជកិរិយា ទ្វាទស ឯសវ្ជយា វីរិយិន្ទ្រិយស្ស ។បេ។
សតិន្ទ្រិយស្ស ។បេ។ សមាធិន្ទ្រិយស្ស ។បេ។

បញ្ញិន្ទ្រិយស្ស កតមេ បញ្ច វិវេកា វិក្ខម្ភនវិ-
វេកោ តទង្គវិវេកោ សមុច្ឆេទវិវេកោ បដិប្បស្សទ្ធិ-
វិវេកោ ឯសវ្ជរណាវិវេកោ ។បេ។ បញ្ចិន្ទ្រិយស្ស
ឥមេ បញ្ច វិវេកា បញ្ច វិភង្គា បញ្ច ឯកោ
បញ្ច ភេសជ្ជកិរិយា ទ្វាទស ឯសវ្ជយាតិ ។

វិវេកកថា និដ្ឋិតា ។

និស្សរណវិវេក គឺជានិព្វេធ និព្វាន នេះ សទ្ធិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ ។ បុគ្គលណា មានឆន្ទៈ កើតហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាចុះស៊ប់ ក្នុងវិវេកទាំង ៥ នេះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអធិដ្ឋានល្អហើយ ។ នេះ សទ្ធិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ មានវិវេគៈ ៥ មាននិព្វេធ ៥ មានវោស្សគ្គៈ ៥ មាននិស្សរ័យ ១២ ។ វីរិយិន្ទ្រិយ ។បេ។ សតិន្ទ្រិយ ។បេ។ សមាធិន្ទ្រិយ ។បេ។

បញ្ញិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ តើដូចម្តេច ។ វិក្ខម្ភនវិវេក ១ តទង្គវិវេក ១ សមុច្ឆេទវិវេក ១ បដិប្បស្សទ្ធិវិវេក ១ និស្សរណវិវេក ១ ។បេ។ នេះ បញ្ញិន្ទ្រិយ មានវិវេក ៥ មានវិវេគៈ ៥ មាននិព្វេធ ៥ មាននិស្សរ័យ ១២ ។

ចប់ វិវេកកថា ។

(១៨៦) ចរិយាតិ អដ្ឋ ចរិយាយោ ឥរិយាបថ-
ចរិយា អាយតនចរិយា សតិចរិយា សមាធិចរិយា
ញាណចរិយា មគ្គចរិយា ផលិចរិយា លោកត្ថចរិយា ។

ឥរិយាបថចរិយាតិ ចតូសុ ឥរិយាបថេសុ ។
អាយតនចរិយាតិ ឆសុ អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ អាយ-
តនេសុ ។ សតិចរិយាតិ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ ។
សមាធិចរិយាតិ ចតូសុ ឈានេសុ ។ ញាណចរិ-
យាតិ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ ។ មគ្គចរិយាតិ ចតូសុ
អរិយមគ្គេសុ ។ ផលិចរិយាតិ ចតូសុ សាមញ្ញ-
ផលេសុ ។ លោកត្ថចរិយាតិ តថាគតេសុ អរហន្តេសុ
សម្មាសម្ពុទ្ធេសុ បទេសោ(១) បច្ចេកពុទ្ធេសុ ប-
ទេសោ(១) សាវកេសុ ។

---

១ ម. បវេណិ ។

បញ្ញាវគ្គ បរិយោកថា

(១៨៦) ពាក្យថា បរិយា បានដល់បរិយា ៨ គឺ ឥរិយាបថ-បរិយា ១ អាយតនបរិយា ១ សតិបរិយា ១ សមាធិបរិយា ១ ញាណ-បរិយា ១ មគ្គបរិយា ១ បត្តិបរិយា ១ លោកត្ថបរិយា ១ ។

ការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងឥរិយាបថ ទាំង ៤ ឈ្មោះថាឥរិយាបថបរិយា ។ ការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងអាយតនៈ ៦ ទាំងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ឈ្មោះថា អាយតនបរិយា ។ ការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឈ្មោះថា សតិបរិយា ។ ការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងឈាន ៤ ឈ្មោះថា សមាធិ-បរិយា ។ ការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងអរិយសច្ច ៤ ឈ្មោះថាញាណបរិយា ។ ការប្រព្រឹត្តិ ក្នុងអរិយមគ្គ ៤ ឈ្មោះថាមគ្គបរិយា ។ ការព្រឹត្តិក្នុង សាមញ្ញផល ៤ ឈ្មោះថាបត្តិបរិយា ។ ការប្រព្រឹត្តិក្នុងព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ក្នុងព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដោយចំណែកខ្លះ ក្នុងសាវ័កទាំងឡាយ ដោយចំណែកខ្លះ ឈ្មោះថាលោកត្ថបរិយា ។

ฯวิยาปชฺชจริยา จ ปณิธิสมฺปนฺนานํ อายตนจริยา จ ฯนฺทฺริเยสุ กุตูหลานานํ สติจริยา จ อปฺปมาทวิหารีนํ สมาธิจริยา จ อนิมิตฺตมนุยุตฺตานํ ญาณจริยา จ พุทฺธิสมฺปนฺนานํ มคฺคจริยา จ สมฺมาปฏิปนฺนานํ ปตฺติจริยา จ อนิกตผลานํ โลกตฺถจริยา จ ตถาคตานํ อรหนฺตานํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ ปเทเสา ปเทฺจกพุทฺธานํ ปเทเสา สาวกานํ ฯมา อฏฺฐ จริยาเยา ฯ

(๑๘๗) อปกตา อฏฺฐ จริยาเยา อธิมุจฺจนฺโต สทฺธาย จรติ ปคฺคณฺหนฺโต วีริเยน จรติ อุปฏฺฐเปนฺโต สติยา จรติ อวิกฺเขปํ กเรนฺโต สมาธินา จรติ ปชานนฺโต ปญฺญาย จรติ วิชานนฺโต วิญฺญาเณน จรติ ฌานํ ปฏิปนฺโต วิเสสมธิคจฺฉตีติ วิเสสจริยาย จรติ ฌานํ ปฏิปนฺนสฺส กุสลา ธมฺมา อายาเปนฺตีติ อายตนจริยาย จรติ ฯมา อฏฺฐ จริยาเยา ฯ

ឯតរិយោបថចរិយា សម្រាប់បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយបណិធិ (ការប្រាថ្នា) អាយតនចរិយា សម្រាប់បុគ្គលអ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ឡាយ សតិចរិយា សម្រាប់បុគ្គលអ្នកមានកិរិយានៅដោយមិនប្រមាទ សមាធិចរិយា សម្រាប់បុគ្គលអ្នកប្រកបក្នុងអធិចិត្ត ញាណចរិយា សម្រាប់បុគ្គលអ្នកបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា មគ្គចរិយា សម្រាប់បុគ្គល អ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ បត្តិចរិយា សម្រាប់បុគ្គលអ្នកបានសម្រេចផលហើយ លោកត្តចរិយា សម្រាប់ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ សម្រាប់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ដោយចំណែកខ្លះ សម្រាប់សាវ័ក ទាំងឡាយ ដោយចំណែកខ្លះ នេះចរិយា ៨ ។

(១៨៧) ចរិយា មាន ៨ ដទៃទៀត គឺ បុគ្គលកាលដឿសិប់ ប្រព្រឹត្តដោយសទ្ធា ១ កាលផ្គង ប្រព្រឹត្តដោយព្យាយាម ១ កាលប្រុង ប្រព្រឹត្តដោយសតិ ១ កាលធ្វើនូវការមិនរាយមាយ ប្រព្រឹត្តដោយ សមាធិ ១ កាលដឹង ប្រព្រឹត្តដោយបញ្ញា ១ កាលដឹងច្បាស់ ប្រព្រឹត្ត ដោយវិញ្ញាណ ១ ប្រព្រឹត្តដោយវិសេសចរិយា ព្រោះគិតថា បុគ្គល ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ រមែងបាននូវគុណវិសេស ១ ប្រព្រឹត្តដោយអាយ-តនចរិយា ព្រោះគិតថា កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនដល់ បុគ្គល អ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ១ នេះ ចរិយាទាំង ៨ ។

(១៨៨) អបរាបិ អដ្ឋ ចរិយាយោ ឧស្សន្នចរិយា ច, សម្ពាធដ្ឋិយា អភិភវេបនចរិយា ច សម្ភាសន្តប្បស្ស បរិក្កមាចរិយា ច សម្ពាភាយ សមុដ្ឋានចរិយា ច សម្ពាកម្មន្តស្ស ភេទានចរិយា ច សម្ពាអាជីវស្ស បក្ខមាចរិយា ច សម្ពាយាមស្ស ឧបដ្ឋានចរិយា ច សម្ពាសតិយា អវិស្សជ្ជនចរិយា ច សម្ពាសមាធិស្ស ឥមា អដ្ឋ ចរិយាយោតិ ។

ចរិយាកថា និដ្ឋិតា ។

បញ្ចាវុត្តិ ចរិយោកថា

(១៨៨) ចរិយា មាន ៨ ដូចខាងក្រោម គឺ ទស្សនចរិយា នៃ
សម្មាទិដ្ឋិ ១ អភិនិរោបនចរិយា នៃសម្មាសង្កប្បៈ ១ បរិគ្គហចរិយា នៃ
សម្មាវាចា ១ សមុដ្ឋានចរិយា នៃសម្មាកម្មន្តៈ ១ ឧដ្ឋានចរិយា នៃ
សម្មាអាជីវៈ ១ បគ្គហចរិយា នៃសម្មាវាយាមៈ ១ ឧបដ្ឋានចរិយា នៃ
សម្មាសតិ ១ អវិក្ខេបចរិយា នៃសម្មាសមាធិ ១ នេះ ចរិយា ៨ ។

ចប់ ចរិយោកថា ។

បញ្ហាវារៈ បាដិហារិយកថា

(១៨៩) តីណិមានិ កត្តុវេ ឥទ្ធិបាដិហារិយានិ
ភគវតោ តីណិ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ អាទេសនាបាដិ-
ហារិយំ អនុសាសនីបាដិហារិយំ ។

(១៩០) កតមញ្ច កត្តុវេ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ ឥធ
កត្តុវេ ឯកច្ចោ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចនុភោតិ
ឯកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតិ ពហុធាបិ
ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អាវិភាវំ តិរោភាវំ ។ បេ ។
យាវ ព្រហ្មលោកាបិ តាវេន វសំ វត្តេតិ ឥទំ
វុច្ចតិ កត្តុវេ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ ។

(១៩១) កតមញ្ច កត្តុវេ អាទេសនាបាដិហារិ-
យំ ឥធ កត្តុវេ ឯកច្ចោ និមិត្តេន អាទិសតិ
ឯវម្បិ តេ មនោ ឥត្ថម្បិ តេ មនោ ឥតិបិ តេ
ចិត្តន្តិ សោ ពហុញ្ចេបិ អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ

បញ្ចង្គវគ្គ បាដិហារិយកថា

(១៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បាដិហារ្យ នេះ មាន ៣ ។ បាដិហារ្យ ៣ គឺអ្វីខ្លះ គឺ ឥទ្ធិបាដិហារ្យ ១ អាទេសនាបាដិហារ្យ ១ អនុសាសនីបាដិហារ្យ ១ ។

(១៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥទ្ធិបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ សំដែងនូវឫទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញក៏បាន ដើរទំលុះទៅកាន់ទីវាល ទីខាងក្រៅ ។ បេ ។ ញុំាងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅទាំងកាយ រហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ឥទ្ធិបាដិហារ្យ ។

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាទេសនាបាដិហារ្យ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ទាយដោយនិមិត្តថា មនោរបស់អ្នក យ៉ាងនេះខ្លះ មនោរបស់អ្នក មានប្រការដូចេ្នះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកដូចេ្នះខ្លះ បើបុគ្គលនោះទាយឲ្យច្រើន ការទាយនោះ ក៏នៅតែយ៉ាង

ឧោ អញ្ញថា ឥឆ បឆ កិក្ខវេ ឱកន្ធោ ឆ
ហោវ ខោ ឯមិស្តេឆ អាធិសតិ អបិ ច ខោ
មនុស្សានំ ឯ អមនុស្សានំ ឯ ឧេវានំ ឯ សទ្ធំ
សុត្វា អាធិសតិ ឱវមឡ តេ មឧោ ឥត្តមឡ តេ
មឧោ ឥតិបិ តេ ចិត្តន្តិ សោ ឥហុញ្ចេបិ អាធិស-
តិ តថេវ តំ ហោតិ ឧោ អញ្ញថា ឥឆ បឆ
កិក្ខវេ ឱកន្ធោ ឆ ហោវ ខោ ឯមិស្តេឆ អាធិសតិ
ឆបិ មនុស្សានំ ឯ អមនុស្សានំ ឯ ឧេវានំ ឯ
សទ្ធំ សុត្វា អាធិសតិ អបិ ច ខោ វិតក្កយតោ
វិចារយតោ វិតក្កវិចារសទ្ធំ សុត្វា អាធិសតិ ឱ-
វមឡ តេ មឧោ ឥត្តមឡ តេ មឧោ ឥតិបិ តេ
ចិត្តន្តិ សោ ឥហុញ្ចេបិ អាធិសតិ តថេវ តំ
ហោតិ ឧោ អញ្ញថា ឥឆ បឆ កិក្ខវេ ឱកន្ធោ ឆ
ហោវ ខោ ឯមិស្តេឆ អាធិសតិ ឆបិ មនុស្សានំ ឯ
អមនុស្សានំ ឯ ឧេវានំ ឯ សទ្ធំ សុត្វា អាធិសតិ

នោះដដែល គ្មានប្លែកទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ
ក្នុងលោកនេះ មិនពាយដោយនិមិត្តទេ គ្រាន់តែឮសម្លេងមនុស្ស ឬអមនុ-
ស្ស ឬទេវតាហើយ ក៏ពាយថា មានោរបស់អ្នក យ៉ាងនេះខ្លះ មានោ
របស់អ្នក មានប្រការដូច្នេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នក ដូច្នេះខ្លះ បើទុកជាបុគ្គល
នោះពាយច្រើន ការពាយនោះ ក៏នៅតែយ៉ាងនោះដដែល គ្មានប្លែក
ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិន
ពាយដោយនិមិត្តទេ ទាំងមិនបានឮសម្លេងមនុស្ស ឬអមនុស្ស ឬទេវតា
ហើយពាយទេ តែបានឮសម្លេងនៃការត្រិះរិះ ឬការពិចារណា របស់បុគ្គល
កំពុងត្រិះរិះ ឬកំពុងពិចារណាហើយ ក៏ពាយថា មានោរបស់អ្នកយ៉ាងនេះខ្លះ
មានោរបស់អ្នកមានប្រការដូច្នេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកដូច្នេះខ្លះ ប្រសិនបើបុគ្គល
នោះពាយច្រើន ការពាយនោះ ក៏នៅតែយ៉ាងនោះដដែល គ្មានប្លែកទេ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ មិន
ពាយដោយនិមិត្តទេ មិនឮសម្លេងមនុស្ស ឬអមនុស្ស ឬទេវតា ហើយ

น วิตกฺกยเตา วิจารยเตา วิตกฺกวิจารสนฺทึ สุตฺตา อาธิสติ อปิ จ เขา อวิตกฺกึ อวิจารึ สมาธึ สมาปชฺชสฺส เจตสา เจเตา ปริจฺจ ปชานาติ ยถา สมสฺส เภาเตา มเนาสงฺขาเร ปฏิปฺปสฺสทฺธา ตถา สมสฺส จิตฺตสฺส อนนฺตกา อนุตฺตาม(๑) วิตกฺกึ วิตกฺกสฺสาติ สา เอา ตถาเปิ อาธิสติ ตเถว ตึ เอาตึ เอา อญฺญา สนฺธึ ปุจฺฉติ กิตฺตาเว อาเธสนาจาติ ปฏิภาเนยึ ฯ

(๑๙๒) กตมญฺจ กิตฺตาเว อนุสาสนีจาติ-ปฏิภาเนยึ สนฺธ ปน กิตฺตาเว ฝกเขฺว ฝึ อนุสาสติ ฝึ วิตกฺกสฺส มา ฝึ วิตกฺกยิตฺตา ฝึ มนสิ-กาเรส มา ฝึ มนสาการิตฺตา สนฺธึ ปฐมาส สนฺธึ ขุยสมฺปชฺช วิหาราติ สนฺธึ ปุจฺฉติ กิตฺตาเว อนุสาสนีจาติ ปฏิภาเนยึ สมาธิ เขา กิตฺตาเว สีลปฏิ-จาติ ปฏิภาเนยาธิ ฯ

---

๑ ฉ อนุกฺกมา ฯ

ตายเต มิตฺตสมฺปทาย วิตกฺกวิจารณา ปรสฺส ปุคฺคลสฺส จิตฺตปริยาย ญาณาย

(๑๙๓) ឧត្តមំ ឥដ្ឋតិតំ ឥទ្ធិ កាមច្ឆន្ទំ ប-
ដិមារតិតំ ចាដិមារិយំ យេ តេន ឧត្តមេន
សមង្គាគតា សព្ពេ តេ វិសុទ្ធិចិត្តា អនាវិល-
សង្កប្បតំ អាឧសនាចាដិមារិយំ តំ ខោ បន
ឧត្តមំ ឋឹ អាសេវិតព្ពំ ឋឹ ភាវេតព្ពំ ឋឹ ពហុ-
លីកាតព្ពំ ឋឹ តនុធម្មតាសតំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពាតំ
អនុសាសនីចាដិមារិយំ អព្យាបាទោ ឥដ្ឋតិតំ ឥទ្ធិ
ព្យាបាទំ បដិមារតិតំ ចាដិមារិយំ យេ តេន
អព្យាបាទេន សមង្គាគតា សព្ពេ តេ វិសុទ្ធិចិត្តា
អនាវិលសង្កប្បតំ អាឧសនាចាដិមារិយំ សោ
ខោ បន អព្យាបាទោ ឋឹ អាសេវិតព្ពោ ឋឹ
ភាវេតព្ពោ ឋឹ ពហុលីកាតព្ពោ ឋឹ តនុធម្មតា-
សតំ ឧបដ្ឋាបេតព្ពាតំ អនុសាសនីចាដិមារិយំ អា-
លោកសញ្ញា ឥដ្ឋតិតំ ឥទ្ធិ ជីនមិទ្ធំ បដិមារតិតំ

(๑๙๓) ឈ្មោះថាឥទ្ធិ ព្រោះនេក្ខម្មៈសម្រេច ឈ្មោះថាបាដិហារ្យៈ ព្រោះកំចាត់បង់នូវកាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាអាទេសនាបាដិហារ្យ ព្រោះជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយនេក្ខម្មៈនោះ ពួកជនទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមានចិត្តបរិសុទ្ធ មានតម្រិះមិនល្អក់ ឈ្មោះថា អនុសាសនីបាដិហារ្យ ព្រោះនេក្ខម្មៈនោះឯង បណ្ឌិតត្រូវសេពយ៉ាងនេះ ត្រូវចម្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវសតិ ដ៏សមគួរដល់នេក្ខម្មៈនោះ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាឥទ្ធិ ព្រោះការមិនមានព្យាបាទសម្រេច ឈ្មោះថាបាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវព្យាបាទ ឈ្មោះថាអាទេសនាបាដិហារ្យ ព្រោះជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយការមិនមានព្យាបាទនោះ ពួកជនទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមានចិត្តបរិសុទ្ធ មានតម្រិះមិនល្អក់ ឈ្មោះថាអនុសាសនីបាដិហារ្យ ព្រោះការមិនមានព្យាបាទនោះ បណ្ឌិតត្រូវសេពយ៉ាងនេះ ត្រូវចម្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវសតិដ៏សមគួរដល់ការមិនមានព្យាបាទនោះយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាឥទ្ធិ ព្រោះអាលោកសញ្ញាសម្រេច ឈ្មោះថាបាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវថីនមិទ្ធៈ

ចាដិយារិយំ យេ តាយ អាលោកសញ្ញាយ
សមន្នាគតា សព្ពេ តេ វិសុទ្ធិចិត្តា អនាវិលសង្កប្បតំ អាទេសនាចាដិយារិយំ សោ ខោ បន
អាលោកសញ្ញា ឯវំ អាសេវិតព្ពា ឯវំ ភាវេតព្ពា ឯវំ ពហុលីកាតព្ពា ឯវំ តទនុធម្មតាសតិ
ឧបដ្ឋាបេតព្ពាតំ អនុសាសនីចាដិយារិយំ អវិក្ខេបោ ៨ដ្ឋតីតំ ៨ទ្ធិ ឧទ្ធច្ចំ បដិបារតីតំ ឆាដិយារិយំ យេ
តេន អវិក្ខេបេន សមន្នាគតា សព្ពេ តេ វិសុទ្ធិចិត្តា អនាវិលសង្កប្បតំ អាទេសនាចាដិយារិយំ សោ ខោ
បន អវិក្ខេបោ ឯវំ អាសេវិតព្ពោ ឯវំ ភាវេតព្ពោ ឯវំ ពហុលីកាតព្ពោ ឯវំ តទនុធម្មតាសតិ ឧបដ្ឋា-
បេតព្ពាតំ អនុសាសនីចាដិយារិយំ ។បេ។ អរហត្ត-
មគ្គោ ៨ដ្ឋតីតំ ៨ទ្ធិ សព្ពក្កិលេសេ បដិបារតីតំ

ឈ្មោះថាអាទេសនាថាដំហាវ្យ ព្រោះជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយអាលោកសញ្ញានោះ ពួកជនទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមានចិត្តបរិសុទ្ធ មានតម្រិះមិនល្អក់ ឈ្មោះថាអនុសាសនីថាដំហាវ្យ ព្រោះអាលោកសញ្ញានោះឯង បណ្ឌិតត្រូវសេពយ៉ាងនេះ ត្រូវចម្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវសតិ ដ៏សមគួរដល់អាលោកសញ្ញានោះយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាឥទ្ធិ ព្រោះការមិនពយមាយសម្រេច ឈ្មោះថាថុដំហាវ្យ ព្រោះកំចាត់បង់ទន្ធច្ចៈ ឈ្មោះថាអាទេសនាថាដំហាវ្យ ព្រោះជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយការមិនពយមាយនោះ ពួកជនទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមានចិត្តបរិសុទ្ធ មានតម្រិះមិនល្អក់ ឈ្មោះថាអនុសាសនីថាដំហាវ្យ ព្រោះការមិនពយមាយនោះ បណ្ឌិតត្រូវសេពយ៉ាងនេះ ត្រូវចម្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវសតិដ៏សមគួរដល់ការមិនពយមាយនោះយ៉ាងនេះ ។បេ។ ឈ្មោះថាឥទ្ធិ ព្រោះអរហត្តមគ្គសម្រេច ឈ្មោះថាថុដំហាវ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវកិលេសទាំងពួង

បញ្ចវារវគ្គ ចាដិហារិយកថា

ចាដិហារិយំ យេ តេន អរហតា្តមក្កេន សមណ្ណាគតា
សព្ពេ តេ វិសុទ្ធិចិត្តា អនាវិលសង្កប្បាតិ អាទេសនា.
ចាដិហារិយំ សោ ខោ បន អរហតា្តមក្កោ ឋិំ
អាសេវតីតញ្ចេ ឋិំ អាវេតញ្ចេ ឋិំ ពហុលីកាតញ្ចេ
ឋិំ តនុគតមនុតាសតិ ឧបដ្ឋាបេតញ្ចាតិ អនុសាសនី.
ចាដិហារិយំ នេក្ខម្មំ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិ កាមច្ឆន្ទំ បដិ.
ហារតីតិ ចាដិហារិយំ យា ច ឥទ្ធិ យញ្ច ចាដិហារិយំ
ឥទំ វុច្ចតិ ឥទ្ធិបា្បដិហារិយំ អព្យាបាទោ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិ
ព្យាបាទំ បដិហារតីតិ ចាដិហារិយំ យា ច ឥទ្ធិ យញ្ច
ចាដិហារិយំ ឥទំ វុច្ចតិ ឥទ្ធិបា្បដិហារិយំ អាលោ.
កសញ្ញា ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិ ថីនមិទ្ធំ បដិហារតីតិ ចាដិ.
ហារិយំ ។បេ។ អរហតា្តមក្កោ ឥជ្ឈតីតិ ឥទ្ធិ សព្ពេ
កិលេសេ បដិហារតីតិ ចាដិហារិយំ យា ច ឥទ្ធិ
យញ្ច ចាដិហារិយំ ឥទំ វុច្ចតិ ឥទ្ធិបា្បដិហារិយំ ។

ចាដិហារិយកថា និដ្ឋិតា ។

បញ្ចាវគ្គ ចាដិហារិយកថា

ឈ្មោះថាអាទេសនាចាដិហារ្យ ព្រោះជនទាំងឡាយណា ប្រកបដោយអរហត្តមគ្គនោះ ពួកជនទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមានចិត្តបរិសុទ្ធ មានតម្រិះមិនល្អក់ ឈ្មោះថាអនុសាសនីចាដិហារ្យ ព្រោះអរហត្តមគ្គនោះ បណ្ឌិតត្រូវសេព យ៉ាងនេះ ត្រូវចម្រើន យ៉ាងនេះ ត្រូវធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ ត្រូវតម្កល់ទុកនូវសតិដ៏សមគួរ ដល់អរហត្តមគ្គនោះយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ឥទ្ធិ ព្រោះនេក្ខម្មៈសម្រេច ឈ្មោះថាចាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវកាមច្ឆន្ទៈ ឫទ្ធិនិងចាដិហារ្យ នេះ ហៅថា ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ព្រោះការមិនមានព្យាបាទសម្រេច ឈ្មោះថាចាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវព្យាបាទ ឫទ្ធិនិងចាដិហារ្យ នេះ ហៅថា ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ព្រោះអាលោកសញ្ញាសម្រេច ឈ្មោះថាចាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវថីនមិទ្ធៈ ។ បេ ។ ឈ្មោះថាឫទ្ធិ ព្រោះអរហត្តមគ្គសម្រេច ឈ្មោះថាចាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់នូវកិលេសទាំងពួង ឫទ្ធិនិងចាដិហារ្យ នេះ ហៅថា ឥទ្ធិប្បាដិហារ្យ ។

ចប់ ចាដិហារិយកថា ។

បញ្ញាវគ្គ សមសីសកបា

(១៨៤) សព្វធម្មានំ សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឯកេន
ច អនុបដ្ឋានតា បញ្ញា សមសីសដ្ឋេ ញាណំ ។
សព្វធម្មានន្តិ បញ្ចក្ខន្ធា ឆាទសាយតនានិ
អដ្ឋារស ធាតុយោ កុសលា ធម្មា អកុសលា
ធម្មា អព្យាកតា ធម្មា កាមាវចរ ធម្មា រូបា-
វចរ ធម្មា អរូបាវចរ ធម្មា អបរិយាបន្នា ធម្មា ។
សម្មាសម្ពុទ្ធេនតិ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ សម្មា
សម្ពុទ្ធន្តិ អព្យាបាទេន ព្យាបាទំ សម្មា សម្ពុទ្ធ-
ន្តិ អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធំ សម្មា សម្ពុទ្ធ-
ន្តិ អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ សម្មា សម្ពុទ្ធន្តិ ធម្មវវត្ថា-
នេន វិចិកិច្ឆំ សម្មា សម្ពុទ្ធន្តិ ញាណេន អវិជ្ជំ
សម្មា សម្ពុទ្ធន្តិ ចាមុជ្ជេន អរតិំ សម្មា សម្ពុទ្ធ-
ន្តិ បឋមជ្ឈានេន នីវរណេ សម្មា សម្ពុទ្ធន្តិ ។បេ។
អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសេ សម្មា សម្ពុទ្ធន្តិ ។

បញ្ញាវគ្គ សមសីសកថា

(១៨៤) បញ្ញា គឺការមិនតាំងខ្ជឹង ព្រោះការផ្តាច់ផ្តិល ដោយប្រពៃ ព្រោះការរលត់នៃធម៌តាំងពួង ឈ្មោះថា សមសីសដ្ឋញ្ញាណ (ញាណក្នុងអត្ថថាសូប៌និងជាប្រធាន) ។

ពាក្យថា ធម៌តាំងពួង បានដល់ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ ធាតុ ១៨ កុសលធម៌ អកុសលធម៌ អព្យាកតធម៌ កាមាវចរធម៌ រូបាវចរធម៌ អរូបាវចរធម៌ អបរិយាបន្នធម៌ ។

ពាក្យថា ការផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ អធិប្បាយថា ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវតាមច្ចន្តៈ ដោយនេក្ខម្មៈ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវព្យាបាទ ដោយមិនមានព្យាបាទ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវថីនមិទ្ធៈ ដោយអាលោកសញ្ញា ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវឧទ្ធច្ចៈ ដោយការមិនពយមាយ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវវិចិកិច្ឆា ដោយការកំណត់នូវធម៌ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវអវិជ្ជា ដោយញាណ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវសេចក្តីមិនត្រេកអរ ដោយចាមុជ្ជៈ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវនីវរណៈទាំងឡាយ ដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ផ្តាច់ផ្តិលដោយប្រពៃ នូវកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ ។

(១៨៥) ន៊ភវេធតិ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ ន៊ភវេធតិ អព្យាបាទេន ព្យាបាទំ ន៊ភវេធតិ អាលោកសញ្ញាយ ថីនមិទ្ធំ ន៊ភវេធតិ អវិក្ខេបេន ឧទ្ធច្ចំ ន៊ភវេធតិ ធម្មវវត្ថានេន វិចិកិច្ឆំ ន៊ភវេធតិ ញាណេន អវិជ្ជំ ន៊ភវេធតិ បាមុជ្ជេន អរតឹ ន៊ភវេធតិ បឋមជ្ឈានេន នីវរណា ន៊ភវេធតិ ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្ពកិលេសេ ន៊ភវេធតិ ។

អនុបដ្ឋានតាតិ នេក្ខម្មំ បដិលទ្ធស្សាតិ កាមច្ឆន្ទោ ន ឧបដ្ឋាតិ អព្យាបាទំ បដិលទ្ធស្សាតិ ព្យាបាទោ ន ឧបដ្ឋាតិ អាលោកសញ្ញំ បដិលទ្ធស្សាតិ ថីនមិទ្ធំ ន ឧបដ្ឋាតិ អវិក្ខេបំ បដិលទ្ធស្សាតិ ឧទ្ធច្ចំ ន ឧបដ្ឋាតិ ធម្មវវត្ថានំ បដិលទ្ធស្សាតិ វិចិកិច្ឆា ន ឧបដ្ឋាតិ ញាណំ បដិលទ្ធស្សាតិ អវិជ្ជា ន ឧបដ្ឋាតិ បាមុជ្ជំ បដិលទ្ធស្សាតិ អរតិ ន ឧបដ្ឋាតិ បឋមជ្ឈានំ បដិលទ្ធស្សាតិ នីវរណា ន ឧបដ្ឋហន្តិ(១) ។បេ។ អរហត្តមគ្គំ បដិលទ្ធស្សាតិ សព្ពកិលេសា ន ឧបដ្ឋហន្តិ(១) ។

---

១ ម.ម. ន ឧបដ្ឋន្តិ ។

(๑๙๕) ពាក្យថា ការលះ អធិប្បាយថា លះតាមបច្ចុ: ដោយនេក្ខម្ម: លះព្យាបាទ ដោយព្យាបាទ លះថីនមិទ្ធ: ដោយអាលោកសញ្ញា លះឧទ្ធច្ច: ដោយការមិនរាយមាយ លះវិចិកិច្ឆា ដោយការកំណត់ធម្មវិធម៌ លះអវិជ្ជា ដោយញាណ លះនីវរណៈ ដោយបាមុជ្ជ: លះនីវរណៈ:ទាំង៥យ ដោយបឋមជ្ឈាន ฯ បេ ฯ លះនីវរណៈទាំង៥ពួក ដោយអរហត្តមគ្គ ฯ

ពាក្យថា ការមិនតាំងឡើង អធិប្បាយថា កាលបុគ្គលបាននូវនេក្ខម្ម: តាមបច្ចុ:តាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាន នូវអព្យាបាទ ព្យាបាទតាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាននូវអាលោកសញ្ញា ថីនមិទ្ធ: តាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាន នូវសេចក្តីមិនរាយមាយ ឧទ្ធច្ច: តាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាន នូវការកំណត់ធម្ម វិចិកិច្ឆា តាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាន នូវញាណ អវិជ្ជាតាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាន នូវបាមុជ្ជ: ការមិនត្រេកអរ តាំងឡើងមិនបាន កាលបុគ្គលបាន នូវបឋមជ្ឈាន នីវរណៈ:ទាំង៥យ តាំងឡើងមិនបាន ฯ បេ ฯ កាលបុគ្គលបាន នូវអរហត្តមគ្គ កិលេសទាំង៥ពួក តាំងឡើងមិនបាន ฯ

(๑๙๖) สมฺปตฺติ ภาคมตฺถสฺส ปหีนตฺตา เขมกฺขมฺ สมฺ ฆาตาธสฺส ปหีนตฺตา อฆาตาเธ สมฺ ปีนมิตฺตสฺส ปหีนตฺตา อาโลกสญฺ สมฺ ขุทฺทสฺส ปหีนตฺตา อวิกฺเขเป สมฺ วิจิกิจฺฉาย ปหีนตฺตา ธมฺมวตฺถานฺ สมฺ อวิชฺชาย ปหีนตฺตา ญาณมฺ สมฺ อรติยา ปหีนตฺตา ปามุชฺชฺ สมฺ นีวรณานฺ ปหีนตฺตา ปมชฺฌานฺ สมฺ ฯ เป ฯ สพฺพกิเลสานฺ ปหีนตฺตา อรหตฺตมคฺเค สมฺ ฯ

สีลนฺติ เตรส สีลานิ ปริเจตสิกสีลมฺปิ ตณฺหา ทฏฺฐิสีลมฺปิ(๑) มาเน ปกามาสสีลมฺปิ นิทฺทา วิกฺเขปสีลมฺปิ ขุทฺทกุกฺกุจฺจสีลมฺปิ อวิชฺชา อนิโมกฺขสีลมฺปิ สทฺธา ปคฺคหสีลมฺปิ วิริยมฺปิ อุปฏฺฐานสีลมฺปิ สติ อวิกฺเขปสีลมฺปิ สมาธิ ญาณสีลมฺปิ ปญฺญา ปราสีลมฺปิ ฉนฺทาทิปญฺจกมฺปิ เจตนาสีลมฺปิ วิเมาเกฺขา สทฺธาราสีลมฺปิ นิเกเตติ ฯ

สมสีสกถา นิฏฺฐิตา ฯ

---

๑ ฉ.ม. วินิพนฺธสีลมฺปิ ฯ

[១៩៦] ពាក្យថា ស្ងប់ គឺ នេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបាន
លះបង់កាមច្ឆន្ទ: អព្យាបាទ ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់ព្យាបាទ
អាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់នូវថីនមិទ្ធ ការមិន
ក្រយមាយ ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់ឧទ្ធច្ច: ការកំណត់ធម៌
ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់វិចិកិច្ឆា ញាណ ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះ
បានលះបង់អវិជ្ជា បាមុជ្ជ: ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់អរតិ បឋ-
មជ្ឈាន ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់នីវរណៈទាំង៥ប្រការ ។បេ។
អរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថាស្ងប់ ព្រោះបានលះបង់កិលេសទាំងពួង ។

ពាក្យថា ជាប្រធាន បានដល់ប្រធាន ១៣ យ៉ាង គឺ ប្រធាន
ខាងកន្លង់ បានដល់តណ្ហា ១ ប្រធានខាងចំណង បានដល់មាន: ១
ប្រធានខាងការស្អុបអង្អែល បានដល់ទិដ្ឋិ ១ ប្រធានខាងការក្រយមាយ
បានដល់ឧទ្ធច្ច: ១ ប្រធានខាងការសៅហ្មង បានដល់អវិជ្ជា ១ ប្រធាន
ខាងការជឿ បានដល់សទ្ធា ១ ប្រធានខាងការផ្គងឡើង បានដល់វីរិយ:
១ ប្រធានខាងការប្រុង បានដល់សតិ ១ ប្រធានខាងការមិនក្រយមាយ
បានដល់សមាធិ ១ ប្រធានខាងការយល់ បានដល់បញ្ញា ១ ប្រធាន
ខាងការប្រព្រឹត្តិទៅ បានដល់ជីវិតិន្ទ្រិយ ១ ប្រធានខាងគោចរ បាន
ដល់វិមោក្ខ ១ ប្រធានខាងសង្គ្រាម បានដល់និពេធ ១ ។

ចប់ សមសីសកថា ។

បញ្ញវគ្គ សតិប្បដ្ឋានកថា

សារត្តីបរិបុណ្ណនិទ្ទេសំ

(១៩៧) ចត្តារោ មេ កិក្ខវេ សតិប្បដ្ឋានា កតមេ ចត្តារោ ? ឥធ កិក្ខវេ កិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ វេទនាសុ ។បេ។ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ មេ ។ កិក្ខវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

(១៩៨) កតំ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ ។ ។ឯកេកច្ចោ បឋវីកាយំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ នោ និច្ចតោ ធុវ្វតោ អនុបស្សតិ នោ សុខតោ អនត្ត-តោ អនុបស្សតិ នោ អត្តតោ និព្ពិន្ទតិ នោ នន្ទតិ

បញ្ចាវុគ្គ សតិប្បដ្ឋានកថា

សារត្តីបរិប្បុណ្ណាធិទាន

(១៩៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន នេះ មាន ៤ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើអ្វីខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាទិដ្ឋទោមនស្សក្នុងលោក ១ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។បេ។ ១ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ១ នូវធម្មក្នុងធម្មទាំងឡាយ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី គប្បីកំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាទិដ្ឋទោមនស្ស ក្នុងលោក ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង សតិប្បដ្ឋាន ៤ ។

(១៩៨) ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវកាយ ក្នុងកាយ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញ នូវពួកដីថាមិនទៀង មិនមែនថាទៀងទេ ពិចារណាឃើញ នូវពួកដី ថាជាទុក្ខ មិនមែនថាជាសុខទេ ពិចារណាឃើញ នូវពួកដី ថាមិនមែនខ្លួន មិនមែនថាជាខ្លួនទេ រមែងនឿយណាយ មិនរីករាយទេ

วิราชนตฺถ ฯเปฯ ราชนตฺถ นิโรเธ ฯเปฯ สมุเทติ ปฏินิสฺสคฺคตฺถ ฯเปฯ อาทิยตีติ อนิจฺจโต อนุปสฺสนฏฺเฐ นิจฺจสญฺญ ปชหติ ทุกฺขโต อนุปสฺสนฏฺเฐ สุขสญฺญ ปชหติ อนตฺตโต อนุปสฺสนฏฺเฐ อตฺตสญฺญ ปชหติ นิพฺพินฺทนฏฺเฐ นนฺทึ ปชหติ วิราชนฏฺเฐ ราคๆ ปชหติ นิโรเธ สมุทยๆ ปชหติ ปฏินิสฺสคฺคฏฺเฐ อาทานๆ ปชหติ สเมหิ สตฺตหาการเหหิ กายๆ อนุปสฺสติ กายสฺส อุปฏฺฐานๆ ฯเปฯ สติ สติ อุปฏฺฐานๆ เยว สติ จ ตาย สติยา เตน ญาเณน ตๆ กายๆ อนุปสฺสตีติ เตน วุจฺจติ กาเย กายานุปสฺสนา สติปฏฺฐานภาวนา(๑) ฯ

ภาวนาติ จตสฺโส ภาวนา ตตฺถ กตมา ฉนฺทสมาธิปธานสงฺขารสมนฺนาคโต อิทฺธิปาทๆ ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตๆ วิราคนิสฺสิตๆ นิโรธนิสฺสิตๆ วโสสคฺคปริณามึ วิริยสมาธิ ฯเปฯ จิตฺตสมาธิ ฯเปฯ วีมึสาสมาธิปธานสงฺขารสมนฺนาคโต อิทฺธิปาทๆ ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตๆ วิราคนิสฺสิตๆ นิโรธนิสฺสิตๆ วโสสคฺคปริณามึ อิมา จตสฺโส ภาวนา ฯ

---

๑ ม. สติปฏฺฐานา ฯ

រមែងជំនណាយ មិនត្រេកអរទេ រមែងរំលត់ មិនឲ្យកើតទេ រមែងលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ កាលពិចារណាឃើញថាមិនទៀង រមែងលះបង់សេចក្តីសំគាល់ថាទៀង កាលពិចារណាឃើញថាជាទុក្ខ រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាជាសុខ។ កាលពិចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្លួន រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាខ្លួន កាលនឿយណាយ រមែងលះបង់នូវសេចក្តីរីករាយ កាលជំនណាយ រមែងលះបង់តម្រេក កាលរំលត់ រមែងលះបង់នូវការកើត កាលលះបង់ រមែងលះបង់នូវការប្រកាន់ បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវកាយ ដោយអាការទាំង ៧ នេះ កាយ ឈ្មោះថាទុក្ខជាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាទុក្ខជានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវកាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា កាយេកាយានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានភាវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ភាវនា ជាន ដល់ភាវនា ៤ គឺ ភាវនា ដោយអត្ថថាមិនប្រព្រឹត្តកន្លង នូវពួកធម៌ ដែលកើតហើយ ក្នុងខណៈនោះ ១ ភាវនា ដោយអត្ថថាឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានរសតែមួយ ១ ភាវនា

តទុបគវីរិយវាហនដ្ឋេន ភាវនា អាសេវនដ្ឋេន ភាវនា ឯកេកន្តោ អាចោកាយំ តេជោកាយំ វាយោ-កាយំ កេសកាយំ លោមកាយំ នខាកាយំ ចម្មកាយំ មំសកាយំ(๑) នហារុកាយំ អដ្ឋិកាយំ អដ្ឋិមិញ្ជកាយំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ នោ និច្ច-តោ ទុក្ខតោ អនុបស្សតិ នោ សុខតោ អន-ត្តតោ អនុបស្សតិ នោ អត្តតោ និព្ពិន្ទតិ នោ នន្ទតិ វិរជ្ជតិ នោ រជ្ជតិ និរោធេតិ នោ សមុទេតិ បដិនិស្សជ្ជតិ នោ អាទិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្ស-ន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតិ ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញំ បជហតិ អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញំ បជហតិ និព្ពិន្ទន្តោ នន្ទិំ បជហតិ វិរជ្ជន្តោ រាគំ បជហតិ និរោធេន្តោ សមុទយំ បជហតិ

---

๑ ឱ. ម. ឯត្តន្តរេ រុធិរកាយន្តិ ទិស្សតិ ។

បញ្ចវគ្គ សតិប្បដ្ឋានកថា

ដោយអត្ថថាដំកនាំ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ១ កាវនា ដោយអត្ថថាជាគ្រឿងសេពរឿយ ។ ១ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញ នូវពួកទឹក ពួកភ្លើង ពួកខ្យល់ ពួកសក់ ពួករោម ពួកសម្បុរភ្លៃ ពួកស្បែក ពួកសាច់ ពួកសរសៃ ពួកឆ្អឹង ពួកខួរក្នុងឆ្អឹង ថាមិនទៀង មិនមែនថាទៀងទេ ពិចារណាឃើញថាជាទុក្ខ មិនមែនថាជាសុខទេ ពិចារណាឃើញថាមិនមែនខ្លួន មិនមែនថាជាខ្លួនទេ រមែងនឿយណាយ មិនរីករាយទេ រមែងជិនណាយ មិនត្រេកអរទេ រមែងរំលត់ មិនឲ្យកើតទេ រមែងលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ កាលពីចារណាឃើញថាមិនទៀង រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាទៀង កាលពិចារ-ណាឃើញថាជាទុក្ខ រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាជាសុខ កាលពិ-ចារណាឃើញ ថាមិនមែនខ្លួន រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ ថាជាខ្លួន កាលនឿយណាយ រមែងលះបង់ នូវសេចក្តីរីករាយ កាលជិនណាយ រមែងលះបង់តម្រេក កាលរំលត់ រមែងលះបង់នូវការកើត

ปฏินิสฺสชฺชนฺโต อาธานํ ปฏิปาติ ฯเปฯ สตฺถา-
หาคาเรหิ กายํ อนุปสฺสติ กายา อุปฏฺฐานํ
เอกา สติ สติ อุปฏฺฐานํ เจว สติ จ ตาย
สติยา เตน ญาเณน ตํ กายํ อนุป-
สฺสตีติ เตน วุจฺจติ กายา อนุปสฺสนา
สติปฏฺฐานภาวนา(๑) ฯ

ภาวนาติ จตสฺโส ภาวนา ฯเปฯ อาเสวนฏฺเฐน
ภาวนา ฯเปฯ ฐิโต กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ ฯ

(๑๙๙) กถํ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ ฯ
ฯเปฯ สุขํ เวทนํ อนิจฺจโต อนุปสฺสติ
เอกา อนิจฺจโต ฯเปฯ ปฏินิสฺสชฺชติ เอกา อาธิย-
ติ อนิจฺจโต อนุปสฺสโต อนิจฺจสญฺญา ปฏิปาติ
ฯเปฯ ปฏินิสฺสชฺชโต อาธานํ ปฏิปาติ ฯเปฯ
สตฺถาหาคาเรหิ เวทนํ อนุปสฺสติ เวทนา อุป-
ฏฺฐานํ เอกา สติ สติ อุปฏฺฐานํ เจว สติ จ ตาย
สติยา เตน ญาเณน ตํ เวทนํ อนุปสฺสตีติ
เตน วุจฺจติ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสนา สติปฏฺ-
ฐานภาวนา(๒) ฯ

๒-๑ ม. สติปฏฺฐาเน ฯ

កាលលះបង់ រមែងលះបង់នូវការប្រកាន់ បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវកាយ ដោយអាការ៧ នេះ កាយ ឈ្មោះថាទុបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាទុបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវកាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា កាយេកាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានភាវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ភាវនា បានដល់ភាវនា ៤ ។ បេ ។ ភាវនា ដោយអត្ថថាសេពរឿយ ។ ។ បេ ។ តិក្ខុជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវកាយក្នុងកាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១៩៩) ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញនូវសុខវេទនាថាមិនទៀង មិនមែនថាទៀងទេ ។ បេ ។ រមែងលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ កាលពិចារណាឃើញថាមិនទៀង រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាទៀង ។ បេ ។ កាលលះបង់ រមែងលះបង់នូវការប្រកាន់ បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវវេទនា ដោយអាការ៧ នេះ វេទនា ឈ្មោះថាទុបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាទុបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវវេទនានោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា វេទនាសុវេទនានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានភាវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ភាវនាតិ ចតស្សោ ភាវនា ។បេ។ អាសេវន-ដ្ឋេន ភាវនា ។បេ។ ឯកេកស្មិំ ខុក្ខំ វេទនំ ។បេ។ អនុក្ខុមសុខំ វេទនំ(๑) ចក្ខុសម្ផស្សជំ វេទនំ សោ-តសម្ផស្សជំ វេទនំ ឃានសម្ផស្សជំ វេទនំ ។បេ។ បដិឝសន្ធិក្ខណេ អាឝានំ បដមាតិ ឥមេហិ សត្ត-ហាការេហិ វេទនំ អនុបស្សតិ វេទនា ឧបដ្ឋានំ ឝោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ ឝេវ សតិ ច តាយ សតិយា តេន ញាណេន តំ វេទនំ អនុបស្ស-តីតិ តេន វុច្ចតិ វេទនាសុ វេទនានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានភាវនា ។

ភាវនាតិ ចតស្សោ ភាវនា ។បេ។ ឯវំ វេទ-នាសុ វេទនានុបស្សី វិហរតិ ។

(๒๐๐) កថំ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ ។ ឯកេកស្មិំ សកកំ ចិត្តំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ ឝោ និច្ចតោ ។បេ។ បដិឝសន្ធិក្ខណេ ឝោ អានិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បដមាតិ ។បេ។

---

๑ ម. ឯត្ថន្តរេ សាមិសំ សុខំ វេទនំ នីវាមិសំ សុខំ វេទនំ សាមិសំ ទុក្ខំ វេទនំ នីវាមិសំ ទុក្ខំ វេទនំ សាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ នីវាមិសំ អទុក្ខមសុខំ វេទនន្តិ ទិស្សន្តិ ។

ពាក្យថា កាយានុ បានដល់កាយានុ ๔ ។ បេ ។ កាយានុ ដោយអត្ថ
ថាសេពរឿយៗ ។ បេ ។ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញ
នូវទុក្ខវេទនា ។ បេ ។ នូវអទុក្ខមសុខវេទនា នូវវេទនាដែលកើតអំពីចក្ខុ-
សម្ផស្ស នូវវេទនាដែលកើតអំពីសោតសម្ផស្ស នូវវេទនាដែលកើតអំពី
ឃានសម្ផស្ស ។ បេ ។ កាលលះបង់ រមែងលះបង់ នូវការប្រកាន់ បុគ្គល
ពិចារណាឃើញនូវវេទនា ដោយអាការ៧នេះ វេទនា ឈ្មោះ
ថាឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះ
ថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវវេទនានោះ ដោយសតិនោះ
ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា វេទនាសុ
វេទនានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានកាយានុ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា កាយានុ បានដល់កាយានុ ๔ ។ បេ ។ កាយានុ ដោយ
អត្ថថាសេពរឿយ ។ ។ បេ ។ តទុភយអ្នកពិចារណាឃើញ នូវវេទនា
ក្នុងវេទនាតាំងពីរយ យ៉ាងនេះឯង ។

(๒๐๐) ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួក
មួយ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញចិត្ត ដែលប្រកបដោយរាគៈ ថាមិន
ខ្វែង មិនមែនថាខ្វែងទេ ។ បេ ។ រមែងលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ កាលពិ-
ចារណាឃើញថាមិនខ្វែង រមែងលះបង់សេចក្តីសំគាល់ថាខ្វែង ។ បេ ។

បដិនិស្សជ្ជន្តោ អាធានំ បដមតាតិ ឥមេហិ សត្ត-
ហាការេហិ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ នោ
សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ ចេវ សតិ ច តាយ ស-
តិយា តេន ញាណេន តំ ចិត្តំ អនុបស្សតីតិ តេន
វុច្ចតិ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សនា សតិបដ្ឋានភាវនា ។

ភាវនាតិ ចតស្សោ ភាវនា ។បេ។ អាសេវន-
ដ្ឋេន ភាវនា ។បេ។ ឥធេកច្চោ សរាគំ ចិត្តំ(១)
វីតរាគំ ចិត្តំ សទោសំ ចិត្តំ វីតទោសំ ចិត្តំ ស-
មោហំ ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តំ សំខិត្តំ ចិត្តំ វិក្ខិត្តំ
ចិត្តំ មហគ្គតំ ចិត្តំ អមហគ្គតំ ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តំ
អនុត្តរំ ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តំ វិមុត្តំ
ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃា-
នវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញា-
ណំ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ នោ និច្ចតោ ។បេ។

---

๑ ម. សរាគំ ចិត្តន្តិ ន ទិស្សតិ ។

កាលលះបង់ រមែងលះបង់នូវការប្រកាន់ បុគ្គលពិចារណាឃើញចិត្ត ដោយអាការ៧ នេះ ចិត្ត ឈ្មោះថាទបង្ហាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាទបង្ហានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញចិត្តនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា ចិត្តេចិត្តានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានភាវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ភាវនា ថាដល់ភាវនា ៤ ។ បេ ។ ភាវនា ដោយអត្ថថាសេពរឿយ ។ ។ បេ ។ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តរួញរា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដល់នូវភាពជាធំ គឺរូបាវចរនិងអរូបាវចរ ចិត្តមិនដល់នូវភាពជាធំ គឺជាកាមាវចរ ចិត្តនៅមានចិត្តដទៃប្រសើរជាង គឺនៅជាកាមាវចរ ចិត្តមិនមានចិត្តដទៃប្រសើរជាង គឺជារូបាវចរនិងអរូបាវចរ ចិត្តតាំងនៅមាំ គឺជាអប្បនាសមាធិ និងឧបចារសមាធិ ចិត្តមិនតាំងនៅមាំ គឺប្រាសចាកសមាធិតាំងពីរ ចិត្តរួចស្រឡះ ចិត្តមិនរួចស្រឡះ ចក្ខុវិញ្ញាណ សោតវិញ្ញាណ ឃានវិញ្ញាណ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ មនោវិញ្ញាណ ថាមិនទៀង មិនមែនថាទៀងទេ ។ បេ ។

បដិនិស្សជ្ជតិ នោ អាទិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតិ ។ បេ ។ បដិនិស្សជ្ជន្តោ អាទានំ បជហតិ ឥមេហិ សត្តហាការេហិ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ ចេវ សតិ ច តាយ សតិយា តេន ញាណេន តំ ចិត្តំ អនុបស្សតីតិ តេន វុច្ចតិ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានភាវនា ។

ភាវនាតិ ចតស្សោ ភាវនា ។ បេ ។ អាសេវនដ្ឋេន ភាវនា ។ បេ ។ ឯវំ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរតិ ។

(២០៧) កថំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ ។ ឥធេកច្চោ ឋបេត្វា កាយំ ឋបេត្វា វេទនំ ឋបេត្វា ចិត្តំ តទវសេសេ(១) ធម្មេ អនិច្চតោ អនុបស្សតិ នោ និច្চតោ ទុក្ខតោ អនុបស្សតិ នោ សុខតោ អនត្តតោ អនុបស្សតិ នោ អត្តតោ និព្ពិន្ទតិ នោ នន្ទតិ វិរជ្ជតិ នោ រជ្ជតិ និរោធេតិ នោ សមុទេតិ

---

๑ ម. អវសេសេ ។

រមែងលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ កាលពិចារណាឃើញថាមិនទៀង រមែងលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាទៀង ។ បេ ។ កាលលះបង់ រមែងលះបង់នូវការប្រកាន់ បុគ្គលពិចារណាឃើញចិត្ត ដោយអាការទាំង ៧ នេះ ចិត្ត ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវចិត្តនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា បិតេ្តចិត្តានុបស្សនាសតិប្បដ្ឋានភាវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ភាវនា ឈ្មោះថាភាវនា ដោយអត្ថថា សេព ។ បេ ។ ភិក្ខុជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

(២០១) ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម្មក្នុងធម្មទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ លើកទុកកាយ លើកទុកវេទនា លើកទុកចិត្ត ហើយពិចារណាឃើញនូវធម៌ដ៏សេសសល់ អំពីកាយ វេទនា និងចិត្តនោះ ថាមិនទៀង មិនមែនថាទៀងទេ ពិចារណាឃើញថាជាទុក្ខ មិនមែនថាជាសុខទេ ពិចារណាឃើញថាមិនមែនខ្លួន មិនមែនថាជាខ្លួនទេ រមែងនឿយណាយ មិនរីករាយទេ រមែងជិនណាយ មិនត្រេកអរទេ រមែងរំលត់ មិនឲ្យកើតទេ

បដិនិស្សដ្ឋតំ នោ អាទិយតំ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតំ ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញំ បជហតំ អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញំ បជហតំ និព្ពិន្ទន្តោ នន្ទិំ បជហតំ វិរជ្ជន្តោ រាគំ បជហតំ និរោធេន្តោ សមុទយំ បជហតំ បដិនិស្សដ្ឋន្តោ អាទានំ បជហតំ ឥមេហិ សត្តហាការេហិ ធម្មេ អនុបស្សតិ ធម្មា ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ មេវ សតិ ច តាយ សតិយា តេន ញាណេន តេ ធម្មេ អនុបស្សតីតិ តេន វុច្ចតិ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនា សតិបដ្ឋានភាវនា ។

ភាវនាតិ ចតស្សោ ភាវនា តត្ថ ជាតានំ ធម្មានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន ភាវនា ឥន្ទ្រិយានំ ឯករសដ្ឋេន ភាវនា តទុបគវីរិយវាហនដ្ឋេន ភាវនា អាសេវនដ្ឋេន ភាវនា ។ បេ ។ ឯវំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតីតិ ។

សតិបដ្ឋានកថា និដ្ឋិតា ។

រមែងលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ កាលពិចារណាឃើញថាមិនទៀង រមែងលះបង់សេចក្តីសំគាល់ថាទៀង កាលពិចារណាឃើញថាជាទុក្ខ រមែងលះបង់សេចក្តីសំគាល់ថាជាសុខ កាលពិចារណាឃើញថា មិនមែនខ្លួន រមែងលះបង់សេចក្តីសំគាល់ថាជាខ្លួន កាលនឿយណាយ រមែងលះបង់នូវសេចក្តីរីករាយ កាលជិនណាយ រមែងលះបង់តម្រេក កាលរំលត់ រមែងលះបង់ការកើត កាលលះបង់ រមែងលះបង់ការប្រកាន់ បុគ្គលពិចារណាឃើញធម៌ ដោយអាការទាំង ៧ នេះ ធម៌ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ឯសតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញនូវធម៌នោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកពោលថា ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានភាវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា ភាវនា បានដល់ភាវនា ៤ យ៉ាង គឺភាវនា ដោយអត្ថថា មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវពួកធម៌ ដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ភាវនា ដោយអត្ថថាឥន្ទ្រិយខាំងឆ្ងាយ មានរសតែមួយ ភាវនា ដោយអត្ថថាដឹកនាំនូវព្យាមដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ ភាវនា ដោយអត្ថថាសេពរឿយៗ ។ បេ ។ តក្កុជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌ក្នុងធម៌ខាំងឆ្ងាយ យ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ សតិប្បដ្ឋានកថា ។

បញ្ហាវារៈ វិបស្សនាកថា

សារត្តីបរិបុណ្ណាធិទានំ

(๒๐๒) ๆ បេ ๆ សោ វត កិត្តាវេ កិត្តុ កញ្ចិ សង្ខារំ និច្ចតោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ ឯតំ ឋានំ វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា អសមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ ឯតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ អនោក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ ឯតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សោ វត កិត្តាវេ កិត្តុ សព្ពសង្ខារេ អនិច្ចតោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

បញ្ចាវគ្គ វិបស្សនាកថា

សារត្តីបរិប្បណ្ណាធិទាន

(២០២) ។ បេ ។ ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ កិកុំនោះឯង កាលពិចារណាឃើញ នូវសង្ខារនីមួយ ថាទៀង នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូចេ្នះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ កិកុំនោះ មិនប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូចេ្នះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ កិកុំនោះកាលមិនចុះ កាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឬ សកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូចេ្នះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ កិកុំនោះឯង កាលពិចារណាឃើញ នូវសង្ខារទាំងពួង ថាមិនទៀង នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូចេ្នះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ កិកុំនោះប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូចេ្នះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ កិកុំនោះ កាលចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូចេ្នះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ ។

(๒๐๓) សោ វត ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កញ្ចិ សង្ខារំ សុខតោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា អសមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ អនោក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សោ វត ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សព្ពសង្ខារេ ទុក្ខតោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយោ សមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

(២០៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង កាលពិចារណាឃើញ នូវសង្ខារនីមួយ ថាជាសុខ នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ភិក្ខុនោះមិនប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងបុគ្គលកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ភិក្ខុនោះ កាលមិនបុគ្គលកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឬ សកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង កាលពិចារណាឃើញ នូវសង្ខារទាំងពួង ថាជាទុក្ខ នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងបុគ្គលកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ ភិក្ខុនោះ កាលបុគ្គលកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឬ សកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ ។

(๒๐๔) សោ វត កិក្ខវេ កិក្ខុ កាញ្ចិ ធម្មំ អត្តនោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ អវិសុទ្ធត្តំ ឯតំ ឋានំ វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា អសមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ ឯតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ អនោក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ ឯតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សោ វត កិក្ខវេ កិក្ខុ កាញ្ចិ ធម្មំ អនត្តនោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ អវិសុទ្ធត្តា ឋានមេតំ វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិករិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

(๒๐๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង កាលពិចារណាឃើញធម៌មួយ ថាជាខ្លួន នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូច្នេះ+នុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ភិក្ខុនោះមិនប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូច្នេះ+នុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ភិក្ខុនោះកាលមិនចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូច្នេះ+នុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង កាលពិចារណាឃើញធម៌មួយ ថាមិនមែនខ្លួន នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូច្នេះ+នុ៎ះ ទើបសមហេតុ ភិក្ខុប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូច្នេះ+នុ៎ះ ទើបសមហេតុ ភិក្ខុនោះកាលចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូច្នេះ+នុ៎ះ ទើបសមហេតុ ។

(๒๐๕) สោ វត ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥមញ្ច ឧក្ក-
ណោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា
សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ អនុ-
លោមិកាយ ខន្តិយា អសមន្នាគតោ សម្មត្តនិយាមំ
ឱក្កមិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សម្មត្តនិយាមំ
អនោក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា សកទាគា-
មិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា សច្ឆិ-
ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ សោ វត ភិក្ខវេ
ភិក្ខុ ឥមញ្ច សុខណោ សមនុបស្សន្តោ អនុលោមិ-
កាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ ភវិស្សតីតិ ឋានមេតំ
វិជ្ជតិ អនុលោមិកាយ ខន្តិយា សមន្នាគតោ
សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ
សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមមានោ សោតាបត្តិផលំ វា
សកទាគាមិផលំ វា អនាគាមិផលំ វា អរហត្តផលំ វា
សច្ឆិករិស្សតីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។

(๒๐๕) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុនោះឯង កាលពិចារណា
ឃើញព្រះនិព្វានថាជាទុក្ខ នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូច្នេះ
+
នុ៎ះ មិនសមហេតុទេ កិកុនោះមិនប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹង
+
ចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ កិកុនោះ
កាលមិនចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល
ឬ សកទាគាមិផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ
+
មិនសមហេតុទេ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុនោះឯង កាលពិចារណា
ឃើញព្រះនិព្វានថាជាសុខ នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី ពាក្យដូច្នេះ
+
នុ៎ះ ទើបសមហេតុ កិកុនោះប្រកបដោយអនុលោមិកខន្តី នឹងចុះកាន់
សម្មត្តនិយាមធម៌ ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ កិកុនោះកាលចុះកាន់
សម្មត្តនិយាមធម៌ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិ-
ផល អនាគាមិផល អរហត្តផល ពាក្យដូច្នេះនុ៎ះ ទើបសមហេតុ ។

(๒๐๖) កតំ ហ កោវេហ៑ អនុលោមំ ខន្តិំ បដិ-
លភតិ កតំ ហ កោវេហ៑ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ ។
ចត្តារីសាយ អាកោវេហ៑ អនុលោមំ ខន្តិំ បដិលភ-
តិ ចត្តារីសាយ អាកោវេហ៑ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ ។

កតមេហ៑ ចត្តារីសាយ អាកោវេហ៑ អនុលោមំ
ខន្តិំ បដិលភតិ កតមេហ៑ ចត្តារីសាយ អាកោវេហ៑ សម្ម-
ត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ ។ បញ្ចក្ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ រោ-
កតោ កណ្ហតោ សល្លតោ អឃតោ អាពាធតោ បរតោ
បលោកតោ ឥតិតោ ឧបទ្ទវតោ ភយតោ ឧបសគ្គ-
តោ ចលតោ បភង្គុតោ អទ្ធុវតោ អតាណតោ អលេ-
ណតោ អសរណតោ រិត្តតោ តុច្ឆតោ សុញ្ញតោ អន-
ត្តតោ អាទីនវតោ វិបរិណាមធម្មតោ អសារកតោ
អឃមូលតោ វធកតោ វិភវតោ សាសវតោ

[๒๐๖] កិត្តកុានន្តរអនុលោមិកខន្តិ ដោយអាការប៉ុន្មាន ចុះ
កាន់សម្មត្តនិយាមធម្ម ដោយអាការប៉ុន្មាន ។ កិត្តកុានន្តរអនុលោមិក-
ខន្តិ ដោយអាការ ๔๐ ចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម្ម ក៏ដោយអាការ
๔๐ ដែរ ។

កិត្តកុានន្តរអនុលោមិកខន្តិ ដោយអាការ ๔๐ តើដូចម្តេចខ្លះ ចុះ
កាន់សម្មត្តនិយាមធម្ម ដោយអាការ ๔๐ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ កិត្តពិចារណា
ឃើញនូវខន្ធ ๕ ថាមិនទៀង ๑ ថាជាទុក្ខ ๑ ជារោគ ๑ ជាបូស ๑ ជាសរ
๑ ជារបស់លំបាក ๑ ជាអាពាធ ๑ ជារបស់ដទៃ ๑ ជារបស់វិនាស ๑ ជា
ចង្រៃ ๑ ជាឧបទ្រព ๑ ជាភ័យ ๑ ជាឧបសគ្គ ๑ ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ๑
ជាគ្រឿងបែកធ្លាយ ๑ ថាមិនទៀង ๑ ថាមិនមានទីជ្រកកោន ๑ ថាមិន
មានទីពឹង ๑ ថាមិនមានទីពឹង ๑ ថាជារោល ๑ ថាទទេ ๑ ថាសោះ
សូន្យ ๑ ថាមិនមែនខ្លួន ๑ ថាជាទោស ๑ ថាមានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
ធម្មតា ๑ ថាគ្មានខ្លឹម ๑ ថាជាឫសគល់នៃសេចក្តីលំបាក ๑ ថាជា
អ្នកសម្លាប់ ๑ ថាមិនមានសេចក្តីចម្រើន ๑ ថាប្រកបដោយអាសវៈ ๑

សង្ខតោ មោរមិសតោ ជាតិធម្មតោ ជរាធម្មតោ ព្យាធិធម្មតោ មរណធម្មតោ សោកធម្មតោ បរិទេវ. ធម្មតោ ឧបាយាសធម្មតោ សំកិលេសិកធម្មតោ បញ្ចក្ខន្ធេ អនិច្ចតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ និច្ចំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ទុក្ខតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ សុខំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ឥតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អារោគ្យំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ តណ្ហាតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ និតណ្ហោ(๑) និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ

๑ ว.ม. អតណ្ហំ ។

ថាជារបស់ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ๑ ថាជាអាមិសៈនៃមារ ๑ ថាមាន
ការកើតជាធម្មតា ๑ មានជរាជាធម្មតា ๑ មានព្យាធិជាធម្មតា ๑ មានមរ-
ណៈជាធម្មតា ๑ មានសោកជាធម្មតា ๑ មានការខ្សឹកខ្សួលជាធម្មតា ๑ មាន
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា ๑ មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ๑ គឺថា
កាលពិចារណាឃើញថា ខន្ធ ๕ មិនទៀង រមែងបានអនុលោមិកខន្តី
កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វានដ៏ទៀង រមែង
ចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញថាខន្ធ ๕ ជាទុក្ខ រមែង
បានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះ
និព្វាន ជាឋានសុខ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញ
ថាខន្ធ ๕ ជារោគ រមែងបានអនុលោមិកន្តី កាលពិចារណាឃើញថាការ
រំលត់ខន្ធ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានរោគ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាម-
ធម៌ កាលពិចារណាឃើញថាខន្ធ ๕ ជាបូស រមែងបានអនុលោមិកខន្តី
កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមាន

សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ សល្លក្ខេតិ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និកន្តិយា និរាលយោ និញ្ញានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ អឃតិ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និកន្តិយា អនឃោ និញ្ញានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ អាពាធតិ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និកន្តិយា អនាពាធោ និញ្ញានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ បរតិ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និកន្តិយា អបរាយ្យុយំ និញ្ញានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ បលោកតិ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និកន្តិយា អប្បលោកធម្មោ និញ្ញានន្តិ បស្សទ្ធោ

បញ្ហាវិត្ត វិបស្សនាកថា

បុ.ស រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាសរ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានសរ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាខន្ធលំបាក រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានទុក្ខ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញ នូវខន្ធ៥ ថាជាអាពាធ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានអាពាធ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជារបស់ដទៃ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន មិនជាបច្ច័យរបស់អ្នកដទៃ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាវិនាស រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាសភាវៈមិនវិនាស

សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ឆន្ទតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អនិត្តកំ និព្ពានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ឧបដ្ឋហតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អនុបដ្ឋហំ និព្ពានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ភយតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អភយំ និព្ពានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ឧបសក្កតោ អនុលោមកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អនុបសក្កំ និព្ពានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ចលតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អចលំ និព្ពានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ បភង្គតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អប្បភង្គំ និព្ពានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ

វមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាចង្រៃ វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានចង្រៃ វមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាទុក្ខ្រ វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានទុក្ខ្រ វមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាភ័យ វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វានជាឋានមិនមានភ័យ វមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាទុក្ខសច្ច វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានទុក្ខសច្ច វមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានការញាប់ញ័រ វមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជារបស់បែកធ្លាយ វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានការបែកធ្លាយ

បញ្ចាវរគ្គេ វិបស្សនាកថា

ឯត្ថមតំ បញ្ចក្ខន្ធេ អនិច្ចតោ បស្សន្តោ អនុលោ-
មំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឯកេកោ
ឧទយំ ឯញ្ញានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឯត្ថមតំ
បញ្ចក្ខន្ធេ អត្តាណតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ
ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឯកេកោ តាណំ
ឯញ្ញានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឯត្ថមតំ បញ្ច-
ក្ខន្ធេ អលេណតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ
បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឯកេកោ លេណំ ឯ-
ញ្ញានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឯត្ថមតំ បញ្ចក្ខន្ធេ
អសរណតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិល-
ភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឯកេកោ សរណំ ឯញ្ញានន្តិ
បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឯត្ថមតំ បញ្ចក្ខន្ធេ រិត្ត-
តោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ
បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ ឯកេកោ អរិត្តំ ឯញ្ញានន្តិ បស្សន្តោ
សម្មត្តនិយាមំ ឯត្ថមតំ បញ្ចក្ខន្ធេ តុច្ឆតោ បស្ស-
ន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ
ខន្ធានំ ឯកេកោ អតុច្ឆំ ឯញ្ញានន្តិ បស្សន្តោ

វមែង ចុះកាន់សម្មគ្គនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាមិនទៀង វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វានជាឋានទៀង វមែងចុះកាន់សម្មគ្គនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាមិនមានទីជ្រកកោន វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វានជាឋានមានទីជ្រកកោន វមែងចុះកាន់សម្មគ្គនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាមិនមានទីពួន វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វានជាឋានមានទីពួន វមែងចុះកាន់សម្មគ្គនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាមិនមានទីពឹង វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមានទីពឹង វមែងចុះកាន់សម្មគ្គនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាវល វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានទីវល វមែងចុះកាន់សម្មគ្គនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជារបស់ទទេ វមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនទទេ

សម្មត្តនិយាមំ ឧក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ សុញ្ញតោ
បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ
ខន្ធានំ និរោធោ បរមំ សុញ្ញំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្ម-
ត្តនិយាមំ ឧក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ អនត្តតោ បស្សន្តោ
អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ
និរោធោ បរមដ្ឋំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិ-
យាមំ ឧក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ អាទីនវតោ បស្សន្តោ
អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ
និរោធោ អនាទីនវំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិ-
យាមំ ឧក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ វិបរិណាមធម្មតោ បស្ស-
ន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធា-
នំ និរោធោ អវិបរិណាមធម្មំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ
សម្មត្តនិយាមំ ឧក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ អសារកតោ
បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ
ខន្ធានំ និរោធោ សារំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ

រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាសូន្យ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វានជាឋានសូន្យ (ចាកកិលេស) ដ៏ក្រៃលែង រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមិនមែនខ្លួន រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមានអត្តដ៏ខ្ពស់ត្តម រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញ នូវខន្ធ ๕ ថាជាទោស រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានទោស រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានការប្រែប្រួលជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានការប្រែប្រួលជាធម្មតា រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមិនមានខ្លឹម រមែងបាន នូវអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមានខ្លឹម

សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ អយមូលតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អនយមូលំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ វធកតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អវធកំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ វិភវតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អវិភវំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ សាសវតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អនាសវំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ សង្ខតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ និរោធោ អសង្ខតំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ មោហមិសតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចន្នំ ខន្ធានំ

រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាឫសគល់នៃការលំបាក រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនមានឫសគល់នៃសេចក្តីលំបាក រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ៥ថាជាអ្នកសម្លាប់ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វានមិនជាទីសម្លាប់ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាប្រាសចាកសេចក្តីចម្រើន រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន មិនមែនជាទីប្រាសចាកសេចក្តីចម្រើន រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាប្រកបដោយអាសវៈ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វានមិនមានអាសវៈ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាជាអាមិសៈនៃមារ រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ

និរោធោ និរាមិសំ និព្វានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ
ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ជាតិធម្មតោ បស្សទ្ធោ អនុ-
លោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ខន្ធានំ និរោធោ
អជាតំ និព្វានន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ
បញ្ចក្ខន្ធេ ជរាធម្មតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ
បដិលភតិ បញ្ញិន្ទ្រិយំ ខន្ធានំ និរោធោ អជរំ និព្វាន-
ន្តិ បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ
ព្យាធិធម្មតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ
បញ្ញិន្ទ្រិំ ខន្ធានំ និរោធោ អព្យាធិធម្មំ និព្វានន្តិ
បស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ មរ-
ណធម្មតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ
បញ្ញិន្ទ្រិំ ខន្ធានំ និរោធោ អមតំ និព្វានន្តិ បស្សទ្ធោ
សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ សោកធម្ម-
តោ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ
បញ្ញិន្ទ្រិំ ខន្ធានំ និរោធោ អសោកំ និព្វានន្តិ ប-
ស្សទ្ធោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ បរិទេវ-
ធម្មតោ បស្សទ្ធោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិលភតិ

๕ គឺព្រះនិព្វានមិនមានអាមិស: រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានការកើតជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានឈប់កើត រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានជរាជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានជរា រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានព្យាធិជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានព្យាធិជាធម្មតា រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន ជាឋានមិនស្លាប់ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានសេចក្តីសោកជាធម្មតា រមែងបានខន្តីអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ๕ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្តីសោក រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ๕ ថាមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី

បញ្ចង្គំ ឧទ្ធានំ ឯកេកោ អបរិនេវំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ចក្ខន្ធេ ទុក្ខា-យាសធម្មតោ បស្សន្តោ អនុលោមិកំ ខន្តិំ បដិ-លភតិ បញ្ចង្គំ ឧទ្ធានំ ឯកេកោ អនុទាយាសំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ បញ្ច-ក្ខន្ធេ សំកិលេសិកធម្មតោ បស្សន្តោ អនុលោមិ-កំ ខន្តិំ បដិលភតិ បញ្ចង្គំ ឧទ្ធានំ ឯកេកោ អសំ-កិលិដ្ឋំ និព្ពានន្តិ បស្សន្តោ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតិ ។

(២០៧) អនិច្ចតោតិ អនិច្ចានុបស្សនា ។

ទុក្ខតោតិ ទុក្ខានុបស្សនា ។

រោគតោតិ ទុក្ខានុបស្សនា ។

គណ្ឌតោតិ ទុក្ខានុបស្សនា ។

សល្លតោតិ ទុក្ខានុបស្សនា ។

អឃតោតិ ទុក្ខានុបស្សនា ។

កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្តីខ្វែកខ្វល់ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ កាលពិចារណាឃើញខន្ធ ៥ ថាមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា រមែងបានអនុលោមិកខន្តី កាលពិចារណាឃើញថា ការរំលត់ខន្ធ ៥ គឺព្រះនិព្វាន មិនមានសេចក្តីសៅហ្មង រមែងចុះកាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ។

(២០៧) ពាក្យថាមិនខៀង បានដល់អនិញ្ជនុបស្សនា ។

ពាក្យថាទុក្ខ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថារោគ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាបូស បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាសរ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាលំបាក បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

អាពាធគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

បរគោតិ អនត្តានុបស្សនា ។

បលោកគោតិ អនត្តានុបស្សនា[1] ។

ឆវិគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

ឧបទ្ទវគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

កយគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

ឧបសគ្គគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

ចលគោតិ អនិច្ចានុបស្សនា ។

បភង្គុគោតិ អនិច្ចានុបស្សនា ។

អទ្ធុវគោតិ អនិច្ចានុបស្សនា ។

អគ្តាណគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

អលេណគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

អសរណគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា ។

រិត្តគោតិ ខុទ្ទកានុបស្សនា[2] ។

តុច្ឆគោតិ អនត្តានុបស្សនា ។

---

១ ម. អនិច្ចានុបស្សនា ។ ២ ម រិត្តគោតិ អនត្តានុបស្សនា ។

ពាក្យថាអាពាធ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាជារបស់អ្នកដទៃ បានដល់អនត្តានុបស្សនា ។

ពាក្យថាវិនាស បានដល់អនត្តានុបស្សនា ។

ពាក្យថាចង្រៃ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាឧបទ្រព បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាភ័យ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាឧបសគ្គ បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាញាប់ញ័រ បានដល់អនិច្ចានុបស្សនា ។

ពាក្យថាបែកធ្លាយ បានដល់អនិច្ចានុបស្សនា ។

ពាក្យថាមិនខ្ជៀង បានដល់អនិច្ចានុបស្សនា ។

ពាក្យថាមិនមានទីជ្រកកោន បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាមិនមានទីពួន បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាមិនមានទីពឹង បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាទីរលស បានដល់ទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថាទទេ បានដល់អនត្តានុបស្សនា ។

បញ្ចាវរគ្គេ វិបស្សនាកថា

សុញ្ញតោតំ អនត្តានុបស្សនា ។

អនត្តតោតំ អនត្តានុបស្សនា ។

អានីឥវតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

វិបរិណាមធម្មតោតំ អនិច្ចានុបស្សនា ។

អសារកតោតំ អនត្តានុបស្សនា ។

អឃមូលតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

វធកតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

វិភវតោតំ អនិច្ចានុបស្សនា ។

សាសវតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

សង្ខតតោតំ អនិច្ចានុបស្សនា ។

មារាមិសតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

ជាតិធម្មតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

ជរាធម្មតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

ព្យាធិធម្មតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

មរណធម្មតោតំ អនិច្ចានុបស្សនា ។

បញ្ញាវគ្គ វិបស្សនាកថា

ពាក្យថាសោះសូន្យ ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមិនមែនខ្លួន ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាទោស ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានការប្រែប្រួលជាធម្មតា ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមិនមានខ្លឹម ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានការលំបាកជាឫសគល់ ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាជាអ្នកសម្លាប់ ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាប្រាសចាកសេចក្តីចម្រើន ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាប្រកបដោយអាសវៈ ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាជាអាមិសៈនៃមារ ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានការកើតជាធម្មតា ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានជរាជាធម្មតា ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានព្យាធិជាធម្មតា ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

ពាក្យថាមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ជាឧទ្ទេសនៃបុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកចម្រើនវិបស្សនា ។

សោកេ ឆម្ភតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

បរិទេវេ ឆម្ភតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

ឧបាយាសេ ឆម្ភតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

សំកិលេសេ កេ ឆម្ភតោតំ ទុក្ខានុបស្សនា ។

ឥមេហំ ចត្តារីសាយ អាការេហំ អនុលោមំ កំ ខន្តឹ បដិលភតំ ឥមេហំ ចត្តារីសាយ អាការេហំ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមតំ ។

ឥមេហំ ចត្តារីសាយ អាការេហំ អនុលោមំ-កំ ខន្តឹ បដិលភន្តស្ស ឥមេហំ ចត្តារីសាយ អាការេហំ សម្មត្តនិយាមំ ឱក្កមន្តស្ស កតំ អនិច្ចានុបស្សនា កតំ ទុក្ខានុបស្សនា កតំ អនត្តានុបស្សនា ។

បញ្ញវីសតំ អនត្តានុបស្សនា

បញ្ញាសំ អនិច្ចានុបស្សនា

សតំ បញ្ញវីសតិញ្ចេវ

យានិ ទុក្ខេ បវុច្ចរេតិ(๑) ។

វិបស្សនាកថា និដ្ឋិតា ។

---

๑ ម យានិ ទុក្ខានុបស្សនានិ បវុច្ចរេតិ ។

ពាក្យថា មានសោកជាធម្មតា ជាដល់នូវទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថា មានសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលជាធម្មតា ជាដល់នូវទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថា មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ជាធម្មតា ជាដល់នូវទុក្ខានុបស្សនា ។

ពាក្យថា មានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ជាដល់នូវទុក្ខានុបស្សនា ។

តិក្ខុជានអនុលោមិកខន្តី ដោយអាការ ៤០ នេះ ប្រុះគាន់សម្មត្តនិ-យាមធម៌ ដោយអាការ ៤០ នេះ ។

តាលតិក្ខុជានអនុលោមិកខន្តី ដោយអាការ ៤០ នេះ ប្រុះគាន់សម្មត្តនិយាមធម៌ ដោយអាការ ៤០ នេះ តើអនិច្ចានុបស្សនា មានប៉ុន្មាន ទុក្ខានុបស្សនា មានប៉ុន្មាន អនត្តានុបស្សនា មានប៉ុន្មាន ។

អនត្តានុបស្សនា មាន ២៥ អនិច្ចានុបស្សនា មាន ៥០

វិបស្សនាចាំងឡាយណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែង

ចំពោះទុក្ខានុបស្សនា វិបស្សនានោះ មាន ១២៥ ។

ចប់ វិបស្សនាកថា ។

បញ្ញវគ្គ មាតិកកថា

(២០៨) ឯត្ថាតោ មុត្តតីតំ វិមោក្ខោ វិជ្ជាវិមុត្តិ(១) អធិសីលំ អធិចិត្តំ អធិបញ្ញា បស្សទ្ធិ ញាណំ ទស្សនំ សុទ្ធិ(២) នេក្ខម្មំ ឯស្សរិយំ បវិវេកោ ភេស្សក្តោ ចរិយា ឈានវិមោក្ខោ ភាវនាឯដ្ឋាន-ដីវិតំ(៣) ។

ឯត្ថាតោតំ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទតោ ឯត្ថាតោ អព្យាបាទេន ព្យាបាទតោ ឯត្ថាតោ ។បេ។ បឋម-ជ្ឈានេន នីវរណេហិ ឯត្ថាតោ ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសេហិ ឯត្ថាតោ មុត្តត្តំ ។

វិមោក្ខោតំ(៤) នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទតោ មុត្ត-តីតំ វិមោក្ខោ អព្យាបាទេន ព្យាបាទតោ មុត្តតី-តំ វិមោក្ខោ ។បេ។ បឋមជ្ឈានេន នីវរណេ-ហិ មុត្តតីតំ វិមោក្ខោ ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្វកិលេសេហិ មុត្តតីតំ វិមោក្ខោ ។

---

១ ម. ឯត្ថាតោ មោក្ខោ វិមោក្ខោ វិជ្ជាវិមុត្តីតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឧ.ម. វិសុទ្ធិ ។ ៣ ឧ.ម. ភា-វនា អធិដ្ឋានំ ដីវិតំ ។ ៤ ម. សព្វកិលេសេហិ ឯត្ថាតោ ។ មោក្ខោ វិមោក្ខោតិ ទិស្សន្តិ ។

(២០៨) ពាក្យថា បុគ្គលមិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងរួចបានដល់វិមោក្ខ វិជ្ជាវិមុត្តិ អធិសីល អធិចិត្ត អធិប្បញ្ញា បស្សទ្ធិ ញាណ ទស្សនៈ សុទ្ធិ នេក្ខម្មៈ និស្សរណៈ បវិវេក វេសារជ្ជៈ បវិយោ ឈាន វិមោក្ខ ភាវនា អធិដ្ឋាន និងការរស់នៅ ។

ពាក្យថា មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន គឺ មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងរួច ចាកកាមច្ឆន្ទៈ ដោយនេក្ខម្មៈ មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងរួច ចាកព្យាបាទ ដោយមិនមានព្យាបាទ ។ បេ ។ មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងរួច ចាកនីវរណៈ ដោយបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ មិនមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន រមែងរួច ចាកកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ ។

ពាក្យថា វិមោក្ខ សេចក្តីថា សភាវៈរួចចាកកាមច្ឆន្ទៈ ដោយនេក្ខម្មៈ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាវិមោក្ខ សភាវៈរួចចាកព្យាបាទ ដោយមិនមានព្យាបាទ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាវិមោក្ខ ។ បេ ។ សភាវៈរួច ចាកនីវរណៈ ដោយបឋមជ្ឈាន ហេតុនោះ ឈ្មោះថាវិមោក្ខ ។ បេ ។ សភាវៈរួច ចាកកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាវិមោក្ខ ។

วิชฺชาวิมุตฺติ เนกฺขมฺมํ วิชฺชตีติ วิชฺชา กามจฺฉนฺเท มุจฺจตีติ วิมุตฺติ วิชฺชญฺเจ มุจฺจติ มุจฺจญฺเจ วิชฺชตีติ วิชฺชาวิมุตฺติ อพฺยาปาทํ(๑) วิชฺชตีติ วิชฺชา พฺยาปาเท มุจฺจตีติ วิมุตฺติ วิชฺชญฺเจ มุจฺจติ มุจฺจญฺเจ วิชฺชตีติ วิชฺชาวิมุตฺติ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเค วิชฺชตีติ วิชฺชา สพฺพกิเลเสหิ มุจฺจตีติ วิมุตฺติ วิชฺชญฺเจ มุจฺจติ มุจฺจญฺเจ วิชฺชตีติ วิชฺชาวิมุตฺติ ฯ

(๒๐๙) อธิสีลํ อธิจิตฺตํ อธิปญฺญาติ เนกฺขมฺเมน กามจฺฉนฺทา สํวรเฏน สีลวิสุทฺธิ อวิเกฺขปเฏน จิตฺตวิสุทฺธิ ทสฺสนเฏน ทิฏฺฐวิสุทฺธิ โย ตตฺถ สํวรเฏ อยํ อธิสีลสิกฺขา โย ตตฺถ อวิเกฺขปเฏ อยํ อธิจิตฺตสิกฺขา โย ตตฺถ ทสฺสนเฏ อยํ อธิปญฺญาสิกฺขา อพฺยาปาเทน พฺยาปาทํ สํวรเฏน สีลวิสุทฺธิ ฯเปฯ อรหตฺตมคฺเค สพฺพกิเลเส สํวรเฏน สีลวิสุทฺธิ อวิเกฺขปเฏน จิตฺตวิสุทฺธิ

---

๑ ม.ม. อพฺยาปาเท ฯ

ពាក្យថា វិជ្ជាវិមុត្តិ គឺ ឈ្មោះថាវិជ្ជា ព្រោះដឹងនេក្ខម្ម: ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះរួចចាកកាមច្ឆន្ទ: ឈ្មោះថាវិជ្ជាវិមុត្តិ ព្រោះបុគ្គលកាលដឹង រមែងរួច កាលរួច រមែងដឹង ឈ្មោះថាវិជ្ជា ព្រោះដឹង អព្យាបាទ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះរួចចាកព្យាបាទ ឈ្មោះថាវិជ្ជាវិមុត្តិ ព្រោះបុគ្គលកាលដឹង រមែងរួច កាលរួច រមែងដឹង ។បេ។ ឈ្មោះថាវិជ្ជា ព្រោះដឹង អរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថាវិមុត្តិ ព្រោះរួចចាកកិលេសទាំងពួង ឈ្មោះថាវិជ្ជាវិមុត្តិ ព្រោះបុគ្គលកាលដឹង រមែងរួច កាលរួច រមែងដឹង ។

(๒๐๙) ពាក្យថា អធិសីល អធិចិត្ត អធិបញ្ញា សេចក្តីថា សីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថារាំងនូវកាមច្ឆន្ទ: ដោយនេក្ខម្ម: ចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាឃើញ អត្ថនៃសេចក្តីសង្រួមណា ក្នុងសីលវិសុទ្ធិនោះ នេះឈ្មោះថាអធិសីលសិក្ខា អត្ថនៃសេចក្តីមិនពយមាយណា ក្នុងចិត្តវិសុទ្ធិនោះ នេះ ឈ្មោះថាអធិចិត្តសិក្ខា អត្ថនៃសេចក្តីឃើញណា ក្នុងទិដ្ឋិវិសុទ្ធិនោះ នេះឈ្មោះថាអធិបញ្ញាសិក្ខា សីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថារាំងនូវព្យាបាទ ដោយមិនមានព្យាបាទ ។បេ។ សីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថារាំងនូវកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ ចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាមិនពយមាយ

ឧស្សន្នដ្ឋេន ឥដ្ឋវិសុទ្ធិ យោ តត្ត សំវរដ្ឋោ អយំ អធិសីលសិក្ខា យោ តត្ត អវិក្ខេបដ្ឋោ អយំ អធិចិត្តសិក្ខា យោ តត្ត ឧស្សន្នដ្ឋោ អយំ អធិបញ្ញាសិក្ខា ។

(២១០) បស្សទ្ធីតិ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ បដិប្បស្សទ្ធេតិ អព្យាបាទេន ព្យាបាទំ បដិប្បស្សទ្ធេតិ ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្ពកិលេសេ បដិប្បស្សទ្ធេតិ ។

ញាណន្តិ កាមច្ឆន្ទស្ស បហីនត្តា នេក្ខម្មំ ញាតដ្ឋេន ញាណំ ព្យាបាទស្ស បហីនត្តា អព្យាបាទោ ញាតដ្ឋេន ញាណំ ។បេ។ សព្ពកិលេសានំ បហីនត្តា អរហត្តមគ្គោ ញាតដ្ឋេន ញាណំ ។

ឧស្សន្នន្តិ កាមច្ឆន្ទស្ស បហីនត្តា នេក្ខម្មំ និដ្ឋត្តា ឧស្សន្នំ ព្យាបាទស្ស បហីនត្តា អព្យាបាទោ និដ្ឋត្តា ឧស្សន្នំ ។បេ។ សព្ពកិលេសានំ បហីនត្តា អរហត្តមគ្គោ និដ្ឋត្តា ឧស្សន្នំ ។

ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាឃើញ អត្ថនៃសេចក្តីសង្រួមណា ក្នុងសីលវិសុទ្ធិនោះ នេះឈ្មោះថាអធិសីលសិក្ខា អត្ថនៃសេចក្តីមិនពយមាយណា ក្នុងចិត្តវិសុទ្ធិនោះ នេះឈ្មោះថាអធិចិត្តសិក្ខា អត្ថនៃសេចក្តីឃើញណា ក្នុងទិដ្ឋិវិសុទ្ធិនោះ នេះឈ្មោះថាអធិប្បញ្ញាសិក្ខា ។

(๒๑๐) ពាក្យថា បសវ្វទ្ធិ សេចក្តីថា បុគ្គលរម្ងាប់កាមច្ឆន្ទៈដោយនេក្ខម្មៈ រម្ងាប់ព្យាបាទ ដោយមិនមានព្យាបាទ ។បេ។ រម្ងាប់តិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ ។

ពាក្យថា ញាណ សេចក្តីថា ឈ្មោះថានេក្ខម្មៈ ព្រោះលះកាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាញាណ ព្រោះអត្ថថាដឹង ឈ្មោះថាអព្យាបាទ ព្រោះលះព្យាបាទ ។បេ។ ឈ្មោះថាញាណ ព្រោះអត្ថថាដឹង ឈ្មោះថាអរហត្តមគ្គ ព្រោះលះតិលេសទាំងពួង ឈ្មោះថាញាណ ព្រោះអត្ថថាដឹង ។

ពាក្យថា ទស្សនៈ សេចក្តីថា ឈ្មោះថានេក្ខម្មៈ ព្រោះលះកាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាទស្សនៈ ព្រោះឃើញ ឈ្មោះថាអព្យាបាទ ព្រោះលះព្យាបាទ ឈ្មោះថាទស្សនៈ ព្រោះឃើញ ។បេ។ ឈ្មោះថាអរហត្តមគ្គ ព្រោះលះតិលេសទាំងពួង ឈ្មោះថាទស្សនៈ ព្រោះឃើញ ។

วิสุทฺธิตฺถ กามจฺฉนฺทํ ปชหนฺตา เนกฺขมฺเมน วิสุ-
ชฺฌิตฺถ พฺยาปาทํ ปชหนฺตา อพฺยาปาเทน วิสุ-
ชฺฌิตฺถ ฯเปฯ สพฺพกิเลเส ปชหนฺตา อรหตฺต-
มคฺเคน วิสุชฺฌิตฺถ ฯ

(๒๑๑) เนกฺขมฺมนฺติ กามานเมตํ นิสฺสรณนฺติ ย-
ถิทํ เนกฺขมฺมํ พฺยาปาทเมตํ นิสฺสรณนฺติ ยถิทํ อพฺยา-
ปาโท ปน กิญฺจาปิ ภูตา สงฺขตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา ถ-
เวตา ตสฺส เนกฺขมฺมํ พฺยาปาทสฺส อพฺยาปาโท
เนกฺขมฺมํ ปีฬนมิทฺธสฺส อาโลกสญฺญา เนกฺขมฺมนฺติ ฯปฯ

นิสฺสรณนฺติ กามานเมตํ นิสฺสรณนฺติ ยถิทํ
เนกฺขมฺมํ พฺยาปาทเมตํ นิสฺสรณนฺติ ยถิทํ อพฺยาปาโท ยทิ
โข ปน กิญฺจาปิ ภูตา สงฺขตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา ถ-
เวตา ตสฺส นิสฺสรณนฺติ กามจฺฉนฺทสฺส เนกฺขมฺมํ
นิสฺสรณนฺติ พฺยาปาทสฺส อพฺยาปาโท นิสฺสรณนฺติ
ฯเปฯ สพฺพกิเลสานํ อรหตฺตมคฺโค นิสฺสรณนฺติ ฯ

ពាក្យថា វិសុទ្ធិ សេចក្តីថា បុគ្គលកាលលះកាមច្ឆន្ទៈ រមែងបរិសុទ្ធ ដោយនេក្ខម្មៈ កាលលះព្យាបាទ រមែងបរិសុទ្ធ ដោយអព្យាបាទ ។ បេ ។ កាលលះតិលេសទាំងពួង រមែងបរិសុទ្ធិ ដោយអរហត្តមគ្គ ។

(๒๑๑) ពាក្យថា នេក្ខម្មៈ សេចក្តីថា ការរលាស់ចេញនូវកាម គឺនេក្ខម្មៈ ការរលាស់ចេញនូវរូប គឺអារុប្បៈ ធម្មជាតណានីមួយ កើតហើយ ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង កើតព្រោះបច្ច័យ និងការរលត់វិញ ឈ្មោះថានេក្ខម្មៈ នៃធម្មជាតនោះ អព្យាបាទ ឈ្មោះថានេក្ខម្មៈ នៃព្យាបាទ អាលោកសញ្ញា ឈ្មោះថានេក្ខម្មៈ នៃថីនមិទ្ធៈ ។ បេ ។

ពាក្យថា និស្សរណៈ សេចក្តីថា ការរលាស់ចេញនូវកាម គឺនេក្ខម្មៈ ការរលាស់ចេញនូវរូប គឺអារុប្បៈ ធម្មជាតណានីមួយ កើតហើយ ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង កើតព្រោះបច្ច័យ និងការរលត់វិញ ឈ្មោះថានិស្សរណៈ នៃធម្មជាតនោះ នេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថានិស្សរណៈ នៃកាមច្ឆន្ទៈ អព្យាបាទ ឈ្មោះថានិស្សរណៈ នៃព្យាបាទ ។ បេ ។ អរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថានិស្សរណៈ នៃតិលេសទាំងពួង ។

បរិវេសោតិ កាមច្ឆន្ទស្ស នេក្ខម្មំ បរិវេសោ ព្យាបាទស្ស អព្យាបាទោ បរិវេសោ ។បេ។ សព្ព-ក្កិលេសានំ អរហត្តមគ្គោ បរិវេសោ ។

ភេស្សន្តេតិ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ ភេស្សន្តិ អព្យាបាទេន ព្យាបាទំ ភេស្សន្តិ ។បេ។ អរហ-ត្តមគ្គេន សព្ពក្កិលេសេ ភេស្សន្តិ(១) ។

ចរិយាតិ កាមច្ឆន្ទំ(២) បដិបាដិយា នេក្ខម្មេន ច-រតិ ព្យាបាទំ បដិបាដិយា អព្យាបាទេន ចរតិ ។បេ។ សព្ពក្កិលេសេ បដិបាដិយា អរហត្តមគ្គេន ចរតិ ។

ឈានវិមោក្ខាតិ នេក្ខម្មំ ជាយតីតិ(៣) ឈានំ កាមច្ឆន្ទំ ឈាបេតីតិ ឈានំ ជាយន្តេ(៤) មុច្ច-តីតិ ឈានវិមោក្ខា ឈាបេន្តេ មុច្ចតីតិ ឈានវិ-មោក្ខា ជាយន្តីតិ ឆម្ភា ឈាបេន្តីតិ កិលេសេ ជា-តេ ច(៥) ឈាបេ ច ជាជាតីតិ ឈានវិមោក្ខា(៦) អព្យាបាទោ ជាយតីតិ(៧) ឈានំ ព្យាបាទំ ឈាបេតីតិ

• ម. ភេស្សន្តេតិ នេក្ខម្មេន កាមច្ឆន្ទំ ភេស្សន្តីតិ ភេស្សន្តេ អព្យាបាទេន ព្យាបាទំ ភេ-ស្សន្តីតិ ភេស្សន្តេ ។បេ។ អរហត្តមគ្គេន សព្ពកិលេសានំ ភេស្សន្តីតិ ភេស្សន្តេតិ ទីស្សន្តេ ។ ២ ម. កាមច្ឆន្ទស្ស ។ ៣ ឧ. ម. ឈាយតីតិ ។ ៤ ឧ.ម. ឈាយន្តេ ។ ៥ ឧ.ម. ឈាតេ ច ។ ៦ ម.ឃានឈាយី ។ ៧ ឧ.ម. ឈាយតីតិ ។

បញ្ចាវគ្គ មាតិកាពាថា

ពាក្យថា បវិវេក សេចក្តីថា នេក្ខម្ម: ជាបវិវេក (ការស្ងប់ស្ងាត់) នៃកាមច្ឆន្ទ: អព្យាបាទ ជាបវិវេក នៃព្យាបាទ ។ បេ ។ អរហត្តមគ្គ ជាបវិវេក នៃកិលេសទាំងពួង ។

ពាក្យថា វោស្សគ្គ: សេចក្តីថា បុគ្គលលះកាមច្ឆន្ទ: ដោយនេក្ខម្ម: លះព្យាបាទ ដោយមិនមានព្យាបាទ ។ បេ ។ លះកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ ។

ពាក្យថា ចរិយា (ការប្រព្រឹត្តិ) សេចក្តីថា បុគ្គលកាលលះកាមច្ឆន្ទ: ប្រព្រឹត្តដោយនេក្ខម្ម: កាលលះព្យាបាទ ប្រព្រឹត្តដោយមិនមានព្យាបាទ ។ បេ ។ កាលលះកិលេសទាំងពួង ប្រព្រឹត្តដោយអរហត្តមគ្គ ។

ពាក្យថា ឈានវិមោក្ខ សេចក្តីថា ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះនេក្ខម្ម: កើត ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះដុតកាមច្ឆន្ទ: ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ព្រោះកាលកើត រមែងរួច ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ព្រោះកាលដុត រមែងរួច ឈ្មោះថាធម៌ ព្រោះកើត ព្រោះដុត ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ព្រោះដឹងនូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលកើតហើយផង ដែលឆេះហើយផង ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះអព្យាបាទកើត ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះដុតព្យាបាទ

ญาณนฺติ อาโลกกสิณญาณ ชานนตีติ(๑) ญาณนฺติ ฯ เปฯ ปฏิภานปฏิสมฺภิทาญาเณ ญาณนฺติ ฯ เปฯ อรหนฺตมคฺเค ชานนตีติ(๑) ญาณนฺติ สพฺพกิเลเสสุ ญาเณ-ตีติ ญาณนฺติ ชานนฺโต(๒) มุญฺจตีติ ญาณวิมุตฺติ ญาเณ ญาเณตีติ มุญฺจตีติ ญาณวิมุตฺติ ชานนฺโต(๓) ฉนฺนา ญาเณ ญาเณตีติ กิเลเสสุ ชาเต ฉ(๔) ญาเณ ฉ ชานนตีติ ญาณวิมุตฺติ ฯ

(๒๑๒) ภาวนาฏฺฐาเน ฐิตตฺตา ตาย มุญฺจนฺโต ปชหนฺโต เนกฺขมฺมนฺติ ภาเวตีติ ภาวนา สมฺปยุตฺตา เนกฺขมฺมวเสน จิตฺตนฺติ อธิฏฺฐาตีติ อธิฏฺฐาเน สมฺปยุตฺตา ฉายนฺติ ฌายนฺติ ภาวนา สมฺปยุตฺตา อธิฏฺฐาเน สมฺปยุตฺตา สมาธิ ฐิตตฺตา เตน วิสมา สนฺตา ฐิตตฺตา เตน มิจฺฉา วิสุทฺธิ ฐิตตฺตา เตน กิเลสฏฺฐาเน อาฐิตา สมฺปยุตฺตา ฉายนฺติ ฌายนฺติ ภาวนา สมฺปยุตฺตา อธิฏฺฐาเน สมฺปยุตฺตา อาฐิตา สมฺปยุตฺตา

---

๑ ฉ.ม ญายตีติ ฯ ๒ ฉ.ม ญายนฺโต ฯ ๓ ฉ.ม ญายตีติ ฯ ๔ ฉ.ม ญาเณ ฯ

ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះអាលោកសញ្ញាកើត ។ បេ ។ ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះដុតចីនមិទ្ធៈ ។ បេ ។ ឈ្មោះថា ឈាន ព្រោះអរហត្តមគ្គកើត ឈ្មោះថាឈាន ព្រោះដុតកិលេសទាំងពួង ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ព្រោះកាលកើត រមែងរួច ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ព្រោះកាលដុត រមែងរួច ឈ្មោះថាធម៌ ព្រោះកើត ព្រោះដុត ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ព្រោះដឹងកិលេសទាំងឡាយ ដែលកើតហើយផង ដែលនេះហើយផង ។

(๒๑๒) ពាក្យថា ភាវនា អធិដ្ឋាននិងការរស់នៅ សេចក្តីថា បុគ្គល ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយភាវនា ព្រោះលះកាមច្ឆន្ទៈ បម្រើនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយអធិដ្ឋាន ព្រោះអធិដ្ឋានចិត្ត ដោយអំណាចនេក្ខម្មៈ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយអាជីវៈ ព្រោះបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយភាវនា បរិបូណ៌ដោយអធិដ្ឋាន យ៉ាងនេះនោះឯង រមែងរស់នៅស្មើ មិនមែនមិនស្មើទេ រស់នៅដោយត្រឹមត្រូវ មិនមែនដោយខ្វះទេ រស់នៅបរិសុទ្ធ មិនមែនសៅហ្មងទេ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយភាវនា បរិបូណ៌ដោយអធិដ្ឋាន បរិបូណ៌ដោយអាជីវៈ យ៉ាងនេះ

យញ្ញោនេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្គ-ភូតោ តំ កិស្សហេតុ តថា ហិ សោ ភាវនា-សម្បន្នោ អធិដ្ឋានសម្បន្នោ អាជីវសម្បន្នោ ញាណំ បដិហតំ អញ្ញាតំ ភាវេតីតិ ភាវនា សម្បន្នោ ឥន្ទ្រិយានិ បដិហតានិ អាលោកសញ្ញំ ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ ឧទ្ធច្ចំ បដិហតំ អវិក្ខេ-បំ ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ វិចិកិច្ឆំ បដិហតំ ធម្មវវត្ថានំ ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ អវិជ្ជំ បដ-ិហតំ ញាណំ(១) ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ អរតិំ បដិហតំ ចាមុជ្ជំ ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ នីវរណានិ បដិហតានិ បឋមជ្ឈានំ ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ ។ បេ ។ សព្ពកិលេសេ បដិហតេ អរហត្តមគ្គំ ភាវេតីតិ ភាវនាសម្បន្នោ អរហត្តមគ្គវសេន ចិត្តំ អធិដ្ឋាតីតិ អធិដ្ឋានសម្បន្នោ ស្វាយំ ឃរំ ភាវនា-សម្បន្នោ អធិដ្ឋានសម្បន្នោ សមំ ដីវតិ នោ វិសមំ

---

๑ ម. វិដ្ឋិំ ។

នោះឯង ចូលទៅរកបរិសទ្យណា ទោះខត្តិយបរិសទ្យក្តី ព្រាហ្មណបរិ-
សទ្យក្តី គហបតិបរិសទ្យក្តី សមណបរិសទ្យក្តី ក៏ជាអ្នកក្លាភាន ចូល
ទៅរក មិនមានអៀនអន់ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា បុគ្គល
នោះបរិបូណ៌ដោយការៅនា បរិបូណ៌ដោយអធិដ្ឋាន បរិបូណ៌ដោយអាជីវៈ
ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះលះពាក្យចចេ ចម្រើនអព្យាក្យចេ
ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះលះឋីនមិទ្ធៈ ចម្រើនអាលោក-
សញ្ញា ឈ្មោះថា អ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះលះទុច្ចរិត ចម្រើន
សេចក្តីមិនពយាយាយ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះលះវិចិកិច្ឆា
ចម្រើនការកំណត់នូវធម៌ ឈ្មោះថា អ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះ
លះអវិជ្ជា ចម្រើនញាណ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះលះ
អរតិ ចម្រើនចាមុជ្ជៈ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា ព្រោះលះ
នីវរណៈ ចម្រើនបឋមជ្ឈាន ។ បេ ។ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌ដោយការៅនា
ព្រោះលះកិលេសតាំងពួន ចម្រើនអរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថាអ្នកបរិបូណ៌
ដោយអធិដ្ឋាន ព្រោះអធិដ្ឋានចិត្តដោយកំណាចអរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថាអ្នក
បរិបូណ៌ដោយអាជីវៈ ព្រោះបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយការៅនា បរិបូណ៌
ដោយអធិដ្ឋានយ៉ាងនេះនោះឯង តែងរស់នៅស្មើ មិនមែនមិនស្មើទេ

សម្មា ជីវតិ នោ មិច្ឆា វិសុទ្ធំ ជីវតិ នោ កិលិដ្ឋំ អាជីវសម្បន្នោ ស្វាយំ ឃរំ ការាសម្បន្នោ អនិដ្ឋានសម្បន្នោ អាជីវសម្បន្នោ យញ្ញេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ តំ កិស្សហេតុ តថា ហិ សោ ការាសម្បន្នោ អនិដ្ឋានសម្បន្នោ អាជីវសម្បន្នោតិ ។

មាតិកាកថា និដ្ឋិតា ។

បដិសម្ភិទាមគ្គោ សមត្តោ ។

រស់នៅដោយត្រឹមត្រូវ មិនមែនដោយខុសទេ រស់នៅបរិសុទ្ធ មិនមែនសៅហ្មងទេ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយការនា បរិបូណ៌ដោយអធិដ្ឋាន បរិបូណ៌ដោយអាជីវៈ យ៉ាងនេះនោះឯង ចូលទៅរកបរិសទ្យណា គឺ ខត្តិយបរិសទ្យក្តី ព្រាហ្មណបរិសទ្យក្តី គហបតិបរិសទ្យក្តី សមណបរិសទ្យក្តី ក៏ជាអ្នកក្លាហាន ចូលទៅរក មិនមានអៀនអន់ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា បុគ្គលនោះ បរិបូណ៌ដោយការនា បរិបូណ៌ដោយអធិដ្ឋាន បរិបូណ៌ដោយអាជីវៈ ។

ចប់ មាតិកកថា ។

ចប់ បដិសម្ភិទាបករណៈ ។

តត្រុទ្ធាធំ ភារតី

ញាណំ ទិដ្ឋិ ច អស្សាសំ

ឥន្ទ្រិយំ វិមោក្ខេន បញ្ចមំ(១)

កតិកម្មំ វិបល្លាសោ

មគ្គោ មណ្ឌេន(២) តេ ទស

យុគនទ្ធំ សទ្ធម្មោជ្ឈង្គា(៣)

មេត្តា វិរាគេន បញ្ចមំ(៤)

បដិសម្ភិទា ឆឡភិញ្ញា

លោកុត្តរំ ពលំ សុញ្ញតោ តេ ទស(៥)

បញ្ញា ឥទ្ធិ អភិសមយោ

វិវេកំ ចរិយេន បញ្ចមំ(៦)

ទាដិមាវិយញ្ច សមសីសញ្ច

សតិបដ្ឋានំ វិបស្សនា

មាតិកាយ ច តេ ទសាតិ(៧) ។

---

១ ម.ម. ញាណំ ទិដ្ឋិ អាទាយាធំ ឥន្ទ្រិយំ វិមោក្ខបញ្ចមំ ។ ២ ម.ម.មណ្ឌោតិ ។ ៣ ម. យុគនទ្ធសទ្ធម្មោជ្ឈង្គា ។ ៤ ម. វិរាគបញ្ចមា ។ ម. វិរាគបញ្ចមំ ។ ៥ ម. លោកុត្តរពល-សុញ្ញាតា ទិស្សន្តិ ។ ៦ ម.ម. វិវេកោ ចរិយបញ្ចមោ ។ ៧ ម. ឯដិហារិយសមសីសំ សតិ-ប្បដ្ឋានំ វិបស្សនា មាតិកាតីតិ ទិស្សន្តិ ។ ម. ជាតិហារិយញ្ច សមសីសញ្ច សតិ វិបស្សនា-មាតិកាតីតិ ទិស្សន្តិ ។

ខុទ្ទកនិកាយបដិសម្ភិទាបករណៈនោះ គឺ

ញាណ ១ ទិដ្ឋិ ១ អស្សាសៈ ១ ឥន្ទ្រិយ ១
ជាគម្រប់ ៥ នឹងវិមោក្ខ គតិ ១ កម្ម ១
វិបល្លាស ១ មគ្គ ១ ជាគម្រប់ ១០ នឹងមណ្ឌៈ
យុគនទ្ធៈ ១ សច្ចៈ ១ ពោជ្ឈង្គ ១ មេត្តា ១
ជាគម្រប់ ៥ នឹងវិភគៈ បដិសម្ភិទា ១ ធម្មចក្ក ១
លោកុត្តរៈ ១ ពលៈ ១ ជាគម្រប់ ១០ នឹង
សុញ្ញៈ ញ្ញា ១ ឥទ្ធិ ១ អកិសមយៈ ១ វិវេក
១ ជាគម្រប់ ៥ នឹងចរិយា ចាដិហារិយៈ ១
សមសីសៈ ១ សតិប្បដ្ឋាន ១ វិបស្សនា ១
ជាគម្រប់ ១០ នឹងមាតិកា ៗ វគ្គគាំង ៣

สุตฺตนฺตปิฏเก ขุทฺทกนิกายสฺส ปฏิสมฺภิทามคฺเค

ตีหากฺกา ยสฺส ภิกฺขเว
ปฏิสมฺภิทาปกรเณ
อนฺตรธายมกฺขสุ
ตมฺภีเร สาครูปเมา
ฉกฺกนิปาตาคตมฺหิ
ถูเล ชาตสฺสเร ยถา
ตถาคตสฺส วิญฺญาเณ
เยเกจิ ญาณาเชาตนฺติ ฯ

ปฏิสมฺภิทา นิฏฺฐิตา ฯ

ដែលមាន កង់បដិសម្ភិទាបភវណៈ ជាវគ្គដ៏ខ្ពស់ឃើញ
ជ្រាលជ្រៅ ក្នុងផ្លូវមានន័យមិនមានទីបំផុត មានឧ-
បមាដោយសាគរ ឬដូចពពកដែលដេរដោសដោយ
ផ្កាយ ឬក៏ដូចជាតស្រះដ៏ខ្ពស់ឃើញ ជាវគ្គបំភ្លឺញាណ
របស់ពួកព្រះយោគី ទាំងដើម្បីខ្ពស់ឃើញ (គំនិត
ច្រើនស្មោគគ្នា) របស់ពួកលោកអ្នកសំដែងធម៌ ។

ចប់ បដិសម្ភិទា តែប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ភិទាមគ្គោ

តតិយោ ភាគោ

មាតិកា		អង្គុ
មហាវគ្គ	មណ្ឌបេយ្យកថា	១
យុគនទ្ធវគ្គ	យុគនទ្ធកថា	១៥
	សច្ចកថា	៤១
	ពោជ្ឈង្គកថា	៦៤
	មេត្តាកថា	៨៦
	វិភង្គកថា	១១៩
	បដិសម្ភិទាកថា	១៣២
	ធម្មចក្កកថា	១៦២
	លោកុត្តរកថា	១៧៩
	ញាណកថា	១៨៣
	សុញ្ញតកថា	២០៣
បញ្ញាវគ្គ	មហាបញ្ញាកថា	២២០
	ឥទ្ធិកថា	២៦៤

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ

តតិយភាគ

មាតិកា		ទំព័រ
មហាវគ្គ	មណ្ឌវេយ្យកថា	១
យុគនទ្ធវគ្គ	យុគនទ្ធកថា	១៩
	សច្ចកថា	៤១
	ពោជ្ឈង្គកថា	៦៤
	មេត្តាកថា	៩៦
	វិភង្គកថា	១១៩
	បដិសម្ភិទាកថា	១៣២
	ធម្មចក្កកថា	១៦២
	លោកុត្តរកថា	១៧៩
	ពលកថា	១៨៣
	សុញ្ញាកថា	២០៣
បញ្ញាវគ្គ	មហាបញ្ញាកថា	២២០
	ឥទ្ធិកថា	២៦៤

មាតិកាបត្តាធិ

មាតិកា		អង្គុ
បញ្ញាវគ្គ	អតិសមយកថា	២៨៦
	វិវេកកថា	២៩៦
	ចរិយាកថា	៣០៩
	ឆាដិហារិយកថា	៣១២
	សមសីសកថា	៣១៨
	សតិប្បដ្ឋានកថា	៣២១
	វិបស្សនាកថា	៣២៩
	មាតិកកថា	៣៤៥
	ទុតូនំ	៣៥៣

សន្ទីកប្រៀបមាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
បញ្ចវគ្គ	អតិសមយកថា	២៨៦
	វិវេកកថា	២៩៦
	ចរិយាកថា	៣០៩
	ឆាដិហារិយកថា	៣១២
	សមសីសកថា	៣១៨
	សតិប្បដ្ឋានកថា	៣២១
	វិបស្សនាកថា	៣២៩
	មាតិកកថា	៣៤៥
	ទុព្ភូនំ	៣៥៣

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធប្បត្តិ

វិរុទ្ធាហៅ	អវិរុទ្ធាហៅ	អង្គ	វដ្ដលេខាយំ
ភាវតិ	ភាវេតិ	២៦	៨
សញ្ញាជនា	សញ្ញោជនា	១២៧	១៦
សីល	សីល-	១៣០	៩
យា យំ	យាយំ	១៣៤	៣
គោចរ	គោចរ ច	១៤១	៥
វិភតកថា	បដិសម្ភិទាកថា	១៤៩	១
បដិសមិទាថា	”	១៥១	”
បដិសម្ភិទាកថា	ធម្មចក្កកថា	១៦៣	”
បវត្តីតិ	បវត្តីតិ	១៦៤	៤
”	”	១៦៦	១២
សជ្ឈឺតិ	សជ្ឈីតិ	១៨១	១១
នត្តី	នត្តិ	១៨៨	១៦
យម្បិ	យម្បិ-	២០៤	៨

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធចាបៅ	អវិរុទ្ធចាបៅ	អន្លង់	បន្ទាត់
តយា	តយោ	២០៦	២
វយលក្ខណេ ន	វយលក្ខណេន	២០៨	,,
សព្ពក្កិ លេសោ	សព្ពក្កិលេសោ	២១០	១៧
សញ្ញា តាយេហិ	សញ្ញាតាយេហិ	២១៣	១៧
សញ្ញា តាយោ	សញ្ញាតាយោ	,,	១៨
យុគនទ្ធវត្តេ	បញ្ញាវត្តេ	២២៣	១
សុញ្ញតថា	មហាបញ្ញាតថា	,,	,,
មហន្ត	មហន្ត	២៣៣	៨
ម	ម-	,,	១១
តប្បាណោ	តបេ្បាណោ	២៤៨	១៩
(១៤៦)	(១៩៦)	២៦៨	៦
វិសវ្ជេតិ	វិសជ្ជេតិ	២៧៥	១៦
,,	,,	,,	,,
ឯមស្ស	ឯវមស្ស	២៧៧	,,
បដិកូលសញ្ញំ	បដិកូលសញ្ញី	២៨២	៤

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធាបោ	អវិរុទ្ធាបោ	អន្តេ	វដ្ដុលេខាយំ
អតិសមេតី	អតិសមេតិ	២៨៦	៧
ឥទ្ធិកថា	អតិសមយកថា	២៨៧	១
តេនហិ ។	។ តេនហិ	,,	៤
អតីតចិត្តេ	អតីតចិត្តេន	,,	៦
សុញ្ញកថា	មហាបញ្ញាកថា	២២៣	១
ឥទ្ធិកថា	អតិសមយកថា	២៨៧	,,
បដិបស្សទ្ធិនិរោធោ	បដិប្បស្សទ្ធិនិរោធោ	៣០៣	១៤
បត្តាវោ មេ	បត្តាវោមេ	៣២១	៣
ខុក្ខតោតិ	ខុក្ខតោ	៣៤១	១១
ចវិយ	ចវិយ	៣៩៣	១៧

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
និកាយសូ	និកាយ	៤	១
ឈ្មោះអមត:ជាតីពឹធ	ដែលជាពួកអមត:		
(របស់សត្វ)		១៣	១៤
បដិយានុស័យ:	បដិយានុស័យ	២១	៦
(៧) កិក្ខុ	ភិក្ខុ	២៤	៦
។ បេ	។ បេ ។	២៨	១០
ដោអត្ត	ដោយអត្ត	៣១	១៧
ប្រមូលមក	ប្រមូលមក ១	៥០	២
ដល់តថាគត	ដល់តថាគតថា	៥៤	១១
មគ្គសច្ច:	មគ្គសច្ច	៦១	១២
ព្រោះហេតុ	ព្រោះហេតុ	៧០	៤
បើសតិ	បើសតិសម្ពោជ្ឈង្គ	៨០	១៦
ឃ្វាតរ ព្រោះ	ឃ្វាតព្រោះ	៨៣	៦
បដិសម្ភិមគ្គ	បដិសម្ភិទាមគ្គ	៨៤	១
ន្ធូវការ	ន្ធូវការ	៨៥	៨

សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រោដំណើរ	ព្រោះដំណើរ	៩៥	១៥
មេត្តា	មេត្តា	៩៦	៣
១ ៗ បេ ៗ	ៗ បេ ៗ ១	៩៧	១៣
១ ៗ បេ ៗ	ៗ បេ ៗ ១	៩៨	៤
បំពោះសេតូ	បំពោះសេតូ	៩៩	១៤
មានកាន	មានការ	១២៤	១២
ថាថាជា	ថាជា	១២៥	១៧
ពោជ្ឈង្គកថា	វិភគកថា	១២៧	១
ខាងក្រោ	ខាងក្រៅ	១២៩	៧
ធម៌ទាំងនោះ	ធម៌ទាំងឡាយណា ជា អារម្មណ៍ របស់និវុតិប្បដិ- សម្ពិទានោះ ធម៌ទាំងនោះ	១៤៤	២
កន្លងការមុន	កន្លងកាលមុន	១៤៧	៧
មាបក្ខ	មានបក្ខ	១៥០	៥
៤ ៗ បេ ៗ	ៗ បេ ៗ	១៥១	២

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ដិន	ដឹន	១៥១	១៤
ម្តេច	ម្តេច ។	១៦៣	៩
បដិសម្ពិភកថា	ធម្មចក្កកថា	”	១
,,	,,	១៦៥	”
។ ។ ប ។	។ បេ ។	១៧៥	៧
ធម្មក្កកថា	ធម្មចក្កកថា	១៧៧	១
លោកុត្តរៈ	លោកុត្តរៈ	១៨១	៨
លោកកុត្តរៈ	,,	,,	១៦
ទ្រង់ប្បាស់	ទ្រង់ជ្រាបប្បាស់	១៨៩	១៣
តតថាគតពលៈ	តថាគតពលៈ	២០១	៨
សូន្យ	ចាំងសូន្យ	២០៦	១១
នេក្ខម្ម	នេក្ខម្មៈ	២០៩	១៧
តីដូចម្តេច	តើដូចម្តេច	២១៤	២
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២២១	១
”	”	២២៣	,,

សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២២៥	១
,,	,,	២២៧	,,
,,	,,	២២៨	,,
,,	,,	២៣០	,,
,,	,,	២៣៣	,,
,,	,,	២៣៥	,,
,,	,,	២៣៧	,,
ជ្រាលជ្រៅ	ជ្រាលជ្រៅ	,,	១៥
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៣៨	១
ជ្រាលជ្រៅ	ជ្រាលជ្រៅ	,,	១០
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៤១	១
,,	,,	២៤៣	,,
អាយសធម៌	អាសយធម៌	២៤៤	១៧
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៤៥	១
,,	,,	២៤៧	,,

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២២៥	១
”	”	២២៧	”
”	”	២២៨	”
”	”	២៣០	”
”	”	២៣៣	”
”	”	២៣៥	”
”	”	២៣៧	”
ជ្រាលជ្រោ	ជ្រាលះជ្រោ	”	១៥
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៣៨	១
ជ្រាលជ្រោ	ជ្រាលជ្រៅ	”	១០
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៤១	១
”	”	២៤៣	”
អាយសធម៌	អាសយធម៌	២៤៤	១៧
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៤៥	១
”	”	២៤៧	”

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៤៩	១
”	”	២៥១	”
”	”	២៥៣	”
”	”	២៥៥	”
”	”	២៥៧	”
ទំលាយហ៊ីយ	ទំលាយហើយ	២៥៨	១៦
មហាវគ្គ	បញ្ចាវគ្គ	២៥៩	១
”	”	២៦១	”
”	”	២៦៣	”
រវើរវាយ	រវើរវាយ	២៦៦	១៥
ឈ្មោះថាថា	ឈ្មោះថាជា	២៦៧	៤
ទីក្រៅកំពែង	ទីក្រៅកំពែង	២៧០	១២
ត្រាស់ដឹ	ត្រាស់ដឹង	២៨៦	៨
សេបក្តី	សេចក្តី	២៩៩	១៦
គណៈ	ឝណៈ	៣០០	៣

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ការព្រឹត្តិ	ការប្រព្រឹត្តិ	៣០៩	១០
ចាដិហារ្យ	ចាដិហារិយ៍	៣១២	៣
តត្រិះ	តម្រិះ	៣១៥	១១
៣០៦ (លេខទំព័រ)	៣១៦	៣១៦	
ចាដំ	ចាដិ	,,	៧
យ៉ាងនេះ	យ៉ាងនេះ	៣២៧	១០
ព្យាម	ព្យាយាម	៣២៨	១៦
អត្ថថា	អត្ថថា	,,	,,
គ្នានខ្វិម	គ្នានខ្វឹម	៣៣៣	១៤
ឫសគល់	ឫសគល	,,	,,
អនុលោមិកន្តី	អនុលោមិកខន្តី	៣៣៤	១១
សម្មន្ននិយាម	សម្មត្តនិយាម	៣៣៥	៤

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were met through the gift of

Wat. Shorinji Temple
Ms. Setsuko Miyazawa
4-10-1 Arigasaki, Matsumoto-shi, Nagano-ken 390 Japan

この本は次の方によって復刻されました。

木澤 正麟寺　宮澤節子
〒390　長野県松本市蟻ヶ崎4-10-1
☎0263-33-4063

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "
ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ
ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ
បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤
សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL. 71 (of 110 volumes total)
"SUTTANTA PITAKA"
Published by the Buddhist Institute, Phnom Penh
Reproduced with the kind cooperation of the
TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE
First edition December 8, 1994
Printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ（南伝大蔵経）全110巻・第71巻スッタンタピタカ（経部）

発　　行：プノンペン仏教研究所
復刻救援：カンボジア版トリピタカ(南伝大蔵経)復刻救援委員会
発　　行：1994年12月８日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社
製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

INSTITUT BOUDDHIQUE